KERTOMUS

HELSINGIN KAUPUNGIN KUNNALLISHALLINNOSTA

56

1943

JÄLKIMMÄINEN OSA

HELSINGIN KAUPUNGIN TILASTOTOIMISTON JULKAISEMA

HELSINKI 1946

Helsinki 1946. Työväen kirjapaino.

SISÄLLYSLUETTELO

3. Kiinteistölautakunta

1. Kiinteistötoimiston päällikön ja kansliaosaston toimialaan kuuluvat asiat 1
2. Kiinteistötoimiston tonttiosaston toimialaan kuuluvat asiat 5
3. Kiinteistötoimiston maatalousosaston toimialaan kuuluvat asiat 15
4. Kiinteistötoimiston asemakaavaosaston toimialaan kuuluvat asiat 21
5. Kiinteistötoimiston maanmittaus- ja kartastotöiden osaston toimialaan kuuluvat asiat 22
6. Kiinteistötoimiston talo-osaston toimialaan kuuluvat asiat 23
7. Kiinteistötoimiston kansanpuisto-osaston toimialaan kuuluvat asiat 29
8. Erinäisten kiinteistölautakunnan alaisten viranhaltijain toimintakertomukset 33

4. Tilastotoimisto 39
5. Verotusvalmisteluvirasto 46
6. Leski- ja orpokassa 50
7. Ulosottolaitos 53
8. Rakennustarkastuskonttori 57
9. Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunta 58
10. Holhouslautakunta 59
11. Palotoimi 60
12. Huoltotoimi 66
13. Lastensuojelu 120
14. Oikeusaputoimisto 152
15. Työnvälitystoimisto 156
16. Urheilulautakunta 198
17. Kansanhuolto 201
18. Ammattioppilaslautakunta 207
19. Kotitalouslautakunta 208
20. Kaupunginkirjasto 210
21. Kaupunginmuseo 217
22. Musiikkilautakunta 218
23. Yleiset työt 221
24. Puhtaanapito 240
25. Satamahallinto 246
26. Teurastamo 260
27. Elintarvikekeskus 284
28. Asutuslautakunta 288
Hakemisto 289

3. Kiinteistölautakunta

Kiinteistölautakunnan kokoonpano. Kaupunginvaltuuston valitsemana kiinteistölautakunnan puheenjohtajana toimi kertomusvuonna toimistonjohtaja Y. A. Harvia ja sen jäseninä liittosihteeri V. A. Ahde, veturinkuljettaja F. B. Gröndahl, toimitusjohtaja K. Huhtala, varatuomari R. G. I. Kallia, toimistopäällikkö G. M. Modeen, johtaja K. T. Salmio, toimitsija O. I. Turunen sekä varatuomari K.-E. Östenson [1]). Lautakunnan valitsemana [2]) varapuheenjohtajana toimi edelleen johtaja Salmio. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli virkaatoimittava kiinteistöjohtaja E. V. Lähde.

Tonttijaostoon kuuluivat puheenjohtajana toimistonjohtaja Harvia ja jäseninä toimistopäällikkö Modeen ja toimitsija Turunen, varapuheenjohtajana johtaja Salmio ja varajäseninä liittosihteeri Ahde ja varatuomari Östenson. Maatalousjaostoon kuuluivat puheenjohtajana johtaja Salmio ja jäseninä varatuomarit Kallia ja Östenson, varapuheenjohtajana toimistonjohtaja Harvia ja varajäseninä veturinkuljettaja Gröndahl ja toimitusjohtaja Huhtala. Talojaostoon kuuluivat puheenjohtajana toimitusjohtaja Huhtala ja jäseninä liittosihteeri Ahde ja veturinkuljettaja Gröndahl sekä varapuheenjohtajana varatuomari Kallia ja varajäseninä toimistopäällikkö Modeen ja toimitsija Turunen [3]).

Kiinteistölautakunnan kokoukset ja sen käsittelemät asiat. Kiinteistölautakunnalla oli vuoden aikana 46, tonttijaostolla 22, maatalousjaostolla 11 ja talojaostolla 5 kokousta. Lautakunnan pöytäkirjain pykäläluku oli 1 161 ja lähetettyjen kirjeiden luku 708. Tonttijaoston pöytäkirjain pykäläluku oli 335, maatalousjaoston 67 ja talojaoston 15. Kiinteistötoimiston kansliaosaston diaariin merkittyjen asiain luku oli 2 147, joista yleisiä asioita oli 594, kansliaosastolle kuuluvia asioita 5, tonttiosastolle kuuluvia asioita 765, maatalousosastolle kuuluvia asioita 147, asemakaavaosastolle kuuluvia asioita 102, maanmittaus- ja kartastotöiden osastolle kuuluvia asioita 18, talo-osastolle kuuluvia asioita 348 ja kansanpuisto-osastolle kuuluvia asioita 168.

Lautakunnan kokoukset pidettiin maanantaisin klo 15 tai pyhän ja juhlapäivän sattuessa seuraavana arkipäivänä [4]). Jaostot saivat itse päättää omien kokoustensa ajoista.

Lautakunnan vuoden aikana käsittelemistä asioista mainittakoon seuraavat:

1. Kiinteistötoimiston päällikön ja kansliaosaston toimialaan kuuluvat asiat

Ilmoitukset ja kuulutukset. Lautakunnan ilmoitukset ja kuulutukset päätettiin [5]) julkaista Ajan suunta, Arbetarbladet, Hufvudstadsbladet, Helsingin sanomat, Suomen sosialidemokraatti ja Uusi Suomi nimisissä sanomalehdissä.

Viranhaltijat. Kansliaosaston nuorempi toimistoapulainen T. T. Pasanen [6]) erosi virastaan heinäkuun 1 p:stä lukien ja heinäkuun 1 p:stä alkaen otettiin nuoremmaksi toimistoapulaiseksi neiti A. Kuusivaara [7]). Saman osaston läheteiksi määrättiin [8]) tammikuun 1 p:stä 1944 alkaen ja enintään mainitun vuoden loppuun T. Kortelainen, R. Lindholm, L. Lindvall ja E. Savolainen.

Tonttiosaston 24 palkkaluokkaan kuuluvaan notaarinvirkaan valittiin [9]) kyseisen viran v. t. hoitaja O. K. Christiansen marraskuun 1 p:stä lukien, alempaan 21 palkkaluokkaan kuuluvaan nuoremman arkkitehdin virkaan valittiin [10]) arkkitehti O. A.

---

[1]) Kiint. lautak. 11 p. tammik. 1 ja 13 §. — [2]) S:n 11 p. tammik. 2 §. — [3]) S:n 11 p. tammik. 3 §. — [4]) S:n 11 p. tammik. 4 §. — [5]) S:n 11 p. tammik. 5 §. — [6]) S:n 19 p. huhtik. 419 §. — [7]) S:n 24 p. toukok. 525 §. — [8]) S:n 20 p. jouluk. 1 119 §. — [9]) S:n 25 p. lokak. 925 §. — [10]) S:n 11 p. tammik. 10 ja 11 §.

Nummiala ja 42 palkkaluokkaan kuuluvaan nuoremman toimistoapulaisen toimeen neiti T. T. Tuomi tammikuun 1 p:stä alkaen. Sairaslomaa virkasäännön mukaisin palkkaeduin myönnettiin [1]) tilapäiselle varastoalueiden tarkastajalle A. Juutilaiselle tammikuun 1 p:n ja 14 p:n, toukokuun 5 p:n ja kesäkuun 5 p:n sekä heinäkuun 7 p:n ja marraskuun 7 p:n väliseksi ajaksi. Tarkastaja Juutilaisen virkamääräys pidennettiin [2]) tammikuun 1 p:stä 1944 enintään saman vuoden loppuun saakka.

Maatalousosaston toiseen vastaperustettuun apulaisagronoominvirkaan valittiin [3]) agronoomi T. Jussila heinäkuun 1 p:stä alkaen. Sairaslomaa virkasäännön mukaisin palkkaeduin myönnettiin metsänvartija A. A. Sireenille [4]) huhtikuun 7 p:stä toukokuun 15 p:ään ja palkatonta virkalomaa apulaisagronoomi J. Kukkoselle [5]) huhtikuun 10 p:stä 1943 huhtikuun 9 p:ään 1944 sijaisenaan agronoomi A. A. Korteila virkaan kuuluvin palkkaeduin. Koska apulaisagronoomi Kukkonen kuitenkin jo tammikuun 1 p:nä 1944 ryhtyi virkaansa hoitamaan, peruutettiin [6]) mainitusta päivästä alkaen agronoomi Korteilan viransijaisuusmääräys ja irtisanottiin hänet kaupungin palveluksesta tammikuun 31 p:stä 1944 lukien.

Asemakaavaosaston 31 palkkaluokkaan kuuluvaan piirtäjänvirkaan valittiin rakennusmestari A. Aalto [7]) ja 39 palkkaluokkaan kuuluvaan piirtäjänvirkaan ylioppilas S. Saxelin [8]). Toistaiseksi ja enintään v:n 1944 loppuun saakka pidennettiin piirtäjä R. Frankenhaeuserin [9]) virkamääräys tammikuun 1 p:stä 1944 alkaen ja määrättiin tilapäiseksi arkkitehdiksi arkkitehti S. Schmidt [10]) toukokuun 15 p:stä ja tilapäiseksi toimistoapulaiseksi ylioppilas H. Nyberg [11]) elokuun 15 p:stä lukien. Ero virastaan myönnettiin tilapäiselle arkkitehdille C. Meuschenille [12]) toukokuun 1 p:stä, piirtäjä J. R. Cajanderille [13]) kesäkuun 15 p:stä ja piirtäjä M. Maunulle [14]) elokuun 15 p:stä lukien. Sairaslomaa myönnettiin apulaisasemakaava-arkkitehti B. H. Aminoffille [15]) 2 viikon ajaksi elokuun 2 p:stä lukien, tilapäiselle arkkitehdille C. Meuschenille [16]) tammikuun 1 p:stä toukokuun 1 p:ään ja piirtäjä A. S. Petterssonille [17]) 3 viikon ajaksi helmikuun 5 p:stä lukien sekä palkatonta virkalomaa tilapäiselle arkkitehdille S. Schmidtille [18]) elokuun ajaksi.

Maanmittaus- ja kartastotöiden osaston tilapäisiksi piirtäjiksi määrättiin toistaiseksi ja enintään kertomusvuoden loppuun saakka osastolla ennestään toimivat piirtäjät I. Auerma [19]) ja E. Kaskinen [19]) ja määrättiin heidän tilalleen piirtäjät M. Aroheinä [19]) ja A.-L. Loiske [19]) huhtikuun 1 p:stä alkaen sekä piirtäjät T. Suominen [19]) huhtikuun 1 p:stä ja V. O. Teittinen [20]) heinäkuun 1 p:stä alkaen. Piirtäjien M. Aroheinän, M. Ignatiuksen ja A.-L. Loiskeen virkamääräykset pidennettiin [9]) ja rouva A.-M. Karhunen [21]) määrättiin uudelleen tilapäiseksi piirtäjäksi tammikuun 1 p:stä 1944 toistaiseksi ja enintään mainitun vuoden loppuun saakka. Osaston 31 palkkaluokkaan kuuluvan piirtäjänviran viransijaisuutta hoitamaan määrättiin vanhempi kartoittajaharjoittelija U. Hyppönen [22]) toistaiseksi ja enintään kertomusvuoden loppuun saakka ja ylempään 31 palkkaluokkaan kuuluvan vaakitsijan M. Nurmisen sijaiseksi määrättiin piirtäjä E. Vatanen [23]) elokuun 1 p:stä alkaen siksi, kunnes viran vakinainen haltija ryhtyi virkaansa hoitamaan. Palkatonta virkalomaa myönnettiin tilapäiselle piirtäjälle A.-M. Karhuselle [24]) helmikuun 23 p:stä maaliskuun 23 p:ään, jolloin hän erosi virastaan [25]). Merkittiin [26]) tiedoksi, että kaupungingeodeetti E. Saloselle oli myönnetty vapautusta sotapalveluksesta päivittäin klo 13 alkaen tammikuun 1 p:n ja helmikuun 28 p:n välisenä aikana sekä että insinööri L. Salmenhaara oli määrätty toimittamaan tontinmittauksia apulaisgeodeetin kesäloman aikana.

Talo-osaston apulaisrakennusmestariksi valittiin rakennusmestari E. E. Lintola [27]) tammikuun 1 p:stä alkaen. Kunnallisten työväenasuntojen tilapäinen toimistoapulai-

---

[1]) Kiint. lautak. 11 p. tammik. 8 §, 10 p. toukok. 479 §, 19 p. heinäk. 666 §, 9 p. elok. 726 § ja 30 p. elok. 770 §. — [2]) S:n 20 p. jouluk. 1 120 §. — [3]) S:n 5 p. heinäk. 638 §. — [4]) S:n 12 p. huhtik. 385 §. — [5]) S:n 8 p. maalisk. 238 § ja 22 p. maalisk. 292 §. — [6]) S:n 27 p. jouluk. 1 150 §. — [7]) S:n 21 p. kesäk. 599 §. — [8]) S:n 4 p. lokak. 859 §. — [9]) S:n 20 p. jouluk. 1 119 §. — [10]) S:n 19 p. huhtik. 420 § ja 20 p. jouluk. 1 119 §. — [11]) S:n 2 p. elok. 708 § ja 20 p. jouluk. 1 119 §. — [12]) S:n 10 p. toukok. 478 §. — [13]) S:n 12 p. huhtik. 388 §. — [14]) S:n 7 p. kesäk. 576 §. — [15]) S:n 2 p. elok. 705 §. — [16]) S:n 11 p. tammik. 9 §, 18 p. tammik. 50 §, 15 p. helmik. 156 § 15 p. maalisk. 266 § ja 12 p. huhtik. 386 §. — [17]) S:n 8 p. helmik. 131 §. — [18]) S:n 2 p. elok. 704 §. — [19]) S:n 22 p. maalisk. 295 §. — [20]) S:n 21 p. kesäk. 603 §. — [21]) S:n 27 p. jouluk. 1 149 §. — [22]) S:n 15 p. helmik. 157 §. — [23]) S:n 2 p. elok. 707 §. — [24]) S:n 22 p. helmik. 187 §. — [25]) S:n 5 p. huhtik. 341 §. — [26]) S:n 11 p. tammik. 17 § ja 31 p. toukok. 552 §. — [27]) S:n 11 p. tammik. 12 §.

nen E. Kiljunen [1]) erosi virastaan helmikuun 15 p:nä ja hänen tilalleen päätettiin palkata neiti E. S. Tiihonen [2]) mainitusta päivästä alkaen toistaiseksi ja enintään kertomusvuoden loppuun saakka. Talo-osasto oikeutettiin [3]) edelleen palkkaamaan tilapäinen paikallinen apulaisisännöitsijä Pirkkolan omakotialuetta varten tammikuun 1 p:stä alkaen ja vahvistettiin apulaisisännöitsijän palkkioksi helmikuun 1 p:stä lukien 100 mk kuukaudessa kutakin hänen hoidettavanaan olevaa taloa kohden. Entiselle apulaisisännöitsijälle H. Kiviselle, joka kertomusvuoden tammikuun ajan oli hoitanut kyseistä tointa, myönnettiin mainitulta ajalta toimeen kuuluva entinen palkkio, 2 000 mk. Lisäksi osasto oikeutettiin [4]) palkkaamaan tilapäinen siivoustöiden tarkkailija elokuun 1 p:stä alkaen. Helsinginkadun taloon n:o 24 päätettiin [5]) palkata tilapäinen ylimääräinen lämmittäjä elokuun 1 p:stä alkaen. Sairaslomaa myönnettiin [6]) isännöitsijä W. F. S. Riskulle maaliskuun 12 p:n ja 31 p:n väliseksi ajaksi sijaisenaan varatuomari V. G. Vartiovaara.

Kansanpuisto-osaston tilapäiseksi siirtolapuutarhaneuvojan apulaiseksi määrättiin puutarhaopettaja H. Pakarinen [7]) huhtikuun 1 p:n ja syyskuun 30 p:n väliseksi ajaksi ja tilapäiseksi omakotipuutarhaneuvojan apulaiseksi kotitalousneuvoja S. Lakanen huhtikuun 15 p:stä syyskuun 15 p:ään sekä tämän ilmoitettua ettei hän voinut ottaa tointaan vastaan puutarhaneuvoja K. Pulsa [8]) toukokuun 1 p:n ja syyskuun 30 p:n väliseksi ajaksi. Kansanpuisto-osaston apulaispäällikön V. Koivulan virkamääräys pidennettiin [9]) toistaiseksi ja enintään v:n 1944 loppuun saakka.

Autonkuljettaja K. Altti päätettiin [10]) määrätä kiinteistötoimiston tilapäiseksi autonkuljettaja-vahtimestariksi tammikuun 1 p:stä 1944 alkaen toistaiseksi ja enintään siksi, kunnes toimiston autonkuljettajista toinen vapautui sotapalveluksesta ja ryhtyi tointansa hoitamaan, kuitenkin enintään v:n 1944 loppuun saakka.

Kesälomat. Hyväksyttiin [11]) ehdotus kiinteistötoimiston ylempien viranhaltijain kesälomiksi ja oikeutettiin toimistopäällikkö tekemään siihen tarpeellisia pienehköjä muutoksia. Toimiston muiden viranhaltijain kesälomien järjestäminen jätettiin asianomaisten osastonpäälliköiden tehtäväksi.

Laskujen hyväksyminen. Lautakunta päätti [12]), että toimistopäällikkö ja hänen estyneenä ollessaan sihteeri hyväksyy 11 pääluokan I lukuun, VII luvun 1, 2, 4, 6, 9, 10 ja 12 kohtiin sekä IX luvun 1 kohtaan kuuluvat laskut, kaupunginagronoomi ja hänen estyneenä ollessaan apulaisagronoomi hyväksyy II lukuun ja VII luvun 11 kohtaan kuuluvat laskut sekä allekirjoittaa osaston shekkitilin shekit, talo-osaston päällikkö ja hänen estyneenä ollessaan apulaispäällikkö hyväksyy III luvun 1—48 kohtiin ja VII luvun 3 kohtaan kuuluvat laskut sekä kansanpuisto-osaston päällikkö ja hänen estyneenä ollessaan kiinteistölautakunnan määräämä v. t. päällikkö hyväksyy IV ja V lukuihin sekä VI luvun 1—10 kohtiin kuuluvat laskut.

Vakuusasiakirjain tarkastaminen. Merkittiin [13]) tiedoksi, että lautakunta oli tarkastanut sihteerinsä hallussa olevat vakuusasiakirjat sekä todennut, että puuttuvat velkakirjat oli maksettu taikka kuittausta vastaan luovutettu velallisille sen takia, että niissä määrätyt ehdot oli täytetty.

Kiinteistöhallinnon osittainen uudelleenjärjestäminen. Jäsen Modeen valittiin [14]) edesmenneen pankinjohtaja T. Grotenfeltin tilalle sen lautakunnan marraskuun 24 p:nä 1941 asettaman jaoston jäseneksi, jonka tehtävänä oli lausunnon valmisteleminen kiinteistöhallinnon osittaisesta uudelleenjärjestämisestä.

Lautakunnan edustaminen Naantalin kaupunkipäivillä. Edustajikseen Naantalissa elokuun 25 ja 26 p:nä pidettäville kaupunkipäiville kiinteistölautakunta määräsi [15]) varapuheenjohtajansa Salmion ja jäsenensä Kallian ja Östensonin sekä toimistopäällikkö J. A. Savolaisen.

Kaupungin metsätalouden vastainen hoito ja järjestely. Lautakunta päätti [16]) periaatteessa hyväksyä esityksen metsätalousosaston perustamisesta kiinteistötoimistoon

---

[1]) Kiint. lautak. 18 p. tammik. 49 §. — [2]) S:n 15 p. helmik. 155 §. — [3]) S:n 15 p. helmik. 180 §. — [4]) S:n 21 p. kesäk. 620 §. — [5]) S:n 31 p. toukok. 572 §. — [6]) S:n 15 p. maalisk. 285 §. — [7]) S:n 1 p. maalisk. 215 § ja 15 p. maalisk. 260 §. — [8]) S:n 15 p. maalisk. 261 §, 5 p. huhtik. 382 § ja 19 p. huhtik. 417 §. — [9]) S:n 20 p. jouluk. 1 119 §. — [10]) S:n 20 p. jouluk. 1 120 §. — [11]) S:n 17 p. toukok. 504 §, 24 p. toukok. 523 § ja 2 p. elok. 705 §. — [12]) S:n 20 p. jouluk. 1 114 §. — [13]) S:n 27 p. jouluk. 1 161 §. — [14]) S:n 19 p. huhtik. 414 §. — [15]) S:n 21 p. kesäk. 602 § ja 19 p heinäk. 665 §. — [16]) S:n 21 p. kesäk. 601 §.

kuitenkin niin, ettei mainitulle osastolle ollut siirrettävä halkotoimiston tehtäviä eikä rakennustoimiston puutavarahankintoja.

Bengtsårin tilan hoito. Bengtsårin tila päätettiin [1]) jättää maatalousosaston hoitoon kertomusvuoden loppuun saakka sekä tammikuun 1 p:stä 1944 alkaen metsätalousosaston hoitoon.

Yhteislaulutilaisuudet. Kiinteistötoimiston toimistopäällikkö oikeutettiin [2]) kaupunginhallituksen määräämin ehdoin myöntämään lupia yhteislaulutilaisuuksien järjestämiseksi Kaivopuistossa.

Omakoti- ja siirtolapuutarhapiirustuksista kannettavat maksut. Päätettiin [3]), että siirtolapuutarhaneuvojan laatimista puutarhapiirustuksista peritään huhtikuun 1 p:stä alkaen seuraavat lunastusmaksut: siirtolapuutarhapalstan viljelysehdotuksesta 20 mk, huvimajapiirustuksen kopiosta 25 mk, omakotipuutarhapiirustuksesta 40 mk, pihamaan piirustuksesta 400 mk, etupihapiirustuksesta 100 mk sekä kompostilaatikon y. m. piirustusten kopioista 10 mk.

Kiinteistölautakunnan keskeneräiset asiat. Marraskuun 1 p:nä 1942 laaditusta lautakunnan keskeneräisten asioiden luettelosta päätettiin [4]) poistaa sellaiset asiat, jotka eivät olleet ajankohtaisia tai olivat muuten vanhentuneet.

Talousarvio. Ehdotus kiinteistölautakunnan v:n 1944 talousarvioksi hyväksyttiin [5]) eräin muutoksin ja päätettiin lähettää kaupunginhallitukselle.

Käyttövarat. V:n 1942 käyttövaroistaan lautakunta myönsi m. m. 700 mk seppeleen hankkimiseksi kiinteistölautakunnan ent. jäsenen pankinjohtaja T. N. A. Grotenfeltin hautajaistilaisuuteen [6]) ja v:n 1943 käyttövaroistaan m. m. 14 100 mk kolmen uuden puvun hankkimiseksi kiinteistötoimiston vahtimestareille [7]), yhteensä 1 000 mk seppelten hankkimiseksi insinööri V. Meriluodon ja rakennusneuvoja H. Jokisen hautajaistilaisuuksiin [8]), yhteensä 5 443: 10 mk erinäisten tilojen jakokustannusmaksuja varten [9]), 32 000 mk Malmi—Tapanilan alueen pohjakarttojen jäljennösten lunastamiseksi [10]) sekä 900 mk Naantalissa pidettyjen kaupunkipäivien osanottomaksujen suorittamiseksi kiinteistölautakunnan edustajille [11]).

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin m. m. asioista, jotka koskivat: viranhaltijain virkalomia ja palkankorotuksia y. m. viranhaltijoita läheisesti koskevia kysymyksiä [12]); tilusvaihtoja erinäisten yksityisten henkilöiden ja kaupungin välillä [13]); erinäisiä tontteja koskevia osto- ja myyntitarjouksia m. m. kortteleissa n:ot 139, 670, 669 ja 66 [14]); uuden agronoominviran perustamista kiinteistötoimiston maatalousosastolle [15]); tonttiosaston notaarin viran täyttämistä [16]); Vihdin pitäjän Ollilan kylässä olevia Saarijärvi nimistä perintötilaa RN 2 [13] ja Niemelä nimistä tilaa RN 2 [4], Espoon pitäjän Takkulan kylässä olevaa Yli-Takkula nimistä perintötilaa RN 1 [13] sekä Helsingin pitäjän Staffansbyn kylässä olevia tiloja Hiekkanummi RN 1 [199] ja U 370 RN 6 [281] koskevia myyntitarjouksia kaupungille [17]); kaupungin metsätalouden vastaista hoitoa ja järjestelyä [18]); sekä kaupungin metsissä suoritettavia hakkuita hakkuukautena 1943/44 [19]).

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin m. m. asioista, jotka koskivat: korttelin n:o 173 tontteja n:ot 8 b, 45 a ja 47 a koskevia ostotarjouksia [20]); viranhaltijain virka-loma- ja eläkeanomuksia [21]); tilus- ja aluevaihtoja kaupungin ja Teräsköysi oy:n, Imatran voima oy:n ja P. Sinebrychoff oy:n välillä [22]); Pohj. Esplanaadikadun tonttia n:o 5 ja tontilla olevaa rakennusta koskevaa ostotarjousta [23]); stadionin sotavahinkovakuutusmaksuja [24]); kiinteistöhallinnon uudelleenjärjestämistä [25]); asuntorakennustoimintaa

---

[1]) Kiint. lautak. 29 p. marrask. 1 031 ja 1 033 §. — [2]) S:n 17 p. toukok. 503 §. — [3]) S:n 15 p. maalisk. 263 §. — [4]) S:n 8 p. helmik. 151 §. — [5]) S:n 5 p. heinäk. 659 § ja 30 p. elok. 777 §. — [6]) S:n 11 p. tammik. 16 §. — [7]) S:n 22 p. maalisk. 293 §. — [8]) S:n 7 p. kesäk. 577 § ja 6 p. syysk. 780 §. — [9]) S:n 7 p. kesäk. 578 §, 19 p. heinäk. 667 §, 13 p. syysk. 796 §, 8 p. marrask. 966 § ja 15 p. marrask. 993 §. — [10]) S:n 19 p. heinäk. 664 §. — [11]) S:n 30 p. elok. 769 §. — [12]) S:n 11 p. tammik. 18 §, 18 p. tammik. 56 §, 1 p. helmik. 110 §, 19 p. huhtik. 418 §, 21 p. kesäk. 596 ja 598 §, 11 p. lokak. 879 § ja 18 p. lokak. 896. — [13]) S:n 18 p. tammik. 52 §, 15 p. maalisk. 264 § ja 20 p. jouluk. 1 111 §. — [14]) S:n 18 p. tammik. 54 §, 15 p. maalisk. 267 §, 12 p. huhtik. 387 §, 31 p. toukok. 558 § ja 23 p. elok. 738 §. — [15]) S:n 31 p. toukok. 556 §. — [16]) S:n 9 p. elok. 727 §. — [17]) S:n 11 p. lokak. 877 § ja 8 p. marrask. 987 §. — [18]) S:n 11 p. lokak. 878 §. — [19]) S:n 8 p. marrask. 969 §. — [20]) S:n 18 p. tammik. 48 § ja 1 p. marrask. 951 §. — [21]) S:n 18 p. tammik. 51 §, 2 p. elok. 706 § ja 27 p. jouluk. 1 147 §. — [22]) S:n 18 p. tammik. 57 §, 8 p. helmik. 133 § ja 15 p. marrask. 991 §. — [23]) S:n 25 p. tammik. 88 §. — [24]) S:n 3 p. toukok. 451 §. — [25]) S:n 7 p. kesäk. 575 § ja 1 p. marrask. 950 §.

asuntopulan helpottamiseksi [1]); maa-alueluovutuksia Helsingin—Vihdin maantien oikaisua varten ja Ryttylän—Riihiviidan kylätietä varten [2]); Bengtsårin koulukodin maiden käyttöä [3]); Kaivopuiston korttelin n:o 204 tontin n:o 10 jakamista [4]); sekä maa-alueen hankkimista kaupungille uutta vesisäiliötä varten [5]).

2. Kiinteistötoimiston tonttiosaston toimialaan kuuluvat asiat

Myydyt tontit: Kiinteistölautakunta möi vuoden aikana alla mainitut tontit:

Korttelin numero	Katu tai alue	Tontin numero	Ostaja	Tontin pinta-ala, m²	Huutokauppahinta, mk
670	Kaironkatu, osa	—	Oy. Arabia ab. [6])	20 563.9	7 300 000
—	Kulosaari K16 RN 1:720	86	Suomen kenttätykistön säätiö [7])	1 935.0	220 000
532	Päijänteenkatu	16	Enso-Gutzeit oy. [8])	1 690.0	1 115 000
532	»	18	Auto-Taito oy. [8])	1 445.0	990 000
478	Ruusulankatu	8	Ab. Kammio sjukhem oy. [9])	2 663.0	1 820 000
478	Töölönkatu	35	Ab. Kammio sjukhem oy. [9])		
283	Suvilahdenkatu	4a	Ab. Gasaccumulator oy. [10])	1 500	1 100 000

Enso-Gutzeit oy:lle myydyn Päijänteenkadun tontin n:o 16 rakennusvelvollisuutta koskevan velkakirjan vakuudeksi päätettiin [11]) hyväksyä kolme yhteensä 1 754 000 mk:n sisältöistä valtion velkasitoumusta edellytyksin, että mainitut velkasitoumukset mahdollisimman pian vaihdettiin tonttiin kiinnitettyihin velkakirjoihin.

Vuokralle annetut asuntotontit ja -palstat. Kiinteistölautakunta tai sen tonttijaosto teki vuoden aikana seuraavat asuntotarkoituksiin käytettävää maata koskevat vuokrasopimukset:

Tontti tai palsta	Vuokraaja	Vuokrakausi päättyy	Vuotuinen vuokramaksu, mk
XXV kaup. osa, kortt. n:o 842, tontti n:o 1 a	Hakan asunto oy. Koskenlantie 56 [12])	1999, jouluk. 31	12 250
S:n s:n tontti n:o 1 b	Hakan asunto oy. Joukolantie 1 b [12])	1999, jouluk. 31	12 250
XXVI kaup. osa, kortt. n:o 989 tontti n:o 23	Teknikko T. E. Mattila [13])	1945, toukok. 31	1 500
		1955, toukok. 31	2 200
		1965, toukok. 31	2 800
		1975, toukok. 31	3 400
		1985, toukok. 31	4 000
Pirkkola, kortt. n:o 228, tontti n:o 41	Rouva H. Hallivaara [14])	1944, jouluk. 31	850
		2000, jouluk. 31	1 410
S:n kortt. n:o 229, tontti n:o 44	Isännöitsijä L. Snellman [15])	1944, jouluk. 31	790
		2000, jouluk. 31	1 310
Toukola, kortt. n:o III, tontit n:ot 8 ja 9	Ab. Majstad 8—9 [16])	6 kk. irtis. jälk.	9 000

Vuokrasopimusten purkaminen. Hakan oy. Joukolantie 1 nimisen yhtiön kanssa tehty XXV kaupunginosan korttelin n:o 842 tonttia n:o 1 koskeva vuokrasopimus, Konerasva oy:n kanssa tehty korttelin n:o 277 tonttia n:o 14 koskeva vuokrasopimus, Kolho oy:n kanssa tehty Pirkkolan korttelin n:o 229 tonttia n:o 44 koskeva vuokrasopimus ja A. Ahlström oy:n kanssa tehty korttelin n:o 228 tonttia n:o 41 koskeva vuokra-

[1]) Kiint. lautak. 21 p. kesäk. 600 §. — [2]) S:n 11 p. lokak. 880 § ja 25 p. lokak. 922 §. — [3]) S:n 18 p. lokak. 895 §. — [4]) S:n 29 p. marrask. 1 030 §. — [5]) S:n 13 p. jouluk. 1 085 §. — [6]) S:n 5 p. huhtik. 342 §, 12 p. huhtik. 387 § ja 31 p. toukok. 554 §. — [7]) S:n 11 p. tammik. 13 §. — [8]) S:n 8 p. maalisk. 235 §. — [9]) Ks. v:n 1936 kert. s. 16. — [10]) Kiint. lautak. 15 p. maalisk. 268 § ja 19 p. huhtik. 416 §. — [11]) S:n 6 p. syysk. 781 §. — [12]) S:n 13 p. jouluk. 1 094 §; ks. v:n 1941 kert. s. 331. — [13]) Tonttij. 26 p. toukok. 167 §. — [14]) S:n 26 p. toukok. 168 §. — [15]) S:n 18 p. helmik. 62 §. — [16]) Kiint. lautak. 19 p. huhtik. 424 §.

sopimus päätettiin [1]) purkaa vastaavasti huhtikuun 1 p:stä 1941, huhtikuun 1 p:stä, heinäkuun 23 p:stä ja toukokuun 31 p:stä 1943 lukien.

Oulunkylän erään alueen vuokralleanto. Johtaja V. Rajalan vuokraoikeus 2 500 m²:n suuruiseen Oulunkylän alueeseen merkittiin [2]) päättyväksi maaliskuun 31 p:nä ja mainittu alue päätettiin [2]) vuokrata insinööreille S. I. Tawastille ja T. Vihiselle tai heidän perustamalleen yhtiölle huhtikuun 1 p:stä alkaen v:n 1944 maaliskuun 31 p:ään saakka, minkä jälkeen vuokrasopimus jatkui 3 kuukauden irtisanomisajoin. Vuosivuokraksi määrättiin 20 000 mk.

Herttoniemen eräiden alueiden varaaminen. Lautakunta päätti [3]) varata rakennustoimiston satamarakennusosaston käyttöön eräät Herttoniemessä sijaitsevat alueet.

Sementtivalimon paikan vuokralleanto. Lautakunta päätti [4]) vuokrata Helsingin Tiili ja sementti oy:lle korttelin n:o 275 Lautatarhankadun tontin n:o 24 sementtivalimon perustamista varten tammikuun 1 p:stä 1944 alkaen 10 vuodeksi 35 340 mk:n vuosivuokrin tammikuun 1 p:n 1944 ja maaliskuun 31 p:n 1945 väliseltä ajalta sekä huhtikuun 1 p:stä 1945 alkaen vuokrasta, joka oli riippuvainen elinkustannusindeksistä samalla tavoin kuin Herttoniemen öljysataman vuokraukset, jolloin indeksiä 1 000 vastasi perusvuokra 18 600 mk vuodessa.

Kaapelikojun paikan vuokralleanto. Posti- ja lennätinhallitukselle päätettiin [5]) vuokrata Helsingin pitäjän Malmin kylästä Eskos nimisestä tilasta RN 8^{93} Malmin hautausmaan luoteispuolelta Malmin- ja Porvoontien risteyksestä n. 500 m²:n suuruinen alue kaapelikojun pitämistä varten marraskuun 1 p:stä 1943 alkaen 1 vuodeksi ja sen jälkeen vuodeksi kerrallaan 3 kuukauden irtisanomisajoin 500 mk:n vuosivuokrin. Kun kyseinen alue oli ollut posti- ja lennätinhallituksen käytössä kesäkuun 15 p:n 1940 ja lokakuun 31 p:n 1943 välisen ajan, päätettiin sen hallussa pidosta tältä ajalta veloittaa 1 646 mk.

Autopuhdistamon paikan vuokralleanto. Helsingin autopuhdistamo oy:lle päätettiin [6]) vuokrata 500 m²:n suuruinen alue korttelista n:o 411 huhtikuun 21 p:stä alkaen 3 kuukauden irtisanomisajoin 10 000 mk:n vuosivuokrin ehdoin, että aluetta käytettiin puukaasuautojen puhdistuspaikkana.

Koska Jätteiden huolto oy. ei ollut vuokrasopimuksen [7]) mukaisesti käyttänyt vuokra-aluettaan puukaasuautojen puhdistuspaikkana vaan vuokrannut sen edelleen henkilölle, joka käytti sitä voiteluöljyvarastona, päätti [8]) kiinteistölautakunta irtisanoa kyseistä aluetta koskevan vuokrasopimuksen päättyväksi helmikuun 15 p:nä 1943.

Bensiininjakelupaikat. Lautakunta teki [9]) joukon päätöksiä, jotka koskivat bensiininjakelupaikkojen vuokrauksia, etenkin asianomaisten bensiininmyyntiyhtiöiden esittämiä vuokramaksujen alennusanomuksia sekä entisten vuokrasopimusten pidennyksiä entisin voimassa ollein vuokraehdoin, joihin kuului m. m. useimpien bensiininjakeluasemapaikkojen suljettuna pitäminen toistaiseksi, useimmiten ainakin v:n 1944 loppuun saakka.

Muuntoasemat. Kaupungin sähkölaitos oikeutettiin [10]) sijoittamaan väliaikaiset muuntoasemat Kyläsaaren täytemaalle ja Lauttasaarenkadulle.

Lautakunta päätti [11]) hyväksyä Haagan sähkölaitoksen ehdottamat muuntoasemakoppien uudet sijoituspaikat Haagassa ehdoin, että koppien lopullisessa sijoittamisessa noudatettiin kiinteistötoimiston antamia ohjeita. Samalla päätettiin Haagan kauppalan sähkölaitokselle muuntoasemakoppia varten vuokrata Huopalahden pitäjän Pikku-Huopalahden kylästä Backas nimiseen tilaan RN 2^{755} kuuluva n. 25 m²:n suuruinen alue Turun vanhan maantien ja Kunnallistien risteyksestä v:ksi 1944 jatkuen vuokrasopimus sen jälkeen kalenterivuoden kerrallaan kolmen kuukauden irtisanomisajoin 250 mk:n vuosivuokrin.

Palokalustovajan ja perunakellarin paikan vuokralleanto. Sotainvaliidien veljesliitto

---

[1]) Kiint. lautak. 13 p. jouluk. 1 094 § ja 12 p. huhtik. 392 § sekä tonttij. 18 p. helmik. 62 § ja 26 p. toukok. 168 §. — [2]) Tonttij. 24 p. maalisk. 107 §. — [3]) Kiint. lautak. 5 p. huhtik. 345 §. — [4]) S:n 20 p. jouluk. 1 122 §. — [5]) S:n 8 p. marrask. 975 §. — [6]) Tonttij. 3 p. helmik. 37 § ja 22 p. huhtik. 128 §. — [7]) Ks. v:n 1940 kert. s. 334. — [8]) Tonttij. 11 p. tammik. 3 §. — [9]) Kiint. lautak. 11 p. tammik. 21, 22, 23, 24 ja 25 §, 18 p. tammik. 60, 61 ja 62 §, 15 p. helmik. 161 §, 22 p. helmik. 191 §, 15 p. maalisk. 272 §, 10 p. toukok. 485 §, 24 p. toukok. 528 §, 4 p. lokak. 864 § ja 13 p. jouluk. 1 092 ja 1 093 §. — [10]) S:n 5 p. huhtik. 347 § ja 11 p. lokak. 882 §. — [11]) S:n 1 p. marrask. 955 §.

nimiselle yhdistykselle päätettiin vuokrata Marttilan omakotialueesta 20 m²:n suuruinen alue korttelista n:o 4 palokalustovajan pitämistä varten toukokuun 1 p:stä 1943 alkaen 1 kuukauden irtisanomisajoin 100 mk:n vuosivuokrin[1]) sekä invaliidikylän luoteispuolelta 70 m²:n suuruinen alue perunakellarin paikaksi lokakuun 6 p:stä alkaen 1 kuukauden irtisanomisajoin 700 mk:n vuosivuokrin[2]).

Työväenparakin paikan vuokralleanto. Aug. Eklöf ab. nimiselle yhtiölle päätettiin[3]) vuokrata Helsingin pitäjän Viikin kylästä Viikinmäki nimisestä tilasta RN 2 100 m²:n suuruinen alue työväenparakin sijoituspaikaksi huhtikuun 1 p:stä 1943 maaliskuun 31 p:ään 1944 ja sen jälkeen edelleen 1 kuukauden irtisanomisajoin 500 mk:n vuosivuokrin m. m. ehdoin, ettei parakkia käytetty talviasuntona.

Tallialueen vuokralleanto. Johtaja V. Rajalalle päätettiin[4]) v:ksi 1943 vuokrata Oulunkylän maalaiskunnassa olevasta Oulunkylän kartano nimisestä tilasta RN 6 2 000 m²:n suuruinen alue tallirakennuksen sijoituspaikaksi 1 000 mk:n vuokrasta ja ehdoin, ettei kaupunki sitoudu rakentamaan eikä kunnossapitämään alueelle johtavaa tietä.

Kyläsaaren täytemaa. Kyläsaaren täytemaalta kiinteistölautakunta päätti vuokrata, purkaen Helsingin romuvaraston kanssa tekemänsä vuokrasopimuksen, Helsingin ravintola- ja kahvilaliikkeenharjoittajain yhdistykselle 1 200 m²:n suuruisen alueen helmikuun 1 p:n 1943 ja maaliskuun 31 p:n 1946 väliseksi ajaksi 18 000 mk:n vuosivuokrasta[5]); rakennusmestari V. Lindforsille ja herra K. Niiniselle perustettavaa Tiili ja sementti nimistä yhtiötä varten 1 600 m²:n suuruisen alueen heinäkuun 15 p:stä alkaen 6 kuukauden irtisanomisajoin ja 24 000 mk:n vuosivuokrasta[6]), Heteka oy:lle 1 500 m²:n suuruisen alueen elokuun 1 p:n 1943 ja heinäkuun 31 p:n 1948 väliseksi ajaksi 22 500 mk:n vuosivuokrasta[7]); Oy. Murator ab:lle 1 200 m²:n suuruisen alueen lokakuun 16 p:n 1943 ja heinäkuun 31 p:n 1948 väliseksi ajaksi 18 000 mk:n vuosivuokrasta[8]); sekä Puutavaraliike India oy:lle 3 000 m²:n suuruisen alueen helmikuun 1 p:stä alkaen 6 kuukauden irtisanomisajoin ja 45 000 mk:n vuosivuokrin ja 350 m²:n suuruisen lisäalueen maaliskuun 15 p:stä alkaen 3 kuukauden irtisanomisajoin ja 5 250 mk:n vuosivuokrin[9]). Viimeksi mainittu vuokraoikeus päätettiin[10]) sittemmin julistaa menetetyksi ja kaupunginhallituksen asiamiesosastoa pyydettiin ryhtymään takavarikoimistoimenpiteisiin alueella olevan omaisuuden saattamiseksi kaupungin vuokrasaatavan vakuudeksi. Puutavaraliike India oy:lle aikaisemmin vuokrattu 3 350 m²:n suuruinen alue vuokrattiin[11]) Hevossalmi oy:lle lokakuun 13 p:stä alkaen 2 viikon irtisanomisajoin ja 6 700 mk:n kuukausivuokrin.

Ruokailukojun paikan vuokralleanto. Rouva K. Leväselle vuokrattiin[12]) 100 m²:n suuruinen alue Kulosaarenkadulta vastapäätä tonttien n:ot 13 ja 15 rajaa ruokailukojun pitämistä varten kesäkuun 1 p:stä 1943 alkaen 3 kuukauden irtisanomisajoin 500 mk:n kuukausivuokrin.

Vuokralle annetut viljelyspalstat. Kiinteistölautakunta tai sen tonttijaosto vuokrasi vuoden aikana seuraavat viljelyspalstat:

Alue	Vuokraaja	Vuokrakausi päättyy	Vuokramaksu, mk
Annala ja Vanhakaupunki, 1.14 ha	Yhdistyneet villatehtaat oy.[13])	1943 syksyllä	2 300
Herttoniemi, 0.78 ha	Huvilanomistaja A. Saldén[13])	1943 syksyllä	650
S:n 1 ha	Oy. G. W. Sohlberg[13])	1943 syksyllä	2 000
S:n 5.5 ha	Vuokraaja E. Johansson[14])	1943 syksyllä	3 000
S:n 17.8 ha	Suomen aseveljien liiton Helsingin asevelipiiri[15])	1943 syksyllä	17 700
Kumpula, litt. a-b, lukuunottamatta perunapalstoiksi vuokrattavaa aluetta	Puutarhuri A. Holmqvist[13])	1943 syksyllä	50

[1]) Tonttij. 7 p. huhtik. 112 §. — [2]) S:n 6 p. lokak. 259 §. — [3]) Kiint. lautak. 29 p. maalisk. 320 §. — [4]) Tonttij. 22 p. huhtik. 137 §. — [5]) Kiint. lautak. 25 p. tammik. 92 §. — [6]) S:n 5 p. heinäk. 640 §. — [7]) S:n 19 p. heinäk. 674 §. — [8]) S:n 11 p. lokak. 883 §. — [9]) Tonttij. 3 p. helmik. 35 § ja 3 p. maalisk. 72 §. — [10]) S:n 19 p. elok. 239 §. — [11]) S:n 10 p. marrask. 293 §. — [12]) Kiint. lautak. 31 p. toukok. 562 §. — [13]) S:n 22 p. huhtik. 130 §. — [14]) S:n 24 p. maalisk. 94 §. — [15]) S:n 24 p. maalisk. 99 §.

Alue	Vuokraaja	Vuokrakausi päättyy	Vuokramaksu, mk
Kumpula litt. d n. 0.68 ha	Puutarhuri R. Holmqvist [1])	3 kk. irtis. jälk. ei huhtik.-lokak. aikana	1 300 vuodelta
S:n puutarhapalsta, n. 1.3 ha rakennuksineen	Puutarhuri R. Holmqvist [1])	Kuten edell.	9 000 vuodelta
S:n litt. e 0.4 ha	Sorvaaja K. Putkonen, vesijohto- ja sähkölaitoksen työntekijöille [2])	1943 syksyllä	800
S:n litt. m 0.3 ha	Kuljetusliikkeenomistaja S. Räisänen [2])	1943 syksyllä	600
S:n litt. ö 0.5 ha	Ajuri V. Majaranta [2])	1943 syksyllä	200
S:n 0.2 ha	Sotainvaliidien veljesliiton Helsingin alaosasto [2])	1943 syksyllä	400
Munkkiniemi, 16.2 ha	Munkkiniemen yhdyskunnan hallintolautakunta [3])	1943 syksyllä	22 000
Paloheinä, n. 0.5 ha	Herra M. Envalds [4])	1943 syksyllä	500
S:n n. 0.7 ha	Olympiakylän asukkaitten seura [5])	1943 syksyllä	1 100
S:n n. 1.5 ha	Vesijohtoliike—Huberoy:n henkilökunnan kerho [6])	1943 syksyllä	2 250
Pirkkola, 2.7 ha	Suomen aseveljien liiton Helsingin asevelipiiri [7])	1943 syksyllä	4 050
Pukinmäki, Vantaantien varrella n. 900 m² II	Opettaja S. Timonen [8])	1944, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	600

Kumpulan yllä mainitut alueet vuokrattiin puutarhuri R. Holmqvistille lisäehdoin, että hän oli velvollinen omalla kustannuksellaan pitämään puutarhapalstalla sijaitsevat kaupungin rakennukset hyvässä kunnossa sekä tarvittaessa järjestämään litt. d nimisen alueen rajaa pitkin kulkumahdollisuuden vesijohtolaitoksen perunapalstoille.

Syöttömaan vuokraaminen. Tehtiin joukko päätöksiä [9]), jotka koskivat kaupungin lähiympäristössä olevien pienehköjen syöttömaiden vuokrauksia tai niiden vuokraoikeuksien pidennyksiä.

Pidennetyt asuntoalueiden vuokraoikeudet. Kiinteistölautakunta tai sen tonttijaosto pidensi seuraavia asuntoalueita koskevat vuokrasopimukset:

Tontti tai palsta	Vuokraaja	Vuokrakausi pidennetty		Vuotuinen vuokramaksu, mk
		mistä	mihin	
XXIII kaupunginosa, kortt. n:o 903, tontti n:o 2	Neiti E. Åhman [10])	1944, tammik. 1	1943, jouluk. 31	4 000
Leppävaara, Kellaripellosta 1 880 m²	Asemamies J. W. Malk [11])	1944, kesäk. 1	toistaiseksi	85
Meilahti, huvilapalsta n:o 12	Neiti E. Tilgman [12])	1944, tammik. 1	1946, jouluk. 31	7 500
S:n huvilapalsta n:o 14	Professori C. G. ja rouva A. Nyströmin oikeudenomistajat [13])	1944, tammik. 1	1946, jouluk. 31	6 000
S:n » » 27 a	Kauppias A. V. Virtanen [14])	1944, tammik. 1	1944, jouluk. 31	6 000
Oulunkylä, It. huvilaryhmä, alue n:o 32	Autonkuljettaja A. Landén [15])	1943, syysk. 1	1944, elok. 31	500
S:n s:n alue n:o 56	Lautamies O. W. Nyströmin oikeudenomistajat [16])	1940, marrask. 1	1945, toukok. 19	175
Pirkkola, kortt. n:o 228 n. 704.9 m²	A. Ahlström oy. [17])	1941, heinäk. 24	1944, heinäk. 24	1 000

[1]) Tonttij. 1 p. jouluk. 310 §. — [2]) S:n 22 p. huhtik. 130 §. — [3]) S:n 16 p. kesäk. 197 §. — [4]) S:n 26 p. toukok. 173 §. — [5]) S:n 26 p. toukok. 176 §. — [6]) S:n 12 p. toukok.158 §. — [7]) S:n 24 p. maalisk. 99 §. — [8]) Kiint. lautak. 29 p. maalisk. 321 §. — [9]) Tonttij. 22 p. huhtik. 130 §, 12 p. toukok. 160, 161, 162 ja 163 § ja 16 p. kesäk. 195 ja 198 §. — [10]) Kiint. lautak. 24 p. toukok. 530 §. — [11]) S:n 29 p. marrask. 1 037 §. — [12]) S:n 8 p. maalisk. 240 §. — [13]) S:n 5 p. heinäk. 639 §. — [14]) S:n 21 p. kesäk. 607 §. — [15]) S:n 23 p. elok. 741 §. — [16]) S:n 11 p. tammik. 26 §. — [17]) Tonttij. 3 p. maalisk. 71 §; ks. tämän kert. II osan s. 5.

Tontti tai palsta	Vuokraaja	Vuokrakausi pidennetty		Vuotuinen vuokramaksu, mk
		mistä	mihin	
Rajasaari, huvila-alue n:o 1 b	Hammaslääkäri A. H. von Fieandt [1]	1944, tammik. 1	1946, jouluk. 31	7 500
S:n huvila-alue n:o 2 a	Kristliga föreningen av unga kvinnor [2]	1944, tammik. 1	1946, jouluk. 31	4 500
S:n » » 2 b	Rouva M. Hellner [3]	1944, tammik. 1	1946, jouluk. 31	4 000
Reijola, n.s. Tilkan torppa	Rouva A. Heinonen [4]	1943, lokak. 21	2 kk. irtis. jälk.	1 500
Ruskeasuo, huvilapalsta n:o 3	Huvila oy. Tyynelä [5]	1943, syysk. 1	1945, jouluk. 31	3 600

Hammaslääkäri A. H. von Fieandtille vuokratun huvila-alueen vuokraehdoista mainittakoon m. m., että Rajasaaren puhdistuslaitos oikeutettiin korvauksetta väliaikaisesti varastoimaan lietettä alueen läntiselle rannalle, että 6 kuukauden irtisanomisajoin oli korvauksetta kaupungille luovutettava puhdistuslaitosta varten mahdollisesti tarvittavat osat alueesta ja että vuokraajalla oli kulkuoikeus mantereelle kaupungin alueen kautta.

Pidennetyt viljelysalueiden vuokraoikeudet. Kiinteistölautakunnan tonttijaosto pidensi seuraavia viljelysalueita koskevat vuokrasopimukset:

Alue	Vuokraaja	Vuokrakausi pidennetty		Vuotuinen vuokramaksu, mk
		mistä	mihin	
Annala, 0.5 ha	Rouva A. Salo [6]	1943, tammik. 1	1943, jouluk. 31	200
Herttoniemi, 0.3 ha	Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys [7]	1943, tammik. 1	viljelyskauden loppuun	400
S:n 0.45 ha	Helsingin kuuromykkäin autajayhdistys [8]	1943, tammik. 1	Kuten edell.	550
S:n 0.9 ha	Huvilanomistaja V. Helander [9]	1943, tammik. 1	Kuten edell.	1 350
S:n 1 ha	Helsingin puhelinyhdistys [10]	1944, tammik.1	Kuten edell.	1 500
S:n 1.2 ha	Suomen osuuskauppojen keskuskunta [10]	1944, tammik.1	Kuten edell.	2 000
S:n 4.5 ha	Suomen osuuskauppojen keskuskunta [10]	1944, tammik. 1	Kuten edell.	7 000
S:n 1.4 ha	Kustannus oy. Otava [11]	1943, tammik.1	Kuten edell.	1 700
Koskela, litt. b	Herra A. Örmark [12]	1943, tammik.1	Kuten edell.	150
Kumpula, ent. Novilla, puutarhapalsta litt. y	Puutarhatyöntekijä J. Toivonen [13]	1943, tammik. 1	Kuten edell.	500
S:n litt. l	Kone oy. [14]	1943, tammik. 1	Kuten edell.	1 200
S:n n.s. Elannon palsta	Autonkuljettaja E. Syvänen [15]	1943, tammik. 1	Kuten edell.	1 050
S:n palsta n:o 15	Rouva S. Odell [16]	1943, tammik. 1	Kuten edell.	500
Käpylä, 0.2 ha	Sotainvaliidien veljesliiton Helsingin osasto [10]	1944, tammik. 1	Kuten edell.	400
Käpylän ravirata-alue, 0.4 ha	Vartija V. Packalén [17]	1943, tammik. 1	Kuten edell.	600
Meilahti, Toivolan huvilan pohjoispuolella 1 500 m²	Herra G. Witick [18]	1943, tammik. 1	1943, jouluk. 31	200
S:n Toivolan viljelysalue	Sotainvaliidien veljesliiton Helsingin osasto [10]	1944, tammik. 1	viljelyskauden loppuun	6 000
Reijola, 0.05 ha	Rouva E. Mandelin [19]	1943, tammik. 1	Kuten edell.	100
S:n litt. C, osa	Rouva E. From [20]	1943, tammik. 1	Kuten edell.	400
S:n litt. C, osa	Rouva A. Heinonen [21]	1943, lokak. 21	2 kk. irtis. jälk.	150
S:n litt. d	Ajuri J. E. Granlund [22]	1943, tammik. 1	viljelyskauden loppuun	300

[1]) Kiint. lautak. 12 p. huhtik. 389 §. — [2]) S:n 12 p. huhtik. 390 §. — [3]) S:n 19 p. heinäk. 675 §. — [4]) Tonttij. 6 p. lokak. 268 §. — [5]) Kiint. lautak. 27 p. syysk. 844 §. — [6]) Tonttij. 22 p. huhtik. 139 §. — [7]) S:n 7 p. heinäk. 208 §. — [8]) S:n 18 p. helmik. 65 §. — [9]) S:n 3 p. maalisk. 75 §. — [10]) S:n 20 p. lokak. 282 §. — [11]) S:n 18 p. helmik. 58 §. — [12]) S:n 26 p. toukok. 174 §. — [13]) S:n 3 p. maalisk. 78 §. — [14]) S:n 24 p. maalisk. 93 §. — [15]) S:n 3 p. maalisk. 76 §. — [16]) S:n 24 p. maalisk. 95 §. — [17]) S:n 24 p. maalisk. 108 §. — [18]) S:n 26 p. toukok. 175 §. — [19]) S:n 12 p. toukok. 159 §. — [20]) S:n 3 p. helmik. 43 §. — [21]) S:n 6 p. lokak. 268 §. — [22]) S:n 24 p. maalisk. 98 §.

Tontti tai palsta	Vuokraaja	Vuokrakausi pidennetty		Vuotuinen vuokramaksu, mk
		mistä	mihin	
Reijola, Mansikkamäki ja Hallipelto	Herra A. Seppälä [1]	1944, tammik. 1	Kuten edell.	1 200
S:n Punamäki litt. A	Ajuri J. V. Sohlman [2]	1943, tammik. 1	Kuten edell.	200
S:n syöttöpalstat g^1 ja g^2	Ajuri E. Vennola [3]	1943, tammik. 1	Kuten edell.	700
Pasilan viljelysalue	Sotainvaliidien veljesliiton Helsingin osasto [1]	1944, tammik. 1	Kuten edell.	3 800
Pirkkola, 2.8 ha	Olympiakylän asukkaitten seura [4]	1943, tammik. 1	Kuten edell.	4 200

Kyläsaari. Puu ja öljy oy. nimiselle yhtiölle vuokrattiin [5] edelleen Kyläsaaren ratapihan eteläpäässä oleva 300 m²:n suuruinen alue toukokuun 1 p:stä alkaen 5 vuodeksi 6 000 mk:n vuosivuokrin. Lisäksi vuokrattiin yhtiölle samalta paikalta 450 m²:n suuruinen lisäalue toukokuun 1 p:stä alkaen 1 kuukauden irtisanomisajoin 900 mk:n kuukausivuokrin erinäisin ehdoin.

Toukolan rantakortteli. L. A. Salo oy:n vuokraaman Toukolan rantakorttelin 3 825 alueen n:o 1 vuokrasopimusta päätettiin [6] pidentää 3 vuodella tammikuun 1 p:stä 1944 alkaen 53 700 mk:n vuosivuokrin entisin ehdoin.

Valkosaari. Ab. Wickström motor c:o oy:n Pohj. Valkosaarelta vuokraaman 1 000 m²:n suuruisen alueen n:o 4 vuokra-aikaa pidennettiin [7] heinäkuun 1 p:stä 1944 alkaen 4 vuodella 8 000 mk:n vuosivuokrin entisin ehdoin.

Sirpalesaari. Oy. Ares ab:lle vuokrattiin [8] edelleen Sirpalesaarelta n. 11 000 m²:n suuruinen alue tammikuun 1 p:stä 1944 alkaen 5 vuodeksi 33 000 mk:n vuosivuokrin entisin ehdoin.

Arkadiankadun katukahvila. Helsingin osuuskauppa nimiselle osuuskunnalle vuokrattiin [9] edelleen n. 200 m²:n suuruinen osa Arkadiankadun talon n:o 23 edustalla olevasta nurmikkoalueesta toukokuun 1 p:n ja lokakuun 1 p:n väliseksi ajaksi 6 000 mk:n vuokrin entisin ehdoin.

Vallilan ulkoilmanäyttämö. Vallilan ulkoilmanäyttämön alue vuokrattiin edelleen [10] Helsingin työväen teatterin kannatusyhdistykselle kesäkuun 1 p:stä alkaen 5 vuodeksi entisin ehdoin. Yhdistykselle myönnettiin [11] oikeus sirpalesuojakatoksen rakentamiseen kyseiselle alueelle.

Pasilan sikala-alue. Pasilan n. s. sikala-alueen vuokrakautta päätettiin [12] pidentää edelleen tammikuun 1 p:stä 1944 alkaen 2 vuodella 9 000 mk:n vuosivuokrin entisin ehdoin.

Asuntotonttien ja huvilapalstojen vuokraoikeuden siirto. Kiinteistölautakunta tai sen tonttijaosto hyväksyi seuraavien asuntotonttien ja huvilapalstojen vuokraoikeuden siirron:

Tontti tai palsta	Uusi vuokraaja
Haaga, kortt. n:o 40, tontti n:o 5	Liikkeenharjoittaja O. ja rouva A. Nieminen [13]
S:n » » 85 » 17	Betel yhdistys [14]
Hermanni II, kortt. n:o XXII, tontti n:o 1	Rouvat E. L. A. Linko ja T. E. I. Koivulehto ja lehtori E. L. K. Hallapää [15]
Herttoniemi, huvilapalsta n:o 33	Työnjohtaja A. J. Kantola [16]
S:n » » 85	Kalliolan kannatusyhdistys [17]
XXII kaupunginosa, kortt. n:o 541, tontti n:o 3	Talonomistaja J. H. Wehlroosin oikeudenomistajat [18]

[1]) Tonttij. 20 p. lokak. 282 §. — [2]) S:n 24 p. maalisk. 97 §. — [3]) S:n 24 p. maalisk. 96 §. — [4]) S:n 3 p.maalisk. 74 §. — [5]) Kiint. lautak. 5 p. huhtik. 346 §. — [6]) S:n 29 p. marrask. 1 041 §. — [7]) S:n 19 p. huhtik. 421 §. — [8]) S:n 24 p. toukok. 526 §. — [9]) S:n 3 p. toukok. 455 §. — [10]) S:n 18 p. tammik. 59 §. — [11]) S:n 5 p. heinäk. 642 §. — [12]) S:n 29 p. marrask. 1 040 §. — [13]) Tonttij. 24 p. maalisk. 84 §. — [14]) S:n 11 p. tammik. 16 §. — [15]) S:n 24 p. maalisk. 82 §. — [16]) S:n 20 p. tammik. 18 §. — [17]) S:n 3 p. helmik. 33 §. — [18]) S:n 10 p. marrask. 298 §.

Tontti tai palsta	Uusi vuokraaja
XXII kaupunginosa, kortt. n:o 544, tontti n:o 3	Rouva M.-L. Kuittinen [1])
S:n » » » 551 » » 4	Kirjaltaja J. ja rouva A. Kiiveri [2])
XXIII » » » 903 » » 5	Työnjohtaja U. Lehtonen [3])
S:n » » » 911 » » 4	Portinvartija J. Savolainen [4])
S:n » » » 915 » » 41	Lasinleikkaaja A. W. Kivijärvi [5])
XXV » » » 808 » » 21	Rouva S. F. Airio [6])
S:n » » » 862 » » 18	Hallikauppias L. L. Karpoff [7])
S:n » » » 868 » » 3	Rouvat T. E. Suhonen ja I. M. Mäkynen [8])
S:n » » » 873 » » 8	Konttoripäällikkö H. Venesmaa [9])
S:n » » » 876 » » 23	Rouva E. Salminen [10])
S:n » » » 892 » » 11	Liikkeenharjoittaja P. Pesonen [11])
XXVI » » » 982 » » 4	Rouva A. Harmaja ja konemestari A. Eldstål [12])
S:n » » » 991 » » 10	Varastopäällikkö H. H. Andström [13])
S:n » » » 993 » » 18	Muurari A. Laine [14])
Kumpula, asuntopalsta litt. T, ynnä viljelysalueet K[1], K[2], K[5], K[6], K[7], K[9], S ja U sekä osa alueesta litt. j	Rouva G. Vuorela [15])
S:n kortt. n:o 924, tontti n:o 94	Kirvesmies E. ja rouva H. Jehkinen [16])
S:n » » 932 » » 59 ja n:o 61	Maalarimestari K. H. ja rouva H. Nikula [17])
S:n » » 935 » » 43	Työntekijä O. E. Alanko [18])
S:n » » 942 » » 23 ja n:o 25	Rouva A. V. Lindy [19])
S:n » » 943 » » 3	Sotilasvirkailija A. T. A. Suomi [20])
Länt. Kaivopuisto, huvila-alue n:o 5	Rouva M. Lindstedtin oikeudenomistajat [21])
Marttila, kortt. n:o 1, tontti n:o 1	Herra P. J. ja rouva I. Talasmaa [22])
S:n » » 1 » » 3	Herra K. ja rouva E. Hongisto [22])
S:n » » 2 » » 1	Herra A. ja rouva Hj. Pettersson [22])
S:n » » 2 » » 3	Herra A. ja rouva S. Ikonen [22])
S:n » » 3 » » 1	Herra I. ja rouva M. Nurminen [22])
S:n » » 3 » » 3	Herra V. ja rouva H. Astikainen [22])
S:n » » 4 » » 1	Herra T. I. ja rouva M. E. Homi [22])
S:n » » 4 » » 3	Herra V. R. ja rouva L. Mannonen [22])
S:n » » 5 » » 1	Herra A. ja rouva K. Arponen [22])
S:n » » 7 » » 1	Herra E. V. Lindén [22])
S:n » » 8 » » 1	Herra E. ja rouva T. Myyryläinen [22])
S:n » » 9 » » 1	Herra M. J. ja rouva M. Pitkänen [22])
S:n » » 9 » » 2	Herra M. ja rouva A. Kamila [22])
S:n » » 10 » » 1	Herra H. ja rouva S. Sundberg [22])
S:n » » 10 » » 2	Herra A. ja rouva B. Laukkanen [22])
S:n » » 11 » » 1	Herra J. ja rouva A. Kyllönen [22])
S:n » » 13 » » 2	Herra R. ja rouva A. Pakkanen [22])
S:n » » 14 » » 2	Herra H. ja rouva H. Hytönen [22])
S:n » » 15 » » 2	Herra J. ja rouva L. Meskanen [22])
S:n » » 17 » » 2	Herra T. ja rouva K. Ilvonen [22])
S:n » » 18 » » 2	Herra T. ja rouva H. Tanninen [22])
Meilahti, huvilapalsta n:o 14	Professori C. G. ja rouva A. Nyströmin oikeudenomistajat [23])
S:n » » 17	Säilykemestari R. A. Seeström [24])
S:n » » 19	Johtaja J. Päivinen [25])
S:n » » 21	Liikemies H. Campbell [26])
S:n » » 28 a	Rouva H. M. Mattila [27])
Munkkiniemi, kortt. n:o 91, tontti n:o 31	Korpivaara & Halla oy. [28])
Oulunkylä, It. huvilaryhmä, Myllypelto n:o 4	Neiti B. A. Öberg [29])
S:n » » » 16	Tarkastaja L. E. Andersson [30])
Pasila, kortt. n:o 561, tontti n:o 4	Vaatturi A. Karttunen [31])
Pirkkola, kortt. n:o 228, tontti n:o 38	Valaja D. Kiiskinen [32])
S:n » » 230 » » 46	Etsivä Y. Palolahti [33])

[1]) Tonttij. 22 p. jouluk. 320 §. — [2]) S:n 22 p. jouluk. 319 §. — [3]) S:n 8 p. syysk. 247 §. — [4]) S:n 18 p. helmik. 64 §. — [5]) S:n 22 p. jouluk. 322 §. — [6]) S:n 10 p. marrask. 296 §. — [7]) S:n 28 p. heinäk. 225 §. — [8]) S:n 18 p. helmik. 56 §. — [9]) S:n 16 p. kesäk. 184 §. — [10]) S:n 7 p. heinäk. 212 §. — [11]) S:n 3 p. helmik. 45 §. — [12]) S:n 8 p. syysk. 245 §. — [13]) S:n 6 p. lokak. 269 §. — [14]) S:n 18 p. helmik. 63 §. — [15]) S:n 10 p. marrask. 290 §. — [16]) S:n 12 p. toukok. 150 §. — [17]) S:n 8 p. syysk. 249 §. — [18]) S:n 20 p. tammik. 21 §. — [19]) S:n 20 p. tammik. 20 §. — [20]) S:n 22 p. jouluk. 335 §. — [21]) S:n 22 p. huhtik. 125 §. — [22]) S:n 1 p. jouluk. 315 §. — [23]) Kiint. lautak. 5 p. heinäk. 639 §. — [24]) Tonttij. 22 p. jouluk. 317 §. — [25]) S:n 11 p. tammik. 2 §. — [26]) S:n 3 p. maalisk. 67 §. — [27]) S:n 7 p. heinäk. 210 §. — [28]) S:n 8 p. syysk. 246 §. — [29]) S:n 22 p. jouluk. 318 §. — [30]) S:n 22 p. jouluk. 321 §. — [31]) S:n 7 p. heinäk. 216 §. — [32]) S:n 24 p. maalisk. 83 §. — [33]) S:n 22 p. huhtik. 126 §.

Tontti tai palsta	Uusi vuokraaja
Pirkkola, kortt. n:o 233, tontti n:o 7	Viilaaja R. Helén [1])
S:n » » 233 » » 15	Rautasorvaaja A. L. Hakanen [2])
S:n » » 234 » » 19	Rakennusmestari V. V. Lehtinen [3])
S:n » » 234 » » 22	Valaja A. Hiltunen [4])
Rajasaari, huvila-alue n:o 2 b	Rouva S. M. Hellnerin oikeudenomistajat [5])
Reijola, asuntopalsta n.s. Tilkan torppa ja osa viljelysalueesta litt. C	Rouva A. Heinonen [6])
S:n huvilapalsta litt. A	Johtaja A. N. Nikolajeff [7])
Ruskeasuo, huvila-alue n:o 4	Neiti F. L. Viljanen [8])
Uusipelto, huvilapalsta n:o 43	Leipomoliikkeenharjoittaja P. Koljonen [9])

Edellä mainittujen asuntotonttien ja huvilapalstojen vuokraoikeuden siirron yhteydessä päätettiin eräissä tapauksissa vuokraoikeuteen rakennuksineen kiinnitetyt lainat siirtää uuden vuokraajan vastattaviksi ja eräissä tapauksissa irtisanoa lainat joko heti tai määrätyn ajan kuluttua takaisin maksettaviksi.

Muut vuokraoikeuden siirrot. Hyväksyttiin m. m. vuokraoikeuden siirrot, joiden perusteella insinööri G. Nelskylä tuli kivenhakkaaja A. Ahdenkivelle Sörnäisten rannasta vuokratun 820 m²:n suuruisen alueen vuokraajaksi [10]), Oy. Faneriteos Oy. Katurakenne ja eristys ab:lle Kulosaaren täytemaalta vuokratun 200 m²:n suuruisen alueen vuokraajaksi [11]), Veljekset Mankki oy. Yleinen puutavara oy:lle Oulunkylästä vuokratun 800 m²:n suuruisen vuokra-alueen vuokraajaksi [12]), sekä Laatikko oy. Kurso oy:lle Oulunkylästä vuokratun 2 500 m²:n suuruisen alueen vuokraajaksi [13]).

Suomen lastenhoitoyhdistykselle (Barnavårdsföreningen i Finland) myönnettiin [14]) vapaa siirto-oikeus sen vuokraamaan korttelin n:o 302 Toisen linjan tonttiin n:o 6.

Haagan kauppalan korttelin n:o 108 vuokraoikeuden ynnä tonteilla olevien rakennusten osto. Lautakunta päätti [15]) kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen [16]) mukaisesti ostaa rouva I. L. Drakelta eräitä Haagan kauppalan tontteja koskevat vuokraoikeudet sekä tonteilla olevat rakennukset ja muut laitokset valtuuston määräämästä kauppahinnasta, jolla rouva Draken vuokravelka korkoineen oli kuitattava maksetuksi, sekä vuokrata rouva Drakelle hänen silloisen asuntonsa 5 vuoden ajaksi 100 mk:n vuosivuokrasta.

Tilitysvuokran määrääminen. Rakennustoimiston katurakennusosastolle vuokratun korttelin n:o 283 tontin n:o 6 tilitysvuokra määrättiin [17]) 80 250 mk:ksi tammikuun 1 p:stä 1943 lukien.

Varastoalueet. Kansanhuoltoministeriön vahvistettua tammikuun 12 p:nä kiinteistölautakunnan joulukuun 14 p:nä 1942 tekemän päätöksen mukaiset vuokrat niille varastoalueille, joita koskevat vuokrasopimukset vuokrantarkistusta varten oli lautakunnan kesäkuun 25 p:nä ja elokuun 17 p:nä 1942 tekemien päätösten mukaisesti irtisanottu päättyviksi saman vuoden joulukuun 31 p:nä, lautakunta päätti [18]) vuokrata kyseiset alueet uudelleen v:n 1943 alusta alkaen.

Vuoden aikana lautakunta ja sen tonttijaosto käsitteli lukuisia muitakin asioita, jotka koskivat kaikenlaisia varasto- y. m. s. alueita. Tiedot näistä on vähäarvoisina jätetty pois tästä kertomuksesta.

Rakennusvelvollisuuden täyttäminen. Lautakunta katsoi erinäisiä tontteja koskevan rakennusvelvollisuuden tulleen täytetyksi m. m. 5 tapauksessa [19]) päättäen kyseisissä tapauksissa luovuttaa takaisin kaupungille rakennusvelvollisuuden täyttämisen vakuudeksi luovutetut velkakirjat.

Hanasaaren telakka-alue. Hanasaaren telakka-alueiden vuokraajille B. Janzonille ja K. Grönthalille myönnettiin [20]) 25 %:n alennus v. 1944 suoritettavista telakka-

[1]) Tonttij. 20 p. lokak. 277 §. — [2]) S:n 20 p. tammik. 19 §. — [3]) S:n 11 p. tammik. 10 §. — [4]) S:n 28 p. heinäk. 226 §. — [5]) S:n 8 p. syysk. 248 §. — [6]) S:n 6 p. lokak. 268 §. — [7]) S:n 10 p. marrask. 299 §. — [8]) S:n 20 p. lokak. 278 §. — [9]) S:n 18 p. helmik. 55 §. — [10]) S:n 26 p. toukok. 169 §. — [11]) S:n 18 p. helmik. 57 §. — [12]) S:n 16 p. kesäk. 186 §. — [13]) S:n 8 p. syysk. 240 §. — [14]) Kiint. lautak. 24 p. toukok. 527 §. — [15]) S:n 11 p. tammik. 13 §. — [16]) Ks. v:n 1942 kert. s. 46. — [17]) Kiint. lautak. 15 p. helmik. 159 §. — [18]) Tonttij. 3 p. helmik. 34 §. — [19]) Kiint. lautak. 17 p. toukok. 505 §, 22 p. marrask. 1 014 §, 20 p. jouluk. 1 123, 1 124 ja 1 125 §. — [20]) S:n 20 p. jouluk. 1 121 §.

alueiden vuokrista sekä vuokraaja J. E. Pietilälle samanlainen alennus tammikuun 1 p:n ja heinäkuun 16 p:n väliseltä ajalta.

Kasvihuoneen rakentaminen Marttilan omakotitontille. Sotainvaliidi A. Lönnqvist oikeutettiin [1]) rakentamaan vuokraamalleen Marttilan invaliidikylän korttelin n:o 5 tontille n:o 19 esittämiensä piirustusluonnosten mukainen kasvihuone eräin ehdoin.

Ruotsalaisten lahjatalojen myynti. Tehtiin joukko päätöksiä [2]), jotka koskivat ruotsalaisten lahjatalojen myyntiä talon vuokraajalle talosta tehdyn kauppasopimuksen mukaan säädettyjen kauppaehtojen tultua täytetyiksi sekä vastaavan tontin vuokraamista talon omistajalle.

Alivuokralaisten hyväksyminen omakotitaloihin. Alivuokralaisen ottaminen omakotitaloon päätettiin [3]) sallia eräissä tapauksissa määrätyin ehdoin.

Kampin kentän käyttö. Deutsche Wehrmacht Ortskommandatur nimiselle saksalaiselle sotilasvirastolle päätettiin [4]) vuokrata 500 m²:n suuruinen alue Kampin kentältä elokuun 1 p:stä alkaen 2 viikon irtisanomisajoin ja 1 000 mk:n kuukausivuokrin.

Puuparakkien sijoittaminen soutustadionin läheisyyteen. Päämajan vapaaehtoistoimistolle päätettiin [5]) vuokrata n. 7 000 m²:n suuruinen alue soutustadionin läheisyydestä puuparakkien sijoittamista varten joulukuun 1 p:stä alkaen 1 kuukauden irtisanomisajoin ja 500 mk:n kuukausivuokrin ehdoin, ettei vuokraaja vahingoittanut alueella kasvavia puita.

Pommisuojan rakentaminen. Talonomistaja W. Mäkelä oikeutettiin [6]) rakentamaan pommisuoja Meilahden huvilatontilla n:o 9 olevaan kallioon m. m. ehdoin, että pommisuoja vuokra-ajan päätyttyä jäi korvauksetta kaupungin omaisuudeksi.

Ratsastusstadionin ja Pasilan yleisradioaseman välinen ilmajohto. Lautakunta päätti [7]) hyväksyä ratsastusstadionilta Pasilan yleisradioasemalle vedettävän sähköilmajohdon paikan ja suunnan sekä antaa linjakadun maastoon merkitsemisen kiinteistötoimiston maanmittaus- ja kartastotöiden osaston tehtäväksi sekä kaadettaviksi joutuvien puiden leimaamisen ja tilittämisen maatalousosaston tehtäväksi.

Kapearaiteen rakentaminen. Helsingin ravintola- ja kahvilaliikkeenharjoittajain yhdistys oikeutettiin [8]) rakentamaan kapearaide Kyläsaaren täytemaalta vuokraamaltaan varastoalueelta rautatien varteen helmikuun 1 p:stä alkaen 1 kuukauden irtisanomisajoin 500 mk:n vuosimaksuin erinäisin ehdoin.

Merivesijohdon rakentaminen. Soinne & k:ni oy. oikeutettiin [9]) rakentamaan vesijohto meren rannasta yhtiön Lauttasaarenkadun varrelta vuokraamalle alueelle ja pitämään se paikoillaan tammikuun 1 p:stä 1944 alkaen 3 kuukauden irtisanomisajoin 1 000 mk:n vuotuisin korvauksin erinäisin satamalautakunnan määräämin ehdoin.

Käsirattaiden säilytysalue päätettiin [10]) vuokrata Sörnäisten rantatien varrelta rouva M. Tiilikaiselle kesäkuun 1 p:stä alkaen 1 kuukauden irtisanomisajoin ja 400 mk:n kuukausivuokrin. Vuokraoikeus siirrettiin [11]) sittemmin torikauppias E. Piiraiselle.

Kalastusvälineiden säilytysvajan rakentaminen Sirpalesaarelle. Kalastaja B. Ekström oikeutettiin [12]) rakentamaan kalastusvälineiden säilytysvaja Sirpalesaaren etelärannalle ehdoin, että vaja oli poistettava vaadittaessa 1 kuukauden kuluessa.

Paikan luovuttaminen autovajaa varten. Autoliikkeenharjoittaja W. Jussilalle päätettiin [13]) vuokrata 150 m²:n suuruinen alue korttelista n:o 528 tilapäisen autovajan pitämistä varten huhtikuun 1 p:stä alkaen 2 viikon irtisanomisajoin ja 300 mk:n kuukausivuokrin.

Kotieläinten pito-oikeudet. Useassa tapauksessa myönnettiin [14]) oikeus talousporsaan pitämiseen.

Tonttiosasto oikeutettiin [15]) myöntämään lupia kaniinikoppien pitämiseen tonttiosaston hallinnassa olevilla alueilla.

---

[1]) Tonttij. 24 p. maalisk. 87 §. — [2]) Kiint. lautak. 7 p. jouluk. 1 060 ja 1 061 § ja tonttij. 3 p. helmik. 32 §, 7 p. huhtik. 110 §, 28 p. heinäk. 217 § ja 6 p. lokak. 257 §. — [3]) Tontti. 1 p. jouluk. 314 § ja 22 p. jouluk. 326 §. — [4]) S:n 28 p. heinäk. 223 § — [5]) S:n 1 p. jouluk. 316 §. — [6]) Kiint. lautak. 15 p. maalisk. 269 §. — [7]) S:n 4 p. lokak. 861 §. — [8]) S:n 25 p. tammik. 93 §. — [9]) S:n 22 p. marrask. 1 013 §. — [10]) Tonttij. 16 p. kesäk. 196 §. — [11]) S:n 10 p. marrask. 289 §. — [12]) S:n 20 p. lokak. 280 §. — [13]) S:n 16 p. kesäk. 193 §. — [14]) Kiint. lautak. 15 .p maalisk. 270 ja 282 §, 10 p. toukok. 498, 17 p. toukok. 517 § ja 31 p. toukok. 573 § sekä tonttij. 24 p. maalisk. 90 §, 12 p. toukok. 152 §, 16 p. kesäk. 189, 190 ja 192 §, 7 p. heinäk. 204, 209 ja 213 § ja 1 p. jouluk. 306 §. — [15]) Kiint. lautak. 23 p. elok. 742 § ja 13 p. syysk. 798 § ja tonttij. 7 p. heinäk. 205 §, 28 p. heinäk. 228 § ja 6 p. lokak. 263 §.

Venelaiturin pito-oikeus. Esittelijäneuvos K. Rosenlöf ja ylitarkastaja J. E. Mäntylä oikeutettiin [1]) pitämään tilapäistä venelaituria Laajalahden rannassa Munkkiniemessä Rantapolun 16—18 kohdalla kesäkuun 1 p:stä alkaen 6 kuukauden irtisanomisajoin 100 mk:n vuotuisesta korvauksesta erinäisin ehdoin.

Täytemaan otto. Ekonoomi A. J. Manninen oikeutettiin [2]) ottamaan 60 m³ täytemaata Pirkkolan omakotialueen läheisyydestä Pirkkolan korttelin n:o 230 tontilla n:o 47 olevan kuopan täyttämiseksi.

Heinänniitto-oikeus. Tehtiin joukko päätöksiä [3]), jotka koskivat heinänniitto-oikeuden myöntämistä eräillä pienehköillä kaupungin lähiympäristöalueilla.

Lupa yhteislaulutilaisuuksien ja ulkoilmajuhlien järjestämiseksi myönnettiin 3 tapauksessa [4]).

Lupa mainosjulisteiden asettamiseen myönnettiin 20 tapauksessa [5]).

Yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahasto. Yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahastosta myönnettiin [6]) m.m. yksi 40 000 mk:n suuruinen laina.

Sörnäs ab:n ja kaupungin välinen tilitys. Merkittiin [7]) tiedoksi, että Helsingin osakepankki oli puolestaan suostunut lautakunnan esitykseen Sörnäs ab:n ja kaupungin välisen tilityksen ajan muuttamisesta siten, että tilitys saatiin tehdä vuosittain viimeistään huhtikuun loppuun mennessä.

Maksunlykkäykset. Lautakunta päätti [8]) myöntää anomuksesta lykkäyksiä maksettaviksi erääntyneiden lainojen korkojen ja lyhennysten suorittamisessa m.m. 12 tapauksessa ehdoin, että maksettaville erille laskettiin korkoa 6 % erääntymispäivän ja maksupäivän väliseltä ajalta.

Hyväksyttyjä piirustuksia. Vuoden aikana hyväksyttiin Meilahden [9]), Käpylän [10]), Oulunkylän [11]) ,Koskelan [12]), Kumpulan [13]), Pirkkolan [14]), Marttilan [15]) ja Reimarsin [16]) vuokra-alueille sekä varasto- ja teollisuusalueille [17]) teetettävien uudisrakennusten piirustuksia ja sikäläisten vanhempien rakennusten muutos- ja lisärakennuspiirustuksia sekä piirustukset pommisuojaa varten Meilahden huvilatontille n:o 9 [18]), lisärakennuspiirustukset autopuhdistamoa varten kortteliin n:o 411 [19]), piirustukset raja-aitaa varten puistoalueelle Reijolassa [20]), kasvihuonerakennusta varten Meilahden huvilapalstalle n:o 19 [21]), piirustukset palokalustovajaa varten Marttilan omakotialueelle [22]) sekä piirustukset muuntoasemaa varten kortteliin n:o 492 [23]).

Omakotitaloissa asuvien alivuokralaisten luettelointi. Kiinteistötoimiston tonttiosastolle päätettiin [24]) antaa tehtäväksi laadituttaa luettelo omakotitaloissa asuvista alivuokralaisista.

Tilapäisasuntojen tyypit ja lukumäärä. Sitten kun kaupunginvaltuusto marraskuun 10 p:nä 1943 oli päättänyt [25]) rakennuttaa pientaloja tilapäisasunnoiksi asuntopulan helpottamiseksi, päätti [26]) lautakunta omasta puolestaan hyväksyä tilapäisasuntojen tyypeiksi kaupunginarkkitehdin laatimista ehdotuksista tyypit III, IV b ja VI ehdottaen, että asuntotyyppiä III rakennettaisiin 75 kpl, tyyppiä IV b 125 kpl ja tyyppiä VI 100 kpl

---

[1]) Kiint. lautak. 31 p. toukok. 563 §. — [2]) S:n 31 p. toukok. 561 §. — [3]) Tonttij. 16 p. kesäk. 199 §, 7 p. heinäk. 214 §, 19 p. elok. 233 § ja 6 p. lokak. 264 §. — [4]) Kiint. lautak. 21 p. kesäk. 609 § ja 19 p. heinäk. 670 § ja tonttij. 12 p. toukok. 151 §. — [5]) Kiint. lautak. 8 p. helmik. 137 §, 15 p. helmik. 158 §, 1 p. maalisk. 218 ja 223 §, 15 p. maalisk. 271 ja 273 §, 5 p. huhtik. 348 §, 17 p. toukok. 508 ja 509 §, 21 p. kesäk. 610 §, 19 p. heinäk. 671 ja 672 §, 2 p. elok. 712 §, 9 p. elok. 730 §, 4 p. lokak. 863 §, 18 p. lokak. 899 §, 15 p. marrask. 998 §, 22 p. marrask. 1 015 ja 1 016 § ja 7 p. jouluk. 1 062 §. — [6]) Tonttij. 7 p. heinäk. 203 §. — [7]) Kiint. lautak. 7 p. kesäk. 580 §. — [8]) S:n 1 p. maalisk. 219 §, 12 p. huhtik. 391 §, 10 p. toukok. 481 §, 21 p. kesäk. 608 ja 612 §, 5 p. heinäk. 641 §, 19 p. heinäk. 668 §, 2 p. elok.713 §, 23 p. elok. 739 ja 740 §, 30 p. elok. 771 § ja 25 p. lokak. 928 §. — [9]) Tonttij. 22 p. huhtik. 147 § ja 19 p. elok. 237 §. — [10]) S:n 28 p. heinäk. 227 ja 229 § ja 1 p. jouluk. 311 §. — [11]) S:n 3 p. maalisk. 68 §. — [12]) S:n 3 p. maalisk. 69 § ja 26 p. toukok. 167 §. — [13]) S:n 18 p. helmik. 54 §. — [14]) S:n 8 p. syysk. 250 §. — [15]) S:n 7 p. huhtik. 122 ja 123 § ja 16 p. kesäk. 188 §. — [16]) S:n 22 p. huhtik. 141 §. — [17]) S:n 11 p. tammik. 5 ja 15 §, 20 p. tammik. 23 §, 3 p. helmik. 47 §, 3 p. maalisk. 70 §, 24 p. maalisk. 86 §, 7 p. huhtik. 111 §, 22 p. huhtik. 127, 143 ja 146 §, 12 p. toukok. 148 ja 149 §, 26 p. toukok. 181 §, 16 p. kesäk. 187 ja 201 §, 28 p. heinäk. 218 §, 19 p. elok. 238 §, 20 p. syysk. 255 §, 6 p. lokak. 261 §, 20 p. lokak. 272 ja 273 §, 10 p. marrask. 287, 288, 297 ja 301 §, 1 p. jouluk. 302 ja 312 § ja 22 p. jouluk. 323 ja 324 §. — [18]) S:n 24 p. maalisk. 85 §. — [19]) S:n 22 p. huhtik. 129 §. — [20]) S:n 22 p. huhtik. 140 §. — [21]) S:n 22 p. huhtik. 142 §. — [22]) S:n 7 p. huhtik. 112 §. — [23]) S:n 20 p. syysk. 256 §. — [24]) Kiint. lautak. 1 p. marrask. 953 §. — [25]) Vrt. tämän kert. I osan s. 51. — [26])Kiint. lautak. 25 p. lokak. 929 § ja 7 p. jouluk. 1 064 §.

sekä että talojen lopullinen sijoittaminen tapahtuisi yhteistoiminnassa kiinteistötoimiston asemakaava- ja tonttiosastojen kanssa.

Katurakennusohjelma. Ehdotus v:n 1944 katurakennusohjelmaksi hyväksyttiin [1]).

Kolmivuotiskatselmukset. Kertomusvuoden kolmivuotiskatselmukset päätettiin [2]) suorittaa myöhemmin määrättävänä aikana.

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin m.m. asioista, jotka koskivat: erinäisten tonttien rakennusajan pidennyksiä [3]); tontteja koskevia ostotarjouksia m.m. kortteleissa n:ot 532, 283 ja 555 [4]); viranhaltijain ikäkorotuksia [5]); vapaan siirto-oikeuden myöntämistä eräille Töölön sokeritehdasta varten XIV kaupunginosasta vuokratuille alueille [6]); Herttoniemessä olevan n.s. Uuraslahden rakennuksen myyntiä Oy. G. W. Sohlberg ab:lle [7]); sekä Valkosaaren vuokra-alueita n:ot 1 ja 2 koskevia vuokranalennusanomuksia [8]).

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin m.m. asioista, jotka koskivat: tonttien varaamista m.m. kalan- ja lihanjalostuslaitoksia [9]), Kulosaaren yhteiskoulun oy:tä [10]) ja Taka Töölön haarakirjastoa varten [11]); tontteja koskevia osto- ja myyntitarjouksia m.m. tehdaskorttelissa n:o 167 [12]) ja Munkkiniemen korttelissa n:o 605 [13]); romunkeräyslaatikoiden lisäämistä eri puolille kaupunkia [14]); anomuksia tonttien rakennusajan pidentämiseksi [15]); anomuksia erilaisten ulkoilmajuhlien ja -tilaisuuksien järjestämiseksi [16]) laiturin ja uimahuoneen järjestämistä Vanhankaupunginlahden rannalle keskusvankilan henkilökunnan tarvetta varten [17]); asunto-osakkeiden ja osuuksien luovutushintoja [18]);; kaatopaikan järjestämistä Tuomarinkylän kartanon alueelle puhtaanapitolaitoksen tarvetta varten [19]); puhelinlinjan rakentamista Herttoniemen satamaradan varteen [20]); puhdistuspaikkojen järjestämistä autojen puukaasutinlaitteita varten [21]); määrärahan varaamista Pirkkolan lahjatalojen täydennys- ja korjaustöitä varten [22]); sekä Osuustukkukauppa nimisen osuuskunnan rautatieraidesuunnitelmaa korttelissa n:o 288 [23]).

3. Kiinteistötoimiston maatalousosaston toimialaan kuuluvat asiat

Työntekijät. Kiinteistötoimiston maatalousosasto oikeutettiin [24]) niihin vakinaisiin työntekijöihin nähden, jotka ilman sairaudesta johtuvaa syytä yrittivät erota toimestaan kesken sopimuskauden, menettelemään siten, että osasto vapaan harkintansa mukaan sai joko vapauttaa työntekijän hänen työsopimuksestaan tai työvelvollisuusmääräyksellä estää työntekijän poistumisen.

Lautakunta päätti [25]) kertomusvuoden alusta alkaen korottaa täysin työkykyisten muonamiesten rahapalkan 50 mk:lla kuukaudessa ja määrätä täysin työkykyisille miespäivätyöntekijöille talvella suoritettavan päiväpalkan 70 mk:ksi ja täysin työkykyisille naispäivätyöntekijöille suoritettavan päiväpalkan 55 mk:ksi sekä vähemmän työkykyisten naisten päiväpalkan 50 mk:ksi. Päätöstä ei saanut panna täytäntöön ennenkuin kaupunginvaltuusto oli myöntänyt palkkojen korotukseen tarvittavan lisämäärärahan [26]).

Eräille maatilojen töissä oleville henkilöille, jotka sairauden takia olivat olleet estyneinä työtä tekemästä, myönnettiin [27]) sairasloma-ajaltaan täysi palkka kahdelta ensimmäiseltä kuukaudelta ja sen jälkeen $^2/_3$ palkastaan, mikä sairasapu oli suoritettava asianomaiselta palkkatililtä.

Lautakunta päätti myöntää m.m. seuraavat hautausavut: Pukinmäen tilalla päivä-

---

[1]) Kiint. lautak. 31 p. toukok. 560 §. — [2]) S:n 1 p. marrask. 954 §. — [3]) S:n 18 p. tammik. 58 §, 22 p. maalisk. 300 §, 29 p. maalisk. 322 ja 323 §, 3 p. toukok. 454 §, 6 p. syysk. 786 ja 787 §, 13 p. syysk. 797 § ja 13 p. jouluk. 1 089 §. — [4]) S:n 25 p. tammik. 91 §, 15 p. maalisk. 268 § ja 21 p. kesäk. 605 §. — [5]) S:n 1 p. maalisk. 226 §. — [6]) S:n 3 p. toukok. 456 §. — [7]) S:n 19 p. heinäk. 676 §. — [8]) S:n 30 p. elok. 772 §. — [9]) S:n 11 p. tammik. 19 §, 3 p. toukok. 453 § ja 2 p. elok. 710 §. — [10]) S:n 8 p. maalisk. 239 §. — [11]) S:n 27 p. syysk. 842 §. — [12]) S:n 18 p. tammik. 63 §. — [13]) S:n 19 p. huhtik. 423 §. — [14]) S:n 25 p. tammik. 96 §. — [15]) S:n 8 p. helmik. 135 §, 6 p. syysk, 783, 784 ja 785 §, 11 p. lokak. 881 §, 8 p. marrask. 973 §, 7 p. jouluk. 1 063 § ja 13 p. jouluk. 1 088 ja 1 090 §. — [16]) S:n 22 p. maalisk. 298 §, 19 p. huhtik. 426 ja 427 §, 7 p. kesäk. 593 §, 15 p. marrask. 997 § ja 13 p. jouluk. 1 087 § — [17]) S:n 17 p. toukok. 506 §. — [18]) S:n 31 p. toukok. 559 § ja tonttij. 26 p. toukok. 182 §. — [19]) Kiint. lautak. 19 p. heinäk. 673 §. — [20]) S:n 9 p. elok. 729 §. — [21]) S:n 27 p. syysk. 843 §. — [22]) S:n 4 p. lokak. 862 § ja 15 p. marrask. 996 §. — [23]) S:n 25 p. lokak. 927 §. — [24]) Maatalousj. 30 p. huhtik. 36 §. — [25]) S:n 26 p. tammik. 7 § ja kiint. lautak. 1 p. helmik. 116 §. — [26]) Kiint. lautak. 8 p. helmik. 134 §. — [27]) Maatalousj. 12 p. helmik. 13 §, 30 p. huntik. 34 ja 35 §, 16 p. heinäk. 38, 39 ja 40 §, 17 p. elok. 50 §, 23 p. syysk. 51 § ja 13 p. marrask. 57 §.

läisenä työskennelleen J. Sohlin oikeudenomistajille 1 500 mk [1]), muonamies H. Salosen oikeudenomistajille 2 100 mk [2]) sekä muonamies A. Savisen leskelle N. Saviselle 2 129 mk [3]).

Sanomalehtien ja aikakauskirjojen tilaaminen. Kiinteistötoimiston maatalousosasto oikeutettiin [4]) tilaamaan toimistoonsa ja maatiloille v:ksi 1944 sanomalehtiä ja aikakauskirjoja enintään 2 000 mk:lla.

Puimakoneen osto. Kiinteistötoimiston maatalousosasto oikeutettiin [5]) ostamaan Keskusosuusliike Hankkijalta Esa n:o 65 merkkinen puimakone.

Talousarvion mukaiset rakennustyöt. Merkittiin [6]) tiedoksi, että kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön työvoimaosasto oli oikeuttanut kiinteistötoimiston maatalousosaston suorittamaan sen talousarvion mukaiset rakennustyöt siten, että Espoossa saatiin pitää työmaalla enintään 5 mies- ja 3 naistyöntekijää sekä Helsingin maalaiskunnassa vastaavasti 7 ja 3 työntekijää seuraavin ehdoin: kunnan työvoimapäälliköllä on oikeus harkintansa mukaan tarpeen vaatiessa määrätä tällä työmaalla oleva työvelvollinen työvoima työvoimavelvollisuuslakia soveltaen tilapäisesti muuhun, ajankohtaisesti tärkeämpään työhön; tällä työmaalla ei saa käyttää sellaista 18—54 vuoden ikäistä työvoimaa, jolle voidaan antaa työvelvollisuusmääräys; ja työvoiman ottamisesta tälle työmaalle on noudatettava valtioneuvoston marraskuun 19 p:nä 1942 antamaa päätöstä työsuhteiden päättymisen ja eräiden työsopimusten tekemisen säännöstelystä.

Viljelyssuunnitelmat. Maatilojen viljelyssuunnitelma v:ksi 1943 hyväksyttiin [7]). Sittemmin merkittiin [8]) tiedoksi, että kylvöalat olivat arviolta seuraavat:

	Ha		Ha		Ha
Syysvehnää	22.60	Hernettä	3.75	Sekalaista	4.92
Ruista	74.78	Perunaa	65.25	Heinää	306.95
Kevätvehnää	126.73	Juurikkaita	7.10	Laidunta	36.78
Ohraa	87.10	Lanttuja	4.10	Yhteensä	964.34
Kauraa	212.63	Kaalia y.m.s. ...	9.65		

Pakkoviljelystä oli leipäviljaa 248 ha ja perunoita 63 ha.

Kiinteistötoimiston maatalousosasto oikeutettiin [9]) tekemään Keskusosuusliike Hankkijan kanssa viljelyssopimukset 1.20 ha:lle kuituöljypellavaa, 0.50 ha:lle unikkoa ja 0.50 ha:lle valkosinappia sekä kaupungin sairaalain ja elintarvikekeskuksen kanssa viljelyssopimukset seuraavista juurikasvimääristä: perunaa n. 350 tonnia, lanttua n. 100 tonnia, kaalia n. 60 tonnia, porkkanaa n. 15 tonnia ja punajuurta n. 15 tonnia. Sopimukset oli tehtävä valtion viljavaraston vahvistamin ehdoin paitsi että laitosten oli itse ajettava osuutensa mahdollisimman suuressa määrin suoraan pellolta ja loput viimeistään vuoden loppuun mennessä.

V:n 1942 sadon käyttö. Merkittiin [10]) tiedoksi, että v:n 1942 sadosta luovutettavaksi määrätystä leipäviljasta toistaiseksi oli toimitettu n. 501 000 kg. Osa syysviljasta, n. 30 000 kg ruista, toimitettiin jo syksyllä 1942 siemeneksi. Myös osa ohrista ja kevätvehnistä sekä herneet oli luovutettu siemeneksi. Kaurojen pakkomääräys oli n. 170 122 kg, jotka oli toimitettu, siitä suurin osa siemeneksi ja suurimoiksi. Perunan pakkomääräys oli 485 460 kg, jotka kaikki oli toimitettu, siitä suurin osa valtion viljavaraston tiliin. Heinäin pakkomääräys oli 101 886 kg, jotka kaikki oli toimitettu, vaikka sitä ei ollut vastaanotettu. Lantut, porkkanat, punajuuret y.m.s. oli kaikki toimitettu yleiseen kulutukseen. Erinäisiä vaikeuksia myynnissä oli ollut. Pahnojen kysyntä oli ollut mitätöntä, joten varastoon jäi n. 133 000 kg syysviljan pahnoja ja n. 255 000 kg kevätviljan pahnoja. Paalauslangasta oli ollut kova puute.

Myöhemmin ilmoitettiin [11]), että leipäviljaa oli luovutettu 595 892 kg sekä että valtio oli maksanut lisähintana 1 mk:n kilolta yli perusluovutusmäärän luovutetusta leipäviljasta, yhteensä 269 833 mk. Perusluovutusmäärään ei luettu maatilojen työntekijöille luovutettua viljaa. Jos tämäkin, joka kulutusvuodelta, lokakuun 1 p:stä 1942 — syyskuun 30

[1]) Kiint. lautak. 13 p. syysk. 803 §. — [2]) S:n 25 p. lokak. 931 § ja 1 p. marrask. 956 §. — [3]) S:n 29 p. marrask. 1 044 §. — [4]) Maatalousj. 16 p. jouluk. 64 §. — [5]) S:n 12 p. helmik. 12 §. — [6]) S:n 4 p. maalisk. 23 §. — [7]) S:n 4 p. maalisk. 20 §. — [8]) S:n 1 p. heinäk. 43 §. — [9]) S:n 4 p. maalisk. 24 ja 25 §. — [10]) S:n 1 p. heinäk. 42 §. — [11]) S:n 13 p. marrask. 61 §.

p:ään 1944, tekee 44 679 kg, lasketaan luovutuseriin, niin koko luovutettu määrä nousi 640 571 kg:aan eli 96 %:iin yli perusluovutuksen.

Perunain, lanttujen ja korsirehujen myynti. Koska kiinteistötoimiston maatalousosastolla oli lanttuja 25 tonnia yli sopimusten, eikä sanottua määrää saatu myytyä rajahintoihin ilman että samalla myytiin perunoita, päätettiin [1]), koska perunoitakin oli 175 tonnia yli sopimusten, että 25 tonnia perunoita saatiin myydä yksityisille lanttujen kera. Osaston sittemmin ilmoitettua, että sen tekemän arvion mukaan n. 70—100 tonnia perunaa oli kaupungin maatiloilta myytävä kaupungin laitosten ulkopuolelle, kiinteistölautakunta päätti [2]) antaa osaston tehtäväksi tiedustella Helsingin maatalouskerhoyhdistykseltä, haluaako se ostaa perunaa, josta, vastauksen ollessa myönteinen, olisi tehtävä myyntitarjous yhdistykselle. Lisäksi maatalousosasto oikeutettiin myymään valtion viljavarastolle se määrä [2]), jota yhdistys ei ostanut sekä vapaasti ne korsirehut [3]), jotka eivät mene pakko-ottoon eivätkä tavallisiin kaupungin laitosten tilauksiin.

Hirsien myynti kaupungin omistamilta alueilta. Lautakunta päätti [4]) oikeuttaa maatalousosaston myymään hirsiä anotun määrän kaupungin omistamilta alueilta m.m. puolustusvoimien ja Helsingin suojeluskuntapiirin esikunnan tarvetta varten.

Lautakunnan 140 ja 141 §:n kohdalle merkityt päätökset kaupunginhallitus oli alistanut tutkittavakseen ja samalla kuitenkin hyväksynyt ne johtuen alistus siitä, ettei kiinteistölautakunnalla kaupunginhallituksen mielestä ollut oikeutta myydä puutavaraa kaupungin metsistä muussa tarkoituksessa kuin milloin se oli metsänhoidolliselta kannalta tarpeellista [5]).

Halkopuiden hakkaaminen. Päätettiin [6]), että Pitäjänmäen teollisuusalueen rakennussuunnitelman mukaan katumaaksi tulevalta alueelta saatiin hakata halkopuut, mutta että tukkipuut oli toistaiseksi jätettävä hakkaamatta.

Inventoimishinnat. Kiinteistötoimiston maatalousosastoa päätettiin [7]) kehoittaa yleensä käyttämään seuraavia hintoja korkeimpina inventoimishintoina: rukiista 4: 05 mk — 4: 50 mk, vehnistä 4: 40 mk — 4: 85 mk, ohrista 3: 60 mk — 4: 10 mk, kauroista 2: 70 mk — 2: 90 mk, perunoista 1: 35 mk — 1: 80 mk, heinistä —: 90 mk — 1: 20 mk ja oljista —: 20 mk — 1: 45 mk.

Maanvuokrien uudelleen määrääminen. Lautakunta päätti [8]) määrätä rahassa maksettavat maanvuokrat ensi tulevan vuokravuoden alusta alkaen maksettavaksi siten, että viljavuokrat lasketaan rahaksi valtion viljavaraston viljanhinnoituksen mukaan vuokravuoden tammikuun alussa laskemalla hl-painot viljavaraston keskimääräisten painojen mukaan ja määrittelemällä kauran paino ja hinnat siten, että ryynikauraksi lasketaan puolet ja rehukauraksi puolet; määrätä vuokrat maksettavaksi vuokrakauden tammikuussa siten, että vuokrakuitit lähetetään vuokraajille tammikuun alussa; sekä antaa maatalousosastolle tehtäväksi vuosittain ilmoittaa rahatoimistolle kunakin vuokravuonna rahassa maksettavat vuokramäärät. Viljavuokrahinnat määrättiin sittemmin hehtolitralta seuraaviksi: rukiista 345 mk, ohrista 284: 38 mk ja kauroista 172: 23 mk.

Vuokralle annetut viljelyspalstat. Kiinteistölautakunnan maatalousjaosto vuokrasi seuraavat viljelyspalstat alla mainituille henkilöille:

Alue	Vuokraaja	Vuokrakausi päättyy	Vuotuinen vuokramaksu, mk
Haaga, Isoniitystä n. 3.65 ha	Herra J. V. Witick [9])	1944, jouluk. 31, sen jälk. v. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	4 300
S:n Isoniitystä n. 4.75 ha ja lato	Herra G. Witick [10])	1943, jouluk. 31, sen jälk. v. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	5 000
Herttoniemi, n. 2.5 ha	Maanviljelijä K. A. Fagerström [11])	Kuten edell.	1 800
S:n n. 4.6 ha	Työntekijä K. W. Hägg [12])	Kuten edell.	4 200

[1]) Maatalousj. 12 p. helmik. 14 §. — [2]) S:n 4 p. maalisk. 21 §. — [3]) S:n 26 p. tammik. 8 §. — [4]) Kiint. lautak. 8 p. helmik. 140 ja 141 §, 22 p. maalisk. 301 § ja 12 p. huhtik. 396 §. — [5]) S:n 15 p. helmik. 154 §. — [6]) Maatalousj. 4 p. maalisk. 26 §. — [7]) S:n 16 p. jouluk. 65 §. — [8]) Kiint. lautak. 1 p. helmik. 117 § ja maatalousj. 16 p. jouluk 63 §. — [9]) Maatalousj. 13 p. marrask. 58 §. — [10]) S:n 26 p. tammik. 2 §. — [11]) S:n 26 p. tammik. 6 §. — [12]) S:n 4 p. maalisk. 19 §.

Alue	Vuokraaja	Vuokrakausi päättyy	Vuotuinen vuokramaksu, mk
Malmin kylä, Erottajantie n:o 13 0.31 ha	Tehtailija K. A. Weiste [1])	Kuten edell.	500
S:n n. 2.35 ha	Metsänhoitaja A. Jansson [2])	1945, jouluk. 31, sen jälk. v. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	2 800
Oulunkylä, n. 1.7 ha	Notaari S. Korpela ja toimistoapulainen P. Bergman [3])	1943, jouluk. 31, sen jälk. v. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	2 040
Pakinkylä, n. 1.19 ha	Rouva A. K. Matilainen [4])	Kuten edell.	1 200

Herttoniemen yllä mainittu alue vuokrattiin työntekijä K. W. Häggille lisäehdoin, että vuokraajan oli maatalousosaston ohjeiden mukaan kahden vuoden kuluessa perattava vuokra-alueensa kaikki ojat ja omalta osaltaan alueen viemäri sekä salaojitettava lähteinen paikka riuku- ja risuojalla, johon hän sai tarvittavat aineet ottaa viereisestä metsästä.

Oulunkylän viljelysalue vuokrattiin notaari S. Korpelalle ja toimistoapulaiselle P. Bergmanille lisäehdoin, että vuokra-aluetta käytettiin palstaviljelykseen, jolloin palstat saivat olla enintään 2 aarin suuruisia ja viljelijöinä sai olla vain huoltoviraston henkilökuntaan kuuluvia henkilöitä.

Puodinkylän maa-alueen vuokralleanto. Lautakunta päätti [5]) vuokrata Gustav Paulig ja k:ni nimiselle toiminimelle Helsingin pitäjän Puodinkylässä olevista Botbyskog RN 2:287 ja Torsäng 2:291 nimisistä tiloista yhteensä n. 12.83 ha:n suuruisen maa-alueen edellytyksin, että alueiden ent. vuokraaja A. Ekroos luovutti alueet kaupungin hallintaan huhtikuun 30 p:ään mennessä, toukokuun 1 p:n 1943 ja joulukuun 31 p:n 1947 väliseksi ajaksi 24 000 mk:n vuosivuokrin, kuitenkin siten, että kertomusvuodelta oli maksettava 22 000 mk, josta toukokuun 2 p:nä oli suoritettava 10 000 mk ja loput heinäkuun 1 p:nä, sekä ehdoin, että vuokraaja sai käyttää alueella olevaa asuinrakennusta, ulkohuonerakennuksia, entistä parakkia ja perunakellaria, joissa kaupunki ei suorittanut mitään korjauksia, mutta jotka vuokraajan ilman eri korvausta oli pidettävä kunnossa ja palovakuutettava maatalousosaston hyväksymästä määrästä. Sittemmin muutettiin [6]) yhtiön kanssa tehtyä Torsäng nimistä aluetta koskevaa vuokrasopimusta siten, että vuokra-aluetta laajennettiin n. 0.23 ha, vuosivuokraa korotettiin 1 000 mk:lla, josta kertomusvuonna oli maksettava 670 mk, vuokraaja oli oikeutettu rakentamaan edellä mainitulle alueelle siirrettävän puutalon ja velvollinen vuokra-ajan päättyessä viemään alueelta pois sinne istuttamansa hedelmäpuut ja marjapensaat, lisäksi vuokraaja oikeutettiin vetämään vuokra-alueelle sähkö- ja puhelinjohdot maatalousosaston hyväksymään maastoon pidättämällä kuitenkin vuokranantajalle oikeus saada siirtää johtoja tarpeen niin vaatiessa, sekä että vuokraajan oli vuokrasopimuksen päättyessä luovutettava maa vuokranantajalle virheettömässä lainmukaisessa kunnossa.

Maanvuokraaja A. Ekroos ilmoitti kirjallisesti sitoutuvansa luovuttamaan vuokraamansa alueen huhtikuun 30 p:nä 1943 kaupungin vapaaseen hallintaan [7]).

Puodinkylän erään vuokra-alueen laajentaminen. Lautakunta päätti [8]) vuokrata Lataus oy:lle teollisuustarkoituksiin kaikkiaan 7 682 m²:n suuruisen alueen Puodinkylän tilojen Orrbackan RN 2:294, Nykullan RN 2:301 ja Skogslandin RN 2:295 maista maaliskuun 1 p:n 1943 ja syyskuun 1 p:n 1945 väliseksi ajaksi 7 600 mk:n vuosivuokrin. Yhtiötä edustavan everstiluutnantti M. Saurion kanssa osittain kyseisiä alueita koskevat aikaisemmat vuokrasopimukset [9]) purettiin. Sittemmin vuokrattiin [10]) entisten vuokra-alueiden lisäksi edellä mainittujen Orrbackan ja Nykullan tilojen sekä Hedmans RN 2:296 nimisen tilan maista 4 790 m²:n suuruinen alue kesäkuun 1 p:n 1943 ja syyskuun 1 p:n 1945 väliseksi ajaksi 4 790 mk:n vuosivuokrin sekä Skogslandet nimisestä tilasta 1 340 m²:n

[1]) Maatalousj. 26 p. tammik. 5 §. — [2]) S:n 13 p. marrask. 59 §. — [3]) S:n 1 p. huhtik. 32 §. — [4]) S:n 4 p. maalisk. 18 §. — [5]) S:n 1 p. huhtik. 29 § ja kiint. lautak. 22 p. helmik. 213 §, 5 p. huhtik. 352 § ja 3 p. toukok. 457 §. — [6]) Kiint. lautak. 19 p. huhtik. 429 §. — [7]) Maatalousj. 15 p. huhtik. 28 §. — [8]) S:n 22 p. maalisk. 303 §. — [9]) Vrt. v:n 1940 kert. s. 342 ja v:n 1942 kert. II, s. 23. — [10]) Kiint. lautak. 13 p. syysk. 801 §.

suuruinen alue elokuun 15 p:n 1943 ja syyskuun 1 p:n 1945 väliseksi ajaksi 1 340 mk:n vuosivuokrin.

Munkkiniemessä oleva Lilla Lindström niminen viljelysalue päätettiin [1]) vuokrata leskirouva I. Nemlanderille edelleen lokakuun 31 p:ään 1943 saakka 800 mk:n vuokrin.

Herttoniemessä oleva n.s. Holmbergin torppa päätettiin [2]) vuokrata neiti E. Holmbergille edelleen v:ksi 1943 ja 1944 2 000 mk:n vuosivuokrin ja muutenkin entisin ehdoin.

Erinäisten vuokrasuhteiden uudelleenjärjestely. Sitten kun eräitä maanvuokrausta koskevia vuokrasopimuksia oli irtisanottu vuokran tarkistusta varten joulukuun 31 p:stä 1943 alkaen, vuokrattiin [3]) kyseisistä alueista heti suurin osa uudelleen uusin sovituin vuosivuokrin v:ksi 1944 ja sen jälkeen edelleen vuodeksi kerrallaan 2 kuukauden irtisanomisajoin.

Helsingin maatalouskerhoyhdistys. Helsingin maatalouskerhoyhdistyksen toiminnan tukemiseksi myönnetyistä määrärahoista lautakunta päätti [4]) myöntää erinäiset erät yhdistyksen käytettäväksi täydellistä tilitystä vastaan.

Kyseiselle yhdistykselle Haagasta vuokrattua 13.8 ha:n suuruista viljelysaluetta koskevaa vuokrasopimusta täydennettiin [5]) sikäli, että yhdistys sai sijoittaa viljelysaluetta varten tarkoitetut kalustoliiteri- ja käymälärakennukset varsinaisen vuokra-alueen ulkopuolelle.

Kaupungilta vuokraamistaan maa-alueista yhdistyksen sallittiin [6]) luovuttaa osia viljeltäväksi muillekin kuin maatalouskerholaisille ehdoin, että kaupungille palautettiin ei kerholaisille luovutettua alaa vastaava, kaupungin myöntämä vuokra-avustus.

Vuokrasopimusten irtisanominen. Koska seuraavat henkilöt olivat luovuttaneet vuokra-alueensa muiden käyttöön päätettiin irtisanoa heidän kanssaan tehdyt vuokrasopimukset: herra A. ja rouva S. Virtasen kanssa tehty, Leppävaarassa sijaitsevaa viljelyspalstaa ja laidunmaata koskeva vuokrasopimus päättyväksi joulukuun 31 p:nä 1943 [7]); puutarhuri H. Jonssonin kanssa tehty, Helsingin pitäjän Malmin kylässä sijaitsevaa Nallibackan nimistä aluetta koskeva vuokrasopimus päättyväksi maaliskuun 14 p:nä 1943 [8]); sekä lihakauppias A. Kuusikin kanssa tehty, Helsingin pitäjän Baggbölen kylässä sijaitsevaa kahta viljelyspalstaa koskeva vuokrasopimus päättyväksi maaliskuun 14 p:nä 1944 [9]).

Lähtökatselmuksen toimittaminen. Ekonoomi M. Sorvarin irtisanottua Espoon pitäjän Suur-Huopalahden kylässä sijaitsevasta Alberga nimisestä tilasta RN 2:551 vuokraamiaan alueita ja rakennuksia koskevan vuokrasopimuksen päättyväksi joulukuun 31 p:nä 1943 kiinteistölautakunta päätti [10]) toimituttaa mainitulla vuokra-alueella lainmukaisen lähtökatselmuksen, johon kaupungin edustajaksi valittiin agronoomi L. Holmberg.

Lisäksi agronoomi Holmberg määrättiin [11]) edustamaan kaupunkia herra A. Virtasen ja hänen vaimonsa S. Virtasen Leppävaarasta vuokraamilla alueilla sekä edesmenneen herra V. Långin Pukinmäessä olevalla vuokra-alueella toimitettavissa lähtökatselmuksissa.

Asuinrakennuksen vuokraaminen Suomen väestönsuojelujärjestölle. Lautakunta päätti [12]) vuokrata erään Tuurholmassa olevan asuinrakennuksen Suomen väestönsuojelujärjestölle toukokuun 1 p:stä alkaen 5 vuodeksi 500 mk:n kuukausivuokrin tavanmukaisten vuokraehtojen lisäksi seuraavin lisäehdoin: jos rakennusten korjaamiseen myönnettiin tarvittava lupa, niin maatalousosasto osti vuokraajalle sen tarvitsemat rakennustarvikkeet, jotka vuokraajan oli itse kuljetettava paikalle, vuokralaisen tuli suorittaa rakennuksen perusteellinen korjaus maatalousosaston määräämällä tavalla, vuokralaisen oli itsensä vastattava rakennusaineiden ajosta, työpalkoista, työn johdosta, tarvittavista maaliaineista y.m., joiden arvo, 30 000 mk, korvattiin vuokralaiselle siten, että maatalousosaston menotililtä, Rakennukset, siirrettiin vuosittain osaston tulotilille, Vuokralle annettujen tilojen vuokramaksut, 6 000 mk vuokran maksuksi ja että kaupunki oli oikeutettu korottamaan vuokran, jos yleinen vuokrataso nousi huomattavammin kaupungissa tai sen lähiympäristössä.

---

[1]) Maatalousj. 1 p. huhtik. 27 §. — [2]) S:n 26 p. tammik. 3 § ja 13 p. marrask. 56 §. — [3]) S:n 23 p. syysk. 53 §, 13 p. marrask. 55 ja 58 § ja 16 p. jouluk. 62 §. — [4]) Kiint. lautak. 29 p. maalisk. 327 ja 328 § ja 12 p. huhtik. 395 §. — [5]) S:n 8 p. helmik. 139 §. — [6]) S:n 7 p. kesäk. 594 §. — [7]) Maatalousj. 17 p. elok. 45 §. — [8]) S:n 17 p. elok. 47 §. — [9]) S:n 23 p. syysk. 52 §. — [10]) S:n 18 p. lokak. 902 §. — [11]) S:n 18 p. lokak. 903 ja 904 §. — [12]) S:n 12 p. helmik. 11 § ja kiint. lautak. 15 p. helmik. 165 §.

Fallkullan päärakennuksen vuokralleanto. Fallkullan päärakennuksen yläkerta päätettiin [1]) vuokrata apulaisagronoomi T. Jussilalle syyskuun 1 p:stä 1943 alkaen 1 225 mk:n kuukausivuokrin ja alakerroksen varsinainen asuinhuoneisto apulaisagronoomi J. Kukkoselle 1 575 mk:n kuukausivuokrin tullen viimeksi mainittu vuokrasopimus voimaan agronoomi Kukkosen ulkomailta palattua, johon asti maatalousosaston oli järjestettävä kyseisen huoneiston hoito tilapäisesti.

Maatalousosastoa kehoitettiin samalla hankkimaan vuokrauksiin huoneenvuokralautakunnan suostumus.

Munkkiniemessä olevan tallirakennuksen vuokralleanto. Turkismuokkaamonomistaja S. Starostinille päätettiin [2]) vuokrata Munkkiniemessä Länsitien päässä olevalla aukiolla sijaitseva kivinen tallirakennus lokakuun 20 p:stä 1943 alkaen 3 vuodeksi ja sen jälkeen edelleen yhden kuukauden irtisanomisajoin 3 750 mk:n kuukausivuokrin m.m. ehdoin, että n.s. voudinrakennuksen asukkaat saivat ottaa tallirakennuksen vesijohdosta korvauksetta vettä talouttansa varten.

Pirunlinnan rakennukset. Merkittiin [3]) tiedoksi, että vanha n.s. Pirunlinnan asuinrakennus sekä sen vieressä oleva navetta ja sauna joutuivat Etelä Herttoniemeen suunnitellun uuden asutusalueen katumaalle, minkä vuoksi asianomaiselle huoneenvuokralautakunnalle oli tehty esitys kyseistä rakennusta koskevan vuokrasopimuksen lopettamisesta.

Keskusampumaradan sähkölinja. Sopimus, joka koski puolustusministeriölle myönnettyä oikeutta sähkölinjan vetämiseksi keskusampumaradalle, päätettiin [4]) uusia entisin ehdoin tammikuun 1 p:stä 1942 alkaen 5 vuodeksi.

Polttoturpeen nosto. Lautakunta myönsi [5]) edelleen kertomusvuodeksi professori A. Laitakarille oikeuden nostaa polttoturvetta Pukinmäessä.

Kalastusoikeuden myöntäminen. Leppävaaran tilan ja Leppävaaran Bredvik nimisen tilan RN 1[5] kalavedet vuokrattiin [6]) edelleen v:ksi 1943 kalavesien entisille vuokraajille kalastaja J. Lindströmille ja kalastaja A. V. Kortelaiselle.

Lupa täytemaan ottamiseen. M.m. 2 tapauksessa [7]) myönnettiin vuokralaiselle lupa hiekan ja täytemaan ottoon asianomaisen vuokra-alueen teiden korjaamiseksi.

Talissa tapahtunut murtovarkaus. Merkittiin [8]) tiedoksi, että Talista oli varastettu vehnäsäkki, joka kuitenkin jo oli saatu takaisin sekä että varkauteen syylliset, kaksi Talin kartanon töissä olevaa miestä, oli irtisanottu kaupungin palveluksesta ja käsketty muuttamaan pois Talin rakennuksista. Varkausjuttu hoidettiin oikeudessa tavalliseen tapaan.

Talousarvio. Kiinteistötoimiston maatalousosaston v:n 1944 talousarvioehdotus päätettiin [9]) hyväksyä.

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin m.m. asioista, jotka koskivat: halkojen hakkuuta mottitalkoina kaupungin omistamissa metsissä [10]); raha-avustuksen myöntämistä hauenpoikasten istuttamista varten kaupungin omistamiin vesiin [11]); eläkeanomuksia [12]); eräiden Herttoniemessä olevien vanhojen rakennusten hävittämistä [13]); Tomtbackan tilalla olevien rakennusten korjaustöitä [14]); sekä lisämäärärahan myöntämistä Fallkullan päärakennuksen kunnostamiseksi [15]).

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin m.m. asioista, jotka koskivat: Bengtsårin koulukodin maiden viljelemistä [16]); Nuorten talkoot nimisen järjestön herättämää kysymystä nuorten viljelyspalstatoiminnasta [17]); kalastusoikeutta Vanhankaupunginlahdella [18]); halkojen hakkuuoikeuksien myöntämistä kaupungin omistamissa metsissä [19]); avustuksen myöntämistä Helsingin maatalouskerhoyhdistykselle v:ksi 1944 [20]); sekä eläkeanomuksia [21]).

---

[1]) Maatalousj. 17 p. elok. 49 §. — [2]) Kiint. lautak. 27 p. syysk. 847 §, 11 p. lokak. 885 § ja 25 p. lokak. 930 §. — [3]) Maatalousj. 4 p. maalisk. 15 §. — [4]) Kiint. lautak. 15 p. marrask. 1 000 §. — [5]) S:n 22 p. helmik. 195 §. — [6]) Maatalousj. 26 p. tammik. 4 § ja 12 p. helmik. 10 §. — [7]) Kiint. lautak. 22 p. helmik. 193 § ja 10 p. toukok. 501 §. — [8]) Maatalousj. 4 p. maalisk.16 §. — [9]) S:n 13 p. elok. 44 §. — [10]) Kiint. lautak. 1 p. helmik. 118 § ja 5 p. huhtik. 356 §. — [11]) S:n 15 p. helmik. 163 § ja 31 p. toukok. 565 §. — [12]) S:n 8 p. maalisk. 241 §, 5 p. huhtik. 350 §, 20 p. syysk. 827 § ja 13 p. jouluk. 1 097 §. — [13]) S:n 29 p. maalisk. 325 §. — [14]) S:n 29 p. maalisk. 326 §. — [15]) S:n 5 p. huhtik. 357 §. — [16]) Maatalousj. 1 p. huhtik. 31 § ja kiint.lautak. 5 p huhtik. 354 §. — [17]) Kiint. lautak. 12 p. huhtik. 394 §. — [18]) S:n 10 p. toukok. 486 §. — [19]) S:n 13 p. syysk. 802 § ja 20 p. syysk. 826 §. — [20]) S:n 27 p. syysk. 845 § ja 20 p. jouluk. 1 127 §. — [21]) S:n 29 p. marrask. 1 045 ja 1 046 §, 7 p. jouluk. 1 065 §, 13 p. jouluk. 1 096 § ja 20 p. jouluk. 1 128 §.

4. Kiinteistötoimiston asemakaavaosaston toimialaan kuuluvat asiat

Turun kasarmialueen vastainen järjestely. Merkittyään asettaneensa [1]) komitean valmistelemaan kysymystä linja-autoasemien ja autohuoltoasemien sijoittamisesta sekä valinneensa komitean puheenjohtajaksi johtaja T. Salmion ja sen jäseniksi johtaja J. Hellstenin ja varatuomari R. Kallian lautakunta päätti [2]) täydentää mainittua komiteaa valitsemalla siihen edesmenneen johtaja Hellstenin tilalle varatuomari K. E. Östensonin sekä lisäksi toimistopäällikkö J. A. Savolaisen ja professori O. I. Meurmanin ja pyytää kaupunginhallitukselta luvan komitean työn jatkamiselle.

Kortteliin n:o 470 suunniteltu sairaalarakennus. Antaessaan kiinteistötoimiston asemakaavaosaston tehtäväksi laatia Läkares sjukhus ab:n omistamaa korttelin n:o 478 sairaalatonttia koskevan asemakaavan muutosehdotuksen lautakunta päätti [3]), että tontille suunniteltuun rakennukseen tulevasta 55 lisähuoneesta tontin omistajan oli suoritettava 1 359 900 mk:n lisähinta.

Asemakaavan- ja tonttijaonmuutosehdotukset. Lautakunta päätti kaupunginhallitukselle puoltaa kiinteistötoimiston laatimia, seuraavia kortteleita koskevia asemakaavan- ja tonttijaonmuutosehdotuksia: III kaupunginosan korttelin n:o 47 tonttia n:o 17 [4]), IV kaupunginosan korttelin n:o 64 tontteja n:ot 3 a ja 3 b [5]); XIII kaupunginosan korttelin n:o 446 tonttia n:o 12 [6]); XIV kaupunginosan korttelin n:o 478 tonttia n:o 6 [7]) ja korttelia n:o 479 a [8]); XXII kaupunginosan korttelin n:o 532 tontteja n:ot 14 ja 16 [9]) sekä korttelin n:o 555 tontteja n:ot 1 ja 16 [10]); XXIII kaupunginosan kortteleita n:ot 669, 670, 671 ja 920 [11]); sekä XXV kaupunginosan korttelin n:o 842 Joukolantien tonttia n:o 1 [12]).

Korkeustasopiirustukset. Lautakunta päätti kaupunginhallitukselle puoltaa korkeustasopiirustuksia, jotka koskivat XIII kaupunginosan korttelia n:o 428 [13]) ja XV kaupunginosan korttelia n:o 616 [14]).

Reijolan itäosa. Reijolan itäosan asemakaavaehdotus ynnä siihen liittyvä viemärisuunnitelma liitteineen päätettiin [15]) lähettää kaupunginhallitukselle.

Herttoniemen asuntoalue. Lautakunta päätti [16]) hyväksyä Herttoniemen asuntoaluetta varten laaditun rakennussuunnitelman muutosehdotuksen.

Oulunkylän länsiosan asuntoalue. Uuden asuntoalueen järjestämistä Oulunkylän länsiosaan koskeva ehdotus päätettiin [17]) lähettää kaupunginhallitukselle.

Pirkkolan omakotialueen laajentaminen. Lautakunta päätti [18]) antaa asemakaavaosaston tehtäväksi alustavan suunnitelman laatimisen uuden asuntoalueen järjestämiseksi Pirkkolan omakotialueen eteläpuolelle.

Lupa viikonloppumajan pitämiseen. Rouva K. Wikman-Jäger oikeutettiin [19]) pitämään Helsingin pitäjän Malmin kylän Vilpo 87 nimiselle tilalle RN 7 330 rakennuttamansa viikonloppumaja paikoillaan kunnes kyseistä aluetta varten oli vahvistettu asemakaava- tai rakennussuunnitelma.

Suoja-aidan rakentaminen n.s. Kolera-altaan viereen. Ehdotus suoja-aidan rakentamiseksi n.s. Kolera-altaan länsipuolella olevan jalkakäytävän reunaan päätettiin [20]) puoltolausein lähettää kaupunginhallitukselle.

Asemakaavanäyttely. Kiinteistötoimiston asemakaavaosaston toimintaa esittävä näyttely päätettiin [21]) järjestää lokakuun 30 p:n ja marraskuun 7 p:n väliseksi ajaksi. Näyttelyä varten myönnettiin lautakunnan käyttövaroista yhteensä 9 960: 05 mk; asemakaavaosasto oikeutettiin ottamaan näyttelyä varten tilapäinen piirtäjä.

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin m.m. asioista, jotka koskivat Helsingin suurlentokentän sijoittamista Hakkilaan [22]) sekä Erottajankadun autoaseman järjestämistä [23]).

---

[1]) Ks. v:n 1937 kert. s. 269. — [2]) Kiint. lautak. 1 p. marrask. 959 §. — [3]) S:n 22 p. maalisk. 304 § ja 29 p. marrask. 1 035 §. — [4]) S:n 21 p. kesäk. 614 §. — [5]) S:n 2 p. elok. 717 §. — [6]) S:n 15 p. helmik. 169 §. — [7]) S:n 5 p. huhtik. 360 §. — [8]) S:n 8 p. helmik. 145 §. — [9]) S:n 5 p. huhtik. 362 §. — [10]) S:n 4 p. lokak. 865 §. — [11]) S:n 13 p. syysk. 805 §. — [12]) S:n 3 p. toukok. 465 §. — [13]) S:n 11 p. tammik. 33 §. — [14]) S:n 8 p. helmik. 144 §. — [15]) S:n 1 p. helmik. 121 §, 10 p. toukok. 490 § ja 24 p. toukok. 535 §. — [16]) S:n 31 p. toukok. 568 § ja 1 p. marrask. 957 §. — [17]) S:n 5 p. heinäk. 644 §. — [18]) S:n 22 p. maalisk. 306 §. — [19]) S:n 20 p. jouluk. 1 131 §. — [20]) S:n 11 p. tammik. 32 §. — [21]) S:n 19 p. huhtik. 413 §, 3 p. toukok. 463 §, 18 p. lokak. 910 § ja 22 p. marrask. 1 019 §. — [22]) S:n 10 p. toukok. 488 §. — [23]) S:n 10 p. toukok. 491 §.

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin m.m. asioista, jotka koskivat: anomuksia saada lohkomalla erottaa erinäisiä maa-alueita itsenäisiksi tiloiksi [1]); rakennussuunnitelmia Espoon kunnassa olevia Hagalund—Mankansin ja Kilo—Konungsbölen alueita varten [2]), Malmin- ja Tapaninkylän eteläosia varten [3]) sekä Herttoniemen ja Båtvikin kyliä varten [4]); Tapaninkylässä n.s. Tapanilan kulmatiekunnan alaiseen tieverkostoon kuuluvien teiden muuttamista tilusteiksi [5]); asemakaavanmuutoksia, jotka koskivat II kaupunginosan korttelin n:o 38 a tonttia n:o 6 [6]) ja III kaupunginosan korttelin n:o 47 Fabianinkadun tonttia n:o 17 [7]); Helsingin raitiotie- ja omnibus oy:n anomuksia erinäisten korjaus- ja rakennustöiden, kuten raitiotiekorokkeiden ja kaiteiden, suorittamiseksi [8]); rakennussuunnitelmantakaisten määräysten vahvistamista Espoon pitäjän Gammelgårdin kylää varten [9]) ja Espoon kunnan Mankansin kylässä olevaa Ylä-Mankaa nimistä tilaa varten [10]); lämpöjohtokanavan rakentamista Aleksanterinkadun alitse korttelista n:o 5 valtioneuvoston taloon [11]); asuntorakennustoiminnan kehittämistä [12]); puiden istuttamista Pohjoisrannalle [13]); Lemuntien poikkileikkauksen muuttamista tonttien n:ot 6 ja 5 a kohdalla [14]); kaukovoiman vastaanottoa ja muuntoa kaupungin länsiosassa [15]); puhelinjohdon rakentamista Helsinki—Porvoon linjan pylväästä n:o 85 Marjaniemen tienhaaran kohdalla olevaan kaapelikoppiin [16]); Munkkiniemen korttelien n:ot 4 ja 7 yhdistämistä yhdeksi kortteliksi [17]); Westendin rakennussuunnitelman muutosta korttelien n:ot 20 ja 22 kohdalla [18]); lupaa ullakkohuoneiden sisustamiseksi korttelin n:o 516 Tavaststjernankadun tontilla n:o 7 [19]); avo-ojien käyttöä Malmi—Tapanilan rakennussuunnitelma-alueen viemäröimisessä [20]) sekä pysäköimiskiellon voimaan saattamista Mechelininkadulla Taivallahden kasarmin kohdalla [21]).

5. Kiinteistötoimiston maanmittaus- ja kartastotöiden osaston toimialaan kuuluvat asiat

Kiinteistöluettelon uudestaan järjestäminen. Lautakunta päätti [22]) hyväksyä maanmittaus- ja kartastotöiden osaston kiinteistöluettelon laatimisessa siihen mennessä suorittamat toimenpiteet; julistaa 2 viikon kuluessa haettavaksi 2 tilapäistä piirtäjäntointa, joista suoritetaan palkka 41 palkkaluokan mukaan, sekä valtuuttaa kiinteistötoimiston sopivaksi katsomanaan aikana julistamaan haettavaksi 31 palkkaluokkaan kuuluvan piirtäjäntoimen; että edellä mainittuja toimia täytettäessä voidaan ottaa huomioon myös hakijan omat palkkavaatimukset, josta seikasta kyseisiä toimia haettaviksi kuulutettaessa oli mainittava; sekä pyytää kaupunginhallitusta lähettämään kaupungin laitoksille ja lautakunnille kiertokirjeen, jossa niitä kehoitetaan kiinteistöluettelon laatimista varten lähettämään maaliskuun 15 p:ään mennessä kiinteistötoimiston maanmittaus- ja kartastotöiden osastolle hallussaan olevista kiinteistöistä tai niiden osista seuraavat tiedot: kiinteistön nimi ja rekisterinumero sekä osoite, koska asianomainen on saanut kiinteistön haltuunsa ja mihin tarkoitukseen kiinteistöä on käytetty.

Helsingin ja sen ympäristön ilmakuvakartta. Kaupunginvaltuuston varattua kertomusvuoden talousarviossa 200 000 mk:n suuruisen määrärahan ilmakuvauksen avulla suoritettavia kartastotöitä varten,kiinteistölautakunta päätti [23]) vahvistaa kertomusvuonna ilmakuvattavan alueen valtuuttaen kiinteistötoimiston ryhtymään toimenpiteisiin karttojen laadituttamiseksi.

---

[1]) Kiint. lautak. 11 p. tammik. 34 §, 25 p. tammik. 98 §, 1 p. helmik. 119 §, 8 p. helmik. 146 §, 15 p. helmik. 166 ja 167 §, 8 p. maalisk. 243 §, 22 p. maalisk. 305 §, 5 p. huhtik. 359 §, 12 p. huhtik. 397 §, 24 p. toukok. 532 ja 533 §, 31 p. toukok. 570 §, 7 p. kesäk. 583 §, 21 p. kesäk. 613 §, 23 p. elok. 746, 748, 749 ja 750 §, 20 p. syysk. 828 §, 18 p. lokak. 905, 906, 908 ja 909 §, 25 p. lokak. 932 §, 13 p. jouluk. 1 098 § ja 20 p. jouluk. 1 132—1 139 §. — [2]) S:n 18 p. tammik. 66 ja 67 §. — [3]) S:n 3 p. toukok. 461 §. — [4]) S:n 3 p. toukok. 462 §. — [5]) S:n 1 p. helmik. 120 §. — [6]) S:n 8 p. helmik. 142 §. — [7]) S:n 10 p. toukok. 487 §. — [8]) S:n 15 p. maalisk. 275 ja 276 §, 3 p. toukok. 460 §, 17 p. toukok. 511 §, 18 p. lokak. 907 § ja 1 p. marrask. 958 §. — [9]) S:n 29 p. maalisk. 329 §. — [10]) S:n 19 p. heinäk. 681 §. — [11]) S:n 5 p. huhtik. 358 §. — [12]) S:n 24 p. toukok. 536 ja 537 §. — [13]) S:n 31 p. toukok. 569 §. — [14]) S:n 21 p. kesäk. 615 §. — [15]) S:n 18 p. lokak. 912 § ja 25 p. lokak. 934 §. — [16]) S:n 25 p. lokak. 933 §. — [17]) S:n 8 p. marrask. 977 §. — [18]) S:n 8 p. marrask. 978 §. — [19]) S:n 20 p. jouluk. 1 130 §. — [20]) S:n 15 p. marrask. 1 001 §. — [21]) S:n 22 p. marrask. 1 018 §. — [22]) S:n 15 p. helmik. 171 § ja 8 p. maalisk. 237 §. — [23]) S:n 18 p. tammik. 68 §.

Uusien kaupunginkarttojen julkaiseminen. Lautakunta päätti [1]) antaa maanmittaus- ja kartastotöiden osaston tehtäväksi luvan hankkimisen mittakaavaan 1 : 10000 laaditun Helsingin kaupungin kartan painattamiseen ja myymiseen sekä kartan painattamisen järjestämisen.

Henkilöauton hoito. Maanmittaus- ja kartastotöiden osaston henkilöauton hoitamisesta ylityönä päätettiin [2]) suorittaa sitä hoitavalle henkilölle 300 mk kuukaudessa.

Käyttövarat. V:n 1943 käyttövaroistaan lautakunta myönsi [3]) m.m. 12 931: 55 mk kesä- ja sairaslomapalkkojen suorittamiseksi.

Lausunto kaupunginhallitukselle annettiin [4]) m.m. Helsingin puhelinyhdistykse nanomuksesta, joka koski Helsingin kaupungin asemakartan käyttämistä v:n 1943 syksyllä ilmestyvässä puhelinluettelossa.

6. Kiinteistötoimiston talo-osaston toimialaan kuuluvat asiat

Eräiden kiinteistöjen jättäminen talo-osaston hallintaan. Herttoniemen asema-alueella olevat rakennukset sekä Helsingin pitäjän Tapaninkylässä sijaitseva, pakkohuutokaupassa ostettu, asentaja E. O. Aromaalle kuulunut tila sillä olevine rakennuksineen päätettiin [5]) jättää kiinteistötoimiston hallintaan.

Vuokrasopimusten jatkaminen. Edellyttäen, että lautakunnan erinäisiä kaupungin virastoja ja laitoksia varten vuokrattujen huoneistojen vuokrankorotuksia varten anomat määrärahat myönnettiin, lautakunta päätti [6]) jatkaa aikaisemmin tehtyjä vuokrasopimuksia 5 tapauksessa.

Raastuvanoikeuden arkiston laajentaminen. Edellyttäen, että kaupunginhallitus myönsi lautakunnan anoman 29 200 mk:n suuruisen määrärahan, lautakunta päätti [7]) raastuvanoikeuden laajentamista varten kunnostaa Aleksanterinkadun 20:ssa kellaritilaa 32 m^2:n suuruisen alan arkistohuoneistoksi.

Lisähuoneiston hankkiminen poliisilaitokselle. Edellyttäen, että kaupunginhallitus myönsi 50 000 mk:n suuruisen määrärahan kertomusvuoden vuokran maksamiseen, lautakunta päätti [8]) vuokrata Ab. Fabian nimiseltä yhtiöltä Fabianinkadun talon n:o 23 kolmannesta kerroksesta 6 huonetta ja eteisen käsittävän huoneiston poliisilaitoksen tarvetta varten maaliskuun 1 p:stä alkaen toistaiseksi 1 kuukauden molemminpuolisin irtisanomisajoin 5 000 mk:n kuukausivuokrin lämpöineen.

Sielullisesti sairaiden miesten keskuskoti. Lautakunta päätti [9]) luovuttaa sielullisesti sairaiden miesten keskuskodin käyttöön väliaikaisesti kesäkuun 1 p:stä 1943 alkaen virastovuokraperustein Leppävaaran kartanoon kuuluvan maatalousosaston hallinnassa olevan 6 huonetta käsittävän rakennuksen, n.s. uuden päärakennuksen. Lisäksi päätettiin [10]) vuokrata tilapäisesti laitoksen tarvetta varten kesäkuun ajaksi rouva V. Lindgrenin Leppävaarassa omistamasta Bertilsgård nimisen huvilan päärakennuksesta 1 huone ja piharakennuksesta 1 huone sekä varastotilaa yhteensä 800 mk:n vuokrasta. Toipilaskodiksi aiotun rakennuksen kunnostamiseksi päätettiin [11]) kaupunginhallitukselta anoa 82 000 mk:n suuruinen lisämääräraha.

Lisähuoneiston vuokraaminen lastensuojeluvirastolle. Edellyttäen, että kaupunginhallitus myönsi kertomusvuoden vuokran maksamiseksi tarvittavan 3 870 mk:n suuruisen määrärahan, kiinteistölautakunta päätti [12]) vuokrata Ab. Boulevardsgatan 6 oy. nimiseltä yhtiöltä Yrjönkadun talon n:o 7 toisesta kerroksesta 2 huonetta, WC:n ja osuuden eteiseen käsittävän 55 m^3:n suuruisen huoneiston lastensuojeluvirastoa varten lokakuun 1 p:stä 1943 alkaen toukokuun 31 p:ään 1944, jonka jälkeen vuokrasopimus jatkui vuoden kerrallaan 3 kuukauden irtisanomisajoin 1 290 mk:n kuukausivuokrin lämpöineen.

Huoneiston vuokraaminen työnvälitystoimistolle. Edellyttäen, että kaupunginhallitus myönsi lautakunnan anoman määrärahan kertomusvuoden vuokran maksamiseksi,

---

[1]) Kiint. lautak. 5 p. huhtik. 361 §. — [2]) S:n 5 p. huhtik. 364 §. — [3]) S:n 10 p. toukok. 492 §, 21 p. kesäk.617 §, 30 p. elok. 775 §, 27 p. syysk. 848 ja 849 § ja 27 p. jouluk. 1 153 §. — [4]) S:n 3 p. toukok. 464 §. — [5]) S:n 8 p. marrask. 971 § ja 22 p. marrask. 1 011 §. — [6]) S:n 11 p. tammik. 35, 36 ja 38 §, 15 p. helmik. 172 §, 22 p. maalisk. 307 § ja 27 p. syysk. 854 §. — [7]) S:n 22 p. marrask. 1 026 §. — [8]) S:n 1 p. maalisk. 227 §. — [9]) S:n 29 p. maalisk. 331 § ja 12 p. huhtik. 401 §. — [10]) S:n 7 p. kesäk. 586 §. — [11]) S:n 19 p. heinäk. 695 §. — [12]) S:n 13 p. syysk. 817 §.

kiinteistölautakunta päätti [1]) vuokrata työnvälitystoimiston tarvetta varten Oy. Kaisaniemenkatu 1 ab. nimiseltä yhtiöltä Mikonkadun talosta n:o 11 370 m²:n suuruisen, 11 huonetta käsittävän huoneiston 9 900 mk:n kuukausivuokrin sekä Mikonkadun talosta n:o 13 297 m²:n suuruisen, 9 huonetta käsittävän huoneiston 7 391: 30 mk:n kuukausivuokrin eli yhteensä 17 291: 30 mk:n kuukausivuokrin, molemmat kesäkuun 1 p:stä 1943 alkaen tavallisin vuosivuokrasopimuksin, kuitenkin siten, että vuokra maksettiin vasta siitä päivästä alkaen, jolloin huoneistot luovutettiin kaupungin hallintaan, sekä ehdoin, että huoneistot otettiin vastaan siinä kunnossa kuin ne luovutettaessa olivat ollen vuokraajalla kuitenkin oikeus huoneistoissa tarpeellisiksi katsomiinsa muutos- ja korjaustöihin sekä oikeus jättää huoneistot vuokra-ajan päätyttyä vuokranantajalle siinä kunnossa kuin ne poismuuttaessa olivat.

Huoneiston vuokraaminen uutta päiväkotia varten. Lautakunta päätti [2]) vuokrata kaupunginvaltuuston kesäkuun 17 p:nä 1942 perustettavaksi päättämää [3]) uutta koululasten päiväkotia varten herra J. E. Salvesénilta Eläintarhantien talosta n:o 3 237 m²:n suuruisen 6 huonetta, keittiön ja palvelijanhuoneen käsittävän huoneiston kesäkuun 1 p:stä 1943 alkaen tavallisin vuosivuokrasopimuksin 2 000 mk:n kuukausivuokrin ilman lämpöä.

Vallilan kerhokeskuksen huoneisto. Talo-osasto oikeutettiin [4]) vuokraamaan Vallilan kerhokeskuksen huoneistosta keittiö ja eteisaula Helsingin lastenruokintakomitealle päivittäistä käyttöä varten klo 8—17.30 väliseksi ajaksi tammikuun 1 p:stä 1944 alkaen saman vuoden elokuun 1 p:ään 1 000 mk:n kuukausivuokrin ehdoin, että vuokraaja korvasi toiminnastaan mahdollisesti aiheutuvat vahingot.

Lapinlahden kansakoulutalon vuokra. Lautakunta päätti [5]) pyynnöstä ilmoittaa suomenkielisten kansakoulujen taloudenhoitajalle, että puolustuslaitoksen käytössä oli Lapinlahden kansakoulutalosta ollut yhteensä 1 850.25 m² lattia-alaa, josta kellarikerroksessa 471.15 m², ja että käypänä vuokrana voidaan veloittaa 27 mk m²:ltä kuukaudessa, johon sisältyy varsinaisena vuokrana 20 mk sekä lämmöstä 5 mk ja valosta 2 mk, kuitenkin kellarikerroksessa olevasta tilasta ainoastaan 17 mk m²:ltä kuukaudessa, josta vastaavasti varsinaista vuokraa on 10 mk sekä 7 mk edellä mainitut veloitukset lämmöstä ja valosta.

Huvila Miramar. Huoneenvuokralautakunnan annettua lokakuun 12 p:nä Miramar nimisellä huvila-alueella olevaa ulkohuonerakennusta koskevan purkamiskiellon kiinteistölautakunta päätti [6]) tyytyä mainittuun päätökseen ja määräsi samalla, että Miramarin huvilan palaneen osan jäännökset oli tarjottava myytäväksi julkisella huutokaupalla purkamista ja poiskuljettamista varten.

Myydyt rakennukset. Merkittiin [7]) tiedoksi, että edellä mainitut rakennusjäännökset marraskuun 2 p:nä oli myyty 8 000 mk:n kauppahinnasta. Samana päivänä oli lisäksi myyty purettaviksi ja paikoiltaan pois vietäviksi Leppäsuon kasvihuoneet n:ot 1—5 2 280 mk:n sekä Leppäsuon alueella sijaitseva katos ynnä 150 kpl lava-ikkunoita 3 300 mk:n kauppahinnasta.

Kaupungin hallussa olevien huoneistojen luovuttaminen asuntopulan lieventämiseksi. Asuntopulan lieventämistä tarkoittavien kysymysten käsittelemistä varten asetetulle toimikunnalle osoittamassaan kirjelmässä kiinteistölautakunta ilmoitti [8]), että Rahapajankadun 1:ssä sijaitseva huoltokanslia II:n huoneisto ehkä voitiin luovuttaa asuntotarkoituksiin, koska mainittu kanslia todennäköisesti voitiin siirtää kaupungin omistamaan Unioninkadun taloon n:o 43; että työnvälitystoimiston merimiesosasto luultavasti voitiin siirtää Aleksanterinkadun 1:een, jolloin osaston Satamakadun 2:ssa sijaitseva huoneisto vapautui; että ammattientarkastajain virasto voitiin muuttaa Myllytien 5:stä terveydenhoitolautakunnan Katariinankadun 1:ssä sijaitsevaan huoneistoon, jolloin ensiksi mainittu huoneisto voitiin luovuttaa joko yhdelle tai kahdelle perheelle; että suomenkielisten ja ruotsinkielisten kansakoulujen kansliat ehkä voisivat työskennellä edellisen huoneistossa, jolloin jälkimmäisen, Annankadun 5:ssä sijaitseva huoneisto vapautuisi; että kotitalouslautakunnan Mäkelänkadun 45:ssä ja Fredrikinkadun 16:ssa sijaitsevia opetuskeittiöitä mahdollisesti aamupäivisin voitaisiin käyttää jonkin viraston toimistohuoneena; sekä että mikäli asuntotilanne sitä ehdottomasti vaatii, virastoja ehkä voi-

[1]) Kiint. lautak. 5 p. huhtik. 368 §. — [2]) S:n 17 p. toukok. 519 §. — [3]) Ks. v:n 1942 kert. I osan s. 38. — [4]) Kiint. lautak. 1 p. marrask. 960 §. — [5]) S:n 12 p. huhtik. 400 §. — [6]) S:n 18 p. lokak. 916 §. — [7]) S:n 29 p. marrask. 1 048 §. — [8]) S:n 8 p. marrask. 982 §.

taisiin osittain yhdistää samoihin huoneistoihin eri aikoina työskentelemään. Lisäksi päätettiin ehdottaa, että edellä mainituista huoneistojen siirtomahdollisuuksista pyydettäisiin lausunnot asianomaisilta johto- ja lautakunnilta sekä kansakoulujen tarkastajaneuvostolta.

Oy. Ford ab:n ja kaupungin välinen vuokrasopimus. Lautakunta päätti [1]) vuokrata Oy. Ford ab:lle tehdaskorttelista n:o 178 vuokratun tehdasrakennuksen ja maa-alueen heinäkuun 1 p:stä 1943 alkaen 2 vuodeksi eli kesäkuun 30 p:ään 1945 saakka 450 000 mk:n vuosivuokrin sekä muuten viimeksi voimassa ollein vuokraehdoin.

Kaartintorppa. Puolustusvoimat 9 582 oikeutettiin [2]) rakennuttamaan Munkkiniemessä olevaan n.s. Kaartintorpan ullakkokerrokseen esittämiensä piirustusten mukainen lisähuone erinäisin ehdoin.

Kaivohuoneen ja Luodon ravintolarakennukset. Lautakunta päätti [3]) vuokrata johtaja N. Nenoselle ja laivanvarustaja H. Liljestrandille yhteisesti Kaivohuoneen ravintolarakennuksen ulkorakennuksineen ja irtaimistoineen, johon kuului 6 metallista vaatenaulakkoa, joista yksi oli varustettu peilillä, 1 erillinen seinäpeili sekä 4 n.s. tanssialueen metallista aitaa niihin kuuluvine 12 valaisimineen, huhtikuun 1 p:stä 1943 alkaen 5 vuodeksi 250 000 mk:n vuosivuokrin, joka oli maksettava ensimmäisen kerran sopimusta allekirjoitettaessa ja sen jälkeen etukäteen vuokravuoden alussa. Jäljellä olevan 4 vuoden eli huhtikuun 1 p:n 1944 ja maaliskuun 31 p:n 1948 välisen ajan vuokramaksua koskevaa päätöstä päätettiin [3]) kuitenkin vuokraajien toivomuksesta muuttaa siten, että vuokra koko tältä ajalta maksettiin huhtikuun 1 p:nä 1943, jolloin vuokraajien hyväksi luettiin 5 %:n korkohyvitys vuodessa, joten kyseisenä päivänä oli maksettava vuokraa kaikkiaan 886 487: 60 mk. Vuokrasopimuksen muista sovituista muutoksista mainittakoon m.m., että jos ravintolarakennus sotavaurioiden tai tulipalon takia oli määrätyn ajan käyttökelvoton, maksettiin vuokraajalle vuokrasta takaisin suhteellinen osuus ja mikäli ravintolaliikettä ei voitu harjoittaa määrättynä aikana sotatoimien tai väestönsuojeluviranomaisten toimenpiteiden vuoksi, palautettiin vuokraajille samoin takaisin suhteellinen osuus vuokrasta.

Samoin päätettiin [3]) edellä mainituille vuokraajille vuokrata yhteisesti Luodon ravintolarakennus huhtikuun 1 p:stä 1943 lukien 5 vuodeksi 125 000 mk:n vuosivuokrin, joka oli ensimmäisen kerran maksettava vuokrasopimusta allekirjoitettaessa. Jäljellä olevien vuosien eli huhtikuun 1 p:n 1944 ja maaliskuun 31 p:n 1948 välisen ajan vuokra hyväksyttiin sittemmin, samoin kuin Kaivohuoneen ravintolarakennuksesta maksettava vuokra, maksettavaksi huhtikuun 1 p:nä 1943, jolloin vuokraajien hyväksi luettiin 5 %:n korkohyvitys vuodessa, joten kyseisenä päivänä maksettava vuokra oli kaikkiaan 443 243: 80 mk. Vuokrasopimukseen tehdyt muut muutokset olivat samantapaisia kuin Kaivohuoneen ravintolarakennusta koskevat päätökset. Vuokraajien sallittiin [4]) asettaa Luodon ravintolaa mainostava kilpi sopivaan paikkaan Etelärantatien ja Vuorimiehenkadun leikkauskohdan merenpuoleiselle sivustalle eräin ehdoin.

Lautakunta päätti [5]) hyväksyä Kaivohuoneen ravintolarakennusta ja sen lähialuetta varten laaditut erinäiset muutospiirustukset ehdoin, että muutostyöt vuokrakauden päätyttyä jäivät korvauksetta kaupungin omaisuudeksi.

Alppilan ravintolarakennus. Edellyttäen, että Alppilan ravintolaa varten määrätyt väestönsuojelua tarkoittavat rakennustoimenpiteet suoritettiin kaupungin kustannuksin, päätettiin [6]) muuttaa Alphyddan ab. nimisen yhtiön kanssa tammikuun 8 p:nä 1941 tehtyä vuokrasopimusta siten, että yhtiön kaupungille suoritettava vuokra korotettiin heinäkuun 1 p:stä 1943 lukien 50 %:lla vastaten siten 54 000 mk:n suuruista vuosivuokraa vuokraajan aikaisemmin asettaman vakuuden tämän johdosta muuttumatta.

Kaisaniemen ravintolarakennus. Samoin myöskin Ravintola Kaisaniemi oy:n kuukausivuokra päätettiin [7]) korottaa heinäkuun 1 p:stä 1943 lukien 3 750 mk:aan eli 45 000 mk:aan vuodessa velvoittamalla vuokraaja asettamaan hyväksyttävä takuu tälle summalle.

Veduta niminen kahvila. Kaivopuistossa oleva kahvilarakennus Veduta ympäristöineen vuokrattiin [8]) rouva O. Suhoselle edelleen kesäkaudeksi 1943 30 000 mk:n vuokrin ja viimeksi voimassa ollein vuokraehdoin.

---

[1]) **Kiint. lautak** 15 p. helmik. 171 § ja 8 p. maalisk. 244 §. — [2]) S:n 18 p. tammik. 74 §. — [3]) S:n 1 p. maalisk. 229 ja 230 §, 8 p. maalisk. 253 § ja 8 p. marrask. 984 §. — [4]) S:n 22 p. maalisk. 313 §. — [5]) S:n 4 p. lokak. 873 §. — [6]) S:n 7 p. kesäk. 585 §. — [7]) S:n 21 p. kesäk. 618 §. — [8]) S:n 22 p. maalisk. 314 §.

Vallilan ulkoilmanäyttämön ravintolakioski. Lautakunta päätti [1]) vuokrata Vallilan ulkoilmanäyttämön alueella olevan ravintolakioskin Helsingin työväen teatterin kannatusyhdistykselle edelleen kesäkuun 1 p:stä 1943 lukien 5 vuodeksi 500 mk:n vuosivuokrin kahdelta ensimmäiseltä vuokravuodelta ja 1 000 mk:n vuosivuokrin sen jälkeiseltä vuokra-ajalta.

Simonkadun linja-autoasema. Oy. Matkahuolto ab:lle vuokrattiin [2]) edelleen Helsingin linja-autoasema v:ksi 1944 entisin voimassa ollein vuokraehdoin sekä yhtiöltä puolestaan edelleen huoneisto kyseiseltä asemalta poliisilaitoksen tarvetta varten samoin v:ksi 1944 entisin voimassa ollein vuokraehdoin.

Erottajan väestönsuojan kioskit. Erottajan maanalaisen väestönsuojan mukavuuslaitos, pakettien säilytyshuone, tupakka- ja sanomalehtien myyntiä varten varattu kioski n:o 1, kosmeettisten tavarain myyntiä varten varattu kioski n:o 2, kukkien myyntiä varten varattu kioski n:o 3 sekä kaksi kengänkiilloituspaikkaa vuokrattiin [3]) rouva M. K. Isakssonille syyskuun 1 p:n 1943 ja elokuun 31 p:n 1944 väliseksi ajaksi yhteensä 9 810 mk:n kuukausivuokrin.

Kyseiselle vuokraajalle myönnettiin [4]) anomuksesta oikeus sijoittaa yksi lisätuoli kengänkiilloitusta varten mukavuuslaitoksen eteisaulaan 100 mk:n kuukausivuokrin sekä oikeus tehdä ovi kioskien n:ot 1 ja 2 väliseinään ehdoin, että vuokraaja vuokrakauden päättyessä kunnosti seinän entiselleen, jos kaupunki sitä vaati.

Kesämajat. Helsingin poliisien yhdistys oikeutettiin [5]) pystyttämään kevytrakenteisia kesämajoja Lauttasaaresta vuokraamalleen n. s. Åbergin huvila-alueelle 10 mk:n kuukausivuokrin majalta kesäkuun 1 p:stä alkaen ja muuten entisin ehdoin ja määräyksin.

Virvoitusjuomakioskit. Maaliskuun 26 p:nä pidetyssä huutokaupassa vuokrattiin 17 vuokralle tarjotusta virvoitusjuomakioskista 5 kioskia yhteensä 39 900 mk:n vuokrin. 6 kioskia vuokrattiin heti huutokauppatilaisuuden jälkeen kioskien pohjavuokrista eli yhteensä 34 800 mk:sta ja 27 virvoitusjuomakioskia oli vuokrattu ennen huutokauppatilaisuutta tehdyin sopimuksin yhteensä 302 000 mk:n vuokrin. Lautakunta päätti [6]) hyväksyä tehdyt sopimukset, kaksi kuitenkin ehdoin, että maksamattomat verot oli suoritettava kaupunginkassaan viimeistään huhtikuun 10 p:ään mennessä.

Töölöntorin virvoitusjuomakioski vuokrattiin [7]) ilman huutokauppaa kertomusvuoden myyntikaudeksi rouva I. Saloselle 12 900 mk:n pohjavuokrin sekä Mechelininja Topeliuksenkadun kulmassa oleva kioski herra J. Lehrbäckille 8 900 mk:n pohjavuokrin.

Rouva A. Karlssonille vuokrattiin [8]) edelleen virvoitusjuomakioskin paikaksi 25 m²:n suuruinen maa-ala kaupungin omistamalta maalta raitiotiepäätepysäkin kohdalta Haagan kauppalassa heinäkuun 1 p:stä 1943 alkaen kesäkuun 30 p:ään 1944 saakka 1 200 mk:n vuokrin.

Rouva E. Lagervallille päätettiin [9]) vuokrata edelleen n. 20 m²:n suuruinen alue Munkkiniemen raitiotien päätepysäkin luota Saunalahdentien varrelta virvoitusjuomakioskin pitämistä varten marraskuun 1 p:n 1943 ja huhtikuun 15 p:n 1945 väliseksi ajaksi 600 mk:n vuosivuokrin.

Kunnalliset työväenasunnot. Talojaosto oli kokoontunut Vallilan kunnallisissa työväenasunnoissa tarkistamaan huoneistojen kuntoa, jolloin todettiin, että huoneistoissa oli kiinteistötoimiston talo-osaston toimesta mahdollisuuksien mukaan suoritettu kunnostamis- ja korjaustöitä, vaikka huoneistojen kunto olikin hyvin erilainen riippuen siitä, miten vuokralaiset olivat niitä hoitaneet. Tarkastuksen perusteella jaosto katsoi [10]), että huoneistojen korjaus- ja kunnossapitotöitä oli edelleen jatkettava samaan tapaan kuin siihen saakka.

Kunnallisten työväenasuntojen kesäkuun 1 p:stä 1943 voimassa olleita vuokria päätettiin [11]) korottaa 8 % syyskuun 1 p:stä lukien. Sen ohessa päätettiin, että milloin oli kysymyksessä talo-osaston hallinnassa olevien huoneistojen yleinen tai johonkin huo-

---

[1]) Kiint. lautak. 12 p. huhtik. 402 §. — [2]) S:n 20 p. jouluk. 1 143 § ja 27 p. jouluk. 1 155 §. — [3]) S:n 19 p. heinäk. 688—694 § ja 23 p. elok. 751 §. — [4]) S:n 13 p. syysk. 809 § ja 20 p. jouluk. 1 144 §. — [5]) S:n 10 p. toukok. 493 §. — [6]) S:n 1 p. maalisk. 232 § ja 5 p. huhtik. 371 §. — [7]) S:n 19 p. huhtik. 439 §. — [8]) S:n 21 p. kesäk. 625 §. — [9]) S:n 15 p. marrask. 1 004 §. — [10]) Taloj. 10 elok. 3 §. — [11]) S:n 20 p. elok. 14 §.

neistoryhmään kohdistuva vuokrien korottaminen tai alentaminen, asia oli esitettävä talojaoston päätettäväksi.

Kauppahallit. Vuoden aikana vuokrattiin huutokaupalla 7 Kauppatorin kauppahallin myymälää yhteensä 2 274 mk:n kuukausivuokrin [1]), yksi Kasarmintorin kauppahallin myymälä 300 mk:n kuukausivuokrin [2]), 10 Hakaniementorin kauppahallin myymälää 4 370 mk:n kuukausivuokrin [3]) sekä 3 Hietalahdentorin kauppahallin myymälää yhteensä 335 mk:n kuukausivuokrin [4]).

Lisäksi tehtiin joukko päätöksiä [5]), jotka koskivat kauppahallien aukioloaikoja pimennysmääräyksistä y. m. s. seikoista johtuen.

Perunakellarin vuokralleanto. Lautakunta päätti [6]) oikeuttaa talo-osaston vuokraamaan Helsingin säilyke oy:lle Kumpulassa olevan perunakellarin toukokuun 1 p:n ja elokuun 31 p:n väliseksi ajaksi 1 500 mk:n kuukausivuokrin.

Juurikasvien säilytyspaikkojen vuokralleanto. Talo-osasto oikeutettiin [7]) vuokraamaan Helsingin säilyke oy:lle Kumpulassa sijaitseva perunakellari toukokuun 1 p:stä elokuun 31 p:ään 1 500 mk:n vuosivuokrasta sekä perunain ja juurikasvien säilytyspaikkoja Suvilahdenkadun 4:stä niitä haluaville henkilöille syyskuun 15 p:n 1943 ja toukokuun 1 p:n 1944 väliseksi ajaksi 100 mk:n vuokrasta vuokrakaudelta sekä palkkaamaan viimeksi mainitulle varastolle vartijan syyskuun 1 p:n ja toukokuun 1 p:n väliseksi ajaksi 350 mk:n kuukausipalkkioin.

Kauppatori. Lautakunta päätti [8]) hyväksyä huhtikuun 14 p:nä pidetyssä huutokauppatilaisuudessa tehdyt vuokrasopimukset, joilla vuokrattiin kaikki 10 toukokuun 1 p:n ja lokakuun 31 p:n väliseksi ajaksi vuokralle tarjottua kiinteätä puutarhatuotteiden myyntipaikkaa yhteensä 7 900 mk:n vuokrin. Samoin hyväksyttiin [9]) ne tarjoukset, jotka tehtiin julkisella huutokaupalla Kauppatorilta v:ksi 1944 kiinteitä puutarhatuotteiden ja perunain myyntipaikkoja vuokrattaessa.

Leppäsuon alue. Puutarhuri O. Steniuksen vuokraaman Leppäsuon alueen vuokra korotettiin [10]) 80 000 mk:ksi vuodessa helmikuun 1 p:stä 1944 alkaen.

Kukanmyyntipaikat. Maaliskuun 26 p:nä pidetyssä huutokaupassa 6 vuokralle tarjotusta kukanmyyntipaikasta ei tehty ainoatakaan tarjousta. 7 kukanmyyntipaikkaa vuokrattiin ennen huutokauppatilaisuutta yhteensä 167 800 mk:n vuokrin. Lautakunta päätti [11]) hyväksyä nämä vuokrasopimukset.

Sotainvaliidien veljesliiton Helsingin alaosastolle vuokrattiin [12]) ilman huutokauppaa Kolme seppää nimisen patsaan luona olevista kukanmyyntipaikoista sen hallussa v. 1942 olleet 2 kukanmyyntipaikkaa edelleen kertomusvuodeksi v:n 1942 vuokrista eli yhteensä 96 300 mk:sta sekä herra P. I. Pourulle samoin ilman huutokauppaa kolmas samassa paikassa ja hänellä jo v. 1942 vuokralla ollut kukanmyyntipaikka v:n 1942 vuokrasta eli 49 200 mk:sta.

Kukkakauppias S. S. Levanderille päätettiin [13]) vuokrata kaikki kolme Kolme seppää nimisen patsaan luona olevaa kukanmyyntipaikkaa joulukuun 10 p:n ja 31 p:n väliseksi ajaksi joulumyyntiä varten 15 000 mk:n vuokrin; myynti oli järjestettävä kukkakauppojen aukioloaikoja noudattaen.

Kaivokadulla Ateneumin itäpuolella oleva kukanmyyntipaikka vuokrattiin [14]) kertomusvuoden myyntikaudeksi herra A. Huviselle 1 900 mk:n pohjavuokrin sekä Kaivokadulla Ateneumin länsipuolella oleva kukanmyyntipaikka herra L. Rajalalle 3 000 mk:n pohjavuokrin.

Puutarhuri O. Steniukselle vuokrattiin [15]) kolme kiinteää kukkien ja seppeleiden myyntipaikkaa Kalmistokadun varrelta sekä yksi liikkuva kukkien myyntipaikka joko Lapinlahdenkadun raitiotiesilmukan luota tai Kalmistokadulta 250 mk:n kuukausivuokrin kustakin paikasta.

Lapinlahdenkadun varrella olevien kuuden kukan- ja seppeleenmyyntipaikan

---

[1]) Taloj. 29 p. maalisk. 1, 2 ja 3 § ja 20 p. jouluk. 15 §. — [2]) S:n 5 p. heinäk. 12 §. — [3]) S:n 29 p. maalisk. 4 ja 5 §, 5 p. heinäk. 12 § ja 20 p. jouluk. 15 §. — [4]) S:n 29 p. maalisk. 10 §, 5 p. heinäk. 12 § ja 20 p. jouluk. 15 §. — [5]) Kiint. lautak. 8 p. maalisk. 252 §, 24 p. toukok. 541 §, 15 p. marrask. 1 006 § ja 20 p. jouluk. 1 140 ja 1 141 §. — [6]) S:n 8 p. maalisk. 255 §. — [7]) S:n 8 p. maalisk. 255 § sekä 13 p. syysk. 810 §. — [8]) S:n 19 p. huhtik. 437 §. — [9]) S:n 22 p. marrask. 1 021 ja 1 022 § ja 13 p. jouluk. 1 101 §. — [10]) S:n 19 p. heinäk. 683 §. — [11]) S:n 8 p. maalisk. 246 ja 5 p. huhtik. 372 §. — [12]) S:n 8 p. maalisk. 247 ja 248 §. — [13]) S:n 15 p. marrask. 1 005 §. — [14]) S:n 19 p. huhtik. 438 §. — [15]) S:n 19 p. heinäk. 683 §.

vuokrat päätettiin [1]) korottaa 500 mk:ksi kuukaudessa tammikuun 1 p:stä 1944 alkaen.

Valokuvauspaikat. Maaliskuun 12 p:nä pidetyssä huutokaupassa vuokrattiin [2]) kesäksi 1943 13 vuokralle tarjotusta valokuvauspaikasta 12 yhteensä 23 700 mk:sta, yksi kuitenkin ehdoin, että vuokraajan maksamatta jääneet verot oli suoritettava kaupunginkassaan maaliskuun 19 p:ään mennessä.

Sanomalehtien myyntipaikat. Lautakunta päätti [3]) oikeuttaa Pikatoimisto Marsin edelleen kertomusvuoden aikana huolehtimaan sanomalehtien katumyynnistä entisten ehtojen mukaisesti.

Kengänkiilloituspaikat. Pikatoimisto Mars oikeutettiin [4]) järjestämään kertomusvuodeksi kengänkiilloituspaikat esittämänsä ehdotuksen mukaisesti. Linja-autoasemalle hyväksyttiin järjestettäväksi kaksi kengänkiilloituspaikkaa.

Joulukuusien ja joulukuusenjalkojen myynti. Joulukuusien yleisten myyntipaikkojen vuokra vahvistettiin [5]) 100 mk:ksi ja yksityisten myyntipaikkojen vuokra 200 mk:ksi päivältä sekä joulukuusenjalkojen myyntipaikkojen vuokra 75 mk:ksi päivältä.

Käyttövarat. Käyttövaroistaan lautakunta myönsi m. m. 2 124 mk Hietalahdentorin kauppahallin ylimääräisestä vartioinnista maaliskuun 21 p:n ja 29 p:n välisenä aikana [6]) sekä 6 000 mk mainoskilpien hankkimiseksi Erottajan väestönsuojan kioskeja varten [7]).

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin m. m. asioista jotka koskivat: eräiden viranhaltijain oikeuttamista hoitamaan virkaansa heidän saavutettuaan säädetyn eroamisiän [8]); palovakuutuksia, m. m. eräitä vastavalmistuneita rakennuksia koskevia [9]); Pirkkolan lahjatalojen hoitokustannuksia [10]); korttelin n:o 503 Topeliuksenkadun tontin n:o 16 a varaamista lastentarha- ja kirjastotarkoituksiin [11]); viranhaltijain ikäkorotuksia [12]); väestönsuojien rakentamista y. m. väestönsuojelutoimenpiteitä erinäisissä kaupungin omistamissa rakennuksissa [13]); ulkotarjoilualueen järjestämistä Kaivohuoneen ravintolan edustalle [14]); korjaus- ja muutostöitä m. m. Unioninkadun 27:ssä, Helsinginkadun 24:ssä a Bengtsårin koulukodissa [15]); ilmapommitusvaurioiden vuoksi suoritettavia sotavahinkokorvauksia [16]); eräiden vanhojen Leppäsuon alueella olevien kasvihuoneiden purkamista [17]); virastovuokrien vahvistamista v:ksi 1944 [18]); kauppahallien hallikaitsijain ja hallipalvelijain palkkauskysymystä [19]); sekä Rajasaaren huvila-alueella n:o 2 b olevan asuinrakennuksen myyntitarjousta kaupungille [20]).

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin m. m. asioista, jotka koskivat: kesäkahvilarakennuksen rakentamista tulipalossa tuhoutuneen huvila Miramarin paikalle [21]); Helsingin raitiotie ja omnibus oy:n anomusta liikennekioskin sijoittamiseksi Hakaniementorin raitiotieasemalle [22]); muutos- ja korjaustöitä Siltasaarenkadun 3—5:ssä, erinäisissä poliisilaitoksen huoneistoissa ja Helsinginkadun 24:ssä [23]); viranhaltijain eläkeanomuksia [24]); Luodon ravintolaa koskevan vuokrasopimuksen purkamista [25]); ilmapommitusvaurioiden vuoksi suoritettavia sotavahinkokorvauksia [26]); sekä kaupungin tilastotoimiston huoneistosta keittiön ja palvelijanhuoneen luovuttamista asuntotarkoituksiin [27]).

---

[1]) Kiint lautak. 22 p. marrask. 1 024 §. — [2]) S:n 22 p. helmik. 210 § ja 15 p. maalisk. 286 §. — [3]) S:n 8 p. helmik. 148 §. — [4]) S:n 15 p. helmik. 177 §. — [5]) S:n 29 p. marrask. 1 050 §. — [6]) S:n 17 p. toukok. 513 §. — [7]) S:n 22 p. marrask. 1 023 §. — [8]) S:n 18 p. tammik. 73 §, 8 p. marrask. 983 § ja 7 p. jouluk. 1 076 §. — [9]) S:n 1 p. helmik. 125 §, 8 p. helmik. 147 §, 8 p. maalisk. 257 §, 5 p. huhtik. 367 §, 3 p. toukok. 466 §, 2 p. elok. 722 §, 15 p. marrask. 1 007 § ja 29 p. marrask. 1 052 §. — [10]) S:n 15 p. helmik. 178 §. — [11]) S:n 22 p. helmik. 198 §. — [12]) S:n 22 p. helmik. 206 § ja 15 p. maalisk. 280 §. — [13]) S:n 15 maalisk. 281 §, 5 p. huhtik. 369 ja 383 §, 19 p. huhtik. 432 ja 434 §, 17 p. toukok. 514 §, 7 p. kesäk. 585 §. 19 p. heinäk. 686 § ja 25 p. lokak. 943 §. — [14]) S:n 19 p. huhtik. 440 §. — [15]) S:n 31 p. toukok. 571 §, 6 p. syysk. 792 § ja 29 p. marrask. 1 047 §. — [16]) S:n 12 p. huhtik. 406 §, 24 p. toukok. 539 §, 7 p. kesäk. 587 ja 588 §, 21 p. kesäk. 626 §, 5 p. heinäk. 647 §, 9 p. elok. 731, 732 ja 733 §, 23 p. elok. 754 ja 755 §, 13 p. syysk. 815 §, 18 p. lokak. 917 §, 1 p. marrask. 963 §, 8 p. marrask. 979 §, 22 p. marrask. 1 025 §, 29 p. marrask. 1 051 § ja 13 p. jouluk. 1 100 §. — [17]) S:n 7 p. kesäk. 589 §. — [18]) S:n 5 p. heinäk. 646 §, 11 p. lokak. 887 ja 888 § ja 25 p. lokak. 944 ja 945 §. — [19]) S:n 25 p. lokak. 936 §. — [20]) S:n 7 p. jouluk. 1 077 §. — [21]) S:n 22 p. helmik. 197 §. — [22]) S:n 22 p. helmik. 199 §. — [23]) S:n 22 p. helmik. 200 §, 24 p. toukok. 543 §, 6 p. syysk. 793 §, 25 p. lokak. 938 ja 939 § ja 27 p. jouluk. 1 154 §. — [24]) S:n 1 p. maalisk. 228 §. — [25]) S:n 11 p. lokak. 889 §. — [26]) S:n 4 p. lokak. 870 §, 11 p. lokak. 890 §, 25 p. lokak. 941 § ja 1 p. marrask. 963 §. — [27]) S:n 29 p. marrask. 1 049 §.

7. Kiinteistötoimiston kansanpuisto-osaston toimialaan kuuluvat asiat

Sairasapu. Kansanpuistojen kirvesmiehelle O. Leskiselle myönnettiin [1]) sairasapua 3 640 mk joulukuun 3 p:n ja 31 p:n väliseltä sairasloma-ajaltaan.

Kivinokka. Kivinokan Rälläkkäniemi ja sen alueella oleva kalastajatorppa vuokrattiin [2]) edelleen voimistelu- ja urheiluseura Helsingin Ponnistukselle huhtikuun 1 p:stä 1943 alkaen 1 vuodeksi 1 500 mk:n vuokrin erinäisin ehdoin.

Kivinokan kansanpuistosta vuokrattiin [3]) kertomusvuoden kesäksi Helsingin kunnantyöntekijäin keskustoimikunnalle n. 8 500 m²:n suuruinen alue juurikasvien viljelyä varten 1 000 mk:n vuokrin.

Kansanpuistoissa olevat huvilat. Kesäksi 1943 päätettiin vuokrata seuraavat kansanpuistoissa olevat huvilat ja eräät muut rakennukset entisin tavanmukaisin vuokraehdoin seuraavasti: Tuurholmassa n. s. rantahuvila teurastamon johtajalle H. Tallqvistille 2 160 mk:n vuokrin, n. s. Sylvanderin huvila rouva G. Estlanderille [4]) 1 200 mk:n vuokrin, n. s. leipomotupa rouva E. Rantaselle [4]) 720 mk:n vuokrin ja vartiotupa neiti S. Nybergille [5]) 1 200 mk:n vuokrin; Pihlajasaaressa saunarakennus rouva G. Landgrénille [6]) 1 200 mk:n vuokrin m. m. ehdoin, että saaren kaitsijalla ja hänen perheellään oli oikeus saunan käyttöön, huvilat n:ot 2 ja 4 saunoineen ja ulkohuonerakennuksineen Helsingin poliisien kesäkotitoimikunnalle [7]) 3 000 mk:n vuokrin, huvilan n:o 1 yläkerrasta 3 huonetta ja keittiö toimitusjohtaja V. I. Laineelle [8]) 2 400 mk:n vuokrin ja huvila n:o 6 edelleen liikemies E. Kietzille [9]) 3 240 mk:n vuokrin; Seurasaaressa saaren kaitsijan asuinrakennuksen toinen kerros johtaja E. Mattakselle [10]) 2 400 mk:n vuokrin sekä lisäksi huoneistotilaa yläkerrasta lokakuun 1 p:n 1943 ja huhtikuun 30 p:n 1944 väliseksi ajaksi 2 viikon irtisanomisajoin 400 mk:n kuukausivuokrin huonekalujen säilyttämistä varten, saaren työtuvan ullakkohuone herra W. Jürgensille [11]) 350 mk:n vuokrin ja pesutuparakennuksen asuinhuone konttoristi W. Raitalle [12]) 400 mk:n vuokrin; sekä Mustasaaren kaitsijan asuinrakennus kelloseppä B. Anderssonille [13]) 1 500 mk:n vuokrin m. m. ehdoin, että saarella ajoittain työskentelevät työmiehet saivat ruokailutarkoituksessa käyttää rakennuksen keittiötä.

Merivartiolaitoksen keskusradioasemaa varten Lauttasaaren kansanpuiston kaitsijan asuinrakennuksesta kesäkuun 29 p:nä 1941 otetun huoneiston vuokraksi lautakunta päätti [14]) määrätä 400 mk kuukaudessa, ollen vuokra kannettava heinäkuun 1 p:stä 1941 alkaen. Tammikuun 1 p:stä 1943 alkaen pidennettiin kyseisen huoneiston vuokrasopimus 5 vuodella entisin vuokrin ja ehdoin.

Helsingin sosialidemokraattiselle nuorisoyhdistykselle vuokrattiin [15]) Mustikkamaan itäisessä kärjessä oleva huvila alueineen edelleen kesäkuun 1 p:n 1943 ja toukokuun 31 p:n 1944 väliseksi ajaksi 1 200 mk:n vuokrin erinäisin ehdoin.

Lauttasaaren ammuskellari. Lautakunta päätti [16]) luovuttaa Lauttasaaren kansanpuiston Ryssänniemessä olevan ammuskellarin sodan ajaksi väestönsuojaksi ehdoin, että Huopalahden kunta sitoutui kustannuksellaan kunnostamaan Lauttasaaren kansanpuiston kaitsijalle toisen, kaupungin maalla kaitsijan asunnon läheisyydessä olevan kellarin vihanneskellariksi ja sirpalesuojaksi. Ammuskellari jäi edelleen kiinteistötoimiston kansanpuisto-osaston hallintaan. Korjaukset ja parannukset oli Huopalahden kunnan itsensä kustannettava kaupungin asianmukaisella luvalla.

Kansanpuistojen ravintolat ja kioskit. Seurasaaren ravintolarakennus ja saaressa olevat kioskit uimalaitosta lukuunottamatta vuokrattiin [17]) Helsingin osuuskauppa nimiselle osuuskunnalle huhtikuun 1 p:stä 1943 alkaen 5 vuodeksi 40 000 mk:n vuosivuokrin, joka huhtikuun 1 p:stä 1944 alkaen oli riippuvainen virallisesta elinkustannusindeksistä. Muista vuokraehdoista mainittakoon, että veden ja sähkön kulutus oli vuokraajan maksettava ja että saaren uimalaitoksen vuokraaja oli oikeutettu uimalaitoksen alueella myymään virvokkeita laitoksella kävijöille.

---

[1]) Kiint. lautak. 13 p. jouluk. 1 106 §. — [2]) S:n 22 p. maalisk. 316 §. — [3]) S:n 22 p. maalisk 317 §. — [4]) S:n 29 p. maalisk. 336 §. — [5]) S:n 7 p. kesäk. 592 §. — [6]) S:n 29 p. maalisk. 337 §. — [7]) S:n 12 p. huhtik. 408 §. — [8]) S:n 3 p. toukok. 467 §. — [9]) S:n 3 p. toukok. 468 §. — [10]) S:n 12 p. huhtik. 407 § ja 13 p. syysk. 819 §. — [11]) S:n 24 p. toukok. 548 §. — [12]) S:n 21 p. kesäk. 627 §. — [13]) S:n 24 p. toukok. 549 §. — [14]) S:n 11 p. tammik. 43 § ja 5 p. huhtik. 375 §. — [15]) S:n 22 p. maalisk. 315 §. — [16]) S:n 13 p. jouluk. 1 105 §. — [17]) S:n 29 p. maalisk 338 § ja 5 p. huhtik. 381 §.

Korkeasaaren Ravintola oy:lle vuokrattiin [1]) Korkeasaaren ravintolarakennus edelleen tammikuun 1 p:stä 1943 alkaen 5 vuodeksi entisin 50 000 mk:n vuosivuokrin ja entisin ehdoin.

Keski-Helsingin seurakunnalle vuokrattiin [2]) Mustasaaren ravintolarakennus 8 400 mk:n, huvilarakennus 3 600 mk:n ja seurakunnan itsensä rakennuttaman kesämajan maa-alue 300 mk:n vuosivuokrin toukokuun 1 p:stä 1943 alkaen 5 vuodeksi eli huhtikuun 30 p:ään 1948 m. m. ehdoin, että ravintolarakennuksen ullakkotilojen käytössä noudatettiin paloviranomaisten ja kansanpuisto-osaston päällikön määräyksiä sekä että seurakunta huvilarakennukseen kuuluvasta aittarakennuksesta käytti vain yläkertaa alakerran jäädessä kaupungin hallintaan kalustovajana.

Kertomusvuoden kesäkaudeksi päätettiin [3]) vuokrata Pihlajasaaren rantakioski 2 000 mk:n vuokrin, Hietarannan ravintolakioski 15 000 mk:n vuokrin ja Pallokentän kioski 1 000 mk:n vuokrin kaupungin elintarvikekeskukselle, Tuurholman kahvilakioski rouva K. Laaksoselle 2 250 mk:n vuokrin ja ehdoin, että kioski pidettiin avoinna sunnuntaisin tavaransaantimahdollisuuksien mukaan, sekä Varsasaaren kioski liikemies V. Klevströmille 200 mk:n vuokrin.

Mustikkamaan tarjoilukioskin vuokra päätettiin [4]) määrätä kesältä 1942 1 000 mk:ksi ja kesältä 1943 1 500 mk:ksi.

Mustikkamaan ravintolan tarjoilu sallittiin [5]) rajoittaa kertomusvuoden kesäkautena vain kahvin ja virvokkeiden tarjoiluun.

Korkeasaaren eläintarha. Lautakunta teki joukon päätöksiä [6]) erinäisten uusien eläinten hankkimisesta eläintarhaan sekä erinäisten eläinyksilöiden myynnistä sieltä.

Rouva A. Lindströmille päätettiin [7]) kiinteistölautakunnan käyttövaroista suorittaa 1 450 mk:n hyvitys hänen pojalleen Korkeasaaren leijonalinnassa sattuneesta tapaturmasta ja velvoitettiin samalla leijonalinnan pääsylippujen myyjä A. Korjula, joka oli tapaturmaan syypää, maksamaan kaupungille hyvitystä 725 mk.

Liikenne kansanpuistoihin. Lautakunta päätti [8]) hyväksyä Merenkulku oy. nimisen yhtiön ehdotuksen laivaliikenteen järjestämiseksi kansanpuistoihin kesällä 1943.

Trafikaktiebolaget Kallvik nimiselle yhtiölle myönnettiin [9]) yksinoikeus välittää liikennettä laivareitillä Ruoholahti—Mustasaari—Seurasaari. Laivalipun hinta yksinkertaisesta matkasta aikuisilta vahvistettiin enintään 5 mk:ksi ja lapsilta enintään 2: 50 mk:ksi. Yhtiön oli tästä oikeudesta suoritettava kaupungille 3 000 mk.

Juhannuksen vietto kansanpuistoissa. Lautakunta päätti [10]), että yleisö sai juhannusyönä yöpyä kaikissa muissa kansanpuistoissa paitsi ei Korkeasaaressa. Laivaliikenne kyseisenä yönä määrättiin päättyväksi Pihlajasaareen klo 21, Korkeasaareen klo 24 ja Mustikkamaalle klo 2.

Pöytien ja tuolien lainaaminen työvoimalautakunnalle. Työvoimalautakunnalle päätettiin [11]) lainata Korkeasaaresta ja Pihlajasaaresta joukko tuoleja ja pöytiä Fredrikinkadun 65:ssä pidettäviä työvelvollisuuskutsuntoja varten ehdoin, että työvoimalautakunta suoritti kaikki tarvittavat kulut.

Ansiotoiminta kansanpuistoissa. Rouva H. Lindfors oikeutettiin [12]) kertomusvuoden kesällä myymään uimatarvikkeita ja sanomalehtiä Hietarannassa 2 000 mk:n maksusta ja rouva R. Laine samoin uimatarvikkeita ja ihovoiteita Pihlajasaaressa 200 mk:n maksusta.

Urheilulaitosten pukeutumistilojen tilapäinen käyttö. Lautakunta päätti [13]) oikeuttaa kiinteistötoimiston kansanpuisto-osaston luovuttamaan ratsastushallin, velodromin, Pallokentän, soutustadionin ja muiden mahdollisten urheilulaitosten pukeutumistiloja tilapäiseen käyttöön kilpailujen ja juhlien yhteydessä sekä harkintansa mukaan määräämään vuokran suuruuden.

Uimalaitokset. Kertomusvuoden kesäksi vuokrattiin uimalaitokset seuraavasti: Humallahden uimalaitos edelleen Helsingin uimareille ja Mustikkamaan uimalaitos Hel-

---

[1]) Kiint. lautak. 11 p. tammik. 44 §. — [2]) S:n 3 p. toukok. 469 §. — [3]) S:n 3 p. toukok. 475 §, 21 p. kesäk. 633 § ja 19 p. heinäk. 701 §. — [4]) S:n 17 p. toukok. 521 §. — [5]) S:n 3 p. toukok. 473 §. — [6]) S:n 5 p. huhtik. 377 ja 378 §, 19 p. huhtik. 448 §, 19 p. heinäk. 696, 697 ja 699 §, 2 p. elok. 723 ja 724 §, 23 p. elok. 766 § ja 7 p. jouluk. 1 079 ja 1 080 §. — [7]) S:n 1 p. marrask. 964 § ja 8 p. marrask. 986 §. — [8]) S:n 15 p. maalisk. 289 §. — [9]) S:n 24 p. toukok. 546 §. — [10]) S:n 21 p. kesäk. 628 §. — [11]) S:n 19 p. huhtik. 446 §. — [12]) S:n 5 p. huhtik. 374 § ja 5 p. heinäk. 657 §. — [13]) S:n 1 p. maalisk. 233 §.

singin työväen uimareille entisin ehdoin, joista mainittakoon koululaisille määräajoin järjestettävä maksuton uinninopetus sekä samoin poliisi- ja palomiehistön maksuton uinti ja uinninopetus [1]), sekä Korkeasaaren uimalaitokset rouva T. Kanervalle 600 mk:n vuokrin [2]). Kirvesmies H. Nyströmille vuokratun Seurasaaren uimalaitoksen vuokrasopimusta päätettiin [3]) pidentää vuodella eli v:n 1945 loppuun entisin ehdoin ja oikeutettiin Nyström kantamaan pääsymaksua enintään 2 mk henkilöltä.

Työväen uimareille päätettiin [4]) vuokrata Mustikkamaan vanhan uimalaitoksen pukusuoja kertomusvuoden kesäkaudeksi 200 mk:n vuokrasta. Samalla vahvistettiin pukukoppien käytöstä suoritettavat maksut. Myöskin Pihlajasaaren pukusuojan ja pukeutumistelttojen käytöstä kannettavat maksut määrättiin [5]).

Uimastadion. Uimastadionin katsomon alla olevat huoneistotilat vuokrattiin [6]) edelleen vuodeksi eteenpäin Helsingin osuuskauppa nimiselle osuuskunnalle kesäkuun 1 p:stä alkaen perunan ja juurikasvien varastoimista varten.

Uimapaikan järjestäminen Munkkiniemeen. Puolustusviranomaiset oikeutettiin [6]) järjestämään uintipaikka Munkkiniemen Ahvenkalliolle kertomusvuoden kesäksi ehdoin, että mainitut viranomaiset huolehtivat järjestyksestä ja siisteydestä paikalla, että pukusuojapiirustukset esitettiin kiinteistötoimiston tonttiosaston hyväksyttäviksi ja että pukusuoja ja uimalaituri sijoitettiin tonttiosaston antamien ohjeiden mukaisesti.

Soutustadion. Kertomusvuoden aikana tehtiin [7]) joukko päätöksiä, jotka koskivat sekä huoneisto- että varastotilojen vuokrauksia soutustadionilta tavanmukaisin vuokraehdoin.

Luistinradat ja kelkkamäet. Luistinratojen ja kelkkamäkien kunnostamista talvena 1943/44 koskeva ohjelma päätettiin [8]) hyväksyä.

Urheilukenttiä päätettiin [9]) luovuttaa luistelukautena 1943/44 luistinradoiksi eri urheiluseuroille seuraavasti: Kaisaniemen suuri kenttä Helsingin luistelijoille, Kallion urheilukenttä Helsingin työväen luistelijoille sekä voimistelu- ja urheiluseuroille Vesa, Kullervo ja Helsingin Ponnistus, Johanneksen kirkon kenttä Helsingfors skridskoklubb nimiselle seuralle ja Väinämöisenkadun kenttä Idrottsföreningen Kamraterna nimiselle seuralle. Urheiluseurojen oli noudatettava tavanmukaisia voimassa olevia urheilukenttien luistinradoiksi vuokraamisesta määrättyjä vuokrausehtoja. Lasten pääsymaksu radoille vahvistettiin enintään 3 mk:ksi arkipäivisin ennen klo 17.

Eläintarhan luistinradalla oikeutettiin [10]) kenttätyöntekijä H. Leino huolehtimaan vaatteiden maksullisesta säilytyksestä kertomusvuoden kevätkaudella 50 mk:n maksusta sekä neiti E. Perämäki harjoittamaan kioskikauppaa ja huolehtimaan vaatteiden säilytyksestä luistelukautena 1943/44 500 mk:n maksusta. Molemmissa tapauksissa kenkien ja päällystakkien säilyttämisestä erikseen sallittiin veloittaa 1 mk henkilöltä sekä kenkien ja päällystakin säilyttämisestä yhdessä enintään 2 mk henkilöltä.

Eräillä luistinradoilla olevat pukeutumis- y. m. suojat sallittiin [11]) asianomaisten luistinseurojen jättää paikoilleen seuraavaa urheilukautta varten määrätyin ehdoin.

Pallokenttä. Pallokentän Nordenskiöldinkadun puoleisessa päässä oleva lautasuoja päätettiin [12]) vuokrata Maan romu nimiselle yhdistykselle tilapäisvarastoksi paperinkeräystä varten huhtikuun 27 p:n ja toukokuun 5 p:n väliseksi ajaksi 100 mk:n vuokrin.

Eläintarhan urheilukenttä. Määräajan kuluessa saapuneiden anomusten perusteella vuokrattiin [13]) Eläintarhan urheilukentän pukusuojat kesäksi 1943 niitä haluaville urheiluseuroille. Vuokra pukusuojalta määrättiin 500 mk:ksi ollen kunkin yhteisen pukusuojan saaneen seuran maksettava vuokrasta yhtä suuri osa. Muut vuokraehdot olivat tavanmukaiset.

Kaisaniemen verkkopallokenttä. Lautakunta päätti [14]), että Kaisaniemen verkkopallokentän pelialueet pidetään toistaiseksi avoinna klo 7—9 ja klo 16:sta eteenpäin pimeän tuloon asti, ei kuitenkaan kauemmin kuin klo 22:een, sekä sunnuntaisin klo 8—12. Pelialueen vuokramaksuksi vahvistettiin arkisin aamutunneilta 20 mk sekä ilta- ja sunnuntaitunneilta 25 mk. Lautakunnan toukokuun 11 p:nä 1931 tekemän päätöksen mukaisesti maksetaan sateisen sään takia pelaamaan estetyille kentän vuokraajille kenttä-

---

[1]) Kiint. lautak. 12 p. huhtik. 411 §. — [2]) S:n 24 p. toukok. 547 §. — [3]) S:n 3 p. toukok. 472 §. — [4]) S:n 24 p toukok. 545 §. — [5]) S:n 21 p. kesäk. 635 §. — [6]) S:n 21 p. kesäk. 634 §. — [7]) S:n 5 p. heinäk. 661 §. — [8]) S:n 29 p. marrask. 1 053 §. — [9]) S:n 11 p. lokak. 892 §. — [10]) S:n 18 p. tammik. 81 § ja 13 p. jouluk. 1 108 §. — [11]) S:n 22 p. maalisk. 318 §. — [12]) S:n 12 p. huhtik. 409 §. — [13]) S:n 12 p. huhtik. 410 §. — [14]) S:n 3 p. toukok. 476 §.

vuokrat takaisin vain siinä tapauksessa, että ne peritään viimeistään 14 päivän kuluessa. Verkkopallokentän naisvartijan palkkioksi määrättiin 725 mk viikossa.

Ratsastushalli. Tehtiin joukko päätöksiä [1]), jotka koskivat ratsastushallista vuokrattujen huoneistotilojen, pukusuojien, tallien, kaviourien sekä varastotilojen vuokrauksia ja vuokramaksujen korotuksia.

Käpylän ravirata. Lautakunta päätti [2]) purkaa maaliskuun 31 p:stä alkaen vuokrasopimuksen, jolla Käpylän raviradan alueella oleva asuinrakennus ja talli oli vuokrattu vartija V. E. Packalénille ja vuokrata hänelle raviradan alueella olevan aitauksella eristetyn asuinrakennuksen ulkohuoneineen ja pihamaineen, n. 70 m²:n suuruista vajaa lukuunottamatta, huhtikuun 1 p:stä alkaen 6 kuukauden irtisanomisajoin 400 mk:n kuukausivuokrin, ilman valoa ja lämpöä ehdoin, että Packalén korvauksetta, ellei siitä toisin erikoisesti sovittu, oman toimensa ohella valvoi järjestystä Käpylän raviratа-alueella marraskuun 15 p:n ja toukokuun 1 p:n välisenä aikana.

Helsingin suojeluskuntapiirin esikuntaa päätettiin [3]) veloittaa Käpylän raviratа-alueen käytöstä huhtikuun 9 p:n 1943 ja huhtikuun 8 p:n 1944 väliseltä ajalta 49 040 mk:lla.

Velodromi. Helsingin pyörätovereille päätettiin [4]) vuokrata velodromi pyöräilyharjoituksia varten kertomusvuoden kesäksi keskiviikkoisin klo 18—20 siten, että kyseisenä aikana maksullisia kilpailuja velodromilla pidettäessä oli harjoitukset siirrettävä toiseen päivään. Vuokra määrättiin 1 000 mk:ksi.

Velodromi vuokrattiin [5]) heinäkuun 31 p:nä järjestettävää talkoo- ja maatalousjuhlaa varten 100 mk:n vuokrasta ollen järjestäjien lisäksi maksettava kaupungille siivouksesta mahdollisesti johtuneet lisäkulut sekä huolehdittava järjestyksestä kansanpuisto-osaston antamien tarkempien määräysten mukaisesti.

Saatuaan ilmoituksen, että Helsingin suojeluskuntapiiri oli sotilasmajoitusta varten ottanut käyttöönsä sille velodromin katsomorakennuksesta v. 1942 luovutettaviksi päätettyjen tilojen lisäksi kylmää tilaa 23 m², lautakunta päätti [6]), ettei mainitusta tilasta ollut perittävä lisävuokraa.

Helsingin työväen hiihtäjät nimiselle yhdistykselle päätettiin [7]) vuokrata n. 0.5 ha:n suuruinen alue Herttoniemen hiihtokeskusalueelta edelleen maaliskuun 1 p:stä lukien 5 vuodeksi 700 mk:n vuosivuokrasta ja ehdoin, ettei aluetta saa aidata.

Siirtolapuutarhat. Herttoniemen siirtolapuutarhapalstojen vuokrat päätettiin [8]) korottaa 1 mk:aan m²:ltä maaliskuun 14 p:stä 1944 alkaen maaliskuun 14 p:ään 1949 saakka ja 1: 25 mk:aan maaliskuun 15 p:stä 1949 alkaen maaliskuun 14 p:ään 1954 saakka.

Hyväksyttiin [9]) piirustukset, jotka koskivat Oulunkylän siirtolapuutarhamajojen avokuistien muuttamista umpinaisiksi.

Kiinteistötoimistoa päätettiin [10]) kehoittaa rajoittamaan pyöräilyä kaupungin siirtolapuutarhoissa tilanteen kulloinkin vaatimalla tavalla.

Käyttövarat. V:n 1942 käyttövaroistaan lautakunta myönsi m. m. 29 144: 55 mk Korkeasaaren vesijohdon korjauskustannusten suorittamiseksi [11]); ja v:n 1943 käyttövaroista m. m. 7 500 mk lasten leikki- ja urheilutoiminnan tukemiseksi siirtolapuutarhoissa kertomusvuoden kesällä [12]); 15 000 mk kansanpuistojen laivaliikennettä varten tarvittavien laivalippujen painattamiseksi [13]); 6 000 mk uusien perunapalstojen paaluttamista varten [14]); 2 800 mk huoltajan palkkaamista varten varattomien perheenäitien ja heidän lastensa kesäoleskelua Mustikkamaalla silmälläpitäen [15]); sekä 280: 75 mk Humallahden uimalaitoksen puhelinlaitteiden korjauslaskun maksamiseksi [16]).

Suomen urheiluelämän edistäminen. Kansanpuisto-osaston apulaispäällikkö V. Koivula määrättiin [17]) varsinaisen toimensa ohella laatimaan Suomen urheilun historian toimituskunnalle selostus Helsingin kaupungin osuudesta Suomen urheiluelämän edistämiseen.

---

[1]) Kiint. lautak. 11 p. tammik. 42 §, 18 p. tammik. 77, 78, 79 ja 80 §, 25 p. tammik. 108 §, 1 p. helmik. 127 §, 22 p. helmik. 212 §, 15 p. maalisk. 287 ja 290 §, 23 p. elok. 764 §, 20 p. syysk. 835 §, 27 p. syysk. 855 ja 857 §, 25 p. lokak. 948 § ja 13 p. jouluk. 1 109 §. — [2]) S:n 5 p. huhtik. 379 §. — [3]) S:n 19 p. huhtik. 447 § ja 13 p. jouluk. 1 107 §. — [4]) S:n 17 p. toukok. 520 §. — [5]) S:n 5 p. heinäk. 658 §. — [6]) S:n 1 p. helmik. 136 §. — [7]) S:n 5 p. huhtik. 373 §; ks. v:n 1938 kert. s. 317. — [8]) S:n 7 p. jouluk. 1 081 §. — [9]) S:n 19 p. huhtik. 445 §. — [10]) S:n 21 p. kesäk. 632 §. — [11]) S:n 18 p. tammik. 84 §. — [12]) S:n 1 p. maalisk. 234 §. — [13]) S:n 15 p. maalisk. 289 §. — [14]) S:n 5 p. huhtik. 380 §. — [15]) S:n 19 p. heinäk. 700 §. — [16]) S:n 13 p. syysk. 820 §. — [17]) S:n 7 p. kesäk. 591 §.

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin m. m. asioista, jotka koskivat: Haapaniemen urheilukentän pukusuojarakennuksen korjausta [1]); Seurasaaren maasillan korjauskysymystä [2]); Mustikkamaan vanhan uimalaitoksen pukukoppien purkamista [3]), sekä pujottelumäen rakentamista Alppilan puistoon [4]).

Lausunto kaupunginhallitukselle annettiin m. m. Kallion urheilukentän pukusuojan laajentamisesta [5]).

8. Erinäisten kiinteistölautakunnan alaisten viranhaltijain toimintakertomukset

Kaupungingeodeetin antama toimintakertomus v:lta 1943 oli seuraavan sisältöinen:

Maanmittaus- ja kartastotöiden osaston henkilökunnan muodostivat apulaisgeodeetti, yksi insinööri, viisi miespiirtäjää, yhdeksän naispiirtäjää sekä vahtimestari. Näillä voimin jatkettiin osaston työskentelyä. Sotapalveluksessa oli kaupungingeodeetti, kaksi insinööriä, viisi vaakitsijaa ja kuusi piirtäjää.

Osaston hoidossa olevan tonttikirjan pitämisestä aiheutuvien tehtävien lisäksi mainittakoon osaston kertomusvuonna suorittamista töistä seuraavat: 22 tontinmittaustoimitusta; 15 kivijalankatselmusta; 3 rajapaalutusta; 53 otetta tonttikartasta, joista kaupungin tarpeisiin 3; 45 karttaa ja ozalidkopiota, joista kaupungin tarpeisiin 15; 488 todistusta ja otetta tonttikirjasta, joista kaupungin tarpeisiin 3; 30 kirjelmää maistraatille y. m.; 4 tonttijakokarttaa; sekä 12 rakennuspalstan paalutusta Pitäjänmäellä ja Marttilassa.

Osaston tehtäväksi annettiin myös kiinteistöluettelon laatiminen, jota varten suoritettiin seuraavat työt: piirrettiin 56 ja täydennettiin 21 karttalehteä; laskettiin pinta-aloja n. 1 350 ha; kirjoitettiin 1 200 päälehden konseptia; sekä piirrettiin n. 2 110 tilasta maanmittauskonttorissa rajakartat.

Lisäksi rakennettiin ja havaittiin kaupungin ympäristössä, Kallvikissa, Mellunkylässä ja Leppävaarassa 7 kolmiopistettä, rakennettiin 242 monikulmiopistettä, sekä havaittiin ja mitattiin välit 34 452 m. Herttoniemessä ja Ruskeasuolla paalutettiin katuja.

Kartoitusta mittakaavassa 1:500 suoritettiin Lauttasaaressa 66 ha ja Oulunkylässä 33 ha.

Sisätöinä laskettiin kertomusvuonna 7 kolmiopistettä ja 242 monikulmiopistettä. Mittakaavassa 1:500 olevia karttalehtiä piirrettiin 387 ha.

Vs. kaupungingeodeetti oli kaupunginhallituksen edustajana kahdeksassa maanmittaustoimituksessa.

Kunnallisten työväenasuntojen hoidosta v. 1943 annettu kertomus sisälsi seuraavaa:

Huoneistot, asukkaat ja vuokrat. Kertomusvuonna asuntojen lukumäärä pysyi muuttumattomana, mutta vuokria korotettiin 8 % syyskuun 1 p:stä alkaen laskettuna kesäkuun 1 p:nä 1939 voimassa olevien perusvuokrien mukaan.

Seuraavasta yhdistelmästä ilmenee kaikkien kunnallisten työväenasuntojen huoneistojen ja huoneiden sekä niissä asuneiden henkilöiden lukumäärä v:n 1943 lopussa:

Asuntoryhmä	Huoneistoja	Huoneita	Niissä asuvia kaikkiaan	Henkilöitä huonetta kohden
Hietaniemenkatu	68	79	205	2.6
Kirstinkatu	40	44	134	3.0
Somerontie	155	160	511	3.2
Kangasalantie	239	240	904	3.8
Karstulantie	333	500	1 389	2.8
Sammatintie	48	72	202	2.8
Mäkelänkatu	87	175	393	2.2
Kaikki asunnot	970	1 270	3 738	2.9

[1]) Kiint. lautak. 5 p. huhtik. 376 §. — [2]) S:n 5 p. heinäk. 660 §. — [3]) S:n 20 p. syysk. 836 §. — [4]) S:n 7 p. jouluk. 1 083 §. — [5]) S:n 21 p. kesäk. 630 §.

Vastaava asukasluku v. 1942 oli 3 768 ja henkilöluku huonetta kohden 3.0.

Menot ja tulot. Kertomusvuoden menosääntöön kunnallisia työväenasuntoja varten merkityt määrärahat ja niiden käyttö ilmenee seuraavasta taulukosta [1]):

	Määräraha, mk	Kustannukset tilien mukaan, mk
Sääntöpalkkaiset virat	[2]) 276 692: 40	276 692: 40
Tilapäinen työvoima	56 652: —	[5]) 42 364: —
Kesälomasijaiset	9 000: —	16 209: 75
Vuokra	[3]) 101 150: —	101 150: —
Lämpö	37 406: —	18 611: 50
Valaistus	54 960: —	59 555: 60
Siivoaminen	1 800: —	1 659: 85
Vedenkulutus	176 400: —	163 797: 50
Puhtaanapito	174 900: —	170 143: 25
Kaluston hankinta	1 600: —	30: —
Kaluston kunnossapito	1 800: —	1 344: 75
Kasvatustoiminta	10 000: —	1 791: 45
Korjaukset	[4]) 510 700: —	448 120: 75
Yhteensä	1 413 060: 40	1 301 470: 80

Eri asuntoryhmien kustannukset jakaantuivat seuraavasti:

Asuntoryhmä	Mk
Hietaniemenkatu	149 224: 25
Kirstinkatu	47 622: 10
Somerontie	195 358: 65
Kangasalantie	238 703: 10
Karstulantie	294 158: 25
Mäkelänkatu	200 006: 70
Sammatintie	82 451: 25
Kangasalantie 11, isännöitsijän huoneisto	27 644: 80
Yhteensä	1 235 169: 10
Kerhotoiminta	66 301: 70
Kaikkiaan	1 301 470: 80

Vuokrasaatavia oli edellisestä vuodesta siirretty 261 405: 25 mk, josta 8 687: 50 mk v:sta 1939, 35 854 mk v:sta 1940, 76 110: 75 mk v:sta 1941 ja 140 753 mk v:sta 1942. Kertomusvuoden vuokrat arvioitiin 3 328 200 mk:ksi, mihin tuli lisäksi v. 1942 maksettuja vuokria 10 611 mk, joten talousarvioon merkittiin tuloja yhteensä 3 600 216: 25 mk. Vapaina olleista huoneista koitui vuokratappiota 166 mk. V:n 1943 kuluessa maksettiin v:n 1939 jäämiä 200 mk, v:n 1940 jäämiä 2 844 mk, v:n 1941 jäämiä 33 219 mk ja v:n 1942 jäämiä 54 821: 40 mk eli yhteensä 91 084: 40 mk. Lisäksi poistettiin v:n 1939 jäämiä 1 537: 50 mk, v:n 1940 jäämiä 8 860 mk, v:n 1941 jäämiä 9 423: 10 mk, v:n 1942 jäämiä 32 657: 25 mk sekä v:n 1943 jäämiä 460 mk eli yhteensä 52 937: 85 mk. V:een 1944 siirrettiin jääminä 6 950 mk v:sta 1939, 24 150 mk v:sta 1940, 33 468: 75 mk v:sta 1941, 53 274: 25 mk v:sta 1942 ja 37 482 mk v:sta 1943 eli yhteensä 155 325 mk. Vuokria maksettiin 3 517 360: 40 mk [1]), josta 19 014 mk siirrettiin etukäteismaksuina v:een 1944.

Kiinteistötoimiston kansapuisto-osaston eri toiminta-aloihin jakautuva toimintakertomus v:lta 1943 sisälsi seuraavaa:

Urheilutoiminta. *Luistinradat.* Talvella 1942/43 suuret kunnalliset luistinradat sijaitsivat Eläintarhan, Käpylän ja Vallilan urheilukentillä sekä pienoisradat Sepän-,

[1]) Isännöitsijän palkka sekä muut yhteiset hallintokustannukset merkitään kiinteistötoimiston tilille eivätkä sisälly tähän yhdistelmään. Taulukossa olevaan vuokraerään sisältyy kerhohuoneiston vuokramenoja 39 200 mk. Korjauskustannuksiin eivät sisälly rakennusten ulkokorjauksista aiheutuneet menot. — [2]) Tähän sisältyy vuoden aikana myönnetty lisämääräraha, 103 844: 40 mk. — [3]) S:n 17 550 mk. — [4]) S:n 5 700 mk. — [5]) Lisäksi 14 288 mk siirrettiin talo-osaston tilille Poliisihuoneistot. — [6]) Tähän sisältyy isännöitsijän maksama tilitysvuokra 18 948 mk.

Runebergin-, Hesperian- ja Niittykadun puistoissa, Haapaniemen kentällä, Siltavuorenrannassa ja Suomenlinnan kentällä. Luistelukauden alkaessa sijoitettiin Sepän-, Runebergin-, Hesperian- ja Niittykadun sekä Haapaniemen kentän luistinradoille uudet, lämmitettävät pukusuojat. Yksityisten hallussa oli luistinratoja Kaisaniemen, Johanneksen kirkon, Väinämöisenkadun ja Kallion kentillä. Luistinradat avattiin joulukuun puolivälissä ja suljettiin maaliskuun 10 p:n tienoilla. Talvikausi oli ajoittaisista suojailmoista huolimatta hyvin edullinen luistelulle. Erittäin huonot jääsuhteet vallitsivat helmikuun lopussa, jolloin Eläintarhan radalla 5 089 maksavan katselijan seuraamana pelattiin Suomen ja Ruotsin välinen jääpallomaaottelu. Kunnallisista luistinradoista käytettiin eniten Eläintarhan luistinrataa, jossa laskettiin käyneen n. 35 000 luistelijaa. Sunnuntaisin kannettiin siellä pääsymaksuna aikuisilta 3 mk ja lapsilta 1: 50 mk. Maksavista luistelijoista oli lapsia 3 125 ja aikuisia 1 776. Yleensä voidaan todeta huviluistelun olleen sota-aikaan nähden sangen vilkasta. Sen sijaan pikaluistelun harrastus oli vähäistä rajoittuen vain harjoitteluun sekä muutamiin kilpailuihin Kallion radalla. Pääsymaksulliset jääpallo-ottelut pidettiin ensi sijassa Väinämöisenkadun radalla. Jääkiekkoilijoille saatiin järjestetyksi alue Kaisaniemen luistinradalle, jonne kaupunki lainasi omistamansa jääkiekkolaitteet. Urheilulautakunnan kertomuksesta käy selville missä määrin yksityisten hallinnassa olevia ratoja käytettiin luokkaluisteluun.

Hyppyri-, pujotteluhiihto- ja kelkkamäet. Hyppyrimäet olivat samoissa paikoissa kuin aikaisempinakin talvina, nimittäin Herttoniemessä, Käpylässä, Helsinginkadun varrella ja Meilahdessa sekä edellä mainittuja huomattavasti pienempi mäki Kaivopuiston valleilla. Niiden käyttö oli vähäistä. Pujotteluhiihtomäistä kunnostettiin osittain vain Eläintarhan urheilukentän kaakkoispuolella oleva mäki. Valaistuslaitteita ei saatu käyttää. Kelkkamäkiä oli 16 ja sijaitsivat ne seuraavasti: kaksoismaastoradat Kaivopuistossa sekä telinemäet Kapteenin-, Sepän-, Tokan-, Lapinlahden-, Nervanderin-, Runebergin- ja Hesperiankadun puistoissa, Kaisaniemessä, Haapaniemen kentällä, Torkkelin puistossa, Kallion urheilukentällä, Suvannontiellä, Hauhontiellä ja Siltavuorenrannassa. Vallilan ja Suomenlinnan mäkiä ei kunnostettu. Hiihtotoiminta oli jatkuvasti hiljaista.

Ratsastushallin käyttö ratsastukseen oli edelleenkin vähäistä.

Urheilukentät. Kaupungin urheilukentät avattiin huhtikuun puolivälissä ja viimeiset niistä suljettiin lokakuun 10 p:n tienoilla. Eläintarhan kentällä pidettiin yleisurheilukilpailuja 13 ja jalkapallokilpailuja 6. Maksavia katselijoita oli 11 024, lähes kaksi kertaa niin paljon kuin edellisenä kesänä, ja bruttotulot nousivat 177 401 mk:aan. Pallokenttä avattiin toukokuun 21 p:nä ja suljettiin syyskuun 27 p:nä. 20 mk:n harjoituskortteja myytiin 374 kpl ja 1 mk:n kertalippuja 11 504 kpl. Kesän aikana arvioitiin Pallokentällä käyneen n. 14 000 harjoittelijaa. Eniten harjoittelijoita oli kesäkuun 8 p:nä, jolloin kentällä sota-ajasta huolimatta oli n. 400 palloilijaa. Pikkupojat ja varhaisnuoriso muodostivat harjoittelijain valtaosan. Puulaaki- ja sotilasotteluja oli n. 60 sekä seurojen sarja- ja harjoitusotteluja 137. Saksalaiset sotilasyksiköt pelasivat 8 ottelua. Pääsymaksullisia otteluja oli 34 ja katselijoita yhteensä 13 899; bruttotulot olivat 144 830 mk. Keskiviikkoisin oli kenttä n:o 5 varattu naisille voimisteluharjoituksia varten. Heitä oli kerrallaan keskimäärin n. 40.

Velodromilla pidettiin pääsymaksullisia pyöräilykilpailuja 4 ja jalkapallokilpailuja 7 sekä lisäksi vielä kaksi kansanjuhlaa. Katselijoita oli yhteensä 7 742 ja bruttotulot olivat 90 755 mk. Miesten sotapalveluksessa olon vuoksi oli ratapyöräilyn harjoittaminen erittäin hiljaista. Niinpä 3 mk:n kertapääsylippuja myytiin 166 ja 50 mk:n vuosikortteja vain 3.

Soutustadionin käyttö oli samoin varsin vähäistä. Etupäässä siellä harjoitettiin melontaa.

Kaisaniemen verkkopallokentät olivat avoinna toukokuun 8 p:stä syyskuun 23 p:ään. Vuokrattujen tuntien lukumäärä oli 1 240 eli 1 tunti vähemmän kuin edellisenä kesänä.

Uusi pallopelimme koripallo osoitti harrastuksen kasvamista myös kesäpelinä.

Edellisenä vuonna virinnyt käsipallotoiminta alkoi saada järjestetyt muodot ja syksyllä voitiin siinäkin jo ryhtyä suorittamaan sarjaotteluja.

Raviradan uusia ruohokenttiä ei voitu lainkaan käyttää varsinaiseen tarkoitukseensa, jalkapalloiluun, sillä puolustuslaitos otti ne haltuunsa huhtikuun 9 p:nä.

Kansanpuistot. V. 1943 olivat kaikki kansanpuistot sotatilasta huolimatta avoinna. Kesä oli kolea ja sateinen, vain osa kesäkuusta ja heinäkuun loppupuoli oli lämmintä ja aurinkoista. Meriveden lämpö vaihteli suuresti. Uimakausi supistui lyhyeksi ja yleisömäärä oli tavallista pienempi. Kaupungin suurimmalla uimarannalla, Hietarannalla, kävi kaikkiaan n. 250 000 henkilöä. Heistä käytti pukusuojaa 59 078, joista naisia 29 936 ja miehiä 29 142. Alueella olevan lasten- ja sotainvaliidienosaston käyttö oli myös vähäistä. Hietarannassa oli kesän aikana toimessa 17 henkilöä, joista pukusuojassa työskenteleviä oli 8, siivoojia 4, päivävartijoita 4 ja yövartijoita 1. Kesän aikana sattui 1 sydänhalvauksesta johtunut hukkumistapaus.

Kuluneenakaan kesänä ei rannalla ollut soittoa.

Uunisaaressa kävi kesän aikana n. 34 000 henkilöä, joista m.m. 5 600 sotilashenkilöä maksutta.

Mustikkamaan hiekkarantaa käytettiin parina kauniina kesäsunnuntaina ahkerasti, ja sen uimalaitosta käytti n. 10 000 henkilöä, joista maksavia n. 3 000.

Humallahden uimalaitoksella kävijäin lukumäärä oli n. 40 000, joista maksavia oli n. 33 000.

Seurasaaren n.s. vapaauimaranta oli aurinkoisina sunnuntaipäivinä hyvin kansoitettu. Seurasaaren uimalaitoksella kävi n. 12 000 ja Korkeasaaren uimalaitoksella n. 2 500 henkilöä. Kaupungin urheilulautakunnan kertomuksesta selviää uimaseurojen koulutustoiminta kesällä 1943.

Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa olevasta taulukosta käy selville Korkeasaaren, Mustikkamaan ja Pihlajasaaren säännöllinen laivaliikenne ja sitä käyttäneiden henkilöiden lukumäärä. Yleisömäärä kohosi edellisestä vuodesta n. 150 000, mutta oli siitä huolimatta vain vajaa puolet normaaliajan määrästä. Seurasaareen, Mustasaareen ja Kivinokkaan ei ollut säännöllistä laivaliikennettä.

Leirialueet. Leirialueilla oli vakinaisia telttoja suunnilleen yhtä monta kuin edellisenä vuonna, nimittäin Kivinokassa 431, Varsasaaressa 158, Satamasaaressa 84 ja Lauttasaaressa 63. Raittiusyhdistys Koitolla oli jatkuvasti valvonnassaan teltta-alueita Lammassaaressa, Helsingin kunnantyöntekijäin keskustoimikunnalla Kulosaaren kartanon lähettyvillä ja Raitiotie ja omnibus oy:n sekä poliisilaitoksen henkilökunnilla Lauttasaaressa.

Korkeasaaren eläintarha. Korkeasaaren eläintarhan toiminnasta eläintarhan valvoja antoi seuraavat tiedot:

Sota. Korkeasaaren eläintarhan toiminnassa sotavuosi 1943 merkitsi monessa suhteessa helpottunutta ja muutenkin normaalimpaa olotilaa. Ravinnon saanti ei enää ollut siinä määrin vaikeata ja hankalaa kuin kahtena edellisenä vuonna. Työvoimatilanteessa tapahtui muutos parempaan päin sikäli, että yksi eläintarhan vakinaisista, kokeneista eläintenhoitajista kotiutettiin työpalveluksesta ja pääsi hoitamaan entistä tointansa. Kertomusvuonna ei Korkeasaari joutunut suoranaisten sotatoimien kohteeksi. Ja kun kesä, lukuunottamatta kahta sateista jaksoa kesäkuun loppupuolella ja elokuun alussa, muodostui ulkoilun kannalta varsin suotuisaksi, ja sotatilasta johtuvat olosuhteet olivat ennättäneet muuttua melko vakiintuneeksi asiain tilaksi, oli käynti saarella vilkkaampaa kuin edellisenä kesänä.

Henkilökunta. Eläintarhassa työskenneltiin suunnilleen entisin, supistetuin voimin. Henkilökuntaan kuului 1 rehumestari, 3 miespuolista ja 2 naispuolista eläintenhoitajaa, korjaus- ja ajomies sekä siivooja.

Korjaus- ja uudisrakennustyöt. Eläintarhassa suoritetut korjaustyöt kohdistuivat melkein yksinomaan elokuussa v. 1942 sattuneen ilmapommituksen aiheuttamien moninaisten vaurioiden korjaamiseen. Talousarvioon merkityt työt jäivät täten valtavalta pääosaltaan suorittamatta, osaksi myös tarvikkeiden, kuten maaliaineitten puutteen vuoksi. Suurin työ kohdistui pahasti vaurioituneen suuren petolintuhäkistön entisöimiseen. Aivan entiseen kuntoonsa sitä ei saatu, sillä pomminsirpaleiden repimien monien reikien tukkiminen karsinain väliverkoissa osoittautui ylivoimaiseksi tehtäväksi. Vaurioitunut akvaariorakennus purettiin melkein kivijalkaan asti ja siirrettiin pois. V:n 1943 uudisrakennustöihin oli sisällytetty vesilintutarhan merenpuoleisen aidan uusiminen. Ainekset tähän tarkoitukseen hankittiin, mutta työn suorittaminen oli jätettävä seuraavaan vuoteen. Samoin oli myös toisen pikkutallin pystyttäminen tarjoilupaviljongin takana olevan uuden hirvieläintarhan yhteyteen siirrettävä suotuisampaan ajankohtaan.

Ravinnon hankinta. Kuten jo aikaisemmin mainittiin, oli ravinnon hankinta eläimille kertomusvuonna tuntuvasti helpottunut. Kasvisravintoa, jossa huomattavana aineksena oli rehuselluloosa, oli riittävästi saatavissa, joskaan ei läheskään rauhanaikaisessa monipuolisuudessaan. Kaupungin teurastamo pystyi myöskin toimittamaan jokseenkin riittävästi jätelihaa lihansyöjille. Koska sitä vielä saatiin Karjakunnan teurastamosta, minkä lisäksi oli käytettävissä lopetettuja koiria ja marsuja, ei liharavinnostakaan ollut varsinaista puutetta. Kalan saanti sen sijaan oli jatkuvasti niukkaa ja sattumanvaraista. Paras ruokakala, silakka, oli usein korvattava turskalla, joskus taas särjellä, mutta toisinaan oltiin kokonaan kalaa vailla.

Eläimistö. Viiteen hoitoryhmään jaetun eläinkannan pienenemisessä, jota oli jatkunut vuodesta toiseen ja joka oli saavuttanut huippunsa v:n 1942 ilmapommituksessa, tapahtui kertomusvuonna tavallaan pysähdys. Uusia eläimiä ei sanottavasti hankittu, mutta varsinaisia karsimisia ei myöskään toimitettu. Vähennykset johtuivat etupäässä kuolemantapauksista.

Eläinkanta oli v:n 1943 lopussa seuraavan suuruinen:

	Kpl	Eri lajeja
Imettäväisiä	159	42
Lintuja	116	40
Yhteensä	275	82

Vastaavat luvut v. 1942 olivat 260 ja 92. Kuten havaitaan, tapahtui yksilömäärässä pientä lisäystä, joskin edustettujen lajien luku väheni 10:llä. Eläinkannan inventaarioarvoksi merkittiin v:n 1943 lopussa 359 319 mk. Lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna oli siis 10 899 mk.

Eläinkannassa tapahtuneista muutoksista mainittakoon seuraavaa:

Vaihtamalla hankittiin saksalaiselta toiminimeltä Carl Hagenbeck, Hampuri, Dybowskyn-hirven naaras sekä hanhikorppikotka, joista ensin mainittu tuli edellisenä vuonna kuolleen yksilön tilalle, joten tarhassa oli jälleen siitospari tätä arvokasta itä-aasialaista lajia. Turun kaupungin istutuksilta saatiin lahjaksi 2 metsähanhea sekä silkkikanakolmikko ja tohtori T. Branderilta kesy huuhkaja. Tilanomistaja A. Ehrnroothilta Porvoon Tervikistä lunastettiin takaisin hänen aikoinaan Korkeasaaresta ostamansa 2 naaraspuolista kuusipeuraa, jotka molemmat saivat uroksen pahoinpitelyn johdosta väkivaltaisen lopun. Ostamalla hankittiin 2 valkeata vuohen kiliä, 2 karhunpentua Aunuksen kannakselta, 2 ahmanpentua Vuotsosta, 1 maakotka, 2 kiljukotkaa Heinjoelta, 4 ruskosuohaukkaa Muolasta ja 2 muuttohaukkaa Nauvosta. Tarhassa syntyneistä yksilöistä mainittakoon 2 leijonanpentua, 5 sudenpentua, joista 1 kuoli, 1 saksanhirven vasikka, joka kuoli, 1 kuusipeuran, 2 valkohäntähirven, 2 laaman ja 2 piisonin vasikkaa, 1 gemssin, 1 alppikauriin sekä joukko mufflon-, karakul- ja sekarotuisen lampaan karitsoita, jotka kaikki joko kuolivat tai lopetettiin. Linnuista mainittakoon 3 kyhmyjoutsenta, 3 kanadanhanhea ja 3 hopeafasaania.

Eläintarhan lisääntyneen eläimistön inventaarioarvoksi merkittiin 120 840 mk.

Eläinkannan vähentymisestä mainittakoon seuraavaa: Huomattavin menetys oli molempien kamelien kuolema, joista naaraspuolisen kuoleman syyksi jälkeenpäin suoritetuissa tutkimuksissa todettiin kroonilliseen suolitulehdukseen johtaneet strongylidimadot; lisäksi esiintyi sen elimistössä eräitä muita rappeutumisilmiöitä. Uros taasen oli eri elimiin pesiytyneiden ekinokokkimatojen saastuttama. Kamelien luurangot luovutettiin Helsingin yliopiston anatomiselle laitokselle. Hyvin tuhoisana esiintyi laamakannassa jalansijaa saanut tuberkuloosi, joka jo aikaisemmin oli aiheuttanut joukkosurmaa varsinkin tarhan kanalintujen keskuudessa. Siihen kuoli kertomusvuonna 3 laamaa ja neljäskin yksilö oli ilmeisesti tuberkuloosin saastuttama, vaikkei sortunutkaan siihen vielä kertomusvuonna. Lampaiden karitsoista kuoli heti syntymän jälkeen kaikkiaan 10 kpl, joista puhtaita karakulkaritsoja 6, sekarotuisia 2 ja mufflonkaritsoja 2. Kuoleman arveltiin johtuneen osaksi avitaminoosista, osaksi kokkidioosista. Karitsojen nahat myytiin Turkistuottajain huutokaupoissa ja parhaista karakulnahoista saatiin bruttotuloja 4 100 mk nahasta. Yksi v:n 1942 hirvenvasikoista menetettiin kuolemaan johtaneen häiriöllisen kehityksen johdosta. Kuusipeuroista kuoli 3, niistä 1 yleisön aiheuttaman ruoka-

myrkytyksen johdosta, toiset taasen uroksen pahoinpitelyn johdosta. Tarhan poro- ja metsäkauriskanta sammui kokonaan niiden viimeisten yksilöiden kuoltua kroonilliseen suolitulehdukseen. Syksyllä 1942 syntyneistä leijonanpennuista kuoli jäljellä ollut keuhkotulehdukseen. Lisäksi kuoli tarhan eläimistä viimeiset 2 minkkiä, 2 hilleriä, 2 tavallista ja 1 rusakkojänis, 1 rhesusapina, 1 marakatti sekä joukko lintuja, kuten riikinkukko (tuberkuloosi), urosflamingo (ilkityö), 1 harmaahaikara ja 3 mustahaikaraa.

Poistettujen eläinten inventaarioarvoksi merkittiin 109 941 mk.

Leijonanlinna oli yleisölle avoinna maaliskuun 28 p:stä marraskuun 20 p:ään 5—12 tuntia päivittäin, talvipäivisin pääasiallisesti kauniina pyhäpäivinä, jolloin saareen oli esteetön pääsy. Pääsymaksu korotettiin kertomusvuoden alusta 3 mk:aan, lapsilta ja sotilailta se jäi ennalleen 1 mk:ksi. Leijonalinnassa kävi kaikkiaan 138 685 henkilöä, joista aikuisia 89 945 sekä sotilaita ja lapsia 48 740. Tuloja pääsymaksuista kertyi kaikkiaan 318 575 mk.

Huviajelua ja ratsastuksia lapsille järjestettiin kuten ennenkin. Osanotto niihin olikin poikkeuksellisen vilkasta, johtuen osaltaan harvinaisen kauniista toukokuusta, osaksi taasen siitä, että juhtia ja ajajia oli runsaammin käytettävissä. Kertomusvuonna osallistuikin ajoihin ensi kertaa aasien ohella myöskin ratsastukseen totutettuja laamoja. Vilkkaimpana aikana, huhtikuun lopusta lokakuun alkuun, oli sunnuntai- ja pyhäpäivisin liikkeellä samanaikaisesti enimmäkseen 2 laamaa ja 3 aasia, arkisin tavallisesti 1 laama, 1 ajoaasi ja 1 ratsu. Tuloja kertyi näistä ajeluista ja ratsastuksista 39 816 mk, josta netto oli 26 307: 50 mk.

Kivennäiskokoelma ja näkötorni olivat avoinna entiseen tapaan. Pääsymaksuna näkötorniin kannettiin edelleen 1 mk ja bruttotulot nousivat 19 750 mk:aan.

Siirtolapuutarhat ja omakotialueet. V. 1943 ei perustettu uusia siirtolapuutarhoja, joten palstoja oli siis edelleenkin kaikkiaan 1 221. Neuvontatyö siirtolapuutarhoissa pyrittiin, mikäli mahdollista, järjestämään entiseen tapaan. Vaikka lannoitteiden saanti oli vielä entisestäänkin vaikeutunut, saatiin kansanhuoltotoimiston myötävaikutuksella hiukan Y-lannosta jaettavaksi siirtolapuutarha-, omakoti- ja perunanviljelijöille. Esitelmiä pidettiin kokouksissa ja muissa sopivissa tilaisuuksissa, kuten aikaisemminkin, samoin havaintoesityksiä kesällä puutarha-alueilla.

Omakotialueiden puutarhaneuvontatyössä noudatettiin entistä työohjelmaa, johon kuului viljelystoiminnan kohottaminen ja uusien puutarhojen perustaminen. Lannoitteet ja tuholaistorjunta-aineet hankittiin yhteisostolla. Puutarhahoidollisia luentoja ja havaintoesityksiä ajankohtaisista töistä pidettiin kaikilla omakotialueilla. Kolmella omakotialueella työskenteli puutarhakerhot, joiden toiminta oli kehittänyt huomattavasti osanottajien puutarha-asiain tuntemusta.

4. Tilastotoimisto

Tilastotoimiston toimintakertomus v:lta 1943 oli seuraavan sisältöinen:

Toimiston henkilökunta. Tammikuun 1 p:nä ylimääräiset toimistoapulaiset I. Jauhiainen ja H. Suolahti siirtyivät sääntöpalkkaisiksi viranhaltijoiksi. Muita muutoksia vakinaisessa henkilökunnassa ei vuoden aikana tapahtunut.

Avoinna olevaa apulaisaktuaarinvirkaa hoiti filosofianmaisteri H. Dalström helmikuun 1 p:stä kesäkuun 30 p:ään ja syyskuun 15 p:stä joulukuun 31 p:ään siten, että hänelle myönnettiin oikeus alennettua palkkaa vastaan tehdä lyhyempiä työpäiviä.

Sotapalveluksessa olivat koko vuoden toimistoapulainen R. Moisio, vahtimestari E. Gröndahl ja apulaisvahtimestari A. Gröndahl sekä lottatehtävissä samoin koko vuoden toimistoapulainen M. Mielonen. Yhtä 39 palkkaluokkaan kuuluvaa toimistoapulaisenvirkaa hoiti huhtikuun 1 p:stä vuoden loppuun toimistoapulainen A.-M. Erwe, sijaisenaan neiti G. Holmqvist, jolla kuitenkin oli sairaslomaa lokakuun 1 p:n ja 28 p:n välisenä aikana, vahtimestarinvirkaa hoiti koko vuoden herra O. Pettersson ja apulaisvahtimestarinvirkaa kesäkuun 1 p:stä koululainen L. Flytström.

Sääntöpalkkaisista viranhaltijoista seuraavat olivat sairaslomalla: toimistoapulainen E. Särkisilta kesäkuun 22 p:n ja elokuun 21 p:n välisenä aikana, sijaisenaan toimistoapulainen M. Björklund, jonka virkaa hoiti toimistoapulainen L. Ruotsalainen sijaisenaan rouva B. Kurtén; toimistoapulainen G. Fontell tammikuun 20 p:n ja helmikuun 7 p:n välisenä aikana ilman sijaista; toimistoapulainen A.-M. Erwe helmikuun 23 p:n ja maaliskuun 22 p:n välisenä aikana sijaisenaan neiti G. Holmqvist ja joulukuun 7 p:n ja 20 p:n välisenä aikana ilman sijaista; toimistoapulainen A. Grönroos helmikuun 8 p:n ja 28 p:n välisenä aikana ilman sijaista; toimistoapulainen I. Jauhiainen vuoden alusta heinäkuun 16 p:ään sekä elokuun 17 p:n ja lokakuun 16 p:n välisenä aikana, jolloin sijaisina toimivat neidit U. Hammarström maaliskuun 1 p:stä huhtikuun 16 p:ään ja A. Linkola huhtikuun 17 p:stä heinäkuun 16 p:ään sekä ylimääräinen toimistoapulainen H. Ragnell elokuun 17 p:stä lokakuun 16 p:ään. Viransijaisena toimivalla vahtimestari O. Petterssonilla oli sairasloma lokakuun alusta vuoden loppuun sodassa saamansa käsivarrenmurtuman parantamiseksi.

Yksityislomaa ilman palkkaa sai aktuuaari A. Kytömaa tammikuun 10 p:n ja helmikuun 14 p:n väliseksi ajaksi sekä synnytyslomaa helmikuun 15 p:n ja toukokuun 9 p:n väliseksi ajaksi; sijaisena toimi amanuenssi V. Kuhlefelt koko ajan sekä tämän sijaisena filosofianmaisteri L. Seppälä tammikuun 10 p:stä huhtikuun 10 p:ään saaden palkkaa 33 palkkaluokan mukaan. Yksityislomaa sai lisäksi aktuaari J. R. Torppa marraskuun 4 p:stä 14 p:ään täysin palkkaeduin ja aktuaari A. Kytömaa heinäkuun 15 p:stä 21 p:ään ilman palkkaa. Toimistoapulainen L. Ruotsalainen määrättiin sijaisena hoitamaan kaupunginkanslian toimistoapulaisenvirkaa elokuun 22 p:stä vuoden loppuun; hänen virkaansa hoiti rouva B. Kurtén.

Seuraavat henkilöt toimivat vuoden aikana ylimääräisinä toimistoapulaisina: M. O'Brien-Hitching vuoden alusta huhtikuun 21 p:ään nauttien sairaslomaa tammikuun 17 p:n ja 31 p:n välisenä aikana, H. Ragnell maaliskuun 1 p:stä vuoden loppuun, U. Hammarström huhtikuun 17 p:stä vuoden loppuun sekä B. Kurtén huhtikuun 5 p:stä samoin vuoden loppuun, hoitaen kuitenkin sääntöpalkkaisen viran sijaisuuksia kesäkuun 22 p:stä lähtien. Entinen toimistoapulainen A. Emeléus hoiti lisäksi tarpeen vaatiessa erinäisiä tehtäviä tammi—kesäkuun ja elo—joulukuun aikana saaden tuntipalkkaa laskun mukaan. Arkiston järjestelytöissä oli keväällä filosofianmaisteri A. Hästesko.

Uudet toimet. Viitaten siihen, että kunnallisen asetuskokoelman toimittaminen oli toimistopäälliköltä vienyt suhteettoman paljon aikaa ja että sodan päätyttyä uusi kunnallishallintoa koskevien asetusten kodifiointi oli välttämättömästi toimitettava, tilastotoimisto kesäkuussa esitti, että se v:n 1944 talousarvioon saisi merkitä määrärahan uuden ylimääräisen apulaisaktuaarin palkkaamista varten. Samassa kirjelmässä toimisto myös esitti, että määräraha saataisiin varata uuden kirjaston- ja arkistonhoitajan palkkaamista varten, jotta toimiston kirjasto, julkaisuvarasto ja omien asiakirjain arkisto voitaisiin hoitaa asianmukaisella tavalla. Molemmille uusille viranhaltijoille suunniteltiin 33 palkkaluokkaa vastaava palkka. Esitykseen kaupunginhallitus suostui kesäkuun 17 p:nä.

Talousarvioehdotusta laadittaessa merkittiin siihen paitsi näitä uusia toimia myös uuden ylimääräisen toimistoapulaisen palkkaamista varten tarvittavat varat. Tämän apulaisen tehtäviin tulisi erikoisesti kuulumaan yleishyödyllisiä rahastoja koskevien tietojen keräily ja tarkastus, mikä aikaisemmin oli kustannettu kaupunginhallituksen käyttövaroista kunakin vuonna myönnetyllä määrärahalla.

Uuteen apulaisaktuaarinvirkaan kaupunginhallitus sittemmin määräsi alemman oikeustutkinnon suorittaneen rouva A.-M. Lipposen tammikuun 1 p:stä 1944 lähtien.

Palkkaolot. Elinkustannusindeksin noustessa toimiston viranhaltijoille maksetut palkat kohosivat elokuun 1 p:nä.

Sotaväessä olonsa aikana toimistoapulainen R. Moisio ja vahtimestari E. Gröndahl perheellisinä saivat palkkansa vähentämättömänä; toimistoapulainen M. Mielonen ja apulaisvahtimestari A. Gröndahl saivat 75 % palkastaan.

Uuden eläkesäännön tultua voimaan kaikki toimiston sekä sääntöpalkkaiset että ylimääräiset viranhaltijat, myös sotaväessä olevat, alistuivat sen muutettuihin määräyksiin.

Kesälomat ja henkilökunnan osallistuminen maataloustöihin. Kaupunginvaltuuston päätettyä, että viranhaltijalle oli v. 1943 annettava vain puolet hänelle virkasäännön mukaan tulevasta vuosilomasta, kuitenkin siten, että hänelle oli annettava myös jäljellä oleva osa lomastaan siinä tapauksessa, että hän työvoimaviranomaisten hyväksymällä tavalla osallistui maatalous- tai metsätöihin tai työvelvollisena siihen määrättiin, tilastotoimiston viranhaltijain kesälomat järjestettiin sen mukaisesti. Siihen nähden, että työvelvollisuuskutsuntaan ei kutsuttu naisia, jotka olivat syntyneet v. 1888 tai sitä ennen eikä naisia, joilla oli alle 6 vuoden ikäisiä lapsia, näihin ryhmiin kuuluvat viranhaltijat, joista edellisiä oli 9 ja jälkimmäisiä 3, saivat kesälomansa lyhentämättömänä. 4 viranhaltijaa, jotka esittivät sairastodistuksen, saivat samoin täyden kesäloman. Muut 9 viranhaltijaa, paitsi 4 sotaväessä tai lottatehtävissä olevaa, ilmoitettiin työvoimaviranomaisille, jolloin melkein kaikki esittivät jonkun maaseudulla olevan työvoimapäällikön hyväksymän sopimuksen maataloustöihin osallistumisesta; näillekin siis toimiston puolesta myönnettiin täysi kesäloma.

Kaupunginvaltuuston päätettyä [1]), että v:n 1941, 1942 ja 1943 käyttämättömän kesäloman ajalta olisi määrätyin edellytyksin suoritettava korvaus, toimiston viranhaltijoista seuraavat saivat alempana luetellut korvaukset:

	1941	1942	1943
Toimistopäällikkö O. Bruun	—	1 998: —	3 244: —
Toimistoapulainen M. Mielonen	4 071: 20	944: 40	—
» R. Moisio	2 604: —	—	—
Vahtimestari E. Gröndahl	2 644: —	286: 40	—
Apulaisvahtimestari A. Gröndahl	2 220: —	492: —	—
Yhteensä, mk	11 539: 20	3 720: 80	3 244: —

V:n 1941 ja 1942 korvaukset maksettiin erikoistililtä ja v:n 1943 korvaukset tilapäisen työvoiman palkkaamista varten varatusta määrärahasta.

Kiinteistötoimiston pyydettyä kaupunginhallituksen päätökseen nojautuen, että kaupungin virastoissa toimivia henkilöitä lähetettäisiin sadonkorjuutöihin kaupungin maatiloille, tilastotoimisto osallistui tähän lähettämällä kaksi toimistoapulaista Talin tilalle. He olivat kyseisessä työssä 8 päivän aikana, tehden kumpikin 54 työtuntia. Kun heille

[1]) Ks. tämän kert. I osan s. 6.

toimiston puolesta suoritettiin täysi palkka, toimisto veloitti kiinteistötoimiston maatalousosastoa heille maatalouden palkkanormien mukaan tulevalla palkalla, 5: 75 mk tunnilta, yhteensä 621 mk, josta kuitenkin vähennettiin korvaus saadusta ruoasta, 162 mk, joten toimistolle suoritettiin 459 mk.

Toimiston huoneisto. Kiinteistötoimiston ryhdyttyä tutkimaan missä määrin kaupungin virastojen hallussa olevia huoneistoja tai niihin kuuluvia yksityisiä huoneita voitaisiin luovuttaa asuntotarkoitukseen, tilastotoimisto ehdotti kaupunginhallitukselle, että sen huoneistoon kuuluva keittiö siihen liittyvine palvelijanhuoneineen, josta oli suora pääsy porraskäytävään, mutta joiden luovuttamista ulkopuolisille ei katsottu soveliaaksi, koska asukkaiden täytyi käyttää toimiston mukavuuslaitosta, johon pääsi vain virkahuoneiden kautta, saataisiin vuokrata toimiston siivoojalle. Kaupunginhallitus päätti oikeuttaa toimiston vuokraamaan kyseiset huoneet 14 vuorokauden irtisanomisajoin ja 474 mk:n kuukausivuokrin lämpöineen, valoineen ja kaasuineen, ja oli vuokra suoritettava etukäteen ja tilitettävä sekalaisten yleisten tulojen tilille. Sitten kuin huoneet olivat talonomistajan toimesta korjatut ja maalatut, siivooja S. Kylkinen muutti huoneistoon asumaan tammikuun 1 p:nä 1944.

Julkaisutoiminta. Vuoden aikana ilmestyivät tilastotoimiston julkaisemina seuraavat 6 teosta:

Maaliskuun	17	p:nä	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. Henkilöhakemisto 1875—1930. 152 s.
»	31	»	Helsingin kaupungin tilasto. VI. Opetuslaitokset. 12. 1939/40—1940/41. V+114+42 s.
Heinäkuun	31	»	Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. 17. 1943. XVI+286 s.
Elokuun	9	»	Kommunalkalender för Helsingfors stad. 17. 1943. XVI+285 s.
Lokakuun	12	»	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 53. 1940. IV+377+322 s.
»	19	»	Helsingin kaupungin tilasto. II—III. Ulkomaan kauppa ja merenkulku. 9. 1939—40. IV+40+188 s.

Kaikkien julkaisujen painatustöitä viivästytti sodan aiheuttama työvoiman puute tilastotoimiston käyttämässä 5 kirjapainossa. Vuoden päättyessä oli joukko teoksia työn alaisina.

Koska v:n 1941 kunnalliskalenterin ilmestymisen jälkeen lukuisia muutoksia oli tapahtunut kunnallishallintoon kuuluvan henkilökunnan keskuudessa, kaupunginhallitus, muuttaen edellisenä vuonna tekemäänsä päätöstä, tammikuussa kehoitti tilastotoimistoa ryhtymään kunnalliskalenterin uuden vuosikerran julkaisemiseen. Kun työt pantiin näin myöhään käyntiin kalenteri ilmestyi vasta kesällä.

Tilastollisen vuosikirjan uuden painoksen latomiseen ryhdyttiin toukokuussa, jolloin asianomaisen kirjapainon puolesta luvattiin teoksen ilmestymiseen ennen vuoden loppua tarvittava työvoima. Siitä huolimatta latomistyöt myöhästyivät tuntuvasti, niin että viimeiset arkit saatiin ladotuiksi ja hyväksytyiksi vasta huhtikuussa 1944. Teoksen painatus, joka säännöllisissä oloissa vie noin neljä kuukautta, on siis tällä kertaa kaikista sekä toimiston että kaupungin painatustöiden valvojan ponnistuksista huolimatta vaatinut vuoden ajan.

V:n 1942 kunnallisen asetuskokoelman viimeiset vihot valmistuivat kesällä, mutta koska tähän vuosikertaan oli liitettävä 20-vuotiskautta käsittävä hakemisto, jonka laatiminen ja latominen vei runsaasti aikaa, tämän vuosikerran ilmestyminen lykkääntyi seuraavaan vuoteen.

Eripainoksia otettiin seuraavista asetuskokoelmassa julkaistuista asetuksista: määräyksistä kansakoulujen virkavapaina oleville ja viransijaisina toimiville opettajille suoritettavista palkoista ja palkkioista 250 kpl, työntekijäin eläkesäännöstä 800 kpl, viranhaltijain eläkesäännöstä 800 kpl, tavaravajoissa säilytetyn tavaran paikanvuokrataksasta 100 kpl, Verkkosaaren kalasataman järjestyssäännöstä 200 kpl, huoltolautakunnan alaisten viranhaltijain johtosäännöstä muutoksineen 55 kpl, kansanhuollonohjesäännöstä 100 kpl, yhteiskunnallisen huollon hallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta 150 kpl ja taksasta kunnallissairaaloissa suoritettavista hoitomaksuista 500 kpl. Uusia painoksia otettiin liikennejärjestyksestä 500 kpl, virkasäännöstä 600 kpl ja rakennusjärjestyksestä 300 kpl.

Tietojen ja selvitysten antaminen viranomaisille. Kuten aikaisempina vuosina tilastotoimisto sai kuukausittain sosiaaliministeriön sosiaaliselta tutkimustoimistolta tietoja elintarvikkeiden hinnoista ja elinkustannusindeksistä, joista lähetettiin jäljennökset niitä haluaville kunnallisille elimille. Tietoja laivaliikenteestä laadittiin kuukausittain käyttämällä satamaliikennekonttorin päiväkirjoja ja lähetettiin tiedot satamaviranomaisille. Sosiaaliministeriön sosiaaliselle tutkimustoimistolle lähetettiin tietoja yhteiskunnallista huoltoa v. 1942 saaneista henkilöistä sekä irtolaisista ja alkoholisteista ja lastensuojelulautakunnan valvonnan alaisista lapsista. Huoltolautakunnalle ja lastensuojelulautakunnalle toimitettiin heidän vuosikertomuksiinsa tarvittavat vastaavat tilastotiedot. Kansakoulujen tarkastajille annettiin toimiston keräämiä kansakouluoppilaita koskevia tilastotietoja kouluhallitukselle ja tilastolliselle päätoimistolle lähetettäviksi. Tietoja rakennustoiminnasta kaupungissa lähetettiin neljännesvuosittain sosiaaliselle tutkimustoimistolle sekä vastaavat tiedot niistä kaupungin ulkopuolella olevista alueista, jotka ovat kaupungin rakennustarkastajan valvonnan alaiset. Uudenmaan lääninhallitukselle lähetettiin erinäisiä sen vuosikertomustaan varten tarvitsemia laajennetun kyselykaavakkeen mukaisia taulukoita, Vakuutus oy. Pohjolalle tietoja tapaturman varalta vakuutettujen työntekijäin lukumäärästä ja heidän työpalkoistaan sekä Tukholman kaupungin tilastokonttorille Helsinkiä koskevat tiedot Pohjoismaiden yhteistä, näiden tilastollisissa vuosikirjoissa julkaistavaa tilastoa varten. Tilastolliselle päätoimistolle lähetettiin heinäkuussa kaupungin raha-asioita v. 1941 koskeva tilasto.

Vuokratiedustelu jäi suorittamatta, koska vuokrasäännöstelyn vallitessa vuokrien ylin raja oli määrätty suhteessa v:n 1939 tasoon. Samoin tavanmukainen tiedustelu tyhjistä huoneistoista jäi toimittamatta, kun asuntopulan kärjistyttyä voitiin edellyttää, että melkein kaikki huoneistot olivat käytössä.

Yleishyödyllisiä rahastoja koskevia tietoja keräiltiin kuten edellisenä vuonna tällä kertaa käyttämällä tilastollisen päätoimiston laatimia uusia kyselykaavakkeita. Saapuneet tiedot lähetettiin tilastolliselle päätoimistolle syyskuussa sekä lisäksi luettelo niistä rahastojen hoitajista, jotka kehoituksista huolimatta eivät olleet antaneet tietoja heidän hoidossaan olevista rahastoista.

Apulaisasemakaava-arkkitehti B. Aminoffin pyynnöstä tilastotoimisto hankki tietoja Helsingin pitäjän useissa kylissä asuvan ja siellä henkikirjoissa olevan väestön suuruudesta, mitkä tiedot toimitettiin arkkitehti Aminoffille.

Pienehköjä tietoja, ilmoituksia ja selvityksiä annettiin lisäksi useille muille viranomaisille ja yksityisille henkilöille.

Vuoden aikana annettiin tilastotoimiston arkistossa säilytettyjen henkikirjojen jäljennöksien perusteella 116 todistusta siitä, olivatko määrätyt henkilöt merkityt Helsingin kaupungin henkikirjoihin.

Tilastotietojen parantamista tarkoittavat toimenpiteet. Yleistä lääkärinhoitoa koskevan lain astuttua vuoden alussa voimaan lääkintöhallitus oli vahvistanut uuden kaavakkeen lääkärien asianomaiselle terveydenhoitolautakunnalle lähetettäviä tautitapausten ilmoituksia varten. Koska tämän kaavakkeen mukaan m.m. ainoastaan sairastuneiden koko luku oli ilmoitettava ja siten Helsingissä aikaisemmin käytetyssä lomakkeessa esiintyvä ryhmitys miehiin, naisiin ja lapsiin sekä helsinkiläisiin, ulkokuntalaisiin ja sotilashenkilöihin tulisi häviämään, terveydenhoitolautakunta oli suunnitellut esityksen tekemistä lääkintöhallitukselle siinä tarkoituksessa, että Helsingissä tautitapausten ilmoittamisessa edelleen saataisiin käyttää erikoista kaavaketta. Tilastotoimistolta, joka jo kauan oli näitä ilmoituksia käyttäen laatinut kaupungissa esiintyviä tarttuvia ja muita äkillisiä tauteja koskevan tilaston, pyydettiin lausunto terveydenhoitolautakunnan kansliassa laaditusta ehdotuksesta uudeksi ilmoittamislomakkeeksi. Tämä lausunto lähetettiin ensimmäiselle kaupunginlääkärille maaliskuussa.

Vuoden alussa voimaan tulleen sukupuolitautilain mukaan on terveydenhoitoviranomaisten toimitettava lääkintöhallitukselle tilastotietoja kaupungissa esiintyvistä sukupuolitautitapauksista. Nämä tiedot saadaan niistä ilmoituksista, joita tautia hoitavan lääkärin on kussakin tapauksessa lähetettävä kaupunginlääkärille tai muulle virkalääkärille, joka saapuneiden ilmoitusten nojalla laatii lääkintöhallituksen vaatiman tilaston. Vahvistetussa tilastokaavakkeessa potilaita ei ryhmitetty siviilisäädyn mukaan, siis naimattomiin, naimisissa oleviin, leskiin ja eronneisiin, mikä ryhmitys kauan oli ollut käytännössä Helsingissä. Tämän johdosta tilastotoimisto esitti terveydenhoitolautakun-

nan määräämälle virkalääkärille, lääketieteentohtori Y. V. Salmiselle, että tilastoa laadittaessa mainittu potilaiden jakaantuminen siviilisäädyn mukaan edelleenkin huomioitaisiin.

Kun verotusviranomaiset olivat katsoneet suotavaksi, että yksityiskohtaisempi, jokavuotinen ja nopeasti valmistuva tilasto eri ammattiryhmiin kuuluvien verovelvollisten tuloista saataisiin aikaan, tilastotoimiston päällikkö kutsuttiin verotusvalmisteluvirastoon järjestettyyn neuvotteluun, jossa hän esitti asiaa koskevan muistion. Tässä esitettiin miten verotustilasto voitaisiin käytännössä järjestää, jotta halutut tiedot määräajassa saataisiin valmiiksi. Kysymyksen jatkuva käsittely siirtyi seuraavaan vuoteen.

Kaupungin työntekijäin palkkaoloja koskevan tilaston laatiminen oli rahatoimikamarin v. 1922 tekemän päätöksen mukaan uskottu tilastotoimistolle ja siinä käytettiin eri virastoissa täytettyjä yhtenäisiä henkilökortteja, joiden ulkoasusta aikanaan oli sovittu neuvotteluissa, joissa kaikki asianomaiset virastot ja laitokset olivat olleet edustettuina. Kun viime vuosina tilastoa laadittaessa oli havaittu, että kyseiset henkilökortit täytettiin eri periaatteita noudattaen, jolloin yhtenäisen, verrattavia lukuja sisältävän tilaston aikaansaaminen vaikeutui, tilastotoimisto kääntyi kaupungininsinöörin puoleen ehdottaen, että merkintöjä kortteihin tehtäessä noudatettuja menetelmiä tarkastettaisiin neuvottelukokouksessa, johon asianomaisten virastojen ja laitosten edustajat kutsuttaisiin. Kaupungininsinöörin toimesta tällainen neuvottelu saatiin aikaan, jossa toimiston edustajakin oli läsnä ja jossa sovittiin yhtenäisistä ohjeista. Samalla tarkistettiin myös tilastoa laadittaessa käytettävä työntekijäin ryhmitys ammateittain.

Lainvalmistelukunta oli laatinut luonnoksen uuteen lakiin kirkonkirjoja ja eräitä muita väestöluetteloita pidettäessä niihin merkittävästä paikkakunnasta, jossa määrättiin millä paikkakunnalla kukin oli merkittävä kirkonkirjoihin tai siviilirekisteriin. Lain tarkoitus oli poistaa tätä nykyä havaitut eroavaisuudet kirkonkirjoihin merkinnän ja henkikirjoituksen välillä ja siinä määrättiin m.m., että milloin kirkollinen ja kunnallinen jaoitus poikkeavat toisistaan, on kirkonkirja laadittava siten, että siitä ilmenee missä kunnassa kukin asuu. Lakiehdotuksessa määrättiin myös, että ulkomaalainen, joka on asunut Suomessa vähintään vuoden, on merkittävä siviilirekisteriin siinä tapauksessa, että häntä ei ole merkitty kirkonkirjaan, sekä edelleen, että lapsen syntymisestä on kahden kuukauden kuluessa ilmoitettava sille viranomaiselle, jonka kirjoissa isä on. Tilastollinen päätoimisto oli saanut tilaisuuden lausua mielipiteensä lakiehdotuksesta ja sen kehoituksesta tilastotoimisto lähetti sille muistion, jossa tehtiin eräitä huomautuksia ehdotukseen sisältyviin säännöksiin nähden. Toimisto, joka tosin katsoi, että olisi pyrittävä yhteen ainoaan valtion viranomaisten pitämään viralliseen väestöluetteloon, joksi henkikirjat olisi muodostettava, ja että toistaiseksi ainoastaan evankelis-luterilaiselle ja kreikkalais-katoliselle kirkolle olisi myönnettävä oikeus virallisten väestöluettelojen pitoon, kun sitä vastoin kaikki muiden uskontokuntien jäsenet olisi merkittävä siviilirekisteriin, lausui muistiossaan, että lakiehdotus, vaikka se ei merkinnyt ratkaisevaa askelta toimiston mielestä toivottavaa päämäärää kohden, kuitenkin oli omiaan huomattavasti poistamaan nykyään väestön rekisteröinnissä havaittuja epäkohtia. Toimisto huomautti, että jos kirkonkirjat on pidettävä kunnittain, seuraisi siitä myös, että henkilöt, joilla ei ollut tunnettua asuinpaikkaa, pidetään erillään, toisin sanoen, että saataisiin aikaan kauan toivottu Ruotsin Boken över obefintliga nimistä teosta vastaava rekisteri, jolloin joukko kirkonkirjoissa olevia, mutta kauan sitten kuolleita tai hävinneitä henkilöitä voitaisiin jättää huomioon ottamatta kuntien väkilukua laskettaessa ja väestötilastoa laadittaessa. Toimisto kuitenkin suuresti epäili tällaisen toimenpiteen mahdollisuutta, varsinkin kaupungeissa, joissa kirkonkirjat pidetään aakkosjärjestyksessä eikä papistolla ole tietoja seurakuntaan kuuluvien asuinpaikasta.

Erinäiset muut asiat. Ilmasuojelukeskuksen pyydettyä kaupunginhallitukselta kaupungin virastojen ja laitosten evakuoimissuunnitelmaa laadittaessa tarvittavia tietoja, tilastotoimisto puolestaan ilmoitti kaupunginhallitukselle, että kunnallisten virastojen evakuointi tulisi huomattavasti vaikeuttamaan toimiston töitä, varsinkin jos kirjapainojenkin toiminta keskeytetään. Toimisto katsoi, että se voisi maaseudullekin siirrettynä hoitaa osan tehtävistään, joten noin puolet sen henkilökunnasta vapautuisi muuhun sopivaan työhön siirrettäväksi. Tällöin oli kuitenkin otettava huomioon, että naisvirkailijat, joilla on pieniä lapsia, tuskin voivat siirtyä toimiston uudelle toimipaikalle sekä että sairaalloisille apulaisille todennäköisesti oli olojen kiristyessä myönnettävä virkavapaus.

Toimisto huomautti, että sen siirtyessä myös osa sen kalustosta sekä kirjoitus- ja laskukoneista oli saatava mukaan; kaupunkiin jääneet koneet olisi toimitettava suojaan. Ilmoittaen edelleen, että osa toimiston arkistosta oli jo v. 1939 siirretty maaseudulle, toimisto ehdotti, että kaupunginhallitus ottaisi harkittavakseen missä määrin arkistossa säilytettyjä asiakirjoja oli toimitettava turvallisempaan paikkaan. Mitään sijoituspaikkaa maaseudulla ei ollut tilastotoimiston tiedossa.

Koska tullipostitoimistossa oli sattunut rettelöitä sen vuoksi, että tulliviranomaisten puolesta oli vaadittu selvitystä toimistolle ulkomaalta vaihtokappaleina saapuneiden tilasto- ja muiden julkaisujen arvosta, jotta voitaisiin määrätä niistä mahdollisesti kannettava liikevaihtovero, toimisto esitti kaupunginhallitukselle, että liikevaihtoverokonttorilta pyydettäisiin tietoja missä määrin näin lahjaksi saadusta kirjallisuudesta yleensä oli suoritettava veroa sekä ohjeita siitä miten lähetyksiä noudettaessa oli meneteltävä. Vastauksena toimitettiin toimistolle tullihallituksen kirjelmä, josta m.m. ilmeni, että sarjajulkaisut olivat liikevaihtoverosta vapaat, mutta että muusta kirjallisuudesta oli ilmoitettava tavaran markkinahinta lähetyspaikalla siihen lisättynä kuljetus- y.m. kustannukset. Jollei näin laskettua hintaa voitu ilmoittaa, oli tavara tullisäännössä määrätyillä tavalla asiantuntijain arvioitava vastaanottajan kustannuksella. Kirjelmästä ilmeni myös, että pienissä erissä maahan saapuva lahjatavara oli tullista vapaa ainoastaan kun se oli osoitettu yksityiselle henkilölle.

Koska toimistolle saapuva kirjallisuus yleensä voidaan katsoa sarjajulkaisuihin kuuluvaksi, toimisto enimmäkseen on vapautettu veron maksamisesta ja sitä edellyttävän tavaran arvon todistamisesta. Kuitenkin on silloin tällöin sattunut, että ilmaiseksi saaduista teoksista, jotka eivät kuulu sarjajulkaisuihin, on vaadittu veroa; jos teoksen kannessa on painettu hintailmoitus, on tähän lisätty postimerkkien arvo ja vero laskettu näin saadun cif-arvon perusteella, mutta muissa tapauksissa on ollut vaikeata löytää hyväksyttävää pohjaa veron laskemista varten.

Kaupungin arkistojen järjestäminen ja virastojen diaarinpito. Kaupunginhallituksen v. 1942 asettama komitea oli kaupunginkanslian välityksellä pyytänyt tietoja kunnallisten virastojen diaarinpidosta ja asiakirjojen säilytyksestä. Tilastotoimisto lähetti komitealle sen pyytämät tiedot ja ilmoitti m.m., että sen arkiston suojissa oli asiakirjoja 775 juoksumetriä, josta 112 m toimiston omia asiakirjoja ja 663 m sen hoitoon uskottuja arkistoja. Sittemmin komitea pyysi lausuntoa sen laatimasta uusien diaarikaavakkeiden ehdotuksesta, jolloin toimisto esitti niitä vastaan eräitä muistutuksia. Komitean laatimat uudet kaavakkeet kaupunginhallitus määräsi käyttöön otettaviksi.

Menot ja tulot. Seuraava taulukko osoittaa missä määrin tilastotoimistolle myönnettyjä määrärahoja käytettiin:

Menoerät	Määrärahat talousarvion mukaan	Siirto- ja lisämäärärahat	Yhteensä käytettävissä olevia varoja	Menot	Määrärahan säästö (+) tai ylitys (—)
	Markkaa ja penniä				
Sääntöpalkkaiset virat	877 452 —	[1])480 245 35	1 357 697 35	1 357 697 35	— —
Tilapäistä työvoimaa	212 912 —	[2])8 727 —	221 639 —	[4])230 078 95	[5])—8 439 95
Vuokra	182 784 —	— —	182 784 —	182 784 —	— —
Valaistus	9 000 —	— —	9 000 —	5 503 95	+3 496 05
Siivoaminen	4 800 —	— —	4 800 —	5 274 40	[5])— 474 40
Painatus ja sidonta	563 500 —	[3])176 372 50	739 872 50	461 022 30	[6])+278 850 20
Tarverahat	32 400 —	— —	32 400 —	34 988 35	[7])— 2 588 35
Yhteensä	1 882 848 —	665 344 85	2 548 192 85	2 277 349 30	+ 270 843 55

[1]) Siitä 348 858: 80 mk kalliinajanlisäysten suorittamiseen, 15 260 mk v. 1941 ja 1942 käyttämättä jääneiden kesälomien korvaamiseen, 4 080 mk palkankorotusten maksamiseen sekä vastaavasti 43 566: 05 mk ja 68 480: 50 mk sairaslomasijaisten ja sotapalveluksessa olevien sijaisten palkkaamiseen. — [2]) Siitä 8 268 mk kalliinajanlisäysten suorittamiseen ja 459 mk viranhaltijain osallistumisesta maataloustöihin saatu korvaus. — [3]) Siirretty v:sta 1942. — [4]) Siitä 40 380 mk kalliinajanlisäysten suorittamiseen ja 3 244 mk v. 1943 käyttämättä jääneiden kesälomien korvaamiseen. — [5]) Kaupunginvaltuuston sallima ylitys. — [6]) Siirretty v:een 1944. — [7]) Siitä 2 583 mk kaupunginvaltuuston sallima ylitys ja 5: 35 mk rahatoimiston v:n 1942 tileissä tekemän erheviennin tasoitus.

Talousarvioon merkitty määräraha oli 1 882 848 mk, johon on lisättävä edellisestä vuodesta siirretty painatusmäärärahan käyttämätön osa, 176 372: 50 mk. Asianomaisilta tileiltä siirrettiin kaupunginhallituksen myöntämät erät sairasloma- y.m. sijaisten palkkaamista varten sekä kalliinajanlisäykset y.m., yhteensä 488 972: 35 mk. Toimiston käytettävänä oli siis yhteensä 2 548 192: 85 mk. Menoja oli kaikkiaan 2 277 349: 30 mk; seuraavaan vuoteen siirrettiin painatusmäärärahan töiden myöhästymisen johdosta käyttämätön osa, 278 850: 20 mk. Menot ylittivät täten talousarvioon otettuja määrärahoja 8 006: 65 mk; kaupunginvaltuusto myönsi kuitenkin toimistolle oikeuden ylittää riittämättömiksi käyneitä määrärahoja.

Toimiston tulot myydyistä julkaisuista olivat 4 718: 50 mk.

Talousarvioehdotus. V. 1944 talousarvioehdotus päättyi 2 079 740 mk:aan, johon kuitenkaan eivät sisälly sääntöpalkkaisille viranhaltijoille suoritettavat kalliinajanlisäykset. Tilapäisen työvoiman tilille merkittiin tällöin ylempänä mainittujen uusien virkojen vaatimat palkkamenot; sitä vastoin muutamat toimiston ulkopuolelle maksettuja palkkioita varten tarkoitetut erät vähennettiin tai poistettiin. Uusi erä varattiin eräiden tilastojen konekäsittelyä varten, koska se osittain tulisi tapahtumaan yksityisessä liikkeessä, osittain tilastollisessa päätoimistossa ylityönä. Kunnalliskertomusten yleishakemiston toimittamista varten varattu erä poistettiin myös, koska se rekisteröimistöiden myöhästyttyä ei v. 1944 ollut tarpeen. Painatusmäärärahaa määrättäessä otaksuttiin, että sekä kunnalliskalenteri että tilastollinen vuosikirja jäisivät toimittamatta, koska painatustöiden suorittamisessa esiintyneet vaikeudet puolsivat näiden teosten ilmestymistä vain joka toinen vuosi. Kun painatustyöt viime vuosina olivat vieneet huomattavasti enemmän aikaa kuin aikaisemmin ja kaupunginhallitus muutamissa tapauksissa oli päättänyt, että painatustyö oli lykättävä, olivat julkaisujen aiheuttamat painatuskustannukset hintojen alituisesti kohotessa tuntuvasti ylittäneet aikanaan talousarvioon merkittyjä eriä, jota paitsi myös liikevaihtoveroa oli maksettu, vaikka sitä ei oltu otettu huomioon menoarviota laadittaessa. Sekä v. 1941 ja 1942 valmistuneiden että v:n 1942 ja 1943 talousarvioon merkittyjen, vielä keskeneräisten julkaisujen tällä tavoin kohonneiden menojen peittämiseksi merkittiin talousarvioon 167 250 mk:n suuruinen erä.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi sittemmin talousarvioehdotuksen kaupunginhallituksen ehdottamin muutoksin 1 991 490 mk:n suuruisena, jolloin painatuskustannukset oli vähennetty yhteensä 88 250 mk.

Lähetysten lukumäärä oli 1 922, niistä oli lähetettyjä kirjeitä 1 144 ja jaettuja julkaisuja 778.

Kirjasto lisääntyi 311 numerolla.

5. Verotusvalmisteluvirasto

Verotusvalmisteluviraston kertomus v:lta 1943 sisälsi seuraavaa:

Kertomusvuoden aikana määrättiin verotusvalmisteluviraston palvelukseen seuraavat henkilöt: viraston johtajaksi varatuomari J. R. E. Westin marraskuun 1 p:stä lukien, apulaisosastonjohtajiksi herrat T. Lampenius ja M. Y. Ainio vastaavasti tammikuun 1 p:stä ja maaliskuun 1 p:stä lukien sekä nuoremmiksi toimistoapulaisiksi rouva M. Avellan tammikuun 1 p:stä ja neiti H. Pieviläinen syyskuun 16 p:stä lukien. Viraston palveluksesta erosivat johtaja T. Tarjanne helmikuun 28 p:stä, kiinteistökäsittelijä A. Ståhle syyskuun 14 p:stä, apulaisosastonjohtaja T. Lampenius helmikuun 15 p:stä ja nuorempi toimistoapulainen S. Orto tammikuun 31 p:stä lukien.

Verotusvalmisteluviraston ja taksoituslautakunnan tekemistä esityksistä ja anomuksista sekä antamista lausunnoista mainittakoon seuraavaa:

Viraston esityksestä kaupungin ja valtion viranomaiset suostuivat siihen, että viraston kaikille viranhaltijoille saatiin suorittaa kalliinajanlisäystä samojen perusteiden mukaisesti kuin kaupungin sääntöpalkkaisille viranhaltijoille. Virasto teki asianomaisille viranomaisille useita esityksiä ja anomuksia virkailijainsa vapauttamiseksi ja lomauttamiseksi sotapalveluksesta ja työvelvollisuuden suorittamisesta sillä perusteella, ettei virasto muuten verotustyöhön perehtyneen työvoiman puutteessa voinut aikanaan saada laajoiksi paisuneita ja kiireellisiä tehtäviään suoritetuksi. Helmikuun 24 p:nä virasto antoi kaupunginhallitukselle lausuntonsa osastonjohtajina toimineiden toimistoapulaisten, joiden viroista viisi kuului 37 palkkaluokkaan, viisi 39 palkkaluokkaan ja kuusi 41 palkkaluokkaan, palkankorotusanomuksen johdosta. Asia ratkaistiin kaupunginvaltuuston kesäkuun 16 p:nä tekemällä ja valtion viranomaisten hyväksymällä päätöksellä siten, että kyseisistä viroista 2 siirrettiin 36 palkkaluokkaan, yksitoista 37 palkkaluokkaan ja yksi 39 palkkaluokkaan. Apulaisosastonjohtajain tekemän palkankorotusanomuksen johdosta virasto antoi toukokuun 28 p:nä kaupungin ja valtion viranomaisille lausuntonsa esittäen heidän palkkansa korotettavaksi 2 500 mk:sta 3 800 mk:aan kuukaudessa. Marraskuun 11 p:nä kaupunginhallitus päätti suostua mainittuun anomukseen, joka myös valtion puolesta hyväksyttiin tammikuun 21 p:nä 1944.

Taksoituslautakunta teki maaliskuun 3 p:nä kaupunginhallitukselle kaksi esitystä, joista toisessa taksoituslautakunta esitti toimenpiteisiin ryhtymistä johtosäännön laatimiseksi sanotulle lautakunnalle ja toisessa uusien lainmääräysten aikaansaamiseksi sikäli, että työnantajat velvoitettaisiin lähettämään palkantarkkailuilmoitukset sen kunnan taksoituslautakunnalle, jolle asianomainen oli verovelvollinen, ja antamaan heistä täydelliset henkilötiedot. Kaupunginhallituksen jätettyä kokouksessaan huhtikuun 15 p:nä jälkimmäisen esityksen huomioonottamatta taksoituslautakunta toukokuun 6 p:nä uudisti sen. Edelleen taksoituslautakunta toukokuun 6 p:nä esitti kaupunginhallitukselle toimenpiteisiin ryhtymistä sellaisen lainmuutoksen aikaansaamiseksi, että kunnallisveron ennakkokanto kävisi mahdolliseksi.

Asianvalvojan ja hänen apulaistensa toiminnasta mainittakoon seuraavaa: Veronkavalluksesta ei ehditty nostaa syytteitä kiireellisten verotustöiden vuoksi. Valtion ja kunnan veroja valvottiin n. 220 vuosihaaste-, vararikko-, pakkohuutokauppa- ja pesäneroasiassa. Sellaisissa tapauksissa, jolloin jälkiverotusoikeutta ei enää ollut, perittiin valtiolle ja kunnalle vahingonkorvauksia yhteensä n. 16 000 mk. N. 60 virheellisen veroilmoituksen antajaa kuulusteltiin, jolloin saatiin selville ja asianmukaisesti verotettiin tai jälkiverotettiin useita miljoonia markkoja ilmoittamatonta tuloa ja omaisuutta.

Kaupunginhallituksen käsiteltävänä oli 531 kunnallisveroa koskevaa lyhennys- ja lykkäysasiaa, jotka ratkaistiin siten, että 265 tapauksessa vero poistettiin, 26 tapauksessa veron määrää oikaistiin, 106 tapauksessa veron määrä jäi muuttumattomaksi ja 134 tapauksessa veron maksuaikaa pidennettiin. Kansaneläkemaksua koskevia lyhennysasioita kaupunginhallitus käsitteli 373, määräten maksun poistettavaksi 270 tapauksessa, oikaistavaksi 91 tapauksessa ja pysymään muuttumattomana 12 tapauksessa.

Kertomusvuoden alkupuolella toimitettiin ylimääräinen verotus v:n 1941 varojen perusteella ja veroluettelon lyhennysote asetettiin nähtäväksi maaliskuun 1 p:stä 15 p:ään. Verovelvollisten lukumäärä oli 14 062 ja heille määrätty vero kaikkiaan 281 149 864 mk, kuten alla olevasta yhdistelmästä tarkemmin selviää:

	Mk		Mk
Osakeyhtiöille määrätty vero.	192 079 572	Veronkorotus lain 43 §:n perusteella	40 558
Osuuskunnille » »	14 303 180	Veron kokonaismäärä	281 149 864
Muille verovelvollisille määrätty vero	74 726 554		

Kunnallistaksoitus valmistui kesäkuun alkuun mennessä ja taksoitusluettelo oli nähtäväksi esillepantuna saman kuukauden 15 p:stä 28 p:ään. Tutkijalautakunta käsitteli sille tehdyt valitukset, joita oli kaikkiaan 2 254, heinäkuun puolivälissä. Veronkanto tapahtui neljässä erässä heinä-, elo-, syys- ja lokakuun loppupuolella. Taksoituksen tuloksesta mainittakoon seuraavaa: Verovelvollisten lukumäärä oli 156 022 ja veroäyrien 68 584 885. Tutkijalautakunnalle tehtyjen valitusten johdosta veroäyrimäärä aleni 68 108 262:een, joista tuli kiinteistötulojen osalle 5 914 114, elinkeinotulojen osalle 18 772 038 ja palkka- y.m. senkaltaisten tulojen osalle 43 422 110. Veroäyrin hinnaksi vahvistettiin 8 mk 25 p.

Kunnallistaksoituksen jälkeen suoritettiin kansaneläkemaksujen maksuunpano. Maksuunpanoluettelo oli nähtäväksi esillepantuna syyskuun 3 p:stä 16 p:ään.

V:n 1942 tulo- ja omaisuusverotus sekä saman vuoden ylimääräinen tuloverotus ja säästöpankkien ylimääräinen verotus valmistuivat syyskuun alkupuolella ja veroluettelojen lyhennysotteet pantiin nähtäväksi saman kuukauden 11 p:stä 24 p:ään. Tulo- ja omaisuusveroa määrättiin 124 353 verovelvolliselle ja maksuun pannun veron kokonaismäärä oli 2 530 620 855: 25 mk, jakaantuen seuraaviin eriin:

	Mk		Mk
Tulovero	1 676 150 122: 90	Lisävero perushankintoihin	416 424 055: 15
Omaisuusvero	359 396 871: 50	Jälkiveroa aikaisemmilta vuosilta	32 066 743: 50
Lisävero lain 23a §:n perusteella	43 288 983: 50	Veron kokonaismäärä	2 530 620 855: 25
Veronkorotus lain 43 §:n perusteella	3 294 078: 70		

Ylimääräisen tuloverotuksen ja säästöpankkien verotuksen tulokset näkyvät seuraavasta yhdistelmästä:

Ylimääräinen tuloverotus	Mk	Säästöpankkien verotus	Mk
Henkilöille määrätty vero	129 932 532	Tulovero	1 826 520
Yhtymille » »	22 711 711	Lisävero perushankintoihin...	365 304
Jälkivero aikaisemmilta vuosilta	2 982 422		
Veron kokonaismäärä	155 626 665	Veron kokonaismäärä	2 191 824

V:lta 1942 tulon ja omaisuuden perusteella annettavaa sotalainaa ja samalta vuodelta suoritettavaa ylimääräistä metsäveroa koskevat veroluettelojen lyhennysotteet olivat nähtäväksi esillepantuina marraskuun 1 p:stä 15 p:ään. Sotalainaa vaadittiin 20 113 ja ylimääräistä metsäveroa 927 henkilöltä ja yhtymältä. Maksuunpanojen tuloksista mainittakoon seuraavaa:

Sotalaina	Mk	Ylimääräinen metsävero	Mk
Lainaa omaisuuden perusteella	854 278 400: —	Osakeyhtiöille määrätty vero	1 990 179: 75
Lainaa tulon perusteella	192 512 000: —	Muille verovelvollisille määrätty vero	4 683 643: —
Vähennys lain 5 §:n nojalla	3 602 500: —		
Lopullinen lainamäärä	1 043 187 900: —	Veron kokonaismäärä	6 673 822: 75

Suhdanneverotus v:lta 1942 valmistui joulukuun puoliväliin mennessä ja veroluettelon lyhennysote pantiin nähtäväksi saman kuukauden 17 p:stä 30 p:ään. Verovelvollisia oli 2 225 ja verotuksen tuloksesta mainittakoon seuraavaa:

	Mk		Mk
Osakeyhtiöille määrätty vero	993 301 693: —	Jälkiveroa aikaisemmilta vuosilta	9 556 545: —
Muille verovelvollisille määrätty vero	69 760 523: 25		
Veronkorotus 43 §:n perusteella	769 071: 05	Veron kokonaismäärä	1 073 387 832: 30

Kertomusvuoden loppupuolella suoritettiin sen johdosta, että tulo- ja omaisuusveron ennakkoperintä tuli voimaan v:n 1944 alusta lukien erinäisiä valmistelutöitä, kuten verokirjojen kirjoittaminen verovelvollisia varten.

Viraston käytettävänä oli v:n 1942 lopussa valtion varoilla ostettua kalustoa 528 410:65 mk:n ja kaupungin omistamaa kalustoa 406 375: 95 mk:n arvosta. Kertomusvuoden lopussa oli valtion varoilla hankitun kaluston arvo samoin 528 410: 65 mk ja kaupungin omistaman kaluston arvo 456 870: 95 mk.

Verotusvalmisteluviraston tarkkailijan kertomus v:lta 1943 oli seuraavan sisältöinen:

Verotusvalmisteluviraston kuukausitilien tarkastus toimitettiin heti tilien valmistuttua ja samojen menettelytapojen ja periaatteiden mukaisesti kuin edellisinäkin vuosina. Mahdolliset huomautukset tehtiin tarkastuslausuntoon.

Verotusvalmisteluvirastossa oli vuoden aikana 81 kunnan ja 86 valtion palkkaamaa viranhaltijaa sekä 26 viranhaltijaa, jotka saivat palkkaa sekä kaupungilta että valtiolta. Tilapäisissä töissä oli 268 henkilöä.

Verotusvalmisteluviraston v:n 1943 menoarvio vahvistettiin valtion puolesta heinäkuun 2 p:nä. Menoarviossa oli verotusvalmisteluviraston menot laskettu kaikkiaan 14 235 780 mk:ksi, josta valtion osuus oli 7 697 661 mk ja Helsingin kaupungin osuus 6 538 119 mk. Suurehko erotus valtion ja kaupungin osuuksien välillä johtui siitä, ettei kaupunki huomioinut menoarviossa viranhaltijoille maksettavia kalliinajanlisäyksiä, kuten valtio, vaan kaupunginhallitus myönsi ne myöhemmin lisämäärärahoina. V. 1943 aiheutui verotusvalmisteluvirastolle menoja paitsi varsinaisesta verotuksesta myös useista uusista valtion ylimääräisistä verotuksista, kuten varallisuuden perusteella suoritettavasta verosta, samoinkuin tulo- ja omaisuusverolakiin tehdyistä muutoksista johtuvista lisätöistä. Näitä töitä sekä erinäisiä vuokramenoja varten valtio asetti verotusvalmisteluviraston käytettäväksi 1 842 378 mk:n lisämäärärahan, jota ei kuitenkaan kokonaisuudessaan käytetty yllä mainittuihin tarkoituksiin. Valtiovarainministeriö oikeuttikin tammikuun 5 p:nä 1944 verotusvalmisteluviraston ylittämään menoarvionsa tilapäisen työvoiman ja ylityömäärärahojen momenttia niillä määrillä, jotka säästyivät sääntöpalkkaisten virkain momentilta ja varsinaisen menoarvion ulkopuolella hyväksytyistä lisätyövoiman palkkausrahoista. Tilapäisen työvoiman ja ylityömäärärahojen ylitykset taas aiheutuivat viraston menoarvion hyväksymisen jälkeen säädetyn tulon ja omaisuuden perusteella maksettavan sotalainan määräämisestä sekä tulo- ja omaisuusveron ennakkoperinnän järjestämisestä. Käyttämättä jäi eri määrärahoja yhteensä 462 974: 60 mk.

Kertomusvuoden aikana kaupunki myönsi paitsi edellä mainittuja kalliinajanlisäyksiä, 1 003 531: 85 mk, myös erinäisiin palkankorotuksiin sekä viransijaisuus- ja kokouspalkkioihin lisämäärärahoja yhteensä 165 611 mk. Käyttämättä jäi eri määrärahoja yhteensä 159 899: 55 mk.

Verotusvalmisteluviraston v:n 1943 tilien loppuyhdistelmän mukaan valtion menot olivat 9 077 064: 40 mk ja Helsingin kaupungin menot 7 544 537: 30 mk. Koska valtio lisäksi suoritti henkikirjanotteista 35 000 mk ja valtion verolomakkeiden painatuksesta 210 000 mk ja kaupunki taksoitusluettelon ja kunnallisverolippujen kirjoituksesta 303 000 mk, oli valtion lopullinen osuus verotusvalmisteluviraston menoihin 9 322 064: 40 mk ja kaupungin osuus 7 847 537: 30 mk. Viimeksi mainitusta rahamäärästä on kuitenkin vähennettävä valtion ja kaupungin yhteisiin menoihin kuulumattomina tutkijalautakunnan palkat 5 950 mk, joten kaupungin lopulliseksi osuudeksi jäi 7 841 587: 30 mk.

6. Leski- ja orpokassa

Leski- ja orpokassan johtokunnan v:lta 1943 antama toimintakertomus sisälsi seuraavaa:

Kassan kuudentena toimintavuotena kuuluivat sen johtokuntaan pääjohtaja E. Rydman puheenjohtajana sekä jäseninä vanhempi oikeusneuvosmies K. Furuhjelm ja rouva S. Hiisivaara kaupunginvaltuuston valitsemina sekä uuttaaja A. Iloniemi, sairaalatarkastaja M. Saarenheimo ja johtaja S. Seppälä kassan jäsenistön valitsemina. Viimeksi mainituista oli sairaalatarkastaja Saarenheimo erovuorossa, mutta valittiin vuosikokouksessa uudelleen kertomusvuoden alusta. Johtokunnan varapuheenjohtajana toimi johtaja S. Seppälä ja sihteerinä kansliasihteeri A. Danielson. Sääntöjen määräämässä kassan jäsenten vuosikokouksessa, joka pidettiin huhtikuun 20 p:nä valittiin v:n 1943 tilejä tarkastamaan kamreeri V. Kerkkänen ja liittosihteeri J. Kivistö sekä varalle kamreeri R. Brandt ja opettaja S. Rekola.

Kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemien päätösten mukaan suoritti kaupunki edelleenkin kassan myöntämille eläkkeille kalliinajanlisäyksiä. Niiden suuruus vaihteli kulloinkin voimassa olevan elinkustannusindeksin mukaan ja ne suoritettiin samojen perusteiden nojalla kuin kaupungin palkannauttijoillekin.

Kassan kuudentena toimintavuotena oli siihen liittyneiden uusien jäsenten lukumäärä suurempi, mutta siitä eronneiden lukumäärä pienempi kuin edellisenä vuonna. Päättyneen toimintavuoden aikana kuolleiden jäsenten lukumäärä oli 8 pienempi kuin edellisenä vuonna. Jäsenmäärä eri eläkeluokissa oli seuraava:

	Jäsenten peruspalkka kuukaudessa							Jäseniä yhteensä
	I alle 2 100 mk		II 2 100—2 899 mk		III 2 900—3 999 mk	IV 4 000—5 799 mk	V 5 800— mk	
	Kuukausipalkkaisia	Tunti- tai viikkopalkkaisia	Kuukausipalkkaisia	Tunti- tai viikkopalkkaisia	Kuukausipalkkaisia			
V:sta 1942 jäljellä olevia	378	794	274	30	361	206	121	2 164
Uusia	22	23	8	2	9	14	2	80
Eronneita	6	7	1	—	4	1	2	21
Kuolleita	4	10	3	—	10	3	3	33
V:een 1944 jääneitä	375	800	284	32	362	217	120	2 190
Eläkeluokasta toiseen siirtyneitä:								
Entisen luokan mukaan	15	—	9	—	3	2	—	29
Uuden luokan mukaan	—	—	15	—	9	3	2	29

Kassan jäseniksi hyväksytyt 2 244 henkilöä jakautuivat eri virastojen, laitosten y.m. kesken seuraavasti:

Virasto, laitos tai hallinnonhaara	Jäseniä kaikkiaan	Niistä naisia	Virasto, laitos tai hallinnonhaara	Jäseniä kaikkiaan	Niistä naisia
Revisiotoimisto	6	1	Ruotsinkieliset kansakoulut	21	—
Kaupunginhallitus	22	—	Työväenopistot	4	—
Rahatoimisto	14	3	Ammattikoulut	14	—
Tilastotoimisto	5	—	Kaupunginkirjasto	14	3
Verotusvalmisteluvirasto	33	—	Kaupunginmuseo	1	—
Maistraatti	8	—	Kaupunginorkesteri	56	—
Ulosottolaitos	77	2	Kiinteistötoimisto	88	5
Rakennustarkastuskonttori	9	—	Rakennustoimisto	553	2
Raastuvanoikeus	33	—	Puhtaanapitolaitos	62	—
Syyttäjistö	5	—	Satamat	67	1
Palolaitos	98	—	Teurastamo	27	1
Terveydenhoito ja poliisilaitoksen sairashuolto	50	1	Elintarvikekeskus	4	—
Sairaanhoito	114	8	Vesijohtolaitos	93	—
Huoltotoimi [1])	93	10	Kaasulaitos	172	1
Oikeusaputoimisto	2	—	Sähkölaitos	236	3
Työnvälitystoimisto	14	1	Raitiotie ja omnibus oy.	152	1
Suomenkieliset kansakoulut	94	4	Kaupungin palveluksesta eronneita	3	—
			Yhteensä	2 244	47

V:n 1943 kuluessa 21 henkilöä erosi kassan jäsenyydestä ja 33 jäsentä kuoli, joten jäsenten lukumäärä vuoden päättyessä oli 2 190. Ikäänsä nähden jäsenet jakautuivat seuraavasti:

Ikä vuoden päättyessä, vuotta	Jäseniä kaikkiaan	Eronneita	Kuolleita	Jäseniä vuoden päättyessä
—24	2	—	1	1
25—29	33	—	—	33
30—34	189	2	1	186
35—39	370	4	—	366
40—44	411	1	2	408
45—49	320	4	3	313
50—54	312	3	7	302
55—59	276	1	5	270
60—64	173	1	5	167
65—69	110	3	4	103
70—	48	2	5	41
Yhteensä	2 244	21	33	2 190

Kassasta eronneet jakautuivat eroamisen syyn mukaan seuraavasti:

Virasto, laitos tai hallinnonhaara	Omasta pyynnöstä kassasta eronneita	Omasta pyynnöstä kaupungin palveluksesta eronneita	Kuolleita
Rahatoimisto	—	—	1
Verotusvalmisteluvirasto	—	2	—
Maistraatti	—	—	1
Ulosottolaitos	—	—	1
Palolaitos	—	3	—
Terveydenhoito	1	—	2
Sairaanhoito	1	—	1
Huoltotoimi	—	1	2
Suomenkieliset kansakoulut	1	1	2
Kaupunginkirjasto	—	1	1

[1]) Lukuihin sisältyvät myöskin lastensuojelun viranhaltijat.

Virasto, laitos tai hallinnonhaara	Omasta pyynnöstä kassasta eronneita	Omasta pyynnöstä kaupungin palveluksesta eronneita	Kuolleita
Kaupunginorkesteri	—	—	2
Kiinteistötoimisto	—	1	3
Rakennustoimisto	5	2	8
Puhtaanapitolaitos	—	—	1
Satamat	—	—	1
Vesijohtolaitos	—	—	1
Kaasulaitos	—	—	1
Sähkölaitos	—	2	4
Raitiotie ja omnibus oy.	—	—	1
Yhteensä	8	13	33

Kassan 33 edesmenneen jäsenen ikä vaihteli 22 vuodesta 75 vuoteen. Heidän jälkeensä jääneet lesket, 33, ja orvot, 17, jakautuivat ikänsä mukaan seuraavasti:

Eläkeluokka	Lesket iän mukaan, vuotta										Orvot iän mukaan, vuotta										
	20—24	25—29	30—34	35—39	45—49	50—54	55—59	60—64	65—69	70—	Alle 1	1	3	4	5	6	10	11	15	17	18
I	1	—	1	1	2	3	3	2	—	1	1	—	1	—	—	1	—	—	—	2	—
II	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	[1])1
III	—	2	—	1	3	2	1	—	1	—	—	1	—	1	1	2	1	1	—	1	—
IV	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
V	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Yhteensä	1	2	2	2	6	6	6	3	2	3	1	1	1	2	1	3	1	2	1	3	1

Leskiä kuoli kertomusvuoden loppuun mennessä 2 ja orpoeläkkeitä päättyi yhteensä 14, joista 1 oli v. 1943 myönnetty.

Kertomusvuoden lopussa voimassa olevien eläkkeiden edustama rahamäärä kuukautta kohden oli yhteensä 97 898 mk, jakautuen leskien ja orpojen kesken sekä eläkeluokittain seuraavasti:

Eläkeluokka	Eläkettä nauttivia leskiä	Leskieläkkeitä, mk	Eläkettä nauttivia orpoja	Orpoeläkkeitä, mk	Eläkkeitä kaikkiaan, mk
I	124	37 200	56	6 020	43 220
II	28	11 200	26	3 708	14 908
III	23	11 500	15	2 300	13 800
IV	21	14 700	7	1 820	16 520
V	9	8 100	5	1 350	9 450
Yhteensä	205	82 700	109	15 198	97 898

Jatkuvien jäsenmaksujen suorittamisesta johtokunta vapautti kaksi kassan jäsentä.

Kassan tulot ja menot olivat seuraavat:

Tulot	Mk	Menot	Mk
Eläkemaksut	1 344 527: 10	Kulungit	45 591: 10
Kaupungin suorittama osuus maksetuista eläkkeistä	1 608 694: 35	Suoritetut eläkkeet	1 070 804: —
Korot	322 790: 15	Suoritetut kalliinajanlisäykset	813 075: —
		Poistot	1 253: —
Yhteensä	3 276 011: 60	Yhteensä	1 930 723: 10

Ylijäämää oli siis 1 345 288: 50 mk.

[1]) Päättynyt v:n 1943 aikana.

7. Ulosottolaitos

Ulosottolaitoksen tarkkaajan kertomus toimintavuodelta 1943 oli seuraava:

Helsingin kaupungin ulosottolaitoksen tarkkailuosaston päätehtävänä oli edelleenkin valvoa toisen kaupunginvoudin konttorin toimintaa, joka käsitti verojäämien pakkoperintää.

Alempana annetaan tietoja toisen kaupunginvoudin konttorin perittäviksi jätetyistä verolipuista sekä tämän perimisen tuloksista v. 1943:

	Lukumäärä tammikuun 1 p:nä	Vuoden aikana saapuneita	Yhteensä	Näistä lipuista: Perittiin	Palautettiin	Jäi jäljelle v:een 1944	Perittyjä %:na koko lukumäärästä
Kunnallisvero	92 041	54 615	146 656	27 352	19 142	100 162	18.7
Valtion tulo- ja omaisuusvero	47 261	30 790	78 051	16 440	8 377	53 234	21.1
S:n ennakkomaksut ...	3 952	13	3 965	961	760	2 244	24.2
Kirkollisvero	80 121	66 628	146 749	28 589	33 972	84 188	19.5
Yhteensä	223 375	152 046	375 421	73 342	62 251	239 828	19.5

Näiden verolippujen edustama rahamäärä oli seuraava:

	Kunnallisvero, mk	Valtion tulo- ja omaisuusvero, mk	Kirkollisvero, mk	Yhteensä, mk
Edellisestä vuodesta jäljellä olevien	113 022 171	[1] 59 162 906	5 704 136	177 889 213
V. 1943 perittäviksi saapuneiden ...	71 209 320	[2] 65 097 401	6 592 404	142 899 125
Yhteensä	184 231 491	124 260 307	12 296 540	320 788 338
Perittyjen	37 271 191	[3] 33 429 215	4 279 947	74 980 353
Palautettujen	19 549 040	[4] 40 664 684	2 340 688	62 554 412
V:een 1944 jääneiden	127 411 260	[5] 50 166 408	5 675 905	183 253 573
Yhteensä	184 231 491	124 260 307	12 296 540	320 788 338

Toimeksiantajien Helsingissä perittäviksi jättämistä verolipuista palautettiin vuoden kuluessa yhteensä 62 251 merkinnöin, ettei veromääriä voitu laillisesti periä seuraavista syistä:

[1]) Siitä 12 478 401 mk ennakkomaksuja. — [2]) S:n 8 672 mk. — [3]) S:n 1 551 432 mk. — [4]) S:n 4 221 087 mk. — [5]) S:n 6 714 554 mk.

Muist.: Aikaisemmin sanottiin määrättynä vuonna maksuunpannun kunnallisveron olevan lähinnä edellisen vuoden veroa, koska se oli määrätty verovelvollisten sen vuoden tulojen perusteella. V. 1934 tapahtuneella lainmuutoksella on säädetty, että verotusmäärä on varainhoitovuoden veroa, t.s. sen vuoden, jona maksuunpano tapahtuu, Vertailumahdollisuuksien saamiseksi muihin verolajeihin ja edellisiin verotusvuosiin ei tätä terminologiaa kuitenkaan ole noudatettu esillä olevassa toimintakertomuksessa, vaan tarkoittavat siinä mainitut vuosiluvut verotetun tulon nautintavuosia.

Kunnallisvero vuodesta:	Verovelvolliset olivat: Varattomia	Löytymättömiä	Muut esteet	Virka-aputapaukset	Yhteensä
1939 ja aikaisemmin	4 163	1 432	190	629	6 414
1940	3 022	1 637	213	706	5 578
1941	1 330	2 294	375	3 151	7 150
Yhteensä	*8 515*	*5 363*	*778*	*4 486*	*19 142*
Valtion tulo- ja omaisuusvero vuodesta:					
1940 ja aikaisemmin	2 695	1 409	228	835	5 167
1941	617	614	255	1 724	3 210
Ennakkomaksut	39	637	7	77	760
Yhteensä	*3 351*	*2 660*	*490*	*2 636*	*9 137*
Kirkollisvero vuodesta:					
1939 ja aikaisemmin	4 781	2 856	405	1 234	9 276
1940	4 191	4 947	503	1 833	11 474
1941	1 582	6 967	182	4 491	13 222
Yhteensä	*10 554*	*14 770*	*1 090*	*7 558*	*33 972*
Kaiken kaikkiaan	22 420	22 793	2 358	14 680	62 251

Edellä mainituista perittäviksi jätetyistä kunnallisverolipuista palautettiin 13.1 %, valtion tulo- ja omaisuusverolipuista 10.7 % ja saman veron ennakkomaksuista 19.2 % sekä kirkollisverolipuista 23.1 % eli kaikista 16.6 %. Koko palautusmäärästä, 62 251 verolipusta, oli kunnallisverolippuja 30.7 %, valtion tulo- ja omaisuusverolippuja 14.7 %, josta ennakkomaksulippuja 1.2 %, ja kirkollisverolippuja 54.6 %. Estelajin mukaan palautettujen verolippujen ryhmitys oli seuraava: verovelvollisen varattomuus 36.0 %, verovelvollisen löytymättömyys 36.6 %, muita estelajeja 3.8 % ja virka-avunpyynnöin palautettuja verolippuja 23.6 %. Nämä luvut valaisevat perintätyön kielteistä tulosta. V. 1942 palautettiin 87 491 verolippua, joten siis palautettujen verolippujen lukumäärä kertomusvuonna väheni 25 243.

Sitä paitsi perittiin ulosottolaitoksen toimesta seuraavat sekalaiset verot ja maksut

Vero- tai maksulaji	Perittyjen verolippujen luku	Peritty määrä, mk
Koiravero	350	79 843
Kauppayhdistyksen veloittamat maksut	1 366	26 743
Sairaalamaksut	162	81 674
Erilaiset uudisrakennusmaksut	11	14 543
Tuulaakimaksut	1	351
Satamamaksut	127	26 226
Radiolupamaksut (maaseutuosaston perimät)	1 214	145 680
Ruotsalaisen Olaus Petrin seurakunnan veloittamat verot	39	6 084
Venäläisen kreikkalais-katolisen seurakunnan veloittamat verot	717	81 948
Juutalaisen seurakunnan veloittamat verot	7	2 556
Ylimääräinen tulovero	1 091	3 980 324
Ylimääräinen metsävero	42	103 777
Suhdannevero	284	11 668 038
Omaisuudenluovutusvero	3 489	9 028 239
Kansaneläkemaksut	26 789	3 567 985
Yhteensä	35 689	28 814 011

Kuten edellä olevasta yhdistelmästä ilmenee, perittiin kertomusvuonna tässä verolajissa yhteensä 35 689 verolippua, joista kertyi kaikkiaan 28 814 011 mk. Tästä tuotti suhdannevero yksin 40.5 % ja omaisuudenluovutusvero 31.3 %. Kertomusvuonna sekalaisten verojen ja maksujen veroryhmässä verolippujen lukumäärä oli 28 260 eli 380.4 % suurempi ja rahallinen tulos 20 401 495 mk eli 242.5 % parempi kuin v. 1942.

Kaikkiaan perittiin v. 1943 yhteensä 109 031 verolippua, edellisenä vuonna 75 296 verolippua, toisin sanoen siis 33 735 verolippua eli 44.8 % enemmän kuin v. 1942. Näiden verolippujen edustama raha-arvo veronlisäyksineen nousi kertomusvuonna 109 433 994: 50 mk:aan oltuaan v. 1942 62 205 309: 30 mk, joten rahallinen perintätulos kasvoi 47 228 685: 20 mk eli 75.9 %.

Kunnallisveron perintätulos muodostui v. 1943 melkoista paremmaksi kuin edellisenä vuonna, sillä perittyjen verolippujen lukumäärä lisääntyi edellisen vuoden vastaavaan määrään verraten 7 213 eli 35.8 % ja niiden raha-arvoon nähden 10 831 765: 70 mk eli 36.0 %. Kunnallisverolippujen koko tilitettävä verolippuvarasto, yhteensä 146 656 verolippua, edustaen raha-arvoltaan 184 231 491 mk, kasvoi v:n 1942 verolippujen lukumäärään verraten 6.8 % ja rahamäärään nähden 12.1 %. Koko verolippuvarastosta saatiin perityksi verolippujen lukumäärään nähden 18.7 %, ja rahamäärään nähden 20.2 %, edellisen vuoden vastaavien tulosten ollessa 14.6 % ja 16.0 %. Estetodistuksin tai virka-avunpyynnöin palautettiin toimeksiantajille 18.7 % koko verolippuvaraston lukumäärästä ja 10.6 % sen edustamasta rahamäärästä, edellisen vuoden vastaavien tulosten ollessa 18.7 % ja 14.4 %. Perimättömien jäämien v:een 1944 siirtynyt jäännös nousi verolippujen lukumäärään nähden v:n 1942 66.7 %:sta 68.3 %:iin ja verolippujen edustamaan rahamäärään nähden 68.7 %:sta 69.2 %iin, osoittaen siis loppuunsaamattomien perimistehtävien kasvamista, jota tietenkin tuntuvasti enensi perimistoimenpiteiden suhteen vastaisuuteen lykkäytyvä sotapalvelukseen kutsuttujen verolippujen yhä kasvava ruuhka.

Valtion tulo- ja omaisuusveron pakkoperintä osoittaa niinikään toiminnan tehostamista. V. 1943 perittiin 4 267 verolippua eli 32.5 % enemmän ja raha-arvoon nähden 15 715 206 mk eli 79.6 % enemmän kuin v. 1942. Tämä edullinen perintätulos osoittautuu kuitenkin jonkin verran huonommaksi, jos se rinnastetaan kyseisen verolajin koko verolippuvarastoon, joka nousten yhteensä 82 016 verolippuun ja edustaen raha-arvoltaan 124 260 307 mk kasvoi v:n 1942 verolippuvarastoon verraten lukumääräisesti 10.0 % ja rahamäärältään 30.3 %. Perittyjen verolippujen lukumäärän ja raha-arvon suhde koko tulo- ja omaisuusverolippujen varastoon ja sen edustamaan raha-arvoon oli vastaavasti 21.2 % ja 26.9 %, vastaavien suhteiden v. 1942 ollessa 17.6 % ja 21.2 %. Estetodistuksin tai virka-avunpyynnöin palautettiin toimeksiantajille tässä verolajissa 11.1 % koko verolippuvaraston lukumäärästä ja 32.7 % sen raha-arvosta, v:n 1942 vastaavien lukujen ollessa 13.7 % ja 10.5 %. Saman veroryhmän perimättömien jäämien v:een 1944 siirtynyt jäännös oli verolippujen lukumäärään nähden 67.6 % vastaavan prosenttiluvun oltua 68.7 % v. 1942, mutta väheni verolippujen edustamaan rahamäärään nähden v:n 1942 68.8 %:sta 40.4 %:iin, osoittaen siis loppuun saattamattomien perimistehtävien määrän jääneen suhteellisesti samalle tasolle kuin edellisenä vuonna.

Ulosottoteitse perittiin v. 1943 6 005 kirkollisverolippua eli 17.4 % vähemmän, edustaen raha-arvoltaan 280 218: 45 mk eli 7.0 % enemmän kuin v. 1942. Tämän verolajin koko verolippuvarasto, 146 749 verolippua, vastaten raha-arvoltaan 12 296 540 mk, väheni 11.7 % lippujen lukumäärään ja 6.4 % niiden raha-arvoon nähden pienemmäksi kuin v. 1942. Estetodistuksin tai virka-avunpyynnöin palautettiin toimeksiantajille tässä verolajissa 23.1 % koko verolippuvaraston lukumäärästä (edellisenä vuonna 31.0 %) ja 19.0 % (edellisenä vuonna 26.2 %) sen raha-arvosta. Saman veroryhmän perimättömien v:een 1944 siirtynyt jäännös kasvoi lukumäärään nähden v:n 1942 48.0 %:sta 58.0 %:iin ja raha-arvoltaan v:n 1942 43.4 %:sta 46.2 %:iin. Perittyjen verolippujen lukumäärän ja raha-arvon suhde koko kirkollisverolippuvarastoon ja sen edustamaan raha-arvoon oli 19.5 % ja 34.8 %. Vastaavat prosenttiluvut v. 1942 olivat 20.8 ja 30.4.

Maaseudulta virka-avunpyynnöin toisen kaupunginvoudin konttoriin saapuneita verolippuja perittiin 14 650, edustaen raha-arvoltaan 9 999 102: 90 mk, toisin sanoen 3 850 verolippua eli 35.6 % enemmän ja rahallisesti 873 288: 30 mk eli 9.6 % enemmän kuin v. 1942.

Toisen kaupunginvoudin konttorin perimäin verojäämien kokonaismäärä verolisäyksineen nousi v. 1943 123 681 verolippuun eli raha-arvoltaan 119 433 097: 40 mk:aan. Täydelleen perittyjen verolippujen luku oli siis 37 585 eli 43.6 % suurempi ja niiden tuottama rahamäärä 48 101 973: 50 mk eli 67.4 % suurempi kuin v. 1942.

Ulosottolaitoksen tarkkaaja valvoi kertomusvuoden aikana tuontuostakin toimittamillaan tarkastuksilla myös sekä ensimmäisen kaupunginvoudin että avustavan rikostuomioiden toimeenpanijan konttorien kassa- ja pankkivarain hoitoa ja kirjanpitoa.

8. Rakennustarkastuskonttori

Rakennustarkastuskonttorin toiminnasta v:lta 1943 saatiin seuraavat tiedot:

Jatkuvan sotatilan johdosta oli kertomusvuonna harjoitettu rakennustoiminta melko vähäistä johtuen etupäässä rakennusmateriaalin ja työlupien rajoittamisesta.

Hyväksyttyjen uudisrakennuspiirustusten lukumäärä oli 47, joista 30 oli lisärakennusten tai korotusten sekä 90 muutostöiden piirustuksia. Uudisrakennuksissa oli suunnitteilla 15 asuinhuoneistoa ja niissä 71 asuinhuonetta, joissa oli keskimäärin 4.7 huonetta huoneistoa kohden. Varasto-, myymälä-, työhuone- y.m.s. tiloja oli suunnitelmissa 75 374 m². Mainittujen rakennusluvan saaneiden rakennusten yhteinen kuutiotilavuus oli 357 320 m³.

Kertomusvuonna valmistui 50 uudisrakennusta, joista 19 oli lisärakennuksia tai korotuksia; muutostöitä valmistui 54. Valmistuneissa rakennuksissa oli 325 asuinhuoneistoa ja niissä 630 asuinhuonetta, mutta kun vuoden aikana puretuissa rakennuksissa oli 60 huonetta, on vuoden varsinainen asuinhuonelisäys 570. Valmistuneet asuinhuoneistot käsittivät keskimäärin 1.9 huonetta. Valmistuneiden rakennusten varasto-, myymälä-, työhuone- y.m. tilojen pinta-ala oli yhteensä 40 894 m² ja rakennusten yhteinen kuutiotilavuus 256 910 m³.

Kertomusvuoden aikana oli rakennustarkastuskonttorin valvonnan alaisena 155 työmaata, joista uudis- ja lisärakennuksia oli 72 sekä muutos- ja korjaustöitä 83. Näillä työmailla suoritettiin kortiston mukaan 700 tarkastusta.

Arvion mukaan käytettiin kertomusvuonna rakennustarkastuskonttorin valvonnan alaisina olleisiin uudisrakennuksiin n. 1.3 miljoonaa tiiltä, n. 2 300 tonnia sementtiä ja n. 410 tonnia rautaa.

Piirustusten tarkastamisesta ja rakennustöiden valvonnasta perittiin rakentajilta kertomusvuoden aikana 253 914 mk, minkä lisäksi he suorittivat vuokria rakennusaikana käyttämästään katumaasta 421 257 mk, joten kaupungin tulot rakennustarkastuksesta nousivat 675 171 mk:aan. Rakennustarkastuksesta aiheutuneet menot olivat 1 032 446 mk.

9. Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunta

Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunnan toiminnastaan v. 1943 antama kertomus sisälsi seuraavaa:

Toimikuntaan kuuluivat kertomusvuonna itseoikeutettuina jäseninä rakennustarkastaja A. Toivonen, joka samalla toimi puheenjohtajana, asemakaava-arkkitehti B. Brunila ja kaupunginarkkitehti H. Ekelund sekä kaupunginvaltuuston vuodeksi kerrallaan valitsemina jäseninä professori J. S. Sirén, joka samalla toimi varapuheenjohtajana, ja konttoristi A. V. Lehtokoski. Sihteerinä toimi rakennustarkastuskonttorin veloittaja S. von Schoultz.

Sodan aiheuttamien poikkeuksellisten olojen vuoksi oli toimikunnalle jätettyjen piirustusten lukumäärä varsin vähäinen. Toimikunta oli koolla 7 kertaa ja pöytäkirjojen pykäläluku oli 30. Tarkastettujen piirustusten lukumäärä jakautuu seuraavasti:

Tehdas-, varasto- y.m. rakennuksia	11
Korotus- ja lisärakennuksia	8
Julkisivunmuutoksia	8
Yhteensä	27

Toimikunnan menot nousivat kertomusvuonna 9 075 mk:aan.

10. Holhouslautakunta

Holhouslautakunnan kertomus v:lta 1943 oli seuraava:

Holhouslautakuntaan kuuluivat v. 1943 puheenjohtajana oikeusneuvos O. Möller sekä jäseninä esittelijäneuvos, kanslianeuvos I. V. Groundstroem, varatuomari N. A. Lahtinen ja esittelijäneuvos R. R. Lehto. Sihteerinä toimi H. L. Borenius.

Lautakunta kokoontui vuoden kuluessa 45 kertaa. Sääntömääräiset kokoukset pidettiin joka tiistai, paitsi kesä-, heinä- ja elokuussa, jolloin sääntömääräisiä kokouksia oli ainoastaan kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena maanantaina. Puheenjohtajalla oli lisäksi vastaanotto joka perjantai, kesäkuukausina torstaisin.

Lautakunnan kokouksissa laadittujen pöytäkirjojen yhteinen pykälälukumäärä oli 954 ja sen vuoden aikana tarkastamien holhoustilien luku 897. Lisäksi lautakunta pyynnöstä antoi holhoojille ja kasvattajille suullisia neuvoja ja tietoja holhouksenalaisten asiain hoidosta.

Lautakunnan holhouskirjaan oli vuoden alussa merkitty 1 298 holhous- ja uskotunmiehen tointa, joista edellisiä oli 1 084 ja jälkimmäisiä 214; holhoustoimista oli 467 lakimääräisiä ja 617 määräyksiin perustuvia. Kertomusvuoden lopussa oli holhouskirjaan merkitty kaikkiaan 1 306 holhous- ja uskotunmiehen tointa, joista lakimääräisiä holhoustoimia oli 467 ja määräyksiin perustuvia 612 eli yhteensä 1 079, sekä uskotunmiehen toimia 227.

11. Palotoimi

Palolautakunnan kertomus vakinaisen palokunnan toiminnasta v. 1943 oli seuraavan sisältöinen:

Palolautakunnan jäsenet ja toiminta. Palolautakuntaan, joka maistraatin alaisena valvoo palotointa, kuuluivat v. 1943 seuraavat henkilöt: puheenjohtajana filosofiantohtori B. Nybergh, joka samalla toimi kaupunginhallituksen edustajana, varapuheenjohtajana teknologiantohtori Y. J. Talvitie ja jäseninä autonkuljettaja J. O. Kivistö, nuohoojamestari S. K. Lindström, rakennustarkastaja A. V. Toivonen itseoikeutettuna sekä ylijunailija A. M. Österlund. Varajäseninä olivat apulaisrakennustarkastaja I. Ahonen itseoikeutettuna, nuohoojamestari P. Lehikoinen, joka koko vuoden toimi Kivistön sijaisena sekä insinööri E. A. Lucander. Lautakunnan varsinaisen sihteerin, kaupunginhallituksen notaarin E. K. Uskin nauttiessa virkavapautta kansliasihteerin viran hoitamista varten, toimi v.t. sihteerinä lautakunnassa kaupunginhallituksen kansliasihteeri G. Brotherus.

Palolautakunta kokoontui kertomusvuonna 19 kertaa ja käsitteli 74 varsinaista asiaa, jotka antoivat aihetta lausuntoihin tai esityksien tekemiseen. Pöytäkirjaan merkittiin 106 tiedonantoa. Erinäisille kaupungin viranomaisille sekä yksityisille annettiin sitä paitsi palopäällikön toimesta 522 kirjallista lausuntoa, esitystä tai todistusta. Lisäksi antoi palopäällikkö 37 asemakaavaa koskevaa lausuntoa ja tarkasti 96 rakennuspiirustusta.

Palolaitos. *Viranhaltijat.* Kertomusvuoden aikana palokunnan palveluksesta erosi 9 sääntöpalkkaista viranhaltijaa, joista vanhempi palokorpraali K. S. Hagelberg siirtyen syyskuun 1 p:nä täysinpalvelleena eläkkeelle sekä palomiehet M. Reinikainen ja R. Forss sairauden johdosta. Vakinaiseen palvelukseen ei saatu yhtään sääntöpalkkaista viranhaltijaa. Palotarkastaja T. Sundqvist oli edelleen sotapalveluksessa joulukuun 15 p:ään saakka, jona aikana hänen tehtäviään hoiti palomestari C.-W. Åström. Palomestari A. Harne oli samoin usean kuukauden ajan sotilastehtävissä sijaisenaan v.t. palomestari A. Leskinen. Viransijaisina olleista nuorukaisista joutui vuoden aikana 21 suorittamaan asevelvollisuuttaan ja oli heidän lukunsa vuoden lopussa 8. Viransijaisiksi tarjoutuvia oli myös vähän, minkä lisäksi aines oli heikohkoa, joten kaikkia ei voitu lääkärintarkastuksessa hyväksyä.

Palokunnan terveydentila oli kertomusvuoden aikana tyydyttävä. 91 miestä sairasti yhteensä 1 747 päivää.

Kalusto. Palokunnan kalustossa ei vuoden aikana tapahtunut suurempia muutoksia. Vallitseva sotatila asettikin uuden sammutuskaluston hankinnoille rajoituksia. Palokunnan letkuvarasto käsitti yhteensä 39 099 m.

Palokunnan miesvahvuus ja moottoriajoneuvojen luku oli seuraava:

Paloasema	Henkilökunta				Moottoriajoneuvot								Moottoriruiskuja
	Päällystöä	Alipäällystöä	Miehistöä	Kaikkiaan	Paloautoja	Vesivahinkojen suojelnautoja	Henkilöautoja	Sairaankuljetusautoja	Linjakorjausautoja	Kuormaautoja	Kalustoautoja	Kaikkiaan	
Pääpaloasema	4	9	58	71	13	—	4	5	1	3	—	26	12
Kallio	1	4	35	40	8	—	2	1	—	1	—	12	1
Käpylä	—	1	8	9	3	1	—	—	—	—	—	4	2
Pasila	—	—	6	6	1	—	—	—	—	—	—	1	—
Sörnäisten niemi	—	—	6	6	1	—	—	—	—	—	1	2	—
Yhteensä	5	14	[1]) 113	132	26	1	6	6	1	4	1	45	15

[1]) Niistä 8 n. 16—17 vuotista nuorukaista viransijaisina.

Palokunnalla oli yksi vaahtosammutusauto, joka oli varustettu 1 000 min./litr. pumpulla, kolme letkuautoa, kaksi konetikapuuautoa, kaksi savusukellus- ja valaistusautoa ja kahdeksantoista ruiskuautoa, joista viimeksi mainituista kolme oli varustettu 500, yksi 800, neljä 1 000, kaksi 1 500 ja yksi 1 700 min./litr. pumpulla, neljä 2 000 sekä kolme 2 500 min./litr. pumpulla. Moottoriruiskuista, joita oli 15, oli kaksi 200, viisi 600, neljä 1 000 sekä neljä 1 500 min./litr. tehoista.

Paloilmoitus. Palolennätinkeskuksia oli pääpaloasemalla sekä Kallion, Käpylän, Pasilan ja Sörnäisten niemen paloasemilla.

Käytännössä oli palokelloja kaikkiaan 255. Lennätinverkkoon kytkettyjä yksityisiä palokelloja oli kaikkiaan 26 paikassa. Automaattihälyttäjiä oli kahdeksassa paikassa. Palohälytyspuhelin oli kytkettynä puhelinkeskukseen erikoisnumerolla 500, johtoja oli kolme. Paloasemien välisiä tiedoituksia varten oli asemien välillä suoraan kulkeva puhelinjohto.

Palopostit ja muut vedenottopaikat. Vesijohdon paloposteja tuli lisää 4, kaikkiaan niitä oli 1 693. Yksityisiä vesijohtolaitoksen hoidossa olevia paloposteja oli 45. Palokaivoja oli 6.

Vapaaehtoinen palokunta. Vapaaehtoisen reservipalokunnan päällystön miesluku oli 19 ja alipäällystön sekä miehistön 301.

Kalustoon kuului 2 ruiskuautoa ja 2 moottoriruiskua sekä 3 200 m letkua.

Vapaaehtoisen palokunnan lentävään osastoon kuului 39 miestä. Sen hälytys oli järjestetty tapahtuvaksi puhelinkeskuksen kautta kulkevalla hälytyspuhelimella. Kaupunki avusti kertomusvuonna vapaaehtoista palokuntaa 50 000 mk:lla. Vapaaehtoinen palokunta kutsuttiin vuoden aikana 9 kertaa antamaan avustusta tulipaloissa sekä kaupungissa että sen lähiympäristössä.

Palotarkastukset. Kaikkien kaupungin alueella olevien kiinteistöjen yleisen palotarkastuksen suoritti v.t. palotarkastaja C.-W. Åström. Paitsi näitä tarkastuksia piiripalomestarit suorittivat 533 tarkastusta tulen- ja henkilöturvallisuuteen nähden vaarallisissa laitoksissa kukin omassa piirissään. Näistä tarkastuksista apulaispalopäällikkö L. Karto suoritti 167, palomestari C.-W. Åström 155, palomestari A. Harne 179 ja palomestari A. Leskinen 32. Tämän ohella palopäällikkö toimitti tarkastuksia yleisissä kokoussaleissa, teattereissa, bensiininsäilytyspaikoissa, filmivarastoissa, suurehkoissa autovajoissa y.m. tulenaroissa paikoissa.

Turvavartio teattereissa. Teattereissa y.m.s. huoneistoissa oltiin vartiossa näytäntöjen aikana seuraavasti: Kansallisteatterissa 2 miestä 297 kertaa, Kansanteatterin ylioppilastalossa olevalla näyttämöllä 1—2 miestä 260 kertaa ja Koiton näyttämöllä 1 mies 206 kertaa, Ruotsalaisessa teatterissa 2 miestä 347 kertaa sekä Suomalaisessa oopperassa 2—3 miestä 170 kertaa.

Nuohoustoimi. Kaupunki oli nuohoustöiden suorittamista varten jaettu 15 nuohouspiiriin.

Nokivalkeiden lukumäärä v. 1932—43 oli seuraava:

1932	28	1936	29	1940	45
1933	20	1937	18	1941	30
1934	19	1938	17	1942	35
1935	16	1939	16	1943	19

Tulipalot. Palokunta hälytettiin kertomusvuoden aikana 576 kertaa, niistä 303 kertaa todellisen tulipalon tai tulipalonvaaran johdosta, 19 kertaa nokivalkean tähden, 23 kertaa käryn tai savun takia, 17 kertaa happikoje- tai pulmoottoriavustuksen antamista varten, 22 kertaa erehdyksestä, 7 kertaa yksityisen hoidossa olevassa palolennätinverkostossa esiintyneen vian takia, 105 kertaa ilkivaltaisuudesta, edellisenä vuonna 154 kertaa, 23 kertaa veden pumppuamista varten, 2 kertaa nuohoojain laiminlyönnistä sekä 55 kertaa muista syistä. Edelliseen vuoteen verrattuna hälytysten lukumäärä pieneni 144:llä ja tulipalojen luku 40:llä.

Tulipaloja oli Helsingissä tammikuussa 30, helmikuussa 10, maaliskuussa 38, huhtikuussa 27, toukokuussa 29, kesäkuussa 19, heinäkuussa 18, elokuussa 20, syyskuussa 30, lokakuussa 23, marraskuussa 26 ja joulukuussa 30.

Ensimmäinen tieto tulen irtipääsystä saatiin 223 tapauksessa puhelimitse, 75 tapauk-

sessa palolennättimellä, ja 2 tapauksessa suullisen sanantuojan kautta. 170 tulipaloa sattui päivällä klo 6—18 ja 130 tulipaloa yöllä klo 18—6 välisenä aikana.

Tulipalojen jakautuminen tulen irtipääsypaikan mukaan käy ilmi seuraavasta yhdistelmästä:

	Kivi-rakennuksia	Puu-rakennuksia	Yhteensä
Asuinhuoneita ja -rakennuksia	28	12	40
Keittiöitä	7	—	7
Kylpyhuoneita	1	—	1
Eteisiä	2	—	2
Vaatekomeroita	1	—	1
Virastohuoneita	1	—	1
Kokoushuoneita	2	—	2
Elokuvateattereita	1	—	1
Apteekkeja	1	—	1
Tehtaita ja työpajoja	23	4	27
Myllyjä	1	—	1
Leipomoita	1	—	1
Valimoita	1	—	1
Työhuoneita	9	1	10
Kahvinpaahtimoita	7	—	7
Laboratorioita	3	—	3
Myymälähuoneita	4	—	4
Rakenteilla olevia taloja	2	—	2
Kellareita	8	3	11
Ullakoita	7	4	11
Porrashuoneita	3	—	3
Pesutupia	1	—	1
Mankelihuoneita	1	—	1
Kattilahuoneita	7	—	7
Autokorjaamoita	1	—	1
Autovajoja	12	1	13
Varastohuoneita	4	1	5
Varastosuojia	1	17	18
Vartiokojuja	—	2	2
Käymälöitä	1	—	1
Muita tulen irtipääsypaikkoja	—	—	114
Yhteensä	141	45	300
Kaukoavustus	—	—	3

Taulukossa luettelemattomat muut tulen irtipääsypaikat olivat hiilivarastoja 5, koksibunkkereja 5, autoja 23, laivoja 7, ruohikkoja 7, rikkalaatikoita 7, kaatopaikkoja 21, puupinoja 6, roskakuiluja 6, tervapatoja 4, jätepaperivarastoja 3, raitiotievaunuja 3, rautatievaunuja 2, hissimoottoreita 3, kaatotelineitä 3, sähköpylväitä 2, mäskinkuivaamoja 1, asfalttitynnyreitä 1, bensiinitynnyreitä 1, laastikoppeja 1, Maan romu yhdistyksen keräyslaatikoita 1, kaasunpuhdistamoja 1 ja lämpöpatterin suojuksia 1.

Palopaikan mukaan tulipalot jakautuivat palopiireittäin seuraavasti: I palopiiri 96, II palopiiri 99, III palopiiri 102, ja palopiirien ulkopuolella 3; sekä kaupunginosittain kuten alla olevasta yhdistelmästä selviää:

I	kaupunginosa	13	XIV	kaupunginosa	16
II	»	14	XV	»	5
III	»	9	XVI	»	2
IV	»	30	XX	»	23
V	»	8	XXI	»	5
VI	»	28	XXII	»	15
VII	»	10	XXIII	»	8
VIII	»	13	XXV	»	5
IX	»	6	XXVI	»	2
X	»	29	Palopiirien ulkopuolella olevat alueet		3
XI	»	23			Yhteensä 300
XII	»	13	Kaukoavustus		3
XIII	»	20			Yhteensä 303

Tulen irtipääsyn syyt olivat seuraavat:

Avotulen varomaton käsittely	16	Lämmityskamiinan huolimaton hoito	1
Räjähdys	5	Tulisijasta pudonneet kekäleet	6

Lähelle tulipesää sijoitetut halot	3	Laakerien ylikuumeneminen	1
Puukaasuttimen tai siitä poistettujen hiilien sytyttämä	29	Sähkösilitysrauta, -liesi tai liimapannu	13
Puhalluslampun varomaton hoito	2	Sähkökamiina tai -lamppu	3
Uuttauskojeen varomaton hoito	7	Kaasuliekistä syttynyt	1
Puutteellinen tulisija tai savujohto	11	Varomaton tupakointi	12
Tulensekaisen tuhkan huolimaton säilytys	10	Lasten leikkiminen tulella	14
Tulenarkojen aineiden varomaton käsittely	8	Savupiipusta lentäneet kipinät	3
Tulensekainen koksi	4	Ahjosta lentäneet kipinät	2
Ylikuumentunut tulenarka aine	31	Smirgelistä lentäneet kipinät	2
Itsesytytys	20	Veturista lentäneet kipinät	5
Oikosulku	24	Uudestisyttyminen	5
		Ilmapommitus	7
		Murhapoltto	8
		Selville saamaton syy	47
		Yhteensä	300
		Kaukoavustus	3

Kertomusvuoden aikana sattuneista 303 tulipalosta oli 160 eli 52.8 % pieniä eli sellaisia, että ne sammutettiin sanko- tai jollakin muulla ensiapuruiskulla, 113 eli 37.3 % keskikokoisia, jotka sammutettiin käyttämällä yhtä vesijohtoa, moottoriruiskua tai n.s. säiliöauton suihkua sekä 30 eli 9.9 % vakavanlaatuista, joissa tarvittiin suurehko määrä vesisuihkuja tulen sammuttamiseen.

Vakavaluontoisimpiin tulipaloihin kuuluviksi voidaan lukea seuraavat tulipalot:

Maaliskuun 1 p:nä syttyi tulipalo Teollisuuskadun 1:ssä olevassa Enso Gutzeit oy:n jätepaperivarastossa. Tuli sai aluksi voimakkaan tuulen vaikutuksesta uhkaavan vallan, mutta palomiehistön onnistui kuitenkin pari tuntia kestäneen uutteran sammutustyön jälkeen saada se rajoitetuksi ja estää palon leviäminen viereiseen tehdasrakennukseen. Sammutustyössä käytettiin 15 suihkua. Vahingot nousivat n. 1 140 000 mk:aan.

Lokakuun 23 p:n vastaisena yönä tuli pääsi irti Munkkisaaren myllyn jauhokuilussa neljännen kerroksen kohdalla. Palo levisi aina kahdeksanteen kerrokseen asti ja sammutustyö vaati palokunnalta neljän tunnin kestävän tiukan ponnistelun, jossa apuna käytettiin m.m. savutuulettajaa. Sammutustyössä käytettiin 7 suihkua. Vahingot olivat 100 000 mk.

Tapaturmat. Kertomusvuoden kuluessa ei sammutustyössä sattunut ainoatakaan vakavampaa tapaturmaa muutamia lieviä loukkaantumisia ja savumyrkytystapauksia lukuunottamatta.

Heinäkuun 22 p:nä Tykistökadun 9:ssä sijaitsevan jalkinekorjaamon palossa liikkeen omistaja D. Salo sai niin pahoja palohaavoja, että hän niihin myöhemmin sairaalassa kuoli.

Palovahingot ja niiden korvaaminen. Tulen välittömästi uhkaaman irtaimen omaisuuden arvo oli 44 310 000 mk ja kiinteän omaisuuden arvo 612 250 300 mk eli yhteensä 656 560 300 mk. Vahingon suuruus tai palovahingon korvauksen määrä nousi irtaimistosta 1 615 689 mk:aan ja kiinteimistöstä 797 180 mk:aan.

Palovahingonkorvauksia kotimaiset vakuutuslaitokset suorittivat 2 400 369 mk ja ulkomaiset vakuutuslaitokset 12 500 mk eli yhteensä 0.4 % uhatun omaisuuden arvosta.

Vertailun vuoksi on seuraavassa merkitty palovahingon korvausprosentit v:n 1932—43 väliseltä ajalta:

1932	0.9	1935	0.4	1938	0.8	1941	0.9
1933	2.3	1936	1.1	1939	0.8	1942	0.8
1934	0.6	1937	1.3	1940	1.0	1943	0.4

Sairaankuljetustoiminta. Sairaankuljetusautoja käytettiin kertomusvuoden aikana yhteensä 9 845 kertaa, josta 9 072 kertaa sairaiden ja 773 kertaa tapaturmaisesti vahingoittuneiden henkilöiden kuljettamiseen. Vastaavat luvut v. 1942 olivat 9 489, 8 746 ja 743. Kuljetusten lukumäärä lisääntyi siis 356:lla. Ajojen lukumäärä oli päivää kohden 27.0 eli 1.0 suurempi kuin edellisenä vuonna.

Kuljetukset jakaantuivat eri kuukausien kesken seuraavasti:

Kuukausi	Sairaustapauksia	Tapaturmia	Yhteensä	Kuukausi	Sairaustapauksia	Tapaturmia	Yhteensä
Tammikuu	884	84	968	Heinäkuu	493	53	546
Helmikuu	827	77	904	Elokuu	583	50	633
Maaliskuu	854	51	905	Syyskuu	697	53	750
Huhtikuu	762	67	829	Lokakuu	750	76	826
Toukokuu	806	55	861	Marraskuu	865	67	932
Kesäkuu	612	47	659	Joulukuu	939	93	1 032
				Yhteensä	9 072	773	9 845

Kuljetusmatkojen pituus oli 68 528 km, edellisenä vuonna 69 356 km. Vaikka kuljetuksien lukumäärä edelliseen vuoteen verrattuna on lisääntynyt, on kuitenkin kuljetuksiin käytetty ajomatka pienentynyt johtuen etupäässä siitä, että maaseutuajoja ei polttoaineen puutteen takia voitu suuremmassa määrin suorittaa. Kuljetuksista suoritettiin kaupunginkassaan yhteensä 500 029 mk, edellisenä vuonna 285 140 mk. Kaupunginkassaan suoritetun määrän nousu johtui kuljetusmaksujen v:n 1942 lopussa tapahtuneesta korotuksesta.

Palolaitoksen todelliset kustannukset v. 1943 käyvät ilmi seuraavasta taulukosta:

		Määrärahat, mk	Menot tilien mukaan, mk	Määrärahain säästö (+) tai ylitys (—) mk
Palkkiot	[1]	37 800: —	38 580: —	— 780: —
Sääntöpalkkaiset virat	[2]	7 788 967: —	7 791 282: 75	— 2 315: 75
Tilapäistä työvoimaa		26 400: —	26 400: —	—
Kesälomasijaiset		244 500: —	289 707: —	— 45 207: —
Vuokra		890 920: —	890 920: —	—
Lämpö		782 325: —	892 788: 55	—110 463: 55
Valaistus		75 500: —	66 069: 90	+ 9 430: 10
Siivoaminen		17 000: —	10 975: 45	+ 6 024: 55
Vedenkulutus		36 200: —	32 663: 50	+ 3 536: 50
Puhtaanapito	[3]	16 200: —	16 089: —	+ 111: —
Kaluston hankinta		481 305: —	307 228: 40	+174 076: 60
Kaluston kunnossapito	[4]	516 500: —	483 069: 80	+ 33 430: 20
Painatus ja sidonta		6 000: —	8 936: 20	— 2 936: 20
Tarverahat		34 550: —	58 833: 20	— 24 283: 20
Vaatteiden pesu		63 250: —	41 018: —	+ 22 232: —
Lääkkeet ja sairaanhoitotarvikkeet		8 000: —	4 420: 95	+ 3 579: 05
Yleisten laitteiden kunnossapito		5 000: —	4 698: 95	+ 301: 05
Käyttövoima	[5]	23 200: —	21 267: —	+ 1 933: —
Autojen käyttö		534 850: —	538 945: 50	— 4 095: 50
Vakuutusmaksut		66 000: —	130 251: 20	— 64 251: 20
Väestönsuojelutarvikkeet	[6]	481 520: 85	160 436: 50	[7] +321 084: 35
		Yhteensä 12 135 987: 85	11 814 581: 85	+321 406: —

Kutakin kaupungin henkikirjoissa olevaa asukasta kohden kustannukset nousivat 45: 78 mk:aan.

Avustus- ja huvirahasto. Palokunnan avustus- ja huvirahasto sai alkunsa siitä, että kaupunginvaltuusto myönsi palokunnalle määrätyn osan kertyneistä sairaankuljetusmaksuista. Rahaston pääoma oli kertomusvuoden alussa 381 548: 30 mk.

Rahasto lisääntyi kertomusvuoden aikana sairaankuljetusmaksuista 49 267 mk,

[1]) Tähän sisältyy vuoden aikana myönnetty lisämääräraha 7 800 mk. — [2]) S:n 2 434 544 mk. — [3]) Tähän on tililtä Siivoaminen siirretty 3 000 mk. — [4]) Tähän on kaluston hankintamäärärahasta siirretty 150 000 mk. — [5]) Tähän on tililtä Valaistus siirretty 7 000 mk. — [6]) Tästä 273 020: 85 mk on siirretty v:sta 1942. — [7]) Siirrettiin v:een 1944.

uusista pankkiosakkeista 36 500 mk, koroista 15 974: 50 mk ja lahjoista 650 mk eli yhteensä 102 391: 50 mk.

Menot, käsittäen kirjojen sekä urheilupalkintojen ostot, tarjoilun miehistölle juhlapäivinä, palokunnan kesäkodin vuokraan ja ylläpitoon tarvittavat maksut y.m. nousivat 75 704: 90 mk:aan.

Joulukuun 31 p:nä 1943 rahaston pääoma oli 408 234: 90 mk, josta 25 000 mk oli sijoitettuna valtion obligatioihin, 97 500 mk Helsingin kaupungin v:n 1934 5 %:n obligatioihin, 10 kpl litt. B., 64 850 mk pankkiosakkeisiin sekä 220 884: 90 mk pankkitileille.

12. Huoltotoimi

Huoltolautakunnan kertomus [1]) Helsingin kaupungin yhteiskunnallisen huollon hallinnosta v. 1943 oli seuraava:

I. Yleiskatsaus huolto-oloihin ja huoltolautakunnan toimintaan.

A. Huolto-olot.

Poikkeukselliset yleiset olosuhteet ulottivat jatkuvasti kertomusvuonnakin vaikutuksensa lakisääteiseen huoltotoimintaan ja huoltolautakunnan työskentelyyn. Paitsi sitä, että lautakunnan huoltolaitoksia yhä edelleen oli osittain luovutettuna puolustusvoimien käyttöön, oli osa huoltoviraston henkilökunnasta edelleen maanpuolustustehtävissä.

Varsinaisten huoltolakien ja niihin liittyvien lainsäännösten mukaiset tehtävät olivat jatkuvasti erinomaisten työmarkkinoiden vuoksi supistumassa, mutta sen sijaan annettiin edellisinä vuosina säädettyjen, poikkeuksellisista oloista johtuneiden erilaisten valtion rahoittamien huoltotehtävien johdosta huoltovirastolle enenevin määrin virka-avun luontoisia tehtäviä.

Lautakuntaa koskevien säännösten muutoksista on mainittava kesäkuun 18 p:nä annettu asetus Helsingin kaupungin yhteiskunnallisen huollon hallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta.

Huoltotoimintaa koskevista yleisemmistä säännöksistä on kertomusvuodelta tässäkin yhteydessä muistiin merkittävä eräitä tärkeitä uusia lakeja ja asetuksia, vaikka niiden toimeenpano pääkaupungissa ei olekaan huoltolautakunnan tehtävänä. Sellaisia olivat m.m. huhtikuun 30 p:nä annettu laki sotaorpojen työhuollosta ja samana päivänä annettu laki sotaleskien työhuollosta ja niinikään samana päivänä annettu perhelisälaki, toukokuun 14 p:nä annettu asetus perhelisälain toimeenpanosta ja siihen liittyvä valtioneuvoston päätös, marraskuun 26 p:nä annettu uusi asetus avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten valvonnasta, tärkeimmät mainitaksemme. Lisäksi on mainittava, että vuoden alusta tulivat voimaan laki nuorista rikoksentekijöistä sekä eräät siihen liittyvät lakien muutokset. Tämän huoltopoliittisesti tärkeän uuden lainsäädännön ohella on mainittava, että vuoden kuluessa on säädetty lukuisasti lakien muutoksia, joista monet ovat liittyneet huoltolautakunnan tehtäviin, mutta ei niiden luettelemiseen tässä ole syytä ryhtyä.

Huoltorasitukseen nähden oli kertomusvuosi sota-ajasta huolimatta kaupungille suhteellisen edullinen, mihin suuressa määrin vaikuttivat osaksi valtion rahoittama avustustoiminta sotakuukausipalkkojen, huoltorahojen, vuokrarahojen y.m. muodossa, osaksi myös vapaitten huoltojärjestöjen laaja ja määrätietoinen huoltotoiminta. Nimenomaan tämä rasituksen keveneminen johtui köyhäinhoitoavustukseen turvautumisen jatkuvasta, sangen tuntuvasta vähenemisestä. Niinpä välittömästi avustettujen henkilöiden kokonaislukumäärä aleni 7 672:een, mikä tietää vähennystä edellisestä vuodesta 1 882 henkilöä eli 19.7 %. Varsinaisten avustuksensaajien kohdalla vähennys oli tätä pienempi, nimittäin 16.9 %, kun sitä vastoin tilapäistä avustusta — alle 500 mk:n suuruista kotiavustusta — saaneiden osalta vähennys oli 40.0 %. Välittömästi avustettujen henkilöiden vuotuinen kokonaislukumäärä ei v:n 1924 jälkeen yhtenäkään vuonna ole ollut niin alhainen

[1]) Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1944/45.

kuin kertomusvuonna. Sanotun lukumäärän säännöllisesti kohottua v:sta 1924 v:een 1933, jolloin se oli tähän mennessä suurimmillaan, se on viimeksi kuluneiden 10 vuoden aikana jatkuvasti alentunut, lukuunottamatta vähäistä tilapäistä nousua v. 1940. Viimeisten kymmenen vuoden kuluessa on kehitys välittömästi avustettujen henkilöiden lukumäärään nähden ollut seuraava: v. 1934 28 166, v. 1935 25 639, v. 1936 23 499, v. 1937 18 872, v. 1938 16 141, v. 1939 16 053, v. 1940 16 657, v. 1941 14 424, v. 1942 9 554 sekä v. 1943 7 672. Prosenteissa laskien nämä avustettujen lukumäärät tekevät kaupungin kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkittyyn väestöön verraten v. 1934 10.3 %, v. 1935 9.2 %, v. 1936 8.3 %, v. 1937 6.4 %, v. 1938 5.3 %, v. 1939 5.1 %, v. 1940 5.2 %, v. 1941 4.5 %, v. 1942 2.9 % sekä v. 1943 2.3 %.

Niinikään on työtupiin otettujen työntekijäin määrä ja heidän yhteenlaskettujen työpäiviensä summa jatkuvasti alentunut, puhumattakaan työttömyyshuoltokortistossa olevista, joita oli vain nimeksi. Sen sijaan osoittavat irtolais- ja alkoholistihuollossa olleiden lukumäärät voimakasta nousua, ollen irtolaishuoltotoimenpiteiden kohteeksi joutuneiden luku kertomusvuonna suurempi kuin yhtenäkään aikaisempana vuonna ja alkoholistihuollossa olleiden luku suurempi kuin muina sotavuosina.

Huoltotoimen kustannuksista mainittakoon, että bruttomenot nousivat edellisestä vuodesta n. 0.6 milj. markalla tehden kertomusvuonna 63 903 464: 65 mk. Tämä kustannusten rahamääräinen nousu huoltoa saaneiden lukumäärän alentumisesta huolimatta johtui yleisestä tarvikkeiden ja palvelusten hintojen sekä viran- ja toimenhaltijain palkkojen kohoamisesta sekä myös siitä, että köyhäinhoidon kotiavustusten suuruutta jouduttiin elinkustannusten jatkuvasti kallistuessa vastaavasti korottamaan.

B. Hallinto ja organisatio

Lautakunnan kokoonpano. Huoltolautakuntaan kuului kertomusvuonna 10 jäsentä ja 10 lisäjäsentä; varajäseniä ja varalisäjäseniä oli vastaavat määrät. Lautakunnan kokoonpano oli seuraava:

Jäsenet:	Varajäsenet:
Insinööri F. Kreander	Kappalainen Th. af Björkstén
Pianoteknikko J. Virtanen	Varastotyöntekijä S. Laine
Kirjaltaja I. Mattila	Konttoristi E. Lankinen
Rouva S. Saveri	Myymälänhoitaja L. Pukander
Toimittaja L. Pesonen	Kivityöntekijä O. Nuutinen
Toimitusjohtaja L. Liljefors	Tullipäällysmies A. Forsström
Konttoristi S. Wikström	Taloudenhoitaja K. Wilén
Rovasti F. E. Lilja	Opettaja A. Kallioniemi
Asianajaja M. Olsson	Johtaja A. Linko
Pankinjohtaja V. Sipi	Osastosihteeri E. I. Sahlan
Lisäjäsenet:	**Varalisäjäsenet:**
Puhtaanapitotyöntekijä E. Hintikainen	Malliveistäjä T. Kuukkanen
Rouva F. Pietikäinen	Rouva T. Paasivuori
Liikkeenhoitaja U. Merilinna	Työnjohtaja J. V. Tuomi
Rouva M. Paaso	Johtaja E. K. Kalervo
Ylikonemestari G. A. Lemström	Luotsivanhin O. Lindman
Filosofianmaisteri E. Östenson	Kansakoulunjohtaja K. Saltzman
Filosofianmaisteri G. Cavonius	Aluelääkäri L. Wetterstrand
Teologiantohtori V. Päivänsalo	Kansakoululääkäri E. Alho
Esittelijäneuvos A. Vehilä	Kouluhoitajatar L. Hagan
Filosofianmaisteri E. Korpela [1])	Kirjastotoimistonjohtaja H. Kannila.

Lautakunnan puheenjohtajana toimi jäsen Kreander ja varapuheenjohtajana jäsen Virtanen.

[1]) Kaupunginvaltuusto vapautti kokouksessaan tammikuun 27 p:nä filosofianmaisteri E. Korpelan lautakunnan lisäjäsenyydestä valiten hänen tilalleen lisäjäseneksi vapaaherratar A. de la Chapellen.

Valvontapiirit. Kaupunki oli köyhäinhoitoa varten jaettu vuoden alusta syyskuun loppuun 12 valvontapiiriin. Näiden piirien valvojina toimivat seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet: piirissä I a jäsen Wikström, I b lisäjäsen Paaso, II a lisäjäsen Korpela [1]), II b jäsen Olsson, III a jäsen Lilja, III b jäsen Pesonen, IV a jäsen Sipi, IV b lisäjäsen Pietikäinen, V a jäsen Saveri, V b lisäjäsen Lemström, VII a jäsen Mattila ja VII b lisäjäsen Östenson.

Valvontapiirien alueet olivat seuraavat:

I a piiri käsitti: III, V, VI ja VII kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Hietalahti, Bulevardi, Mannerheimintie, Pohj. Esplanaadikatu, Eteläsatama, Vuorimiehenkatu, Kasarmikatu, Tarkk'ampujankatu, Pursimiehenkatu, Telakkakatu, Munkkisaarenkatu ja Hietalahti.

I b piiri: VI, VII ja IX kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Hietalahti, Munkkisaarenkatu, Telakkakatu, Pursimiehenkatu, Tarkk'ampujankatu, Kasarmikatu, Vuorimiehenkatu, Eteläsatama, Merisatama ja Hietalahti, sekä Eteläsataman suulla olevat saaret ynnä Suomenlinnan.

II a piiri: XI kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat Helsinginkatu, Vallininkatu, Vallininkuja, Castréninkatu, Neljäs linja, Porthaninkatu, Siltasaarenkatu, Hakaniementori, Eläintarhanlahti ja Töölönlahti.

II b piiri: I, II ja VIII kaupunginosat kokonaisuudessaan sekä X ja XI kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Kaisaniemenlahti, Eläintarhanlahti, Hakaniementori, Siltasaarenkatu, Porthaninkatu, Neljäs linja, Hämeentie, Näkinkuja ja Siltavuorensatama.

III a piiri: Käpylän, Vanhankaupungin, Arabian ja Toukolan kaupunginosat kokonaan sekä Vallilan kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat rautatie, Kumpulantie, Mäkelänkatu, Hattulantie, Kangasalantie, Sturenkatu, Hämeentie, Oihonnankatu ja Vanhankaupunginselkä.

III b piiri: Vallilan ja Hermannin kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Kumpulantie, Mäkelänkatu, Hattulantie, Kangasalantie, Sturenkatu, Hämeentie, Oihonnankatu, Vanhankaupunginselkä, Kyläsaarenkatu, Vellamonkatu, Saarenkatu, Hämeentie ja Teollisuuskatu.

IV a piiri: asuma-alueet Reijola, Uusipelto, Ruskeasuo ja Tilkka sekä XIII, XIV, XV, XVI ja XX kaupunginosat kokonaisuudessaan.

IV b piiri: IV kaupunginosan kokonaisuudessaan ja olivat rajoina siis Hietalahti, Hietalahdenranta, Bulevardi, Mannerheimintie, Etel. Rautatiekatu, rautatie ja Ruoholahdenranta.

V a piiri: Pasilan sekä XII kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat Teollisuuskatu, Sturenkatu, Helsinginkatu ja rautatie.

V b piiri: XII kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat Teollisuuskatu, Hämeentie, Helsinginkatu ja Sturenkatu.

VII a piiri: Hermannin kaupunginosasta sekä X ja XI kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Vanhankaupunginselkä, Sörnäistensatama, Siltavuorensatama, Näkinkuja, Hämeentie, Sakarinkatu, Pengerkatu, Helsinginkatu, Hämeentie, Saarenkatu, Vellamonkatu ja Kyläsaarenkatu, sekä Kana, Hana, Sompa, Nihti ja Mustikkamaa nimiset saaret.

VII b piiri: XI kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat Helsinginkatu, Pengerkatu, Sakarinkatu, Hämeentie, Neljäs linja, Castréninkatu, Vallininkuja ja Vallininkatu.

Lokakuun 1 p:stä lähtien valvontapiirien luku supistettiin 10:een. Piirien valvojina toimivat seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet: piirissä I a jäsen Wikström, I b lisäjäsen Paaso, II a lisäjäsen de la Chapelle, II b jäsen Olsson, III a jäsen Lilja, III b jäsen Pesonen, IV a jäsen Sipi, IV b lisäjäsen Pietikäinen, V a jäsen Saveri ja V b lisäjäsen Lemström.

Valvontapiirien muuttuneet alueet olivat seuraavat:

I a piiri käsitti: keskikaupungista sen alueen, jonka rajoina olivat Bulevardi, Mannerheimintie, Töölönlahti, Kaisaniemenlahti, Unioninkatu, Pohj. Esplanaadikatu, Etelä-

[1]) Tammikuun 27 p:stä lisäjäsen de la Chapelle.

satama, Tähtitorninvuori, Kaartinkuja, Punanotkonkatu, Punanotkon puisto, Merimiehenkatu ja Hietalahti.

I b piiri: kaupungin eteläosan, rajoina Hietalahti, Merimiehenkatu, Punanotkon puisto, Punanotkonkatu, Kaartinkuja, Tähtitorninvuori, Eteläsatama ja Merisatama, sekä Eteläsataman suulla olevat saaret ynnä Suomenlinnan.

II a piiri: Kallion kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat Helsinginkatu, Fleminginkatu, Agricolanpuisto, Viides linja, Hämeentie, Eläintarhanlahti ja Töölönlahti.

II b piiri: Siltasaaren, Kruununhaan ja Katajanokan kaupunginosat, rajoina Hämeentie, Haapaniemenkatu, Siltavuorensatama, Pohjoissatama, Eteläsatama, Pohj. Esplanaadikatu, Unioninkatu, Kaisaniemenlahti ja Eläintarhanlahti.

III a piiri: Käpylän, Vanhankaupungin, Arabian ja Toukolan kaupunginosat kokonaisuudessaan sekä Vallilan kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat rautatie, Teollisuuskatu, Sturenkatu, Hämeentie, Helminkatu ja Vanhankaupunginselkä.

III b piiri: Vallilan ja Hermannin kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Sturenkatu, Hämeentie, Helminkatu, Vanhankaupunginselkä ja Teollisuuskatu.

IV a piiri: asuma-alueet Reijola, Uusipelto, Ruskeasuo, Tilkka ja Pasila sekä Töölön kaupunginosasta sen alueen, joka on Hietaniemenkadun ja Arkadiankadun pohjoispuolella.

IV b piiri: Etu-Töölön, Arkadiankadun eteläpuolella, sekä kaupungin länsiosan, rajoina Hietaniemenkatu, Arkadiankatu, Mannerheimintie, Bulevardi, Hietalahti, Ruoholahti ja Lauttasaarenselkä.

V a piiri: Kallion kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat Teollisuuskatu, Fleminginkatu, Helsinginkatu ja rautatie.

V b piiri: Kallion ja Sörnäisten kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Teollisuuskatu, Pääskylänkatu, Sörnäisten satama, Haapaniemenkatu, Viides linja, Agricolanpuisto ja Fleminginkatu, sekä Kana, Hana, Sompa, Nihti ja Mustikkamaa nimiset saaret.

Huoltolautakunnan osastot ja jaostot. Kaupungille vahvistetun huolto-ohjesäännön mukaisesti lautakunnassa jatkuvasti toimi neljä osastoa, hallinto-osasto, köyhäinhoito-osasto, irtolaishuolto-osasto ja alkoholistihuolto-osasto.

Hallinto-osasto käsittelee kaikki sellaiset yhteiskunnallisen huollon hallintoa koskevat asiat, joita ei ole määrätty muun elimen päätettäviksi, niihin luettuina myös työttömyyshuoltoon kuuluvat asiat, sikäli kuin ne on uskottu huoltotoimen toteutettaviksi, ja on hallinto-osastolla oikeus yksimielisellä päätöksellä ratkaista myös huoltolautakunnan päätösvaltaan kuuluvia asioita, jos ne ovat niin kiireellisiä, etteivät ne siedä lykkäystä lautakunnan seuraavaan kokoukseen, mutta on ratkaisusta ilmoitettava lautakunnan seuraavassa kokouksessa. Osaston käsittelemiin asioihin on kuulunut huoltoviraston virkailijoita koskevia ja muita juoksevia tai kiireellisiä tehtäviä, kuten tilapäisten virkailijoiden ja palveluskunnan ottamista, sairas- ja virkaloman myöntämistä sekä myös työttömyyshuoltoa koskevia asioita, ja kuului osastoon lautakunnan puheenjohtaja Kreander puheenjohtajana, sen varapuheenjohtaja Virtanen varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä muiden kolmen osaston puheenjohtajat, nimittäin huoltotoimen toimitusjohtaja köyhäinhoito-osaston puheenjohtajan ominaisuudessa ja kolmas apulaisjohtaja irtolais- ja alkoholistihuolto-osastojen puheenjohtajan ominaisuudessa, sekä jäsenet Sipi ja Mattila valittuina.

Köyhäinhoito-osaston asiana on:

1) valvoa, että annetaan tarpeenmukaista elatusta ja hoitoa henkilöille, joille kunta lain mukaan on velvollinen sitä hankkimaan, tai että annetaan tarkoituksenmukaista avustusta, jotta estettäisiin varaton joutumasta elatuksen tai hoidon puutteeseen;

2) päättää köyhäinhoidon hyväksi tehtyjen lahjoitusten käytöstä lahjoittajan määräysten mukaisesti;

3) täyttää ne muut tehtävät, jotka köyhäinhoitolain mukaan huoltolautakunnalle kuuluvat; sekä

4) täyttää tammikuun 17 p:nä 1936 annetun lastensuojelulain 9 §:n 2 momentin a) kohdassa mainitussa tapauksessa ne lasten ja nuorten henkilöiden yhteiskunnallista huoltoa koskevat tehtävät, jotka lastensuojelulain ja lastensuojeluasetuksen mukaan kuuluvat huoltolautakunnalle.

Köyhäinhoito-osastoon kuuluivat puheenjohtajana huoltotoimen toimitusjohtaja viran puolesta sekä jäseninä köyhäinhoito-osaston jaostojen varapuheenjohtajat nimittäin Lilja, Mattila, Olsson, Saveri, Sipi, Wikström ja Virtanen, joista viimeksi mainittu osaston varapuheenjohtajana.

Huolto-ohjesäännön mukaan huoltolautakunta jakoi osaston vuoden alussa tarpeellisiin jaostoihin käsittelemään asioita jotka koskivat:

1) köyhäinhoidon antamista ja edellä mainitun 4 kohdan mukaan osastolle kuuluvaa yhteiskunnallista huoltoa sekä luopumista köyhäinhoidon korvauksesta;

2) täyden köyhäinhoidon varaan joutuneen henkilön omaisuuden haltuun ottamista sekä sen käyttämistä hoidon korvaamiseen;

3) sen yhteiskunnallisen huollon korvaamista, jota ulkokunnissa on annettu Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaaville: sekä

4) hoidokin ottamista kunnalliskotiin tai työlaitokseen sekä hoidokin toimittamista muuhun hoitolaitokseen tai sijoittamista yksityiskotiin.

Osasto jaettiin tämän mukaisesti 9 jaostoon. Näistä jaostot I—VII [1]) käsittelivät kaupungin alueella oleskelevien köyhäinhoitoanomuksia ollen kullakin oma rajoitettu alueensa kaupungista hoidettavanaan, lukuunottamatta VI jaostoa, joka ratkaisi laitoksiin ottamista koskevat sekä vakinaista asuntoa vailla olevien muutakin köyhäinhoitoa koskevat anomukset katsomatta siihen, missä kaupunginosassa ja piirissä asianomainen asui. Kussakin jaostossa toimi puheenjohtajana lautakunnan määräämä asianomainen apulaisjohtaja viran puolesta sekä muina jäseninä kaksi lautakunnan keskuudestaan valitsemaa jäsentä, joista toinen lisäjäsenistä valittuna, nimittäin ensimmäisessä jaostossa jäsen Wikström ja lisäjäsen Paaso, toisessa jaostossa jäsen Olsson ja lisäjäsen de la Chapelle, kolmannessa jaostossa jäsenet Lilja ja Pesonen, neljännessä jaostossa jäsen Sipi ja lisäjäsen Pietikäinen, viidennessä jaostossa jäsen Saveri ja lisäjäsen Lemström, kuudennessa jaostossa jäsen Virtanen ja lisäjäsen Cavonius ja seitsemännessä jaostossa jäsen Mattila ja lisäjäsen Östenson.

Kahdeksas jaosto käsitteli ulkokunnissa avustettujen helsinkiläisten korvausasioita koskevat tehtävät, ja kuuluivat siihen puheenjohtajana toinen apulaisjohtaja, varapuheenjohtajana Liljefors ja jäsenenä Vehilä.

Yhdeksäs jaosto päätti asioista, jotka koskivat täyden köyhäinhoidon varaan joutuneen henkilön omaisuuden haltuunottoa sekä sen käyttämistä hoidon korvaamiseen, ja kuuluivat siihen puheenjohtajana huoltotoimen toimitusjohtaja viran puolesta määrättynä sekä varapuheenjohtajana jäsen Olsson ja jäsenenä lisäjäsen Päivänsalo.

Irtolaishuolto-osaston asiana on täyttää irtolaislain ja irtolaisasetuksen mukaan huoltolautakunnalle kuuluvat tehtävät, ja ovat siihen kuuluneet puheenjohtajana kolmas apulaisjohtaja viran puolesta määrättynä sekä valittuina jäsenet Lilja ja Pesonen, edellinen varapuheenjohtajana, ja lautakunnan lisäjäsenet Hintikainen ja Lemström. Irtolaishuollon valvontaan nähden on kaupunki ollut yhtenä piirinä ja yleisvalvojina ovat toimineet lautakunnan jäsenistä ja lisäjäsenistä valittuina Hintikainen, Lemström, Lilja ja Pesonen.

Alkoholistihuolto-osaston asiana on täyttää alkoholistilain ja alkoholistiasetuksen mukaan huoltolautakunnalle kuuluvat tehtävät. Siihen kuuluivat puheenjohtajana kolmas apulaisjohtaja viran puolesta määrättynä sekä jäseninä lautakunnan jäsenet Kreander ja Liljefors, edellinen varapuheenjohtajana, ja lisäjäsenet Vehilä ja Pietikäinen. Alkoholistihuollon valvontaan nähden on kaupunki ollut yhtenä piirinä, jossa yleisvalvojina toimivat lautakunnan jäsenistä ja lisäjäsenistä valittuina Kreander, Liljefors, Pietikäinen ja Vehilä.

Huoltolautakunnan alaisten huoltolaitosten johtokuntiin kuuluivat seuraavat henkilöt:

Kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen johtokuntaan puheenjohtajana Virtanen, varapuheenjohtajana toimistonjohtaja H. Allenius ja jäsenenä Hagan sekä varalla Wilén, Saveri ja Lemström;

Tervalammen työlaitoksen johtokuntaan puheenjohtajana Sipi, varapuheenjohtajana rakennusmestari G. Welroos ja jäsenenä Merilinna sekä varalla Lilja, Tuomi ja kaupunginagronoomi J. Tamminen; sekä

---

[1]) VII jaosto lakkautettiin kertomusvuoden lokakuun 1 p:stä lukien; ks. s. 76.

Työtupien johtokuntaan puheenjohtajana Kreander, varapuheenjohtajana Wikström sekä jäseninä kaupunginvaltuuston puheenjohtaja E. Rydman, talousneuvos M. Sillanpää ja lautakunnan jäsen Saveri.

Kaupunginhallituksen edustajina huoltolautakunnassa sekä sen hallinto- ja köyhäinhoito-osastoissa oli rahatoimenjohtaja E. von Frenckell sekä irtolais- ja alkoholistihuolto-osastoissa kaupunginhallituksen jäsen J. Kivistö. Jaostoissa ja huoltolaitosten johtokunnissa edustivat kaupunginhallitusta sen seuraavat vuosijäsenet: jaostossa, joka päättää täyden köyhäinhoidon varaan joutuneiden omaisuuden haltuunottoa ja sen käyttämistä hoidon korvaamiseen koskevat asiat, sekä samoin kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen johtokunnassa rouva E. Salmela-Järvinen, huoltolautakunnan työtupien johtokunnassa ylikonemestari V. V. Salovaara sekä Tervalammen työlaitoksen johtokunnassa rahatoimenjohtaja E. von Frenckell.

C. Kokoukset ja tärkeimmät päätökset

Kokoukset. Huoltolautakunta kokonaisuudessaan piti vuoden kuluessa 4 varsinaista ja 1 ylimääräisen kokouksen, joissa käsiteltiin yhteensä 36 asiaa. Hallinto-osastolla oli 11 varsinaista ja 1 ylimääräinen kokous, joissa käsiteltiin kaikkiaan 369 asiaa. Köyhäinhoito-osasto kokoontui 4 kertaa käsitellen 8 asiaa, ja sen eri jaostot kokoontuivat seuraavasti:

Jaosto	Kokouksia	Käsiteltyjä asioita	Jaosto	Kokouksia	Käsiteltyjä asioita
I	22	2 492	VI	17	3 242
II	19	2 619	VII	14	1 682
III	17	2 279	VIII	14	1 987
IV	22	2 038	IX	4	224
V	21	2 234			

Irtolaishuolto-osastolla oli 21 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 903 asiaa. Alkoholistihuolto-osasto piti 22 kokousta, joissa se käsitteli kaikkiaan 809 asiaa.

Kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen johtokunnan kokouksia oli 16 ja niissä käsiteltyjä asioita 211.

Tervalammen työlaitoksen johtokunnalla oli 15 kokousta ja niissä käsiteltiin 243 asiaa.

Työtupien johtokunta kokoontui 14 kertaa käsitellen 175 asiaa.

Lautakunnan käsittelemät asiat. Huoltolautakunnan ja sen hallinto-osaston kertomusvuoden kuluessa käsittelemistä joko periaatteellista laatua olevista tai muuten yleisempää mielenkiintoa ansaitsevista asioista esitettäköön tässä seuraavaa:

Kokouksessaan helmikuun 1 p:nä huoltolautakunnan hallinto-osasto käsitteli pöytäkirjanotteella tammikuun 14 p:ltä huoltolautakunnan tietoon saatetun kaupunginhallituksen päätöksen, jonka mukaan kunnalliskoti oikeutettiin luovuttamaan korvauksetta suurehko määrä käytettyjä ja kuluneitakin, mutta kuitenkin vielä käyttökelpoisia varusesineitä, pääasiassa vaatetus- ja jalkinetarvikkeita, takaisinvallatun alueen huoltolaitosten avustamiseen, mistä kysymyksestä huoltolautakunta oli aikanaan antanut siltä pyydetyn lausunnon, josta oli käynyt selville, että sanotut varusesineet kunnalliskodin johtokunnan käsityksen mukaan voitiin haitatta luovuttaa; ja päätti hallinto-osasto merkitä päätöksen tiedoksi sekä saattaa sen kassa- ja tilitoimiston sekä kunnalliskodin johtokunnan tietoon.

Samassa kokouksessaan helmikuun 1 p:nä hallinto-osasto käsitteli irtolais- ja alkoholistihuolto-osastojen yhteisen kirjelmän tammikuun 23 p:ltä, jossa osastot ehdottivat, että hallinto-osasto tekisi kaupunginhallitukselle esityksen 10 000 mk:n suuruisen määrärahan myöntämisestä menomomentilta Erinäisiä avustustöitä kaupunginhallituksen käytettäväksi töiden järjestämiseksi alkoholisteille ja irtolaisille kertomusvuoden tammikuun aikana sekä puheenaolevien töiden lopettamisesta helmikuun 1 p:stä lukien. Perusteluinaan osastot esittivät, että rakennustoimiston puisto-osasto, luullen voivansa käyttää kertomusvuoden aikana edelliseltä vuodelta menomomentilla säästynyttä 112 701: 75

mk:n säästöerää, oli jatkanut sanottuja töitä tammikuun aikana, mutta kun säästön käyttäminen ilman eri päätöstä ei ollutkaan mahdollista, esitetyn määrärahan myöntämisen tarve oli käynyt välttämättömäksi tammikuun palkkojen maksamiseksi. Lisäksi osastot esittivät, että kun työvoiman kysyntä vapailla työmarkkinoilla oli kasvamistaan kasvanut ja irtolaisille ja alkoholisteille siten avautunut yhä paremmat mahdollisuudet työpaikan hankkimiseksi muualta, mistä seurauksena oli ollut, että työntekijöiden lukumäärä puheenaolevalla työmaalla oli supistunut vain 3—4 henkilöön, jotka kaikki olivat naisia, ne pitivät töiden jatkamista näin pienessä mittakaavassa tarkoitustaan vastaamattomana ja lausuivat käsityksenään, että laitoshoidosta mahdollisesti vapautuvat irtolaiset ja alkoholistit voitaisiin muulla tavoin sopivasti sijoittaa työhön. Yhtyen kirjelmässä esitettyihin näkökohtiin hallinto-osasto päätti tehdä kaupunginhallitukselle sen mukaisen esityksen. Kokouksessaan helmikuun 11 p:nä, pöytäkirjansa 325 §:n kohdalla kaupunginhallitus päätti sittemmin myöntää anotun määrärahan sekä puheenaolevat työt lopetettaviksi esityksen mukaisesti, minkä kaupunginhallituksen päätöksen hallinto-osasto käsitteli kokouksessaan maaliskuun 1 p:nä päättäen merkitä sen tiedoksi sekä kamreerin ja irtolais- ja alkoholistihuoltokanslian tietoon saatettavaksi.

Huoltolautakunnan hallinto-osaston kokouksessa helmikuun 1 p:nä käsiteltiin kaupunginhallituksen kirjelmä joulukuun 23 p:ltä 1942, jonka ohessa lähetettiin tiedoksi ja toimenpiteitä varten kaupunginvaltuuston joulukuun 16 p:nä pidetyn kokouksen päätösluettelo, missä lautakunnan tietoon saatettiin sisäasiainministeriön kiertokirje edellisen vuoden lokakuun 29 p:ltä, koskeva virkojen täyttämistä sota-aikana. Kiertokirjeessä mainittiin, että päämaja oli aikoinaan valtioneuvostolle osoittamassaan kirjelmässä, siihen katsoen, etteivät puolustustehtävissä olevat henkilöt voineet sota-aikana seurata virkojen aukijulistamista eikä myöskään hankkia viranhakuun tarvittavia asiakirjoja, esittänyt, ettei virkoja ja toimia sota-aikana yleensä julistettaisi haettaviksi, vaan määrättäisiin ne toistaiseksi sijaisilla hoidettaviksi. Tämän johdosta valtioneuvosto oli heinäkuun 17 p:nä 1941 määrännyt, että avoimia virkoja ja toimia oli mikäli suinkin mahdollista sota-aikana hoidettava viransijaisilla ja niiden haettavaksi julistaminen ja täyttäminen siirrettävä siksi, kunnes myöskin puolustustehtävissä olevat henkilöt esteettä voisivat seurata virkojen aukijulistamista. Valtioneuvosto oli tämän lisäksi myöhemmin antamallaan päätöksellä määrännyt, että valtionapua nauttivien ja muidenkin järjestöjen oli noudatettava samaa menettelyä sekä sen ohessa lausunut pitävänsä tärkeänä, että yksityisyrityksetkin mahdollisuuden mukaan koettaisivat sodan aikana tulla toimeen tilapäisvoimilla. Kun sisäasiainministeriön saamien tietojen mukaan kunnat kuitenkin näyttivät täyttävän avoimeksi joutuvat virat ja toimet kuten rauhan aikanakin, mikä menettely saattoi vaikeuttaa paitsi sen asian hoitoa, josta päämajan kirjeessä oli mainittu, myös valtion virastojen ja laitosten toimintaa, sisäasiainministeriö katsoi olevan syytä saattaa edellä selostetut valtioneuvoston määräykset kuntien viranomaisten tietoon samalla lausuen toivomuksenaan, että kunnatkin puolestaan mikäli mahdollista ottaisivat huomioon valtioneuvoston ohjeet avoinna olevien virkojen aukijulistamisesta ja niiden täyttämisestä; ja päätti hallinto-osasto merkitä asian tiedoksi sekä huoltolautakunnan alaisten johtokuntien tietoon saatettavaksi.

Samassa kokouksessaan hallinto-osasto käsitteli Tervalammen työlaitoksen johtokunnan kirjelmän tammikuun 26 p:ltä, jossa johtokunta, sen johdosta, että Tervalammen työlaitos oli hyväksytty myös naispuolisten irtolaisten työlaitokseksi, joten sen virkailijakuntaan oli saatava myös pätevää naispuolista työvoimaa, oheistaen puheenjohtajansa laatiman promemorian työlaitoksen ylimääräisen apulaisjohtajan viran hakijoista ja heidän ansioistaan sekä viranhakijain hakemusasiakirjat, esitti, että virkaan valittaisiin laitoksen silloinen toimistoapulainen, agronoomi, rouva T. Isotalo. Toimitusjohtajan ehdotuksesta hallinto-osasto päätti määrätä 15 hakijasta agronoomi T. Isotalon hoitamaan puheenaolevaa virkaa maaliskuun 1 p:stä lukien toistaiseksi ja kunnes toisin määrättäisiin sekä sen lisäksi kehoittaa työlaitoksen johtokuntaa hankkimaan sijaisen hoitamaan työlaitoksen toimistoapulaisen virkaa sinä aikana, jolloin rouva Isotalo hoitaa apulaisjohtajan tehtäviä, sekä tekemään tätä koskevan esityksen hallinto-osastolle.

Sitten kuin asiamiehen virka huoltovirastossa oli sen haltijan, lakitieteenkandidaatti A. Simosen tultua nimitetyksi toiseen virkaan joutunut avoimeksi ja virka huoltolautakunnan toimesta ollut julistettuna haettavaksi sekä sitä hakenut yhteensä 14 henkilöä, käsitteli huoltolautakunta ylimääräisessä kokouksessaan helmikuun 17 p:nä viran täyttä-

mistä koskevan asian, missä tarkoituksessa huoltolautakunnan, Helsingin kaupungin huolto-ohjesäännön 32 §:n 2 momentin mukaan, oli annettava hakijoista ainoastaan lausuntonsa varsinaisen vaalin ollessa kaupunginhallituksen toimitettava. Toimitusjohtajan asiassa laatiman laajahkon promemorian pohjalla puoltolauseesta käydyn keskustelun jälkeen annettiin toimitetussa lippuäänestyksessä hakijoista apulaisasiamies I. Arpialle 5 ääntä, apulaisjohtaja O. Toivolalle 4 ääntä sekä huoltolautakunnan sihteerille A. Asteljoelle 1 ääni, ja päätti huoltolautakunta näin ollen antaa puoltolauseensa hakija Arpialle sekä lähettää hakuasiakirjat, toimitusjohtajan laatiman promemorian ja tekemänsä, puoltolausetta koskevan päätöksen kaupunginhallitukselle vaalin toimittamista varten.

Huoltolautakunnan ylimääräisessä kokouksessa helmikuun 17 p:nä käsiteltiin toimitusjohtajan laatima promemoria, joka koski huoltoviraston apulaisasiamiehen viran sekä sihteerin viran siirtämistä ylempään palkkaluokkaan. Promemoriassa perusteltiin esitystä sillä, että mitä ensinnäkin apulaisasiamiehen virkaan tulee, tämä virka v. 1938 tapahtuneessa kaupungin viranhaltijain palkkaluokituksen uudelleen järjestelyssä sijoitettiin yhtä palkkaluokkaa alemmaksi kuin kamreerin virka, niiden oltua sitä ennen samassa palkkaluokassa, mutta taas toisaalta huolto-ohjesäännön mukaan apulaisasiamiehen virkaan nimitettävältä vaadittiin ylempi oikeustutkinto taikka oikeus- tai ylempi hallintotutkinto, kun sen sijaan kamreerin virkaan valittavalta ei vaadittu mitään yliopistollista tutkintoa, joten näytti kohtuuttomalta, että apulaisasiamies, jolla tuli olla oleellisesti laajemmat opilliset tiedot ja joka myöskin oli vastuussa huomattavista kaupungin taloudellisista eduista, asetettiin alempaan palkkaluokkaan, varsinkin kun huomioonotettiin, että oli tärkeätä saada apulaisasiamiehen virkaan aina kiinnitetyksi pätevä lakimies, jolla oli kokemusta nimenomaan myös huoltotoiminnan alalta. Mitä taasen sihteerin virkaan tulee, huomautettiin perusteluissa, että mainittu, alkujaan ylimääräinen virka muutettaessa v. 1938 yleisen virkojen vakinaistamisen yhteydessä sääntöpalkkaiseksi sijoitettiin 21 palkkaluokkaan, mikä palkkaluokka käytännössä sen haltijoihin sovellettuihin kelpoisuusehtoihin ja tehtävien laatuun ja laajuuteen nähden oli aivan liian alhainen, varsinkin kun kokemus oli osoittanut, että sihteerin viran haltijalta huoltolainsäädännön tavattomasti laajennuttua sekä muodostuttua samalla monin osin vaikeasti tulkittavaksi välttämättä oli vaadittava syvempää lainopillista sivistystä ja erikoisperehtymystä huoltotoimen alalla, ja olikin palkkauksen alhaisuudesta johtunut, että sihteerin viran haltija kahdeksan vuoden kuluessa oli vaihtunut neljä kertaa. Ja päättikin huoltolautakunta tehdä kaupunginvaltuustolle esityksen

1) että huoltoviraston apulaisasiamiehen virka, joka kuului 18 palkkaluokkaan, sekä viraston sihteerin virka, joka oli 21 palkkaluokassa, siirrettäisiin 17 palkkaluokkaan;

2) että siirrot määrättäisiin toimeenpantaviksi kertomusvuoden huhtikuun 1 p:stä lukien; sekä

3) että siirrosta aiheutuvia lisämenoja varten huoltolautakunnalle kertomusvuodeksi myönnettäisiin tarpeelliset määrärahat. — Kirjelmällään kesäkuun 22 p:ltä kaupunginhallitus lähetti huoltolautakunnalle kaupunginvaltuuston päätösluettelon, josta näkyi valtuuston päättäneen evätä esityksen apulaisasiamiehen viran siirtämisestä korkeampaan palkkaluokkaan, mutta päättäneen samalla hyväksyä esityksen sihteerin viran siirtämisestä ylempään palkkaluokkaan siten, että virka oli v:n 1944 alusta lukien luettava 20 palkkaluokkaan.

Hallinto-osaston kokouksessa helmikuun 1 p:nä käsiteltiin ote kaupunginhallituksen pöytäkirjasta tammikuun 8 p:ltä, jossa ilmoitettiin, että valtioneuvosto oli vapaakirjeoikeudesta ja postirahanvapaudesta joulukuun 18 p:nä 1942 antamallaan päätöksellä myöntänyt huoltolautakunnille täyden vapaakirjeoikeuden ja kuntien työlaitoksille vapaakirjeoikeuden irtolaishuoltoa koskevissa asioissa; ja päätti hallinto-osasto merkitä ilmoituksen tiedoksi sekä huoltoviraston toimistojen ja kanslioiden sekä lautakunnan alaisten laitosten tietoon saatettavaksi. Edellä olevaan asiaan nähden on syytä huomauttaa, että sen jälkeen kuin elokuun 28 p:nä 1942 oli annettu asetus vapaakirjeoikeudesta ja postirahanvapaudesta annetun asetuksen muuttamisesta, vapaakirjeoikeuden ja postirahanvapauden myöntää valtioneuvosto harkintansa mukaan eikä siitä enää säädetä asetuksella, kuten aikaisemmin.

Samassa kokouksessaan hallinto-osasto käsitteli Helsingin vapaan huollon keskuksen kirjelmän tammikuun 19 päivältä, joka oli osoitettu kaikille keskuksen jäsenille ja jossa ilmoitettiin, että keskuksen vuosikokous pidettäisiin helmikuun 3 päivänä sekä että ko-

kouksessa tuli käsiteltäväksi m.m. ehdotus keskuksen säännöiksi, jotka Suomen Huolto oli paikalliskeskuksia varten valmistuttanut ja jotka rakentuivat sille pohjalle, että m.m. Helsingin vapaan huollon keskus toimisi Suomen Huollon elimenä ja olisi lääninkeskuksen kautta sille vastuussa toiminnastaan ja rahavarojensa käytöstä, minkä vuoksi ja kun jo ennen sanottujen sääntöjen saapumista Vapaan huollon keskuksen työvaliokunta oli valmistanut ehdotuksen säännöiksi sillä pohjalla, että keskus rekisteröitäisiin laillistettuna yhdistyksenä, jossa keskukseen liittyneet yhdistykset ja lautakunnat olisivat jäseninä, kirjelmässä kehoitettiin huoltolautakuntaa lähettämään kokoukseen edustajansa valtuutettuna osaltaan päättämään, kummatko säännöt hyväksytään keskuksen toiminnan ohjeeksi sekä ilmoittamaan huoltolautakunnan liittymisestä keskuksen jäseneksi uusien sääntöjen puitteissa, ollen edustus kokouksessa välttämätön, jos lautakunta tahtoi edelleen kuulua keskukseen sen järjestäydyttyä uudelle pohjalle. Merkittiin, että liittyvä jäsen ei suorita jäsenmaksua kumpaisenkaan sääntöehdotuksen mukaan, joten liittyminen Vapaan huollon keskukseen ei sitonut kaupunkia mihinkään rahallisiin kustannuksiin, mutta antoi huoltolautakunnalle mahdollisuuden olla mukana tärkeässä keskitystoiminnassa ja seurata vapaata huoltotoimintaa, kuten ennenkin. Hallinto-osasto päätti valita kokoukseen huoltolautakunnan edustajaksi toimitusjohtaja B. Sarlinin ja hänen varamiehekseen insinööri F. Kreanderin valtuudella myös ilmoittaa huoltolautakunta keskuksen jäseneksi keskuksen uudelleen järjestäytymisen tapahduttuakin, toimien valittu edustaja ja hänen varamiehensä lautakunnan edustajana keskuksessa hyväksytyksi tulleissa säännöissä määrätyn ajan.

Sittemmin, kokouksessaan marraskuun 1 p:nä hallinto-osasto käsitteli Helsingin vapaan huollon keskuksen kirjelmän lokakuun 10 p:ltä, jossa keskukseen liittyneitä lautakuntia kehoitettiin lähettämään edustajansa keskuksen syyskokoukseen marraskuun 2 p:nä, ja päätti hallinto-osasto valita huoltolautakunnan edustajaksi sanottuun syyskokoukseen huoltotoimen toimitusjohtajan ja hänen varamiehekseen lautakunnan puheenjohtajan sekä lisäksi lautakunnan vakinaiseksi edustajaksi keskukseen v:ksi 1944 nimittää toimitusjohtajan sekä hänen varamiehekseen lautakunnan puheenjohtajan.

Huoltolautakunnan ylimääräisessä kokouksessa helmikuun 17 p:nä käsiteltiin kaupunginhallituksen kirje saman kuukauden 4 p:ltä, jolla huoltolautakunnalle lähetettiin tiedoksi ja tarpeellisia toimenpiteitä varten kaupunginvaltuuston tammikuun 27 p:nä pidetyn kokouksen päätösluettelo, josta näkyi valtuuston m.m. päättäneen, että kansaneläkelaissa säädettyjen lisäeläkkeiden kunnanosuuksien suorittaminen sekä siitä johtuva korvaustenhaku toisilta kunnilta ja valtiolta oli annettava huoltolautakunnan ja lähinnä sen alaisen huoltoviraston asiamiestoimiston tehtäväksi huolto-ohjesäännön mukaisessa järjestyksessä, sekä että huoltolautakunta oikeutettiin maksattamaan sanotut kunnanosuudet kertomusvuonna talousarvion ulkopuolelle avattavalta menotililtä sekä merkityttämään vastaavat tulot samoin talousarvion ulkopuolella avattavalle tulotilille, velvollisuuksin ottaa molemmat huomioon seuraavan vuoden talousarvioehdotuksessaan.

Päätöksen perusteluissa lausuttiin m.m., että sitten kuin v. 1942 oli ryhdytty suorittamaan kansaneläkelain mukaisia työkyvyttömyyseläkkeitä ja niihin liittyviä lisäeläkkeitä, joiden viimeksi mainittujen rahoittamiseen kuntien yhdessä valtion kanssa oli otettava osaa kansaneläkelaitoksen neljännesvuosittain lähetettävien veloitusluetteloiden mukaan siten, että asuinkunta (oleskelukunta) oli velvollinen suorittamaan kunnan osuuden lisäeläkkeestä, mutta oli asuinkunnalla kuitenkin oikeus saada maksamastaan osuudesta korvaus köyhäinhoidolliselta kotipaikkaoikeuskunnalta tai valtiolta siinä järjestyksessä kuin oli säädetty köyhäinhoidon kustannusten korvauksesta, oli herännyt kysymys, minkä kaupungin hallintoelimen hoidettavaksi oli annettava näiden osuuksien suorittaminen ja niistä johtuvien korvausten hakeminen. Perusteellisen harkinnan jälkeen oli tultu siihen, että koska lisäosuuksien suorittamisen tapahduttua kullakin kerralla oli tutkittava, keillä lisäeläkkeensaajista oli köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus Helsingin kaupungissa ja keillä ei, niin myös, oliko heidän joukossaan henkilöitä, joiden köyhäinhoidollisesta kotipaikkaoikeudesta ei saada selvää tai jotka eivät ole Suomen kansalaisia, minkä tutkimuksen tuloksista vuorostaan tuli riippumaan, kirjattiinko maksut kaupungin lopullisiksi menoiksi vaiko ennakoiksi, joista oli haettava korvausta joko toiselta kunnalta tai valtiolta, ja koska huoltolautakunnan alaisessa huoltovirastossa oli olemassa erityinen tällaisiin usein mutkallisiin ja aikaaviepiin tutkimuksiin erikoistunut ja perehtynyt asiamiestoimisto, oli tarkoituksenmukaisinta keskittää huoltolautakunnan

tehtäväksi lisäeläkeosuuksien suorittaminen ja niistä johtuvan kaupungin edun valvominen, varsinkin koska voimassaoleva laki ei asettanut esteitä tällaiselle järjestelylle.

Mainittakoon, että toimitusjohtaja antoi alaisilleen asianomaisille viranhaltijoille asian järjestelyä selostavan laajan kiertokirjeen sekä että kansaneläkelaitos myöhemmin lähetti huoltolautakunnalle kiertokirjeen helmikuun 13 p:ltä, jossa tehtiin selkoa tästä samoinkuin muistakin kansaneläkelain huoltolautakunnille asettamista monilukuisista tehtävistä.

Kuten aikaisemmissa toimintakertomuksissa on mainittu, Pelastusarmeija on useina talvina ylläpitänyt kaupungissa kodittomien miesten lämmittelytupaa, jossa kävijöille samalla on tarpeen mukaan jaettu ruoka-aterioita. Tätä toimintaa, jonka avulla on pyritty torjumaan kerjuuta sekä toimettomien henkilöiden oleskelua rautatieaseman y.m. julkisten rakennusten eteishalleissa ja yksityisten talojen porraskäytävissä, kaupunki on kertomusvuonnakin, huoltolautakunnan hallinto-osaston suosituksesta, tukenut myöntämällä tarkoitusta varten apurahoja.

Ylimääräisessä kokouksessaan helmikuun 17 p:nä huoltolautakunta käsitteli kaupunginhallituksen kirjelmän helmikuun 2 p:ltä, jolla huoltolautakunnalle oli lähetetty tiedoksi ja tarpeellisia toimenpiteitä varten kaupunginvaltuuston päätösluettelo, josta m.m. näkyi, että valtuusto oli myöntänyt Lastenruokinnan keskustoimikunnan Helsingin lastenruokintakomitealle 200 000 mk:n apurahan velvollisuuksin ilmoittaa ruoka-avustusta saaneet perheet huoltolautakunnan keskusavustuskortistoon. Ja oli huoltotoimen toimitusjohtaja saattanut päätöksen rekisterikanslian esimiehen tietoon ja noudatettavaksi. Joulukuun 22 p:nä päivätyssä lähetteessään kaupunginkanslia pyysi huoltolautakunnan lausuntoa lähetettä seuranneesta saman lastenruokintakomitean kaupungin apurahaa tarkoittavasta anomuksesta, minkä lausuntopyynnön huoltolautakunnan hallinto-osasto käsitteli ylimääräisessä kokouksessaan joulukuun 28 p:nä. Asiasta antamassaan lausunnossa hallinto-osasto, hyväksyen huoltotoimen toimitusjohtajan laatiman lausuntoehdotuksen, asettui puoltamaan apurahan myöntämistä, koska anottua apurahaa voitiin pitää voimassa oleviin huoltolakeihin perustuvana menoeränä, joskin luonteeltaan sellaisena, jota kunta ei ollut ehdottomasti velvollinen antamaan. Viitattuaan käsityksensä tueksi eräisiin lastensuojelulain ja köyhäinhoitolain säännöksiin, hallinto-osasto, todeten, että huoltolautakunnan (lastensuojelulautakunnan) m.m. tulee ryhtyä toimenpiteisiin kunnassa lastenhoidon alalla esiintyvien epäkohtien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi sekä että kunnan on tarpeen mukaan avustettava sellaisia yksityisten järjestöjen tai henkilöiden perustamia laitoksia tai järjestämää toimintaa, joiden katsotaan vastaavan kotikasvatusta tukevaa ja täydentävää tarkoitusta, samoin kuin että huoltolautakunnan tulee tarpeen mukaan olla, mikäli mahdollista, yhteistoiminnassa sellaisten järjestöjen kanssa, joiden toiminnalla ja lastensuojelulla on keskinäistä yhteyttä, mistä yhteistoiminnasta myös köyhäinhoitolain 15 §:ssä puhutaan, päätyi puoltavassa lausunnossaan siihen, että anomuksessa oli kysymys yhteistoiminnasta virallisten huoltoelinten kanssa sellaisen lisäravinnon hankkimiseksi varattomille lapsille ja imettäville äideille, mitä ilman näitä voisi kohdata aliravitsemustila ja siitä johtuvat epäkohdat, joten anomukseen suostuminen tietäisi viitatuissa huoltolakien säännöksissä mainitun yhteiskunnallisen toiminnan järjestämistä.

Otteella pöytäkirjastaan maaliskuun 24 p:ltä ilmoitti kaupunginhallitus päättäneensä myöntää käyttövaroistaan Helsingistä kotoisin olevien sotainvaliidien avustamiseksi vapaiden järjestöjen kautta Sotainvaliidien veljesliitolle 950 000 mk käytettäväksi helsinkiläisten sotainvaliidien huoltoon ehdoin, että annetuista avustuksista ilmoitetaan huoltolautakunnan rekisterikansliaan; ja päätti huoltolautakunnan hallinto-osasto kokouksessaan huhtikuun 12 p:nä merkitä asian tiedoksi sekä rekisterikanslian tietoon saatettavaksi.

Kokouksessaan huhtikuun 12 p:nä huoltolautakunnan hallinto-osasto käsitteli kunnalliskodin johtokunnan kirjelmän edellisen maaliskuun 10 p:ltä, jonka ohessa johtokunta lähetti laatimansa laskelman keskimääräisestä huoltopäiväkustannuksesta hoidokkia kohden v. 1942, joka laskelman mukaan teki nettomenona 40: 36 mk, sekä esitti, että huoltopäiväkustannukseksi v:ksi 1943 vahvistettaisiin 35 mk helsinkiläisten ja 40 mk ulkokuntalaisten hoidosta. Ottaen huomioon elinkustannuksissa tapahtuneen huomattavan nousun, joka ei voinut jäädä huomioonottamatta oikeusviranomaisiltakaan, hallinto-osasto päätti vahvistaa hoitopäiväkustannuksiksi v:ksi 1943 johtokunnan ehdot-

tamat 35 mk helsinkiläisten ja 40 mk ulkokuntalaisten hoidosta, katsomatta siihen, oliko hoito annettu kunnalliskoti- vaiko sairasosastoilla, valtiolta korvausta velottaessa kuitenkin aina 40 mk hoitopäivältä.

Kokouksessaan huhtikuun 13 p:nä huoltolautakunta käsitteli huoltolautakunnan alaisten viranhaltijain johtosäännön 70—81 §:n uudistamista olosuhteiden vaatimalla tavalla koskevan asian toimitusjohtajan asiasta laatiman laajahkon promemorian pohjalla. Promemoriassa huomautettiin, että vahvistaessaan alaistensa viranhaltijain johtosäännön kesäkuun 14 p:nä 1937 huoltolautakunta päätti, että siinä olevat Tervalammen työlaitoksen viranhaltijain tehtäviä koskevat pykälät 70—81 oli saatettava voimaan ja noudatettaviksi vain toistaiseksi, koska laitosta ei vielä silloin ollut saatu rakennetuksi suunnitelman mukaiseen laajuuteen ja koska sosiaaliministeriöltä oli saatu lupa laitoksen avaamiseen vain väliaikaisena. Rakennussuunnitelmien toteuttamisen sodan johdosta viivästyttyä laitoksen toimintaa oli ollut jatkettava aiottua suppeammassa laajuudessa sekä otettava huomioon vallitsevat olosuhteet myös hoidokkiainekseen nähden. Niinpä oli saatu asianomainen lupa ottaa laitokseen, jossa sen väliaikaisen toiminnan kuluessa alkujaan oli aikomus pitää vain köyhäinhoitolain tarkoittamia miespuolisia hoidokkeja, myös samassa laissa mainittuja naispuolisia hoidokkeja, ja sittemmin oli sosiaaliministeriö hyväksynyt laitoksen myös naispuolisten irtolaisten työlaitokseksi enintään 50 tällaista hoidokkia varten. Toiminnan täten laajennuttua käsittämään erilaisia naispuolisiakin hoidokkeja, huoltolautakunta kertomusvuoden talousarviota laadittaessa oli päättänyt ehdottaa laitokseen palkattavaksi kertomusvuoden alusta lukien apulaisjohtajan, jollainen sittemmin oli otettukin tarkoitusta varten myönnetyllä määrärahalla. Tämän johdosta ja kun naispuolisten hoidokkien huoltamiseksi laitoksen henkilökuntaan oli ollut otettava myös naispuolisia viranhaltijoita, oli viranhaltijain tehtävien uudelleen järjestely tullut ajankohtaiseksi. Siinä mielessä huoltotoimen toimitusjohtaja yksissä neuvoin laitoksen johtokunnan ja johtajien kanssa oli huolehtinut ehdotuksen valmistuttamisesta johtosäännön mainittujen 70—81 §:n muuttamiseksi, ja oli laitoksen johtokunta kokouksessaan huhtikuun 5 p:nä osaltaan ehdotuksen hyväksynyt; ja päätti huoltolautakunta kumota kesäkuun 14 p:nä 1937 vahvistamansa huoltolautakunnan alaisten viranhaltijain johtosäännön 70—81 § sekä samalla vahvistaa niiden asemesta noudatettaviksi toimitusjohtajan promemoriaan sisältyvät, Tervalammen työlaitoksen johtokunnan ehdotukseen otetut pykälät.

Kun vallitsevat poikkeukselliset olosuhteet, osaksi syistä, joista on tehty selkoa tämän kertomuksen huolto-oloja käsittelevässä johdantoluvussa, olivat aiheuttaneet arvaamattomassa määrässä vähennystä köyhäinhoitoa nauttivien henkilöiden lukumäärässä ja kun tästä johtuen näytti, siitä huolimatta, että sodan aiheuttamat uudet huoltotoimenpiteet toisaalla olivat antaneet huoltovirastolle paljon uusia lisätehtäviä, yhden köyhäinhoitoa varten asetetun huoltokanslian lakkauttaminen mahdolliselta, ja sopivimmin lakkautettavissa näytti olevan VII huoltokanslia, käsitteli huoltolautakunta kokouksessaan elokuun 23 p:nä tätä tarkoittavan asian toimitusjohtajan asiassa laatiman promemorian pohjalla ja päätti:

1) kertomusvuoden lokakuun 1 p:stä lukien lakkauttaa yhden huoltokanslian määräten lakkautettavaksi VII huoltokanslian;

2) jakaa VII huoltopiirin siten, että II, III ja V huoltopiiri kukin saivat siitä määrätyn osan, minkä lisäksi Pasilan alue liitettiin IV piiriin ja Kaisaniemen alue I piiriin;

3) lakkauttaa huoltolautakunnan köyhäinhoito-osaston VII jaoston;

4) antaa piirijaon muutoksista yleisölle tiedon huolto-ohjesäännön määräämällä tavalla;

5) jättää toimitusjohtajan tehtäväksi tarpeellisten muutosten suorittamisen henkilökunnan sijoituksessa ynnä muut kanslian lakkauttamisesta johtuvat käytännölliset toimenpiteet; sekä

6) ottaa huomioon tapahtuneet muutokset tarpeellisin osin seuraavan vuoden talousarvioehdotusta laadittaessa.

Samassa kokouksessaan huoltolautakunta käsitteli kunnalliskodin johtokunnan kirjelmän heinäkuun 19 p:ltä, jossa kirjelmässä mainittu johtokunta, huomioonottaen vallitsevan kalliinajan sekä sen seikan, että poikkeuksellisena aikana oli erittäin vaikeata saada laitoksen välttämättömiäkään töitä kunnolla suoritetuksi yhä vähäisemmällä ja heikommalla hoidokkityövoimalla, varsinkin kun oli ilmeistä, että se alhainen uutteruus-

raha, joka vaihteli muutamasta markasta 45 mk:aan hoidokkia kohden kuukaudessa, ei ollut omiaan kannustamaan hoidokkeja suurempiin ponnistuksiin parempien tulosten saavuttamiseksi, ehdotti kunnalliskodin hoidokkien uutteruusrahan enimmäismäärän korottamista seuraavan vuoden alusta lukien silloisesta 45 mk:sta 80 mk:aan kuukaudessa, missä tarkoituksessa johtokunta oli myös esittänyt talousarvioehdotuksessa asianomaisen määrärahan korottamista tarpeellisin määrin v:n 1944 alusta; ja päätti huoltolautakunta hyväksyä johtokunnan esityksen.

Kun sodanaikaiset olosuhteet olivat niin ratkaisevassa määrässä vähentäneet työttömyyshuoltokansliassa henkilökohtaisesti käyvien asiakkaiden määrää, että kanslian silloinen Unioninkadun talossa n:o 43 sijaitseva huoneisto oli osoittautunut tarkoitukseensa tarpeettoman suureksi, ja kun sanotun, erittäin huonossa kunnossa olevan huoneiston tilitysvuokra v:n 1944 alusta lukien oli korotettu kohtuuttoman suureksi, päätti huoltolautakunta, toimitusjohtajan esityksestä, kokouksessaan elokuun 23 p:nä siirtää työttömyyshuoltokanslian Siltasaarenkadun 3:ssa sijaitsevan VI huoltokanslian yhteyteen, jossa asiakaspiirin niinikään vähennyttyä voitiin tätä varten varata tilaa, sekä samalla ilmoittaa asiasta kiinteistötoimiston talo-osastolle huoneiston irtisanomiseksi lokakuun 1 p:stä lukien niin myös jättää toimitusjohtajan huollettavaksi siirron käytännöllisen järjestelyn sekä ilmoittamisen kaupunginhallitukselle.

Huoltolautakunnan hallinto-osaston kokouksessa lokakuun 4 p:nä käsiteltiin työtupien johtokunnan kirjelmä syyskuun 9 p:ltä, jonka ohessa johtokunta lähetti tiedoksi kaupunginhallituksen päätöksen syyskuun 2 p:ltä, jolla kaupunginhallitus, työtupien johtokunnan sille suoraan kirjelmässään elokuun 23 p:ltä tekemästä esityksestä, oli suostunut siihen, että kalliinajan vuoksi keskimääräinen päiväpalkkio työtupien A- ja B-osastoilla sai nousta 24 mk:aan päivää ja hoidokkia kohden ja että työtupien C-osaston työntekijöille myönnettiin 4 %:n kalliinajankorotus heidän silloisiin urakka- ja tuntipalkkoihinsa.

Hallinto-osaston kokouksessa joulukuun 3 p:nä käsiteltiin huoltotoimen toimitusjohtajan ehdotus, että hallinto-osasto päättäisi:

1) kehoittaa Tervalammen työlaitoksen johtokuntaa huoltotoimen toimitusjohtajan ja laitoksen johtajan seuraamana tekemään ensi tilassa virkamatkan valtion ylläpitämään Ilmajoen työlaitokseen tutustuakseen siellä laitoksen sisäiseen järjestelyyn ja etenkin hoidokkirakennuksiin, jotka oli rakennettu suhteellisen huokealla n.s. parakkijärjestelmän mukaan, jotta johtokunta Ilmajoen laitoksessa tekemiensä havaintojen nojalla olisi tilaisuudessa harkitsemaan sekä mahdollisesti tekemään aloitteen Tervalammen työlaitoksen rakennussuunnitelman tarkistamisesta siten, että laitos voitaisiin rakentaa tarkoitustaan vastaavaan kuntoon huomattavasti alemmilla kustannuksilla kuin mihin kustannusarvion oli laskettu nousevan aikaisemmin vahvistettua tiilipaviljonki-järjestelmää noudatettaessa; sekä

2) pyytää kaupunginarkkitehtia seuraamaan mukana puheenaolevalle tutustumismatkalle, jotta hänkin voisi muodostaa itselleen käsityksen siitä, olisiko syytä ryhtyä tarkistamaan rakennussuunnitelmaa. Ehdotus hyväksyttiin ja päätettiin, että myös huoltolautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ottaisivat osaa tehtävään matkaan sekä että matka ulotettaisiin myös johonkin muuhun työlaitokseen, jossa voitiin tutustua kivestä rakennettuihin laitosrakennuksiin.

Huoltolautakunnan viimeisessä kertomusvuoden aikana pidetyssä varsinaisessa kokouksessa joulukuun 9 p:nä käsiteltiin toimitusjohtajan kiertokirje n:o Y 2251 marraskuun 26 p:ltä, joka koski tarkastuksen tehostamista niissä avustusta nauttivissa kodeissa, joissa oli lapsia tai 16 mutta ei vielä 18 vuotta täyttäneitä nuoria henkilöitä, sekä n.s. erikoistutkimuksen toimeenpanoa näissä kodeissa erinäisissä tapauksissa, niin myös menettelyä silloin, kun harkittiin olevan syytä ilmoittaa erikoistutkimuksen tuloksesta lastensuojelulautakunnalle. Kun tässä kiertokirjeessä, jonka lautakunta päätti merkitä tiedokseen, esitetyillä toimenpiteillä käytännössä toteutettuina tulee olemaan laajakantoinen merkitys pääkaupungin huoltotoimen kehittämisessä sosiaalisessa suhteessa yhä tarkoituksenmukaisempiin muotoihin ja periaatteisiin, on syytä tässäkin yhteydessä toistaa pääkohdat sanotusta kiertokirjeestä:

»Jo kiertokirjeessäni marraskuun 11 p:ltä 1936 n:o Y 1715, joka oli osoitettu apulaisjohtajille ja kaikille avustuskanslioille, kiinnitin asianomaisten viranhaltijain huomiota

siihen, miten tärkeätä oli, että anottujen avustusten tarpeellisuutta, laatua ja määrää tutkittaessa omistettiin riittävästi huomiota avustettavien perheiden lapsiin ja heidän henkiseen ja ruumiilliseen kuntoisuuteensa, lähinnä heidän hoitoonsa ja kasvatukseensa, erittelemällä lapsetkin tutkimuksissa yksilöllisesti, niin että yhteiskunnallista huoltoa annettaessa voitaisiin edistää henkisesti ja ruumiillisesti terveen sukupolven syntyä. Siinä tarkoituksessa otettiin myöskin v:n 1937 alusta käytäntöön saatettuun tarkastuspöytäkirjakaavakkeeseen I sen 8 kohtaan kysymys kodin siisteydestä sekä lasten hoidosta ja kasvatuksesta; ja annettiin kiertokirjeessäni joulukuun 29 p:ltä 1936 n:o Y 1929 ohjeita tämän uuden tarkastuspöytäkirjakaavakkeen niin myös tarkastuspöytäkirjakaavakkeen 2 käytöstä.

Kuten tunnettua, lastensuojelulaki laajensi huomattavasti lakisääteisen yhteiskunnallisen huollon velvollisuuksia suhteessa lapsiin ja nuoriin henkilöihin ulottaen huoltolautakunnan velvoitukset koskemaan aineellisessa puutteessa olevien ohella myös kaikkia niitä lapsia ja nuoria henkilöitä, jotka syystä tai toisesta olivat hoidon tai kasvatuksen puutteessa tai uhanalaisessa asemassa, joten köyhäinhoidollisen aineellisen avun tarve ei enää ole edellytyksenä yhteiskunnallisille huoltotoimenpiteille lasten ja nuorten henkilöiden osalta. Tässä mielessä on lastensuojelulakiin otettu säännökset kotikasvatuksen tukemisesta, suojelutoimenpiteistä, huoltolautakunnan huostassa olevien lasten huollosta ja valvonnasta, kasvattilasten hoidon valvonnasta sekä lasten suojelemisesta heille sopimattomilta ansiotoimilta. Erittäin tärkeä on mainitussa tarkoituksessa lastensuojelulain 6 ja 7 §, joissa säädetään huoltolautakunnan velvollisuudesta järjestää tarpeellista lastenhuollon ja -kasvatuksen neuvontaa ja ryhtyä toimenpiteisiin kunnassa lasten hoidon ja kasvatuksen alalla esiintyvien epäkohtien poistamiseksi sekä kunnan velvollisuudesta perustaa tai avustaa kotikasvatusta tukevia laitoksia, niin myös 8 ja 9 §, joista edellisessä annetaan yksityiskohtaisia säännöksiä siitä, missä eri tapauksissa huoltolautakunnan on ryhdyttävä lastensuojelulaissa mainittuihin toimenpiteisiin lapseen ja nuoreen henkilöön nähden, sekä jälkimmäisessä siitä, millaisia nämät asteettain tehostuvat toimenpiteet ovat.

Lastensuojelulaissa puhutaan »huoltolautakunnan» velvollisuuksista. Tähän nähden on tärkeätä muistaa, että huoltolait lepäävät keskitetyn hallintoperiaatteen pohjalla. Tarkoitus oli koota yhteiskunnallinen huolto kokonaisuudessaan saman lautakunnan, huoltolautakunnan, käsiin mahdollisuuksin kuitenkin lautakunnalle jakautua tehtäviensä tarkoituksenmukaista hoitoa varten osastoihin ja osastoille jaostoihin. Mutta, kuten edellä on viitattu, lainsäätäjä on kunnallisesta huoltolautakunnasta annetun lain 9 §:n 2 momentissa modifioinut keskityksen periaatetta säätämällä, että jos pääkaupungissa tai muussa suuremmassa kunnassa yhteiskunnallisen huollon hallintoa ei ole mahdollista tarkoituksenmukaisesti järjestää sanotun lain säännösten mukaan, voidaan niistä asetuksella säätää poikkeuksia. Pääkaupungissa käytettiinkin tätä mahdollisuutta, ja niin saatettiin voimaan edellä kerrottu joulukuun 4 p:nä 1936 annettu poikkeusasetus .Siten syntyi työnjako pääkaupungin yhteiskunnallisen huollon toimeenpanossa, toiselta puolen huoltolautakunnan ja toiselta erillisen, itsenäisesti toimivan lastensuojelulautakunnan välillä. Jotta taasen molemmin puolin oltaisiin selvillä siitä, missä kulkee raja huoltolautakunnan ja lastensuojelulautakunnan toimivallan välillä, otettiin mainittuun poikkeusasetukseen säännös, jonka mukaan lapsiin ja nuoriin henkilöihin kohdistuvan yhteiskunnallisen huollon hallinnosta ja toimeenpanosta, paitsi milloin on kysymyksessä tammikuun 17 p:nä 1936 annettu lastensuojelulain 9 §:n 2 momentin a) kohdassa mainittu tapaus taikka kotipaikkaoikeuden selvitys tai korvauksen haku hoitokustannuksista, pitää huolta lastensuojelulautakunta ja jonka mukaan yhteiskunnallisen huollon hallinto ja toimeenpano Helsingin kaupungissa on, yllämainituin poikkeuksin, huoltolautakunnan asiana.

Sota-aika yhteiskuntaelämään syvälti vaikuttavine seuraamuksineen on nostattanut entistä vakavampana päiväjärjestykseen kysymyksen lasten ja nuorison tarkoituksenmukaisen suojelun ja huollon voimaperäisestä tehostamisesta, jotta kyettäisiin ajoissa asettamaan riittävät sulut niille siveellisille ja ruumiillisille vaaroille, jotka enenevin määrin näyttävät sekä yleensä että etenkin asutuskeskuksissa uhkaavan varhaisnuorisoa ja lapsiakin.

Sanalla sanoen: lasten ja nuorten henkilöiden huolto, heidän suojelu- ja kasvatustyönsä velvoittavat nyt yhteiskunnallisen huollon järjestäjiä ja toimeenpanijoita kansakunnan menestyksen nimessä mitä vakavimmin. Millään taholla ei ole lupa luottaa toiseen tahoon; kaikki voimat on mobilisoitava yhteiseen ponnistukseen tulevan sukupolven henkisen ja ruumiillisen terveyden edistämiseksi sekä sen siveellisen luonteen lujittamiseksi.

Puhumattakaan lastensuojelulain kunnille ja kunnallisille huoltoviranomaisille tässä tarkoituksessa asettamista velvoituksista, on muistettava, että jo köyhäinhoitolaissakin annettiin siihen tähtääviä säännöksiä. Sanotaanhan köyhäinhoitolain 26 §:ssä, että »milloin avustusta annetaan kotiin, tulee köyhäinhoitolautakunnan valvoa, että avustusta käytetään oikein ja erittäinkin, että lasten hoitoa ja kasvatusta ei laiminlyödä», ja saman lain 35 §:ssä säädetään, että köyhäinhoitolautakunnan (huoltolautakunnan) huolenpidossa olevan lapsen tulee saada huolellinen kasvatus ja nauttia sellaista opetusta kuin laissa oppivelvollisuudesta säädetään, sekä että lapselle on sitä paitsi, mikäli mahdollista, annettava sopivaa ammattikasvatusta tahi, milloin erityisiä edellytyksiä siihen ilmenee, muuta opetusta, kunnes hän täyttää 16 vuotta. Tätä säännöstä on lastensuojelulaissa vielä tehostettu siten, että opetusta ammattiin tai toimeen annettaessa on pidettävä silmällä, että opetus kohdistetaan ensi sijassa sellaiselle alalle, johon lapsella tai nuorella henkilöllä on erityisiä taipumuksia (lastensuojelulain 20 §:n 3. mom.).

Lasten ja nuorten henkilöiden menestys velvoittaa siis, kuten tunnettua, myös huoltolautakuntaa ja sen alaista huoltovirastoa, lähinnä tietenkin, kun on kysymys avustusta saavista perheistä, mutta, kuten edeltä uskoisin selvinneen, laajemmassakin mielessä.

Sen vuoksi onkin erittäin tärkeätä, että n.k. lapsiperheet tulevat huoltoviraston osalta entistäkin kiinteämmän huomion ja huolenpidon esineiksi; ja tässä kohden olemmekin tulleet kiertokirjeeni ydinkohtaan.

Yhteiskunnallista huoltoa toteutettaessa on lasten ja nuorten henkilöiden henkisen ja ruumiillisen menestyksen painopiste, lastensuojeluviranomaisten rinnalla, huoltoviraston kodissakävijäin ja diakonissain hartioilla. He joutuvat kotikäynneillään lähinnä ja laajemmassa määrässä huomioimaan, kuten johtosäännöistä (ks. 20 ja 26 §) ja tarkastuspöytäkirjakaavakkeestakin ilmenee, perhe- ja kotioloja, avustuksenlaadun ja määrän tarkoituksenmukaisuutta, kodin siisteyttä, lasten hoitoa ja kasvatusta sekä heidän mahdollisia sairauksiaan ja ruumiillisia tai henkisiä vajavaisuuksiaan sekä luonnettaan, elämäntapaa kodeissa jne. Ja heidän työnsä tunnollisuudesta, heidän harkintansa kypsyydestä, heidän ihmisrakkaudestaan ja sosiaalisen mielensä laadusta lähinnä riippuu, tulevatko toimenpiteet ajoissa ja ovatko ne riittävät ja tarkoituksenmukaiset. Tahdonkin siis vedota lähinnä heihin ja heidän ohellaan kanslianesimiehiin ja apulaisjohtajiin huoltoa kaipaavien lasten ja nuorten henkilöiden nimessä ja puolesta sekä kehoittaa heitä huolellisesti tutkimaan myöskin avustettavien perheiden lasten ja nuorten henkilöiden henkistä ja ruumiillista tilaa sekä tunnontarkasti täyttämään ja tarkastamaan tarkastuspöytäkirjakaavakkeen asiaankuuluvat kohdat.

Näihin kohtiin on nyt, kun tarkastuspöytäkirjakaavake I:n painos alkaa loppua, tehty eräiden pienempien selvennysten ja tarkistusten ohella huomattava lisäys, joka esiintyy ohellisen uuden kaavakkeen viimeisellä sivulla 19 kohtana. Siinä on esitetty kodissakävijälle vastattavaksi kysymys:

»Onko syytä erikoistoimenpiteisiin lasten ja nuorten henkilöiden hoitoon ja kasvatukseen nähden ja mihin?» Ei ole katsottu enää nykyoloissa voitavan tyytyä pelkästään siihen vastaukseen, joka on tarkoitettu annettavaksi kaavakkeen 8 kohdalla oleviin kysymyksiin kodin siisteydestä sekä lasten hoidosta ja kasvatuksesta, vaan on päädytty siihen, että kodissakävijän on 19 kysymyksen kohdalla lisäksi esitettävä perusteltu vastauksensa siitäkin, onko jokin erikoinen toimenpide johonkin lapseen tai nuoreen henkilöön nähden kodissa tarpeen vaatima sekä, jos niin on laita, millainen toimenpide.

— —

— — — Mutta vastauksissa ei ole tyydyttävä tekemään ehdotuksia ainoastaan niistä tapauksista, jotka lain säännösten selostuksessani ovat luetut köyhäinhoitoasioiksi, s.o. huoltolautakunnan ratkaisuvaltaan kuuluviksi ja siis asianomaisessa jaostossa päätettäviksi, vaan niissäkin tapauksissa, jotka kuuluvat täällä lastensuojelulautakunnan päätettäviin.

— —

Jos kanslianesimies ja asianomainen apulaisjohtaja ovat kodissakävijän kanssa samaa mieltä siitä, että ehdotettu erikoistoimenpide kuuluu jaoston ratkaistaviin asioihin, ja jos toimenpiteen tarpeellisuus pidetään riittävästi selvitettynä, niin ettei se näytä lisäksi kaipaavan sellaista erikoistutkimista, josta tuonnempana puhutaan, käsitellään ehdotus erikoistoimenpiteeksi pääasian yhteydessä samalla kertaa.

— —

Sen sijaan on kanslianesimiehen ja asianomaisen apulaisjohtajan otettava tarkoin huomioon, että jos ehdotus ei kuulu huoltolautakunnan jaoston, vaan lastensuojelulautakunnan päätettäviin asioihin, tai jos se ennen ratkaisua jostain muusta syystä näyttää kaipaavan lisäksi erikoistutkimusta, jäljennös tarkastuspöytäkirjasta kokonaisuudessaan on heti toimitettava rekisterikansliaan sitä varten asetettavalle erikoiskodissakävijälle hänen suoritettavanaan olevaa erikoistutkimusta varten.

— —

Jotta suunniteltu toiminta muodostuisi menettelytapoihin nähden yhdenmukaiseksi ja selväksi, olen katsonut tarpeelliseksi antaa asiassa vielä seuraavat ohjeet ja määräykset:

1. *Kodissakävijän* tulee kiinnittää kotikäynneillään erityistä huomiota lasten ja nuorten henkilöiden hoitoon ja kasvatukseen sekä, jos havaitsevat erikoistoimenpiteen tarpeelliseksi, tehdä siitä perusteltu ehdotus tarkastuspöytäkirjaan;

2. *Diakonissan* tulee kotikäyntiensä yhteydessä tarkkailla edellä 1. kohdassa mainittua hoitoa ja kasvatusta sekä etenkin tavalla tai toisella sairaiden lasten ja nuorten tilaa sekä ilmoittaa havainnoistaan asianomaisille kodissakävijöille ja kanslianesimiehille mahdollisten erikoistoimenpiteiden järjestämistä varten;

3. *Lapsiperheiden erikoiskodissakävijän* tulee:

a) joka päivä kello 13 alkaen olla rekisterikansliassa, vastaanottaa siellä tähän kansliaan hänelle osoitetut tarkastuspöytäkirjain jäljennökset, huolehtia niiden viennistä erityiseen diaariluetteloon;

b) suorittaa tutkimukset siinä järjestyksessä kuin niitä koskevat ehdotukset ovat hänelle saapuneet, huomioonottaen kuitenkin, että jos erikoistoimenpide näyttää kiireelliseltä tai on sellaiseksi ehdotettu, tutkimus toimitetaan kiireellisyysjärjestyksessä;

c) kirjoittaa tutkimuksen tulokset ehdotuksineen ja perusteluineen tarkastuspöytäkirjakaavakkeelle 2, sekä lähettää viipymättä ehdotuksensa asianomaisen huoltokanslian esimiehelle;

d) huolehtia tarkoin siitä, että ehdotukset ovat täsmällisesti laaditut sekä että, jos ne poikkeavat aloitteen tehneen kodissakävijän ehdotuksista, myös syyt siihen mainitaan; sekä

e) noudattaa toiminnassaan muutoin soveltuvin osin, mitä kodissakävijöille on määrätty;

4. *Kanslianesimiehen* tulee huolellisesti tarkastaa aloitteen tehneen kodissakävijän ehdotus erikoistoimenpiteeksi sekä, jos hän tulee siihen tulokseen, että ehdotus on siirrettävä erikoiskodissakävijän tutkittavaksi, toimittaa tarkastuspöytäkirjan jäljennös tälle lisätutkimusta varten, niin myös erikoistutkimuksen kansliaan saavuttua, tarkastaa se sekä huolehtia sen merkitsemisestä jaoston esityslistaan; ja

5. *Apulaisjohtajan* tulee tarkistaessaan kanslianesimiehen tarkastamia ehdotuksia erikoistoimenpiteiksi huolellisesti tutkia, voiko hän yhtyä ehdotukseen vai onko hänen syytä esittää jaostolle siitä poikkeava ehdotus, niin myös, milloin ilmenee epätietoisuutta siitä, kuuluuko asia huoltolautakunnan jaoston vaiko lastensuojelulautakunnan ratkaistaviin, neuvotella kysymyksestä huoltotoimen toimitusjohtajan kanssa.

Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa, että myös alkoholistihuolto-osaston ja irtolaishuolto-osaston kodissakävijäin on ilmoitettava havaintonsa asianomaiselle huoltokanslian esimiehelle toimenpiteitä varten, mikäli he kotikäynneillään huomaavat esiintyvän aihetta p.o. toimenpiteisiin.

Jaoston päätösten toimeenpanoon nähden on otettava huomioon, että jaoston lopullisesti ratkaisemat erikoistoimenpiteet pannaan täytäntöön samassa järjestyksessä kuin päätökset yleensä. Jos taasen jaosto on päättänyt, että asiasta on ilmoitettava lastensuojelulautakunnalle ja pyydettävä sen toimenpidettä siinä, tulee kanslianesimiehen lähettää oikeiksi todistamansa jäljennökset asiaankuuluvista tarkastuspöytäkirjoista ja esityslistoista päätösmerkintöineen lastensuojelulautakunnalle saattokirjeen seuraamana, jossa tapaus ilmoitetaan lautakunnalle ja samalla pyydetään, että lastensuojelulautakunta,

ryhtyisi tarpeellisiksi harkitsemiinsa toimenpiteisiin oheistetuista asiakirjoista ilmenevässä asiassa sekä hyväntahtoisesti ilmoittaisi huoltokanslian esimiehelle, mitä siinä on päätetty, jotta tapaus voitaisiin poistaa huoltolautakunnan kirjoista. —»

— —

On vielä merkittävä, että huoltolautakunta useaan otteeseen vuoden varrella antoi siltä pyydettyjä lausuntoja lukuisten vapaitten huoltojärjestöjen apuraha-anomuksista sekä käsitteli monia sekä viranhaltijaryhmiä että yksityisiä viranhaltijoita koskevia kysymyksiä ja esityksiä, joiden yksityiskohtaiseen esittelyyn tässä ei kuitenkaan voida ryhtyä. Lisättäköön vielä, että huoltotoimen toimitusjohtaja joutui kertomusvuoden aikana antamaan virkailijakunnalle suuren määrän kiertokirjeitä, joiden tarkoituksena oli ohjata huoltotoimen täytäntöönpanoa niin periaatteellisessa suhteessa kuin käytännöllisiin toimenpiteisiin nähden kohti suurempaa yhdenmukaisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

D. Katsaus huoltoviraston toimintaan

Virkailijat. Merkittävimpänä muutoksena viraston virkailijakunnassa on mainittava, että lautakunnan apulaisasiamies, varatuomari I. Arpia valittiin lautakunnan asiamieheksi maaliskuun 1 p:stä lukien.

Kansliatyö. Huoltoviraston yleisestä toimistosta lähetettiin kertomusvuonna yhteensä 5 130 kirjelmää, johon ei sisälly irtolais- ja alkoholistihuoltokanslian kirjeenvaihto. Niistä tuli keskuskanslian osalle 2 495, rekisterikanslian osalle 1 163, köyhäinhoitoa varten asetettujen huoltokanslioiden osalle 653 ja työttömyyshuoltokanslian osalle 819.

Köyhäinhoidon saamista koskevia anomuksia tehtiin köyhäinhoitoa varten asetettuihin huoltokanslioihin yhteensä 28 728, joita eri kansliat valmistelivat seuraavasti:

I kanslia	4 656	V kanslia	4 700
II »	4 407	VI » (laitos)	3 561
III »	3 805	VII »	3 822
IV »	3 777	Yhteensä	28 728

Lisäksi vastaanotettiin rekisterikansliassa sairaaloiden maksusitoumusanomuksia 3 612.

Köyhäinhoitoa varten asetetuissa huoltokanslioissa käsiteltyjen asioiden kokonaislukumäärä oli 103 791, joista I kansliassa 16 114, II:ssa 14 338, III:ssa 18 295, IV:ssä 14 458, V:ssä 14 186, VI:ssa (laitoskansliassa) 14 142 ja VII:ssä 12 258. Näiden kanslioiden kodissakävijät suorittivat yhteensä 29 269 kotikäyntiä jakautuen eri kanslioihin kuuluvien valvontapiirien kesken siten, että I kanslian osalle tuli 4 666, II:n 4 603, III:n 3 888, IV:n 3 920, V:n 4 831, VI:n (laitoskanslian) 3 561 ja VII:n 3 800. Kanslianesimiehet toimittivat edellisten lisäksi yhteensä 854 tarkistuskäyntiä avunsaajain luona. Köyhäinhoidon diakonissat suorittivat erityisissä tapauksissa avustusten jaon ja antoivat huoltoa perheissä, joissa oli alaikäisiä, sairaita tai muita sellaisia henkilöitä, jotka tarvitsivat erikoishuoltoa. Diakonissojen tekemiä kotikäyntejä oli yhteensä 17 102.

Huoltoviraston keskuskanslia sijaitsi edelleen vuokrahuoneistossa Siltasaarenkadun talossa n:ot 3—5. Köyhäinhoitoa varten asetetut huoltokansliat pidettiin avoinna arkipäivisin klo 9—14 paitsi lauantaisin ja juhla-aattoina klo 9—13.

Rekisterikansliassa hoidetun avunsaajain keskusrekisterin henkilökorttien lukumäärä lisääntyi kertomusvuonna 2 635 uudella kortilla ja sisälsi rekisteri vuoden päättyessä 128 044 korttia. Henkilöasiakirjavihkojen eli n.s. aktien luku kasvoi 2 867:lla ja oli niiden kokonaismäärä vuoden lopussa 127 307. Rekisteristä annettiin avunanojia koskevia tietoja viranomaisille, avustusjärjestöille ja yksityisille 2 701 tapauksessa. Erikseen pidetyssä sairaalahoito- ja lääkekortistossa oli kertomusvuonna n.s. eläviä kortteja 4 712. Uusia avustuskortteja annettiin kansliasta 1 059. Näiden tehtävien ohella annettiin kansliasta kirjallisesti verotusvalmisteluvirastolle sen pyytämät tiedot 5 145 avunsaajasta. Kansliassa käsiteltiin vuoden kuluessa 2 384 sairaalahoitoa koskevaa anomusta, niistä annettiin 1 160 tapauksessa maksusitoumus sairaaloihin, 472 tapauksessa varattomuustodistus, 499 anomusta evättiin ja 253 tapauksessa anomus raukesi. Loput saapuneista 3 612 anomuk-

sesta käsiteltiin eri avustuskanslioissa. Rekisterikanslian kodissakävijät suorittivat yhteensä 2 565 kotikäyntiä. Rekisterikanslian tehtäviin on lopuksi kuulunut huoltotoimintaa valaisevien tilastollisten katsausten laatiminen ja niiden aineiston kokoaminen sekä kaupungin ja valtion tilastoja varten tarpeellisten ensitietojen kerääminen ja asianomaisille viranomaisille toimittaminen.

Irtolais- ja alkoholistihuoltokanslian kansliatyön määrä selviää vain osittain tilastonumeroiden avulla. On nimittäin otettava huomioon, että ne tutkimukset, jotka kohdistetaan jokaisen kanslian tietoon tulleen henkilön elämäntapaan ja olosuhteisiin ennen kuin häneen voidaan ryhtyä soveltamaan lain edellyttämiä huoltotoimenpiteitä, ovat perusteellisempia ja suuritöisempiä kuin esim. köyhäinhoitotapauksissa.

Uusia alkoholistitapauksia ilmoitettiin kertomusvuonna kansliaan tai muuten tuli sen tietoon kaikkiaan 794 ja irtolaistapauksia 250. Kun näiden lisäksi edelliseltä vuodelta jääneitä tapauksia oli vielä tutkimatta, saivat kodissakävijät kertomusvuonna tutkittavaksi kaikkiaan 4 873 tapausta. Alkoholisteihin kohdistuvia varoituspäätöksiä tehtiin 489, valvonta- ja jatkovalvontapäätöksiä 194, jälkivalvontapäätöksiä 21 ja huoltolaan lähettämisesityksiä 50. Irtolaisiin kohdistuvia varoituspäätöksiä tehtiin 228, valvonta- ja jatkovalvontapäätöksiä 84, jälkivalvontapäätöksiä 70, työlaitokseen lähettämispäätöksiä 175 ja pakkotyöhön määräämispäätöksiä 13. Tarkempi selvitys vuoden aikana alkoholistihuollossa olleista henkilöistä, luvultaan 748, ja irtolaishuollossa olleista, luvultaan 704, on edempänä (s. 32—43). Kansliasta lähetettiin 4 456 ja sinne saapui 4 522 kirjelmää.

Asiamiestoimiston viiden eri kanslian tehtävät on v:n 1938 kertomuksessa tarkemmin selostettu, joten tässä esitetään vain kertomusvuoteen kohdistuvia numerotietoja niiden kansliatoiminnasta. Asiamiestoimiston yleiskanslian monihaaraisista yleisluontoisista tehtävistä ei kuitenkaan asian laatuun katsoen ole esitettävissä tilastonumeroita.

Ulkokuntalaisia koskevien asiain eli A-kanslia esitti toisiin kuntiin kohdistuvia korvausvaatimuksia kaikkiaan 2 041 avunsaajapäähenkilöä koskevassa tapauksessa, joista 1 573 huoltolautakunnan ja loput lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta. Kokonaismäärästä oli kertomusvuonna vireillepantuja uusia tapauksia 528, joista 389 koski huoltolautakunnan antamaa huoltoa. Kaikista vireillä olevista tapauksista saatiin kertomusvuonna lopullisesti selvitetyiksi 732 tapausta, joista 572 huoltolautakunnan, loput lastensuojelulautakunnan. Kansliaan saapui kirjelmiä 5 807 ja niitä lähetettiin 7 466.

Ulkokunnissa huollettuja helsinkiläisiä koskevien asiain eli B-kansliaan saapui vuoden varrella toisilta kunnilta korvausvaatimuksia, jotka huoltolautakuntien antaman hoidon osalta koskivat 1 000 eri päähenkilöä, mutta nousi laskutustapausten määrä heidän kohdaltaan 2 027:ään. Lisäksi suoritti kanslia alkoholisti- ja irtolaislakien nojalla alkoholistihuoltoloissa ja työlaitoksissa hoidettujen henkilöiden kustannusten perimisiä valtiolta. Kirjelmiä saapui kansliaan 5 111 ja niitä lähetettiin sieltä 2 870.

Valtiontapausten eli D-kanslia haki korvauksia valtiolta köyhäinhoitolain nojalla annetusta huollosta, jonka valtio lain mukaan on velvollinen korvaamaan, kaikkiaan 489 eri henkilöä koskevassa tapauksessa, ja koski niistä 401 huoltolautakunnan, 80 lastensuojelulautakunnan ja loput 8 molempien antamaa avustusta. Näiden lisäksi kanslia haki valtiolta korvausta 188 sotasiirtolaisen saamasta huollosta ja siirtokustannuksista, lautakunnan 20 henkilölle antamasta ammattiopetusavustuksesta ja 21 raajarikolle lautakunnan toimesta hankitusta proteesista; näistä hylättiin 4 proteesianomusta. Kansliaan saapui 3 329 ja sieltä lähetettiin 2 081 kirjelmää.

Yksityisiin elatusvelvollisiin kohdistuvien korvausasiain eli L-kanslia velkoi yksityisiltä elatusvelvollisilta korvausta 22 914 avunsaajapäähenkilölle annetusta avusta, joista 19 851 koski huoltolautakunnan antamaa huoltoa (niistä 19 640 köyhäinhoitoa, 94 alkoholistihuoltoa, 1 irtolaishuoltoa ja 116 sotasiirtolaishoitoa) sekä loput 3 063 lastensuojelulautakunnan antamaa hoitoa. Uusia tapauksia oli kokonaismäärästä 1 641, joista 1 316 huoltolautakunnan ja loput lastensuojelulautakunnan. Kertomusvuonna selvitettiin lopullisesti kaikkiaan 3 207 tapausta, niistä huoltolautakunnan 2 951 ja 256 lastensuojelulautakunnan. Kansliaan saapui 13 502 kirjelmää ja sieltä lähetettiin 30 449 kirjelmää.

Työlaitokseen kanslia lähetti työllään annettua köyhäinhoitoa korvaamaan 35 miestä ja kunnalliskotiin 2 naista.

Koko asiamiestoimiston lähettämien kirjelmien yhteinen lukumäärä oli 42 866 ja saapuneiden 27 749.

II. Huoltotoimenpiteet ja huoltoa saaneet

A. Köyhäinhoitolakiin perustuva huolto

Avunsaajat

Avunsaajien lukumäärä. Varsinaisia avunsaajia oli yhteensä 6 972 henkilöä eli 2.1 % kaupungin kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkitystä asukasluvusta vuoden lopussa. Miehiä oli näistä 2 026, naisia 4 791 ja alle 16 vuotiaita lapsia 155. Edelliseen vuoteen verrattuna oli kokonaislukumäärässä vähennystä 1 416 henkilöä eli 16.9 %.

Tilapäistä avustusta eli vain kotiavustusta alle 500 mk saaneita oli 700 henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 466 henkilön eli 40.0 %:n vähennystä. Turvautuminen köyhäinhoitoapuun oli siis sekä varsinaisten että varsinkin tilapäisten avunsaajien kohdalla melkoisesti vähentynyt. Laskemalla molemmat edellä olevat avunsaajain ryhmät yhteen, saadaan välittömästi avustettujen luvuksi 7 672 henkilöä.

Näiden lisäksi on kotiin annetuista varsinaisista kotiavustuksista välillisesti tullut osalliseksi 1 267 henkilöä, joista avunsaajain aviopuolisoita 324 ja lapsia 943. Laskemalla yhteen varsinaiset sekä tilapäisesti ja välillisesti avustetut, saadaan summaksi 8 939, joka henkilöluku osoittaa Helsingin kaupungin köyhäinhoidosta välittömästi tai välillisesti osallisiksi tulleiden koko määrän.

Yllä mainittuihin lukuihin sisältymättöminä ryhminä on vielä mainittava muissa kunnissa avustetut, mutta Helsingissä kotipaikkaoikeutta nauttivat henkilöt, yhteensä 1 000, sekä huoltotoimen varsinaisiin määrärahoihin kuulumattomilla lahjoitusvaroilla avustetut 192 henkilöä.

Köyhäinhoitoavustusta nauttineiden henkilöiden lukumäärän kehitystä v. 1934—43 absoluuttisesti sekä suhteessa kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkittyyn kaupungin väestöön kunkin vuoden lopussa osoittaa seuraava vertailu:

	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943
	Absoluuttiset luvut									
Varsinaiset avunsaajat	20 612	19 174	17 753	14 994	12 853	12 249	13 021	11 942	8 388	6 972
Varsinaiset + tilapäiset avunsaajat	28 166	25 639	23 499	18 872	16 141	16 053	16 657	14 424	9 554	7 672
Varsinaiset + tilapäiset + välillisesti avustetut	39 346	35 555	32 446	25 420	21 019	20 425	21 527	19 236	11 740	8 939
	%:na väkiluvusta									
Varsinaiset avunsaajat	7.6	6.9	6.3	5.1	4.2	3.9	4.1	3.7	2.6	2.1
Varsinaiset + tilapäiset avunsaajat	10.3	9.2	8.3	6.4	5.3	5.1	5.2	4.5	2.9	2.3
Varsinaiset + tilapäiset + välillisesti avustetut	14.4	12.8	11.4	8.7	6.9	6.5	6.7	6.0	3.6	2.7

Kun yksityiskohtaisempia tilastotietoja kerätään vain tärkeimmästä avunsaajien ryhmästä, nimittäin varsinaisista avunsaajista, koskevat niinmuodoin kaikki seuraavat selvitykset yksinomaan näitä. Siten oli syntymäpaikkaa koskevan selvityksen perusteella kaikista varsinaisista avunsaajista 80.5 % syntynyt muulla paikkakunnalla [1]) kuin Helsingin kaupungissa. Maaseudulla oli syntynyt 61.6 %, maamme kaupungeissa 33.7 %, ulkomailla 4.3 % ja 0.4 %:n syntymäpaikka oli tuntematon. Erikseen miehistä, naisista ja alle 16 vuotiaista lapsista oli muualla kuin Helsingissä syntyneitä seuraavasti:

	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Muualla [1]) kuin Helsingissä syntyneitä	1 514	4 080	19	5 613
%:na varsinaisista avunsaajista	74.7	85.2	12.3	80.5

[1]) Tuntematon syntymäpaikka siihen luettuna.

Siten siis noin $^3/_4$ miehistä ja runsaasti $^4/_5$ naisista ei siis kuulunut kaupungin syntyperäiseen väestöön. Sen sijaan alle 16 vuotiaista avustetuista oli melkein $^9/_{10}$ syntyisin helsinkiläisiä.

Avunsaajien kotipaikkaoikeus. Köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus muualla kuin Helsingin kaupungissa oli 1 434 henkilöllä eli 20.6 %:lla varsinaisista avunsaajista, ja on tähän luettu myös ne henkilöt, joiden kotipaikkaoikeus oli selvittämättä tahi riidanalainen. Erikseen miehiin, naisiin ja alle 16 vuotiaisiin lapsiin nähden oli vastaava luku seuraava:

	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Muualla kuin Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaavia	377	1 008	49	1 434
%:na varsinaisista avunsaajista	18.6	21.0	31.6	20.6

Tämän avustettavien ryhmän suuruus ja prosenteissa laskettu osuus kaikista varsinaisista avustetuista oli v. 1934—43 seuraava:

	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Muualla kuin Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaavien luku	3 934	3 727	3 370	2 795	2 597	2 715	2 921	2 668	1 767	1 434
%:nä varsinaisista avunsaajista	19.1	19.4	19.0	18.6	20.2	22.2	22.4	22.3	21.1	20.6

Kertomusvuonna on siis niiden osuus, joiden kotipaikkaoikeus oli muualla kuin Helsingissä, hieman alentunut.

Avuntarpeen syy. Avuntarpeen syynä 16 vuotta täyttäneillä avunsaajilla oli useimmissa tapauksissa sairaus, kivulloisuus ja muu työkyvyttömyys, joiden osuus oli 60.4 %, josta mielisairaus 21.3 %, tuberkuloosi 5.3 %, tylsä- ja vähämielisyys 1.7 %, nivelreumatismi 1.3 %, raajarikkoisuus 1.1 %, sokeus ja kuurous 0.5 % sekä muut sairaudet 29.2 %. Vanhuudenheikkous oli syynä 28.6 %:lla, huolehtiminen avioliiton ulkopuolella syntyneestä lapsesta 2.0 %:lla, riittämätön ansio 1.9 %:lla, aviopuolison perheensä jättäminen 1.5 %:lla, synnytys 1.1 %:lla, perheen suurilukuisuus 0.5 %:lla, työttömyys 0.3 %:lla ja aviopuolison kuolema 0.1 %:lla sekä tässä mainitsemattomat muut syyt 3.6 %:lla. Edelliseen vuoteen verraten ovat eri syyryhmien osalta muutokset olleet varsin vähäisiä. Jos verrataan eri sukupuolia keskenään, niin voidaan varsinkin parin syyryhmän kohdalla havaita sangen tuntuva ero: vanhuudenheikkous esiintyi nimittäin syynä naisilla 33.5 %:lla, mutta miehillä vain 17.1 %:lla, kun taas tuberkuloosi oli miesten osalta syynä 11.2 %:lla, mutta naisten osalta vain 2.8 %:lla.

Kymmenvuotiskautena 1934—43 eri syyryhmien suhteellinen osuus prosenteissa laskettuna vaihteli seuraavasti:

Avuntarpeen syy	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943
Vanhuudenheikkous	9.6	10.3	11.1	13.7	17.4	18.7	18.5	19.6	26.2	28.6
Mielisairaus ja tylsämielisyys	9.4	10.4	11.3	13.5	15.9	16.8	15.2	16.9	21.3	23.0
Muut sairaudet [1]	30.0	33.3	35.2	41.7	40.8	38.7	34.7	34.3	37.3	37.4
Aviopuolison kuolema	0.0	0.0	0.0	0.1	0.4	0.1	0.1	0.0	0.2	0.1
Perheen lukuisuus	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	0.8	0.7	0.7	0.8	0.5
Epäsosiaalinen elämäntapa [2]	6.7	6.5	6.5	5.4	6.3	5.9	6.5	7.3	6.5	6.0
Työttömyys	37.8	32.2	28.1	16.6	12.4	13.8	19.7	15.7	2.6	0.3
Muut syyt [3]	5.4	6.2	6.7	7.9	5.7	5.2	4.6	5.4	5.1	4.1
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

[1]) Tähän on luettu erilaiset sairaudet, sokeus, kuurous, raajarikkoisuus ja vähentynyt työkyky. — [2]) Tähän on luettu avunsaajan tai hänen aviopuolisonsa työhaluttomuus, huolimattomuus, juoppous ja irstas elämä, aviopuolison perheensä jättäminen ja vapausrangaistus sekä aviottoman lapsen elättäminen tai synnytys. — [3]) Tähän on luettu riittämätön ansio, aviolapsen synnytys sekä muut sekalaiset syyt.

Alle 16 vuotiaiden lasten avuntarpeen syynä oli kertomusvuonna lapsen sairaus tai viallisuus 68.4 %:lla, vanhemmista johtuva seikka 5.8 %:lla ja jokin muu syy 25.8 %:lla.

Aikuisiin avunsaajiin nähden on lisäksi selvitetty avuntarpeen pääsyyn ohella vaikuttava lisäsyy, milloin se on katsottu niin merkittäväksi, että se oleellisesti vaikuttaa avuntarpeeseen. Huomioonotettava lisäsyy on tällöin esiintynyt 332 henkilön kohdalla, joista 133:lla oma tai perheessä esiintynyt sairaus, kivulloisuus tai muuten vähentynyt työkyky, 51:llä riittämätön ansio, 31:llä työttömyys, 14:llä oma juoppous sekä 27:llä muu epäsosiaalinen elämäntapa tai sen seuraus muiden lisäsyyryhmien ollessa vähäisiä.

Avustuksen muoto. Avustuksen muodon mukaan avunsaajat ovat laitoksissa olleita, yksityishoidossa olleita tai kotiavustusta saaneita, mutta on osa heistä kertomusvuonna saanut kahdessa tai kaikissa kolmessa muodossa annettua avustusta. Tämän mukaan jakautuvat varsinaiset avunsaajat seuraavalla tavalla:

Avustuksen muoto	Miehiä	Naisia	Lapsia [1])	Yhteensä
Yksinomaan laitoksissa olleita	1 068	1 959	104	3 131
» yksityishoidossa olleita	3	3	—	6
» kotiavustusta saaneita	506	2 253	17	2 776
Laitoshoidon lisäksi kotiavustusta saaneita	448	576	34	1 058
Yksityishoidon lisäksi kotiavustusta saaneita	1	—	—	1
Laitos- ja yksityishoidon lisäksi kotiavustusta saaneita	—	—	—	—
Yhteensä	2 026	4 791	155	6 972

Jos avunsaajat ryhmitellään Suomen virallisessa köyhäinhoitotilastossa käytännössä olevan menettelytavan mukaan vain kolmeen ryhmään, jolloin yksityishoidon katsotaan voittavan kotiavustuksen ja laitoshoidon molemmat edelliset, saadaan seuraava asetelma:

Avustuksen muoto	Miehiä	Naisia	Lapsia [1])	Yhteensä
Laitoksissa olleita	1 516	2 535	138	4 189
Yksityishoidossa olleita	4	3	—	7
Kotiavustusta saaneita	506	2 253	17	2 776
Yhteensä	2 026	4 791	155	6 972

Laitoshoitoa joko yksinomaan tai yksityishoidon ja kotiavustuksen ohella oli siis saanut 4 189 henkilöä eli 60.1 % varsinaisista avunsaajista (edellisenä vuonna 54.7 %), yksinomaan kotiavustusta 39.8 % (edellisenä vuonna 45.2 %), yksityishoidon osuuden ollessa vain 0.1 % (edellisenä vuonna 0.1 %).

Avustuksen säännöllisyys tai lyhytaikaisuus. Kuutena edellisenä vuonna suoritettua tutkimusta siitä, miten varsinaiset avunsaajat jakautuvat avustuksen säännöllisyyden tai lyhytaikaisuuden mukaan, on edelleen jatkettu. Säännölliseksi on tällöin katsottu avustus, jota kertomusvuonna on keskeytymättä annettu vähintään 6 kuukauden aikana, sekä avustus, joka täyttämättä keskeytymättömyyden vaatimusta on kestänyt vähintään 9 kuukautta. Lyhytaikaista on ollut kaikki muu avustus. Tämän perusteen nojalla saadaan seuraava taulukko säännöllistä ja lyhytaikaista avustusta v:n 1943 aikana saaneista henkilöistä.

Avustus	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Säännöllinen	1 074	3 156	3	4 233
Lyhytaikainen	952	1 635	152	2 739
Yhteensä	2 026	4 791	155	6 972

[1]) Kotiavustusta saaneisiin lapsiin nähden huomattakoon, että kotiavustus heidän kohdallaan on etupäässä käsittänyt heille henkilökohtaisesti annettuja lääkkeitä, sairaanhoitovälineitä t.m.s.

Suurimmalla osalla eli 60.7 %:lla kaikista varsinaisista avunsaajista oli avustus ollut säännöllistä. Miehet ja naiset eroavat tässä suhteessa toisistaan siten, että miehistä 53.0 %, mutta naisista 65.9 % sai säännöllistä avustusta. Lasten saama avustus oli etupäässä lyhytaikaista vain 1.9 %:n saadessa säännöllistä köyhäinhoitoavustusta. Edelliseen vuoteen verraten oli säännöllistä avustusta saaneiden prosenttiluku yleensä hieman laskenut, miehiä lukuunottamatta.

Edellä esitettyä jakoperustetta käyttäen on lisäksi otettu selvää, miten suuri osa varsinaisista avunsaajista on köyhäinhoidon vakinaisia asiakkaita. Tiedot on tällöin rajoitettu koskemaan viisivuotiskautta 1939—43 ja havainnot ovat seuraavat: uusia ensi kerran v. 1943 avustettuja henkilöitä oli 1 116, joista 142 heti joutui saamaan säännöllistä avustusta; koko viisivuotiskauden aikana säännöllisesti avustettuja oli 3 508 eli 50.3 % kaikista varsinaisista avunsaajista, ja on tätä ryhmää pidettävä köyhäinhoidon pysyvänä rasituksena; näiden lisäksi oli koko viisivuotiskautena avustettu vielä 1 412 henkilöä, mutta olivat he saaneet eräinä vuosina säännöllistä, eräinä taas lyhytaikaista tahi myös yksinomaan lyhytaikaista avustusta. Molempien viimeksi mainittujen ryhmien yhteissumma 4 920 osoittaa niiden henkilöiden määrää, jotka viiden viimeksi kuluneen vuoden aikana enemmän tai vähemmän säännöllisesti olivat joutuneet turvautumaan köyhäinhoidon varsinaiseen avustukseen.

Avunsaajien siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan varsinaiset 16 vuotta täyttäneet avunsaajat ryhmittyivät siten, että heitä oli naimattomia 51.5 %, naimisissa olevia 20.5 %, eronneita 5.8 %ja leskiä 22.2 %. Miehet ja naiset jakautuivat varsin eri tavoin siviilisäätyryhmiin: kun miehistä oli naimattomia 47.5 %, naimisissa olevien tehdessä 38.6 % ja leskien 8.0 %, oli naisista yli puolet, 53.2 % naimattomia, runsas neljäsosa eli 28.2 % leskiä ja vain 12.8 % naimisissa olevia. Eronneita oli miehistä 5.7 % ja naisista 5.8 %, neljän miehen siviilisäädyn ollessa tuntematon.

Syntyperän mukaan oli alle 16 vuotiaista avunsaajista 90 eli 58.1 % aviosyntyisiä ja loput 65 eli 41.9 % aviottomia, joten aviottomien osuus oli siis melkoisesti lisääntynyt. Isä oli kuollut 14 avustetulta lapselta ja 33:n isästä ei ollut tietoa.

Avunsaajien ikä. Varsinaisista avunsaajista oli 97.8 % 16 vuotta täyttäneitä ja vain 2.2 % alle 16 vuotiaita lapsia. 16 vuotta täyttäneiden jakautuminen eri ikäryhmiin oli alla olevan taulukon mukainen:

Ikä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
16—19	34	1.7	88	1.8	122	1.8
20—29	164	8.1	443	9.3	607	8.9
30—39	387	19.1	588	12.3	975	14.3
40—49	438	21.6	629	13.1	1 067	15.6
50—54	189	9.3	301	6.3	490	7.2
55—59	203	10.0	417	8.7	620	9.1
60—69	338	16.7	1 084	22.6	1 422	20.9
70—	273	13.5	1 241	25.9	1 514	22.2
Yhteensä	2 026	100.0	4 791	100.0	6 817	100.0

Ikäryhmitys osoittaa, että 55 vuotta täyttäneitä ja sitä vanhempia eli siis henkilöitä, joiden köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus ei enää muutu, oli 3 556 eli 52.2 % kaikista täysikasvuisista avunsaajista; naisten kohdalla tämä ryhmä oli 57.2 %, mutta miesten kohdalla 40.2 %. Nuoremmista ikäryhmistä esiintyvät suurimpina ryhmät 40—49 ja 30—39 tehden vastaavasti 15.7 % ja 14.3 %, miehistä kuului näihin ikäryhmiin huomattavasti suurempi osa kuin naisista, nimittäin ikäryhmään 40—49 21.6 % ja 30—39 19.1 %, naisista vastaavasti vain 13.1 % ja 12.3 %.

Avunsaajien ammatti. Täysikasvuiset avunsaajat jakautuivat eri ammattiryhmiin seuraavasti:

Ammatti	Miehiä		Naisia		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	61	3.0	84	1.7	145	2.1
Maanviljelystä ja sen sivuelinkeinoja harjoittavia	20	1.0	27	0.6	47	0.7
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	174	8.6	545	11.4	719	10.5
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	124	6.1	249	5.2	373	5.5
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä	724	35.7	1 030	21.5	1 754	25.7
Muita työntekijöitä	711	35.1	1 167	24.4	1 878	27.6
Merimiehiä ja kalastajia	31	1.5	11	0.2	42	0.6
Yleisessä palveluksessa tai yksit. laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	44	2.2	61	1.3	105	1.5
Yksityisten palvelijoita	—	—	1 122	23.4	1 122	16.5
Muun elinkeinon harjoittajia	41	2.0	160	3.3	201	3.0
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	96	4.8	335	7.0	431	6.3
Yhteensä	2 026	100.0	4 791	100.0	6 817	100.0

Kuten edellisinäkin vuosina esiintyivät suurimpina ryhminä tehdas- y.m. ammattityöntekijät sekä muut työntekijät, joihin luetaan ammattitaidottomat aputyöntekijät yms. ja kuului näihin kumpaankin ryhmään yhteensä runsaasti puolet kaikista täysikasvuisista avunsaajista; erikseen miehistä oli näiden ryhmien osuus yli $^7/_{10}$, naisista vajaa puolet. Huomattakoon vielä naisten kohdalla yksityisten palvelijoiden suhteellisen suuri ryhmä eli lähes ¼ kaikista naispuolisista avustetuista.

Alle 16 vuotiaat lapset on ryhmitelty vanhempiensa ammatin mukaan, aviosyntyiset isän ja aviottomat äidin. Näistä oli tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä 52.3 %, muita työntekijöitä 20.0 %, itsenäisiä liikkeenharjoittajia, liikeapulaisia ja työnjohtajia 12.3 % yksityisten palvelijoita 11.0 %, muiden ammattiryhmien osuuden ollessa aivan vähäinen. Erikseen mainittakoon, että aviottomista lapsista oli 11.0 % yksityisten palvelijoiden lapsia.

Avunsaajien asunto-olot. Avunsaajien asunto-oloista taulukko-osaston alkuun liitetty selvitys osoittaa, että 2 179 avunsaajaa asui 1 huoneen asunnoissa, 574 2 huoneen asunnoissa sekä 117 kolme tai useampia huoneita käsittävissä asunnoissa. Asukkeina asui 868 ja yömajoissa 190 henkilöä; loput olivat koko vuoden laitoksissa tai olivat heidän asunto-olonsa tuntemattomia. Jos nämä laitoksissa olleet ja ne, joiden asunto-oloista ei ole ollut tietoa, jätetään laskelman ulkopuolelle, voidaan todeta, että yhden huoneen asunnoissa asui 55.5 %, kahden huoneen 14.6 %, kolmen tai useamman huoneen asunnoissa 3.0 %, asukkeina 22.1 % sekä yömajoissa 4.8 % kaikista varsinaisista avunsaajista.

Seuraavissa erikoiskatsauksissa tehdään vielä tarkemmin selkoa eri avustusmuotoja käyttäen huolletuista avunsaajista, nimittäin laitoshoitoa saaneista yleensä sekä huoltolautakunnan omissa laitoksissa olleista erikseen, yksityishoidossa olleista ja kotiavustusta saaneista.

Laitoshoito

Köyhäinhoitolain nojalla hoidettiin kaikista varsinaisista avunsaajista kertomusvuonna eri laitoksissa 1 516 miestä, 2 535 naista ja 138 alle 16-vuotiasta lasta eli kaikkiaan 4 189 eri henkilöä (edellisenä vuonna 4 589).

Laitoshuoltopäivien kokonaislukumäärä oli heidän kohdallaan 842 027 (edellisenä vuonna 910 203), joten henkilöä kohden tuli keskimäärin 201.0 huoltopäivää (edellisenä vuonna 198.3). Keskimääräinen huoltopäiväluku nousi miesten kohdalla 185.1 päivästä 188.7:ään ja naisten kohdalla 216.3:sta 217.3:een, mutta aleni lasten kohdalla 39.1:stä 36.8:aan. Seuraava taulukko osoittaa, miten hoidokit ja huoltopäivät jakautuivat erilaisten laitosten kesken:

Laitoksissa hoidettujen henkilöiden ja heidän huoltopäiviensä luku v. 1943

16 vuotta täyttäneet

Laitos	Hoidokit			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä	
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	**1 516**	**2 535**	**4 051**	**286 113**	**550 840**	**836 953**	**206.6**
Kaupungin omat laitokset	**1 336**	**1 980**	**3 316**	**262 856**	**465 939**	**728 795**	**219.8**
Huoltolautakunnan alaiset	*411*	*583*	*994*	*92 884*	*157 756*	*250 640*	*252.2*
Kunnalliskoti	355	574	929	81 974	155 793	237 767	255.9
Kunnalliskodin yhteydessä oleva työlaitos	72	—	72	5 580	—	5 580	77.5
Tervalammen työlaitos	34	13	47	5 330	1 963	7 293	155.2
Sairaalat	*539*	*612*	*1 151*	*34 799*	*39 104*	*73 903*	*64.2*
Marian sairaala	215	207	422	6 535	7 118	13 653	32.4
Kivelän sairaala	192	361	553	13 541	25 193	38 734	70.0
Tuberkuloosisairaala	148	58	206	14 705	6 773	21 478	104.3
Kulkutautisairaala	2	2	4	18	20	38	9.5
Mielisairaalat ja sielullisesti sairaiden keskuskodit	*447*	*831*	*1 278*	*135 173*	*269 079*	*404 252*	*316.3*
Nikkilän sairaala	424	783	1 207	128 675	253 205	381 880	316.4
Kivelän sairaala	18	40	58	3 902	13 481	17 383	299.7
Keskuskodit	12	14	26	2 596	2 393	4 989	191.9
Muiden omistamat laitokset	**237**	**647**	**884**	**23 257**	**84 901**	**108 158**	**122.4**
Vanhainkodit ja turvakodit	*15*	*198*	*213*	*2 949*	*31 792*	*34 741*	*163.1*
Vanhainkoti Altenheim	—	8	8	—	2 871	2 871	358.9
» De gamlas hem	—	6	6	—	1 856	1 856	309.3
» Eteläisen ruotsalaisen seurakunnan	—	1	1	—	365	365	365.0
» Hemgården	1	8	9	146	1 704	1 850	205.6
» Iltala	—	7	7	—	2 102	2 102	300.3
» Mariayhdistyksen	—	12	12	—	2 566	2 566	213.8
» Rouvasväenyhdistyksen	—	8	8	—	2 616	2 616	327.0
» Ruotsalaisen metodisti seurakunnan	—	9	9	—	2 965	2 965	329.4
» Vaasan ukkokoti	1	—	1	365	—	365	365.0
» Venäläisten	8	25	33	1 725	6 728	8 453	256.2
Lepokoti Alisalo	—	9	9	—	261	261	29.0
» Kallioniemi	—	3	3	—	265	265	88.3
» Lepopirtti	2	6	8	63	204	267	33.4
Äitienkoti Ensikoti	—	41	41	—	2 797	2 797	68.2
» Solhem	—	3	3	—	272	272	90.7
Pippingsköldin hoitola	—	43	43	—	2 104	2 104	48.9
Kuhankosken tyttökoti	—	2	2	—	577	577	288.5
N.N.K.Y:n tyttökoti	—	1	1	—	31	31	31.0
Pelastusarmeijan tyttökoti	—	1	1	—	230	230	230.0
Lastenkoti Pisara	—	2	2	—	305	305	152.5
Venäläisten lastenkoti	—	3	3	—	973	973	324.3
Helsingin sokeainkoulu	2	—	2	285	—	285	142.5
Kuuromykkäinkoti Salmela	1	—	1	365	—	365	365.0
Työkodit ja -siirtolat	—	*11*	*11*	—	*2 349*	*2 349*	*213.5*
Vastaanottokoti Betania	—	1	1	—	199	199	199.0
Rajamäen naissiirtola	—	3	3	—	502	502	167.3
Työkoti Emmaus	—	7	7	—	1 648	1 648	235.4
Sairaalat, parantolat y.m.s.	*148*	*313*	*461*	*6 556*	*11 356*	*17 912*	*38.9*
Helsingin yleisen sairaalan synnytysosasto	—	42	42	—	542	542	12.9
» » » muut osastot	58	171	229	1 565	3 811	5 376	23.5
Helsingin diakonissalaitos	—	1	1	—	345	345	345.0
Suomen punaisen ristin sairaala	82	86	168	2 097	2 007	4 104	24.4
Suomen huollon sairaala	1	2	3	10	304	314	104.7
Erilaiset keuhkotautiparantolat	4	4	8	329	753	1 082	135.3
Helsingin sairaskoti	1	10	11	365	3 419	3 784	344.0
Veikkolan parantola	—	3	3	—	175	175	58.3
Kaatumatautisten hoitolat	6	—	6	2 190	—	2 190	365.0
Mielisairashoitolat	*77*	*148*	*225*	*13 752*	*39 039*	*52 791*	*234.6*
Lapinlahden sairaala	31	32	63	1 745	1 508	3 253	51.6
Niuvanniemen sairaala	—	2	2	—	730	730	365.0

Jatk.

Laitos	Hoidokit			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä	
Pitkäniemen sairaala	—	1	1	—	362	362	362.0
Kellokosken sairaala	21	61	82	4 112	18 170	22 282	271.7
Seinäjoen piirisairaalat	6	13	19	2 190	4 745	6 935	365.0
Uudenkaupungin piirimielisairaala	1	23	24	365	8 029	8 394	349.8
Perttulan tylsämielisten kasvatuslaitos	2	1	3	730	365	1 095	365.0
Vaalialan tylsämielisten lasten hoitola	9	9	18	2 410	2 940	5 350	297.2
Helsingin diakonissalaitoksen Rinnekoti	4	6	10	1 460	2 190	3 650	365.0
Toivolan poikakoti	3	—	3	740	—	740	246.7
Alkoholistihuoltolat	—	*1*	*1*	—	*365*	*365*	*365.0*
Perniön alkoholistihuoltola	—	1	1	—	365	365	365.0

16 vuotta nuoremmat

Laitos	Hoidokit			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden
	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	**77**	**61**	**138**	**2 872**	**2 202**	**5 074**	**36.8**
Kaupungin omat laitokset	**67**	**49**	**116**	**2 351**	**1 889**	**4 240**	**36.6**
Huoltolautakunnan alainen	*15*	*17*	*32*	*807*	*1 015*	*1 822*	*56.9*
Kunnalliskoti	15	17	32	807	1 015	1 822	56.9
Sairaalat	*53*	*33*	*86*	*1 544*	*840*	*2 384*	*27.7*
Marian sairaala	38	22	60	1 148	479	1 627	27.1
Kivelän sairaala	3	1	4	72	19	91	22.8
Tuberkuloosisairaala	1	2	3	51	179	230	76.7
Kulkutautisairaala	12	8	20	273	163	436	21.8
Mielisairashoitolat	—	*1*	*1*	—	*34*	*34*	*34.0*
Nikkilän sairaala	—	1	1	—	34	34	34.0
Muiden omistamat laitokset	**10**	**12**	**22**	**521**	**313**	**834**	**37.9**
Sairaalat, parantolat y.m.s.	*9*	*12*	*21*	*250*	*313*	*563*	*26.8*
Helsingin yleinen sairaala	6	8	14	107	139	246	17.6
Suomen punaisen ristin sairaala	3	4	7	143	174	317	45.3
Mielisairashoitolat	*1*	—	*1*	*271*	—	*271*	*271.0*
Seinäjoen piirisairaalat	1	—	1	271	—	271	271.0

Näiden taulukoiden mukaan tuli 87.1 % kaikista huoltopäivistä kaupungin omien laitosten osalle sekä 30.0 % huoltopäivistä huoltolautakunnan alaisten laitosten osalle. Eri laitosryhmistä mielisairaalat ja muut mielisairashoitolat käyttivät yksinään runsaasti puolet eli 54.3 % kaikista laitoshuoltopäivistä.

Huoltolautakunnan alaisissa laitoksissa, kunnalliskodissa ja sen yhteydessä olevassa työlaitoksessa sekä Tervalammen työlaitoksessa hoidettiin kaikista laitoshoitoa saaneista 411 miestä, 583 naista ja 32 lasta eli yhteensä 1 026 eri henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 114 henkilön vähennystä. Näiden huoltolautakunnan omien laitosten toiminnasta tehdään tarkemmin selkoa seuraavissa katsauksissa.

Kunnalliskoti ja sen yhteydessä oleva työlaitos

Sodan jatkumisen vuoksi oli laitoksen sairaala edelleen puolustusvoimien käytössä, samoin eräät muutkin huoneistot. Henkilökunnasta oli kaikkiaan 16 viran- ja toimenhaltijaa puolustusvoimien tehtävissä.

Hoidokit. Kunnalliskodissa ja sen yhteydessä olevassa työlaitoksessa hoidettiin kertomusvuonna 401 miestä ja 574 naista, yhteensä 975 täysikasvuista henkilöä, sekä 32 lasta, joista poikia 15 ja tyttöjä 17, siis kaikkiaan 1 007 henkilöä, joista osa oli vuoden

kuluessa sekä kunnalliskodissa että työlaitoksessa ja eräät useampia kertoja jommassakummassa. Yhteissummaan sisältyy sotasiirtolaisia 34 miestä ja 44 naista, yhteensä 78 henkilöä. Edelliseltä vuodelta jäljellä olevia oli 687 henkilöä, vuoden varrella otettiin 320 ja poistettiin 317 henkilöä. V:een 1944 jäi siis jäljelle laitoksiin 690 henkilöä.

Poistetuista henkilöistä:

Siirtyi vapaaseen elämään	145	Karkasi laitoksesta	3
Lähetettiin kotikuntaansa	3	Kuoli	119
Lähetettiin muihin laitoksiin	47	Yhteensä	317

Poistuneiden määrään sisältyy 21 sotasiirtolaista, joista 10 miestä ja 11 naista.

Uusien hoidokkien saapuminen ja entisten poistuminen sekä keskimääräinen hoidokkiluku eri kuukausina käy selville seuraavasta asetelmasta:

Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden	Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden
Tammikuu	41	32	683	Heinäkuu	22	23	638
Helmikuu	31	35	689	Elokuu	21	13	650
Maaliskuu	30	38	689	Syyskuu	14	4	655
Huhtikuu	28	40	683	Lokakuu	21	12	670
Toukokuu	35	28	672	Marraskuu	36	19	682
Kesäkuu	17	49	655	Joulukuu	24	24	689
				Koko vuosi	320	317	671

Huoltopäiviä oli vuoden varrella 245 169, joista 239 589 kunnalliskodissa ja 5 580 työlaitoksessa. Tähän sisältyy 22 358 sotasiirtolaisten huoltopäivää. Huoltopäivät jakautuivat seuraavasti:

	Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden	
	Kunnalliskoti	Työlaitos	Yhteensä	Kunnalliskoti	Työlaitos
Miesten	81 974	5 580	87 554	231	78
Naisten	155 793	—	155 793	271	—
Lasten	1 822	—	1 822	57	—
Kaikkiaan	239 589	5 580	245 169	249	78

Menot ja tulot. Kunnalliskodin ja työlaitoksen menot ja tulot olivat:

Menot	Mk	Tulot	Mk
Kunnalliskodin	9 947 303: 45	Kunnalliskodin	227 225: 45
Työlaitoksen	1 808 713: 40	Työlaitoksen	157 792: —
Yhteiset menot	1 455 489: 60	Luontoisetujen korvaukset	977 506: 45
Yhteensä	13 211 506: 45	Yhteensä	1 362 523: 90

Jos tuloihin vielä lisätään talousarvion ulkopuolella olevana eränä puolustusvoimien käyttöön luovutetusta omaisuudesta saatu hyvitys 42 641 mk, nousevat tulot kaikkiaan 1 405 164:,90 mk:aan.

Tuotannollisista laitoksista tuotti maanviljelys voittoa 199 043: 80 mk ja pesula 136 531: 70 mk, kun sen sijaan sikala tuotti tappiota 169 117: 35 mk. Tuotantolaitosten yhteinen voitto oli kertomusvuonna näin ollen 166 458: 15 mk, kun ne edellisenä vuonna olivat tuottaneet tappiota 50 743: 40 mk.

Bruttokustannus kunnalliskodin kirjanpidon mukaan hoidokkia ja päivää kohden, lapset ja sotasiirtolaiset mukaan lukien, oli 53: 89 mk. Jos vähennetään kunnalliskodin ja työlaitoksen tulot, saadaan hoidokkipäivän nettokustannukseksi 48: 33 mk. Jos ote-

taan huomioon myös tuotantolaitosten voitto, alenee hoidokkipäivän kustannus 47: 65 mk:aan.

Hoidokkien työ. Työkykyisillä hoidokeilla teetettiin töitä laitosten taloustehtävissä ja työhuoneissa sekä maanviljelyksessä, sikalassa ja pesulaitoksessa. Hoidokeista oli 45 miestä vuoden varrella korvaamassa työllään kaupungin heille antamaa köyhäinhoitoa, ja laskettiin heidän työkorvauksensa arvo 75 242: 70 mk:ksi.

Lääkärinhoito. Poliklinikalla käyntien luku oli 1 555, ollen suurin tammikuussa (172 käyntiä) ja pienin syyskuussa (85 käyntiä).

Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 119 jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

Kuolemansyy	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Verenkiertoelinten taudit	23	23	46
Hermoston taudit	1	3	4
Kasvaimet	6	7	13
Hengityselinten taudit	2	1	3
Aineenvaihdunnan taudit	—	2	2
Virtsaelinten taudit	2	2	4
Veren- ja verenvuototaudit	—	1	1
Vanhuudentaudit	11	18	29
Tartuntataudit	6	11	17
Yhteensä	51	68	119

Sielunhoito ja muu henkinen virkistystoiminta. Jumalanpalveluksia pidettiin laitoksen kirkossa joka sunnuntai ja kirkollisina juhlapäivinä sekä erikseen sairasosastoilla. Ehtoollista jaettiin kirkossa neljä kertaa vuodessa sekä sairaalassa yksityisesti tarpeen mukaan. Myös useita lapsenkasteita toimitettiin.

Kirjaston toiminta on sodan johdosta ollut keskeytyneenä. Hoidokkien käytössä oli Helsingissä ilmestyviä päivälehtiä yhteensä 39 suomenkielistä ja 8 ruotsinkielistä vuosikertaa.

Maanviljelys ja puutarhanhoito. Maanviljelystä ja puutarhanhoitoa harjoitettiin laitoksen omiksi tarpeiksi. Laitoksen hoidokkien maanviljelyksessä suorittamista hevospäivätöistä velottiin 25 mk ja hoidokkipäivätöistä 10 mk päivältä. Maanviljelyksen nettovoitto oli, kuten jo edellä on mainittu 199 043: 80 mk.

Sikala. Sikakanta käsitti vuoden alussa 222 ja lopussa 238 eläintä. Vuoden kuluessa myytiin 268 elävää eläintä ja 13 646 kg sianlihaa. Laitosten omaan talouteen toimitettiin lihaa 3 528 kiloa. Sikala tuotti, poikkeuksellisista oloista johtuen, tappiota 169 117: 35 mk.

Pesulaitos. Kunnalliskodin pesulaitoksessa pestiin ja mankeloitiin yhteensä 320 154 kg (edellisenä vuonna 318 236 kg) vaatteita. Pesulaitoksessa työskenteli 2 hoitajaa, lämmittäjämekaanikko ja 17 palkattua pesuapulaista sekä keskimäärin 7 hoidokkia, joiden viimeksi mainittujen päivätyöstä pesulalta velottiin 10 mk. Pesulaitos tuotti voittoa 136 531: 70 mk.

Tervalammen työlaitos

Hoidokit. Laitoksessa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 134 eri henkilöä.

Köyhäinhoitolain nojalla oli näistä laitoksessa 47 eri henkilöä, joista 34 miestä ja 13 naista. Heistä oli köyhäinhoitolain 56 §:n nojalla 16 miestä ja 4 naista, 31 §:n nojalla 16 miestä ja 9 naista sekä molempien pykälien nojalla 2 miestä. Edellisestä vuodesta oli jäänyt jäljelle 26 hoidokkia, niistä 16 miestä ja 10 naista, vuoden varrella otettiin [1]) 20 miestä ja 4 naista sekä poistettiin [1]) 21 miestä ja 11 naista, joten v:teen 1944 jäi 15 miestä ja 3 naista, eli yhteensä 18 hoidokkia köyhäinhoitolain nojalla. Poistetuista miehistä 11 siirtyi vapaaseen elämään ja 10 muihin laitoksiin. Poistetuista naisista 8 siirtyi vapaaseen elämään ja 3 siirrettiin muihin laitoksiin.

[1]) Niihin lukuihin nähden, jotka koskevat laitokseen otettujen ja sieltä poistettujen hoidokkien määriä, on otettava huomioon, etteivät ne tarkoita eri henkilöitä, sillä sama henkilö on saatettu ottaa ja poistaa laitoksesta useamman kerran vuoden aikana.

Irtolaislain nojalla hoidettiin laitoksessa 87 eri naista. Vuoden alussa heitä oli 26, vuoden varrella otettiin 66 ja poistettiin [1]) 43, joten seuraavaan vuoteen jäi 49. Poistetuista pääsi 14 lopulliseen ja 29 ehdolliseen vapauteen.

Koko laitoksen kaikkien hoidokkien saapuminen ja entisten poistaminen sekä keskimääräinen hoidokkiluku vuorokautta kohden kuukausittain käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden	Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden
Tammikuu ...	9	8	55	Heinäkuu	2	3	69
Helmikuu	14	7	58	Elokuu	2	5	67
Maaliskuu	7	6	58	Syyskuu	12	13	68
Huhtikuu	13	6	64	Lokakuu	6	6	67
Toukokuu	8	4	69	Marraskuu	12	12	63
Kesäkuu	2	2	72	Joulukuu	3	3	66
				Koko vuosi	[1])90	[1])75	65

Menot ja tulot. Työlaitoksen bruttomenot olivat 1 897 611: 45 mk ja bruttotulot 977 059: 45 mk. Maatilan puhdas tulo oli 42 444 mk. Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 80: 35 mk (rakennuskorjauksiin käytetyt 71 509: 70 mk huomioonottaen 83: 38 mk). Jos bruttomenoista vähennetään työlaitoksesta kertyneet tulot, saadaan nettokustannukseksi 38: 98 mk (edellisenä vuonna 49: 09 mk). Jos lisäksi otetaan huomioon maatilan nettotuotto, saadaan nettokustannukseksi hoitopäivältä 37: 18 mk (edellisenä vuonna tuloa yli kustannusten 1: 12 mk).

Hoidokkien työ. Hoidokit työskentelivät peltoviljelys-, puutarha-, navetta-, talli-, sikala-, talous-, rakennus-, metsätalous- y.m. töissä, tehden kaikkiaan 19 307 työpäivää. Tästä määrästä oli työvelvollisten työpäiviä 1 956 ja köyhäinhoitolain 31 §:n nojalla laitokseen otettujen hoidokkien työpäiviä 3 953 sekä irtolaisten työpäiviä 13 398. Työvelvollisten laskettiin työllään korvanneen joko itse saamaansa köyhäinhoitoa tai niiden henkilöiden huoltoa, joiden puolesta he lain mukaan olivat korvausvelvollisia, kaikkiaan 32 791: 45 mk:n arvosta.

Terveydenhoito. Laitoksen lääkäri on ollut koko kertomusvuoden ajan sotapalveluksessa, minkä vuoksi terveydenhoidosta ovat huolehtineet laitoksen sairaanhoitajattaren ohella Vihdin kunnan virkaatekevät kunnanlääkärit. Terveystilanne hoidokkien keskuudessa on ollut sukupuolitauteja lukuunottamatta hyvä.

Henkinen huolto. Sielunhoidosta ovat edelleenkin huolehtineet Vihdin seurakunnan papit käymällä laitoksella pitämässä hartaustilaisuuksia. Sen jälkeen kuin laitokselle otettiin apulaisjohtaja, on entistä enemmän kiinnitetty huomiota hoidokkien muuhunkin henkiseen huoltoon. Kolmiääninen naishoidokkikuoro on harjoitellut lauluja laitoksella järjestettyihin juhliin. Ohjelmallisia tilaisuuksia on kertomusvuoden kuluessa ollut 7, joissa pääasiassa hoidokit ovat suorittaneet ohjelmaa. Syys- ja talvikautena on kerran viikossa ollut kerhoilta, jossa on luettu, ommeltu ja laulettu. Kuten aikaisemminkin on hoidokeilla ollut käytettävissä 1 030 nidettä käsittävä lainakirjasto, helsinkiläiset päivälehdet ja joitakin aikakauslehtiä sekä radio vapaa-aikain viettoa varten.

Maatila. Viljelty pinta-ala käsitti kertomusvuonna peltoa ja puutarhaa 200.41 ha sekä n. 30 ha raivattua laidunmaata. Viljelykset jakautuivat eri kasvien kesken seuraavan taulukon osoittamalla tavalla, josta myös ilmenevät vastaavat kylvö- ja satomäärät:

---

[1]) Ks. alav. s. 91.

Kasvi	Viljelysala, ha	Kylvömäärä, kg	Sato	
			Kaikkiaan, kg	Hehtaaria kohden, kg
Ruis	17.83	3 315	17 768	996.5
Syysvehnä	2.72	830	4 735	1 740.8
Kevätvehnä	22.12	6 510	23 575	1 065.8
Ohra	1.70	350	3 025	1 779.4
Kaura	27.81	6 935	42 715	1 536.0
Peruna	12.49	24 450	61 570	4 929.5
Lanttu	1.50	35	2 700	1 800.0
Ruokaherne	1.63	400	150	92.0
Rehuherne	3.66	1 450	2 600	710.4
Vihantarehu	11.21	3 060	106 350	9 487.1
Heinä kuiva	55.95	•	180 000	3 217.2
» tuore (A.I.V.)		•	135 500	2 421.8
Sokerijuurikas	1.74	25	6 316	3 629.9
Rehujuurikas	2.51	50	—	—
Öljykasvit	2.11	109	844	400.0
Täyskesanto	14.53	—	—	—
Puutarha	8.49	•	•	•
Laidun	12.41	—	—	—
Raivattuja laidunmaita	30.00	—	—	—

Lannoitukseen käytettiin 1 625 kuormaa karjanlantaa, 900 kuormaa mutaa, 188 900 kg kalkkikivijauhoa, 5 050 kg kalkkisalpietaria, 20 850 kg kalisuolaa, 800 kg superfosfaattia, 4 950 kg ammoniumsulfaattia ja 1 800 kg Y-lannosta. Hevostyöpäiviä suoritettiin yhteensä 3 194. Vaikka v. 1943 koko maan huomioon ottaen oli maatalouden kannalta katsottuna hyvä, oli se kuitenkin Tervalammen kartanon osalta huono. Runsaiden sateiden vuoksi jäivät alavat kylvetyt pellot veden alle, ja sato tuhoutui kokonaisuudessaan n. 30 ha:n alalta. Paljon tuhoa aiheutui liiallisesta kosteudesta korkeammillakin mailla. Syysrukiista, joka olkisadoltaan oli ennätysmäinen, saatiin heikko jyväsato. Tämä aiheutui kukinta-aikana sattuneista sateista. Liiallisen kosteuden vuoksi ruokaherneestä saatu sato epäonnistui kokonaan ja perunasato jäi kovin pieneksi. Kertomusvuonna kasvoivat vain sellaiset kuivat rinnemaat, jotka poutavuosina epäonnistuvat. Nautakarja käsitti vuoden alussa 110 ja lopussa 146 päätä. Koko karjan (65.1 kpl) keskituotanto oli tarkastusvuonna 1942—43 2 606 kg maitoa, 107 kg rasvaa rasvaprosentin ollessa 4.1 % ja säännöllisten (34 kpl) vastaavasti 2 736 kg, 111 kg ja 4.1 %. Sikalassa oli vuoden alussa yhteensä 48 ja lopussa 44 eläintä. Vuoden kuluessa myytiin 33 sikaa ja 15 porsasta.

Sijoitus yksityishoitoon

Yksityiskoteihin hoidettavaksi oli kertomusvuonna sijoitettuna 7 täysikasvuista henkilöä, joista 4 miestä ja 3 naista. Heidän huoltopäiviensä luku oli kaikkiaan 2 318.

Kotiavustukset

Kertomusvuonna jaettiin varsinaista kotiavustusta yhteensä 3 835 Helsingissä asuvalle henkilölle, joista 2 776 sai yksinomaan kotiavustusta vähintään 500 mk:n arvosta, loput olivat kotiavustuksen ohella saaneet myös laitos- tai yksityishoitoa. Tilapäistä avustusta eli kotiavustusta alle 500 mk:n arvosta sai edellisten lisäksi 700 henkilöä. Varsinaisille avunsaajille annetusta kotiavustuksesta tuli vielä osalliseksi 324 aviopuolisoa ja 943 lasta.

Seuraava taulukko osoittaa perhesuhteet ja lasten luvun niissä tapauksissa, joissa lapset olivat osallisina kotiavustuksista:

Lasten luku	Perheitä, joihin kuului			Yhteensä
	mies ja vaimo	mies	vaimo	
1	59	4	211	274
2	32	—	90	122
3	18	—	50	68
4	11	—	19	30
5	7	—	2	9
6	4	—	3	7
7	1	—	1	2
Yhteensä	132	4	376	512

Lapsia oli näissä varsinaista kotiavustusta saaneissa perheissä siis kaikkiaan 943 eli perhettä kohden keskimäärin 1.8 (edellisenä vuonna 1.9).

Laskemalla yhteen varsinaiset ja tilapäiset kotiavustusta saaneet sekä kotiavustuksista osallisiksi joutuneet saadaan summaksi 5 802, joka luku ilmaisee niiden Helsingissä asuvien kokonaismäärän, jotka suoraan tai välillisesti pääsivät nauttimaan kotiavustuksia.

Kotiavustukset annettiin osittain rahana, osittain ruokatavaroiden, vaatteiden, polttopuiden y.m. luontoismuodossa. Rahana annettujen avustuksien osuus oli 87.3 % ja tarveaineina annettujen osuus 12.7 %. Mitä kotiavustustasoon tulee, on sitä, niinkuin tärkeimpiä lautakunnan päätöksiä selostavassa esityksessä jo on mainittu, prosentuaalisesti korotettu elinkustannusindeksin noustessa. Tästä johtuen osoittaa tapausta kohden laskettu keskimääräinen avustus nousua edellisiin vuosiin verrattuna. Tapausta kohden kuukaudessa laskettu kotiavustus on viime vuosina ollut seuraava:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1934 ...	257: 03	1936 ...	295: 65	1938 ...	317: 15	1940 ...	350: 95	1942 ...	435: 26
1935 ...	282: 29	1937 ...	306: 04	1939 ...	321: 68	1941 ...	405: 58	1943 ...	496: 19

Kertomusvuoden kuluessa kuukausittain Helsingissä asuville jaettujen kotiavustusten rahamäärä käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

Kuukausi	Kotiavustukset, mk					
	Rahana	Polttopuina	Ruokana	Vaatteina	Muussa muodossa	Yhteensä
Tammikuu	1 060 222	143 301	20 623	7 196	5 774	1 237 116
Helmikuu	1 139 051	170 441	19 903	7 489	4 661	1 341 545
Maaliskuu	1 056 905	150 633	18 155	9 661	4 240	1 239 594
Huhtikuu	1 052 809	109 378	16 872	6 254	4 771	1 190 084
Toukokuu	1 012 410	55 596	13 394	11 420	4 208	1 097 028
Kesäkuu	946 902	36 316	9 879	7 557	3 337	1 003 991
Heinäkuu	903 310	12 244	7 716	5 747	3 090	932 107
Elokuu	875 335	10 345	7 388	2 523	137 519	1 033 110
Syyskuu	875 168	61 325	7 075	1 798	2 480	947 846
Lokakuu	907 635	223 610	8 232	2 602	3 573	1 145 652
Marraskuu	931 961	200 732	7 457	8 367	4 744	1 153 261
Joulukuu	939 283	119 112	6 945	5 552	4 284	1 075 176
Koko vuosi	11 700 991	1 293 033	143 639	76 166	182 681	13 396 510

Vastaavien avustustapauksien lukumäärää osoittaa seuraava taulukko:

Kuukausi	Kotiavustus-tapauksia	Näistä uusia avustus-tapauksia	
		Kaikkiaan	Syynä työttömyys
Tammikuu	2 637	59	11
Helmikuu	2 596	55	6
Maaliskuu	2 553	58	8
Huhtikuu	2 435	55	4
Toukokuu	2 356	47	6
Kesäkuu	2 169	57	3
Heinäkuu	2 061	42	6
Elokuu	1 992	31	3
Syyskuu	2 067	30	—
Lokakuu	2 066	59	10
Marraskuu	2 047	67	11
Joulukuu	2 020	48	—
Koko vuosi	26 999	608	68
Avustuskanslia, jonka toimesta avustus on annettu			
I	5 307	71	—
II	4 543	75	—
III	4 101	82	—
IV	4 108	58	—
V	3 716	81	23
VI	2 174	200	42
VII	3 050	41	3
Yhteensä	26 999	608	68

Päiväkodeissa oleskelun muodossa avustetut alle 16-vuotiaat lapset on myös luettu kotiavustusta saaneiden lukumäärään. Näitä lapsia oli 2 poikaa ja 2 tyttöä.

Huoltolautakunnan työtuvat

Kertomusvuonna työtuvat toimivat entiseen tapaan kolmena osastona, joista:

A-osaston tarkoituksena oli varata työskentelymahdollisuuksia varattomille täysi-ikäisille henkilöille, joilla oli kotipaikkaoikeus Helsingin kaupungissa ja jotka vanhuuden, henkisen tai ruumiillisen sairaalloisuuden, ruumiinvamman tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi ainoastaan osittain pystyivät omalla työllään hankkimaan itselleen elatusta sekä joiden työtupiin ottaminen katsottiin yhteiskunnallisen huollon tarkoitusperien mukaiseksi;

B-osaston tarkoituksena oli varata työskentelymahdollisuuksia niille alkoholisti- ja irtolaisnaisille, lähinnä valvonta-asteella oleville, joilla oli kotipaikkaoikeus Helsingissä ja joille ei ollut onnistuttu saamaan sopivaa ansiotyötä muualla; sekä

C-osaston tarkoituksena oli varata tilaisuutta ansioon ja itse-elatukseen varattomille, työttömyyden vuoksi yhteiskunnallista huoltoa tarvitseville työkykyisille, työhaluisille ja ilman omaa syytään työttömille naisille, joilla oli kotipaikkaoikeus Helsingissä.

Työskentely tapahtui A-osastolla 5 työryhmässä, joista 3 oli naisia varten, B-osastolla yhtenä ryhmänä sekä C-osastolla 3 ryhmässä. Työntekijöitä voitiin talousarvion mukaan sijoittaa kaikille osastoille yhteisesti 300. C-osasto oli suljettuna koko heinäkuun ajan.

Sota-aika on eri tavoin vaikuttanut työtupienkin toimintaan. Raaka-aineiden, etenkin kangasalan tuotteiden saannin vaikeudesta johtui, että omista tarveaineista valmistettuja tuotteita voitiin vain rajoitetussa määrässä valmistaa. Tästä johtuen on työtupien ainoassa myymälässäkin ollut vain niukasti tavaraa kaupan. Sen sijaan asiakkaiden omista tarveaineista valmistettavien esineiden tilauksia oli riittävästi. Lisäksi on sota-ajan aiheuttama yleinen työvoiman kysyntä johtanut siihen, että vaativampiin töihin pystyvät työtupien työntekijät ovat hakeutuneet vapaisiin töihin, minkä vuoksi työntekijäin lukumäärä työtupien kaikilla osastoilla on jatkuvasti vähentynyt.

Miesten työryhmissä valmistettiin yksinkertaisempia konttori- y.m. huonekaluja, lasten kalustoja ja leluja, suoritettiin maalaustöitä, huone- ja talouskalujen korjausta, vähäisiä metallitöitä sekä jalkineiden korjausta. Naisten työryhmissä tehtiin sairaalavaatteita, puolustuslaitoksen töitä, varattomille kansakoululaisille sekä huoltolautakunnan avustettaville jaettavia vaatteita, yksityisten henkilöiden ja liikkeiden ompelutöitä, m.m. peitteitä ja patjoja sekä kudottiin mattoja.

Työskentelevien lukumäärä vaihteli eri kuukausina s. 63 olevasta taulukosta lähemmin ilmenevällä tavalla. Mainittakoon tässä, että sanottu lukumäärä oli pienimmillään, 209, heinäkuun 8 p:n ja elokuun 4 p:n sekä suurimmillaan, 288, helmikuun 18 p:n ja maaliskuun 17 p:n välisenä aikana. Työpäivien luku koko vuonna oli 66 784.

Työtupien bruttomenot olivat 6 041 980: 05 mk ja bruttotulot 3 671 538: 15 mk, joten nettomenoiksi jää 2 370 441: 90 mk. Työntekijää ja työpäivää kohden laskettuna olivat bruttomenot 90: 47 mk (edellisenä vuonna 75: 82 mk) ja nettomenot 35: 49 mk (edellisenä vuonna 31: 61 mk). Jos laskelmassa otetaan vielä huomioon vuoden päättyessä myymättömänä olevan valmistevaraston sekä työainevaraston arvo, 698 044: 30 mk, supistuvat nettomenot 25: 04 mk:ksi (edellisenä vuonna 23: 25 mk) työntekijää ja työpäivää kohden.

N.s. ehkäisevänä huoltokeinona on työtuvilla ollut oma, joskin normaalivuosia pienempi kansantaloudellinen ja sosiaalinen merkityksensä, ja on niiden avulla joukko pääkaupungin vakinaisia asukkaita voitu estää joutumasta suoranaisen köyhäinhoitoavustuksen varaan. Niinikään työtupien erikoisosastot ovat jatkuvasti tarjonneet työmahdollisuuksia valvonnassa oleville naispuolisille alkoholisteille, irtolaisille sekä työttömyyshuoltokansliaan ilmoittautuneille.

Lopuksi on huomautettava, että työtupien A- ja C-osastoilla työskennelleitä henkilöitä ei ole tilastollisissa selvityksissä luettu avunsaajiin, mikäli he eivät ole saaneet muuta huoltoa, sen sijaan sisältyvät B-osastolla työskennelleet irtolais- ja alkoholistinaiset asianomaisiin irtolais- ja alkoholistitilastoihin.

Lahjoitusrahastojen koroilla avustetut

Huoltotoimen hyväksi lahjoitettujen rahastojen korkoja oli kertomusvuonna tapahtuvaa jakoa varten kertynyt seuraavasti:

	Mk		Mk
Alexandras understöd-rahasto ..	319: 70	Kordelinin, Alfred, avustusrahasto	12 057: 95
Bergmanin, Maria, testamenttirahasto	573: 90	Lampan, Elsa Maria, rahasto ...	840: 40
Brobergin, Gustava Katharina y.m. rahastot	837: 90	Mattsson-Kivilän, Isak, puolisoiden apurahasto	10 000: —
Elgin, Vilhelm, pauvres honteux rahasto	563: 15	Sierckin, Adolf Fredrik, rahasto	401: 70
Gardbergin, Lisette, rahasto	57: 40	Sierckenin, Carl, rahasto	160: 70
Grefbergin, Emma, rahasto.....	11 195: 45	Wavulinin, Waldemar, lahjoitusrahasto	860: 80
Gripenbergin, Hedvig Charlotta, rahasto	642: 75	Westzynthiuksen, W. J. S., testamenttirahasto	1 199: 40
Hanellin, Carl Gustaf, rahasto	276: 25	Yhteensä	78 299: 35
Holmströmin, John, rahasto kainojen köyhien hyväksi	38 311: 90		

Näistä varoista jaettiin huoltolautakunnan toimesta avustuksia 192 eri henkilölle yhteensä 46 117: 80 mk.

Kun näillä avustuksilla ei ole lain perusteella annetun köyhäinhoidon luonnetta, ei tätä summaa ole sisällytetty huoltotoimen varsinaisiin menoihin, eikä lahjoitusvaroja saaneita henkilöitä ole myöskään tilastollisissa selvityksissä otettu huomioon, mikäli he eivät ole saaneet avustusta myös köyhäinhoitolain nojalla.

B. Irtolaislakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Irtolaishuollossa oli kertomusvuonna kaikkiaan 704 eri henkilöä, joista 75 miestä ja 629 naista. Sinä seitsenvuotiskautena, jona voimassa olevan irtolaislain mukaista irtolaishuoltoa on pääkaupungissa suoritettu, on kunakin vuotena ollut huollossa seuraavat lukumäärät henkilöitä:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1941	112	579	691
1938	132	359	491	1942	69	597	666
1939	176	466	642	1943	75	629	704
1940	145	551	696				

Kuten asetelmasta havaitaan, oli kertomusvuonna irtolaishuollossa olleiden lukumäärä suurempi kuin minään aikaisempana vuonna. Miespuolisten irtolaisten luku sen sijaan oli edelleen suhteellisen pieni.

Kaikista kertomusvuonna huolletuista irtolaisista oli uusia, vasta kertomusvuonna ensi kerran huoltoon otettuja 240, erikseen oli miehistä uusia 37 ja naisista 203. Kuluneena viisivuotiskautena on eri vuosina näiden n.s. uusien irtolaisten luku ollut seuraava:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1941	35	169	204
1938	71	171	242	1942	20	202	222
1939	79	185	264	1943	37	203	240
1940	53	238	291	Yhteensä	413	1 414	1 827

Uusien irtolaisten yhteenlaskettu määrä osoittaa niiden eri henkilöiden lukumäärän, jotka ajanjaksona 1937—43 ovat olleet irtolaishuoltotoimenpiteiden alaisina. Miehiä oli tästä kokonaisluvusta 22.6 %, joten irtolaishuolto valtaosaltaan on ollut naisten huoltoa. Mainittakoon vielä, että kertomusvuonna huollettujen 704 henkilön lisäksi käsiteltiin irtolaisina 6 miestä ja 12 naista, jotka kuitenkin vielä kertomusvuoden kuluessa siirrettiin alkoholistihuoltoon ja jotka tilastollisessa selvittelyssä on luettu alkoholisteihin. Seuraavassa esiintyvät selvitykset koskevat yleensä, mikäli toisin ei ole mainittu, kertomusvuonna huollettujen irtolaisten kokonaismäärää. Vain niissä tapauksissa, että uusien irtolaisten kohdalla olosuhteissa on ollut merkittävä ero verrattuna näihin, on erikseen esitetty tärkeimpiä numerotietoja tästäkin ryhmästä.

Syntymäpaikan mukainen ryhmittely osoittaa, että syntyperäisiä helsinkiläisiä oli kaikista irtolaisista vain 91 eli 12.9 %, erikseen miehistä 20.0 % ja naisista 12.1 %. Kaikista irtolaisista oli syntynyt, prosenteissa:

	Miehiä	Naisia	Kaikkiaan
Suomen kaupungeissa	40.0	32.3	33.1
» maalaiskunnissa	56.0	66.1	65.1
Ulkomailla	4.0	1.6	1.8

Köyhäinhoidollisen kotipaikkaoikeuden perusteella ryhmittyivät kaikki irtolaishuollossa olevat seuraavalla tavalla:

Kotipaikka	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Helsinki	53	355	408
Helsinkiä ympäröivät kunnat [1]	1	20	21
Uudenmaan läänin muut kaupungit	—	—	—
» » » maalaiskunnat	1	26	27
Suomen muut kaupungit	6	85	91
» » maalaiskunnat	4	67	71
Valtion tapaukset	2	7	9
Tuntematon	8	69	[2] 77
Yhteensä	75	629	704

[1] Huopalahti, Haaga, Oulunkylä, Helsingin mlk. ja Kulosaari. — [2] Tuntemattomien suuri lukumäärä johtuu etupäässä siitä, että pakkotyöhön määrätyistä ei kotipaikkaoikeutta ole selvitetty, koska kotipaikkaoikeuskysymyksellä ei heihin nähden ole huoltolautakunnan kannalta erikoisempaa merkitystä.

Kotipaikkaoikeus Helsingin kaupungissa oli selvitetyistä siis 408:lla eli 58.0 %:lla (edellisenä vuonna 57.8 %), erikseen uusista irtolaisista 118:lla eli 49.2 %:lla (edellisenä vuonna 50.5 %). Muita kuin Suomen kansalaisia oli irtolaisissa 2 miestä ja 3 naista. Äidinkielenä oli suomi 645:llä eli 91.6 %:lla, ruotsi 55:llä eli 7.8 %:lla ja lopulla 4:llä jokin muu kieli.

Irtolaishuollon peruste. Ne erityiset perusteet, joiden nojalla asianomaiset henkilöt ovat lain mukaan voineet joutua irtolaishuollon alaisiksi, ovat: 1) kuljeksiva elämä, 2) tavanomainen työn vieroksuminen, 3) kerjuu, 4) ammattihaureus tai 5) jokin muu peruste. Ryhmittämällä irtolaiset tämän mukaisesti ja sitä perustetta silmälläpitäen, jota on katsottu pääperusteeksi heidän ensi kerran irtolaishuoltoon joutuessaan, saadaan seuraava asetelma:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kuljeksiva elämä	2	2.7	4	0.7	6	0.9
Työn vieroksuminen	33	44.0	29	4.6	62	8.8
Kerjuu	15	20.0	—	—	15	2.1
Ammattihaureus	—	—	594	94.4	594	84.4
Muu peruste	25	33.3	2	0.3	27	3.8
Yhteensä	75	100.0	629	100.0	704	100.0

Irtolaisnaisista joutui 94.4 % huoltoon ammattihaureuden perusteella ja loput työn vieroksumisen, kuljeksivan elämän tai jonkin muun perusteen nojalla. Miehistä suurin osa 33 eli 44.0 %, otettiin huoltoon työn vieroksumisen perusteella sekä 25 eli 33.3 % muilla perusteilla s.o. olivat henkilöitä, jotka muulla elämäntavallaan kuin haureudella tuottivat ilmeistä vaaraa yleiselle järjestykselle turvallisuudelle tai siveellisyydelle [1]). Loput 22.7 % oli huollossa kerjuun tai kuljeksivan elämän perusteella. Uusiin miespuolisiin irtolaisiin nähden oli työn vieroksuminen hallitsevana perusteena 67.6 %, »muiden» perusteiden osuus oli 24.3 %, kerjuun 5.4 % sekä kuljeksivan elämän osuus 2.7 %.

Huoltotoimenpiteet. Irtolaisten suhteen käytettäviä huoltotoimenpiteitä ovat, kuten tunnettua, varoitus ja sen ohessa mahdollinen kotikuntaan lähettäminen, irtolaisvalvonta sekä työlaitokseen tai pakkotyöhön määrääminen, minkä lisäksi työlaitoksesta ja pakkotyöstä ehdollisesti vapautuneet irtolaiset ovat määräajan n.s. jälkivalvonnan alaisina. Seuraavasta yhdistelmästä ilmenee, missä määrin käytännössä on sovellettu eri huoltomuotoja, ja on taulukkoa laadittaessa otettu huomioon kunkin irtolaisen kohdalla häneen kertomusvuoden kuluessa viimeksi sovellettu huoltotoimenpide.

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	21	28.0	148	23.5	169	24.0
Kotikuntaan lähettäminen	—	—	6	1.0	6	0.9
Irtolaisvalvonta	6	8.0	78	12.4	84	11.9
Työlaitos	16	21.3	242	38.5	258	36.7
Pakkotyö	9	12.0	72	11.4	81	11.5
Jälkivalvonta	20	26.7	66	10.5	86	12.2
Ei toimenpidettä	3	4.0	17	2.7	20	2.8
Yhteensä	75	100.0	629	100.0	704	100.0

Vain varoitusasteelle jääneitä oli siis 24.0 % ja valvonta-asteelle 11.9 %, työlaitoksessa oli 36.7 % ja pakkotyössä 11.5 % sekä jälkivalvonnassa 12.2 %. Aivan vuoden lopussa huoltoon joutuneisiin 20 henkilöön nähden ei ehditty vielä kertomusvuonna toimenpiteitä täytäntöönpanna. Uusista irtolaisista jäi varoitusasteelle 55.8 %, valvonta-asteelle 6.3 %, työlaitoksessa oli 24.2 % ja pakkotyössä 0.4 sekä jälkivalvonnassa 2.9 %, minkä lisäksi 8.3 % oli sellaisia vuoden lopussa tulleita, joihin ei vielä ehditty huoltotoimenpiteitä soveltaa.

[1]) Suurin osa näistä on ollut henkilöitä, jotka ovat syyllistyneet väkijuomalainsäädäntöä vastaan tehtyihin rikoksiin, esim. väkijuomien luvattomaan myyntiin.

Seuraavasta yhdistelmästä selviää lisäksi, missä määrin eri irtolaisiin nähden on ainoana toimenpiteenä käytetty joko lievempiä tai suoraan ankarampia toimenpiteitä sekä missä määrin lievempien toimenpiteiden osoittauduttua tehottomiksi on siirrytty ankarampaan huoltomuotoon, minkä lisäksi siitä myös ilmenee pitemmälle huollon asteelle ehtineisiin eri vaiheissa sovelletut toimenpiteet:

Huoltotoimenpide	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Yksinomaan varoitus	21	148	169
» kotikuntaan lähettäminen	—	—	—
» irtolaisvalvonta	5	69	74
» työlaitos	15	155	170
» pakkotyö	6	63	69
» jälkivalvonta	7	22	29
Varoitus+kotikuntaan lähettäminen	—	6	6
» +irtolaisvalvonta	1	9	10
» +irtolaisvalvonta+työlaitos	—	5	5
» +työlaitos	—	29	29
» +työlaitos+jälkivalvonta	—	2	2
» +pakkotyö	—	1	1
Irtolaisvalvonta+työlaitos	—	29	29
» +työlaitos+pakkotyö	1	—	1
Työlaitos+pakkotyö	1	7	8
» +jälkivalvonta	9	39	48
Työlaitos+jälkivalvonta+työlaitos	1	13	14
Pakkotyö+jälkivalvonta	4	3	7
» +jälkivalvonta+pakkotyö	1	1	2
Jälkivalvonta+työlaitos	—	10	10
» +työlaitos+irtolaisvalvonta+työlaitos	—	1	1
Ei toimenpidettä	3	17	20
Yhteensä	75	629	704

Työlaitokseen ja pakkotyöhön toimittamiseen nähden on huomattava, että poliisiviranomaiset joutuivat useasti soveltamaan irtolaislain 20 §:n 3 mom:ssa olevaa säännöstä, jonka mukaan poliisipäällikön on ilman edellä käypiä lievempiä huoltotoimenpiteitä tehtävä maaherralle irtolaisesta laitosesitys, jos tämä on kahden viimeisen vuoden kuluessa ollut työlaitoksessa, pakkotyössä tai vapausrangaistusta kärsimässä. Esitykset laitokseen lähettämiseksi teki poliisipäällikkö 207 ja huoltolautakunta vain yhdessä tapauksessa. Erinäisistä käytännöllisistä syistä on laitokseen lähettämisesitykset yleensä jätetty poliisiviranomaisten tehtäväksi. Ehdollisesti vapautettiin ennen vuoden päättymistä työlaitoksiin toimitetuista 11 miestä ja 86 naista. Työlaitoksiin palautettiin 2 ehdollisesti vapautettua miestä ja 35 naista. Lopullisesti vapautettiin työlaitoksista 4 miestä ja 53 naista.

Huoltopäivien luku irtolaistyölaitoksissa oli kaikkiaan 36 699, niistä 1 867 miesten ja loput naisten. Näihin lukuihin eivät sisälly huoltopäivät pakkotyössä, koska niistä ei aiheudu kunnalle mitään kustannuksia.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan ryhmittyivät irtolaiset seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	43	57.3	397	63.1	440	62.5
Naineita, yhdessä asuvia	11	14.7	95	15.1	106	15.1
» erossa asuvia	13	17.3	63	10.0	76	10.8
Leskiä	2	2.7	25	4.0	27	3.8
Eronneita	6	8.0	49	7.8	55	7.8
Yhteensä	75	100.0	629	100.0	704	100.0

Laillistamatta yhdessä asuvia oli näistä 15 naista. Aviottomina syntyneitä oli kaikista irtolaisista 79 eli 11.2 %, erikseen miehistä 8.0 % ja naisista 11.6 %. Kodin ulkopuolella oli kasvatettu miehistä 5 ja naisista 84.

Lapsia oli kaikkiaan 167 irtolaisella yhteensä 253, joista aviottomia lapsia 117.

Ikä. Eri ikäluokkien suhteelliset osuudet prosenteissa olivat irtolaishuollossa olevien keskuudessa seuraavat:

	[1] 18—20 v.	21—29 v.	30—39 v.	40—49 v.	50—59 v.	60-v.	Yhteensä
Miehet	2.7	5.3	33.4	29.3	16.0	13.3	100.0
Naiset	9.7	40.1	30.8	15.6	3.3	0.5	100.0
Kaikki	9.0	36.4	31.1	17.0	4.7	1.8	100 0

Kaikkien miespuolisten irtolaisten keski-ikä oli 38 vuotta 1 kuukausi sekä naispuolisten 32 vuotta ja 1 kuukausi. Nuorin irtolaismies oli 29 vuotias ja vanhin 72 vuotias, nuorin irtolaisnainen 18 vuotias ja vanhin 60 vuotias.

Koulusivistys. Koulusivistykseltään oli irtolaisista mitään koulua käymättömiä 48 eli 6.8 %, vain osan kansakoulua oli käynyt 70 eli 9.9 %, kansakoulun käyneitä oli 515 eli 73.2 %, oppikoulua vähemmän kuin 5 luokkaa oli käynyt 26 eli 3.7 %, keskikoulu-, oppikoulun lukioluokkien tai ylioppilassivistys oli 20:llä eli 2.8 %:lla ja kaupallinen tai muu ammattikoulusivistys oli 25:llä eli 3.6 %:lla.

Ammatti. Aikaisemmin pääasiallisesti harjoittamansa ammatin mukaan ryhmittyivät irtolaiset seuraavasti:

Ammattiryhmä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	1	1.3	2	0.3	3	0.4
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoa harjoittavia	1	1.3	6	0.9	7	1.0
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	3	4.0	44	7.0	47	6.7
Liikehenkilökuntaa:						
a) päällystöä, työnjohtajia, konttorihenkilökuntaa	2	2.7	18	2.9	20	2.8
b) työntekijöitä	—	—	29	4.6	29	4.1
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä	29	38.7	252	40.1	281	39.9
Muita työntekijöitä	33	44.0	86	13.7	119	16.9
Merimiehiä ja kalastajia	1	1.3	1	0.2	2	0.3
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	3	4.0	2	0.3	5	0.7
Yksityisten palvelijoita	—	—	175	27.8	175	24.9
Muun elinkeinon harjoittajia	1	1.3	6	0.9	7	1.0
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	1	1.3	8	1.3	9	1.3
Yhteensä	75	100.0	629	100.0	704	100.0

Mitä yksityisiin ammatteihin tulee, muodostivat apu- ja sekatyöntekijät, luvultaan 27, suurimman ja muista selvästi erottuvan ryhmän miesten joukossa.

Naisista taas oli eniten kotiapulaisia, nimittäin 175, mutta myös tehdastyöntekijät, luvultaan 111, tarjoilijat ja ravintola-apulaiset, luvultaan 95, aputyöntekijät, luvultaan 58, itsenäiset ompelijat, luvultaan 35 sekä liikeapulaiset, luvultaan 27, esiintyivät selvästi erottuvina ryhminä. Suurin osa irtolaisista oli tehdas- y.m. ammattityöntekijäin kodeista, kaikkiaan 200, muiden työntekijäin kodeista oli lähtöisin 179 sekä maataloutta tai sen sivuelinkeinoja harjoittavien kodeista 136. Myös uudet irtolaiset ryhmittyivät sekä oman että vanhempiensa ammatin mukaan suurin piirtein suhteellisesti samalla tavoin kuin kaikki irtolaiset.

Muita tietoja. Irtolaisiin nähden on edelleen selvitetty sellaisia yhteiskunnalliselta kannalta tärkeitä seikkoja kuin heidän aikaisempaa irtolaisuuttaan, rikollisuuttaan, erinäisiä tarttuvia sairauksiaan, asumisolosuhteitaan, alkoholinkäyttöään y.m.s.

[1] Huomattava on, että irtolaiskäsittelyä ei voida soveltaa 18 vuotta nuorempaan henkilöön.

Kaikista irtolaisista oli 414 eli 58.8 % sellaisia, joita ei ollut aikaisemmin käsitelty irtolaisuudesta tai kerjuusta. Ensimmäinen irtolaiskäsittely oli yleensä, varsinkin naisilla, tapahtunut varhaisessa iässä. Kun otetaan huomioon nekin, jotka vasta kertomusvuonna ensi kerran joutuivat irtolaiskäsittelyyn, havaitaan, että miehistä oli 25.3 % ja naisista 69.3 % joutunut ensi kerran irtolaisena käsitellyksi alle 25 vuotiaina sekä vastaavasti alle 21 vuotiaina miehistä 12.0 % ja naisista 38.5 %.

Rikoksista tuomittuja oli etupäässä rikosrekisteriotteista saatujen tietojen mukaan 293 eli 41.6 % kaikista, miehistä erikseen 54 eli 72.0 %. Uusista irtolaisista oli rikoksista tuomittuja 42.5 %. Kaikista tuomituista oli 169 kaksi tai useamman kerran tuomittuja, niistä miehiä 47. Omaisuusrikokset olivat olleet irtolaisten yleisimmin tekemiä rikoksia, nimittäin 60.3 % kaikista, seuraavalla sijalla oli »muiden» rikosten osuus 22.9 %. Väkijuomalainsäädäntöön kohdistuvia rikoksia oli 13.1 % ja yksilöön kohdistuvia rikoksia 3.7 %. Rikoksista tuomitut irtolaiset olivat yleensä tehneet ensimmäisen rikoksensa nuorina, miehistä 31.5 % alle 21 vuotiaina ja 42.6 % alle 25 vuotiaina, naisista vastaavasti 38.9 % ja 66.5 %.

Sukupuolitautia oli aikaisemmin sairastanut miehistä 14 ja naisista 406 sekä kertomusvuonna 1 mies ja 72 naista; miehiä koskevat tiedot perustuvat heidän omiin ilmoituksiinsa. Keuhkotautia oli aikaisemmin sairastanut 7 miestä ja 11 naista sekä kertomusvuonna 7 miestä ja 5 naista. Mielisairaalassa oli aikaisemmin hoidettu 11 miestä ja 12 naista.

Irtolaisten väkijuomien käyttöä koskeva selvitys osoitti, että vain 24 eli 3.4 % oli raittiita, 329 eli 46.7 % käytti väkijuomia jonkin verran ja 351 eli 49.9 % juopotteli.

Kertomusvuonna asuivat irtolaiset pääasiassa seuraavasti:

Asui	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kotona	11	14.7	82	13.0	93	13.2
Asukkina	9	12.0	245	39.0	254	36.1
Yömajassa	22	29.3	58	9.2	80	11.4
Muualla [1])	33	44.0	244	38.8	277	39.3
Yhteensä	75	100.0	629	100.0	704	100.0

Köyhäinhoitoa ennen kertomusvuotta oli irtolaisista saanut 246 henkilöä eli 34.9 % kaikista, erikseen miehistä 69.3 % ja naisista 30.8 %. Kertomusvuonna sai köyhäinhoidon avustusta 8 miestä ja 21 naista. Heidän saamansa kotiavustuksen määrä oli 11 241: 65 mk. Lisäksi huollettiin heitä, lukuunottamatta irtolaistyölaitoksia, köyhäinhoitotoimenpitein muissa laitoksissa yhteensä 2 239 huoltopäivää, jotka jakautuivat seuraavalla tavalla:

Laitosryhmä	Miesten huoltopäiviä	Naisten huoltopäiviä	Huoltopäiviä kaikkiaan
Kunnalliskoti	191	330	521
Työlaitokset	214	262	476
Sairaalat	82	280	362
Tuberkuloosisairaalat	54	307	361
Mielisairaalat	46	473	519
Yhteensä	587	1 652	2 239

Kustannukset. Kaupunkikunnan bruttokustannukset irtolaishuollosta nousivat kertomusvuonna 665 936: 40 mk:aan.

Irtolaishuollon tulokset. Kertomusvuoden aikana ovat poikkeukselliset ulkonaiset olosuhteet edelleenkin vaikuttaneet irtolaishuollon tuloksiin. Työvoiman puutteesta aiheutuneet ansiomahdollisuudet ovat antaneet yhteiskunnan heikoimmallekin ainekselle mahdollisuuden hankkia omalla työllään itselleen tyydyttävä toimeentulo. Taloudellinen hätä ei siis, kuten normaalivuosina usein on ollut asian laita, ole pakottanut tuskin ketään

[1]) Tarkoittaa lähinnä hotelleissa ja matkustajakodeissa asuvia sekä asunnottomia.

hankkimaan toimeentuloaan irtolaisuudeksi katsottavilla keinoilla. Perintönä saadut tai virheellisen kasvatuksen kautta aiheutetut luonneviat sekä sodan aikana yleensä lisääntyvä liialliseen kevytmielisyyteen mennyt elämäntapa ovat pääasiallisesti olleet irtolaisuuden aiheuttajina. Tästä myös on johtunut, että laitoshoitoon toimitettujen irtolaisten lukumäärä on edellisestä vuodesta varsin huomattavasti kasvanut, mutta avohuoltoon otettujen luku jossain määrin vähentynyt. Osaksi on tähän myös vaikuttanut se seikka, että vallinneiden poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi on irtolaishuoltotoimenpiteitä pyritty sovelluttamaan ankarammin kuin normaalisina rauhan vuosina. Kuitenkin on huomattava, että varoituksen saaneiden lukumäärä on edellisestä vuodesta jonkin verran kasvanut. Tämä on enimmäkseen aiheutunut siitä, että irtolaiseksi todettujen joukossa on ollut varsin paljon sellaisia, jotka liiallisen huvittelunhalun vuoksi ovat joutuneet irtolaisuuteen. Nämä irtolaiset ovat kuitenkin jo varoituksen saatuaan parantaneet elämäntapansa ja jättäneet irtolaiselämän.

C. Alkoholistilakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisina oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 748 eri henkilöä, joista 650 miestä ja 98 naista. Tämä naisten lukumäärä oli korkein vuotuinen luku koko alkoholistilain voimassaoloaikana. Niiden seitsemän vuoden aikana, joina lakimääräistä alkoholistihuoltoa Helsingin kaupungissa on suoritettu, on vuosittain huollettu seuraavat määrät alkoholisteja.

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1941	426	12	438
1938	764	41	805	1942	493	50	543
1939	817	38	855	1943	650	98	748
1940	533	14	547				

Kertomusvuonna huollossa olleiden kokonaismäärästä oli jo aikaisemmin huollossa olleita 304 miestä ja 20 naista eli yhteensä 324 henkilöä, joihin nähden huoltotoimenpiteet siis olivat jatkohuoltoa, kun sen sijaan ensi kerran vasta kertomusvuonna alkoholistihuoltotoimenpiteiden kohteiksi joutui 346 miestä ja 78 naista eli kaikkiaan 424 henkilöä. Myös uusien naispuolisten alkoholistien luku on korkein vuotuinen määrä kuluneiden seitsemän vuoden aikana. Näitä n.s. uusia alkoholisteja on eri vuosina ollut seuraavasti:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1941	201	8	209
1938	484	24	508	1942	242	43	285
1939	315	8	323	1943	346	78	424
1940	150	4	154	Yhteensä	2 123	201	2 324

Uusien alkoholistien yhteissumma 2 324 osoittaa niiden eri henkilöiden määrää, jotka ovat joutuneet alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisiksi kuluneena seitsenvuotiskautena. Naisia oli näistä kaikista vain 8.6 %. On vielä mainittava, että alussa esitetyn kokonaisluvun lisäksi alkoholisteina käsiteltiin myös 29 henkilöä, jotka kuitenkin ennen pitkää vielä kertomusvuoden kuluessa siirrettiin irtolaishuoltokäsittelyyn ja on heidät tilastollisessa selvityksessä luettu irtolaisiin. Seuraavassa annettava selvitys kohdistuu yleensä kaikkiin kertomusvuoden aikana huollossa olleisiin alkoholisteihin, mutta on kuitenkin tärkeimmissä kohdin lisäksi julkaistu tietoja erikseen uusistakin alkoholisteista, varsinkin jos olosuhteet heidän kohdallaan ovat huomattavammin poikenneet yleiskatsauksesta.

Kaikista alkoholisteista oli syntyperäisiä helsinkiläisiä vajaa viidesosa eli 18.2 %, naisten joukossa suhteellisesti vähemmän kuin miesten. Kaikista alkoholisteista oli syntynyt prosenteissa laskien:

	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Suomen kaupungeissa	40.0	30.6	38.8
» maalaiskunnissa	57.5	66.3	58.7
Ulkomailla	2.5	3.1	2.5

Muita kuin Suomen kansalaisia oli alkoholisteissa 7 henkilöä. Äidinkielenä oli suomi 669:llä eli 89.4 %:lla, ruotsi 72:lla eli 9.6 %:lla ja 7:llä jokin muu kieli.

Huollon peruste. Perusteita, joiden nojalla alkoholistien suhteen on ryhdytty lainmukaisiin huoltotoimenpiteisiin, erotetaan tilastossa: 1) vaarallisuus, 2) häiriö tai pahennus, 3) elatusvelvollisuuden laiminlyönti, 4) joutuminen läheisen henkilön rasitukseksi, 5) köyhäinhoidon tarve, 6) juopumuspidätykset sekä 7) vapaaehtoisuus.

Alkoholistien jakautuminen eri ryhmiin sen pääperusteen mukaan, jonka nojalla heidät ensiksi on otettu alkoholistihuoltoon, selviää seuraavasta taulukosta:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Vaarallisuus	6	0.9	—	—	6	0.8
Häiriö tai pahennus	151	23.2	22	22.5	173	23.1
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	33	5.1	2	2.0	35	4.7
Rasitukseksi joutuminen	24	3.7	4	4.1	28	3.8
Köyhäinhoidon tarve	7	1.1	1	1.0	8	1.1
Juopumuspidätykset	422	64.9	69	70.4	491	65.6
Vapaaehtoisuus	7	1.1	—	—	7	0.9
Yhteensä	650	100.0	98	100.0	748	100.0

Yli $^3/_5$ alkoholisteista, 65.6 %, oli joutunut huoltoon juopumuspidätysten perusteella, ja oli tämän ryhmän osuus jatkuvasti kasvanut. Sen perusteella, että oli ollut ilmeiseksi häiriöksi tai pahennukseksi ympäristölleen, joutui huoltoon 23.1 % (edellisenä vuonna 24.5 %). Taloudellisten seikkojen, nim. elatusvelvollisuuden laiminlyönnin, omaistensa rasitukseksi joutumisen tai köyhäinhoidon tarpeen johdosta joutui huoltoon 9.5 % (edellisenä vuonna 12.3 %). Vaarallisuus oli perusteena vain 0.8 %:lla. Uusien alkoholistien kohdalla oli perusteista juopumuspidätysten osuus vieläkin suurempi, nimittäin 66.5 %, häiriö ja pahennus olivat perusteena 21.0 %:lla, taloudelliset seikat 10.1 %:lla ja vaarallisuus 0.7 %:lla. Vapaaehtoisena oli huollossa 7 miespuolista alkoholistia [1]).

Huoltotoimenpiteet. Alkoholistien palauttamiseksi raittiiseen ja säännölliseen elämäntapaan voidaan alkoholistilain mukaan edeltävänä toimenpiteenä käyttää varoitusta ja sen yhteydessä tapahtuvaa ohjausta ja tukevaa toimintaa. Varsinaisina huoltotoimenpiteinä tulevat kysymykseen raittiusvalvonta ja hoito yleisessä alkoholistihuoltolassa. Alkoholistihuoltolasta poispäästetty henkilö on vielä sen jälkeen lain määräämän ajan raittiusvalvonnassa, jota seuraavassa nimitetään jälkivalvonnaksi. Tulkoon tässä yhteydessä mainituksi, että valvonnassa olevien alkoholistien huoltoa aikaisemmin suuresti helpottanut, kaupungin järjestämä erityistyömaa oli kertomusvuonna käynnissä vain tammikuun ajan, minkä jälkeen se lakkautettiin tarpeettomana. Huollossa olleiden alkoholistien ryhmittyminen heihin kertomusvuoden aikana viimeksi sovelletun toimenpiteen mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	370	56.9	72	73.5	442	59.1
Raittiusvalvonta	202	31.1	24	24.5	226	30.2
Huoltolahoito, täytäntöönpanematon	12	1.8	2	2.0	14	1.9
Huoltolahoito, täytäntöönpantu	40	6.2	—	—	40	5.3
Jälkivalvonta	26	4.0	—	—	26	3.5
Yhteensä	650	100.0	98	100.0	748	100.0

Alkoholistien sijoittaminen huoltolahoitoon oli sotavuosien aikana eri syistä huomattavan vähäistä. Kertomusvuonna mahdollisuudet suljetun laitoshoidon antamiseen alkoholisteille kuitenkin paranivat, ja siitä johtuen huoltolahoitoa saaneiden osuus pariin edelli-

[1]) Huomattava on, että vapaaehtoisina huoltoloissa hoidetuista alkoholisteista huoltolautakunta saa virallisen tiedon vasta sen jälkeen kuin asianomaiset ovat vapautuneet huoltoloista ja joutuneet n.s. jälkivalvontaan.

seen vuoteen verraten jonkin verran nousi. Jos lasketaan yhteen sekä ne, jotka huoltoloihin lähetettiin tai siellä jo edellisestä vuodesta olivat, että ne, joiden kohdalla huoltolaan lähettämispäätöstä ei syystä tai toisesta kertomusvuoden aikana pantu täytäntöön, nousi huoltolahoitoasteella olevien osuus 7.2 %:iin. Myös jälkivalvonnassa olevien osuus nousi hieman. Vertailun vuoksi on paikallaan mainita, että kaikkien niiden alkoholistien osuus, jotka olivat saaneet tai joille oli suunniteltu annettavaksi huoltolahoitoa, eli siis ryhmiin Huoltolahoito ja Jälkivalvonta luetut, nousi kertomusvuonna 10.7 %:iin kaikista huolletuista alkoholisteista, kun se vuonna 1940 oli vielä runsas neljännes.

Uusista alkoholisteista jäi varoitusasteelle valtaosa eli 81.8 %, raittiusvalvontaan 12.3 %, huoltolahoitoon määrättynä oli 4.5 %, kun taas jälkivalvontaan oli uusista alkoholisteista ehtinyt vain 1.4 %.

Seuraava yhdistelmä osoittaa lisäksi, missä määrin eri alkoholisteihin nähden on ainoana toimenpiteenä käytetty joko lievempiä tai suoraan ankarampia toimenpiteitä sekä missä määrin lievempien toimenpiteiden osoittauduttua tehottomiksi on siirrytty ankarampaan huoltomuotoon:

Huoltotoimenpiteet	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Yksinomaan varoitus	369	72	441
» raittiusvalvonta	181	19	200
» huoltolahoito, täytäntöönpanematon	7	2	9
» huoltolahoito, täytäntöönpantu	34	—	34
» jälkivalvonta	11	—	11
Varoitus+raittiusvalvonta	21	5	26
» +huoltolahoito, täytäntöönpanematon	1	—	1
Raittiusvalvonta+varoitus	1	—	1
» +huoltolahoito, täytäntöönpanematon	4	—	4
» +huoltolahoito, täytäntöönpantu	[1]) 6	—	[1]) 6
Huoltolahoito+jälkivalvonta	15	—	15
Yhteensä	650	98	748

Huoltopäivien luku alkoholistihuoltoloissa oli yhteensä 7 393, jotka kaikki olivat miesten.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäätyyn nähden ryhmittyivät alkoholistit seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	220	33.9	33	33.7	253	33.8
Naimisissa olevia	348	53.5	41	41.8	389	52.0
Leskiä	20	3.1	14	14.3	34	4.6
Eronneita	62	9.5	10	10.2	72	9.6
Yhteensä	650	100.0	98	100.0	748	100.0

Naimisissa olevista miehistä asui kuitenkin 59 ja naisista 10 erossa aviopuolisostaan. Aviottomina syntyneitä oli alkoholisteista 6.1 %, erikseen miehistä 6.5 % ja naisista 4.1 %. Kodin ulkopuolella oli kasvatettu 7.5 % kaikista alkoholisteista.

Lapsia oli 330 alkoholistilla yhteensä 669, joista aviottomia 94 eli 14.1 %.

Ikä. Alkoholistihuoltoon joutuneiden ikäryhmitys osoittaa, että suurin osa alkoholisteja oli 40—49 vuotiaita, nim. 37.7 %. Myös 30—39 vuotiaita oli runsaasti, 32.4 %. Alle 21 vuotiaita oli vain 0.1 % kaikista huoltoon joutuneista ja 50 vuotta vanhempia oli 21.5 %. Eri ikäluokkien osuudet olivat:

	Alle 18 v.	18—20 v.	21—29 v.	30—39 v.	40—49 v.	50—59 v.	60-v.	Kaikkiaan
Luku	1	—	62	242	282	131	30	748
%	0.1	—	8.3	32.4	37.7	17.5	4.0	100.0

[1]) Näistä 2, jotka olivat vapaaehtoisesti olleet alkoholistihuoltolassa.

Kaikkien alkoholistihuollossa olleiden miesten keski-ikä oli 42 vuotta ja 7 kuukautta ja naisten 44 vuotta ja 4 kuukautta sekä uusien alkoholistien vastaavasti 41 vuotta ja 11 kuukautta sekä 44 vuotta ja 3 kuukatta. Erikseen laskettuna oli alkoholistihuoltoloissa olleiden miesten keski-ikä 42 vuotta 7 kuukautta. Keski-iät ovat täten kauttaaltaan kohonneet edelliseen vuoteen verraten.

Koulusivistykseltään oli alkoholisteista mitään koulua käymättömiä 79 eli 10.6 %, vain osan kansakoulua oli käynyt 101 eli 13.5 %, kansakoulun käyneitä oli 449 eli 60.0 %, oppikoulua vähemmän kuin 5 luokkaa oli käynyt 23 eli 3.1 %, keskikoulu-, oppikoulun lukioluokkien tai ylioppilassivistys oli 39:llä eli 5.2 %:lla, akateemisen loppututkinnon oli suorittanut 15 eli 2.0 % ja kaupallinen tai muu ammattikoulusivistys oli 42:lla eli 5.6 %:lla.

Ammatti. Ammattinsa mukaan alkoholistit jakautuivat seuraavasti:

Ammattiala	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	27	4.2	1	1.0	28	3.8
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	4	0.6	1	1.0	5	0.7
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	72	11.1	9	9.2	81	10.8
Liikehenkilökuntaa:						
a) päällystöä, työnjohtajia, konttorihenkilökuntaa	50	7.7	2	2.1	52	7.0
b) työntekijöitä	5	0.8	6	6.1	11	1.5
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä	268	41.2	39	39.8	307	41.0
Muita työntekijöitä	193	29.7	31	31.6	224	30.0
Merimiehiä ja kalastajia	10	1.5	—	—	10	1.3
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	13	2.0	—	—	13	1.7
Yksityisten palvelijoita	—	—	7	7.2	7	0.9
Muun elinkeinon harjoittajia	6	0.9	1	1.0	7	0.9
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	2	0.3	1	1.0	3	0.4
Yhteensä	650	100.0	98	100.0	748	100.0

Suurimman ammattiryhmän muodostivat edelleenkin tehdas- y.m. ammattityöntekijät kuuluen siihen 41.0 % kaikista alkoholisteista. Myös muiden työntekijäin (apu-, satama- y.m. työntekijäin) osuus oli huomattava, 30.0 %. Seuraavina suuruusjärjestyksessä olivat itsenäiset liikkeenharjoittajat 10.8 %:lla, liikealan päällystö ja konttorihenkilökunta 7.0 %:lla sekä virkamiehet ja vapaiden ammattien harjoittajat 3.8 %:lla. Naisten keskuudessa olivat suurimpina ryhminä tehdas- y.m. ammattityöntekijät, muut työntekijät (aputyöntekijät, siivoojat y.m.s.), itsenäiset liikkeenharjoittajat sekä yksityisten palvelijat.

Vanhempiensa ammatin mukaan ryhmittyivät kaikki alkoholistihuoltoon otetut siten, että 224 oli ammattityöntekijäin, 167 maatalousammatteja harjoittavien, 127 itsenäisten liikkeenharjoittajien, 115 muiden työntekijäin, 34 liikealalla työskentelevien, 29 virkamiehien ja vapaiden ammattien harjoittajien sekä 29 yleisten tai yksityisten laitosten palveluskuntaan kuuluvien henkilöiden kodeista muiden ammattiryhmien ollessa aivan vähäisiä.

Muita tietoja. Yllä olevien selvitysten lisäksi on jatkuvasti tutkittu alkoholistien juopottelun laatua, rikollisuutta, sairauksia, niitä olosuhteita, joissa he asuvat y.m., ja esitetään seuraavassa eräitä tärkeimpiä täten saatuja tietoja.

Alkoholistihuoltoon otettujen henkilöiden juopottelun ja heidän pääasiallisesti käyttämiensä väkijuomien laatua valaisee seuraava yhdistelmä:

Väkijuomien laatu	Juopottelun laatu						Alkoholisteja kaikkiaan		
	jatkuva		kausittainen		säännötön				
	Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Väkevät juomat	190	9	61	9	395	78	646	96	742
Olut	4	—	—	—	—	1	4	1	5
Viini	—	—	—	—	—	1	—	1	1
Yhteensä	194	9	61	9	395	80	650	98	748

Pääasiallisesti viiniä käyttäviä oli vain yksi nainen, minkä lisäksi 150 väkevien juomien ja oluen ryhmiin luetuista alkoholisteista käytti sitä lisäjuomana. Mainittakoon vielä, että lisäjuomana oli 60 alkoholistilla tapana käyttää teknillisiä juomia, s.o. denaturoitua spriitä, eau de colognea y.m. Väkijuomien käytön olivat alkoholistit aloittaneet alla olevan yhdistelmän osoittamassa iässä:

	Väkijuomien käyttö oli alkanut huoltoon joutuneiden ollessa					Alkoholisteja kaikkiaan
	Alle 18 v.	18—20 v.	21—24 v.	25—29 v.	30-v.	
Miehet	122	271	152	76	29	650
Naiset	14	15	17	23	29	98
Kaikki, luku	136	286	169	99	58	748
» %	18.2	38.2	22.6	13.2	7.8	100.0

Rikoksista tuomittuja [1]) oli alkoholisteista 211 eli 28.2 %, joista 20 naista. Näistä oli 100 miestä ja 6 naista kaksi tai useamman kerran tuomittuja. Omaisuusrikokset olivat olleet alkoholistien yleisimmin tekemiä rikoksia, 55.2 % kaikista, yksilöön kohdistuvia rikoksia oli 14.1 %, väkijuomalainsäädäntöön kohdistuvia 13.9 % ja loput muita rikoksia. Rikoksista tuomituista alkoholisteista oli suuri osa tehnyt ensimmäisen rikoksensa sangen nuorella iällä, nim. alle 21 vuotiaana miehistä 22.5 % ja naisista 15.0 %. Jos tämä ikäraja korotetaan 25 vuoteen, niin nousevat vastaavat prosenttiluvut 45.0 %:iin ja 35.0 %:iin. Irtolaisina oli alkoholisteista ennen huoltoon joutumistaan käsitelty 158 eli 21.1 %, niistä 30 naista.

Sukupuolitautia oli ennen huoltoonjoutumisvuotta sairastanut 176 miestä ja 23 naista; kertomusvuonna näitä oli 2 miestä ja 2 naista. Keuhkotautia oli aikaisemmin sairastanut 45 miestä ja 5 naista, kertomusvuonna 27 miestä ja 5 naista. Mielisairaaloissa [2]) oli hoidettu 59 miestä ja 6 naista.

Seuraava yhdistelmä osoittaa, missä alkoholistit kertomusvuonna suurimman osan vuotta asuivat:

Asui	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kotona	292	44.9	53	54.1	345	46.1
Asukkina	112	17.2	33	33.7	145	19.4
Yömajassa	152	23.4	11	11.2	163	21.8
Muualla	94	14.5	1	1.0	95	12.7
Yhteensä	650	100.0	98	100.0	748	100.0

Työssä oli miehistä 607 eli 93.4 % ja naisista 80 eli 81.6 %. Työttöminä oli 41 miestä ja 17 naista. Pysyväisesti työkyvyttömiksi todettiin 2 miestä ja 1 nainen.

Köyhäinhoitoavustusta oli ennen huoltoon joutumistaan saanut miehistä 319 ja naisalkoholisteista 44, yhteensä 363 henkilöä eli 48.5 % kaikista alkoholisteista. Kertomus-

[1]) Tiedot perustuvat pääasiallisesti asianomaisten omiin ilmoituksiin. — [2]) Hoidon syynä ei ole tarvinnut olla varsinainen mielisairaus, koska vaikeimpia alkoholisteja on aikaisemmin huoltoloiden puutteessa täytynyt hoitaa mielisairaaloissa.

vuonna sai köyhäinhoidon avustusta yhteensä 74 henkilöä eli 9.9 % kaikista alkoholisteista. Heidän saamansa kotiavustuksen määrä oli kaikkiaan 96 179: 15 mk. Lisäksi hoidettiin heitä köyhäinhoitolain nojalla eri laitoksissa seuraavien lukujen lähemmin osoittamalla tavalla:

Laitosryhmä	Miesten huoltopäiviä	Naisten huoltopäiviä	Huoltopäiviä kaikkiaan
Kunnalliskoti	545	36	581
Työlaitokset	632	—	632
Sairaalat	741	187	928
Mielisairaalat	172	14	186
Tuberkuloosisairaalat	388	263	651
Yhteensä	2 478	500	2 978

Kustannukset. Kaupunkikunnan bruttokustannukset alkoholistihuollosta nousivat kertomusvuonna 662 786: 35 mk:aan.

Alkoholistihuollon tulokset. Kertomusvuoden aikana alkoholistihuoltotyö vallinneista epäedullisista ulkonaisista olosuhteista huolimatta oli pääkaupungissa verrattain voimaperäistä. Huoltoon otettujen lukumäärä aikaisempiin sotavuosiin verrattuna kasvoi huomattavasti. Laitospaikkojen vähälukuisuuden vuoksi pääpaino oli edelleenkin avohuollon puolella. Varoituksen saaneiden lukumäärä esimerkiksi oli kertomusvuoden aikana suurempi kuin minään aikaisempana vuotena. Osaksi tämä myös johtui siitä,että tietoisesti pyrittiin saattamaan avohuollon alaiseksi lievempään väkijuomien väärinkäyttöön antautuneita henkilöitä. Tällaisiin henkilöihin sovellettuna ovat avohuoltotoimenpiteet antaneet rohkaisevia tuloksia. Laitoshoitoon toimitettujen lukumääräkin kasvoi edellisestä vuodesta, mutta laitoshoidon tulokset pääasiassa alkoholistihuoltoloiden vähälukuisuuden ja puutteellisuuden vuoksi eivät olleet tyydyttäviä.

Erikoisena, poikkeuksellisista oloista aiheutuneena piirteenä pantakoon merkille naisalkoholistien lukumäärän huomattava lisääntyminen. Naisalkoholistien huoltoa haittasi se seikka, että ei ollut minkäänlaisia mahdollisuuksia sijoittaa heitä laitoshoitoon. Tämä vaikeutti työskentelyä avohuollonkin puolella, sillä laitoshoitoon joutumisen uhka on aikaisemmin varsin voimakkaasti hillinnyt väkijuomien käyttöä avohuoltoon joutuneiden naisten keskuudessa.

Juopumuspidätystilastoa Helsingissä asuvista henkilöistä. Irtolais- ja alkoholistihuoltokanslian toiminnan taustaksi esitetään edelleen eräitä selvityksiä juopumuspidätyksistä, sikäli kuin ne koskevat Helsingissä asuvia henkilöitä.

N.s. juopumuspidätyskortiston mukaan pidätettiin kertomusvuonna 7 601 eri henkilöä, joista miehiä 6 283 ja naisia 1 318. Edelliseen vuoteen verraten oli pidätettyjä 395 henkilöä enemmän. Ensi kertaa pidätettyjä oli 2 691 ja syytteeseen asetettiin 1 342 henkilöä. Pidätyskertojen luku oli kaikkiaan 16 935. Keskimääräinen pidätyskertojen luku henkilöä kohden vuoden aikana oli kutakin pidätettyä miestä kohden 2.18 ja kutakin naista kohden 2.45. Eniten pidätyksiä sattui touko- ja heinäkuussa, vähiten joulu- ja marraskuussa.

Viikonpäivittäin jakautuivat pidätykset siten, että lauantaisin sattui niitä runsaimmin, 17.6 % kaikista pidätyksistä. Mainittakoon vielä, että kaikista juopumuspidätyskortistossa olevista oli alkoholisteina rekisteröityjä 1 209 sekä irtolaisina rekisteröityjä 435.

Juopumuspidätykset v. 1937—43 jakautuivat pidätettyjen asuin- ja pidätyspaikan mukaan seuraavasti:

	Helsingissä asuvien pidätykset huoltolautakunnan tilaston mukaan			Pidätysten luku Helsingissä poliisilaitoksen tilaston mukaan	
	Helsingissä tapahtuneet	Muualla tapahtuneet	Yhteensä	Kaikkiaan	Niistä muualla asuvien pidätyksiä
1937	16 640	1 563	18 203	20 357	3 717
1938	17 464	1 604	19 068	20 155	2 691
1939	15 711	1 573	17 284	18 031	2 320
1940	13 549	1 952	15 501	16 378	2 829
1941	12 466	1 319	13 785	15 104	2 638
1942	13 795	1 484	15 279	17 922	4 127
1943	15 668	1 267	16 935	20 680	5 012

Ammatin mukaan v. 1943 pidätetyt jakautuivat seuraavasti:

Ammattiala	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	461	7.3	—	—	461	6.1
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	49	0.8	—	—	49	0.6
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	381	6.1	52	4.0	433	5.7
Liikehenkilökuntaa:						
a) päällystöä, työnjohtajia, konttorihenkilökuntaa	124	2.0	—	—	124	1.6
b) työntekijöitä	361	5.7	85	6.4	446	5.9
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä	2 998	47.7	504	38.2	3 502	46.1
Muita työntekijöitä	1 450	23.1	377	28.6	1 827	24.0
Merimiehiä ja kalastajia	195	3.1	—	—	195	2.6
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	146	2.3	—	—	146	1.9
Yksityisten palvelijoita	—	—	85	6.4	85	1.1
Muun elinkeinon harjoittajia	45	0.7	180	13.7	225	3.0
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	73	1.2	35	2.7	108	1.4
Yhteensä	6 283	100.0	1 318	100.0	7 601	100.0

Yksityiskohtaisempia tietoja juopumuksesta pidätettyjen iästä, pidätyskertojen lukumäärästä, syntymäpaikasta sekä pidätyksien luvusta kunakin vuoden kuukautena ja eri viikonpäivinä on julkaistu taulukko-osastossa, taulukoissa 9, 10 ja 27.

D. Työttömyyshuolto

Työttömyyshuoltokortistoon ottamista koskevia anomuksia jätti työttömyyshuoltokansliaan selontekovuonna kaikkiaan vain 95 henkilöä (edellisenä vuonna 549), ja sisältyy tähän lukuun myös edellisestä vuodesta kertomusvuoteen siirtyneet henkilöt, sikäli kuin he edelleen ovat ilmoittautuneet kansliaan. Kun kuitenkin anomuksista hylättiin 4 ja hyväksytyistäkin 6 jätti työttömyyskorttinsa noutamatta, supistui kortistoon lopullisesti otettujen luku 85 henkilöksi, joista miehiä oli 5 ja naisia 80.

Syntyperäisiä helsinkiläisiä oli kortistossa olevista 85 henkilöstä 11 eli 12.9 %. Maalaiskunnissa syntyneitä oli kaikkiaan 65.9 %.

Kotipaikkaoikeus Helsingissä oli 79:llä henkilöllä eli 92.9 %:lla, ulkokunnissa lopuilla 7.1 %:lla.

Miesten työttömyyshuoltotöitä ei kertomusvuonna järjestetty lainkaan, ja naisiakin työskenteli työtuvissa vain verrattain vähäinen määrä.

Taulukosta n:o 26 s. 68 käy selville kunkin kuukauden lopussa työttömyyshuoltokortistossa kaikkiaan olevien, työttömyyshuoltotöihin osoitettujen ja ilman työtä olevien lukumäärät. Siitä huomataan, että prosenteissa laskettuna on kuukausittain työttömyyshuoltotöihin sijoitettujen naisten luku verrattuna kaikkiaan kortistossa oleviin naisiin vaihdellut 57.7 %:sta 89.7 %:iin.

Niitä kortistossa olevia, joille töitä ei ole voitu tarjota, on avustettu köyhäinhoitotoimenpitein.

Kun työttömyyshuoltokortistossa olevista 27 on ollut huoltovelvollisia huolehtien paitsi itsestään myös 9 aviopuolisosta ja 44 lapsesta, on kortiston osoittaman työttömyyden vaikutus ulottunut kaikkiaan 138 henkilöön.

Iältään olivat kortistossa olevat miehet kaikki yli 50 vuotiaita. Naisista oli 45.8 % 26—49 vuotiaita ja 55.0 % sitä vanhempia.

Ammattinsa mukaan ryhmittyivät kortistoon otetut seuraavalla tavalla:

Ammattiala	Miehiä		Naisia		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maataloustyöntekijöitä, ammattitaitoisia...	—	—	—	—	—	—
Maataloustyöntekijöitä, muita	—	—	1	1.2	1	1.2
Teollisuustyöntekijöitä, ammattitaitoisia...	2	40.0	16	20.0	18	21.2
Teollisuustyöntekijöitä, aputyöntekijöitä ja muita	1	20.0	12	15.0	13	15.3
Rakennustyöntekijöitä, ammattitaitoisia...	2	40.0	—	—	2	2.3
Rakennustyöntekijöitä, aputyöntekijöitä ja muita	—	—	12	15.0	12	14.1
Liikehenkilökuntaa	—	—	1	1.2	1	1.2
Ravintola-alalla toimineita	—	—	3	3.8	3	3.5
Liikennelaitoksissa toimineita	—	—	1	1.2	1	1.2
Henkisen työn tekijöitä	—	—	—	—	—	—
Taloustoimissa olleita	—	—	18	22.5	18	21.2
Erinäisiä muita ammatteja harjoittaneita	—	—	16	20.0	16	18.8
Yhteensä	5	100.0	80	100.0	85	100.0

Työttömyyshuoltotehtävien lisäksi työttömyyshuoltokanslia edelleenkin selvitteli kotikunnan ulkopuolella työskentelevien helsinkiläisten työvelvollisten huoltosuhteita ja välitti heidän omaisilleen maksettavia paikallislisärahoja.

III. Huoltotoimen kustannukset

A. Tulot ja menot

Kaupungin talousarviossa osoitettiin huoltotointa varten v:ksi 1943 varoja yhteensä 75 073 917 mk, josta määrästä kuitenkin 1 500 000 mk kaupunginvaltuuston ja 100 000 mk kaupunginhallituksen käytettäviksi osaksi erinäisien määriteltyjen, osaksi arvaamattomien tarpeiden varalta. Huoltolautakunnalle jäi siis käytettäväksi määrärahoja yhteensä 73 473 917 mk, johon sisältyi Helsingin sokeaintalosäätiölle tuleva 50 000 mk:n suuruinen avustus, minkä lisäksi kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus myönsivät vuoden varrella lautakunnalle lisämäärärahoja yhteensä 6 605 170: 80 mk, josta määrästä 122 022: 95 mk viljelyspalstatoimintaa varten.

Huoltolautakunnan bruttomenot nousivat kaiken kaikkiaan 63 953 464: 65 mk:aan, mutta kun siitä vähennetään Helsingin sokeaintalosäätiölle jaettu 50 000 mk:n avustus sekä viljelyspalstatoimintaan käytetyt 122 022: 95 mk, jää varsinaiseen huoltotoimintaan käytetyksi 63 781 441: 70 mk. Kun tästä huoltomenojen kokonaismäärästä vähennetään tulot 22 348 202: 40 mk, jää jäljelle 41 433 239: 30 mk, mikä summa siis osoittaa huoltolautakunnan suorittamasta varsinaisesta huoltotoiminnasta kaupunkikunnalle aiheutuneet todelliset nettomenot v. 1943. Mainittuun summaan sisältyy tällöin myös alkoholistien ja irtolaisten huollosta aiheutuneet kustannukset. Edellisestä vuodesta alenivat nettomenot 803 236: 60 mk:lla. Nettomenot ovat kymmenvuotiskautena 1934—43 vaihdelleet seuraavasti:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1934	[1])45 754 427: 10	1939	37 559 245: —
1935	[2])49 109 001: 35	1940	44 656 114: 05
1936	46 409 610: 50	1941	47 858 836: 75
1937	43 319 251: 85	1942	42 236 475: 90
1938	37 437 812: —	1943	41 433 239: 30

Seuraavat taulukot[3]) osoittavat huoltotoimen arvioitujen ja todellisten tulojen ja menojen jakautumisen eri ryhmiin v. 1943:

[1]) Lisäksi köyhäinhoitoviraston viranhaltijain opintokurssikustannukset 2 500 mk. — [2]) S:n 3 850 mk. — [3]) Yksityiskohtaisemmat tiedot on julkaistu Helsingin kaupungin tilastossa V. 28. 1943.

Tulot	Arvioidut tulot talousarvion mukaan	Todelliset tulot tilien mukaan	Määrä, jolla todelliset tulot ylittävät (+) tai alittavat (—) lasketut
	Markkaa ja penniä		
Korvaukset annetusta huollosta...	9 000 000 —	11 302 608 40	+ 2 302 608 40
Kunnalliskoti laitoksineen:			
Kunnalliskoti	139 000 —	227 225 45	+ 88 225 45
Työlaitos	328 000 —	157 792 —	— 170 208 —
Maanviljelys	250 000 —	371 825 —	+ 121 825 —
Sikala	525 000 —	709 047 15	+ 184 047 15
Pesulaitos	1 200 600 —	1 289 491 —	+ 88 891 —
Tervalammen työlaitos	662 800 —	977 059 45	+ 314 259 45
Tervalammen maatila	3 246 625 —	2 621 468 35	— 625 156 65
Työtuvat	3 000 100 —	3 671 538 15	+ 671 438 15
Luontoisetujen korvaukset	1 002 931 —	[1] 977 506 45	— 25 424 55
Talousarvion ulkopuolella	—	[2] 42 641 —	+ 42 641 —
Yhteensä	19 355 056 —	22 348 202 40	+ 2 993 146 40

Menot	Talousarvioon otetut määrärahat	Vuoden varrella myönnetyt lisämäärärahat	Todelliset menot tilien mukaan	Säästö (+) tai ylitys (—)
	Markkaa ja penniä			
Huoltolautakunta	6 243 192 —	2 542 455 90	8 542 068 25	+ 243 579 65
Kassa- ja tilitoimisto	573 453 —	243 391 75	791 018 —	+ 25 826 75
Asiamiestoimisto	2 044 638 —	843 727 25	2 814 360 20	+ 74 005 05
Kunnalliskoti laitoksineen:				
Yhteiset kustannukset	1 098 685 —	421 374 50	1 455 489 60	+ 64 569 90
Kunnalliskoti	10 017 403 —	1 138 803 35	9 947 303 45	+ 1 208 902 90
Työlaitos	1 797 184 —	298 954 25	1 808 713 40	+ 287 424 85
Maanviljelys	138 140 —	34 679 —	172 781 20	+ 37 80
Sikala	537 076 —	93 541 25	878 164 50	— 247 547 25
Pesulaitos	963 871 —	161 150 65	1 152 959 30	— 27 937 65
Tervalammen työlaitos	1 762 524 —	363 778 75	1 897 611 45	+ 228 691 30
Tervalammen maatila	3 356 863 —	106 819 75	2 579 024 35	+ 884 658 40
Työtuvat	10 480 888 —	234 471 45	6 041 980 05	+ 4 673 379 40
Yksityishoito	20 000 —	—	19 960 —	+ 40 —
Sairaanhoito	9 435 000 —	—	7 973 042 60	+ 1 461 957 40
Lääkkeet ja sairaanhoitotarvikkeet	625 000 —	—	433 742 55	+ 191 257 45
Suoranaiset avustukset	24 000 000 —	—	17 016 142 75	+ 6 983 857 25
Päivähoitokustannukset	10 000 —	—	2 305 —	+ 7 695 —
Matkakulut	60 000 —	—	42 463 55	+ 17 536 45
Hautauskulut	260 000 —	—	212 311 50	+ 47 688 50
Viljelyspalstatoiminta	— —	122 022 95	122 022 95	— —
Yhteensä	73 423 917 —	6 605 170 80	63 903 464 65	+ 16 125 623 15

Yhteiskunnallisen huollon aiheuttaman kunnallisen rasituksen suhteellisen suuruuden ja siinä ilmenevän kehityssuunnan selvittämiseksi on verrattu huoltotoimen bruttomenoja kunakin vuonna kaupungin väkilukuun, jolloin on käytetty kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkittyä väkilukua kunkin vuoden lopussa. Viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana on täten laskettu meno asukasta kohden ollut seuraava:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1934	220: 07	1939	181: 30
1935	224: 84	1940	191: 64
1936	216: 31	1941	210: 10
1937	196: 92	1942	194: 93
1938	178: 91	1943	195: 05

[1]) Luontoisetujen korvaussumma on saatu kokonaisuudessaan kunnalliskodissa ja sen yhteydessä olevassa työlaitoksessa. — [2]) Valtion maksama korvaus puolustusvoimien käyttöön luovutetusta omaisuudesta.

B. Korvaukset annetusta huollosta

Asiamiestoimiston toimesta perittiin v. 1943 rahakorvauksina annetusta huollosta 15 307 948: 30 mk, josta 11 302 608: 40 koski huoltolautakunnan ja 4 005 339: 90 mk lastensuojelulautakunnan antamaa huoltoa. Perimistyö jakautui seuraavasti:

	Korvaus huoltolautakunnan antamasta huollosta, mk	Korvaus lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta, mk	Yhteensä, mk
Valtiolta peritty	2 924 289: 05	759 479: 05	3 683 768: 10
Toisilta kunnilta peritty	2 756 501: 65	982 949: 75	3 739 451: 40
Yksityisiltä peritty	5 621 817: 70	2 262 911: 10	7 884 728: 80
Yhteensä	11 302 608: 40	4 005 339: 90	15 307 948: 30

Paitsi rahassa suoritettua korvausta sai kunta hyvitystä huoltolautakunnan ja lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta 57 mieheltä ja 4 naiselta Käpylän ja Tervalammen työlaitoksissa suoritetun työn muodossa. Täten saadun työkorvauksen määrä oli kertomusvuonna yhteensä 108 034: 15 mk, josta 104 445: 65 mk huoltolautakunnalta saadun ja 3 588: 50 mk lastensuojelulautakunnalta saadun hoidon hyvitystä. Kaikkiaan kertyi raha- ja työkorvausta seuraavasti:

	Korvaus huoltolautakunnan antamasta huollosta, mk	Korvaus lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta, mk	Yhteensä, mk
Rahasuoritukset	11 302 608: 40	4 005 339: 90	15 307 948: 30
Työllä korvattu	104 445: 65	3 588: 50	108 034: 15
Kaikkiaan korvauksia	11 407 054: 05	4 008 928: 40	15 415 982: 45

Huoltolautakuntaa koskeva rahakorvausten yhteismäärä lisääntyi edelliseen vuoteen verraten 226 887: 80 mk:lla eli 2.0 %:lla. Erikseen laskien valtiolta saatujen korvausten määrä aleni 894 377: 70 mk:lla eli 23.4 %:lla ja toisilta kunnilta perittyjen 607 849: 70 mk:lla eli 18.1 %:lla, kun sitä vastoin yksityisiltä perittyjen määrä kohosi 1 729 115: 20 mk:lla eli 44.4 %:lla. Yksityisiltä perittyjen korvausten suhteellinen osuus kaikista perityistä korvauksista on edellisiin vuosiin verraten varsin tuntuvasti noussut, ja oli sanottu osuus prosenteissa v. 1934—43 seuraava:

1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943
9.6	13.3	15.8	21.7	35.6	41.3	32.4	34.3	35.1	49.7

Huoltolautakuntaa koskevien perittyjen korvausten kehityssuunta voidaan ilmaista vertaamalla niiden määrää huoltotoimen bruttomenoihin. Sanotut suhdeluvut julkaistaan alla kymmeneltä viime vuodelta, mutta on tällöin otettava huomioon, että kunkin kalenterivuoden aikana perityt korvaukset koskevat yleensä ei ainoastaan samana vuonna vaan useina edellisinäkin vuosina annettua huoltoa.

Suhdeluvut ovat seuraavat:

Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%
1934	16.8	1937	15.6	1940	13.3
1935	15.4	1938	17.0	1941	15.0
1936	18.1	1939	18.2	1942	17.5
				1943	17.7

IV. Taulukkoliitteet

1. Köyhäinhoidon avunsaajat asunto-olojensa mukaan v. 1943

Asuntomuoto	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
1 huone	418	1 718	43	2 179
2 huonetta	165	383	26	574
3 »	28	70	—	98
4— »	4	15	—	19
Asui asukkina	172	691	5	868
» yömajassa	155	34	1	190
» laitoksissa koko vuoden	612	1 266	—	1 878
Tuntematon	472	614	80	1 166
Yhteensä	2 026	4 791	155	6 972

2. Köyhäinhoidon avunsaajat avustuksen säännöllisyyden ja lyhytaikaisuuden sekä huoltomuodon mukaan v. 1943

Huoltomuoto	Säännöllisesti avustusta saaneet				Lyhytaikaista avustusta saaneet [1]				Avunsaajia kaikkiaan
	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä	
Yksinomaan laitoksissa olleita	637	1 301	3	1 941	431	658	101	1 190	3 131
Yksinomaan yksityishoidossa olleita	3	3	—	6	—	—	—	—	6
Yksinomaan kotiavustusta saaneita	250	1 555	—	1 805	256	698	17	971	2 776
Laitoshoidon lisäksi kotiavustusta saaneita	183	297	—	480	265	279	34	578	1 058
Yksityishoidon lisäksi kotiavustusta saaneita	1	—	—	1	—	—	—	—	1
Yhteensä	1 074	3 156	3	4 233	952	1 635	152	2 739	6 972

3. Kunnalliskodin yhteydessä olevan työlaitoksen työtoiminta v. 1943

Työtoiminnan haarat	Työtoiminnasta kertyneet tulot, mk				Siitä	
	Kunnalliskodille tehdyistä töistä	Työlaitokselle tehdyistä töistä	Muille laitoksille ja yksityisille tehdyistä töistä	Yhteensä	Käytettyjen työtarvikkeiden arvo, mk	Nettotulot (työpalkat), mk
Puunjalostamo	87 710	891	174 473	263 074	206 375	56 699
Jalkinetyöt	30 619	9 999	3 602	44 220	27 039	17 181
Sepäntyöt	21 812	2 671	7 337	31 820	15 998	15 822
Maalamo	27 958	3 718	32 570	64 246	33 968	30 278
Räätälintyöt	20 427	4 299	6 280	31 006	27 942	3 064
Kirjansitomo	200	—	—	200	136	64
Sekalaistyöt	34 640	—	62	34 702	18	34 684
Yhteensä	223 366	21 578	224 324	469 268	311 476	157 792

[1]) Ks. tämän kert. s. 85.

4. Katsaus köyhäinhoitoa varten asetettujen huoltokansliain kansliatyöhön v. 1943

	Vastaanotettuja anomuksia	Evättyjen anomusten ilmoituksia	Lähetteitä huoltolautakunnan alaisiin: kunnallis-kotiin	Lähetteitä huoltolautakunnan alaisiin: työlaitok-seen	Lähetteitä huoltolautakunnan alaisiin: työtupaan	Maksusitoumuksia: sairaaloihin	Maksusitoumuksia: päiväkoteihin	Maksusitoumuksia: muihin laitoksiin	Maksusitoumuksia: hoito-koteihin	Lääke- ja sairaanhoitotarvikemääräyksiä	Annettuja kotiavustuksia	Suoritettuja maksuja hoitokoteihin	Suoritettuja laitoshoitomaksuja	Suoritettuja matka-y.m. avustuksia	Annettuja hautausavustuksia	Annettuja varattomuustodistuksia	Annettuja muita todistuksia	Muita asioita	Asioita yhteensä
Kansliat																			
I	4 656	86	—	—	—	115	—	—	—	600	6 816	—	—	—	27	705	1 576	1 533	16 114
II	4 407	89	—	—	—	121	—	—	—	914	7 571	—	—	—	24	151	687	374	14 338
III	3 805	269	—	—	—	89	1	—	—	1 004	9 563	—	—	—	33	573	1 782	1 176	18 295
IV	3 777	174	—	—	—	133	—	—	—	1 796	5 479	—	—	—	19	2 275	197	608	14 458
V	4 700	42	—	—	—	107	—	—	—	499	6 595	—	—	—	22	867	72	1 282	14 186
VI	3 561	229	280	20	88	406	—	187	7	342	5 546	25	2 046	29	94	258	4	1 020	14 142
VII	3 822	77	—	—	—	104	—	—	—	238	5 128	—	—	—	13	1 082	820	974	12 258
Yhteensä	28 728	966	280	20	88	1 075	1	187	7	5 393	46 698	25	2 046	29	232	5 911	5 138	6 967	103 791
Kuukausi																			
Tammikuu	3 308	72	31	—	12	103	—	28	7	402	4 840	1	208	2	20	768	802	668	11 272
Helmikuu	2 903	78	28	2	9	93	—	6	—	509	4 847	—	91	3	22	723	549	751	10 614
Maaliskuu	2 903	88	31	2	7	95	—	2	—	530	4 679	6	155	2	21	709	572	631	10 433
Huhtikuu	2 390	85	25	1	9	77	—	15	—	484	4 399	1	229	—	31	521	407	688	9 362
Toukokuu	2 533	94	30	—	6	116	1	32	—	503	4 157	—	109	3	18	485	425	696	9 208
Kesäkuu	2 162	44	16	—	10	69	—	10	—	364	3 567	5	291	8	18	493	364	527	7 948
Heinäkuu	1 806	64	17	2	6	83	—	10	—	462	3 216	1	201	2	15	292	407	540	7 124
Elokuu	2 068	60	20	1	9	83	—	13	—	359	3 111	—	112	3	16	360	342	458	7 015
Syyskuu	2 292	77	14	2	3	93	—	—	—	465	3 179	6	137	2	17	387	314	580	7 568
Lokakuu	2 183	159	13	3	5	93	—	20	—	452	3 564	—	230	3	16	432	311	408	7 892
Marraskuu	2 168	77	33	3	7	91	—	16	—	450	3 655	—	131	1	20	372	330	488	7 842
Joulukuu	2 012	68	22	4	5	79	—	35	—	413	3 484	5	152	—	18	369	315	532	7 513
Yhteensä	28 728	966	280	20	88	1 075	1	187	7	5 393	46 698	25	2 046	29	232	5 911	5 138	6 967	103 791

5. Irtolaishuoltoon joutuneet henkilöt heitä koske-

		18—20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.	
		Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.
1	**Irtolaishuoltoon joutuneita kaikkiaan**	**2**	**61**	**1**	**130**	**3**	**122**	**10**	**108**
	Pidätetty irtolaisuudesta								
2	0 kertaa	1	4	—	40	3	54	2	46
3	1 kerran	—	11	1	32	—	17	4	20
4	2 kertaa	1	15	—	22	—	22	4	10
5	3 »	—	11	—	12	—	8	—	9
6	4— »	—	20	—	24	—	21	—	23
	Irtolaishuollon peruste								
7	Kuljeksiva elämä	—	—	—	2	—	1	1	1
8	Työn vieroksuminen	2	8	1	5	1	4	6	3
9	Kerjuu	—	—	—	—	1	—	1	—
10	Ammattihaureus	—	53	—	123	—	117	—	104
11	Muu peruste	—	—	—	—	1	—	2	—
	Viimeisen huoltotoimenpiteen laatu								
12	Varoitus	—	31	1	35	—	29	3	17
13	Kotikuntaan lähettäminen	—	2	—	2	—	2	—	—
14	Irtolaisvalvonta	1	3	—	21	—	16	1	11
15	Työlaitos	1	21	—	51	1	48	3	47
16	Pakkotyö	—	—	—	5	1	10	—	13
17	Jälkivalvonta	—	1	—	14	1	13	2	18
18	Ei toimenpidettä	—	3	—	2	—	4	1	2
	Syntymäpaikka								
19	Helsinki	1	11	—	19	1	12	1	10
20	Helsinkiä ympäröivät kunnat [1])	—	3	—	5	—	2	—	2
21	Muut Uudenmaan läänin kaupungit	—	—	—	2	—	3	—	1
22	» » maalaiskunnat	1	9	—	18	—	9	1	7
23	» Suomen kaupungit	—	11	—	17	1	20	2	31
24	» » maalaiskunnat	—	27	1	67	1	76	6	55
25	Ulkomaat	—	—	—	2	—	—	—	2
	Asui pääasiassa v. 1943								
26	Kotona	1	20	1	15	—	11	1	13
27	Asukkina	—	25	—	62	—	47	—	44
28	Yömajassa	—	5	—	10	—	8	5	7
29	Muualla	1	11	—	43	3	56	4	44
	Työkyky huoltovuonna								
30	Työkykyisiä	2	61	1	130	3	122	9	107
31	Pysyvästi työkyvyttömiä	—	—	—	—	—	—	1	1
32	*Saanut höyhäinhoitoa v. 1943*	—	1	—	1	—	3	—	2
33	» » *ennen huoltoon joutumistaan*	—	7	—	21	1	32	7	36
	Rikollisuus								
34	Tuomittu 0 kertaa	—	39	1	96	1	86	3	68
35	» 1 kerran	—	14	—	22	—	21	—	19
36	» 2 kertaa	—	3	—	4	—	9	1	9
37	» 3 »	1	2	—	3	1	2	1	3
38	» 4— »	1	3	—	5	1	4	5	9
39	*Tuomittu v. 1943*	1	7	—	5	—	7	1	2
	Väkijuomien käyttö								
40	Raitis	—	2	—	10	—	5	—	2
41	Käyttää jonkin verran	2	51	—	92	—	65	1	41
42	Juopottelee	—	8	1	28	3	52	9	65
	Pidätetty juopumuksesta v. 1943								
43	Koko vuonna 0 kertaa	2	45	—	85	2	78	2	53
44	» » 1—2 »	—	9	1	29	—	22	1	26
45	» » 3— »	—	7	—	16	1	22	7	29
46	Huoltoon jouduttuaan 0 kertaa	2	55	1	105	2	100	6	79
47	» » 1—2 »	—	5	—	17	—	15	3	12
48	» » 3— »	—	1	—	8	1	7	1	17
49	*Käsitelty myös alkoholistina v. 1943*	—	—	—	—	—	5	3	3
50	*Sairasti sukupuolitautia v. 1943*	—	18	—	19	—	17	—	9
51	» *keuhkotautia v. 1943*	—	—	—	2	1	1	2	1

[1]) Huopalahti, Haaga, Oulunkylä, Helsingin maalaiskunta ja Kulosaari.

vien henkilötietojen mukaan ja ikäluokittain v. 1943

35—39 v.		40—44 v.		45—49 v.		50—54 v.		55—59 v.		60— v.		Kaikki ikäluokat			
Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M. sp.	
15	**86**	**18**	**63**	**4**	**35**	**7**	**17**	**5**	**4**	**10**	**3**	**75**	**629**	**704**	1
6	28	6	35	1	13	4	9	3	2	3	1	29	232	261	2
5	22	9	7	2	5	2	1	1	1	5	2	29	118	147	3
1	8	2	6	—	4	1	2	—	—	2	—	11	89	100	4
1	8	1	6	—	2	—	4	1	—	—	—	3	60	63	5
2	20	—	9	1	11	—	1	—	1	—	—	3	130	133	6
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	6	7
4	3	12	2	3	3	2	1	—	—	2	—	33	29	62	8
—	—	1	—	—	—	3	—	3	—	6	—	15	—	15	9
—	83	—	61	—	32	—	16	—	4	—	1	—	594	594	10
10	—	5	—	1	—	2	—	2	—	2	2	25	2	27	11
3	16	5	8	2	9	1	1	—	—	6	2	21	148	169	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	6	13
1	9	—	10	—	6	2	2	—	—	1	—	6	78	84	14
2	35	4	21	1	9	2	8	1	2	1	—	16	242	258	15
3	16	3	14	—	7	—	5	2	2	—	—	9	72	81	16
5	7	5	9	1	2	2	1	2	—	2	1	20	66	86	17
1	3	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	3	17	20	18
7	12	1	6	—	4	2	2	1	—	1	—	15	76	91	19
—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	14	20
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	7	21
1	9	2	6	—	6	1	—	1	1	1	1	8	66	74	22
3	18	5	11	1	7	1	4	1	1	1	—	15	120	135	23
4	44	10	34	2	18	3	11	1	2	6	2	34	336	370	24
—	3	—	3	1	—	—	—	1	—	1	—	3	10	13	25
3	9	3	7	1	6	—	—	—	1	1	—	11	82	93	26
5	27	2	22	1	11	1	4	—	1	—	2	9	245	254	27
—	14	7	4	2	5	2	5	—	—	6	—	22	58	80	28
7	36	6	30	—	13	4	8	5	2	3	1	33	244	277	29
15	86	18	63	4	35	7	17	5	4	10	3	74	628	702	30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	31
1	2	1	3	—	3	3	4	1	2	2	—	8	21	29	32
12	30	9	34	4	18	5	12	5	3	9	1	52	194	246	33
6	46	5	28	1	16	1	9	—	1	3	1	21	390	411	34
2	18	2	13	1	5	1	4	1	1	—	—	7	117	124	35
1	14	—	4	—	5	3	4	—	—	4	—	9	52	61	36
—	3	4	5	1	5	2	—	1	—	1	—	12	23	35	37
6	5	7	13	1	4	—	—	3	2	2	2	26	47	73	38
3	4	—	1	2	1	—	—	1	—	—	—	8	27	35	39
—	1	—	2	—	—	—	—	—	1	—	1	—	24	24	40
3	33	6	17	1	6	2	4	1	—	3	1	19	310	329	41
12	52	12	44	3	29	5	13	4	3	7	1	56	295	351	42
7	42	8	34	1	11	4	8	2	3	3	2	31	361	392	43
3	10	4	10	1	6	1	1	—	—	2	—	13	113	126	44
5	34	6	19	2	18	2	8	3	1	5	1	31	155	186	45
12	63	15	48	3	20	5	11	2	3	7	2	55	486	541	46
2	8	1	8	—	3	2	2	—	—	1	—	9	70	79	47
1	15	2	7	1	12	—	4	3	1	2	1	11	73	84	48
2	2	3	3	—	5	—	1	—	—	2	—	10	19	29	49
1	4	—	3	—	2	—	—	—	—	—	—	1	72	73	50
2	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	7	5	12	51

6. Irtolaishuoltoon joutuneet henkilöt heitä koskevien henkilötietojen ja huollon perusteen mukaan v. 1943

Huoltoon joutuneita koskevat henkilötiedot	Irtolaishuollon peruste									Huoltoon joutuneita kaikkiaan		
	Kuljeksiva elämä		Työn vieroksuminen		Kerjuu		Ammattihaureus	Muu peruste				
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M. sp.
Irtolaishuoltoon joutuneita kaikkiaan	**2**	**4**	**33**	**29**	**15**	**—**	**594**	**25**	**2**	**75**	**629**	**704**
Siviilisääty												
Naimattomia	2	2	18	14	8	—	379	15	2	43	397	440
Naineita, yhdessä asuvia	—	2	8	8	1	—	85	2	—	11	95	106
Naineita, erossa asuvia	—	—	5	3	3	—	60	5	—	13	63	76
Leskiä	—	—	—	3	1	—	22	1	—	2	25	27
Eronneita	—	—	2	1	2	—	48	2	—	6	49	55
Syntyperä ja kasvatuspaikka												
Aviosyntyisiä	1	4	31	25	13	—	524	24	1	69	554	623
kotona kasvatettuja	1	4	31	23	12	—	474	22	—	66	501	567
kodin ulkopuolella kasvatettuja	—	—	—	2	1	—	50	2	1	3	53	56
Aviottomia	1	—	2	4	2	—	68	1	1	6	73	79
kotona kasvatettuja	—	—	1	1	2	—	41	1	1	4	43	47
kodin ulkopuolella kasvatettuja	1	—	1	3	—	—	27	—	—	2	30	32
Syntyperä tuntematon	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	2
kotona kasvatettuja	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
kodin ulkopuolella kasvatettuja	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Ammattiryhmä												
Virkamiehiä y.m.s.	—	—	1	—	—	—	2	—	—	1	2	3
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	—	—	1	1	—	—	5	—	—	1	6	7
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	—	—	3	3	—	—	41	—	—	3	44	47
Liikehenkilökuntaa:												
a) päällystöä, työnjohtajia	—	—	—	1	—	—	17	2	—	2	18	20
b) työntekijöitä	—	—	—	1	—	—	28	—	—	—	29	29
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä	—	4	10	13	5	—	235	14	—	29	252	281
Muita työntekijöitä	—	—	17	6	10	—	80	6	—	33	86	119
Merimiehiä ja kalastajia	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	2
Yleisten laitosten palveluskuntaa	—	—	1	—	—	—	2	2	—	3	2	5
Yksityisten palvelijoita	—	—	—	3	—	—	170	—	2	—	175	175
Muun elinkeinon harjoittajia	—	—	—	1	—	—	5	1	—	1	6	7
Ilman varsinasta tai tunnettua elinkeinoa olevia	1	—	—	—	—	—	8	—	—	1	8	9

7. Irtolais- tai alkoholistihuoltoon joutuneet henkilöt rikollisuutensa, irtolaisuutensa tai väkijuomien käytön alkamisiän mukaan v. 1943

Huoltoon joutuneiden rikollisuus, irtolaisuus tai väkijuomien käyttö alkoi heidän ollessaan	Irtolaishuoltoon joutuneet						Alkoholistihuoltoon joutuneet								
	Teki ensimmäisen rikoksen			Joutui ensimmäiseen irtolaiskäsittelyyn			Teki ensimmäisen rikoksen			Joutui ensimmäiseen irtolaiskäsittelyyn			Alkoi käyttää väkijuomia		
	Mp.	Np.	M. sp.	Mp.	Np.	M. sp.	Mp.	Np.	M. sp.	Mp.	Np.	M. sp.	Mp.	Np.	M. sp.
Alle 18 v.	12	22	34	6	51	57	12	1	13	14	6	20	122	14	136
18—20 »	5	71	76	3	191	194	31	2	33	14	5	19	271	15	286
21—24 »	6	66	72	10	194	204	43	4	47	29	7	36	152	17	169
25—29 »	10	41	51	9	92	101	46	1	47	26	6	32	76	23	99
30—34 »	8	16	24	10	46	56	26	5	31	19	2	21	24	17	41
35—39 »	4	12	16	11	34	45	11	2	13	7	2	9	3	9	12
40—44 »	2	2	4	15	11	26	8	1	9	7	2	9	2	2	4
45—49 »	2	4	6	2	8	10	5	1	6	5	—	5	—	1	1
50—54 »	1	—	1	2	—	2	5	—	5	4	—	4	—	—	—
55—59 »	1	1	2	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60— »	—	—	—	4	1	5	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Ikä ilmoittamaton	3	4	7	1	1	2	3	3	6	3	—	3	—	—	—
Kaikkiaan	54	239	293	75	629	704	191	20	211	128	30	158	650	98	748

8. Alkoholistihuoltoon joutuneet henkilöt heitä koskevien henkilötietojen mukaan ikäluokittain v. 1943

	Alle 18 v.		18—20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.		35—39 v.		40—44 v.		45—49 v.		50—54 v.		55—59 v.		60— v.		Kaikki ikäluokat		
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M.sp.
Alkoholistihuoltoon joutuneita kaikkiaan	—	1	—	—	9	2	37	14	63	12	147	20	147	11	105	19	66	8	53	4	23	7	650	98	748
Alkoholistihuollon peruste																									
Vaarallisuus	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	6	—	6
Häiriö tai pahennus	—	—	—	—	2	1	9	2	16	1	43	6	29	3	22	4	17	1	9	1	4	3	151	22	173
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	—	—	—	—	—	—	1	—	7	—	7	1	6	—	3	—	6	1	3	—	—	—	33	2	35
Läheisen henkilön rasitukseksi joutuminen	—	1	—	—	1	—	2	2	2	1	7	—	4	—	5	—	—	—	2	—	1	—	24	4	28
Köyhäinhoidon tarve	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	2	—	1	—	1	—	—	1	7	1	8
Juopumuspidätykset	—	—	—	—	6	1	24	10	37	10	83	13	105	8	71	15	42	6	36	3	18	3	422	69	491
Vapaaehtoisuus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	2	—	—	—	1	—	—	—	7	—	7
Huoltotoimenpiteen laatu																									
Varoitus	—	1	—	—	4	2	20	11	38	9	75	17	83	7	67	10	35	6	31	3	17	6	370	72	442
Raittiusvalvonta	—	—	—	—	4	—	11	3	15	2	50	3	50	4	29	8	23	2	14	1	6	1	202	24	226
Huoltolahoito, täytäntöönpanematon	—	—	—	—	1	—	2	—	2	1	4	—	1	—	—	1	1	—	1	—	—	—	12	2	14
Huoltolahoito, täytäntöönpantu	—	—	—	—	—	—	4	—	4	—	13	—	3	—	7	—	5	—	4	—	—	—	40	—	40
Jälkivalvonta	—	—	—	—	—	—	—	—	[2] 4	—	[3] 5	—	[3] 10	—	[4] 2	—	2	—	[4] 3	—	—	—	26	—	26
Syntymäpaikka																									
Helsinki	—	—	—	—	2	1	9	5	20	1	23	1	33	3	18	2	9	—	8	1	—	—	122	14	136
Helsinkiä ympäröivät kunnat [1]	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	4	—	2	—	—	—	1	—	2	—	—	—	11	—	11
Muut Uudenmaan l:n kaupungit	—	—	—	—	2	—	1	—	—	1	5	—	3	—	6	—	—	1	1	—	1	—	19	2	21
Muut Uudenmaan l:n maalaiskunnat	—	—	—	—	1	—	1	1	4	1	22	—	14	1	14	2	9	3	4	1	5	—	74	9	83
Muut Suomen kaupungit	—	—	—	—	—	—	9	2	14	2	25	5	25	1	18	4	15	—	10	—	3	—	119	14	133
Muut Suomen maalaiskunnat	—	1	—	—	4	1	16	6	22	5	64	13	67	6	48	11	29	4	27	2	12	7	289	56	345
Ulkomaat	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2	4	1	3	—	1	—	3	—	1	—	2	—	16	3	19

[1]) Huopalahti, Haaga, Oulunkylä, Helsingin maalaiskunta ja Kulosaari. — [2]) Näistä 2 vapaaehtoisena laitoksessa. — [3]) S:n 3. — [4]) S:n 1.

9. Alkoholistihuoltoon joutuneet henkilöt heidän elämäänsä koskevien tietojen mukaan ikäluokittain v. 1943

	Alle 20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.		35—39 v.		40— v.		Kaikki ikäluokat		
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M.sp.
Alkoholistihuoltoon joutuneita kaikkiaan	—	[1]) 1	9	2	37	14	63	12	147	20	394	49	650	98	748
Asui pääasiassa v. 1943															
Kotona	—	[1]) 1	3	1	14	8	33	5	71	11	171	27	292	53	345
Asukkina	—	—	2	1	9	5	12	6	22	6	67	15	112	33	145
Yömajassa	—	—	2	—	11	1	10	1	29	2	100	7	152	11	163
Muualla	—	—	2	—	3	—	8	—	25	1	56	—	94	1	95
Työsuhde huoltovuonna															
Työssä olevia	—	[1]) 1	7	2	30	11	57	11	138	16	375	39	607	80	687
Työttömiä	—	—	2	—	7	3	6	1	9	4	17	9	41	17	58
Pysyvästi työkyvyttömiä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	2	1	3
Saanut köyhäinhoitoa v. 1943	—	—	1	—	2	1	4	1	11	2	42	10	60	14	74
Saanut köyhäinhoitoa ennen huoltoon joutumistaan	—	—	4	—	11	4	21	4	67	10	216	26	319	44	363
Käsitelty irtolaisuudesta (kerjuusta) ennen v. 1943															
Ei käsitelty	—	[1]) 1	9	2	34	12	51	8	122	15	306	30	522	68	590
Varoitettu	—	—	—	—	2	1	9	3	13	3	45	4	69	11	80
Toimitettu kotikuntaan	—	—	—	—	1	1	3	—	2	—	14	—	20	1	21
Määrätty yleiseen työhön	—	—	—	—	—	—	—	1	10	2	29	15	39	18	57
Rikollisuus															
Tuomittu 0 kertaa	—	—	8	1	28	14	40	8	110	16	273	39	459	78	537
» 1 kerran	—	[1]) 1	—	1	3	—	6	2	20	3	62	7	91	14	105
» 2 kertaa	—	—	—	—	4	—	8	—	8	—	22	1	42	1	43
» 3 »	—	—	—	—	1	—	4	2	3	—	16	2	24	4	28
» 4— »	—	—	1	—	1	—	5	—	6	1	21	—	34	1	35
Tuomittu v. 1943	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	3	1	4
Pidätetty juopumuksesta v. 1943															
Koko vuonna 0 kertaa	—	—	—	—	5	1	4	3	19	1	49	8	77	13	90
» » 1—2 »	—	[1]) 1	2	—	4	5	11	—	21	8	74	8	112	22	134
» » 3— »	—	—	7	2	28	8	48	9	107	11	271	33	461	63	524
Huoltoon jouduttuaan 0 kertaa	—	[1]) 1	4	1	22	9	34	7	78	11	197	25	335	54	389
1—2 »	—	—	1	—	5	3	12	4	29	8	93	12	140	27	167
3— »	—	—	4	1	10	2	17	1	40	1	104	12	175	17	192
Sairasti sukupuolitautia v. 1943	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2	2	2	4
Sairasti keuhkotautia v. 1943	—	—	—	—	2	—	8	—	6	3	11	2	27	5	32

10. Juopumuksesta pidätettyjen Helsingissä asuvien henkilöiden juopumuspidätykset kuukausittain ja viikonpäivittäin v. 1943

Kuukausi	Miesten	Naisten	Yhteensä	Miestä kohden	Naista kohden
Tammikuu	1 195	224	1 419	1.35	1.27
Helmikuu	1 075	247	1 322	1.30	1.25
Maaliskuu	1 216	280	1 496	1.21	1.30
Huhtikuu	1 267	303	1 570	1.26	1.43
Toukokuu	1 580	356	1 936	1.30	1.35
Kesäkuu	1 117	289	1 406	1.12	1.33
Heinäkuu	1 308	325	1 633	1.28	1.35
Elokuu	1 186	268	1 454	1.30	1.35
Syyskuu	974	213	1 187	1.23	1.25
Lokakuu	1 022	244	1 266	1.39	1.23
Marraskuu	895	242	1 137	1.24	1.32
Joulukuu	877	232	1 109	1.19	1.23
Koko vuosi	13 712	3 223	16 935	2.18	2.45

Viikonpäivä	Miesten	Naisten	Yhteensä
Maanantai	1 836	444	2 280
Tiistai	1 984	467	2 451
Keskiviikko	1 985	468	2 453
Torstai	1 929	457	2 386
Perjantai	2 007	514	2 521
Lauantai	2 524	463	2 987
Sunnuntai	1 447	410	1 857
Koko vuosi	13 712	3 223	16 935

[1]) 17 vuotias tyttö.

11. Juopumuksesta pidätetyt Helsingissä asuvat henkilöt iän, syntymäpaikan ja pidätyskertojen lukumäärän mukaan v. 1943

	Alle 18 v.		18—20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.		35—39 v.		40—44 v.		45—49 v.		50—54 v.		55—59 v.		60— v.		Kaikki		
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M. sp.
Pidätettyjä eri henkilöitä	**52**	**16**	**118**	**61**	**174**	**151**	**405**	**216**	**812**	**262**	**1 389**	**226**	**1 195**	**147**	**880**	**109**	**572**	**71**	**403**	**25**	**283**	**34**	**6 283**	**1 318**	**7 601**
Syntymäpaikka																									
Helsinki	32	5	57	22	48	28	102	34	182	46	304	29	212	19	148	10	97	9	52	3	29	3	1 263	208	1 471
Muut Suomen kaupungit	7	1	17	12	29	32	71	39	189	60	287	43	273	22	204	19	125	8	72	5	46	5	1 320	246	1 566
Suomen kauppalat	1	1	2	1	2	3	7	4	22	7	24	5	20	4	15	2	12	2	6	2	6	1	117	32	149
» maaseutu	11	9	41	24	87	87	218	138	393	143	734	141	662	99	489	76	311	49	253	15	191	23	3 390	804	4 194
Ulkomaat	1	—	1	1	6	1	7	1	23	6	31	7	23	3	21	1	22	2	17	—	9	2	161	24	185
Tuntematon	—	—	—	1	2	—	—	—	3	—	9	1	5	—	3	1	5	1	3	—	2	—	32	4	36
Pidätyskertojen luku 1943																									
1 kerta	41	12	99	39	125	101	267	138	519	153	854	117	717	78	536	45	349	44	248	9	189	19	3 944	755	4 699
2 kertaa	5	3	11	10	26	24	62	33	134	44	235	41	196	26	153	16	102	7	78	5	43	9	1 045	218	1 263
3 »	4	1	5	9	9	10	32	13	57	18	97	20	86	16	67	10	46	8	23	4	16	2	442	111	553
4 »	1	—	2	2	4	11	11	10	29	20	54	16	55	7	37	9	22	2	13	3	7	2	235	82	317
5 »	1	—	—	1	2	2	9	5	22	5	33	8	39	3	17	5	12	4	10	—	6	1	151	34	185
6—9 »	—	—	1	—	5	3	11	13	32	13	75	15	56	12	47	9	29	3	19	1	13	—	288	69	357
10— »	—	—	—	—	3	—	13	4	19	9	41	9	46	5	23	15	12	3	12	3	9	1	178	49	227
Pidätetyistä henkilöistä oli																									
Syytteeseen asetettuja	2	—	8	8	23	21	78	31	123	33	228	35	235	25	185	29	101	13	80	11	63	10	1 126	216	1 342
Ei ennen pidätettyjä	46	14	94	46	118	96	194	121	282	124	427	87	350	52	232	26	158	16	100	3	93	12	2 094	597	2 691
Alkoholisteina rekisteröityjä	1	1	2	—	9	5	48	16	118	16	242	22	249	14	197	25	103	12	73	5	45	6	1 087	122	1 209
Irtolaisina rekisteröityjä	—	1	1	16	3	59	6	62	11	78	13	66	17	35	4	31	5	12	4	2	7	2	71	364	435
Kaikkiaan pidätyskertoja	**72**	**21**	**150**	**99**	**324**	**254**	**872**	**446**	**1 668**	**613**	**3 146**	**582**	**2 876**	**404**	**1 936**	**465**	**1 218**	**185**	**861**	**85**	**589**	**69**	**13 712**	**3 223**	**16 935**
Näistä johti syytteeseen	2	—	8	8	30	24	97	35	161	47	309	37	298	36	243	40	130	20	107	18	71	11	1 456	276	1 732

13. Lastensuojelu

Lastensuojelulautakunnan v:lta 1943 antama kertomus [1]) oli seuraavan sisältöinen:

Yleiskatsaus

Vuoden läpeensä edelleen vallinnut sotatilanne vaikeutti myöskin lautakunnan ja sen alaisten lastenhuoltolaitosten työtä. Useiden virkailijoiden ollessa puolustuslaitoksen palveluksessa oli heidän tehtävänsä hoidettava joko sivutyönä tai tilapäis työvoimin. Vaatetus-, jalkine- ja elintarvikkeiden hankinta aiheutti vallinneissa oloissa laitosten johtajille ja emännöitsijöille tavallista suurempaa huolta ja vaivannäköä, mutta niistäkin vaikeuksista selvittiin ilman, että lautakunnan täysihuollossa olevien lasten olisi vielä tarvinnut kärsiä pahempaa puutetta. Samoin kuin edellisenäkin vuonna pyrittiin lapsia toimittamaan mahdollisimman paljon kesäksi maalle, ja kaupunkiin jääneille lapsille järjestettiin tarpeellista päivähuoltoa leikkikenttien muodossa vapaine ruokatarjoiluineen. Samoin jaettiin lastenruokintakomitean toimesta, kuten edellisenäkin vuonna, lapsille ja imettäville äideille korttiannosten lisäksi ilmaista ruokaa, joka valmistettiin Ruotsista ja Tanskasta lahjoina saaduista ruoka-aineista kaupungin suorittaessa ruoan valmistus- ja jakelukustannukset.

Kuten myöhemmin esitettävistä tilastoista ilmenee, on lautakunnan täysihuollossa olevien lasten luku sotavuosina jatkuvasti vähentynyt. Tämä johtunee paitsi heikommillekin työntekijöille tätä nykyä hyvistä ansiomahdollisuuksista suurelta osaltaan myös siitä, että valtion y.m. yleisillä varoilla on puutteenalaisia perheitä tuettu entistä enemmän ja että pääkaupungin lapsiakin on ollut melkoinen määrä edelleen Ruotsissa ja Tanskassa. Toisaalta on lautakunnan työ useiden kertomusvuoden aikana voimaantulleiden uusien lakien johdosta moninaistunut ja laajentunut kokonaan uusille toimialoille, jopa siinä määrässä, että viimeksi vasta v. 1937 uudelleen muovailtu latensuojeluohjesääntö on täytynyt jälleen uusia ja lastensuojeluvirastoa samalla laajentaa uusilla osastoilla useine uusine virkailijoineen.

Vuoden alussa tuli ensinnäkin voimaan jo toukokuun 31 p:nä 1940 annettu laki nuorista rikoksentekijöistä, joka siirsi lautakunnalle suuren joukon vaikealuontoisia esitutkinta- ja valvontatehtäviä, joiden hoitamista varten lastensuojeluvirastoon oli perustettava erikoinen nuorisonhuoltajan virka. Edelleen heinäkuun 1 p:nä voimaantullut perhelisälaki sekä lait sotaorpojen ja sotaleskien työhuollosta antoivat lautakunnalle jo v:n 1938 alussa sen toimeenpantavaksi määrätyn äitiysavustuslain lisäksi niin erilaatuisia yhteiskunnallisia huoltotehtäviä, että lautakunnan tähänastinen työtapa käsitellä kaikki sille kuuluvat asiat yhteisissä täysi-istunnoissa oli muutettava osastojaon pohjalle. Valtioneuvoston päätös Helsingin kaupungin yhteiskunnallisen huollon hallinnosta joulukuun 4 p:nä 1936 annetun asetuksen muuttamisesta, jota lautakunnan ja lastensuojeluviraston uudelleenjärjestely muodollisesti edellytti, saatiin kesäkuun 18 p:nä ja uuden lastensuojeluohjesäännön, jonka kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan saman kesäkuun 30 p:nä, sosiaaliministeriö vahvisti syyskuun 3 p:nä 1943. Koska tarpeellisten lisähuonetilojen saaminen kolmella uudella toimistolla laajennetulle lastensuojeluvirastolle ei yleisen huonepulan takia ollut käden käänteessä mahdollista ja kun uusien virkojen täyttäminenkin vaati oman aikansa, pääsivät kaikki osastot toimimaan erillisinä vasta lokakuun alusta lukien. Sitä aikaisemmin kertyneet perhelisä- ja työhuoltoasiatkin käsiteltiin lautakunnan yhteisissä istunnoissa.

---

[1]) Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1944/45.

Lastensuojelulautakunta

Lautakunnan ja sen eri osastojen kokoonpano. Suurimman osan vuotta toimi lautakunta entisessä kokoonpanossaan, paitsi että kirjanpitäjä B. Tabellen tilalle oli vuoden vaihteessa valittu filosofianmaisteri E. Bruun. Kun kaupunginvaltuusto sittemmin syyskuun 8 p:nä 1943 oli valinnut uuden lastensuojeluohjesäännön edellyttämät lisäjäsenet ja varalisäjäsenet muodostui lautakunnan kokoonpano seuraavanlaiseksi:

Puheenjohtaja:
Kilpi, E., päätoimittaja

Varapuheenjohtaja:
Virkkunen, P., teologiantohtori

Jäsenet:
Ylppö, A., yliopiston professori
Nilsson, T., oikeusneuvosmies
Bruun, E., filosofianmaisteri
Larsson, T., intendentti
Huttunen, M., rouva

Varajäsenet:
Heiniö, P., ylilääkäri
Rönnholm, R., asianajaja
Tallberg, M., tohtorinrouva
Kukkonen, K., toimittaja
Ristimäki, I., rouva

Lisäjäsenet:
Saltzman, K., kansakoulunjohtaja
v. Weissenberg, G., filosofianmaisteri
Ritavuori, K., rouva
Paasivuori, A., filosofiankandidaatti
Lappeteläinen, E., ompelija
Waltasaari, J., rovasti

Varalisäjäsenet:
Mickvitz, A., filosofiantohtori
Hohenthal, G., hovioikeudenauskultantti
Mustala, H., rouva
Kivi, E., rouva
Peräläinen, E., konttoristi
Päivänsalo, V., teologiantohtori

Lautakunnan varsinaiset jäsenet, jäsen Larssonia lukuunottamatta, muodostivat samalla lautakunnan alaisissa laitoksissa toimivien kansakoulujen johtokunnan, johon opettajakunnan edustajana kuului opettaja V. E. Uusivirta ja opettajiston varaedustajana opettaja T. R. Reino.

Kaupunginhallitusta edusti sekä lautakunnassa että koulujen johtokunnassa liittosihteeri J. A. Kivistö.

Eri osastojen puheenjohtajiksi, varapuheenjohtajiksi ja jäseniksi määrättiin seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet:

Turvattomain lasten huolto-osasto:
Virkkunen, P., puheenjohtaja
Nilsson, T., varapuheenjohtaja
Ritavuori, K.
Paasivuori, A.

Suojelukasvatusosasto:
Nilsson, T., puheenjohtaja
Ylppö, A., varapuheenjohtaja
v. Weissenberg, G.
Lappeteläinen, E.

Erityishuolto-osasto:
Ylppö, A., puheenjohtaja
Bruun, E., varapuheenjohtaja
Huttunen, M.
Saltzman, K.

Työhuolto-osasto:
Kilpi, E., puheenjohtaja
Larsson, T., varapuheenjohtaja
Waltasaari, J.

Sotaorpojen työhuoltolain 6 §:n määräysten mukaisesti kuuluivat työhuolto-osastoon lisäksi Uudenmaan lääninhallituksen valitsemat rouva T. Söderström ja rouva M. Lilius jäseninä sekä johtaja Y. Aittokoski ja kapteeni V. Leskinen varajäseninä sekä Helsingin suojeluskuntapiirin määräämät pastori E. Metsola jäsenenä ja agronoomiylioppilas E. Räsänen varajäsenenä.

Opetuksen tarkastuksesta lautakunnan alaisissa kouluissa huolehti Helsingin kaupungin kansakoulujen ohjesäännön mukaisesti suomenkielisten kansakoulujen ensimmäinen tarkastaja A. Huuskonen. Ruotsinkielisiä luokkia ei lautakunnan hallintoon kuuluvissa kouluissa ole ollut sen jälkeen, kun Bengtsårin koulukoti Moskovan rauhassa menetettiin ja venäläiset sen tuhosivat, sillä verraten harvalukuiset ruotsinkieliset hoidokit ovat voi-

neet käydä hoitopaikkojensa lähellä sijaitsevien vieraiden kuntien ylläpitämissä ruotsinkielisissä kouluissa.

Lastensuojelulautakunnan kokoukset. Lastensuojelulautakunta kokoontui vuoden alkupuolella entiseen tapaansa jokaisen kuukauden toisena ja neljäntenä tiistaina. Vuoden lopulla, jolloin sen toiminta muovautui uuden ohjesäännön edellyttämän osastojärjestelmän pohjalle, oli varsinaisia lautakunnan kokouksia harvemmin. Kansakouluasioita, jolloin myöskin opettajakunnan edustaja osallistui päätöksiin, käsiteltiin 3 kokouksessa. Äitiysavustuksia valmistelevasti käsittelevä valiokunta kokoontui 18 ja huostaanottojaosto, joka lokakuun alussa muuttui suojelukasvatusosastoksi, 4 kertaa. Lukuunottamatta perhelisiä sekä sotaleskien ja sotaorpojen työhuoltoa koskevia asioita, joista kerrotaan myöhemmin, käsittivät lautakunnan pöytäkirjat kertomusvuoden kuluessa yhteensä 1 818 (edellisenä vuonna 2 161) eri asiaa, joista 616 (626) yleisen kanslian, 21 (—) suojelukasvatustoimiston, 946 (1 149) turvattomain lasten huoltotoimiston ja 235 (386) aviottomain lasten huoltotoimiston esittämiä. Näiden lisäksi on mainittava äitiysavustusvaliokunnan valmistelevasti käsittelemät anomukset, jotka aina kussakin lautakunnan kokouksessa merkittiin saman pykälän kohdalle ja joiden yhteinen lukumäärä oli 1 410.

Lautakunnan käsittelemät tärkeimmät asiat. Paitsi talousarvioehdotuksen valmistelua, lasten huoltoonottamista, avustusten lakkauttamista, elatussopimusten vahvistamista, lasten koulunkäynnin ja jatko-opetuksen järjestelyä sekä äitiysavustusten ja perhelisien myöntämistä ym. lastensuojeluviraston ja lastenhuoltolaitosten jokapäiväisestä toiminnasta johtuvia asioita, lautakunta käsitteli kertomusvuoden aikana erinäisiä yleisempiäkin yhteiskunnallisen lastensuojelun ja nuorisohuollon sekä alaistensa laitosten ja niihin kuuluvien maatilojen kehittämistä tarkoittavia kysymyksiä, joista tässä mainittakoon seuraavat:

Kun nuorisorikollisuuden sodan aikana lisääntyessä oli esitetty sellaisia mielipiteitä, että lapsille ja nuorille sopimattomat filmit olisivat tähän yhtenä huomattavana syynä, lähetti lautakunta helmikuun 22 p:nä opetusministeriölle kirjelmän, jossa anottiin,

että filmien tarkastuksessa otettaisiin lasten ja nuorten kasvatukselliset näkökohdat entistä paremmin huomioon huolehtimalla siitä, että valtion filmitarkastuksen jäseneksi määrättäisiin myös joku koulumies tai muu nuorison kasvatustehtävissä toimiva henkilö, sekä

että otettaisiin harkittavaksi, eikö kasvatuksellisesti sopimattomien filmien esittäminen olisi kiellettävä 18 vuotta nuoremmilta henkilöiltä ja lainsäädäntöä täydennettävä siinä kohden, että lapsille kiellettyjä filmejä esittävät elokuvanomistajat voitaisiin saattaa tällaisesta menettelystä syytteeseen ja asian vaatimaan rangaistukseen. Esitys, jonka sittemmin ovat toistaneet myöskin erinäiset nuorisojärjestöt, ei ole toistaiseksi johtanut toimenpiteisiin valtioneuvoston puolelta.

Kasvihuoneen aikaansaaminen Ryttylän koulukotiin on ollut jo pitemmän aikaa kyseessä. Varsinkin sen jälkeen, kun tämän laitoksen suuri hedelmäpuutarha v:n 1940 ja 1941 ankarina pakkastalvina paleltui ja puutarhatyöskentely oli supistettava pelkästään vihannesten ja juurikasvien viljelyyn, jäi poikain puutarhaopetus ilman kasvihuonetta tässä laitoksessa liian yksipuoliseksi, jos halutaan tämä puutarha samalla harjoittelupuutarhaksi varsinaisiin puutarhakouluihin pyrkiville oppilaille, kuten jo aikaisemmin oli ajateltu. Tämän vuoksi lautakunta teki helmikuun 9 p:nä kaupunginhallitukselle esityksen, että se antaisi rakennustoimiston tehtäväksi laatia piirustukset ja kustannusarvion Ryttylän koulukodin kasvihuonetta varten ja että siihen tarpeellinen määräraha tulisi merkityksi v:n 1944 talousarvioon. Piirustukset laadittiin ja 883 000 mk:n suuruinen määräraha myönnettiin rakennustoimiston käytettäväksi tähän tarkoitukseen, mutta työvoimansaanti- ym. vaikeudet ovat toistaiseksi olleet esteenä töiden alkamiselle.

Helmikuun 9 p:nä lautakunta teki niinikään kaupunginhallitukselle esityksen sirpalesuojain järjestämisestä Reijolan, Kullatorpan ja Sofianlehdon lastenkoteihin mahdollisten pommitusten varalta. Kaupunginhallituksen myönnettyä käyttövaroistaan väestönsuojelua varten 138 300 mk:n suuruisen määrärahan tähän tarkoitukseen asetti rakennustoimisto tukiparrut kaikkien lastenkotien kellareihin.

Kun lasten vaatevarastot eri lastenkodeissa ja koulukodeissa olivat sota-aikana suuresti tyhjentyneet, anoi lautakunta helmikuun 22 p:nä kansanhuoltoministeriöltä lupaa saada ostaa niihin ylimääräisiä kankaita. Anomukseen suostuttiin ja kukin laitos sai joukon kankaita suoraan tehtaasta.

Helmikuun 6 p:lle päivätyssä kirjelmässään oli Lotta Svärd Helsingin piiri ilmoittanut avaavansa lastenseimen Toisen linjan talossa n:o 14. Asiasta antamassaan lausunnossa lautakunta ilmoitti, ettei sillä puolestaan ole mitään tätä toimenpidettä vastaan, varsinkaan, kun seimistä on ollut kaupungissa puutetta. Samalla lautakunta saattoi asian terveydenhoitolautakunnan tiedoksi huoneiston sopivaisuuden tarkastamista varten.

Koska lautakunnalle kävi vaikeaksi huolehtia Bengtsårin tilan viljelyksistä ja metsien hoidosta sen jälkeen, kun venäläiset olivat hävittäneet suurimman osan siellä olleista rakennuksista ja vieläpä tuhonneet metsiäkin, lautakunta anoi maaliskuun 9 p:nä kaupunginhallitukselta vapautusta kyseisten alueiden hoidosta ja hallinnosta. Tilukset siirrettsittemmin kiinteistölautakunnan hoitoon.

Kun työ lastensairaalan lastenhoidonneuvolassa oli vuosi vuodelta lisääntynyt siinä määrin, että toinen hoitaja oli siellä jatkuvasti tarpeen, teki lautakunta maaliskuun 23 p:nä kaupunginvaltuustolle esityksen tällaisen viran perustamisesta v:n 1944 alusta lukien. Esitys sai myönteisen ratkaisun.

Koska lastenhoito, opetus ja kasvatus lastenhuoltolaitoksissa vaatii menestyäkseen nuorta ja reipasta henkilökuntaa, esitti lautakunta maaliskuun 23 p:nä viranhaltijain eläkesääntöehdotuksesta kaupunginhallitukselle antamassaan lausunnossa erinäisiä lievennyksiä laitosvirkailijain eläkkeensaantiehtoihin, jollaisia he itsekin olivat jo v. 1938 yhteisesti anoneet. Esitys sai vain osittaisen hyväksymisen.

Aikaisemmin mainitusta syystä teki lautakunta huhtikuun 6 p:nä kaupunginvaltuustolle esityksen, että lastensuojeluvirastoon perustettaisiin nuorisonhuoltajan virka. Esitykseen suostuttiin ja kaupunginhallitus valitsi syyskuun 30 p:nä tähän virkaan filosofianmaisteri K. A. Helasvuon, joka ei kuitenkaan vielä kertomusvuonna voinut sitä hoitaa ollessaan maanpuolustustehtävissä.

Huhtikuun 6 p:nä lautakunta anoi kaupunginhallitukselta käytettäväkseen 620 000 mk:n suuruista määrärahaa, mistä sosiaaliministeriö korvaisi valtion osuutena puolet, helsinkiläislasten toimittamiseksi kesäksi maalle. Kokouksessaan toukokuun 12 p:nä kaupunginvaltuusto myönsi kaupunginvaroja 310 000 mk tähän tarkoitukseen, jota paitsi lasten maallesiirtotoimikunta oikeutettiin käyttämään, kuten edellisenäkin kesänä, vuokravapaasti Siltasaarenkadun talossa n:o 11 sijaitsevaa lastentarhahuoneistoa kesäkauden aikana.

Sosiaaliministeriö oli pyytänyt kunnallisten ja yksityisten kasvatuslaitosten johtokuntain lausuntoa laatimistaan ehdotuksista, jotka koskivat mainittujen laitosten valtionapuperusteiden muuttamista. Kesäkuun 1 p:nä antamassaan lausunnossa lautakunta huomautti, ettei ehdotus sellaisenaan soveltuisi Helsingin kaupungin lastenhuoltolaitoksia koskevaksi, koska niillä on yhteinen kaupungin talousarviossa esiintyvää momenttijaoitelmaa seuraava keskuskirjanpito.

Kesäkuun 1 p:nä teki lautakunta kaupunginhallitukselle esityksen Helsingin kaupungin yhteiskunnallisen huollon hallinnosta joulukuun 4 p:nä 1936 annetun asetuksen muuttamisesta lähettäen samalla ehdotuksen uudeksi lastensuojeluohjesäännöksi. Samanaikaisesti anottiin kaupunginvaltuustolta erinäisten lastensuojeluviraston laajenemisesta johtuvien uusien virkojen perustamista. Kaikki nämä esitykset hyväksyttiin.

Vallilan sosialidemokraattinen naisyhdistys oli anonut kesävirkistysmahdollisuuden järjestämistä vähävaraisille perheenäideille ja heidän kesäksi kaupunkiin jäävälle lapsilleen. Anomuksesta kesäkuun 15 p:nä kaupunginhallitukselle antamassaan lausunnossa lautakunta yhtyi kannattamaan vt. kiinteistöjohtajan ehdotusta kyseisen kesänviettopaikan järjestämisestä Mustikkamaalle, mihin tarkoitukseen yhdistykselle sittemmin myönnettiinkin tarpeelliset varat.

Elokuun 17 p:nä teki lautakunta kaupunginhallitukselle uudistetun esityksen kasvihuoneen kunnostamisesta sekä halkovajan laajentamisesta Toivolan koulukodissa. Näitä sekä erinäisiä muitakin uudis- ja lisärakennustöitä varten sanotussa laitoksessa merkittiinkin v:n 1944 talousarvioon yhteensä 197 300 mk:n suuruinen määräraha.

Kun lastenhuoltolaitosten vuokria oli jälleen heinäkuun 22 p:nä päätetty korottaa siinä määrin, että pelkät vuokrakustannukset esim. Sofianlehdon pikkulastenkodissa sen täynnäkin ollessa olisivat tulleet olemaan lasta ja päivää kohden lähes kaksi kertaa niin suuret kuin mitä yksityisiin lastenkoteihin oli maksettava lasten koko hoidosta, anoi lautakunta elokuun 31 p:nä kaupunginhallitukselle lähettämässään kirjelmässä, ettei lastenkotien

vuokria olisi ilman asiallista aihetta teoreettisesti rinnastettava virastohuoneiden vuokriin ja että lautakunnan hallintoon kuuluvien lastenkotien vuokrat, lukuunottamatta Kullatorpan lastenkotia, pysytettäisiin ennallaan. Asian jouduttua näin uudelleen harkittavaksi saatiinkin kyseinen vuokrain korotus melkoista lievemmäksi.

Lastensuojeluvirasto

Virkailijat. Lastensuojelun toimitusjohtajana toimi filosofianmaisteri R. Liukkonen sekä lautakunnan ja sen valiokuntain sihteerinä varatuomari A. Koskenkylä. Lautakunnan kassa- ja tiliasiat olivat edelleen yhdistettyinä huoltolautakunnan tilitoimistoon, kun taasen lastenhuoltokorvausten perimisestä huolehti huoltolautakunnan ja lastensuojelulautakunnan yhteinen asiamiestoimisto. Koulukotien, vastaanotto- ja ammattioppilaskodin sekä Kullatorpan lastenkodin lääkärinä oli lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroma, joka tarkasti myöskin tylsämielisten laitoksiin ja aistivialliskouluihin pyrkivät lapset sekä yleensä 7 vuotta vanhemmat lautakunnan hoidokit ja lisäksi lautakunnan kesäksi maalle toimittamat lapset. Yleisen kanslian kansliatehtäviä hoiti neiti C. Nyström neiti A. Haajasen avustamana sekä vastaanotto- ja rekisteritoimistoa neiti M. Tawaststjerna neitien H. Ståhlmanin ja T. Parman avustaessa toimistolle ilmoitettujen lastensuojelutapausten tutkimisessa. Edellisten lisäksi toimi rekisteritoimiston kirjoitus- ja kodissakäyntiapulaisena rouva I. Arstila.

Lastenvalvojana oli hovioikeudenauskultantti A. E. Heiskanen, mutta hänen sotilastehtävissä ollessaan hoiti hänen virkaansa lautakunnan sihteeri A. Koskenkylä. Lastenhuollontarkastajana oli pastori K. F. Palomäki ja vt. nuorisonhuoltajana joulukuun 16 p:stä alkaen opettaja N. Oksanen. Lastenvalvojan ja lastenhuollontarkastajan välittömässä johdossa toimiville aviottomain ja turvattomain lasten huoltotoimistoille kuuluvain lasten hoitoa valvoi lääketieteenlisensiaatti R. Granholm naistarkastajien neiti M. Ahlbergin ja rouva A. Stegmanin avustamana, joista edellinen, joka oli virkavapaana sijaisenaan neiti L. Soini, huolehti alle 7 vuotiaiden ja jälkimmäinen sitä vanhempien lasten sijoituksista. Kaupunkiin sijoitettujen pikkulasten hoidon tarkkaajana toimi rouva I. Stenvall sekä lisäksi myöskin kunnallisten lastenhoidonneuvolain hoitajat, neidit L. Hirstiö, H. Parviala, L. Sarvi ja rouva A. Tiula. Samoin antoivat kaupungin avustamat yksityiset lastenhoidonneuvolat pikkulasten hoidon valvonnassa apuansa. Yksityiskoteihin kaupungissa sijoitettujen 7 vuotta vanhempien lasten hoitoa valvoivat kodissakävijät rouvat M. Hainari ja E. Räty sekä neiti M. Ramstedt, viimeksi mainittu lokakuun 1 p:ään asti ja hänen jälkeensä neiti K. Kivikoski. Kansliatehtäviä turvattomain lasten huoltotoimistossa hoitivat neidit G. Boldt, E. Ekholm ja rouva A. Kaurala sekä nuorisonhuoltojaostossa neiti E. Hirn toukokuun 1 p:ään saakka sekä sen jälkeen neiti K. Pajunen. Lastenvalvojan perimistoimistoa hoitivat rouva A. Aminoff ja filosofianmaisteri M. Törnudd, kun taasen aviottomain lasten huoltotoimiston kansliatehtävistä huolehtivat rouvat A. Alanen ja V. Hyvärinen. Äitiysavustusten ja perhelisien jakoa koskevien asioiden valmistelusta huolehti rouva S. Hiisivaara ja työhuoltoa koskevista asioista filosofianmaisteri Törnudd. Kodissakävijöinä toimivat lokakuun 1 p:stä alkaen suojelukasvatustoimistossa rouva A. Gronow, äitiysavustus- ja perhelisätoimistossa rouva B. Forsman sekä työhuoltotoimistossa neiti T. Aalto rouva K. Leppäsen hoitaessa kansliatehtäviä viimeksi mainitussa toimistossa. Lähinnä naistarkastajien yhteisenä toimistoapulaisena toimi rouva E. Nylund.

Lautakunnan tekemäin päätösten johdosta tai muusta syystä lähetettiin lastensuojeluvirastosta kertomusvuoden kuluessa yhteensä 23 612 (edellisenä vuonna 21 446) kirjelmää tai laajempaa esitystä, joista 527 (994) lautakunnan puheenjohtajan allekirjoittamia, 412 (1 027) toimitusjohtajan lähettämiä, 1 778 (2 444) rekisteritoimistosta, 2 856 (1 540) turvattomain lasten huolto-osastolta, 14 141 (12 149) aviottomain lasten osastolta, 525 (617) nuorisonhuoltojaostolta, työhuolto-osastolta 748 ja 2 625 (2 675) äitiysavustusta ja perhelisiä koskevia asioita. Näiden lisäksi lähetettiin viraston eri osastoilta lasten vanhemmille tai muille yksityisille henkilöille joukko kirjeellisiä kansliaankutsuja tai muita tiedusteluja, joita ei katsottu tarpeelliseksi rekisteröidä.

Ilmoitukset lastensuojelutoimenpiteitä kaipaavista lapsista. Lukuunottamatta suojelukasvatustoimistolle ilmoitettuja sekä kesäksi maalle toimitettuja ja leikkikentille ilmoit-

tautuneita lapsia jätettiin lautakunnan vastaanotto- ja rekisteritoimistoon kertomusvuoden kuluessa yhteensä 2 106 (edellisenä vuonna 2 363) ilmoitusta hoidon ja kasvatuksen puutteessa olevista lapsista ja nuorista henkilöistä, jakautuen nämä ilmoitukset niitä tehneisiin nähden seuraavasti:

Huoltolautakunta	99	Vanhemmat itse	362
Kansakouluntarkastaja	18	Lastensuojeluyhdistykset	63
Poliisilaitos	33	Lastensuojeluvirkailijat	1 091
Muut viranomaiset	143	Yksityiset henkilöt	297
		Yhteensä	2 106

Ilmoittajain tiedonantojen mukaan oli ilmoituksen aiheena:

Lain rikkominen	13	Lasten pahoinpitely tai huono hoito	93
Muut kasvatukselliset syyt	108	Vanhempain huono elämä	88
Lasten aistiviallisuus tai vähälahjaisuus	25	Sotasiirtolaisuus	7
Lasten turvattomuus	540	Muut syyt	223
Lasten avioton syntyperä	1 009	Yhteensä	2 106

Useimmat ilmoitetuista tapauksista siirtyivät turvattomain lasten huolto-osastolle tai osoittautuivat toimeenpannuissa tutkimuksissa sen laatuisiksi, etteivät ne aiheuttaneet asianomaisille annettuja ohjeita tai varoituksia ankarampia toimenpiteitä. Minkä verran ilmoitetuista lapsista oli otettava lautakunnan huostaan samoin kuin muutkin heihin kohdistuneet erikoisemmat toimenpiteet ja niiden perusteena olevat syyt ilmenevät seuraavista tässä kertomuksessa esiintyvistä selostuksista.

Lastensuojelulautakunnan huostaan otetut lapset. V:n 1943 alussa oli lastensuojelulautakunnan täysihuollossa edellisestä vuodesta jäljellä kaikkiaan 1 823 lasta. Vuoden kuluessa otettiin hoidettavaksi 543 lasta (edellisenä vuonna 473), joten kertomusvuoden aikana oli lautakunnan täysihuollossa yhteensä 2 366 (2 507) lasta. Edellä mainituista 2 366 lapsesta oli lautakunnan yleisen kanslian huollettavana 268 suojelukasvatusta tarvitsevaa ja turvattomain lasten huoltotoimiston hoivissa 1 984 n.s. köyhäinhoidollista eli turvatonta lasta. Sitä paitsi oli 114 lasta osan vuodesta yleisen kanslian ja osan vuodesta turvattomain lasten huoltotoimiston huollossa. Lasten vaihtuminen vuoden kuluessa selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Huolto-osasto	Jäljellä v:sta 1942		Uusia		Yhteensä		Eronneita [1]		Jäljellä v:een 1944		V:n 1943 kuluessa poistettuja ja uudelleen hoitoon otettuja	
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä
Yleisen kanslian huollossa	202	88	69	23	271	111	114	68	157	43	—	—
Turvattomain lasten huoltotoimiston huollossa	796	737	314	251	1 110	988	300	270	810	718	9	20
Yhteensä	998	825	[2] 312	[2] 231	[2] 1 310	[2] 1 056	[2] 343	[2] 295	967	761	9	20

Kuten edellä olevasta asetelmasta ilmenee, oli kertomusvuoden kuluessa hoidetuista lapsista 29 sellaista, jotka syystä tai toisesta poistettiin lautakunnan luetteloista, mutta myöhemmin otettiin jälleen lautakunnan hoitoon, kaikki turvattomain lasten osastolla.

[1]) Tähän sisältyy 9 poikaa ja 7 tyttöä, jotka jo kertomusvuoden alussa poistettiin lautakunnan huostasta. — [2]) Kahdessa tai useammassa ryhmässä esiintyvä lapsi on otettu summaan vain kerran.

Edellä mainituista 2 366 lapsesta osa oli sijoitettu lautakunnan omiin laitoksiin, osa valtion ja yksityisten ylläpitämiin lastenhuoltolaitoksiin sekä yksityiskoteihin. Sitä paitsi hoidettiin aistiviallisia ja raajarikkoisia sekä tylsämielisiä heille sopivissa erikoislaitoksissa. Lisäksi 1 lapsi sai vain raha-avustusta. Lasten jakaantuminen eri huoltomuotojen mukaan sekä huoltopäivien luku eri huoltopaikoissa selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Huoltomuoto	Lapsia			Huoltopäiviä			
	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	Keskimäärin hoidokkia kohden
Suojelukasvatusta tarvitsevia							
a) *lapsia*							
Lautakunnan alaisissa laitoksissa	200	44	244	49 469	10 322	59 791	245
Ammattikoulukodeissa	—	1	1	—	145	145	145
Aistiviallis- ja raajarikkoisten hoitoloissa	5	1	6	388	151	539	90
Vajaamielisten hoitoloissa	54	40	94	8 658	6 885	15 543	165
Sairaaloissa	15	4	19	432	480	912	48
Muissa laitoksissa	3	3	6	201	553	754	126
b) *nuoria henkilöitä*							
Seimelän tyttökodissa	—	10	10	—	2 781	2 781	278
Vuorelan kasvatuslaitoksessa	—	2	2	—	557	557	279
Pohjolan poikakodissa	1	—	1	181	—	181	181
Lausteen poikakodissa	1	—	1	273	—	273	273
Rajamäen työsiirtolassa	2	7	9	279	892	1 171	130
Väinölän turvakodissa	—	2	2	—	62	62	31
Östensön turvakodissa	6	—	6	1 947	—	1 947	325
Järvilinnan vastaanottolaitoksessa	12	—	12	1 096	—	1 096	91
Hovin kasvatuslaitoksessa	2	—	2	729	—	729	365
Yläneen tyttökodissa	—	4	4	—	451	451	113
Kotiniemen kasvatuslaitoksessa	8	—	8	1 832	—	1 832	229
Yhteensä [1]	*271*	*111*	*382*	*65 485*	*23 279*	*88 764*	*232*
Turvattomia							
a) *lapsia*							
Lautakunnan alaisissa laitoksissa	371	240	611	61 972	38 109	100 081	164
Yksityisissä lastenhuoltolaitoksissa	381	343	724	105 283	95 601	200 884	277
Ammattikoulukodeissa	3	2	5	480	276	756	151
Aistiviallis- ja raajarikkoisten hoitoloissa	2	1	3	158	92	250	83
Vajaamielisten hoitoloissa	53	47	100	9 246	7 845	17 091	171
Sairaaloissa	43	36	79	1 767	2 124	3 891	49
Yksityisissä perheissä	383	401	784	115 948	122 975	238 923	305
Vain raha-avustuksia saaneita	1	—	1	—	—	—	—
b) *nuoria henkilöitä*							
Seimelän tyttökodissa	—	6	6	—	1 374	1 374	229
Kaupunkilähetyksen naissiirtolassa	—	5	5	—	1 498	1 498	300
Lausteen poikakodissa	1	—	1	365	—	365	365
Pohjolan poikakodissa	3	—	3	210	—	210	70
Yhteensä [1]	*1 110*	*988*	*2 098*	*295 429*	*269 894*	*565 323*	*269*
Kaikkiaan	**1 310**	**1 056**	**2 366**	**360 914**	**293 173**	**654 087**	**276**

Lautakunnan huoltoon otetuista lapsista oli avioliitossa syntyneitä 1 251 eli 52.9 % ja aviottomia 1 115 eli 47.1 %. Turvattomiin lapsiin nähden olivat vastaavat suhdeluvut 51.0 ja 49.0 sekä suojelukasvatusta tarvitseviin lapsiin nähden 65.2 ja 34.8. Kaikista aviosyntyisistä lapsista oli 775:llä eli 61.9 %:lla molemmat vanhemmat elossa, 381:llä eli 30.5 %:lla oli jompikumpi vanhemmista kuollut ja 95 eli 7.6 % oli täysin orpoja. Aviottomista lapsista 508:lla eli 45.6 %:lla oli sekä isä että äiti elossa, 554:llä eli 49.7 %:lla oli isä tai äiti kuollut tai isä tuntematon ja 53:lla eli 4.7 %:lla olivat molemmat vanhemmat kuolleet tai tuntemattomia.

[1]) Kahdessa tai useammassa ryhmässä esiintyvä lapsi on otettu summaan vain kerran.

Ikäänsä nähden lapset jakaantuivat seuraavasti:

Ikä vuoden päättyessä, vuotta	Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia		Turvattomia lapsia		Lapsia kaikkiaan	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Alle 2	—	—	211	10.1	211	8.9
2— 6	10	2.6	564	26.9	564	23.8
7—12	67	17.5	721	34.4	755	31.9
13—15	155	40.6	430	20.5	543	23.0
16—17	104	27.2	150	7.1	234	9.9
18—	46	12.1	22	1.0	59	2.5
Yhteensä	382	100.0	2 098	100.0	2 366	100.0

Suurin osa lapsista oli syntynyt Helsingissä, nim. 1 805 eli 78.0 % niistä, joiden syntymäpaikka oli tiedossa. Pääkaupunkia ympäröivissä kunnissa oli syntynyt 19 ja muualla Uudenmaan läänissä 115, joten muualla syntyneitä oli ainoastaan 376 eli 16.2 %. Köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus oli 1 867:llä eli 78.9 %:lla Helsingissä, 60:llä kaupunkia ympäröivissä kunnissa sekä 41:llä muualla Uudenmaan läänissä. Vain 192:lla oli kotipaikkaoikeus jossakin muussa maan kunnassa, kun taas 66 lapsen hoitokustannukset valtio korvasi.

Jotta saataisiin selvitetyksi, mihin yhteiskuntaluokkiin lautakunnan huollossa olevat lapset kuuluvat, on heidät ryhmitetty vanhempainsa ammatin perusteella, aviosyntyiset isän ja aviottomat äidin ammatin mukaan. Sen nojalla oli m.m. tehdas- y.m. ammattityöntekijäin lapsia 881 eli 37.2 %, muiden työntekijäin 486 eli 20.5 %, palvelijoiden 366 eli 15.5 %, itsenäisten liikkeenharjoittajain 175 eli 7.4 % liikeapulaisten ja palveluskunnan 272 eli 11.5 % sekä virkamiesten ja vapaiden ammattien harjoittajien lapsia 32 eli 1.4 %.

Kodeissa toimitettujen tutkimusten mukaan oli syynä siihen, miksi edellä mainitut lapset otettiin lautakunnan huostaan, useimmissa tapauksissa jokin vanhemmista johtuva seikka. Ainoastaan 404:ssä eli 17.1 %:ssa tapauksista syy johtui lapsesta; 232 lasta nimittäin otettiin sairauden, vajaamielisyyden, aistiviallisuuden tai raajarikkoisuuden ja 172 lasta pahantapaisuuden vuoksi lautakunnan huostaan. Sen sijaan 1 906:ssa eli 80.6 %:ssa tapauksista syy johtui vanhemmista, 652 eli 27.6 % lapsista otettiin huollettavaksi sen vuoksi, että vanhemmilta puuttui kasvatuskyky, 367:llä eli 15.5 %:lla oli jompikumpi tai molemmat vanhemmat kuolleet, 255 lasta eli 10.8 % oli vanhempiensa hylkäämiä, 381 lapsen, 16.1 %:n, vanhemmat olivat joko sairaita tai oli heillä muuten työkyky vähentynyt ja 125 tapauksessa, 5.3 %:ssa, vanhemmat olivat joko työhaluttomia, huolimattomia tai juoppoja.

Äidinkieli oli 1 955:llä eli 82.6 %:lla suomi, 373:llä eli 15.8 %:lla ruotsi ja 38:lla eli 1.6 %:lla jokin muu kieli.

Yleisen kanslian hoidokit ja niitä varten tarkoitetut laitokset

Suojelukasvatusta tarvitsevat edellä mainituista lautakunnan huostaan otetuista lapsista olivat lastensuojeluviraston yleisen kanslian huollossa ja oli näiden huoltamiseen käytettävissä seuraavat kaupungin ylläpitämät laitokset:

Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti sijaitsee Sofianlehdossa. Edellinen näistä toimii havaintojentekolaitoksena kouluikäisten lasten vastaisiin hoitopaikkoihinsa sijoittamista varten, jota paitsi käytökseltään moitteettomat lapset voivat sen koululaisosastolla asuen käydä kaupungin kansa- ja ammattikouluissa. Ammattioppilaskoti taasen tarjoaa asunnon ja hoitoa sellaisille lautakunnan alaisista laitoksista kaupunkiin käsityöläisoppiin tai tehtaiden työpajoihin siirtyville pojille, joilla ei ole kunnollista omaa kotia ja jotka eivät yksin jätettyinä voisi vielä tulla elämässä omin neuvoin toimeen. Vastaanottokodissa oli yhteensä 104 ja ammattioppilaskodissa 36 hoitopaikkaa, joista kuitenkin suurin osa oli puolustuslaitoksen käytössä. Kummankin laitoksen johtajana toimi opettaja M. Tuokko apunaan ylikatsastaja M. Pitkänen ja emännöitsijänä neiti E. Gröning. Poikaosaston hoita-

jana toimi neiti I. Hänninen ja tyttöosaston hoitajana neiti E. Nieminen, kummallakin apunaan hoitajatarharjoittelija. Ammattioppilaskotia hoitivat neidit I. Jääskeläinen ja H. Ilvesvaara. Näiden lisäksi oli kaikilla osastoilla yhteinen keittäjä ja leipoja sekä lämmittäjä-talonmies, ompelija, 2 pesijää ja 5 palvelijaa.

Ryttylän koulukoti omine maatiloineen, joka sijaitsee Hausjärven pitäjässä, voi ottaa vastaan 120 yläkansakoulun ja jatkokoulun ikäasteella olevaa suomenkielistä poikaa. Tämän koulukodin toiminnassa on kiinnitetty erikoista huomiota mahdollisimman monipuolisen ja tehokkaan ammattiopetuksen järjestämiseen. Laitoksen johtajana toimi diploomi-insinööri V. Antila ja opettajina T. R. Reino ja T. A. Mikkola, joista viimeksi mainittu kuitenkin oli maanpuolustustehtävissä sijaisenaan opettaja V. Vihinen. Avoimeksi joutunut kolmannen opettajan virka oli oppilaiden satunnaisen vähälukuisuuden johdosta täyttämättä. Emännöitsijänä oli neiti M. Nurmi. Viidessä eri kotikunnassa asuvien oppilaiden hoitajina toimivat neidit E. Roselius, T. Roukko, A. Ohraniemi, E. Kotiranta ja A. Tienhaara. Opetusta eri ammateissa antoivat veistonopettaja L. Keinänen konepuuseppä J. Saipion avustamana, metallitöidenopettajat V. J. Manner lokakuun 2 p:ään saakka ja sen jälkeen L. Aranko, S. Colliander ja seppä K. Moisio, räätälimestari K. V. Laakso, suutarimestari J. A. Lampinen, puutarhuri L. Päivike, maataloustöiden johtaja V. Niittylä ja karjakko M. Koskinen. Yksi puutyömestareista, V. Pakarinen, oli edelleen rintamalla, joten ammattiopetustakin oli hoidettava supistetuin voimin. Näiden lisäksi kuului laitoksen toimihenkilöihin keittäjä, leipoja, 3 palvelijaa, 2 pesijää, lämmittäjä, tallimies, navetta-apulainen ja 3 maataloustyöntekijää.

Toivoniemen koulukoti siihen kuuluvine maatiloineen, joka sijaitsee Lohjan pitäjässä, on tarkoitettu 40 kansakoulu- ja jatkokouluiässä olevalle suomenkieliselle tytölle. Laitoksen johtajana, joka osallistui myös opetukseen, toimi neiti L. Kivekäs. Opettajana oli A. Itkonen sekä emännöitsijänä ja samalla talousaskareiden ohjaajana neiti L. Nummenkorpi sekä kesäkuun 1 p:stä alkaen neiti E. Ranta. Lastenhoitajana ja samalla käsitöiden opettajana toimi käsityönopettaja V. Joukahainen lokakuun 1 p:ään saakka sekä siitä alkaen neiti T. Peltola. Maanviljelystehtävistä huolehti maataloustöiden johtaja J. Arola tallimiehen ja 1 maataloustyöntekijän avustamana ja navettatöistä karjakko M. Juola käyttäen vanhempia oppilaita apunaan. Lisäksi laitoksessa oli hoitajaharjoittelija ja palvelija, toimien viimeksi mainittu myös puutarhanhoitajana.

Tavolan koulukoti, joka sijaitsee Nummen pitäjässä, on tarkoitettu enintään 25 kehityksensä puolesta apukouluasteella olevalle suomenkieliselle pojalle. Laitoksen oppilasasuntolassa oli 15 sijaa. Osa oppilaista oli sijoitettu täysihoitoon laitoksen lähellä oleviin yksityisiin perheisiin. Koulukodin johtajana ja samalla opettajana toimi J. Jokinen sekä emännöitsijänä ja oppilasasuntolan hoitajana neiti M. Leppäniemi apunaan keittäjä ja palvelija.

Toivolan koulukoti, joka sijaitsee Helsingin pitäjän Pakinkylässä, on tarkoitettu 85 kansakouluikäiselle lapselle. Laitos on lastensuojeluviraston eri toimistoille osittain yhteinen ja mainitaan siitä lähemmin turvattomain lasten huoltotoimiston yhteydessä.

Tietopuolinen opetus koulukotien kouluissa oli järjestetty pääasiallisesti pääkaupungin kansakouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia noudattaen. Jatko-opetukseen sisältyvillä käytännöllisillä oppiaineilla oli oma, niitä varten laadittu ohjelmansa.

Koulukotien hoidokit. V:n 1943 aikana oli kaikkiaan 174 yleisen kanslian hoidokkia sijoitettu edellä mainittuihin kaupungin ylläpitämiin koulukoteihin, Toivolaa lukuunottamatta, ja ilmenee oppilaiden vaihtuminen niissä seuraavasta yhdistelmästä:

Koulukoti	Lapsia					Huoltopäiviä	
	Jäljellä v:sta 1942	Uusia	Yhteensä	Eronneita	Jäljellä v:een 1944	Kaikkiaan	Keskimäärin hoidokkia kohden
Ryttylä	73	29	102	25	77	27 578	270
Toivoniemi	28	6	34	11	23	8 955	263
Tavola	30	9	39	9	30	10 768	276
Yhteensä	131	[1] 43	[1] 174	[1] 44	130	47 301	270

[1] Ks. alav. 2 s. 125.

Muissa yleisen kanslian käytettävissä olleissa laitoksissa vaihtuivat hoidokit seuraavasti:

Hoitokoti	Lapsia					Huoltopäiviä	
	Jäljellä v:sta 1942	Uusia	Yhteensä	Eronneita	Jäljellä v:een 1944	Kaikkiaan	Keskimäärin hoidokkia kohden
Vastaanottokoti	9	49	58	50	8	3 753	65
Ammattioppilaskoti	20	22	42	24	18	7 366	175
Toivolan koulukoti [1]	8	9	17	11	6	1 371	81
Yhteensä	37	80	117	85	32	12 490	107

Eräässä ammattikoulukodissa oli v:sta 1942 jäljellä 1 tyttö, joka erosi kertomusvuoden aikana. Hänen huoltopäiviensä luku oli yhteensä 145.

Aistiviallisia, raajarikkoisia ja vajaamielisiä lapsia oli lautakunnan yleisen kanslian huollossa yhteensä 100 seuraavassa taulukossa mainituissa laitoksissa, ollen näihin nähden huomattava, että sokeain-, kuuromykkäin- ja raajarikkoisten kouluissa olleet lapset viettivät lomansa jossain muualla:

Laitos	Lapsia								Huoltopäiviä
	Jäljellä v:sta 1942		Uusia		Eronneita		Turvattomain lasten huoltotoimiston huoltoon siirrettyjä [2]		
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	
Turun kuuromykkäinkoulu	1	—	—	—	1	—	—	—	1
Porvoon »	—	—	1	—	1	—	—	—	155
Åvikin »	—	—	1	—	1	—	—	—	50
Raajarikkoisten huoltolaitos	2	1	—	—	1	1	1	—	333
Toivolan tylsämielisten kasvatuskoti Muhoksella	6	—	—	—	1	—	5	—	1 007
Sortavalan diakonissalaitos	16	11	—	—	1	—	15	11	4 779
Helsingin diakonissalaitos	21	16	7	1	1	—	27	17	7 236
Vaajasalon langettavatautisten parantola	—	3	—	—	—	—	—	3	543
Oulun kaatumatautisten huoltokoti	2	—	—	—	1	—	1	—	185
Kortejoen langettavatautisten miesparantola	1	—	—	—	—	—	1	—	181
Seinäjoen piirisairaalat	1	2	—	—	—	1	1	1	525
Kuhankosken tyttökoti Laukaassa	—	7	—	—	—	1	—	6	1 087
Yhteensä	50	40	9	1	8	3	51	38	16 082

Sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa 19 lasta yhteensä 912 päivää ja nämä olivat kaikki sellaisia, jotka sitä paitsi olivat olleet jossain muussa laitoksessa. Seuraavaan vuoteen jäi sairaalaan 2 poikaa.

[1]) Näistä oli Toivolan koulukodin eristysosastolla yhteensä 7 poikaa, jotka kaikki poistettiin kertomusvuoden aikana. Heidän huoltopäiviensä luku oli yhteensä 239. — [2]) Aistivialliset y.m.s. lapset siirrettiin kertomusvuoden aikana yleisen kanslian huollosta turvattomain lasten huoltotoimiston huoltoon. Hallinnollisen muutoksen jälkeen lapset jäivät entisiin sijoituslaitoksiin ollen heidän huoltopäiviensä ynnä turvattomain lasten huoltotoimiston sijoittamien uusien lasten huoltopäivien yhteenlaskettu luku 17 341. Aistiviallisia y.m.s. lapsia oli lastensuojelulautakunnan huostassa v. 1943 kaikkiaan 114 ja heidän yhteenlaskettujen huoltopäiviensä kokonaismäärä 33 423.

Muissa laitoksissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 53 lasta. Näistä oli jäljellä edellisestä vuodesta 14 poikaa ja 15 tyttöä. Vuoden kuluessa sijoitettiin niihin 12 poikaa ja 12 tyttöä sekä poistettiin 7 poikaa ja 10 tyttöä, joten seuraavaan vuoteen jäi 19 poikaa ja 17 tyttöä. Huoltopäiviä oli 11 834.

Turvattomain lasten huoltotoimiston hoidokit ja lastenkodit

Kuten aikaisemmin esitetystä yhdistelmästä näkyy, oli turvattomain lasten huoltotoimiston hoivissa kertomusvuoden aikana yhteensä 2 098 (vuotta aikaisemmin 2 127) köyhäinhoidollista, oman kodin ulkopuolella kasvatettavaa lasta, joista suurin osa eli 1 508 (1 681) lasta oli sijoitettu yksityishoitoon, nimittäin 784 (941) yksityisiin perheisiin ja 724 (740) yksityisiin lastenkoteihin. Koska varsinkaan hentojen pikkulasten maaseudulle lähettäminen ei ole lastenhoidon kannalta tarkoituksenmukaista eikä kouluikäisillekään lapsille ole aina heti sopivaa kasvatuskotia saatavissa, oli toimiston käytettävissä seuraavat lastenkodit:

Sofianlehdon pikkulastenkodissa on eri osastoillaan yhteensä 100 hoitopaikkaa 0—2 vuoden ikäisille lapsille. Kodin johtajana toimi neiti E. Boström ja emännöitsijänä neiti E. Mäiseli. Eri osastoja hoitivat neidit T. Hamara, S. Pirkkalainen ja I. Karjalainen sekä rouva T. Palokangas joulukuun 1 p:ään saakka. Heidän apunaan toimi 10 ammattitaitoista lastenhoitajaa ja 15 palkatonta hoitajaharjoittelijaa kuusi kuukautta käsittävissä vuoroissa. Lisäksi kuului tämän laitoksen henkilökuntaan ompelija, keittäjä, 5 palvelijaa, 2 pesijää ja lämmittäjä-talonmies.

Reijolan lastenkoti, jossa eristysosastoineen on 35 hoitopaikkaa, on tarkoitettu pääasiallisesti lastentarhaiässä oleville normaalikykyisille lapsille. Kodin johtajana toimi rouva E. Ahlgren ja häntä avustivat lastenhoitajat, neidit A. Carlén, K. Nyholm, T. Pertto, E. Rehnström ja A. Aaltonen joulukuun 1 p:ään saakka. Näiden lisäksi kuului lastenkodin henkilökuntaan ompelija, keittäjä ja 2 palvelijaa.

Kummankin edellä mainitun lastenkodin lääkärinä toimi lääketieteenlisensiaatti R. Granholm.

Kullatorpan lastenkodissa hitaammin kehittyviä ja sairaalloisia lastentarhaiässä olevia lapsia varten on niinikään 35 hoitopaikkaa. Kodin johtajana oli neiti A. Orola. Lastenhoitajina toimivat neidit K. Koivula, A. Vallenius ja M. Lempinen. Lisäksi oli tässäkin lastenkodissa ompelija, keittäjä ja 2 palvelijaa. Lääkärinä toimi vastaanottokodin ja koulukotien lääkäri U. Muroma.

Toivolan koulukoti Helsingin pitäjän Pakinkylässä omine maatalouksineen on tarkoitettu enintään 85 huonohoitoiselle kansakouluiässä olevalle lapselle. Laitoksessa toimii vain suomenkielinen ala- ja yläkansakoulu, koska sinne sijoitetut ruotsinkieliset lapset voivat opiskella koulukodin lähellä sijaitsevassa Oulunkylän ruotsinkielisessä kansakoulussa. Koulukodin johtajana toimi K. A. Kurkela, apunaan rouva L. Kurkela, ja opettajina V. Uusivirta ja neiti R. Honkapirtti. Tässäkin koulukodissa oli kolme eri oppilasasuntolaa, joiden hoitajina toimivat neidit A. Eskola, H. Hirvonen ja I. Kallio. Lisäksi oli laitoksen aitauksen ulkopuolella sijaitsevaan rakennukseen järjestetty alaikäisistä lainrikkojista heidän asiainsa tutkintoaikana huolehtiva eristysosasto, jota hoiti tilapäisesti laitoksen suutari Y. Hietanen syyskuun 1 p:ään saakka ja siitä alkaen M. Larjala. Koulukodin emännöitsijänä toimi rouva L. Vilkuna ja maataloustöiden johtajana P. Karvia sekä puutarhurina J. E. Lindqvist. Sitä paitsi kuului laitoksen henkilökuntaan suutari, maataloustöiden johtajan apulainen, ompelija, keittäjä, karjakko ja 5 palvelijaa.

Vastaanottokodin koululaisosastolle sijoitetut köyhäinhoidolliset lapset käyvät normaalioloissa kaupungin kansakouluissa.

Lastenkotien valvonnasta huolehti lähinnä lastensuojelulautakunnan lastenhuollontarkastaja. Lasten terveydenhoidon tarkastus sekä ruokajärjestyksen määrääminen näissä kodeissa kuului lautakunnan lääkäreille aikaisemmin mainittua työnjakoa noudattaen.

Hoidokkien vaihtuminen kaupungin lastenkodeissa v:n 1943 aikana selviää seuraavasta yhdistelmästä:

	Sofianlehdon pikkulasten koti	Reijolan lastenkoti	Kullatorpan lastenkoti	Toivolan koulukoti	Vastaanottokodin koululaisosasto	Yhteensä
V:sta 1942 hoitoon jääneitä	92	34	37	57	47	267
V. 1943 hoitoon otettuja	157	87	22	44	78	388
Yhteensä	249	121	59	101	125	655
Näistä						
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen:						
sijoitettiin yksityishoitoon	1	9	1	1	2	14
siirrettiin toiseen lastenkotiin	32	30	11	11	28	112
toimitettiin sairaalaan	6	—	1	1	—	8
b) Toimiston hoidosta poistettuina:						
luovutettiin vanhempainsa hoitoon	97	38	2	13	19	169
luovutettiin toisten maksuttomaan hoitoon	15	5	1	2	6	29
luovutettiin toisen kunnan huoltoon	3	4	—	—	3	10
lähetettiin muihin lastenhuoltolaitoksiin	—	—	12	4	10	26
kuoli	—	—	—	1	—	1
poistettiin muista syistä	—	2	—	3	9	14
Poistettuja yhteensä	154	88	28	36	77	383
V:een 1944 jääneitä	95	33	31	65	48	272

Yksityishoitoon sijoitetut lapset. Yksityisiin lastenkoteihin ja yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten vaihtuminen näkyy seuraavista luvuista. V. 1943 hoitoon otettujen ryhmään voi sama lapsi sisältyä useampaan kertaan, jos hän vuoden aikana on ollut useammassa hoitopaikassa. Näin on asianlaita Helsingissä sijaitseviin yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuun 3 lapseen nähden, maaseudulla yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuun 1 lapseen nähden, Helsinkiin yksityisiin perheisiin sijoitettuun 1 lapseen nähden ja maaseudun yksityisiin perheisiin sijoitettuun 3 lapseen nähden.

	Yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuja lapsia		Yksityisiin perheisiin sijoitettuja lapsia		Yhteensä
	Helsinkiin	Maaseudulle	Helsinkiin	Maaseudulle	
V:sta 1942 hoitoon jääneitä	177	389	244	450	1 260
V. 1943 hoitoon otettuja	60	135	32	73	300
Yhteensä	237	524	276	523	1 560
Näistä					
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen:					
siirrettiin toiseen sijoituspaikkaan	10	11	4	4	29
siirrettiin kunnan lastenkotiin	6	20	4	10	40
siirrettiin yksityisiin lastenkoteihin	5	5	6	3	19
siirrettiin ammattikoulukotiin	1	—	—	—	1
siirrettiin sairaalaan	1	5	3	1	10
b) Toimiston hoidosta poistettuina:					
siirrettiin yleisen kanslian huoltoon	1	—	—	3	4
luovutettiin vanhempainsa hoitoon	24	53	10	36	123
luovutettiin toisen kunnan huoltoon	1	7	6	3	17
pääsi ottolapseksi tai luovutettiin yksityishoitoon	15	15	18	21	69
poistettiin työkykyiseksi tultuaan	—	11	29	18	58
kuoli	1	3	2	—	6
poistettiin muista syistä	7	8	3	11	29
Poistettuja yhteensä	72	138	85	110	405
V:een 1944 jääneitä	165	386	191	413	1 155

Mitä muissa laitoksissa hoidettuihin lapsiin tulee, mainittakoon, että Överby nimisessä ammattikoulukodissa Kirkkonummella oli v:n 1943 aikana 2 poikaa yhteensä 366 päivää ja Lappträskin kodinhoitokoulussa 1 poika 114 päivää sekä Reitkallin puutarhakoulussa 1 tyttö 184 päivää ja Harjulan kodinhoitokoulussa 1 tyttö 92 päivää.

Yksityishoitoon annettavia lapsia koetettiin, mikäli mahdollista, sijoittaa sukulaistensa luokse. Maaseudulla sijaitsevien hoitokotien sopivuudesta hankittiin lautakunnan tiheimmille sijoitusalueilleen asettamien paikallisasiamiesten ja huoltolautakuntien välityksellä tarpeelliset tiedot. Helsinkiin yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten hoitoa ja kasvatusta valvoivat lähinnä lastensuojeluviraston kodissakävijät ja lastenhoidonneuvoloiden hoitajat, kun taasen maaseudulla tämän tehtävän suorittivat asianomaiset huoltolautakunnat osittain lautakunnan omien paikallisasiamiesten avustamina. Myöskin lastenhuollon tarkastaja apulaisineen koetti eri seuduille tekemillään tarkastusmatkoilla valvoa, että kasvatus ja hoito kasvatuskodeissa oli lasten ikä- ja kehityskautta vastaava. Huonoiksi näyttäytyneistä hoitopaikoista siirrettiin lapset parempiin kasvatuskoteihin tai asiallisten syiden vaatiessa myöskin kaupungin omiin lastenhuoltolaitoksiin.

Kaikki kouluiässä olevat hoitolapset saivat käydä kansakoulua, josta vieraille kunnille menevät koulumaksut lautakunta suoritti omista määrärahoistaan. Sitä paitsi toimitti lautakunta 86 kansakoulukurssin suorittaneelle yksityishoitoon sijoitulle lapselle tilaisuuden saada taipumuksiensa mukaista ammatillista jatko-opetusta seminaareissa, kauppa-, maamies- ja talouskouluissa, konekirjoituskursseilla tai erilaisiin käsityöammatteihin valmistavissa laitoksissa, käyttäen tähän tarkoitukseen yhteensä 262 777: 75 mk, josta saatiin sosiaaliministeriöltä 113 550 mk:n suuruinen korvaus.

Maaseudulle yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten sijoitusalueet selviävät seuraavasta luettelosta:

Sijoitusalue	Lapsia				
	Jäljellä v:sta 1942	Uusia	Yhteensä	Eronneita	Jäljellä v:een 1944
Espoo	13	5	18	5	13
Kirkkonummi	20	1	21	7	14
Siuntio	10	1	11	2	9
Vihti	41	5	46	9	37
Helsingin pitäjä	31	2	33	4	29
Tuusula	16	1	17	3	14
Sipoo	5	—	5	1	4
Nurmijärvi	47	5	52	12	40
Ylivieska	2	—	2	—	2
Somero	54	11	65	10	55
Nurmo	11	1	12	1	11
Mäntsälä	15	—	15	2	13
Joroinen	1	—	1	—	1
Lohja	7	1	8	2	6
Eri kunnat	177	40	217	52	165
Yhteensä	450	73	523	110	413

Paikallisasiamiehinä toimivat neiti F. Berg Helsingin pitäjässä, rouva J. Carlberg Espoossa, neiti M. Hoffman Kirkkonummella, rouva S. Niinistö Vihdissä, neidit J. Bergström Siuntiossa, H. Savimaa Tuusulassa, M. Byman Sipoossa, M. Kielomaa Nurmijärvellä, I. Saarikoski Nurmossa, rouva L. Palomäki Lohjalla, opettaja I. Hyysti Mäntsälässä, kansanopiston johtaja J. Kytömäki Ylivieskassa ja kanttori H. Kantola Somerolla.

Eri sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa yhteensä 79 lasta 3 891 päivää; näistä yksinomaan sairaalahoitoa saaneita oli 4 poikaa ja 2 tyttöä, 621 hoitopäivää. Seuraavaan vuoteen jäi sairaaloihin 3 poikaa ja 5 tyttöä.

Ottaen huomioon edellisestä vuodesta siirtyneet, kertomusvuoden aikana huostaanotetut ja hoidosta päästetyt jäi turvattomain lasten huoltotoimiston hoiviin v:een 1944, yhteensä 1 528 lasta.

Hoitomaksut yksityisiin perheisiin ja yksityisiin lastenkoteihin sijoitetuista lapsista vaihtelivat lasten iästä, terveydentilasta, kasvatusvanhempain sukulaisuudesta y.m.

asiaan vaikuttavista seikoista johtuen 200 mk:sta 600 mk:aan kuukaudelta. Tuberkuloottisten lasten hoidosta maksettiin lastenkoti Droppenille 25 mk päivältä. Kun lisäksi otetaan huomioon vieraiden kuntien velkomat koulumaksut sekä sairashoito- ja matkakustannukset kuin myöskin hellyttävissä tapauksissa myönnetyt vaateavustukset, tulivat lautakunnan yksityishoitoon sijoittamat normaalikykyiset lapset aikaisemmin selostettuine jatko-opetuksineen maksamaan yhteensä 6 228 574: 75 mk eli keskimäärin n. 4 130 mk vuodessa kutakin lasta kohden — maksukykyisiltä vanhemmilta ja vierailta kunnilta perittyjä korvauksia sekä valtiolta ammattiopetuskustannuksiin saatua osuutta lukuunottamatta.

Suojelukasvatustoimiston hoidokit

Koulunkäyntinsä keskeyttäneiden lasten kouluunpalauttamiseksi, kerjäävien lasten huoltamiseksi sekä lasten kesävirkistystoiminnan y.m. ehkäisevän huollon järjestämiseksi on lastensuojeluvirastossa toiminut erikoinen nuorisonhuoltojaosto. Aikaisemmin mainitun nuorista rikollisista annetun lain johdosta muutettiin tämä jaosto nuorisonhuoltajan johdolla toimivaksi suojelukasvatustoimistoksi, joka huolehtii lautakunnalle tämän lain mukaan kuuluvista valvontatehtävistä toistaiseksi Vankeusyhdistyksen ylläpitämän nuorisonvalvontatoimiston avustamana sekä valmistelee kasvatuksellisista syistä huostaan otettavia lapsia koskevat asiat lautakunnan suojelukasvatusosaston käsiteltäviksi. Tälle toimistolle tehtiin kertomusvuoden kuluessa yhteensä 2 572 ilmoitusta jakautuen ilmoittajat seuraavasti:

Ilmoittaja	Alle 15 v.		15—18 v.		18—21 v.		Kaikki		
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttyjä	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Poliisilaitos	310	116	919	632	—	—	1 229	748	1 977
Kansakoulun tarkastaja	159	39	—	—	—	—	159	39	198
Nuorisonvalvontatoimisto	—	—	161	35	22	12	183	47	230
Huoltoviraston irtolais- ja alkoholistihuoltokanslia	1	1	55	13	—	—	56	14	70
Muut huoltoviranomaiset	15	1	26	13	—	—	41	14	55
Vanhemmat ja holhoojat	4	4	5	5	—	—	9	9	18
Työnantajat	—	1	—	—	—	—	—	1	1
Muut yksityiset henkilöt	15	3	1	4	—	—	16	7	23
Yhteensä	504	165	1 167	702	22	12	1 693	879	2 572

Ilmoitetut rikkomukset jakautuivat laadultaan seuraavasti:

Rikkomuksen laatu	Alle 15 v.		15—18 v.		18—21 v.		Kaikki		
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Varkaus, näpistely, kavallus	99	6	157	25	—	—	256	31	287
Irtolaisuus ja karkaaminen	5	2	7	17	1	3	13	22	35
Pahoinpitely	5	—	2	—	2	—	9	—	9
Siveellisyysrikkomukset	4	2	2	2	2	2	8	6	14
Juopumus	6	1	61	14	3	3	70	18	88
Oppivelvollisuuden laiminlyönti	155	36	—	—	—	—	155	36	191
Tottelemattomuus ja ilkivalta	7	2	2	5	—	—	9	7	16
Ulkonaliikkumiskiellon rikkominen	202	116	907	620	—	—	1 109	736	1 845
Työvoimamääräysten rikkominen	—	—	1	1	—	1	1	2	3
Muu sotatilanteen johdosta annettujen määräysten rikkominen	2	—	6	8	3	2	11	10	21
Erinäiset muut rikkomukset	19	—	22	10	11	1	52	11	63
Yhteensä	504	165	1 167	702	22	12	1 693	879	2 572

Suojelukasvatustoimiston toimenpiteet edellä mainittujen ilmoitusten johdosta näkyvät seuraavasta yhdistelmästä:

Toimenpiteet	Alle 15 v.		15—18 v.		18—21 v.		Kaikki		
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Varoitus	428	130	850	514	—	—	1 278	644	1 922
Suojeluvalvonta	18	7	3	13	—	—	21	20	41
Lastensuojelulautakunnan huostaan otto.	24	4	3	12	—	—	27	16	43
Muut toimenpiteet	33	23	135	118	—	—	168	141	309
Ratkaisemattomat vuoden päättyessä	1	1	15	10	—	—	16	11	27
Yhteensä	504	165	1 006	667	—	—	1 510	832	2 342

Osa ilmoitetuista tapauksista oli joko aikaisemmin Vankeusyhdistyksen nuorisonvalvontatoimistossa käsiteltyjä tai laadultaan sellaisia, jotka eivät kaivanneet suojelukasvatusosaston toimenpiteitä.

Seuraavat tuomioistuimen käsittelemät tapaukset olivat lautakunnan toimeksiannosta Vankeusyhdistyksen nuorisonvalvontatoimiston valvonnassa:

Tuomio	15—18 v.		18—21 v.		Kaikki		
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Ehdollinen	101	17	12	4	113	21	134
Vankeus	26	4	4	5	30	9	39
Sakko	32	13	6	2	38	15	53
Ratkaisematon vuoden päättyessä	2	1	—	1	2	2	4
Yhteensä	161	35	22	12	183	47	230

Suojelukasvatustoimistoa avusti tehtävissään myöskin kansakouluviranomaisista ja eri nuorisojärjestöjen edustajista kokoonpantu nuorisotyötoimikunta, jonka puheenjohtajana toimi lautakunnan toimitusjohtaja, varapuheenjohtajana suomenkielisten kansakoulujen ensimmäinen tarkastaja ja sihteerinä vuoden alkupuolella lautakunnan sihteeri sekä vuoden lopussa nuorisonhuoltaja. Tämä toimikunta järjesti työväentalolle suuren nuorten juhlan sekä painatti nuorisolle jaettuja propagandavihkosia, joissa nuoria kehoitettiin liittymään heille sopiviin nuorisojärjestöihin voidakseen siten viettää vapaahetkensä hyvissä harrastuksissa. Samaan tapaan toimi ruotsinkielisten keskuudessa Helsingfors svenska ungdomsråd filosofianmaisteri G. von Weissenbergin johtamana.

Aviottomain lasten huoltotoimisto

Lastenvalvojan välittömässä johdossa toimivan aviottomain lasten huoltotoimiston tärkeimpinä tehtävinä olivat edelleenkin aviottomain lasten tiedusteleminen ja luetteloiminen, elatusvelvollisuuden tutkiminen ja elatussopimusten tai -tuomioiden aikaansaaminen, elatusmaksujen periminen, äitien opastaminen lastenhoidossa sekä lasten sijoittaminen hoitokoteihin ja hoidon valvominen.

Lastenvalvoja itse joutui olemaan vuoden läpeensä sotatoimissa, joten hänen tehtävänsä jäivät kokonaan varamiehen hoidettaviksi. Toisaalta elatusvelvollisten joutuminen rintamalle tai työpalvelukseen teki elatusmaksujen perimisen varsinkin viimeksi mainittuun ryhmään nähden tavallista työläämmäksi asianomaisten osoitteen usein muuttuessa. Asevelvollisten puolesta sekä kaatuneiden ja invaliideiksi joutuneiden osalta haettiin ja saatiin valtiolta huoltorahoja ja -eläkkeitä kertomusvuonna yhteensä 1 508 497 mk (edellisenä vuonna 1 147 750 mk).

Lapset, äidit ja elatusvelvolliset. Toimiston kirjoihin merkittyjen lasten luku oli seuraava:

V:sta 1942 jäljellä olevia	3 059	Luettelosta poistettuja	664
Uusia hoidokkeja	571	V:een 1944 jääneitä	2 966

Toimiston saatua tietoonsa aviottoman lapsen syntymisen tai siirtymisen kaupunkiin taikka aviottoman äidin raskauden merkittiin pääasiassa äidin ilmoituksen perusteella luetteloon tarpeelliset tiedot lapsesta, äidistä ja elatusvelvollisesta sekä ne todisteet, jotka äiti saattoi esittää elatusvelvollisuuden selvittämiseksi. Näihin tietoihin perustuvat seuraavat yhdistelmät, jotka valaisevat vuoden lopulla luetteloissa olleiden lasten äitien sekä elatusvelvollisten siviilisäätyä, ikää ja ammattia lasten syntyessä:

Äidit siviilisäädyn mukaan:

Naimattomia	2 753
Leskiä tai laillisesti eronneita	180
Naineita	25
Tuntematon	8
Yhteensä	2 966

Elatusvelvolliset siviilisäädyn mukaan:

Naimattomia	1 675
Leskiä tai laillisesti eronneita	165
Naineita	452
Tuntematon	674
Yhteensä	2 966

Äidit iän mukaan:

—15 vuotiaita	2
16—19 »	303
20—24 »	1 052
25—29 »	779
30—34 »	474
35—39 »	243
40— »	96
Tuntematon	17
Yhteensä	2 966

Elatusvelvolliset iän mukaan:

—15 vuotiaita	1
16—19 »	103
20—24 »	637
25—29 »	655
30—34 »	436
35—39 »	239
40—49 »	223
50— »	63
Tuntematon	609
Yhteensä	2 966

Äidit ryhmittyivät ammatin mukaan seuraavasti:

Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	31
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	37
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	239
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	329
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä	809
Muita työntekijöitä	304
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	32
Yksityisten palvelijoita	947
Muun elinkeinon harjoittajia	20
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia	218
Yhteensä	2 966

Elatusvelvolliset ryhmittyivät ammatin mukaan seuraavasti:

Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	151
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	170
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	199
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	217
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä	967
Muita työntekijöitä	414
Merimiehiä ja kalastajia	106
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	212
Muun elinkeinon harjoittajia	18
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia	512
Yhteensä	2 966

Lasten sijoittamisessa avustivat äitejä naistarkastajat, jotka yksityisesti tiedustelemalla tai sanomalehdissä ilmoittamalla hankkivat sopivia hoitokoteja. Hoitokustannusten suorittaminen tuotti luonnollisesti varattomille äideille suuria vaikeuksia, minkä vuoksi ne useimmissa tapauksissa suoritettiin lautakunnan puolesta ja velottiin elatusvelvollisilta sopimusten tai tuomioiden sekä äideiltä maksukyvyn mukaan.

Aviottomain lasten hoitoa valvoivat kodissakävijät ja lastenhoidonneuvolain hoitajat käyden tarkastamassa nuorempien lasten hoitopaikkoja kerran kuukaudessa ja vanhempien vähintään 4 kertaa vuodessa. Tällöin seurattiin lasten ruumiillista ja henkistä kehitystä sekä annettiin äideille ohjeita lasten järkiperäisessä hoidossa ja kasvatuksessa. Milloin lapsen katsottiin olevan sairashoidon tarpeessa, käytettiin asianomaisen lääkärin apua.

Kodissakävijäin ja lastenhoidonneuvolain hoitajien esittämien tiedonantojen mukaan lasten hoito-olot olivat seuraavat:

Äitinsä luona olevista lapsista sai:	%
Hyvän hoidon	64.9
Suhteellisen hyvän hoidon	33.5
Epätyydyttävän hoidon	1.6

Kasvatusäidin luo sijoitetuista lapsista sai:	%
Hyvän hoidon	68.9
Suhteellisen hyvän hoidon	30.7
Epätyydyttävän hoidon	0.4

Äidin koti oli:	
Hyvässä kunnossa	62.0
Suhteellisen hyvässä kunnossa	33.0
Epätyydyttävässä kunnossa	5.0

Kasvatusäidin koti oli:	
Hyvässä kunnossa	66.8
Suhteellisen hyvässä kunnossa	31.0
Epätyydyttävässä kunnossa	2.2

Lastenvalvojan luetteloissa olevista lapsista kuoli v:n 1943 aikana 64, joista kuollessaan 49 oli sairaalassa, 6 lastenkodissa, 2 kotona, 1 hoitokodissa ja 6 lapsen kuolinpaikka oli tuntematon.

Kuoleman syy:	
Äkillinen maha- ja suolikatarri	13
Synnynnäinen syfilis	10
Keuhkokuume	9
Aivokalvontulehdus	5
Keskosia	4
Kurkkumätä	4
Keuhkotauti	3
Tapaturma	2
Tuhkarokko	2

Kuoleman syy:	
Aivohalvaus	1
Astma	1
Keuhkoputkentulehdus	1
Lapsinäivetys	1
Suurentunut kilpirauhanen	1
Suurentunut thymusrauhanen	1
Synnynnäinen heikkous	1
Yleinen myrkytys	1
Tuntematon	4
Yhteensä	64

Selvitystoimenpiteet. Elatusvelvollisuuden alustavan selvityksen suoritti lastenvalvoja tavallisesti lasten äitien antamien tietojen perusteella. Asianosaisten ja lastenvalvojan keskeisissä neuvotteluissa koetettiin kussakin tapauksessa saada aikaan elatussopimus, mutta jos elatusvelvolliseksi makaajaksi ilmoitettu kieltäytyi sopimasta tai elatusavun määristä ei päästy yksimielisyyteen eikä lapsen äiti vastustanut oikeudenkäyntiä, otettiin elatusvelvollista vastaan haaste sitten, kun lastenvalvoja oli hankkinut todistusaineistoa siinä määrin, että oikeudenkäyntiin oli syytä ryhtyä.

Elatusvelvollisuus selvitettiin lopullisesti asianosaisten keskeisellä ja lautakunnan hyväksymällä sopimuksella 150 tapauksessa, joista aikaisemmin tehtyjen sopimusten korotuksia 29.

Oikeudessa oli edellisestä vuodesta siirtyneitä juttuja vireillä 34 ja uusia haasteita otettiin 101. Koska näistä 9 tapauksessa ei vastaajaa saatu laillisesti haastetuksi ja kun 16 juttua sovittiin sekä 50 siirtyi seuraavaan vuoteen, käsiteltiin siis oikeudessa lopullisesti 60 elatuskannetta. Näistä voitettiin 46, hävittiin 6 riittämättömien todistusten vuoksi ja 8 tapauksessa oli samasta syystä tai siksi, että lapsen äiti kieltäytyi antamasta selvitykseen tarpeellista tietoa, oikeudenkäynnistä toistaiseksi luovuttava, koska hylkäävä päätös oli selvästi odotettavissa. Kaikkiaan esiinnyttiin oikeudessa 215 kertaa.

Toimisto antoi aikaisempaan tapaan toisten kuntien lastenvalvojille ja muillekin huoltoviranomaisille pyynnöstä virka-apua lastenvalvojien toimialaan kuuluvissa tehtävissä. Virka-apupyyntöjen kokonaismäärä oli 204.

Lähetettyjen kirjeiden luku oli kertomusvuonna 14 141, joista kirjeellisiä kutsuja 2 393.

Perimistoimenpiteet. Edellä on jo mainittu, että varsinkin työpalvelukseen joutuneiden elatusvelvollisten muutteleminen vaikeutti elatusmaksujen perimistä, koska se aiheutti asianomaisten alituista tiedustelua ja siitä johtuvaa kirjeenvaihtoa. Elatusmaksuja y.m. korvauksia saatiin kuitenkin kokoon tosin lisääntyneiden huoltorahojen ansiosta melkoisesti enemmän kuin edellisenä vuonna.

Toimiston tiliasema oli vuoden päättyessä seuraava:

T u l o t:

Säästö v:sta 1942:			
Juoksevan tilin ja kassan saldo	mk	139 993: 15	
Valvottujen säästötilien saldo	»	715 011: 75	855 004: 90
Helsinkiläisten suorittamat elatusmaksut			2 850 408: 25
Ulkokuntalaisten » »			45 588: 20
Kunnalle suoritettavat korvaukset			1 000 354: 45
Käyttövarat oikeuskuluihin			27 072: 30
» tilapäisiin avustuksiin			8 048: —
Oikeuskulujen korvaukset			10 863: 60
Tilapäisten avustusten korvaukset			24 373: —
		Yhteensä mk	4 821 712: 70

M e n o t:

Helsinkiläisille äideille suoritettu lastenhoitoavustus			2 418 619: 60
Ulkokuntien lastenvalvojille suoritetut maksut			54 076: 30
Kunnalle suoritetut:			
elatusmaksukorvaukset			1 004 813: 85
oikeuskulukorvaukset			10 508: 60
tilapäisten avustusten korvaukset			22 263: —
Oikeuskulut			31 407: 35
Tilapäiset avustukset			24 286: 55
Siirto v:een 1944:			
Juoksevan tilin ja kassan saldo	mk	157 661: 10	
Valvottujen säästötilien saldo	»	1 098 076: 35	1 255 737: 45
		Yhteensä mk	4 821 712: 70

Tilapäiset avustukset. Aviottomain lasten ja heidän äitiensä tilapäiseksi avustamiseksi sekä lastenvalvojan oikeus- y.m. kuluihin oli toimiston käytettäväksi varattu lautakunnan menoarvioon 65 000 mk:n suuruinen määräraha. Tämän käyttö ilmenee edellä olevasta tiliselvityksestä. Tilapäiset avustukset jaettiin kodissakävijäin esityksistä joko pieninä raha-avustuksina tai valmiina vaatteina lapsensa kanssa suurehkossa ahdinkotilassa oleville äideille. Tämän lisäksi jaettiin Adolf Holmgrenin lahjoitusrahaston korkovaroista yhteensä 13 325: 80 mk kehoituspalkintoina lapsensa hyvin hoitaneille imettäville äideille. Helsingissä yksityisperheisiin sijoitetuille lapsille ja heidän hoitajilleen järjestettiin tavanmukainen joulujuhla, josta aiheutuneet kustannukset sisältyivät edellä mainittuun määrärahaan.

Holhoustehtävät. Erityisten holhousmääräysten perusteella oli lastenvalvojan holhouksen alaisena kertomusvuonna 36 alaikäistä. Näistä oli 10 varattomia ja 26 alaikäisellä oli holhouslautakunnalle tilitettäviä varoja.

Ottolapsiksi hyviin, lapsirakkaisiin perheisiin toimitettiin asianomaisten äitien suostumuksella 163 (101) aviotonta lasta.

Kasvattilapset

Lastensuojelulain säännösten mukaan tulee lastensuojelulautakunnan valvoa toiminta-alueellaan olevien kasvattilasten hoitoa ja kasvatusta. Näillä tarkoitetaan sellaisia lapsia, joita yksityiset ilman lastensuojelu- tai huoltolautakunnan välitystä ovat jättäneet vieraan henkilön tai jonkun sukulaisensa hoitoon joko ilman hoitomaksua tai korvausta vastaan. Lastensuojelulautakunnalle ilmoitettiin kertomusvuonna yhteensä 575 (650)

kasvattilasta, joista poikia 290 (335) ja tyttöjä 285 (315). Näistä oli avioliiton ulkopuolella syntyneitä 412 (554) ja aviolapsia 163 (96). Suurin osa kasvattilapsista oli sukulaistensa luona hoidettavana ja lastensuojeluviraston kodissakävijät huolehtivat kasvattilasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta, kukin omassa toimintapiirissään.

Äitiysavustukset ja perhelisät

Äitiysavustukset. V:n 1943 aikana kokoontui äitiysavustuksia valmistelevasti käsittelevä valiokunta 18 kertaa ja anomukset ratkaisi lopullisesti lastensuojelulautakunta kokouksissaan, kunnes lokakuusta lähtien näiden asioiden käsittely siirtyi uudessa ohjesäännössä määrätylle erityishuolto-osastolle, joka käsittelee myöskin perhelisäanomukset ja aviottomain lasten elatussopimukset. Uudessa kokoonpanossaan kokoontui erityishuolto-osasto 5 kertaa.

Avustuksen anojat jättivät hakemuksensa lastensuojeluvirastoon tai lastenhoidonneuvonta-asemille seuraavasti: lastensuojeluvirastoon 379 (edellisenä vuonna 379) ja neuvonta-asemille 1 409 (1 386), joista viimeksi mainituista lastensairaalassa olevaan neuvolaan 14 (20), Töölön 144 (195) ja Toukolan 42 (46) sekä Marian sairaalan neuvolaan 87 (51), Lastenlinnan neuvolaan 158 (176), Maitopisarayhdistyksen lastenhuoltokeskuksiin: Harjutorin 6:ssa olevaan 431 (318), Hauhontien 8:ssa olevaan 145 (160), Martankadun 1:ssä olevaan 16 (24) ja Pohjolankadun 1:ssä olevaan 38 (25), kätilöopiston äitiysneuvonta-asemalle 293 (340) ja kulkutautisairaalan lastenhoidonneuvolaan 41 (31).

Lautakunnan käsiteltävinä oli yhteensä 1 788 (1 765) hakemusta. Anomuksista hyväksyttiin 1 749 (1 722) ja hylättiin 39 (43). Hylkäämisen syynä oli kaikissa tapauksissa se, että verotetun tulon määrä ylitti äitiysavustuslaissa säädetyn ylimmän rajan, joka Helsingin kohdalla oli 210 äyriä, eivätkä anojat voineet esittää mitään äitiysavustuslain 2 §:n 2 momentissa mainittua tai muutakaan syytä anomuksensa tueksi. Lain suomaa harkintaoikeutta käytti lautakunta 206 tapauksessa, myöntäen avustuksen, vaikka veroäyrien määrä ylitti rajan, kun anojat olivat esittäneet riittävän selvityksen taloudellisen asemansa muuttumisesta t.m.s. avustuksen myöntämiseen vaikuttavasta seikasta. Suurin osa avustuksista myönnettiin sillä perusteella, että perheen taloudellinen asema oli miehen asepalveluksessa olon takia heikentynyt.

Äitiysavustuksen hakijoista oli 1 509 (1 504) naimisissa olevaa ja 279 (261) naimatonta. 34 (23) anojaa synnytti kaksoset ja yksi anoja kolmoset.

V:n 1943 loppuun mennessä suoritettiin hakijoille edelliseltä vuodelta nostamatta jääneitä ja vuoden aikana myönnettyjä avustuksia yhteensä 1 045 829 mk. Luontoisavustuksia annettiin yhteensä 84 338: 50 mk:n arvosta. Luontoisavustukset olivat enimmäkseen paperisia lapsen varusteita sisältäviä 230 mk:n ja 240 mk:n hintaisia pakkauksia, n.s. määräeriä n:o IA sekä 160 mk:n hintaisia lisämääräeriä n:o IB, jotka sisälsivät pahvisen vuodekorin, paperikangaspatjan sekä vistrakankaalla päällystetyn peitteen. Pelkän rahaavustuksen sekä IB-pakkauksen saajille jaettiin 3: 50 mk:n arvoisia Ohjeeksi tulevalle äidille nimisiä kirjasia.

Perhelisät. Vaikka perhelisälakikin tuli voimaan jo heinäkuun 1 p:nä, käsitteli erityishuoltoosasto lautakunnan ja lastensuojeluviraston uudelleen järjestelyistä johtuen perhelisäanomuksia ensi kerran vasta lokakuun 13 p:nä.

Kaikkiaan erityishuolto-osastolla oli käsiteltävinä 135 perhelisäanomusta. Näistä hyväksyttiin 116 ja hylättiin 19. Hylkäämisen syynä oli kaikissa tapauksissa se, että kunnallisverotuksessa pantujen veroäyrien luku ylitti 280 äyriä. Seitsemän anojaa, joiden veroäyrit ylittivät rajan, esitti kuitenkin riittävästi perusteluja anomuksensa tueksi, jolloin lautakunta harkintapäätöksellä myönsi perhelisän. Nämä päätökset alistettiin sosiaaliministeriön vahvistettaviksi. Perhelisän hakijoilla oli alle 16 vuotiaita lapsia yhteensä 774, jotka jakaantuivat eri suuruisiin perheisiin seuraavasti:

Lasta perhettä kohden	Perheitä	Lasta perhettä kohden	Perheitä
5	74	8	7
6	33	10	1
7	20		
		Yhteensä	135

Veroäyriensä lukumäärän mukaan jakaantuivat perheet seuraavasti

Ei verotettavia tuloja	54	201—280 äyriä	22
Alle 100 äyriä	15	Yli 280 »	29
100—200 »	15	Yhteensä	135

Perhelisän hakijoitten luo tehtiin vuoden loppuun mennessä yhteensä 152 kotikäyntiä, joilla kodissakävijä tutustui perheen terveydellisiin ja taloudellisiin olosuhteisiin ja neuvotteli perhelisän tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä. Kotikäyntien sekä anomusten yhteydessä esitettyjen lääkärintodistusten nojalla todettiin eriasteista ja erilaatuista tuberkuloosia esiintyneen 17 perheessä. Muita pitkäaikaisia tai periytyviä tauteja ei perhelisäperheissä ole tiettävästi esiintynyt.

V:n 1943 perhelisien arvo rahassa oli yhteensä 252 000 mk. Luontoisavustuksia annettiin yhteensä 173 929 mk:n arvosta. Yksinomaan rahassa annettiin perhelisä enimmäkseen sellaisissa tapauksissa, joissa perhe sai vain osan avustuksesta tai jos perheellä muuten sattui olemaan erikoisia perheenisän kuolemasta t.m.s. syystä aiheutuneita taloudellisia vaikeuksia.

Perhelisäavustusten jakoa luonnossa vaikeutti suuresti tavarapula. Erikoisesti olisivat suuret perheet tarvinneet vuodevaatteita, joita voitiin hankkia vain vähäisessä määrin. Heteka oy:ltä saatiin huomattavalla alennuksella hetekasänkyjä, joita jaettiin yli 30 paria. Vaikeuksia aiheutti myös kaupungissa vallitseva suuri asuntopula. Monet perheet olisivat välttämättä tarvinneet suuremman asunnon, sillä entinen saattoi olla niin ahdas, ettei siihen voitu hankkia mitään uusia huonekaluja. Niinpä osa perheestä joutui monissa tapauksissa nukkumaan lattialla, kun tila ei sallinut lisävuoteitten hankkimista. Muutamille perheille hankittiin tosin lastensänkyjä, pöytiä, tuoleja, astiakaappeja y.m.s., mutta suurin osa luontoisavustuksesta käytettiin vaatteiden hankkimiseen. Muutamissa tapauksissa lunastettiin perhelisäavustuksella perheen liina- ja pitovaatteita panttikonttorista tai käytettiin perhelisä vuokravelan maksuun, jotta perhe säästyi häädöltä.

Huolimatta perhelisälain lyhyestä voimassaoloajasta ja avustuksen pienuudesta (Helsingissä on perhelisän määrä 1 400 mk viidennestä ja sitä seuraavasta lapsesta), saatetaan jo nyt havaita, että perhelisäavustuksilla voidaan helpottaa suuriperheisten vaikeata taloudellista asemaa. Erittäin tärkeätä olisi normaaliajan palattua ryhtyä parantamaan suuriperheisten asunto-oloja, sillä yleisenä havaintona on ainakin Helsingissä se, että suuret perheet taloudellisten vaikeuksien takia joutuvat asumaan liian ahtaissa ja muutenkin epäterveellisissä asunnoissa. Niinikään kaipaavat näiden perheiden vuoteet ja vuodevaatteet kipeästi korjausta. Tähän puoleen onkin, kuten jo edellä mainittiin, kiinnitetty huomiota sikäli kuin se nykyisissä olosuhteissa on ollut mahdollista.

Lähetetyt kirjeet. Kuten toisessa yhteydessä jo on mainittu, lähetti lastensuojeluvirasto kertomusvuoden aikana 2 625 (2 675) äitiysavustus- ja perhelisäasioita koskevaa kirjettä.

Sotaleskien ja -orpojen työhuolto

Lastensuojeluviraston työhuoltotoimisto, joka huhtikuun 30 p:nä 1943 annetun sotaleskien ja -orpojen työhuoltoa koskevan lain nojalla sai tehtäväkseen Helsingin kaupungissa asuvien sotaleskien ja -orpojen avustamisen ammattiopetuksen saamisessa, aloitti toimintansa lokakuun 15 p:nä. Toiminta joutui näin ollen alussa olemaan varsin rajoitettua. Sotalesket, joiden lukumäärä oli 1 199, rekisteröitiin, samoin sotaorvot, joita oli 1 197. Kaikille sotaleskille, myös lapsettomille — lukumäärä 430 — lähetettiin kiertokirjeitä, joissa selostettiin, mitä mahdollisuuksia ammattikoulutuksen, työvälineavun, työhönsijoituksen ja opintolainojen saamiseen sotaleskillä ja -orvoilla on ja miten työhuoltotoimisto voi heitä neuvoin ja toimin näissä asioissa avustaa. Samoin pyydettiin kiertokirjeissä tietoja kaupungin ammatti- ja oppikouluilta kaikista koulua käyvistä sotaorvoista. Näiden orpojen äidit kutsuttiin sittemmin toimistoon ja heidän kanssaan neuvoteltiin työhuollon saannin mahdollisuuksista.

Syksyn kuluessa jätettiin toimistolle 62 työhuoltoanomusta, 48 sotaleskien ja 14 sotaorpojen puolesta. Sotaleskistä oli 3 ulkokuntalaista, orvoista 1. Koulusivistykseen

nähden olivat kaikki kansakoulun käyneitä paitsi 1 sotaleski, joka oli keskeyttänyt koulunkäyntinsä. Sotaorvoista oli 1 suorittanut ylioppilastutkinnon.

Sotaleskistä oli 7 lapsetonta. Useimmat halusivat opetusta Suomen aseveljien liiton järjestämillä ammattikursseilla. 5 sotaleskeä anoi avustusta työvälineiden, s.o. ompeluja kutomakoneiden sekä modistitarvikkeiden hankkimiseksi. 2 sotaleskeä sai opintolainoja, toinen kansakoulunopettaja-, toinen filosofiankandidaattitutkinnon suorittamista varten. Työhönsijoitusta ei työhuoltotoimiston välityksellä esiintynyt, sillä sotalesket tuntuivat saaneen helposti omin neuvoinkin työpaikkoja. 10 ammattikoulutusta koskevaa anomusta hylättiin. Hylkäämisen syynä oli joko ammatin sopimattomuus hakijan edellytyksiin nähden, hakijan varallisuus tai oppilaspaikkojen rajoitettu lukumäärä. 4 leskeä peruutti anomuksensa. Ne lesket, jotka kävivät Suomen aseveljien liiton järjestämillä kursseilla, nostivat päivärahan aseveliliiton toimistosta, muille kurssia tai koulua käyville suoritti työhuoltotoimisto 600 mk kuukaudessa ruokaan sekä maksukuitteja esitettäessä myös vuokra- ja koulutarvikemenot.

Sotaorvot, joista 72 oli avioliiton ulkopuolella syntynyttä, jakautuivat iältään ja sukupuoleltaan seuraavasti:

Syntymävuosi	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Syntymävuosi	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
1927	13	14	27	1936	45	44	89
1928	24	14	38	1937	47	40	87
1929	21	20	41	1938	70	54	124
1930	31	22	53	1939	54	59	113
1931	31	35	66	1940	62	59	121
1932	36	37	73	1941	63	57	120
1933	44	28	72	1942	22	14	36
1934	33	42	75	1943	2	2	4
1935	36	22	58	Yhteensä	634	563	1 197

Työhuoltotoimisto pyrki yleensä siihen, että sotaorpo mikäli mahdollista saisi sen koulutuksen, minkä hän olisi saanut isän elossa ollen. Sotaorvoista, joiden koulutuksen valtio työhuoltolain nojalla kustantaa kahden vuoden aikana, kävivät useimmat oppikouluissa. Hakijoissa on yleensä havaittu jonkin verran oppikoulusivistyksen samoinkuin konttorialalle johtavan koulutuksen yliarvioimista, minkä vuoksi työhuoltotoimisto jossain määrin on koettanut jarruttaa näille aloille pyrkivien liiallista tulvaa. 5 työhuoltoanomusta hylättiin, 3 tapauksessa hakijan varallisuuden takia, 2 tapauksessa, koska hakijat eivät täyttäneet työhuoltolain asettamia ehtoja. Työhuoltoavustuksia suoritettiin 600 mk kuukaudessa ruokaan ja maksukuitteja esitettäessä myös koulutarpeet ja osa vuokrasta.

Työhuollon jakautuminen eri huoltomuotojen mukaan selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Sotaleskien huoltomuoto	Annettuja hakemuksia	Hyväksyttyjä hakemuksia	Hylättyjä hakemuksia	Peruutettuja hakemuksia
Työhön sijoitus	—	—	—	—
Ammattikoulutus:				
Ompelualan kurssi	9	6	2	1
Turkisompelukurssi	12	10	2	—
Hattujen valmistuskurssi	2	2	—	—
Verhoilukurssi	2	2	—	—
Käämityskurssi	5	3	2	—
Hieromakurssi	2	—	2	—
Kodinhoitokurssi	4	—	1	3
Huoltotyöntekijäin pikakurssi	3	3	—	—
Kauppakoulu	1	1	—	—
Työvälineapu	6	5	1	—
Opintolaina	2	2	—	—
Yhteensä	*48*	*34*	*10*	*4*

Sotaorpojen huoltomuoto	Annettuja hakemuksia	Hyväksyttyjä hakemuksia	Hylättyjä hakemuksia	Peruutettuja hakemuksia
Ammattikoulutus:				
Oppikoulu	8	4	4	—
Kauppakoulu	1	1	—	—
Talouskoulu	1	—	1	—
Valmistava poikain ammattikoulu	3	3	—	—
Valmistava tyttöjen ammattikoulu	1	1	—	—
Yhteensä	*14*	*9*	*5*	—
Kaikkiaan	62	43	15	4

Työhuoltoavustuksia suoritettiin sotaleskille kaikkiaan 33 146: 95 mk ja sotaorvoille 17 157: 35 mk, yhteensä 50 304: 30 mk, mikä määrä kokonaisuudessaan peritään sosiaaliministeriöltä.

Lastensuojelulautakunnan työhuolto-osasto kokoontui syksyn kuluessa 5 kertaa. Työhuoltotoimiston kodissakävijä teki 119 kotikäyntiä. Työhuoltoasioita koskevien kirjeiden lukumäärä oli 748.

Kesälapset ja leikkikentät sekä alaikäiset katuammattilaiset

Kesänviettopaikkain hankkiminen lapsille. Entiseen tapaan hankittiin lastensuojeluvirastosta sanomalehti-ilmoituksilla ja paikallisasiamiesten välityksellä varattomille lapsille joukko ilmaisia kesänviettopaikkoja maaseudulla, joiden matkakustannukset suoritettiin lautakunnan talousarvioon merkitystä 25 000 mk:n suuruisesta määrärahasta. Suuremman laajuuden sai lasten sijoittaminen kesäksi maalle sen kautta, että yhteistoiminnassa sosiaaliministeriön kanssa avattiin jälleen keväällä 1943 Siltasaarenkadun talossa n:o 11 erikoinen lasten maallesiirtotoimisto, joka lastensuojelulautakunnan alaisena toimien välitti lapsia maatalousjärjestöihin kuuluvien naisten hankkimiin kesäkoteihin. Näihin saatiin sijoitetuksi 137 poikaa ja 240 tyttöä eli yhteensä 377 lasta syksyyn saakka ja oli heidän maksuttomien hoitopäiviensä luku 14 316. Nämä lapset olivat 9—15 vuoden ikäisiä; nuorempia lapsia eivät vieraat maalaiskodit hyvin ymmärrettävistä syistä yleensä halua ottaa maksuttomaan kesähoitoon. Tämän vuoksi heitä ohjattiin jo ilmoittautumisvaiheessa sukulais- ja tuttavaperheisiin antamalla menijöille vapaa rautatielippu. Milloin oli kysymyksessä yksin matkustamaan kykenemätön joko pieni tai sairas lapsi, annettiin myöskin saattajalle vapaa matka. Sukulais- ja tuttavaperheisiin menoa suositeltiin etupäässä sen vuoksi, että se on vanha koeteltu sijoitusmuoto, jonka onnistuminen on vieraisiin koteihin sijoittamista varmempi. Sijoituskoti tuntee sijoitettavan lapsen ja toisaalta lapsi ja hänen vanhempansa sijoituskodin. Koti-ikävästä aiheutuvia häiriöitä ja muita pettymyksiä ei näin ollen yleensä satu. Tällaisiin sukulais- ja tuttavaperheisiin sijoitettiin edellä mainittujen lisäksi yhteensä 1 944 helsinkiläislasta, ollen heidän hoitopäiviensä luku n. 150 000. Näiden vanhemmat joutuivat useissa tapauksissa maksamaan jonkin verran lastensa hoidosta, vaihdellen hoitomaksu 300—800 mk:aan kuukaudessa. Onkin pidettävä asianmukaisena, että ne kodit, jotka kykenevät lastensa maallaoleskelua korvaamaan, osallistuvat siihen maksukykynsä mukaan.

Koska maalle lähetettävät lapset 7:nteen ikävuoteen saakka tarvitsivat yleensä saattajan, jouduttiin lasten maallesiirtotoimistosta antamaan 1 220 vapaata rautatielippua lasten saattajille ja kaikkiaan 1 870 menolippua, joista 1 305 kokolippua ja 565 puolilippua. Palauttamisaikana oli annettava yhteensä vain 1 348 rautatielippua, joista 955 kokolippua ja 393 puolilippua, koska useat vanhemmista suorittivat itse paluumatkakustannukset.

Varsinaiset toimintamenot, lukuunottamatta kaupungin vuokravapaasti luovuttamaa huoneistoa, suoritti sosiaaliministeriö, kun sitä vastoin lasten ja heidän saattajainsa matkakustannukset jaettiin valtion kanssa tasan. Näin muodoin aiheutui tästä 2 321 helsinkiläislapsen maallesiirtotoiminnasta kaupungille lastensuojelulautakunnan tilien ulkopuolella 135 398: 45 mk:n suuruiset menot. Näiden vastapainoksi on ilmaisten huoltopäivien ohella mainittava, että terveystarkastuksissa todettiin lasten maallaolonsa aikana suuresti vahvistuneen ja henkisestikin virkistyneen. Useissa tapauksissa oli lasten vaatteet korjattu, jopa osalle lapsia hankittu uusiakin vaatteita.

Lasten maallaoleskelun kasvatuksellista puolta ei voida mittayksiköissä arvioida, mutta paikallisten sijoitusvalvojien selostuksista päätellen oli siitä hyötyä siinäkin suhteessa. Paitsi sitä, että suurkaupungin ahtaissa asunnoissa kasvaneet lapset voivat liikkuessaan maaseudun ilmiörikkaassa luonnossa saada runsaasti erilaista havaintoaineistoa vastaiselle kouluopetukselle ja muullekin kehitykselleen, oli heillä samalla tilaisuus välittömästi tutustua maalaisväestön elintapoihin ja koko elämänkulkuun sekä vähäisin voiminsa itsekin osallistua työhön, jonka arvostaminen ja taitaminen on välttämätön edellytys kansamme jatkuvan toimeentulon turvaamiseksi.

Lasten maallesiirtotoimistoa hoiti johtajaopettaja V. Alanne opettajain S. Karppilan, K. Axelsonin ja R. Lauhan avustamana. Kun kiireimpinä lasten maallelähetysaikoina tarvittiin samanaikaisesti useampia lasten maallesaattajia, olivat monet muutkin kansakoulun- ja lastentarhainopettajat aina valmiit lähtemään matkoille. Lasten maalle lähtiessä ja heidän sieltä palatessaan toimitetun terveystarkastuksen suoritti kouluhoitaja I. Loimaranta.

Leikkikentät. Edellisen kesän kokemus osoitti, että vaikka lapsille järjestettiinkin tilaisuus siirtyä maalle, eivät kaikki halunneet käyttää sitä hyväkseen. Kaupunkiin kesäksi jääneille lapsille lautakunta järjesti entiseen tapaan neljä leikkikenttää, jotka sijaitsivat Hietarannassa, Eläintarhassa, Vallilassa ja Kaivopuistossa. Kullakin kentällä toimivat ammattitaitoiset leikinohjaajat ja leikkikentillä säännöllisesti käyville lapsille annettiin päivittäin maksuttomasti kaupungin elintarvikekeskuksen keittiössä valmistettu lämminruoka-annos, josta aiheutuneet kustannukset suoritettiin lautakunnan talousarvioon tätä tarkoitusta varten merkitystä määrärahasta. Osanotto leikkikentille oli kuitenkin laimeampaa kuin aikaisempina vuosina. Päivittäin kävi keskimäärin Hietarannassa 48, Eläintarhassa 97, Vallilassa 99 ja Kaivopuistossa 45 eli kaikilla leikkikentillä yhteensä 289 lasta. Leikkikenttien ohjelmassa oli, kuten aikaisemminkin, erilaisia laulu- ja liikuntaleikkejä, urheiluharjoituksia ja kilpailuja urheilumerkkien saavuttamiseksi, satujen kertomista, uintimatkoja, retkeilyjä y.m. lapsille viihtyisää ajanviettoa.

Alaikäiset katuammattilaiset. Alaikäisten katuammattilaisten toiminnan järjestämiseksi oli nuorisonhuoltaja yhteistoiminnassa näiden vakinaisten kaitsijain kanssa. Kengänkiilloittajiksi hyväksyttiin keväällä 1943 yhteensä 56 poikaa. Pojat ansaitsivat kesän mittaan yhteensä 800 000 mk, mikä oli sievoinen apu heidän köyhien vanhempiensa taloudessa. Ansiotoimensa ohella pojat osallistuivat kasvitarhatyöskentelyyn sekä Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen heille järjestämiin urheilukilpailuihin ja veneretkiin.

Lastenhoidonneuvolat

Paitsi Maitopisarayhdistyksen kunnan avustuksella kaupungin eri osissa ylläpitämää 5 lastenhoidon neuvonta-asemaa sekä Mannerheimin lastensuojeluliiton lukuun Lastenlinnassa toiminutta sekä Marian sairaalan ja kulkutautisairaalan yhteydessä olevia neuvonta-asemia, lautakunta ylläpiti kolmea kunnallista lastenhoidonneuvolaa. Näistä toimi yksi Tehtaankadun 1:ssä sijaitsevassa lastensairaalassa ja sen toiminta-alueena oli edelleenkin Kruununhaka, Kaivopuisto, II ja III kaupunginosa sekä Suomenlinna, toinen Töölössä Savilankadun 3:ssa toiminta-alueenaan Töölö, Meilahti ja Ruskeasuo, sekä kolmas Toukolassa Intiankadun 13:ssa ollen sen toiminta-alueena Annalan, Arabian, Toukolan ja Vanhankaupungin asutusalueet. Töölössä ja lastensairaalassa sijaitsevien neuvoloiden alueet olivat jaetut kahteen piiriin, kummallakin piirillä eri hoitajansa. Toukolan neuvolan hoitaja valvoi sitä paitsi lastensuojelulautakunnan toimeksiannosta avioliiton ulkopuolella syntyneitä sekä hoitokodeissa olevia lapsia paitsi neuvolan toiminta-alueella myös Käpylässä ja Vallilassa.

Lääkäreinä toimivat lastensairaalan neuvolassa lääketieteen- ja kirurgiantohtorit V. Leppo ja V. Liakka, edellinen tammikuun 1 p:n ja huhtikuun 15 p:n välisen ajan ja jälkimmäinen viimeksi mainitusta päivästä vuoden loppuun, Töölön ja Toukolan neuvoloissa lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroma sekä viimeksi mainitussa neuvolassa lisäksi lääketieteenlisensiaatti E. Holmberg äitiyshuollon neuvojana. Neuvoloitten hoitajina toimivat lastensairaalan neuvolassa terveydenhoitaja A. Björkman ja terveydenhoitaja L. Soinin ollessa virkavapaana sairaanhoitaja A. Pälviö, Töölön neuvolassa terveydenhoitajat H. Parviala ja L. Sarvi sekä Toukolan neuvolassa terveydenhoitaja L. K. Hirstiö.

Neuvoloitten kirjoissa oli lapsia seuraavasti:

Lastensairaalan neuvolassa ja sen piiriin kuuluvassa Suomenlinnan neuvolassa ...	1 553
Töölön neuvolassa ...	2 220
Toukolan neuvolassa ...	457
Yhteensä	4 230

Lasten vaihtuminen eri neuvoloissa ilmenee seuraavasta asetelmasta:

	Lastensairaalan	Töölön	Toukolan	Kaikki
V:sta 1942 siirtyneitä ...	1 086	1 360	347	2 793
Uusia ...	467	860	110	1 437
Poistettuja ...	318	686	153	1 157
V:een 1944 jääneitä ...	1 235	1 534	304	3 073

Kirjoihin merkityistä oli uudelleen rekisteröityjä lastensairaalan neuvolassa 9, Töölön neuvolassa 16 ja Toukolan neuvolassa 1 lapsi.

Syy lasten poistamiseen eri neuvolain kirjoista ilmenee seuraavasta:

Poistamisen syy	Lastensairaalan	Töölön	Toukolan	Kaikki
Lapsen kuolema ...	1	5	1	7
Lapsen muutto piiristä ...	164	111	49	324
Lapsi täyttänyt 7 v. ...	1	6	34	41
Jokin muu syy ...	152	564	69	785
Yhteensä	318	686	153	1 157

Kuolemantapaukset eri neuvoloiden kirjoihin merkittyjen lasten keskuudessa jakaantuivat kuoleman syyn mukaan seuraavasti:

Kuoleman syy	Lastensairaalan	Töölön	Toukolan	Kaikki
Vatsa- ja suolitulehdus ...	—	1	—	1
Keuhkokuume ...	1	1	—	2
Keuhkopussintulehdus ...	—	1	—	1
Märkää keuhkopussissa ...	—	—	1	1
Syfilis ...	—	1	—	1
Tapaturma ...	—	1	—	1
Yhteensä	1	5	1	7

Lastensairaalan neuvolassa oli lääkärin vastaanottoja 3 kertaa viikossa 2 vuotta nuoremmille lapsille ja kerran kuukaudessa 2—7 vuotiaita lapsia varten sekä neuvolan toiminta-alueeseen kuuluvassa Suomenlinnassa yhteensä 5 lääkärin vastaanottoa. Töölön neuvolassa oli lääkärin vastaanottoja 2 kertaa viikossa ja Toukolan neuvolassa kerran viikossa kummankin ikäisiä lapsia varten.

Lääkärin vastaanotoilla kävi:

Neuvola	Alle 2 v. lapsia	2—7 v. lapsia	Muita asiakkaita	Kaikki
Lastensairaalan ...	2 637	413	150	3 200
Töölön ...	2 046	387	347	2 780
Toukolan [1] ...	636	236	6	878
Yhteensä	5 319	1 036	503	6 858

[1] Tähän eivät sisälly äitiyshuoltoa koskevat tiedot; ks. s. 26.

Hoitajilla oli kussakin neuvolassa vastaanottoja joka arkipäivä ja Töölön neuvolassa lisäksi vielä yksi iltavastaanotto viikossa. Näillä päivittäisillä vastaanotoilla oli kävijöitä seuraavasti:

Lastensairaalan neuvolassa	4 139
Töölön neuvolassa	12 829
Toukolan neuvolassa [1]	2 739
Yhteensä	19 707

Eri neuvolain hoitajien tekemät kotikäynnit jakautuivat seuraavasti:

	Lastensairaalan	Töölön	Toukolan [1]	Kaikki
Kirjoissa olevien alle 2 vuotiaiden lasten luona	739	50	227	1 016
2—7 vuotiaiden lasten luona	2 681	1 651	965	5 297
Vastasyntyneitten lasten luona, ensikäyntejä	238	489	153	880
Sairaiden lasten luona	43	83	[2] 269	395
Aviottomain lasten luona	396	416	803	1 615
Asiakäyntejä	226	378	398	1 002
Hukkakäyntejä	936	795	324	2 055
Yhteensä	5 259	3 862	3 139	12 260

Eri neuvolain hoitajien tekemien sairaskäyntien aihe ilmenee seuraavasta asetelmasta:

	Lastensairaalan	Töölön	Toukolan	Kaikki		Lastensairaalan	Töölön	Toukolan	Kaikki
Kuume, nuha, yskä	21	33	19	73	Rauhasturvotus	—	2	—	2
Tuhkarokko	13	13	29	55	Sikotauti	—	—	2	2
Ripuli	5	15	19	39	Kurkkumätä	—	1	1	2
Ihottuma	—	8	12	20	Hengenahdistus	—	—	1	1
Katarri	—	—	8	8	Keuhkokuume	—	—	1	1
Vesirokko	1	2	4	7	Kouristus	—	1	—	1
Kurkkutulehdus	2	3	—	5	Oksennukset	—	1	—	1
Nokkosrokko	—	2	2	4	Paise	—	1	—	1
Angiina	—	—	4	4	Tulirokko	—	—	1	1
Korvatulehdus	—	—	4	4	Vihurirokko	—	—	1	1
Silmätulehdus	—	—	2	2	Yhteensä	43	83	110	236
Influenssa	1	1	—	2					

Yleisen terveydentilan vahvistamiseksi annettiin valohoitoa 233 lapselle. Pirquetkoe tehtiin 1 086 lapselle. Sitä paitsi rokotettiin 697 lasta. Edellä mainitut lapsimäärät jakaantuivat eri neuvoloiden kesken seuraavasti:

Neuvola	Valohoitoa saaneita	Pirquet-menetelmin tutkittuja	Rokotettuja
Lastensairaalan	98	340	297
Töölön	96	583	327
Toukolan	39	163	73
Yhteensä	233	1 086	697

[1] Tähän eivät sisälly äitiyshuoltoa koskevat tiedot; ks. s. 26. — [2] Tähän sisältyy useampia käyntejä saman potilaan luona.

Jokaisen neuvolan toimintaa tuki kunkin neuvolan oma ompeluseura tai kerho, jotka auttoivat neuvoloiden köyhiä pienokaisia ja heidän kotejaan vaate- ja raha-avustuksilla. Sen lisäksi jaettiin Vapaan huollon Ruotsista saamia lahjapaketteja lastensairaalan neuvolassa, kun taasen Töölön neuvola sai Töölön sokeritehtaalta 5 000 mk:n suuruisen rahalahjoituksen. Toukolan neuvola sai Osuusliike Elannolta 300 mk joululahjoina annettavaksi ja rouva H. Ståhlbergilta 1 700 mk lääkkeiden ostamiseksi vähävaraisille lapsille. Sitä paitsi keräsi neuvolan hoitaja 4 810 mk vaunu- ja makuupussirahaa toukokuun 29 p:nä syntyneille kolmosille ja eläinlääkärin rouva Engdahl lahjoitti neuvolaan lapsen vuoteen ja ammeen. Kauppias L. Koivujuuri ja Intian kahvilan omistaja, rouva H. Tuovinen antoivat neuvolan joulujuhlaan maksuttomasti korvikkeen, marmelaadin ja kerman. Toukolan neuvola voi sitä paitsi toimittaa ilmaista ruokaa 77 lapselle ja 4 äidille.

Jokaisessa neuvolassa oli lasten vaatteita, vaunuja ja rattaita, joita lainattiin niitä tarvitseville pikkulapsille.

Ruotsista lahjaksi saatuja erilaisia vitamiinivalmisteita jaettiin niinikään jokaisessa neuvolassa keväällä ja syksyllä odottaville ja imettäville äideille sekä neuvoloitten kirjoissa oleville lapsille.

Niinkuin toisessa yhteydessä on jo mainittu, otettiin jokaisessa neuvolassa myös vastaan äitiysavustushakemuksia, jotka toimitettiin lastensuojeluvirastoon äitiysavustusvaliokunnan käsiteltäviksi.

Kuten jo mainittiin oli Toukolan neuvolassa sitä paitsi käytännöllistä äitiyshuoltoa, mistä huolehtineella erikoislääkärillä oli vastaanottoja yleensä kerran viikossa, yhteensä 43 kertaa. Näillä kävijöitten lukumäärä oli 337 ja hoitajan vastaavilla vastaanotoilla oli kävijöitä 489. Verinäyte W. R. ja Kahn tutkimusta varten otettiin 105 äidistä. Hemoglobini-koe tehtiin jokaiselle äidille jatkuvasti joka kuukausi koko raskauden ajan.

Äitiyshuollettavien vaihtuminen ilmenee seuraavasta:

V:sta 1942 siirtyneitä	47	Poistettuja	74
Uusia	82	V:een 1944 jääneitä	55

Poistojen syynä oli 70 tapauksessa partus, 1 tapauksessa keskenmeno, 1 tapauksessa kuolema ja 2 tapauksessa valeraskaus.

Lääkärintarkastuksia jatkettiin myös synnytyksen jälkeen.

Neuvolan hoitaja teki 352 kotikäyntiä raskaana olevien naisten luona.

Valistustarkoituksessa järjestettiin lastensairaalan ja Töölön neuvoloissa äideille kaksi ja Toukolan neuvolassa yksi pientenlastenhoitoa käsittelevä luentosarja.

Valtion sairaanhoitajatarkoulun, kätilöopiston ja valtion terveydenhuolto-opiston oppilaita oli sekä kevät- että syyslukukausina seuraamassa neuvoloiden työtä ja heille annettiin käytännöllistä opetusta pikkulastenhuollossa, minkä lisäksi he saivat Toukolan neuvolassa vielä ohjausta äitiyshuoltotyössä.

Äitiysavustuksia välitettiin lastensairaalan neuvolassa 14, Töölön neuvolassa 144 ja Toukolan neuvolassa 42 äidille. Kaksi anomusta oli hyljätty.

Terveydenhoito

Vastaanotto- ja ammattioppilaskotia, Kullatorpan lastenkotia ja koulukoteja valvova lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroma antoi seuraavan selostuksen vallinneesta terveydentilasta ja terveydellisistä olosuhteista mainituissa laitoksista v. 1943:

Ohjesäännön mukaiset tarkastukset pidettiin kaikissa yllä mainituissa kodeissa. Kaikki näihin koteihin otettavat lapset tarkastettiin. Ryttylän, Toivoniemen ja Tavolan koulukodeissa sattuneissa äkillisissä sairaustapauksissa turvauduttiin koulukotien etäisen aseman vuoksi Helsingistä paikallisten lääkärien apuun. Muissa tapauksissa huolehti sairaanhoidosta tohtori U. Muroma.

Tautitapaukset näkyvät seuraavasta yhdistelmästä:

Tauti	Vastaanotto- ja ammatti-oppilaskoti	Ryttylä	Toivola	Tavola	Toivo-niemi	Kulla-torppa	Kaikki
Influenssa	5	40	10	3	7	6	71
Paiseet	—	59	—	3	4	—	66
Vatsatauti	—	29	12	—	—	—	41
Vammat	—	34	1	—	—	—	35
Keuhkokatarri	3	23	2	—	5	1	34
Keuhkotulehdus	—	27	—	3	4	—	34
Angiina	3	13	4	—	—	—	20
Tuhkarokko	8	1	—	—	9	—	18
Korvatulehdus	—	8	2	—	3	—	13
Tulirokko	8	—	—	—	—	—	8
Sikotauti	—	—	—	7	—	—	7
Kurkkumätä	5	—	—	—	—	—	5
Ihottuma	—	4	—	—	—	—	4
Silmätulehdus	—	3	—	—	—	—	3
Kasvi	—	2	—	—	—	—	2
Keripukki	—	2	—	—	—	—	2
Keuhkokuume	—	2	—	—	—	—	2
Kaatumatauti	—	—	1	—	—	—	1
Keltatauti	—	1	—	—	—	—	1
Kyhmyruusu	—	—	1	—	—	—	1
Lapsihalvaus	—	—	1	—	—	—	1
Luumätä	—	1	—	—	—	—	1
Nivelreumatismi	—	1	—	—	—	—	1
Nokkosrokko	—	1	—	—	—	—	1
Suolihaava	—	1	—	—	—	—	1
Tuberkuloosi	—	—	1	—	—	—	1
Umpisuolentulehdus	—	1	—	—	—	—	1
Yhteensä	32	253	35	16	32	7	375

Kulkutaudinluontoisina esiintyivät vatsataudit, influenssa, tulirokko, kurkkumätä, ja sikotauti. Tulirokkoa esiintyi yksityisinä tapauksina vuoden kuluessa. Vastaanotto- ja ammattioppilaskodissa rokotettiin heti ensimmäisten kurkkumätätapausten ilmestyttyä kaikki lapset kurkkumätää vastaan, joten taudin leviäminen heti saatiin ehkäistyksi.

Tapaturmia sattui ainoastaan pienehköjä Ryttylässä ja Toivoniemellä. Kuolemantapauksia ei sattunut.

Asunto-olot olivat olosuhteisiin nähden hyvät. Erinäisiä Toivolassa esiintyviä epäkohtia ei voitu korjata, koska vallitseva tilanne ei sallinut mitään suurehkoja korjauksia ja rakennustöitä.

Yleinen siisteys oli kaikissa laitoksissa hyvä. Ruoan valmistusmahdollisuudet olivat niinikään hyvät. Ryttylässä oli keittiöön ilmanvaihto edelleen huono. Tavolaan oli saatu uusi paistinuuni ja hella oli korjattu, mikä teki ruoanvalmistusmahdollisuudet entistä paremmiksi.

Vallitseva ruokatilanne aiheutti, että ruoka oli jossain määrin yksipuolisempaa, koska oli pakko käyttää entistä suuremmassa määrässä perunaa y.m. juurikasveja. M.m. maitoa ja voita oli vähemmän kuin aikaisemmin. Tämä kuitenkaan ei huomattavammin vaikuttanut lasten keskimääräiseen painonlisäykseen, joka oli suunnilleen sama kuin aikaisemmin, kuten alla olevista luvuista selviää:

	Painonlisäys, kg 1942	1943		Painonlisäys, kg 1942	1943
Vastaanottokoti	2.3	2.5	Tavola	4.7	2.7
Ryttylä	3.3	4.8	Toivola	2.6	3.9
Toivoniemi	3.4	3.3	Kullatorppa	1.2	1.6

Lapsille annettiin yleensä raakoja vihanneksia sekä heikoimmille kalanmaksaöljyä tai vitolia (A- ja D-vitaminia) vitaminitarpeiden tyydyttämiseksi.

Ruoan säilytys oli yleensä tarkoitustaan vastaavaa.

Peseytyminen oli niinikään asiallista. Lämmintä vettä käytettiin kylminä vuodenaikoina. Saunassa lapset yleensä olivat kerran viikossa.

Vaatetustilanteessa alkoi esiintyä jonkin verran vaikeuksia. Vuodevaatteet olivat vielä suhteellisen hyvät, vaikkakin kuluneet. Isojen poikien työvaatteista alkoi olla puutetta. Myös kenkien pohjaaminen tuotti vaikeuksia.

Koulukoteihin sijoitettujen lasten hampaiden hoidosta huolehti edelleen kaupungin kouluhammasklinikan johtaja T. H. J. Ekman suorittaen hampaiden korjaukset kauempana sijaitsevissa laitoksissa lautakunnan tätä tarkoitusta varten hankkimilla välineillä. Vastaanotto- ja ammattioppilaskotien hoidokit sekä Toivolan koulukodin oppilaat kävivät tarpeen vaatiessa kouluhammasklinikassa.

Sofianlehdon pikkulastenkodin ja Reijolan lastenkodin valvontalääkäri, lääketieteenlisensiaatti R. Granholm antoi näissä laitoksissa kertomusvuonna vallinneesta terveydentilasta seuraavan sisältöisen selostuksen:

Sofianlehdon lastenkodissa oli etenkin talven aikana ja keväällä paljon nuhakuumetta ja influenssaa, mutta yleensä nämä tautitapaukset olivat aivan lievää laatua, nuhaa ja jonkin päivän kestävä kuume. Ilmatorvikatarri- ja keuhkokuumetapauksia oli myös verraten paljon. Eräs lapsi sairasti vaikeaa keuhkokuumetta, johon liittyi mätää keuhkopussissa. Häntä hoidettiin sairaalassa, jossa hän parin viikon kuluttua kuoli. Vatsa- ja suolitulehdukseen kuoli aivan pieni lapsi ja äkilliseen aivokalvontulehdukseen toinen alle 1 vuotias lapsi. Molempia hoidettiin sairaalassa. Kulkutauteja oli myös kertomusvuonna verrattain paljon. Vesirokkoa ilmestyi vastaanotto-osastolla kesän loppupuolella ja uudelleen joulukuussa, jolloin myös tuhkarokkotapauksia oli tällä osastolla. Tulirokkoa oli 2 tapausta ja kurkkumätää todettiin 2 lapsessa heti heidän kotiin tultuaan. Heidät siirrettiin sairaalaan. Tuberkuloosia todettiin 4 lapsessa, joista kaksi lähetettiin Pitäjänmäen tuberkuloottisten lasten kotiin ja toiset palautettiin äitiensä luokse. Vuoden kuluessa hoidettiin laitoksessa kaikkiaan 249 lasta, joista 3 kuoli; kuolleisuusprosentti oli siis 1.2.

Kodissa sattuneet sekä lapsissa heidän kotiin tullessaan todetut tautitapaukset ilmenevät seuraavasta asetelmasta:

Tauti	0—1 vuotiaita lapsia	Yli 1 vuotiaita lapsia	Yhteensä	Näistä hoidettiin sairaalassa	Näistä kuoli
Nuhakuume, influenssa	22	56	78	—	—
Ilmatorvenkatarri	37	18	55	—	—
Vatsa- ja suolitulehdus	22	7	29	2	1
Keuhkokuume	13	6	19	3	1
Vesirokko	9	8	17	—	—
Korvatulehdus	9	7	16	—	—
Riisitauti	8	3	11	—	—
Tuhkarokko	6	2	8	—	—
Angiina	1	6	7	—	—
Vajaakykyisyys	3	4	7	—	—
Ihottuma	4	2	6	—	—
Verenheikkous	—	6	6	—	—
Imurauhastulehdus	2	3	5	—	—
Suun limakalvon tulehdus	1	3	4	—	—
Tuberkuloosi	2	2	4	2	—
Nenädifteria	2	—	2	2	—
Tulirokko	—	2	2	2	—
Tyrä, kureutunut	2	—	2	2	—
Aivokalvontulehdus	1	—	1	1	1
Yhteensä	144	135	279	14	3

Reijolan lastenkodissa oli terveydentilanne yleensä tyydyttävä. Tulirokkoa esiintyi laitoksessa kahdesti, yhteensä 5 tapausta, joita hoidettiin sairaalassa. Tuberkuloosia todettiin 2 lapsessa, joista toinen siirrettiin Pitäjänmäen tuberkuloottisten lasten kotiin ja toinen palautettiin äitinsä hoitoon. 1 lapsi putosi portaissa taittaen reisiluunsa, minkä vuoksi häntä hoidettiin sairaalassa. 2 lasta siirrettiin sairaalaan pitkällisen suolitulehduksen vuoksi. Kuolemantapauksia ei ollut. Reijolan lastenkodissa oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 121 lasta.

Kodissa sattuneet tautitapaukset on tarkemmin lueteltu seuraavassa yhdistelmässä:

Tauti	Tautitapauksia	Tauti	Tautitapauksia
Nuhakuume, influenssa	15	Ihottuma	2
Tulirokko	5	Keuhkokuume	2
Ilmatorvenkatarri	4	Paiseet	2
Korvatulehdus	4	Suolitulehdus, pitkällinen	2
Vihurirokko	3	Tuberkuloosi	2
Angiina	2	Luumurtuma	1
		Yhteensä	44

Menot ja tulot

Lastensuojelutoiminnan aiheuttamat bruttomenot olivat v. 1943 lautakunnan tilinpäätöksen mukaan 24 169 075: 40 mk, jakautuen seuraaviin eriin:

	Mk
Lastensuojelulautakunta	2 249 965: 80
Lastenkodit	4 035 665: 60
Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti	2 085 419: 35
Toivolan koulukoti	1 474 017: 20
Kasvatuksellisesti laiminlyötyjen lasten koulukodit	3 445 140: 20
Lastenhoidonneuvolat	383 580: 80
Sijoitus yksityishoitoon ja jatko-opetus	5 383 023: 60
Keuhkotautisten lasten hoito	762 605: —
Tylsämielisten, aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten erikoishoito ja opetus	636 788: 80
Lasten hammashoito, kesävirkistystoiminta sekä matkakulut	237 952: 15
Lastenvalvojan kansliamenot sekä aviottomain lasten avustaminen	31 848: 30
Koulukotien maatilat	2 645 868: 60
Yksityisille lastensuojeluyhdistyksille myönnetyt avustukset	797 200: —
Yhteensä	24 169 075: 40

Näiden menojen lisäksi oli rakennustoimiston tilille viety alla mainittujen lastenhuoltolaitosten huoneistojen korjauskustannuksia seuraavat määrät:

	Mk
Sofianlehdon pikkulastenkoti	72 014: 90
Reijolan lastenkoti	61 152: 95
Kullatorpan lastenkoti	29 203: 45
Toivolan koulukoti	114 869: 40
Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti	82 566: 45
Ryttylän koulukoti	52 753: 35
Toivoniemen koulukoti	25 268: 05
Yhteensä	437 828: 55

Lastensuojelutoiminnasta saadut tulot nousivat v. 1943 [1]) 10 809 631: 20 mk:aan jakautuen seuraaviin eriin:

	Mk	Mk
Lastenhoidosta saatu korvaus:		
valtiolta	759 479: 05	
vierailta kunnilta	982 949: 75	
yksityisiltä korvausvelvollisilta	2 262 911: 10	4 005 339: 90
Koulukotien valtionapu		2 047 279: —
Koulukotien oppilastöistä saadut tulot		144 611: 95
Ammattioppilaskodin hoidokkien suorittama korvaus		121 700: —
Maatilojen tilittämät tulot:		
Ryttylän ja Siltalan tilojen	1 690 948: 15	
Toivoniemen tilan	661 661: 95	
Toivolan tilan	788 110: 90	3 140 721: —
Laitosten ja maatilojen henkilökunnan suorittamat luontoisetujen korvaukset		1 342 779: 85
Lastenhoidonneuvolain valohoitomaksut		7 199: 50
	Yhteensä	10 809 631: 20

Kun nämä tulot vähennetään edellä mainittujen kustannusten yhteissummasta 24 606 903: 95 mk:sta, jää kaupunginkassaa rasittaviksi nettomenoiksi 13 797 272: 75 mk eli 507 321: 65 mk enemmän kuin edellisenä vuonna.

Koulukoteihin kuuluvien tilojen maatalouskirjanpidossa, jossa on huomioitu myöskin vuoden lopussa olevat maatalousvarastot, tehtiin tilinpäätös siten, että laitosten käyttämistään rakennuksista maatiloille suorittamat vuosivuokrat, Toivoniemessä 53 100 mk, Ryttylässä 359 350 mk ja Toivolassa 96 600 mk eli yhteensä 509 050 mk, joista laitosten tuloihin sisältyy 30 %:n valtionapu, siirrettiin kaupunginkassaan kaupungin näihin kiinteistöihin sijoittamien pääomien korkohyvitykseksi. Näiden suorituksien sekä erinäisten maanparannus- ja maatalousrakennuskustannusten kuoletusten jälkeen osoitti maatalous-tilien päätös voittoa Toivoniemessä 66 251: 65 mk, Ryttylässä 83 298: 90 mk ja Toivolassa 66 032: 65 mk eli yhteensä 215 583: 20 mk. Kunkin tilan nettotuotto otettiin vähennyksenä huomioon koulukotien valtionavun lopputilityksessä.

Eri laitosten varsinaiset menot, yksityishoitoon lähetettyjen lasten vaatetus sekä henkilökunnan luontoiseduistaan suorittama korvaus toimihenkilöiden palkoista vähennettynä, nousivat v. 1943 seuraaviin määriin:

	Kaikkiaan	Lasta ja päivää kohden	Lasta ja vuotta kohden
Sofianlehdon pikkulastenkoti	2 227 174: 65	63: 82	23 294: 14
Reijolan lastenkoti	629 313: 25	51: 45	18 780: 09
Kullatorpan lastenkoti	538 100: 55	43: 88	16 016: 20
Toivolan koulukoti	1 305 161: 45	52 91	19 311: 04
Vastaanottokoti	1 498 847: 35	61: 58	22 476: 55
Ammattioppilaskoti	345 204: —	42: 49	15 507: 63
Ryttylän koulukoti	2 306 310: 25	84: 06	30 682: 43
Toivoniemen koulukoti	508 577: 10	56: 65	20 678: 47
Tavolan koulukoti	312 228: 05	29: 37	10 720: 91
Yhteensä	9 670 916: 65	59: 12	21 580: 40

Edellä mainitut päiväkustannukset jakautuivat eri laitoksissa seuraavalla tavalla:

[1]) Tähän ei sisälly talousarvion ulkopuolella kirjoihin viety sähköjohtojen pitämisestä Toivoniemen tilan alueella saatu korvaus, 15 000 mk, eivätkä myöskään Bengtsårin tilan viljelysmaiden kunnostamisesta saadut tulot, 5 150 mk.

Menoerä	Lastenkodit			Toivolan koulukoti	Vastaanottokoti	Ammattioppilaskoti	Koulukodit			Kaikkiaan
	Sofianlehto	Reijola	Kullatorppa				Ryttylä	Toivoniemi	Tavola	
	Markkaa ja penniä									
Palkkaukset	31 48	31 65	25 56	30 66	27 24	13 97	40 35	27 81	16 90	29 76
Vuokra, lämpö ja valo	19 81	7 60	5 16	6 11	15 65	10 46	23 80	5 61	2 64	13 42
Ruokinta	6 93	6 43	8 82	11 83	13 01	14 16	12 50	16 20	5 37	10 38
Vaatetus ja kalusto	2 65	2 70	3 09	2 49	2 89	1 87	4 78	4 67	2 92	3 15
Muut menot	2 95	3 07	1 25	1 82	2 79	2 03	2 63	2 36	1 54	2 41
Yhteensä	63 82	51 45	43 88	52 91	61 58	42 49	84 06	56 65	29 37	59 12

Edelliseen vuoteen verraten kohosivat lasten varsinaiset hoitokustannukset kaikissa muissa laitoksissa paitsi ammattioppilaskodissa, mikä johtui yleisestä hintojen kallistumisesta ja erittäinkin siitä, ettei kaikissa laitoksissa ollut pitkin vuotta täyttä määrää hoidokkeja. Keskimääräinen hoitokustannusten lisäys oli 9: 01 mk kutakin hoitopäivää kohden.

Yksityisen lastensuojelutoiminnan tukeminen

Niinkuin edellä olevasta menojen luettelosta ilmenee, jaettiin lastensuojelulautakunnan v:n 1943 menoarvioon merkittyinä avustuksina yksityisille lastensuojelujärjestöille yhteensä 797 200 mk. Tästä saivat *Lastentyökotiyhdistys* kouluikäisten lasten päiväkotien ylläpitoa varten 150 000 mk; *Yhdistys koteja kodittomille lapsille* Haagassa ylläpitämänsä lasten vastaanottokodin avustamiseksi 19 200 mk; *Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitto* lastenlinnan neuvonta-aseman ylläpitämiseksi 42 000 mk sekä *saman liiton Helsingin osasto* yksinäisiä naisia ja heidän lapsiaan varten ylläpitämänsä Sophie Mannerheimin kodin tukemiseksi 48 000 mk; *Suomen lastenhoitoyhdistys* lastenkotiensa avustamiseksi 194 000 mk; *Helsingin kaupunkilähetys* ylläpitämiensä Korson poikakodin, Kilon tyttökodin ja Pasilan lastenhuoltolan avustamiseksi 36 000 mk; *Maitopisarayhdistys* avunannosta äitiysavustuksien jakamisessa ja lastenhuoltoasemien ylläpitoa varten 240 000 mk; ja *Pelastusarmeija* sen ylläpitämien lastenkotien ja lastenseimien tukemiseksi 18 000 mk sekä *Työläisäitien ja -lastenkotiyhdistys* kodin ylläpitämiseksi yksinäisiä äitejä ja heidän lapsiaan varten 50 000 mk.

Näiden avustuksien lisäksi jakoi kaupunginhallitus lautakunnan tilien ulkopuolella yleishyödyllisten yritysten ja laitosten määrärahasta lastensuojelutarkoituksiin yhteensä 155 000 mk. Näistä varoista saivat *Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys* sekä sen Sörnäisissä, Vallilassa, Toukolassa, Pasilassa ja Käpylässä toimivat osastot suorittamansa nuoriso- ja poikatyön tukemiseksi yhteensä 22 000 mk; *Svenska kristliga föreningen av unga män* kasvatussosiaalisen työnsä tukemiseksi ja vähävaraisten poikain kesävirkistystoimintaa varten 5 000 mk; *Helsingin nuorten naisten kristillinen yhdistys* ylläpitämäänsä tyttökotia ja kasvatussosiaalista työtänsä varten 16 000 mk; *Helsingin poikakotiyhdistys* kahden ylläpitämänsä poikakodin tukemiseksi 16 000 mk; *sairaanhoitajatar H. Kivimäki* Leppävaarassa sijaitsevan pikkulastenkotinsa avustamiseksi 8 000 mk; *Caritas niminen lasten kesäsiirtola* toimintansa tukemiseksi 3 000 mk; *Kalliolan kannatusyhdistys* poika- ja tyttökerhotyön avustamiseksi 13 000 mk; *Lastenkoti Bethel* Haagassa 4 000 mk; *Kottby privata svenska barnträdgård* 4 000 mk; *Helsingin kaupunkilähetys* vapaan lasten- ja nuorisotyön sekä lasten kesäsiirtola- ja puutarhatoiminnan tukemiseksi 21 000 mk; *Helsingin sosialidemokraattinen nuorisoyhdistys* 5 000 mk; *Suomen kanoottiliitto* 1 000 mk; *Helsingfors svenska ungdomsråd* 10 000 mk; *Helsingin nuorisotyötoimikunta* 22 000 mk ja *Helsingin kotiystävät* 5 000 mk.

Kaupungin avustamain yksityisten lastenhuoltolaitosten toiminnan valvominen oli lähinnä lautakunnan lastenhuollontarkastajan tehtävänä, ja on hän antanut tässä suhteessa tekemistään havainnoista kaupunginhallitukselle eri selostuksen.

Näiden lisäksi myönsi kaupunginvaltuusto kokouksessaan tammikuun 27 p:nä *Helsingin lastenruokintakomitealle* 200 000 mk lastenruokinnan keitto- ja jakelukustannuksiin tammikuun 2 p:n ja elokuun 15 p:n välisenä aikana.

Lastensuojelurahastot

Lastensuojelulautakunnalle kuului muutamia varattomien lasten hyväksi lahjoitettuja rahatoimiston hoidossa olevia rahastoja. Ottaen huomioon sen Adolf Holmgrenin lahjoitusrahaston koroista lapsensa itse imettäville äideille kehoituspalkkioina jaetun 13 325: 80 mk:n erän, mistä jo mainittiin toisessa yhteydessä, ja seminaarilaiselle P. Toivoselle Bergman-puolisoiden lahjoitusrahaston korkovaroista myönnetyn 9 000 mk:n suuruisen avustuksen oli näiden rahastojen pääomat ja käytettävissä olevat korkovarat joulukuun 31 p:nä 1943 seuraavan suuruiset:

	Pääoma, mk	Korot, mk
Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto turvattomille äideille ja ja lapsille	39 000: —	9 373: 15
L. A. Grönholmin Helsingin orpolasten rahasto	8 823: 15	1 849: 50
Bergman-puolisoiden lahjoitusrahasto jatko-opetuksen hankkimiseksi turvattomille lapsille	59 055: —	4 078: 35
M. Kotschakin lastenvaatetusrahasto	51 539: 65	8 101: 30
Aina ja Ivar Gordien lahjoitusrahasto	44 164: 40	—
Johan Gustaf Rosenbergin rahasto	11 877: 90	3 744: 35
Lasten kesäsiirtolain rahasto	20 350: 35	6 415: 20
Yhteensä	234 810: 45	33 561: 85

Hyvösen lastenkoti

Lastensuojelurahastoihin kuuluu myöskin aviopuolisoiden G. ja M. Hyvösen kaupungille lahjoittama omaisuus, jonka pääoma oli kertomusvuoden lopussa 2 075 559: 80 mk sekä käytettävissä olevat korot 3 469: 80 mk. Tämän rahaston korkovaroilla ylläpidettiin Kotkankadun talossa n:o 14 n. 30 hoitopaikkaa käsittävää lastenkotia puutteenalaisille suomea tai ruotsia puhuville eri ikäisille lapsille. Laitoksen hoidokeilla on myöskin oma Hyvölä niminen Vihdin pitäjässä Enäjärven rannalla sijaitseva kesäkoti. Lastenkodin hallintoa hoitaa lastensuojelulautakunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan valitsema johtokunta, johon kertomusvuonna kuuluivat talousneuvos M. Sillanpää puheenjohtajana sekä muina jäseninä lastentarhaintarkastaja E. Borenius, varatuomari M. Mustakallio, taloustirehtööri S. Ojanne ja professori A. Ylppö.

Lastenkodin johtajan sekä samalla johtokunnan sihteerin neiti I. Siiralan ollessa toisen tehtävän takia koko vuoden virkavapaana hoiti hänen virkaansa neiti I. Suominen. Lääkärinä toimi lääketieteenlisensiaatti R. Granholm. Lisäksi kuului laitoksen henkilökuntaan 3 lastenhoitajaa, keittäjä, siivooja ja ompelija.

Kodissa oli 20 poikaa ja 17 tyttöä. 30 hoidokkia oli jäljellä edellisestä vuodesta, 7 oli uusia ja 7 poistui, joten 30 lasta jäi kodin hoitoon v:ksi 1944. Huoltopäiviä oli kaikkiaan 11 040. Menoja oli seuraavasti:

Menoerä	Kaikkiaan, mk	Lasta ja päivää kohden, mk	Menoerä	Kaikkiaan, mk	Lasta ja päivää kohden, mk
Palkat	236 042: —	21: 38	Lämpö ja valo	26 828: 25	2: 43
Talous	184 096: 55	16: 68	Vuokra	72 000: —	6: 52
Vaatetus	38 463: 25	3: 48	Kulungit	53 602: 80	4: 85
Kalusto	13 222: 25	1: 20	Yhteensä	624 255: 10	56: 54

Tuloja oli kaikkiaan 624 614: 05 mk, josta säästöä edellisestä vuodesta 11 026: 05 mk, lasten elatusmaksuja 118 392 mk, henkilökunnan suorittamia luontoisetujen korvauksia 50 796 mk, säätiön varoja [1]) 442 000 mk ja lasten ansioita 2 400 mk.

[1]) Tähän sisältyy arvioitu vuokra 72 000 mk.

14. Oikeusaputoimisto

Oikeusavustajan kertomus Helsingin kaupungin oikeusaputoimiston toiminnasta v. 1943 oli seuraava:

Joulukuun 16 p:nä pidetyssä kaupunginvaltuuston kokouksessa valittiin oikeusaputoimiston johtokuntaan v:ksi 1943 seuraavat jäsenet: asianajaja N. Aronen, oikeusneuvosmies G. Nybergh, varatuomarit R. Nybom ja I. Sahlan sekä toimittaja A. Sumu. Näistä johtokunta valitsi puheenjohtajaksi oikeusneuvosmies Nybergin ja varapuheenjohtajaksi asianajaja N. Arosen. Kaupunginhallituksen edustajana johtokunnassa oli varatuomari E. Tuienheimo.

Johtokunnalla oli vuoden aikana viisi kokousta, joissa käsiteltiin pääasiassa juoksevia asioita.

Oikeusavustajan tointa hoiti edelleen varatuomari N. Lindegrén ja apulaisoikeusavustajan tointa varatuomari Y. Hämesalo. Toimistoapulaisena oli lakitieteenylioppilas S. Lindegrén, joka nautti virkalomaa kesäkuun 21 p:stä joulukuun 31 p:ään sijaisenaan konttoristi H. Näntö. Kesälomasijaisina toimistossa olivat varatuomari M. Eklund ja konttoristi H. Näntö.

Toimiston menosääntö nousi kertomusvuonna 239 351 mk:aan oltuaan edellisenä vuonna 227 092 mk. Lisämäärärahaa saatiin vuoden aikana yhteensä 75 312: 40 mk, josta 800 mk johtokunnan jäsenten korotettujen palkkioiden maksamiseen, 64 865: 40 mk viranhaltijain kallinajanlisäysten suorittamiseen, 7 967 mk synnytysloman saaneen toimistoapulaisen sijaisen palkkaamiseen ja 1 680 mk korotetun vuokran maksamiseen. Menoja oli kaikkiaan 320 102 mk.

Oikeusaputoimisto sai vuoden varrella entiseen tapaan toimeksiantoja Tukholman kaupungin oikeusaputoimistolta (Stockholms stads rättshjälpsanstalt). Sitä paitsi oltiin molemminpuolisessa yhteydessä erinäisiin kotimaassa toimiviin oikeusaputoimistoihin.

Muuten oikeusaputoimiston toiminta jatkui entiseen tapaan. Sota-aika vaikutti kuitenkin jossain määrin toimintaan. Asiakkaiden ja asioiden luku oli sota-aikana jonkun verran normaalia vähäisempi. Asioiden laatukin oli osittain muuttunut, kun sotilas- ja työvelvollisuusasiat jatkuvasti eri muodoissa joutuivat toimiston käsiteltäviksi työpalkkariitojen pysyessä vähäisinä mikä taasen johtui vallitsevasta hyvästä työtilanteesta. Jäljempänä seuraavat numerotiedot valaisevat tarkemmin oikeusaputoimiston toimintaa kertomusvuonna.

Käyntien luku oli 8 322, edellisenä vuonna 8 952, v. 1941 10 064 ja v. 1940 11 609.

Eri kuukausien osalle käynnit jakautuivat seuraavasti:

Kuukausi	Vastaanotto-päiviä	Käyntejä kaikkiaan	Käyntejä päivää kohden	Kuukausi	Vastaanotto-päiviä	Käyntejä kaikkiaan	Käyntejä päivää kohden
Tammikuu	24	737	30.7	Heinäkuu	27	846	31.3
Helmikuu	24	626	26.1	Elokuu	26	795	30.6
Maaliskuu	26	679	26.1	Syyskuu	26	670	25.8
Huhtikuu	24	656	27.3	Lokakuu	26	673	25.9
Toukokuu	25	657	26.3	Marraskuu	26	641	24.7
Kesäkuu	23	751	32.7	Joulukuu	25	591	23.6
				Yhteensä	302	8 322	27.6

Kuten edellä olevasta yhdistelmästä ilmenee, oli oikeusaputoimisto vuoden aikana avoinna 302 päivää. Käyntien luku päivää kohden oli 27.6, niiden oltua edellisenä vuonna 29.4 ja v. 1941 33.9.

Suurin käyntien luku samana päivänä oli 60 ja pienin 3.

Alempana olevat tilastotiedot osoittavat rekisteröityjen asiain luvun ja rekisteröityjen asiakkaiden säädyn, ammatin y.m. niissä asioissa, joissa toimisto ryhtyi oikeudenkäyntiin, kirjallisiin tehtäviin tai pitempiin suullisiin neuvotteluihin.

Tällaisten asiain kokonaismäärä oli 1 278, josta 1 257 oli kertomusvuonna tulleita ja 21 edellisenä vuonna ratkaisematta jääneitä. Kirjallisia toimituksia oli 1 306, niistä hakemuskirjoja 889.

Säätynsä tai ammattinsa ja sukupuolensa mukaan kävijät ryhmittyivät seuraavasti:

	Mp	Np	Yht.
Alistajia	1	—	1
Asemamiehiä	1	—	1
Asentajia	19	—	19
Autonapumiehiä	3	—	3
Autonkuljettajia	26	—	26
Betonityöntekijöitä	1	—	1
Elokuvakoneenkäyttäjiä	1	—	1
Eläintenhoitajia	1	—	1
Eristäjiä	3	—	3
Farmaseutteja	—	1	1
Harjansitojia	2	—	2
Hierojia	—	2	2
Hiojia	1	—	1
Hitsaajia	1	—	1
Hovimestareita	2	—	2
Jalkinetyöntekijöitä	1	—	1
Järjestäjiä	—	1	1
Kahvinkeittäjiä	—	1	1
Kappaompelijoita	—	2	2
Karjakkoja	—	2	2
Kassanhoitajia	—	3	3
Kauppamatkustajia	2	—	2
Keittiöapulaisia	—	3	3
Keittäjiä	—	3	3
Kirjapainotyöntekijöitä	9	1	10
Kirvesmiehiä	19	—	19
Kivityöntekijöitä	5	—	5
Koloristeja	—	1	1
Konemestareita	3	—	3
Konttoristeja	1	8	9
Koristemaalareita	1	—	1
Koristeveistäjiä	1	—	1
Korpraaleita	2	—	2
Kotiapulaisia	—	13	13
Koululaisia	1	1	2
Kukkienmyyjiä	—	4	4
Kulkukauppiaita	5	4	9
Kutojia	—	4	4
Kylmänruoanlaittajia	—	1	1
Kylvettäjiä	—	1	1
Laitosmiehiä	1	—	1
Lajittelijoita	—	1	1
Lastenhoitajia	—	1	1
Lehdenjakajia	—	1	1
Leipureita	4	2	6
Liikeapulaisia	—	15	15
Liikkeenharjoittajia	3	1	4
Lämmittäjiä	1	—	1
Maalareita	13	—	13
Maanviljelijöitä	2	—	2
Majureita	1	—	1
Makkaratyöntekijöitä	1	—	1
Mekanikkoja	2	—	2
Merimiehiä	4	—	4
Metallityöntekijöitä	9	—	9
Moottoriveneenkuljettajia	1	—	1
Muonamiehiä	2	—	2
Muurareita	2	—	2
Muusikereita	1	—	1
Naimisissa olevia naisia ja leskiä ilman tunnettua ammattia	—	568	568
Neitejä ilman tunnettua ammattia	—	3	3
Ompelijoita	—	11	11
Opiskelijoita	2	—	2
Pakkaajia	1	5	6
Parmaajia	1	—	1
Partureita	2	—	2
Peltiseppiä	9	—	9
Perämiehiä	1	—	1
Pianonvirittäjiä	1	—	1
Poliiseja, ent.	1	—	1
Postivirkailijoita	1	—	1
Putkityöntekijöitä	6	—	6
Puuseppiä	9	—	9
Rahastajia	—	2	2
Raitiovaunun rahastajia	—	1	1
Rakennusmestareita	1	—	1
Rappareita	2	—	2
Sahureita	1	—	1
Sanomalehdenmyyjiä	1	—	1
Seppiä	3	—	3
Siivoojia	—	16	16
Silittäjiä	—	7	7
Sotamiehiä	5	—	5

	Mp	Np	Yht.
Sotilaskotisisaria	—	2	2
Talollisia, ent.	1	—	1
Talonmiehiä	3	—	3
Taloudenhoitajia	—	1	1
Tarjoilijattaria	—	9	9
Tehdastyöntekijöitä	7	47	54
Teknikoita	1	—	1
Terveyskaitsijoita	1	—	1
Turkistyöntekijöitä	—	2	2
Työnjohtajia, muualla luettelossa mainitsemattomia	3	—	3
Työntekijöitä, muualla luettelossa mainitsemattomia	112	55	167
Vaattureita	5	1	6
Vahtimestareita	3	—	3
Vakuutusapulaistarkastajia	1	—	1
Varastonhoitajia	2	—	2
Verhoilijoita	3	1	4
Viilaajia	11	—	11
Vääpeleitä	1	—	1
Ylikersantteja	1	—	1
Ylioppilaita	2	—	2
Yövartijoita	6	—	6
Yhteensä	369	808	1 177

Vuoden aikana käsiteltyjen juttujen ja asiain ryhmittyminen laatunsa mukaan selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Velvoiteoikeuteen kuuluvia asioita:	
vuokrariitoja	41
työ- ja palkkariitoja	78
muita saamisoikeuksia koskevia asioita	59
Esineoikeuteen kuuluvia asioita	2
Perheoikeuteen kuuluvia asioita:	
avioriitoja	14
avioeroja	132
perheen elatusasioita	149
kuolleeksi julistamisia	5
Perintöoikeuteen kuuluvia asioita	45
Testamenttioikeuteen kuuluvia asioita	11
Yleisiä veroja koskevia asioita	130
Holhousasioita	4
Tiedusteluja, hakemuksia, valituksia y.m.	337
Vähäpätöisiä rikosjuttuja	3
Toimeksiantoja	7
Sotilasavustuksia koskevia asioita	212
Sotilashuoltoeläkkeitä koskevia asioita	26
Tapaturma-asioita	23
Yhteensä	1 278

Vireille pannuista jutuista ja asioista tuli, mikäli oikeusaputoimiston toimenpiteistä riippui, vuoden aikana lopullisesti ratkaistuiksi ja kirjoista poistetuiksi 1 262 kuten näkyy seuraavista luvuista:

Sopimalla ratkaistu	268
Oikeudenkäynnillä ratkaistu	138
Erinäisistä syistä jätetty sillensä	46
Annettu eri viranomaisille	772
Juttuja, joissa toimisto otti haasteen, mutta ei ajanut loppuun	38
Yhteensä	1 262

Edellä mainitut eri virastoille jätetyt 772 asiaa, joihin ei sisälly Helsingin raastuvanoikeuteen ja muualle otettuja haasteita, jakautuivat eri viranomaisten kesken seuraavasti:

Tasavallan presidentti	29
Valtioneuvosto	4
Valtiovarainministeriö	5
Ulkoasiainministeriö	1
Puolustusministeriö	4
Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö	8
Kauppa- ja teollisuusministeriö	1
Maatalousministeriö	1
Sosiaaliministeriö	118
Kansanhuoltoministeriö	2
Korkein oikeus	14
Korkein hallinto-oikeus	39
Turun hovioikeus	13
Sotaylioikeus	2
Tie- ja vesirakennushallitus	1
Postihallitus	1
Lääkintöhallitus	1
Rautatiehallitus	3
Vakuutusoikeus	39
Valtion tapaturmatoimisto	12
Puolustusministeriön korvauslautakunta	1
Arvioimistarkastuslautakunta	2

Palkkaneuvosto	1
Uudenmaan läänin maaherra	238
Hämeen läänin maaherra	2
Turun ja Porin läänin maaherra	1
Viipurin läänin maaherra	2
Helsingin kaupungin:	
kaupunginhallitus	15
tutkijalautakunta	17
maistraatti	15
ensimmäinen kaupunginvouti	7
raastuvanoikeus	28
huoneenvuokralautakunta	15
vuokrantarkastuslautakunta	10
terveydenhoitolautakunta	1
huoltolautakunta	2
lastensuojelulautakunta	1
kansanhuoltolautakunta	1
työvoimalautakunta	49
työvoimapäällikkö	3
halli- ja torikaupan valvoja	1
Jyväskylän kaupunginhallitus	1
Tampereen kaupungin raastuvanoikeus	1
Kajaanin kaupungin raastuvanoikeus	1
Espoon kunnallislautakunta	1
Uudenmaan piirin perintöverolautakunta	1
Uudenmaan läänin liikevaihtoverokonttori	4
Uudenmaan läänin kansanhuoltopiirin piiritoimisto	3
Pulkkilan työvoimalautakunta	1
Tampereen tuomiokunnan tuomari	1
Hauhon tuomiokunnan tuomari	1
Iisalmen tuomiokunnan tuomari	1
Imatran tuomiokunnan tuomari	1
Tammelan tuomiokunnan tuomari	1
Helsingin pitäjän käräjäkunnan kihlakunnanoikeus	3
Lohjan kihlakunnan kruununvouti	1
Kuhmalahden piirin nimismies	1
Helsingin suojeluskuntapiirin esikunta	1
Helsingin suojeluskuntapiirin liikennetoimisto	1
Kotijoukkojen esikunnan työvoimatoimisto	36
Uudenmaan rannikkoprikaatin esikunta	1
Yhteensä	772

Se seikka, että 46 asiaa jätettiin sillensä, johtui, samoin kuin edellisinä vuosina, siitä, etteivät oikeuden etsijät, sen jälkeen kuin oikeusaputoimisto oli ryhtynyt ensimmäiseen toimenpiteeseen eikä sopimusta voitu saada aikaan, enää palanneet, mutta myöskin siitä, ettei ollut toiveita juttujen voittamisesta oikeudenkäynnillä, sekä siitä, että hakijat eivät joko tahtoneet tai voineet esittää asian edelleen ajamiseen tarvittavaa varattomuustodistusta.

Syynä siihen, että toimisto ei ajanut perille 38 edellä mainittua asiaa, joissa haaste jo oli otettu, oli osittain, että haaste oli otettu Helsingin ulkopuolella oleviin tuomioistuimiin, joissa toimiston virkamiehet toimiston johtosäännön mukaan eivät ole velvolliset oikeudenetsijöitä avustamaan, osittain, ettei vastaajia oltu haasteella tavattu tai että asia oli järjestetty ennen oikeuden istuntoa.

Oikeudenkäyntiin ryhdyttiin vuoden aikana 189 asiassa. Näistä toimisto ajoi vuoden aikana loppuun 138 asiaa, joista 128 voitettiin ja 10 hävittiin. Helsingin raastuvanoikeudessa esiinnyttiin vuoden aikana toimiston puolesta 276 kertaa 153 päivänä. Kun työpäivien luku nousi 302:een, esiinnyttiin niin muodoin raastuvanoikeudessa suunnilleen joka toinen päivä.

15. Työnvälitystoimisto

Helsingin kaupungin työnvälitystoimiston toimintakertomus [1]) v:lta 1943 oli seuraavan sisältöinen:

Hallinnolliset muutokset ja työmarkkinat. Työnvälitystoimisto jatkoi kertomusvuonna toimintaansa saman organisation puitteissa kuin edellisenä vuonna. Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö, jonka alaisuuteen työnvälitystoimisto erikoisasetuksen perusteella edelleen hallinnollisesti kuului, määräsi vuoden alussa eräät merimiesten työvelvollisuutta koskevat käytännölliset tehtävät merimiesosaston hoidettaviksi. Niinikään siirrettiin ministeriön päätöksellä työvelvollisuuden täytäntöönpano nuorison kohdalta huhtikuun alusta lukien nuoriso-osastolle. Tästä työvelvollisuustehtävien kiinteästä yhdistämisestä työnvälitykseen oli ilmeistä hyötyä, koska kummankin kysymyksessä olevan erikoisosaston kohdalla saattoi työnvälitysten määrässä huomata melkoista lisääntymistä edelliseen vuoteen verrattuna. Työnvälitystoimiston toimintaa kertomusvuonna vaikeutti erikoisesti työvoimaosaston huoneistopula. Työvoimaosasto, joka kesällä 1941 puhjenneen sodan alusta lukien kesäisin toimi Kaisaniemen kansakoulussa, oli aina talven ajaksi sijoitettava kulloinkin käytettävissä olleisiin huoneistoihin. Talven 1941/42 osasto toimi Aleksanterinkadun talossa n:o 19 ja talven 1942/43 Mikonkadun talossa n:o 4. Viimeksi mainitussa paikassa tilan ahtauden takia kävi työskentely jo kertomusvuoden alussa mahdottomaksi, minkä vuoksi oli ryhdyttävä toimenpiteisiin riittävän tilavan, pysyväisen huoneiston hankkimiseksi osastolle. Sitten kuin huoltovirasto oli ilmoittanut suostuvansa luopumaan osasta työtupien hoidokeille varattua huoneistoa kaupungin omistamasta Helsinginkadun talosta n:o 24, osasto siirrettiin tähän huoneistoon syyskuun 1 p:nä 1943. Käytännöllisten syiden takia siirrettiin samaan huoneistoon myös henkisen työn osasto ja nuoriso-osasto.

Työvoimatilanne, joka jo edellisenä vuonna oli äärimmäisen vaikea, kiristyi kertomusvuonna edelleen. Työnvälitystoimiston toimintamahdollisuuksia rajoitti suuresti valtioneuvoston marraskuun 19 p:nä 1942 tekemä, työsuhteiden päättymisen ja eräiden työsopimusten tekemisen säännöstelyä koskeva päätös. Tämä päätös, joka vasta kertomusvuonna suuremmassa määrin alkoi vaikuttaa työmarkkinatilanteeseen, oli tarkoitettu nimenomaan estämään työvoiman siirtymisen kaupunkeihin ja kauppaloihin, tehden tällaisen siirron riippuvaiseksi asianomaisen maalaiskunnan työvoimapäälliköstä, joka oli oikeutettu antamaan siirtymisluvan vain, ellei asianomaista voitu käyttää maatalous- tai metsätyössä tai maaseudun muissa elintärkeissä töissä. Työnhakijoiden määrä aleni kertomusvuonna huomattavasti, miesten kohdalla 32.0 % ja naisten kohdalla 28.8 %. Kun työnantajat yhä enenevissä määrin olivat pakoitettuja turvautumaan työvelvollisuuslain tarjoamiin mahdollisuuksiin työntekijäin sitomiseksi työhönsä, työpaikkatarjouksetkin supistuivat odottamattoman paljon, kokonaista 26.7 %. Tähän lienevät myöskin osaltaan vaikuttaneet kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön lähinnä rakennustöiden säännöstelemistä tarkoittavat toimenpiteet. Työpaikkatarjousten alenemisesta huolimatta n.s. yleinen rasitusluku, työnhakemukset sataa työpaikkatarjousta kohden, laski 109.7:stä 100.9:ään. Erikoisen alhainen tämä luku oli maatalousosastolla, jossa sataa työpaikkatarjousta vastasi 51.7 työnhakemusta. Maatalouden työvoiman tarve tyydytettiin kiireellisinä aikoina miltei yksinomaan työvelvollisuuslakia soveltamalla. Huomattavaa on, että valtioneuvoston päätös, jonka perusteella osa työntekijäin vuosilomasta oli

[1]) Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1944/45.

luovutettava maataloustöitä varten, aikaansai merkittävän helpotuksen maatalouden työvoiman hankinnassa sadonkorjuun aikana. Työvoimaosaston alaisuuteen perustettiin Helsinkiin erikoinen lomanluovutustoimisto, joka kiinteässä yhteistyössä maatalousosaston ja Helsingin asevelipiirin talkootoimiston kanssa järjesti työpaikkoja lomanluovuttajille.

Työnvälitystoimiston suurin tehtävä kertomusvuonna oli Uudenmaan I työvoimapiirin toimeksiannosta tapahtunut työvelvollisuuskutsuntojen järjestäminen ja niistä aiheutuvien tehtävien hoito. Kutsunnat toimeenpantiin työvoimapiirin määräyksestä ja sen valvonnassa, mutta kertynyt aineisto luovutettiin välittömästi työnvälitystoimiston työvoimaosastolle. Kuten jäljempänä mainitaan tarkastettiin ja ryhmitettiin kutsunnoissa n. 105 000 työvelvollista.

Työnvälityslautakunta. Lautakunnan puheenjohtajana toimi kertomusvuonna edelleen varatuomari E. Tulenheimo. Varapuheenjohtajana oli toimittaja N. Teerimäki. Jäseninä toimivat johtaja W. Korhonen ja talousneuvos O. Vilamo työnantajien edustajina sekä toimitsija E. Härmä ja eristäjä K. Saarnijärvi työntekijäin edustajina. Työnantajien edustajien varajäseninä olivat insinööri V. Hintikka ja varatuomari H. Hallberg. Työntekijäin edustajain varajäseninä olivat pianoteknikko J. Virtanen ja toimitsija J. Saveri. Kaupunginhallituksen edustajana työnvälityslautakunnassa oli kaupunginhallituksen vuosijäsen, varatuomari E. Tulenheimo.

Lautakunnan kokoukset. Työnvälityslautakunnalla oli kertomusvuonna 7 (edellisenä vuonna 11) kokousta. Kokouksissaan lautakunta käsitteli yhteensä 265 (209) asiaa. Lautakunnan kokouksissaan käsittelemistä tärkeimmistä asioista mainittakoon seuraavat:

Vuoden ensimmäisessä kokouksessa tammikuun 13 p:nä päätettiin tehdä esitys kaupunginhallitukselle niin suuren uuden huoneiston hankkimiseksi, että siihen voitaisiin sijoittaa paitsi nuoriso-osastoa ja ammatinvalinnan ohjausta myös työvoimaosasto, jonka huoneisto oli aivan liian ahdas. Samassa kokouksessa valittiin asianomaisten työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen ehdotusten perusteella jäsenet ja varajäsenet henkisen työn osaston, nuoriso-osaston, merimiesosaston ja maatalousosaston toimikuntiin kolmivuotiskaudeksi 1943/45.

Maaliskuun 13 p:nä pidetyssä kokouksessa päätettiin henkisen työn osaston toimikunnan ehdotuksesta tehdä kaupunginhallituksen välityksellä asianomaiselle ministeriölle esitys, että ryhdyttäisiin toimenpiteisiin sen epäkohdan tutkimiseksi ja korjaamiseksi, että erilaiset konttoriopisto- t.m.s. kurssit valmistavat huolestuttavissa määrin täysin epäpätevää työvoimaa konttori- ja liikealalle.

Kokouksessa toukokuun 28 p:nä lautakunta päätti asettaa jaoston laatimaan ehdotuksen työnvälitystoimiston viranhaltijoiden johtosäännöksi. Jaoston puheenjohtajaksi valittiin lautakunnan puheenjohtaja ja jäseniksi lautakunnan varapuheenjohtaja ja työnvälitystoimiston johtaja. Kokouksessa hyväksyttiin myös johtajan ehdotus työnvälitystoimiston v:n 1942 toimintakertomukseksi.

Syyskuun 6 p:nä pidetyssä kokouksessa hyväksyttiin ehdotus työnvälitystoimiston v:n 1944 talousarvioksi.

Kokouksessa lokakuun 12 p:nä ilmoitettiin lautakunnalle kaupunginhallituksen hyväksyneen sopimuksen, jonka mukaan työnvälitystoimiston työvoimaosastoa, henkisen työn osastoa, nuoriso-osastoa ja ammatinvalinnanohjausta varten oli luovutettu huoneistot tilaa Helsinginkadun talosta n:o 24 sekä vahvistaneen näitä osastoja varten tapahtuneet puhelinkeskuslaitteiden siirrot.

Joulukuun 11 p:nä pidetyssä kokouksessa myönnettiin pyynnöstä ero työnvälitystoimiston palveluksesta osastonhoitaja A. Bruunille, joka heinäkuun 1 p:stä 1919 lähtien oli toiminut työnvälitystoimiston osastonhoitajana.

Lausunnot yksityisten yhdistysten työnvälityslupaa koskevista anomuksista. Kun työnvälityslain mukaan asianomaisen ministeriön on kunnanvaltuustolta hankittava lausunto yksityisten yhdistysten hakiessa toimilupaa työnvälityksen harjoittamiseen, työnvälityslautakunta edelleen kertomusvuonnakin käsitteli tällaisia anomuksia lausunnon antamista varten kaupunginvaltuuston käsittelyn pohjaksi.

Kokouksessaan maaliskuun 13 p:nä lautakunta antoi puoltavan lausunnon Kontorens platsförmedling r.f. nimisen yhdistyksen anomuksesta saada jatkettu toimilupa maksuttomaan työpaikkojen välitykseen jäsenilleen, koska poikkeuksellisia oloja silmällä pitäen ei olisi ollut mahdollista toteuttaa lautakunnan toivomia muutoksia yhdistyksen harjoit-

taman työnvälityksen organisatioon. Kaupunginvaltuuston annettua työnvälityslautakunnan ehdotuksen mukaisen lausunnon asiassa, kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö toukokuun 4 p:nä päätti myöntää yhdistykselle anotun oikeuden v:n 1944 loppuun saakka. Maaliskuun 13 p:nä pidetyssä kokouksessa ilmoitettiin lautakunnalle myös kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön päättäneen marraskuun 11 p:nä 1943 myöntää Suomen ravintoloitsijain liitto r.y:lle oikeuden välittää v:n 1944 loppuun saakka työntekijöitä liiton jäsenille ministeriön antamien ohjeiden ja säännösten mukaan.

Kokouksessa toukokuun 28 p:nä lautakunnalle ilmoitettiin, että kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö oli toukokuun 12 p:nä 1943 myöntänyt Naisten työvalmiusliitolle oikeuden toistaiseksi ja enintään kertomusvuoden loppuun saakka keskustoimiston sekä sen alaisten toimistojen ja asiamiesten välityksellä sijoittaa maksuttomasti naistyövoimaa maan talous- ja tuotantoelämän tehtäviin.

Lokakuun 12 p:nä pitämässään kokouksessa lautakunta antoi puoltavan lausunnon Yleinen osuuskauppojen liitto r.y:n anomuksesta saada maksuttomasti välittää työvoimaa liiton jäsenliikkeille. Kaupunginvaltuuston annettua hakemuksesta lautakunnan ehdotuksen mukaisen lausunnon, kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö myönsi marraskuun 27 p:nä anotun toimiluvan viiden vuoden ajaksi tammikuun 1 p:stä 1944 lukien.

Joulukuun 11 p:nä pidetyssä kokouksessa lautakunta puolsi toimiluvan antamista Kulutusosuuskuntien keskusliitto r.y:lle, koska liiton harjoittama työnvälitys samoin kuin Yleisen osuuskauppojen liitonkin kohdistuu erikoislaatuisen työvoiman sijoittamiseen yhdistyksen jäsenosuuskauppoihin ja tämän työvoiman sisäiseen järjestelyyn näiden osuuskauppojen kesken ja koska kysymykseen tulevan työvoiman koulutuskin pääasiassa tapahtuu liiton toimesta.

Työvoimalautakunta. Työvoima-asiain piiri- ja paikallishallinnosta helmikuun 13 p:nä 1942 annetun asetuksen mukaan oli jokaiseen kuntaan asetettava työvoimalautakunta. Asetuksen mukaan toimii kunnassa, jossa on työnvälitystoimisto, työvoimalautakuntana työnvälityslautakunta vahvistettuna naispuolisella lisäjäsenellä, jonka tulee olla saapuvilla naispuolista työvoimaa koskevia asioita käsiteltäessä. Asetus edellyttää edelleen, että kaupunginvaltuusto voi tarpeen mukaan valita lisäjäseniksi muitakin asiantuntijoita. Lisäjäsenellä on kokouksessa puhe- mutta ei äänivaltaa.

Työvoimalautakunnan kokoonpano oli kertomusvuonna seuraava: puheenjohtajana toimi varatuomari E. Tulenheimo, varapuheenjohtajana toimittaja N. Teerimäki, varsinaisina jäseninä toimitsija E. Härmä, johtaja W. Korhonen, eristäjä K. Saarnijärvi ja talousneuvos O. Vilamo sekä naispuolisena lisäjäsenenä insinööri G. Orrenoja ja nuorisotyövoiman asiantuntijalisäjäsenenä pastori A. Palmgren. Varsinaisten jäsenten varajäseninä toimivat varatuomari H. Hallberg, insinööri V. Hintikka, toimitsija J. Saveri ja pianoteknikko J. Virtanen. Lisäjäsenten varajäseninä olivat arkkitehti E. Ruuth ja pastori N. Visapää.

Työvoimalautakunta kokoontui kertomusvuonna 72 kertaa (48). Käsiteltyjen asioiden luku oli 3 097 (1 288).

Työnvälitystoimisto. *Osastojako.* Työnvälitystoimiston osastojako säilyi kertomusvuonna entisellään. Toimistossa oli 5 erikoisosastoa, nim. henkisen työn osasto, nuoriso-osasto, maatalousosasto, merimiesosasto sekä maaliskuun 1 p:nä 1942 perustettu työvoimaosasto. Yleisinä osastoina toimivat miesosasto ja naisosasto, jotka kumpainenkin jakaantuivat alaosastoihin, miesosasto rakennus- y.m. ammattimiesten alaosastoon, metalli- y.m. ammattimiesten alaosastoon ja sekatyömiesten alaosastoon sekä naisosasto kotiapulaisten alaosastoon, ravintola-, tehdas- y.m. ammattityöntekijäin alaosastoon ynnä puhdistus- ja aputyöläisten alaosastoon. Työvoimaosasto jakaantui kansliaosastoon, asiamiesosastoon ja kortisto-osastoon.

Toimiston henkilökunta. Sääntöpalkkaiset viranhaltijat olivat seuraavat:

Työnvälitystoimiston johtajana oli filosofianmaisteri S. Seppälä, joka toimi myös työvoimalautakunnan sihteerinä. Erikoisosastojen osastonjohtajina olivat henkisen työn osastolla filosofianmaisteri Y. Vuorjoki, nuoriso-osastolla filosofianmaisteri W. Mattlar, merimiesosastolla diploomimerikapteeni F. Huhtala ja maatalousosastolla agroloogi Å. von Schoultz. Sääntöpalkkaisena ammatinvalinnan ohjaajana toimi filosofianmaisteri N. Mäki. Alaosastojen osastonhoitajina olivat rakennus- y.m. ammattimiesten alaosastolla herra V. Jyrkänne, metalli- y.m. ammattimiesten alaosastolla konemestari V. Landén, kotiapulaisten alaosastolla neiti S. Rechardt, ravintola-, tehdas- y.m. ammattityönteki-

jäin alaosastolla filosofianmaisteri K. Sihvonen sekä puhdistus- ja aputyöläisten alaosastolla neiti L. Ahkia. Merimiesosaston naisasiakkaitten työnvälityksessä oli osastonhoitajana neiti A. Bruun. Sekatyömiesten alaosaston osastonhoitajan virka oli koko vuoden edelleen täyttämättä. Toimentajina olivat filosofianmaisteri T. Virtanen sekä neidit A. Ahovaara, H. Koski, T. Melanen ja A. Vallinheimo, rouvat V. Salminen ja A. Veteli sekä herrat T. Linnajoki, N. Mattson, R. Ryöti ja M. Turunen. Kirjaajana oli rouva L. Penttilä, vahtimestareina herrat V. Kauhanen, T. Leander ja G. A. Leemloch sekä ovenvartijana rouva I. Ohlström. V.t. toimentajana oli herra U. Aro.

Kertomusvuoden päättyessä erosi työnvälitystoimiston palveluksesta eläkkeelle siirtyen osastonhoitaja A. Bruun, joka heinäkuun 1 p:stä 1919 lukien uskollisesti ja tunnontarkasti on toiminut työnvälitystoimiston virkailijana.

Ylimääräisinä virkailijoina toimivat toimiston vanhoilla osastoilla osastonjohtajan apulainen, luutnantti J. Gustafsson sekä filosofianmaisteri, rouva M. Voionmaa-Joutsen, rouva A.-L. Ingman, rouva M. Palomäki ja neiti A. Vitikka.

Työvoimaosastolla toimivat toimiston vanhoista virkailijoista herra T. Leander sekä rouvat A.-L. Ingman, I. Ohlström ja V. Salminen, viimeksi mainittu kanslianhoitajana. Luutnantti J. Gustafsson toimi niinikään pääasiallisesti työvoimaosastolla kortisto-osaston johtajana. Muista työvoimaosaston virkailijoista mainittakoon ylimääräinen asiamies, varatuomari R. Sederholm, notaari, varatuomari K. Brotherus, naiskortiston hoitaja, rouva A. D. Ekroth sekä mieskortiston hoitaja, rouva M. Kuittinen. V:n 1943 aikana toimi työvoimaosastolla kaikkiaan 697 ylimääräistä virkailijaa. Korkeimmillaan oli virkailijain määrä keväällä toimitettujen kutsuntojen jälkeen, jolloin osastolla oli 380 virkailijaa. Osaksi työnpaljouden, osaksi tilanahtauden takia työt oli järjestettävä kaksi vuoroa käsittäviksi. Työvoimaosaston iltavuorolla työskenteli kertomusvuonna edellä mainittujen lisäksi 420 henkilöä (elokuussa 172).

Sotapalvelukseen kutsuttuina olivat edelleen kertomusvuonna osastonjohtaja Y. Vuorjoki, ammatinvalinnan ohjaaja N. Mäki, joka kuitenkin saattoi osittain hoitaa virkaansa, toimentaja N. Mattson ja vahtimestari V. Kauhanen.

Kustannukset. Työnvälitystoimiston kokonaismenot nousivat kertomusvuonna 8 601 446: 15 mk:aan (edellisenä vuonna 3 624 246: 90 mk:aan). Kustannusten suureneminen aiheutui miltei yksinomaan työvoimaosaston laajenemisesta. Myös nuoriso-osaston menot nousivat huomattavasti, mikä johtui siitä, että työvelvollisuuden toimeenpano nuorison kohdalla siirrettiin nuoriso-osaston hoidettavaksi. Ne menot, joihin anotaan valtion osallistumista työnvälityslain mukaan, olivat 8 403 972: 25 mk. Nämä määrät jakaantuivat osastoittain seuraavasti:

Osasto	Kokonaismenot, mk	Menot, joihin valtio osallistuu, mk
Yleiset osastot	903 213: 45	902 530: 20
Henkisen työn osasto	474 553: 20	474 117: 45
Nuoriso-osasto	594 260: 80	593 803: 80
Merimiesosasto	243 030: 65	242 955: 65
Maatalousosasto	178 511: —	177 257: 50
Työvoimaosasto	6 207 877: 05	6 013 307: 65
Kaikkiaan	8 601 446: 15	8 403 972: 25

V:n 1942 menoista 3 476 182 mk:sta valtio suoritti korvausta 2 400 059 mk seuraavan asetelman mukaan:

		Mk
Yleisten osastojen menoista	40 % eli	365 174
Henkisen työn osaston »	50 » »	216 570
Nuoriso-osaston »	50 » »	171 922
Merimiesosaston »	50 » »	99 374
Maatalousosaston »	75 » »	121 486
Työvoimaosaston »	100 » »	1 425 533
	Kaikkiaan	2 400 059

Työvoimalautakunnan menot, joista työvoima-asiain piiri- ja paikallishallinnosta helmikuun 13 p:nä 1942 annetun asetuksen 15 §:n mukaan vastaa kunta, olivat kertomusvuonna 440 131: 70 mk (edellisenä vuonna 275 786 mk).

Toimiston kirjeenvaihto. Työnvälitystoimiston kirjeenvaihto kertomusvuonna verrattuna edelliseen vuoteen selviää seuraavasta asetelmasta:

Osasto	Vuonna 1943		Vuonna 1942	
	Saapuneita kirjeitä	Lähetettyjä kirjeitä	Saapuneita kirjeitä	Lähetettyjä kirjeitä
Yleiset osastot	1 402	1 137	2 383	1 553
Henkisen työn osasto	1 141	1 796	1 747	2 979
Nuoriso-osasto	11 359	5 102	1 044	1 681
Merimiesosasto	379	315	500	310
Maatalousosasto	202	341	319	352
Työvoimaosasto	168 152	42 585	25 910	8 808
Kaikkiaan	182 635	51 276	31 903	15 683

Työvoimalautakunnan postikirjaan merkittiin lisäksi 3 798 saapunutta kirjettä sekä 2 990 lähetettyä kirjelmää.

Työnhakemukset. Työnhakemus on voimassa, mikäli työhön sijoittamista ei tapahdu, ilmoittautumisviikkoa seuraavan viikon loppuun saakka. Jos anomus tämän ajan umpeenkuluttua, mutta saman kalenterikuukauden aikana, uudistetaan, merkitään kuukausitilastoon uusi työnhakemus saman henkilön kohdalle. Samoin menetellään niissä tapauksissa, joissa työnhakija on osoitettu työhön, mikä on niin lyhytaikaista, että hän jo saman kalenterikuukauden sisällä tulee uudistamaan työnhakemuksensa. Jos työnhakemus on voimassa kuukauden taitteessa, merkitään se siirtona seuraavan kuukauden tilastoon.

Kertomusvuoden aikana tehtyjen työnhakemusten määrää kuvaa seuraava taulukko:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tehdyt			Yhteensä voimassa olleet		
	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	825	1 069	1 894	825	1 069	1 894
Helmikuu	175	187	362	793	1 026	1 819	968	1 213	2 181
Maaliskuu	158	165	323	846	1 189	2 035	1 004	1 354	2 358
Huhtikuu	161	179	340	816	974	1 790	977	1 153	2 130
Toukokuu	116	164	280	1 632	2 143	3 775	1 748	2 307	4 055
Kesäkuu	137	211	348	677	900	1 577	814	1 111	1 925
Heinäkuu	101	145	246	619	927	1 546	720	1 072	1 792
Elokuu	79	90	169	635	1 063	1 698	714	1 153	1 867
Syyskuu	103	169	272	666	1 010	1 676	769	1 179	1 948
Lokakuu	114	224	338	620	980	1 600	734	1 204	1 938
Marraskuu	90	195	285	629	1 035	1 664	719	1 230	1 949
Joulukuu	113	187	300	605	653	1 258	718	840	1 558
Koko vuosi	—	—	—	9 363	12 969	22 332	—	—	—
%	—	—	—	41.9	58.1	100.0	—	—	—

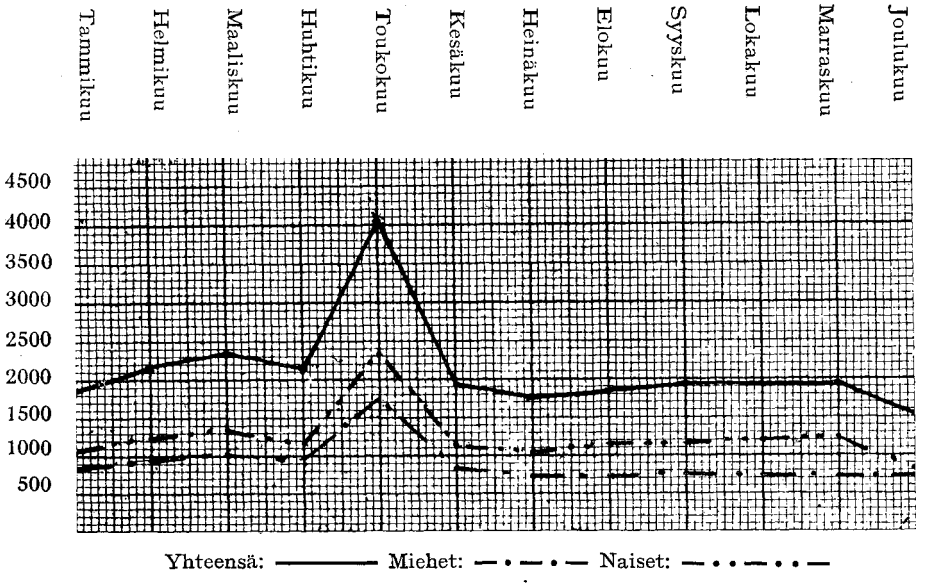
Taulukosta ilmenee, että työnhakemusten yhteinen lukumäärä oli 22 332, josta miesten tekemiä 9 363 eli 41.9 % ja naisten tekemiä 12 969 eli 58.1 %. V. 1942 työnhakemusten määrä oli 33 124, josta miesten tekemiä 12 965 eli 39.1 % ja naisten tekemiä 20 159 eli 60.9 %. Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna käyvät ilmi allaolevasta yhdistelmästä:

	1943		1942		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten työnhakemukset	9 363	41.9	12 965	39.1	— 3 602	—27.8
Naisten työnhakemukset	12 969	58.1	20 159	60.9	— 7 190	—35.7
Yhteensä	22 332	100.0	33 124	100.0	—10 792	—32.6

Miesten työnhakemukset olivat edellisestä vuodesta vähentyneet 3 602 eli 27.8 % ja naisten työnhakemukset 7 190 eli 35.7 %. Työnhakemusten kokonaismäärä oli vähentynyt 10 792 eli 32.6 %. V. 1942 oli vastaavasti tapahtunut vähentymistä miesten kohdalla 14 397 eli 52.6 %, naisten kohdalla 8 677 eli 30.1 % ja kaikkiaan 23 074 eli 41.1 %. V. 1941 kokonaisvähennys oli 11.7 %.

Seuraava graafillinen esitys antaa kuvan työnhakemusten vaihteluista eri kuukausina. Taulukossa on huomioitu siirrotkin, koska ainoastaan täten saadaan käsitys kuukausittain voimassa olleiden työnhakemusten määrästä.

TYÖNHAKEMUKSET KUUKAUSITTAIN V. 1943

Ammattialoittain työnhakemukset ryhmittyivät seuraavasti:

Ammattiala	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	91	1.0	108	0.8	199	0.9
Metalliteollisuus	276	3.0	101	0.8	377	1.7
Kivi-, savi-, lasi- ja turveteollisuus	—	—	10	0.1	10	0.0
Kemiallinen teollisuus	6	0.1	6	0.0	12	0.1
Nahka-, kumi- ja karvateollisuus	—	—	10	0.1	10	0.0
Kehruu- ja kutomateollisuus	—	—	15	0.1	15	0.1
Pukutavara- ja puhdistusteollisuus	3	0.0	156	1.2	159	0.7
Paperiteollisuus	—	—	20	0.2	20	0.1
Puuteollisuus	49	0.5	4	0.0	53	0.2
Ravinto- ja nautintoaineteollisuus	7	0.1	31	0.2	38	0.2
Valaistuslaitokset	52	0.6	5	0.0	57	0.3
Graafillinen teollisuus	2	0.0	36	0.3	38	0.2
Rakennusteollisuus	492	5.3	208	1.6	700	3.1
Luokittamattomat teknilliset toimet	96	1.0	31	0.2	127	0.6
Liikeala	510	5.4	3 392	26.2	3 902	17.5
Ravintola- ja hotelliliike	2	0.0	397	3.1	399	1.8
Meriliikenne	1 680	17.9	395	3.1	2 075	9.3
Kuormaus ja purkaminen	—	—	—	—	—	—
Maaliikennelaitokset	32	0.3	—	—	32	0.1
Opettajat ja muihin ryhmiin kuulumaton henkinen työ	108	1.2	209	1.6	317	1.4
Taloustoimet	—	—	3 382	26.1	3 382	15.1
Erinäiset toimet (sekatyöt, lähetintoimet y.m.)	5 957	63.6	4 453	34.3	10 410	46.6
Kaikkiaan	9 363	100.0	12 969	100.0	22 332	100.0

Kun työnhakemukset melkein kaikissa ryhmissä vähentyivät, suhteellinen jakaantuminen säilyi suurin piirtein samanlaisena kuin edellisenä vuonna. Maininnan ansaitsee kuitenkin, että rakennusteollisuuteen kuuluvat työnhakemukset vähentyivät 2 812:sta 700:aan eli suhteellisesti 8.5 %:sta 3.1 %:iin sekä ravintola- ja hotellialaan kuuluvat työnhakemukset 1 175:stä 399:ään eli suhteellisesti 3.6 %:sta 1.8 %:iin. Meriliikenteen työnhakemukset ainoana poikkeuksena nousivat 1 897:stä 2 075:een eli suhteellisesti 5.7 %:sta 9.3 %:iin.

Edellä oleva taulukko ei kuvaa työnhakemuksia osastojaon pohjalla, koska saman ammattialan työntekijät voivat jakaantua useammalle eri osastolle. Niinpä kuuluvat esim. rakennusteollisuuden aputyöntekijät sekatyömiesten alaosastolle ja naispuoliset rakennussiivoojat puhdistus- ja aputyöläisten alaosastolle.

Seuraavasta taulukosta ilmenee työnhakemusten jakaantuminen työnvälitystoimiston eri osastoille:

Alaosasto tai erikoisosasto	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Rakennus- y.m. ammattimiesten alaosasto	503	5.4	—	—	503	2.3
Metalli- y.m. ammattimiesten alaosasto	309	3.3	—	—	309	1.4
Sekatyömiesten alaosasto	4 871	52.0	—	—	4 871	21.8
Kotiapulaisten alaosasto	—	—	364	2.8	364	1.6
Ravintola-, tehdas- y.m. ammattityöntekijäin alaosasto	—	—	748	5.8	748	3.3
Puhdistus- ja aputyöläisten alaosasto	—	—	6 228	48.0	6 228	27.9
Henkisen työn osasto	495	5.3	3 412	26.3	3 907	17.5
Nuoriso-osasto	1 824	19.5	1 725	13.3	3 549	15.9
Merimiesosasto	1 256	13.4	395	3.1	1 651	7.4
Maatalousosasto	105	1.1	97	0.7	202	0.9
Koko toimisto	9 363	100.0	12 969	100.0	22 332	100.0

Työtä hakeneet henkilöt. Työnvälitystoimiston vanhojen osastojen asiakkaina oli kertomusvuonna 8 021 eri henkilöä, josta miehiä 2 981 eli 37.2 % ja naisia 5 040 eli 62.8 %.

Huomioonottaen, että sama henkilö esiintyy useissa tapauksissa työnhakijana eri kuukausina, esitetään seuraavassa taulukossa työtä hakeneiden henkilöiden lukumäärä kuukausittain:

Kuukausi	Työnhakijoita kaikkiaan			Hakijoista vieraskuntalaisia					
				Kaikkiaan			%		
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Tammikuu	442	632	1 074	162	168	330	36.7	26.6	30.7
Helmikuu	449	725	1 174	161	207	368	35.9	28.6	31.3
Maaliskuu	524	643	1 167	179	175	354	34.2	27.2	30.3
Huhtikuu	515	677	1 192	179	179	358	34.8	26.4	30.0
Toukokuu	1 189	1 805	2 994	140	150	290	11.8	8.3	9.7
Kesäkuu	482	713	1 195	114	134	248	23.7	18.8	20.8
Heinäkuu	369	610	979	115	118	233	31.2	19.3	23.8
Elokuu	347	598	945	121	115	236	34.9	19.2	25.0
Syyskuu	344	687	1 031	110	158	268	32.0	23.0	26.0
Lokakuu	323	760	1 083	125	178	303	38.7	23.4	28.0
Marraskuu	316	703	1 019	113	167	280	35.8	23.8	27.5
Joulukuu	332	502	834	110	115	225	33.1	22.9	27.0

Työnhakijoiden lukumäärä oli huomattavasti pienempi kuin v. 1942. Ainoastaan toukokuun kohdalla on huomattavissa vaatimaton nousu 2 910:stä 2 994:ään. Tämä poikkeus aiheutuu siitä, että nuoriso-osastolla käsiteltyjen oppikoululaisten työnhakemukset pääasiallisesti on merkitty toukokuun kohdalle. Vieraskuntalaisia oli edelleen verraten runsaasti työnvälitystoimiston työnhakijoina, keskimäärin 23.8 % (29.9 %).

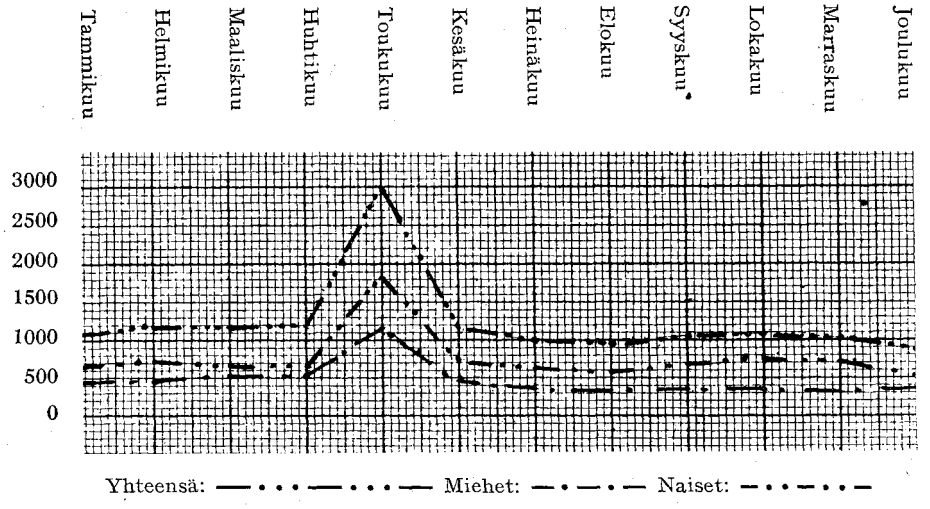
Kokonaisluvuissa tapahtuneet muutokset edelliseen vuoteen verrattuna käyvät ilmi allaolevasta yhdistelmästä:

	1943		1942		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miehet	2 981	37.2	4 384	38.2	—1 403	—32.0
Naiset	5 040	62.8	7 083	61.8	—2 043	—28.8
Yhteensä	8 021	100.0	11 467	100.0	—3 446	—30.1

Miesten lukumäärä laski 1 403 eli 32.0 % ja naisten lukumäärä 2 043 eli 28.8 %. Koko toimiston osalta työtä hakeneiden henkilöiden lukumäärä aleni 3 446 eli 30.1 %. Edellisenä vuonna oli lasku 49.6 % ja v. 1941 18.3 %.

Seuraavat käyrät osoittavat työtä hakeneiden henkilöiden jakautumisen kuukausittain.

TYÖTÄ HAKENEET HENKILÖT KUUKAUSITTAIN V. 1943

Yhteensä: — • • • — • • • — Miehet: — • — • — Naiset: — • • — • • —

Työtä hakeneet henkilöt jakaantuivat eri ammattialoille seuraavasti:

Ammattiala	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	72	2.4	93	1.8	165	2.1
Metalliteollisuus	194	6.5	73	1.4	267	3.3
Kivi-, savi-, lasi- ja turveteollisuus	—	—	9	0.2	9	0.1
Kemiallinen teollisuus	2	0.1	6	0.1	8	0.1
Nahka-, kumi- ja karvateollisuus	—	—	7	0.1	7	0.1
Kehruu- ja kutomateollisuus	—	—	10	0.2	10	0.1
Pukutavara- ja puhdistusteollisuus	2	0.1	45	0.9	47	0.6
Paperiteollisuus	—	—	18	0.4	18	0.2
Puuteollisuus	45	1.5	4	0.1	49	0.6
Ravinto- ja nautintoaineteollisuus	5	0.2	23	0.5	28	0.4
Valaistuslaitokset	51	1.7	3	0.1	54	0.7
Graafillinen teollisuus	2	0.1	9	0.2	11	0.1
Rakennusteollisuus	159	5.3	12	0.2	171	2.1
Luokittamattomat tekniliset toimet	60	2.0	21	0.4	81	1.0
Liikeala	233	7.8	2 079	41.2	2 312	28.8
Ravintola- ja hotelliliike	1	0.0	291	5.8	292	3.7
Meriliikenne	1 062	35.6	230	4.6	1 292	16.1
Kuormaus ja purkaminen	—	—	—	—	—	—
Maaliikennelaitokset	18	0.6	—	—	18	0.2
Opettajat ja muihin ryhmiin kuulumaton henkinen työ	55	1.9	120	2.4	175	2.2
Taloustoimet	—	—	337	6.7	337	4.2
Erinäiset toimet (sekatyöt, lähetintoimet y.m.)	1 020	34.2	1 650	32.7	2 670	33.3
Kaikkiaan	2 981	100.0	5 040	100.0	8 021	100.0

Taulukkoon on otettu kukin eri henkilö ainoastaan yhden kerran riippumatta siitä, että hän ehkä on esiintynyt työnhakijana useita kertoja vuoden kuluessa. Tästä johtuukin, että jakaantuminen eri ammattialoille ei ole aivan sama kuin työnhakemuksia esittävässä taulukossa. Mainittakoon, että ryhmä erinäiset toimet osoittaa nousua 2 262:sta 2 670:een eli 9.7 %:sta 33.3 %:iin. Tämä aiheutuu siitä, että työhön sijoitettavat oppikoululaiset on kaikki sisällytetty tähän ryhmään.

Työnvälitystoimiston eri osastoille työtä hakeneet henkilöt jakaantuivat seuraavasti:

Alaosasto tai erikoisosasto	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Rakennus- y.m. ammattimiesten alaosasto	167	5.6	—	—	167	2.1
Metalli- y.m. ammattimiesten alaosasto	115	3.9	—	—	115	1.4
Sekatyömiesten alaosasto	216	7.2	—	—	216	2.7
Kotiapulaisten alaosasto	—	—	231	4.6	231	2.9
Ravintola-, tehdas- y.m. ammattityöntekijäin alaosasto	—	—	534	10.6	534	6.7
Puhdistus- ja aputyöläisten alaosasto	—	—	351	7.0	351	4.4
Henkisen työn osasto	262	8.8	2 039	40.4	2 301	28.7
Nuoriso-osasto	1 340	44.9	1 574	31.2	2 914	36.3
Merimiesosasto	793	26.6	230	4.6	1 023	12.7
Maatalousosasto	88	3.0	81	1.6	169	2.1
Koko toimisto	2 981	100.0	5 040	100.0	8 021	100.0

Työnhakijain lukumäärä aleni edelleen kaikilla osastoilla paitsi nuoriso-osastolla, jossa kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön antamien ohjeiden mukaan sijoitettavat oppikoululaiset saivat aikaan pienen nousun 2 197:stä 2 914:ään eli 32.6 %. Suhteellisesti suurin oli lasku metalli- y.m. ammattimiesten alaosastolla, jonka työnhakijat vähenivät 460:stä 115:een eli 75.0 %. Rakennus- y.m. ammattimiesten alaosastolla lasku oli 404 eli 70.7 %, sekatyömiesten alaosastolla 603 eli 73.6 %, kotiapulaisten alaosastolla 440 eli 65.6 %, ravintola-, tehdas- y.m. ammattityöntekijäin alaosastolla 729 eli 57.7 %, puhdistus- ja aputyöläisten alaosastolla 592 eli 62.8 %, henkisen työn osastolla 728 eli 24.0 %, merimiesosastolla 36 eli 3.4 % ja maatalousosastolla 286 eli 62.9 %.

Kuvan työnvälitystoimiston työnhakija-asiakkaiden määrästä viikoittain v. 1943 antaa kertomuksen taulukko-osassa oleva yhdistelmä, josta ilmenee työnhakijain lukumäärä kunkin viikon lauantaina klo 11.00 sekä erikseen, paljonko työnhakijoista oli työssä olevia ja paljonko vieraskuntalaisia.

Tarjotut työpaikat. Sellaisilla työaloilla, joilla esiintyy työvoiman puutetta, työpaikkatarjoukset voivat olla voimassa verraten pitkän ajan siirtyen tällöin niinkuin työnhakemuksetkin kuukaudesta toiseen. Työpaikkatarjousten jakaantuminen eri kuukausille käy, kyseiset siirrot huomioituna, ilmi seuraavasta taulukosta:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tarjotut			Yhteensä voimassa olleet		
	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	700	1 284	1 984	700	1 284	1 984
Helmikuu	53	371	424	751	1 067	1 818	804	1 438	2 242
Maaliskuu	107	333	440	744	1 298	2 042	851	1 631	2 482
Huhtikuu	105	516	621	783	1 087	1 870	888	1 603	2 491
Toukokuu	145	618	763	1 676	2 217	3 893	1 821	2 835	4 656
Kesäkuu	118	484	602	622	882	1 504	740	1 366	2 106
Heinäkuu	67	381	448	580	966	1 546	647	1 347	1 994
Elokuu	56	317	373	558	977	1 535	614	1 294	1 908
Syyskuu	57	339	396	716	999	1 715	773	1 338	2 111
Lokakuu	94	416	510	674	869	1 543	768	1 285	2 053
Marraskuu	97	384	481	667	821	1 488	764	1 205	1 969
Joulukuu	116	360	476	597	591	1 188	713	951	1 664
Koko vuosi	—	—	—	9 068	13 058	22 126	—	—	—
%	—	—	—	41.0	59.0	100.0	—	—	—

Toimiston täytettäväksi tarjottiin kertomusvuonna 22 126 työpaikkaa, joista miesten paikkoja 9 068 eli 41.0 % ja naisten paikkoja 13 058 eli 59.0 %.

Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

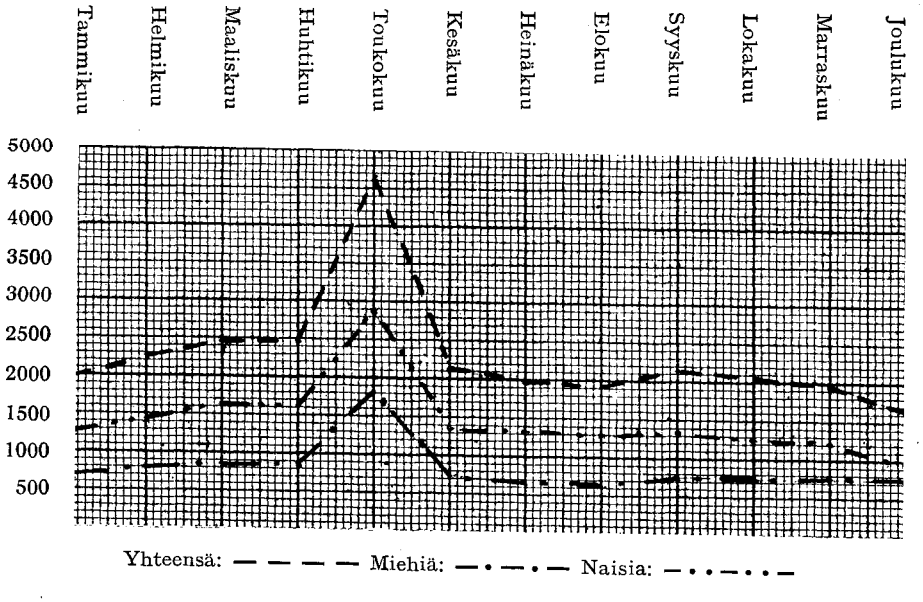
	1943		1942		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten paikat	9 068	41.0	10 908	36.1	—1 840	—16.9
Naisten paikat	13 058	59.0	19 288	63.9	—6 230	—32.3
Yhteensä	22 126	100.0	30 196	100.0	—8 070	—26.7

Miehille tarjottujen paikkojen luku vähentyi 1 840 eli 16.9 % ja naisille tarjottujen luku 6 230 eli 32.3 %. Työpaikkatarjousten kokonaisluku vähentyi 8 070 eli 26.7 %. Vastaavat prosenttiluvut olivat edellisenä vuonna —28.7, —14.9 ja —20.5.

Sataa työpaikkatarjousta kohden oli kertomusvuonna 100.9 työnhakemusta. Tämä n.s. yleinen rasituslasku oli v. 1942 109.7, v. 1941 148.0 ja v. 1940 172.1.

Alla olevista käyristä nähdään työpaikkatarjousten jakautuminen kuukausittain. Taulukossa on huomioitu siirrotkin, koska ainoastaan täten voidaan saada käsitys kuukausittain voimassa olleiden tarjousten määrästä.

VOIMASSA OLLEET TYÖPAIKKATARJOUKSET V. 1943

Yhteensä: — — — — Miehiä: —•—•— Naisia: —••—••—

Työpaikkatarjoukset jakaantuivat eri ammattialoille seuraavasti:

Ammattiala	Miehille		Naisille		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	127	1.4	294	2.3	421	1.9
Metalliteollisuus	485	5.4	132	1.0	617	2.8
Kivi-, savi-, lasi- ja turveteollisuus	1	0.0	15	0.1	16	0.1
Kemiallinen teollisuus	12	0.1	25	0.2	37	0.2
Nahka-, kumi- ja karvateollisuus	6	0.1	15	0.1	21	0.1
Kehruu- ja kutomateollisuus	1	0.0	29	0.2	30	0.1
Pukutavara- ja puhdistusteollisuus	2	0.0	258	2.0	260	1.2
Paperiteollisuus	6	0.1	69	0.5	75	0.3
Puuteollisuus	71	0.8	29	0.2	100	0.4
Ravinto- ja nautintoaineteollisuus	—	—	16	0.1	16	0.1
Valaistuslaitokset	61	0.7	18	0.2	79	0.4
Graafillinen teollisuus	18	0.2	25	0.2	43	0.2

Ammattiala	Miehille		Naisille		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Rakennusteollisuus	248	2.7	28	0.2	276	1.2
Luokittamattomat teknilliset toimet	80	0.9	29	0.2	109	0.5
Liikeala	462	5.1	2 545	19.5	3 007	13.6
Ravintola- ja hotelliliike	4	0.1	917	7.0	921	4.2
Meriliikenne	1 618	17.8	155	1.2	1 773	8.0
Kuormaus ja purkaminen	12	0.1	—	—	12	0.0
Maaliikennelaitokset	83	0.9	1	0.0	84	0.4
Opettajat ja muihin ryhmiin kuulumaton henkinen työ	93	1.0	147	1.1	240	1.1
Taloustoimet	—	—	4 308	33.0	4 308	19.5
Erinäiset toimet (sekatyöt, lähetintoimet y.m.)	5 678	62.6	4 003	30.7	9 681	43.7
Kaikkiaan	9 068	100.0	13 058	100.0	22 126	100.0

Työpaikkatarjoukset vähentyivät suhteellisen tasaisesti kaikilla aloilla. Poikkeuksellisen suuri on vähennys kuitenkin maatalouden alalla 1 264:stä 421:een eli suhteellisesti 4.2 %:sta 1.9 %:iin sekä rakennusalalla 1 282:sta 276:een eli 4.2 %:sta 1.2 %:iin. Liikealan työpaikkatarjoukset sen sijaan nousivat 2 301:stä 3 007:ään, eli 7.6 %:sta 13.6 %:iin ja merialan työpaikkatarjoukset 1 041:stä 1 773:een eli 3.4 %:sta 8.0 %:iin. Taloustointen alalla tapahtui vähennystä 7 121:stä 4 308:aan.

Osastoittain jakaantuivat työpaikkatarjoukset seuraavan taulukon mukaan:

Alaosasto tai erikoisosasto	Miehille		Naisille		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Rakennus- y.m. ammattimiesten alaosasto	279	3.1	—	—	279	1.3
Metalli- y.m. ammattimiesten alaosasto	256	2.8	—	—	256	1.1
Sekatyömiesten alaosasto	4 993	55.1	—	—	4 993	22.6
Kotiapulaisten alaosasto	—	—	1 514	11.6	1 514	6.8
Ravintola-, tehdas- y.m. ammattityöntekijäin alaosasto	—	—	1 136	8.7	1 136	5.1
Puhdistus- ja aputyöläisten alaosasto	—	—	6 261	48.0	6 261	28.3
Henkisen työn osasto	113	1.2	1 348	10.3	1 461	6.6
Nuoriso-osasto	2 000	22.1	2 381	18.2	4 381	19.8
Merimiesosasto	1 299	14.3	155	1.2	1 454	6.6
Maatalousosasto	128	1.4	263	2.0	391	1.8
Koko toimisto	9 068	100.0	13 058	100.0	22 126	100.0

Edelliseen vuoteen verrattuna työpaikkatarjoukset vähentyivät rakennus- y.m. ammattimiesten alaosastolla 668:sta 279:ään eli 58.2 %, metalli- y.m. ammattimiesten alaosastolla 584:stä 256:een eli 56.2 %, sekatyömiesten alaosastolla 6 985:stä 4 993:een eli 28.5 %, kotiapulaisten alaosastolla 2 679:stä 1 514:ään eli 43.5 %, ravintola-, tehdas- y.m. ammattityöntekijäin alaosastolla 3 152:sta 1 136:een eli 64.0 %, puhdistus- ja aputyöläisten alaosastolla 9 248:sta 6 261:een eli 32.3 %, maatalousosastolla 1 035:stä 391:een eli 62.2 %. Sen sijaan työpaikkatarjousten lukumäärä lisääntyi henkisen työn osastolla 1 436:sta 1 461:een eli 1.7 %, nuoriso-osastolla 3 455:stä 4 381:een eli 26.8 % ja merimiesosastolla 854:stä 1 454:ään eli 70.3 %.

Työnvälitykset. Työnvälitystoimiston aikaansaamien työnvälitysten lukumäärä ilmenee allaolevasta taulukosta, jossa välitykset on jaettu kuukausittain, huomioonottaen myös muihin kuntiin toimitetut välitykset:

Kuukausi	Välityksiä kaikkiaan			Välityksistä muihin kuntiin toimitettuja					
				Kaikkiaan			%		
	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki
Tammikuu	593	657	1 250	48	25	73	8.1	3.8	5.8
Helmikuu	619	686	1 305	24	39	63	3.9	5.7	4.8
Maaliskuu	589	798	1 387	51	35	86	8.7	4.4	6.2
Huhtikuu	648	673	1 321	101	28	129	15.6	4.2	9.8
Toukokuu	1 205	1 684	2 889	60	32	92	5.0	1.9	3.2
Kesäkuu	516	685	1 201	58	33	91	11.2	4.8	7.6
Heinäkuu	459	795	1 254	59	35	94	12.9	4.4	7.5
Elokuu	473	738	1 211	60	30	90	12.7	4.1	7.4
Syyskuu	574	653	1 227	28	33	61	4.9	5.1	5.0
Lokakuu	521	578	1 099	34	42	76	6.5	7.3	6.9
Marraskuu	524	600	1 124	34	40	74	6.5	6.7	6.6
Joulukuu	486	456	942	17	21	38	3.5	4.6	4.0
Koko vuosi	7 207	9 003	16 210	574	393	967	8.0	4.4	6.0
%	44.5	55.5	100.0	59.4	40.6	100.0	—	—	—

Työnvälitysten kokonaisluku oli 16 210, josta miesten paikkoja 7 207 eli 44.5 % ja naisten paikkoja 9 003 eli 55.5 %. Muihin kuntiin toimitettiin 967 välitystä eli 6.0 % välitysten kokonaismäärästä. Vastaava luku edellisenä vuonna oli 2 359 eli 10.3 % sen vuoden välitysten kokonaismäärästä. Välityksiä tilapäisiin töihin oli kertomusvuonna 10 383 eli 64.1 % kaikista välityksistä (edellisenä vuonna 14 272 eli 62.1 %). Miesten kohdalla oli tällaisia välityksiä 5 065 eli 70.3 % miesten välityksistä ja naisten kohdalla 5 318 eli 59.1 % naisten välityksistä.

Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

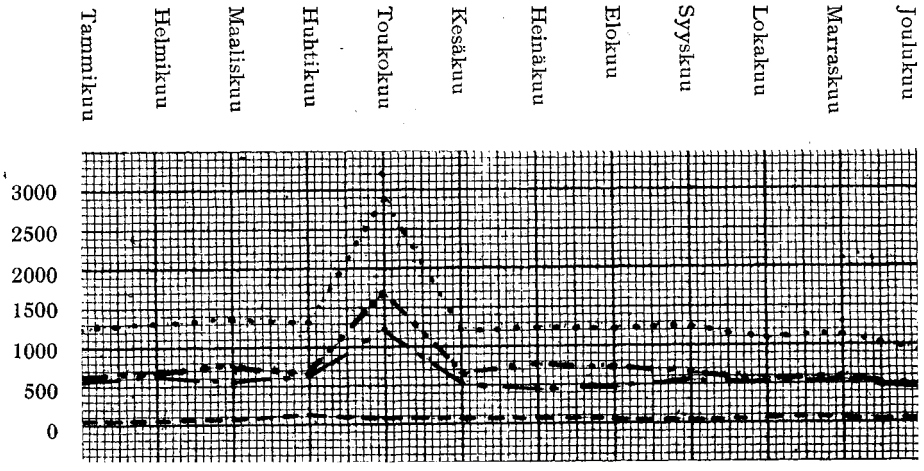
	1943		1942		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten välitykset	7 207	44.5	9 400	40.9	—2 193	—23.3
Naisten välitykset	9 003	55.5	13 586	59.1	—4 583	—33.7
Yhteensä	16 210	100.0	22 986	100.0	—6 776	—29.5

Työnvälitysten lukumäärässä oli kertomusvuonnakin tapahtunut huomattavaa laskua, miesten kohdalla 2 193 välitystä eli 23.3 % ja naisten kohdalla 4 583 eli 33.7 %. Välitysten kokonaismäärä oli vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna 6 776 eli 29.5 %. V. 1942 miehille välitettyjen työpaikkojen määrä aleni v:een 1941 verrattuna 30.2 %, naisille välitettyjen työpaikkojen määrä 20.4 % ja kokonaismäärä 24.7 %.

Sataa työnhakemusta kohden oli kertomusvuonna 72.6 välitystä (edellisenä vuonna 69.4) ja 100 työpaikkatarjousta kohden 73.3 (76.1) välitystä.

Havainnollisen kuvan työnvälitystoiminnasta saa seuraavasta graafillisesta taulukosta, joka esittää työnvälitysten jakaantumisen eri kuukausille sekä mies- ja naispaikkojen keskinäisen suhteen.

VÄLITYKSET KUUKAUSITTAIN V. 1943

Yhteensä: • • • • • • Miehet: — • — • — Naiset: — • • — • • — Muihin kuntiin toimitetut: — — — —

Eri ammattialoille työnvälitykset jakaantuivat seuraavasti:

Ammattiala	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	52	0.7	81	0.9	133	0.8
Metalliteollisuus	345	4.8	84	0.9	429	2.6
Kivi-, savi-, lasi- ja turveteollisuus	1	0.0	7	0.1	8	0.1
Kemiallinen teollisuus	9	0.1	11	0.1	20	0.1
Nahka-, kumi- ja karvateollisuus	2	0.0	1	0.0	3	0.0
Kehruu- ja kutomateollisuus	—	—	14	0.2	14	0.1
Pukutavara- ja puhdistusteollisuus	1	0.0	153	1.7	154	1.0
Paperiteollisuus	1	0.0	33	0.4	34	0.2
Puuteollisuus	59	0.8	15	0.2	74	0.5
Ravinto- ja nautintoaineteollisuus	—	—	5	0.1	5	0.0
Valaistuslaitokset	54	0.8	13	0.1	67	0.4
Graafillinen teollisuus	11	0.2	11	0.1	22	0.1
Rakennusteollisuus	221	3.1	21	0.2	242	1.5
Luokittamattomat teknilliset toimet	54	0.8	17	0.2	71	0.4
Liikeala	334	4.6	2 068	23.0	2 402	14.8
Ravintola- ja hotelliliike	3	0.0	291	3.2	294	1.8
Meriliikenne	735	10.2	140	1.6	875	5.4
Kuormaus ja purkaminen	8	0.1	—	—	8	0.1
Maaliikennelaitokset	44	0.6	1	0.0	45	0.3
Opettajat ja muihin ryhmiin kuulumaton henkinen työ	54	0.8	86	1.0	140	0.9
Taloustoimet	—	—	2 696	29.9	2 696	16.6
Erinäiset toimet (sekatyöt, lähetintoimet y.m.)	5 219	72.4	3 255	36.1	8 474	52.3
Kaikkiaan	7 207	100.0	9 003	100.0	16 210	100.0

Työnvälitysten lukumäärä vähentyi yleensä kaikilla aloilla. Erikoisen huomattava tämä vähennys oli rakennusteollisuuden miesten välitysten kohdalla, jossa työnvälitykset vähentyivät 1 048:sta 221:een eli 78.9 % sekä ravintola- ja hotelliliikkeen naisvälitysten kohdalla, jotka vähenivät 1 087:stä 291:een eli 73.2 %. Liikealan työnvälitykset lisääntyivät kuitenkin 1 846:sta 2 402:een eli 30.1 % ja meriliikenteeseen kuuluvat välitykset 662:sta 875:een eli 32.2 %.

Työnvälitysten jakaantumisen toimiston eri osastoille kuvaa alla oleva taulukko:

Alaosasto tai erikoisosasto	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Rakennus- y.m. ammattimiesten alaosasto	219	3.0	—	—	219	1.4
Metalli- y.m. ammattimiesten alaosasto	215	3.0	—	—	215	1.3
Sekatyömiesten alaosasto	4 912	68.2	—	—	4 912	30.3
Kotiapulaisten alaosasto	—	—	173	1.9	173	1.1
Ravintola-, tehdas- y.m. ammattityöntekijäin alaosasto	—	—	413	4.6	413	2.5
Puhdistus- ja aputyöläisten alaosasto	—	—	5 695	63.3	5 695	35.1
Henkisen työn osasto	72	1.0	1 057	11.7	1 129	7.0
Nuoriso-osasto	1 199	16.6	1 459	16.2	2 658	16.4
Merimiesosasto	523	7.3	140	1.6	663	4.1
Maatalousosasto	67	0.9	66	0.7	133	0.8
Koko toimisto	7 207	100.0	9 003	100.0	16 210	100.0

Työnvälitykset vähentyivät rakennus- y.m. ammattimiesten alaosastolla 569:stä 219:ään eli 61.5 %, metalli- y.m. ammattimiesten alaosastolla 517:stä 215:een eli 58.4 %, sekatyömiesten alaosastolla 6 798:sta 4 912:een eli 27.7 %, kotiapulaisten alaosastolla 573:sta 173:een eli 69.8 %, ravintola-, tehdas- y.m. ammattityöntekijäin alaosastolla 1 751:stä 413:een eli 76.4 %, puhdistus- ja aputyöläisten alaosastolla 8 984:stä 5 695:een eli 36.6 % sekä maatalousosastolla 499:stä 133:een eli 73.3 %. Lisääntymistä oli tapahtunut henkisen työn osastolla 1 121:stä 1 129:ään eli 0.7 %, nuoriso-osastolla 1 640:stä 2 658:aan eli 62.1 % sekä merimiesosastolla 534:stä 663:een eli 24.2 %.

Erikoisosastot. Erikoisosastojen toimintaa valvovat työnvälityslain ja työnvälitystoimiston ohjesäännön mukaan erityiset toimikunnat, puheenjohtajanaan lautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtajanaan lautakunnan varapuheenjohtaja. Poikkeuksen tässä suhteessa muodosti työvoimaosasto, joka oli välittömästi lautakunnan valvonnassa sen toimiessa työnvälityslain soveltamisesta annetun asetuksen mukaisesti työvoimalautakuntana.

Henkisen työn osasto. Henkisen työn osaston toimikunnan varsinaisina jäseninä olivat työnantajien edustajina kauppatieteidenkandidaatti A. Kauppinen ja ekonoomi G. A. Hannén sekä työntekijäin edustajina toimitsijat J. Hakulinen ja A. Saxell. Varajäseninä olivat työnantajien edustajina ekonoomi A. E. Monnberg ja filosofianmaisteri H. Hormio sekä työntekijäin edustajina myymälänhoitaja V. Järvinen ja konttoristi L. Lehto.

Kuten jo edellisinäkin vuosina rajoitti jatkunut puolustussotamme suuresti osaston toimintamahdollisuuksia varsinkin miespuolisen työvoiman suhteen. Edelleen oli vaikuttamassa valtioneuvoston marraskuun 19 p:nä 1942 tekemä päätös, jonka tarkoituksena on estää työvoiman aiheetonta liikkumista ja jonka mukaan vapaan työvoiman siirtyminen maaseudulta kaupunkiin on käytännöllisesti katsoen mahdotonta. Kun muissakin suhteissa työvelvollisuusmääräyksiä kertomusvuoden aikana yhä tiukennettiin, osaston toiminnan oli entistä enemmän rajoituttava joko yli-ikäisen taikka erikoisen nuoren, suhteellisen heikosti kvalifisoidun työvoiman välittämiseen. Erikoisesti miespuolista työvoimaa koskevat ankarat työvelvollisuusmääräykset saivat aikaan sen, että työnantajat yhä kasvavassa määrin suuntasivat työvoiman kysynnän naispuoliseen työvoimaan. Tästä johtuikin, että työpaikkatarjoukset naisten kohdalla huomattavasti lisääntyivät, vaikka ne miesten kohdalla osoittivat jyrkkää alenemista. Vallitsevasta rakennuskiellosta johtuen olivat rakennusalaan kuuluvan henkisen työntekijäin työnhakemukset edelliseen vuoteen verrattuna suhteellisen lukuisat.

Vaikeuksista huolimatta työnvälitysten lukumäärä kuitenkin osoitti pientä nousua, mikä lähinnä aiheutui naispuolisen työvoiman välittämisestä sodan aikaisiin virastoihin. Naispuolisesta työvoimasta, erikoisesti epäpätevästä, ei kertomusvuonna ollut mainittavaa puutetta. Mainittakoon, että n.s. yleinen rasitusluku, työnhakemuksia 100 työpaikkatarjousta kohden, joka henkisen työn osaston kohdalla v. 1940 oli 612.0, v. 1941 479.6 ja v. 1942 387.3 oli kertomusvuonna laskenut 267.4:ään.

Kertomusvuoden aikana osasto joutui muuttamaan kaksi eri kertaa. Kesäkuun 1 p:nä osasto muutti vanhasta huoneistostaan Etel. Makasiinikadun 3:sta Mikonkadun 4:ään, josta se syyskuun 4 p:nä siirtyi työvoimaviraston yhteyteen It. Alppirinteen 1:een.

Osaston lähettämien kirjeiden y.m. postilähetysten lukumäärä oli kertomusvuonna 1 796. Osastolle saapui 1 141 postilähetystä (edellisenä vuonna vastaavat luvut olivat 2 979 ja 1 747). Osaston tilaamia ulkolinjapuheluita oli 207 (287).

Työnhakemuksia tehtiin osastolle seuraavasti:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tehdyt			Yhteensä voimassa olleet		
	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	65	279	344	65	279	344
Helmikuu	40	131	171	49	229	278	89	360	449
Maaliskuu	28	114	142	60	284	344	88	398	486
Huhtikuu	29	131	160	45	309	354	74	440	514
Toukokuu	19	123	142	56	382	438	75	505	580
Kesäkuu	24	159	183	54	237	291	78	396	474
Heinäkuu	21	96	117	35	238	273	56	334	390
Elokuu	17	57	74	34	262	296	51	319	370
Syyskuu	19	131	150	31	282	313	50	413	463
Lokakuu	18	183	201	27	377	404	45	560	605
Marraskuu	9	149	158	23	331	354	32	480	512
Joulukuu	14	142	156	16	202	218	30	344	374
Koko vuosi	—	—	—	495	3 412	3 907	—	—	—
%	—	—	—	12.7	87.3	100.0	—	—	—

Työnhakemusten kokonaismäärä oli 3 907, josta miesten työnhakemuksia 495 eli 12.7 % ja naisten 3 412 eli 87.3 %. Sotatilasta ja työmarkkinoilla vallitsevista poikkeusoloista johtuen naisten työnhakemukset olivat säännöllisesti miesten työnhakemuksia melkoisesti lukuisammat.

V:n 1942 työnhakemuksiin verrattuna oli kertomusvuonna työnhakemusten määrä alentunut, miesten kohdalla tuntuvasti. Vähennykset ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

	1943		1942		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten työnhakemukset	495	12.7	1 023	18.4	— 528	—51.6
Naisten työnhakemukset	3 412	87.3	4 538	81.6	—1 126	—24.8
Yhteensä	3 907	100.0	5 561	100.0	—1 654	—29.7

Työnhakemusten kokonaisvähennys, 29.7 %, oli edellisenä vuonna 25.6 %.

Ammattialoittain työnhakemukset jakaantuivat seuraavasti:

Ammattiala	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Insinöörit ja arkkitehdit	2	0.4	—	—	2	0.1
Teknikot ja piirtäjät	5	1.0	19	0.6	24	0.6
Työnjohtajat	17	3.4	—	—	17	0.4
Rakennusmestarit	41	8.3	—	—	41	1.0
Varastonhoitajat	11	2.2	—	—	11	0.3
Muut teollisuuden ja käsityön aloilla työskentelevät	1	0.2	9	0.3	10	0.3
Konttoripäälliköt	32	6.5	1	0.0	33	0.8
Kirjanpitäjät ja kassanhoitajat	15	3.0	191	5.6	206	5.3
Kirjeenvaihtajat	8	1.6	57	1.7	65	1.7
Kone- ja pikakirjoittajat	—	—	70	2.0	70	1.8
Konttoriapulaiset	160	32.3	2 566	75.2	2 726	69.8
Kauppamatkustajat ja asiamiehet	30	6.1	—	—	30	0.8
Myymälän- ja varastonhoitajat	22	4.5	53	1.6	75	1.9
Myymäläapulaiset	9	1.8	198	5.8	207	5.3
Muut liikealan työntekijät	33	6.7	39	1.1	72	1.8
Opettajat ja kääntäjät	17	3.4	114	3.3	131	3.3
Sairaanhoitajattaret	—	—	11	0.3	11	0.3
Muusikerit	2	0.4	—	—	2	0.1
Vahtimestarit	2	0.4	3	0.1	5	0.1
Muut luettelematta jääneet ammatit	88	17.8	81	2.4	169	4.3
Kaikkiaan	495	100.0	3 412	100.0	3 907	100.0

Työnhakemuksista oli eniten konttoriapulaisten tekemiä, nimittäin 2 726 eli 69.8 % (edellisenä vuonna 3 476 eli 62.5 % ja v. 1941 3 772 eli 50.5 %). Suhteellinen kasvu riippunee pääasiassa siitä, että osaston sanomalehti-ilmoittelu suuressa määrin työvoiman kysynnän laadusta johtuen on kohdistunut kyseessäolevaan ammattiryhmään. Edelleen on ilmiöön vaikuttanut, että osaston kirjoihin kersomusvuonna on pyrkinyt osaksi erilaisten konttoriopistojen lyhytaikaisia kursseja suorittaneita naisia, joiden pohjakoulutuksena useimmiten on ollut kansakoulu, osaksi jo jonkin aikaa työmarkkinoilta erossa olleita naimisissa olevia naisia, jotka taloudellisten vaikeuksien takia uudelleen ovat pyrkineet ansiotyöhön. Kummankin ryhmän sijoittaminen on yleisestä työvoiman puutteesta huolimatta tuottanut osastolle melkoisia vaikeuksia. Lähinnä konttoriapulaisia olivat myymäläapulaiset, 207 työnhakemusta eli 5.3 % (edellisenä vuonna 607 eli 10.9 % ja v. 1941 1 127 eli 15.1 %). Merkillepantavaa on myös, että kirjanpitäjien ja kassanhoitajien ryhmä osoittaa absoluuttista nousua 201:stä eli 3.6 %:sta v. 1942 206:een eli 5.3 %:iin kertomusvuonna.

Osaston työnhakijoina oli kertomusvuonna 2 301 henkilöä, (edellisenä vuonna 3 029), joista miehiä 262 eli 11.4 % (562 eli 18.6 %) ja naisia 2 039 eli 88.6 % (2 467 eli 81.4 %).

Työnhakijain lukumäärä kuukausittain ilmenee seuraavasta taulukosta:

Kuukausi	Työssä			Ilman työtä			Työnhakijoita kaikkiaan		
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Tammikuu	16	75	91	46	190	236	62	265	327
Helmikuu	19	106	125	54	205	259	73	311	384
Maaliskuu	8	103	111	57	179	236	65	282	347
Huhtikuu	10	156	166	52	227	279	62	383	445
Toukokuu	5	145	150	62	292	354	67	437	504
Kesäkuu	4	159	163	62	171	233	66	330	396
Heinäkuu	7	132	139	43	153	196	50	285	335
Elokuu	6	148	154	33	141	174	39	289	328
Syyskuu	8	201	209	35	186	221	43	387	430
Lokakuu	9	228	237	27	220	247	36	448	484
Marraskuu	6	218	224	23	186	209	29	404	433
Joulukuu	3	144	147	20	123	143	23	267	290

Työssä olevia työnhakijoita oli keskimäärin 40.7 % kaikista työnhakijoista (edellisenä vuonna 37.3 %, v. 1941 21.1 ja v. 1940 n. 7 %). Suhteellisesti suurin oli työssä olevien lukumäärä marraskuussa, jolloin kyseinen luku oli 51.7 %.

Muutokset työnhakijain kokonaismäärässä edelliseen vuoteen verrattuna olivat seuraavat:

	1943		1942		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miehet	262	11.4	562	18.6	— 300	—53.4
Naiset	2 039	88.6	2 467	81.4	— 428	—17.3
Yhteensä	2 301	100.0	3 029	100.0	— 728	—24.0

Vieraskunt laisten osuus koko työnhakijamäärästä oli vuoden aikana keskimäärin 29.2 % (edellisenä vuonna 29.2 % ja v. 1941 42.9 %). Siirtoväkeen kuuluvien työnhakijain lukumäärä aleni jatkuvasti, ollen kertomusvuonna keskimäärin 3.3 % (7.4 % ja 17.5 %) koko työnhakijamäärästä.

Kuvan vieraspaikkakuntalaisten ja siirtoväen osuudesta osaston työnhakijamäärään antaa seuraava taulukko:

Kuukausi	Työnhakijoita kaikkiaan			Hakijoista vieraskuntalaisia						Hakijoista siirtoväkeä					
				Kaikkiaan			%			Kaikkiaan			%		
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Tammikuu	62	265	327	25	97	122	40.3	36.6	37.3	2	7	9	3.2	2.6	2.8
Helmikuu	73	311	384	27	114	141	37.0	36.7	36.7	5	11	16	6.8	3.5	4.2
Maaliskuu	65	282	347	29	96	125	44.6	34.0	36.0	7	11	18	10.8	3.9	5.2
Huhtikuu	62	383	445	21	123	144	33.9	32.1	32.4	7	8	15	11.3	2.1	3.4
Toukokuu	67	437	504	26	100	126	38.8	22.9	25.0	6	8	14	9.0	1.8	2.8
Kesäkuu	66	330	396	15	91	106	22.7	27.6	26.8	5	8	13	7.6	2.4	3.3
Heinäkuu	50	285	335	17	89	106	34.0	31.2	31.6	4	7	11	8.0	2.5	3.3
Elokuu	39	289	328	11	74	85	28.2	25.6	25.9	—	11	11	—	3.8	3.4
Syyskuu	43	387	430	5	95	100	11.6	24.5	23.3	—	12	12	—	3.1	2.8
Lokakuu	36	448	484	8	108	116	22.2	24.1	24.0	2	4	6	5.6	0.9	1.2
Marraskuu	29	404	433	10	116	126	34.5	28.7	29.1	3	14	17	10.3	3.5	3.9
Joulukuu	23	267	290	8	70	78	34.8	26.2	26.9	2	9	11	8.7	3.4	3.8

Työnhakijat jakaantuivat ammattialoittain seuraavasti:

Ammattiala	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Insinöörit ja arkkitehdit	2	0.8	—	—	2	0.1
Teknikot ja piirtäjät	4	1.5	10	0.5	14	0.6
Työnjohtajat	11	4.2	—	—	11	0.5
Rakennusmestarit	20	7.6	—	—	20	0.9
Varastonhoitajat	8	3.1	—	—	8	0.3
Muut teollisuuden ja käsityön aloilla työskentelevät	1	0.4	8	0.4	9	0.4
Konttoripäälliköt	14	5.3	1	0.1	15	0.7
Kirjanpitäjät ja kassanhoitajat	9	3.4	84	4.1	93	4.0
Kirjeenvaihtajat	4	1.5	31	1.5	35	1.5
Kone- ja pikakirjoittajat	—	—	39	1.9	39	1.7
Konttoriapulaiset	85	32.4	1 571	77.0	1 656	72.0
Kauppamatkustajat ja asiamiehet	16	6.1	—	—	16	0.7
Myymälän- ja varastonhoitajat	18	6.9	23	1.1	41	1.8
Myymäläapulaiset	3	1.2	127	6.2	130	5.6
Muut liikealan työntekijät	12	4.6	26	1.3	38	1.6
Opettajat ja kääntäjät	10	3.8	74	3.6	84	3.7
Sairaanhoitajattaret	—	—	6	0.3	6	0.3
Muusikerit	1	0.4	2	0.1	3	0.1
Vahtimestarit	1	0.4	1	0.1	2	0.1
Muut luettelematta jääneet ammatit	43	16.4	36	1.8	79	3.4
Kaikkiaan	262	100.0	2 039	100.0	2 301	100.0

Kuten työnhakemuksista muodostivat työnhakijoistakin suurimman ryhmän konttoriapulaiset, joita oli 1 656 eli 72.0 % (edellisenä vuonna 1 909 eli 63.0 %). Lähinnä seurasivat myymäläapulaiset, 130 eli 5.6 % (313 eli 10.3 %) sekä kirjanpitäjät ja kassanhoitajat 93 eli 4.0 % (91 eli 3.0 %). Konttorialan työnhakijoita oli yhteensä 1 838 eli 79.9 % (2 082 eli 68.7 %), myymäläalan 225 eli 9.7 % (542 eli 17.9 %) ja teollisuuden alojen 64 eli 2.8 % (110 eli 3.6 %).

Työpaikkatarjouksien jakaantuminen eri kuukausille käy ilmi seuraavasta taulukosta:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tarjotut			Yhteensä voimassa olleet		
	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	15	127	142	15	127	142
Helmikuu	5	40	45	9	93	102	14	133	147
Maaliskuu	6	29	35	13	103	116	19	132	151
Huhtikuu	7	31	38	21	161	182	28	192	220
Toukokuu	9	28	37	19	171	190	28	199	227
Kesäkuu	5	15	20	8	151	159	13	166	179
Heinäkuu	1	13	14	10	123	133	11	136	147
Elokuu	3	12	15	4	89	93	7	101	108
Syyskuu	5	26	31	6	75	81	11	101	112
Lokakuu	2	25	27	5	86	91	7	111	118
Marraskuu	1	14	15	3	97	100	4	111	115
Joulukuu	—	21	21	—	72	72	—	93	93
Koko vuosi	—	—	—	113	1 348	1 461	—	—	—
%	—	—	—	7.7	92.3	100.0	—	—	—

Osastolle tarjottujen työpaikkojen yhteissumma oli 1 461, josta miehille 113 eli 7.7 % ja naisille 1 348 eli 92.3 %. Muutokset työpaikkatarjousten luvussa edelliseen vuoteen verraten käyvät ilmi seuraavasta asetelmasta:

	1943		1942		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten paikat	113	7.7	221	15.4	— 108	—48.9
Naisten paikat	1 348	92.3	1 215	84.6	+ 133	+10.9
Yhteensä	1 461	100.0	1 436	100.0	+ 25	+ 1.7

Miesten kohdalla osoittivat työpaikkatarjoukset laskua 48.9 % (edellisenä vuonna 46.4 %). Sen sijaan työpaikkatarjoukset naisten kohdalla lisääntyivät 10.9 % (edellisenä vuonna lisäystä 5.9 %). Tämä johtui, kuten jo edellä viitattiin, lähinnä siitä, että työnantajat ankarista työvelvollisuusmääräyksistä johtuen mieluimmin turvautuivat naispuoliseen työvoimaan työpaikkoja täyttäessään. Sataa työpaikkatarjousta kohden oli kertomusvuonna 267.4 työnhakemusta. Tämä n.s. yleinen rasitusluku oli v. 1942 387.3 ja v. 1941 479.6.

Työpaikkatarjouksia tehtiin eri ammattiryhmissä seuraavasti:

Ammattiala	Miehille		Naisille		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Insinöörit ja arkkitehdit	—	—	—	—	—	—
Teknikot ja piirtäjät	3	2.6	2	0.1	5	0.3
Työnjohtajat	—	—	1	0.1	1	0.1
Rakennusmestarit	8	7.1	—	—	8	0.6
Varastonhoitajat	3	2.6	—	—	3	0.2
Muut teollisuuden ja käsityön aloilla työskentelevät	—	—	2	0.1	2	0.1
Konttoripäälliköt	2	1.8	5	0.4	7	0.5
Kirjanpitäjät ja kassanhoitajat	2	1.8	25	1.9	27	1.9
Kirjeenvaihtajat	1	0.9	16	1.2	17	1.2
Kone- ja pikakirjoittajat	—	—	100	7.4	100	6.8
Konttoriapulaiset	35	31.0	975	72.3	1 010	69.1
Kauppamatkustajat ja asiamiehet	—	—	—	—	—	—
Myymälän- ja varastonhoitajat	10	8.8	2	0.1	12	0.8
Myymäläapulaiset	2	1.8	82	6.1	84	5.8
Muut liikealan työntekijät	6	5.3	63	4.7	69	4.7
Opettajat ja kääntäjät	13	11.5	68	5.1	81	5.5
Sairaanhoitajattaret	—	—	2	0.1	2	0.1
Muusikerit	—	—	—	—	—	—
Vahtimestarit	9	8.0	2	0.1	11	0.8
Muut luettelematta jääneet ammatit	19	16.8	3	0.2	22	1.5
Kaikkiaan	113	100.0	1 348	100.0	1 461	100.0

Työvoiman kysyntä oli suurin konttoriapulaisten ryhmässä, nim. 1 010 avointa työpaikkaa eli 69.1 % (edellisenä vuonna 843 eli 58.7 %), sen jälkeen kone- ja pikakirjoittajien ryhmässä 100 avointa työpaikkaa eli 6.8 % (129 eli 9.0 %), myymäläapulaisten ryhmässä 84 työpaikkatarjousta eli 5.8 % (105 eli 7.3 %) ja opettajien ryhmässä 81 työpaikkatarjousta eli 5.5 % (103 eli 7.2 %). Koko konttorialan työpaikkoja tarjottiin 1 161 eli 79.5 % (1 048 eli 73.0 %), myymäläalan paikkoja 165 eli 11.3 % (222 eli 15.5 %) ja teollisuuden työpaikkoja 19 eli 1.3 (24 eli 1.7 %).

Osaston aikaansaamien työnvälitysten määrä ja jakaantuminen eri kuukausille käy ilmi seuraavasta yhdistelmästä:

Kuukausi	Välityksiä kaikkiaan			Välityksistä muihin kuntiin toimitettuja					
				Kaikkiaan			%		
	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki
Tammikuu	7	61	68	4	5	9	57.1	8.2	13.2
Helmikuu	2	71	73	—	13	13	—	18.3	17.8
Maaliskuu	8	73	81	7	4	11	87.5	5.5	13.6
Huhtikuu	14	138	152	10	1	11	71.4	0.7	7.2
Toukokuu	17	153	170	10	1	11	58.8	0.7	6.5
Kesäkuu	10	130	140	6	3	9	60.0	2.3	6.4
Heinäkuu	5	107	112	2	13	15	40.0	12.1	13.4
Elokuu	1	59	60	1	9	10	100.0	15.3	16.7
Syyskuu	2	56	58	2	4	6	100.0	7.1	10.3
Lokakuu	3	73	76	1	6	7	33.3	8.2	9.2
Marraskuu	3	76	79	2	7	9	66.7	9.2	11.4
Joulukuu	—	60	60	—	4	4	—	6.7	6.7
Koko vuosi	72	1 057	1 129	45	70	115	62.5	6.6	10.2
%	6.4	93.6	100.0	39.1	60.9	100.0	—	—	—

Osaston täyttämästä 1 129 työpaikasta oli miehille välitettyjä 72 eli 6.4 % ja naisille välitettyjä 1 057 eli 93.6 %. Ulkopuolelle Helsingin toimitettuja välityksiä oli 115 eli 10.2 % (edellisenä vuonna 245 eli 21.9 %). Välityksiä tilapäisiin toimiin oli yhteensä 30 eli 2.7 % kokonaismäärästä (30 eli 2.7 %). Edelliseen vuoteen verrattuna työnvälitysten määrässä tapahtui muutoksia seuraavasti:

	1943		1942		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten välitykset	72	6.4	172	15.3	— 100	—58.1
Naisten välitykset	1 057	93.6	949	84.7	+ 108	+11.4
Yhteensä	1 129	100.0	1 121	100.0	+ 8	+ 0.7

Sataa työpaikkatarjousta kohden oli kertomusvuonna 77.3 (78.1) välitystä ja sataa työnhakemusta kohden 28.9 (20.2) välitystä.

Välitykset jakaantuivat ammattialoittain seuraavasti:

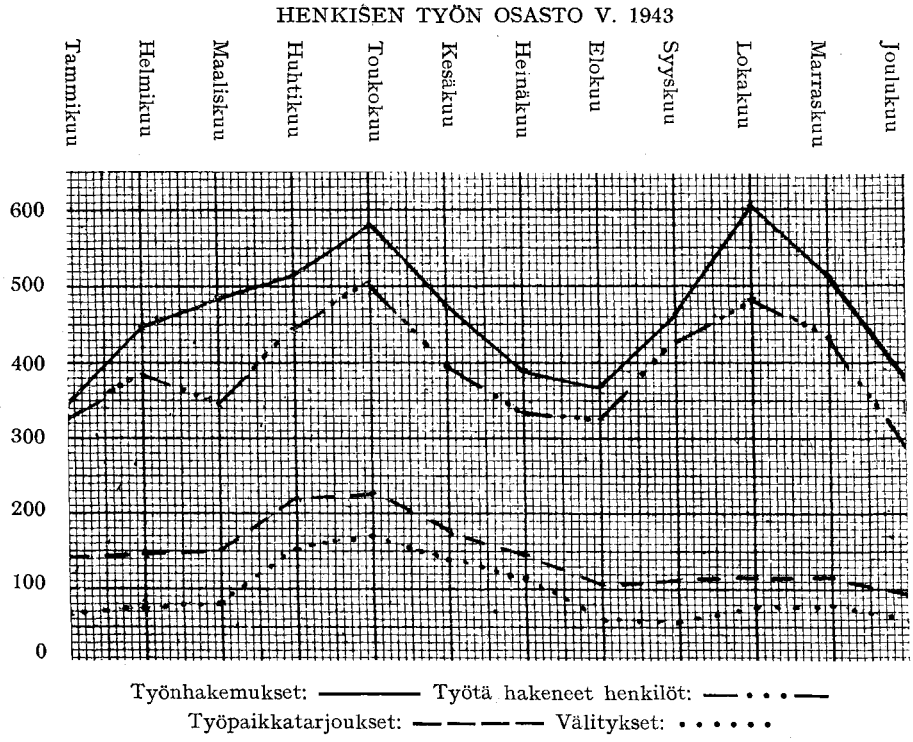
Ammattiala	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Insinöörit ja arkkitehdit	—	—	—	—	—	—
Teknikot ja piirtäjät	—	—	—	—	—	—
Työnjohtajat	—	—	—	—	—	—
Rakennusmestarit	4	5.6	—	—	4	0.4
Varastonhoitajat	1	1.4	—	—	1	0.1
Muut teollisuuden ja käsityön aloilla työskentelevät	—	—	1	0.1	1	0.1
Konttoripäälliköt	1	1.4	4	0.4	5	0.4
Kirjanpitäjät ja kassanhoitajat	1	1.4	13	1.2	14	1.2
Kirjeenvaihtajat	—	—	10	0.9	10	0.9
Kone- ja pikakirjoittajat	—	—	63	6.0	63	5.6
Konttoriapulaiset	25	34.7	858	81.2	883	78.2

Ammattiala	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kauppamatkustajat ja asiamiehet	—	—	—	—	—	—
Myymälän- ja varastonhoitajat	10	13.9	—	—	10	0.9
Myymäläapulaiset	1	1.4	40	3.8	41	3.6
Muut liikealan työntekijät	5	6.9	49	4.6	54	4.8
Opettajat ja kääntäjät	2	2.8	17	1.6	19	1.7
Sairaanhoitajattaret	—	—	1	0.1	1	0.1
Muusikerit	—	—	—	—	—	—
Vahtimestarit	7	9.7	1	0.1	8	0.7
Muut luettelematta jääneet ammatit	15	20.8	—	—	15	1.3
Kaikkiaan	72	100.0	1 057	100.0	1 129	100.0

Eniten välityksiä tapahtui konttoriapulaisten ryhmässä, nim. 883 eli 78.2 % (edellisenä vuonna 729 eli 65.0 %). Lähinnä seurasivat kone- ja pikakirjoittajat 63 eli 5.6 % (97 eli 8.7 %). Konttorialan välityksiä toimitettiin 975 eli 86.3 % (879 eli 78.4 %), myymäläalan 105 eli 9.3 % (158 eli 14.1 %) ja teollisuuden 6 eli 0.6 % (16 eli 1.4 %).

Mainittakoon vielä, että sodanaikaisille virastoille ja laitoksille välitettiin suhteellisen paljon työvoimaa. Tähän luokkaan kuuluvia välityksiä oli 686 eli 60.8 % (513 eli 45.8 %) välitysten kokonaismäärästä. Miesten kohdalla näitä välityksiä oli 49 eli 68.1 % (141 eli 82.0 %) miesten välityksistä ja naisten kohdalla 637 eli 60.3 % (372 eli 39.2 %) kaikista naisten työnvälityksistä.

Seuraavat käyrät esittävät kokonaiskuvan osaston toiminnasta kertomusvuonna:

Nuoriso-osasto. Toimikunnan varsinaisina jäseninä olivat työnantajien edustajina insinööri M. Burmeister ja kauppatieteidenkandidaatti E. Varanko, työntekijäin edustajina liittosihteeri A. Sumu ja toimitsija V. Liljeström sekä koululaitoksen ja vapaan nuorisotyön edustajana pastori N. Visapää. Varajäseninä toimivat työnantajain edustajina pastori A. A. Palmgren ja kauppatieteidenkandidaatti A. Salojoki, työntekijäin edustajina toimittaja K. Kukkonen ja toimitsija T. Espo sekä koululaitoksen ja vapaan nuorisotyön edustajana filosofiantohtori J. Teljo.

Nuoriso-osaston toiminnalle antoi kuluneena vuonna leimansa työvelvollisuuden toimeenpanoon liittyvät tehtävät. Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö määräsi tammikuun 29 p:lle päivätyllä kiertokirjeellä n:o 14, että niissä kaupungeissa, joissa toimii nuorisotyönvälitystoimisto, voi työvoimapäällikkö siirtää hänelle työvelvollisuuslain mukaan kuuluvat tehtävät nuorison kohdalla nuorisotyönvälitystoimistolle. Kiertokirjeen mukaisesti Helsingin kaupungin työvoimapäällikkö ilmoitti kulkulaitosministeriölle osoitetussa kirjelmässä siirtäneensä sanotussa kiertokirjeessä mainitut nuorisotyövoimaa koskevat tehtävänsä nuoriso-osaston hoidettaviksi. Tämän kirjelmän johdosta kulkulaitosministeriö kehoitti maaliskuun 8 p:lle päivätyllä kirjelmällä työvoimalautakuntaa hankkimaan nuoriso-osaston toimikunnalta lausunnon aina, milloin nuorisotyövelvollisuutta koskeva asia valitusteitse oli saatettu työvoimalautakunnan ratkaistavaksi. Siihen nähden, että tällainen menettely olisi suuresti hidastuttanut asioitten käsittelyä, kulkulaitosministeriö suostui työvoimalautakunnan esityksestä siihen, että valitusasioista pyydettäisiin nuoriso-osaston toimikunnan lausuntoa ainoastaan milloin lautakunnan lisäjäsenenä toimiva nuoriso-asioitten erikoistuntija ei yhtyisi lautakunnan päätökseen. Edellä mainitun kiertokirjeen perusteella oli lisäjäseneksi työvoimalautakuntaan valittava sopiva henkilö valvomaan kunnan alueella toimivien nuorten työvelvollisten sosiaalisia etuja. Tämän lisäjäsenen tuli olla työvoimalautakunnassa saapuvilla nuorisotyövoimaa koskevia asioita käsiteltäessä.

Työvoimalautakunnan esityksestä kaupunginvaltuusto valitsi kokouksessaan maaliskuun 31 p:nä kertomusvuoden loppuun saakka tällaiseksi lisäjäseneksi pastori A. A. Palmgrenin sekä hänen varajäsenekseen pastori N. Visapään. Huoneistovaikeuksien takia nuorisotyövelvollisuuden käytännöllistä toimeenpanoa ei voitu siirtää nuoriso-osastolle ennenkuin vasta huhtikuun alusta lukien.

Erikoisen laajaksi tehtäväksi muodostui työvelvollisuusiässä olevien koululaisten työhön sijoittaminen, siltä osalta kuin tämä kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön antamien määräysten mukaisesti kuului paikallisille työvoimaviranomaisille. Koululaiset oli näiden ohjeiden mukaan sijoitettava työvelvollisuuslain mukaisiin töihin, lähinnä maatalous-, uittolajittelu- ja turvetyöhön, mutta kuitenkin myös teollisuuden, elintärkeän liike-elämän tai liikenteen palvelukseen. Sikäli kuin koululainen sijoitettiin työhön Helsinkiin vapaaehtoisen sopimuksen perusteella, toimenpide katsottiin työnvälitykseksi ja sisällytettiin niin työnhakemuksena kuin myös työnhakijana, työpaikkatarjouksena ja työnvälityksenä työnvälitystilastoon.

Jos jättää huomioonottamatta sen tilapäisen helpotuksen nuoren työvoiman saannissa, minkä työvelvollisuusiässä olevat koululaiset aiheuttivat kesä—syyskuun aikana, on todettava, että nuoresta työvoimasta jo vuosikausia jatkunut puute kertomusvuonna yhä kiristyi. N.s. yleinen rasitusluku, työnhakemuksia 100 työpaikkatarjousta kohden, joka v. 1940 oli 141.0, v. 1941 104.8 ja v. 1942 90.1, oli kertomusvuonna laskenut 81.0:een, koululaiset mukaanluettuina.

Osastolle saapui kertomusvuonna 11 359 kirjettä. Lähetettyjen kirjelmien lukumäärä oli 5 102. V. 1942 oli saapuneita kirjeitä 1 044 ja lähetettyjä 1 681.

Nuoriso-osaston työnhakemusten lukumäärää kuvaa seuraava taulukko:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tehdyt			Yhteensä voimassa olleet		
	Poikien	Tyttö-jen	Kaikki	Poikien	Tyttö-jen	Kaikki	Poikien	Tyttö-jen	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	68	42	110	68	42	110
Helmikuu	11	4	15	70	53	123	81	57	138
Maaliskuu	11	4	15	95	23	118	106	27	133
Huhtikuu	12	2	14	115	18	133	127	20	147
Toukokuu	8	3	11	848	1 112	1 960	856	1 115	1 971
Kesäkuu	22	22	44	141	128	269	163	150	313
Heinäkuu	16	6	22	103	99	202	119	105	224
Elokuu	13	5	18	102	74	176	115	79	194
Syyskuu	13	2	15	80	57	137	93	59	152
Lokakuu	19	5	24	57	35	92	76	40	116
Marraskuu	7	7	14	63	31	94	70	38	108
Joulukuu	19	8	27	82	53	135	101	61	162
Kaikkiaan	—	—	—	1 824	1 725	3 549	—	—	—
%	—	—	—	51.4	48.6	100.0	—	—	—

Työnhakemusten yhteinen lukumäärä oli 3 549, josta poikien tekemiä 1 824 eli 51.4 % ja tyttöjen tekemiä 1 725 eli 48.6 %. Työnhakemusten luku oli poikkeuksellisen suuri toukokuussa, mikä johtui siitä, että toukokuun lukuihin sisältyy valtaosa työhön sijoitettavien työvelvollisuusiässä olevien oppikoululaisten työnhakemuksista. Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna käyvät ilmi alla olevasta yhdistelmästä:

	1943		1942		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Poikien työnhakemukset	1 824	51.4	1 360	43.7	+ 464	+34.1
Tyttöjen työnhakemukset	1 725	48.6	1 754	56.3	— 29	— 1.7
Yhteensä	3 549	100.0	3 114	100.0	+ 435	+14.0

Työnhakemuksissa oli edelliseen vuoteen verrattuna tapahtunut nousua 435 eli 14.0 %. On kuitenkin otettava huomioon, että työvelvollisuusiässä olevien oppikoululaisten työnhakemuksia oli 1 773, josta poikia 619 ja tyttöjä 1 154.

Ammattialoittain työnhakemukset jakaantuivat seuraavasti:

Ammattiala	Poikien		Tyttöjen		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	22	1.2	11	0.6	33	0.9
Teollisuus ja käsityö	240	13.1	12	0.7	252	7.1
Kauppa ja liikenne	505	27.7	150	8.7	655	18.5
Taloustoimet	—	—	17	1.0	17	0.5
Asiapojat ja -tytöt	118	6.5	160	9.3	278	7.8
Muut toimet	939	51.5	1 375	79.7	2 314	65.2
Kaikkiaan	1 824	100.0	1 725	100.0	3 549	100.0

Taulukossa on ryhmä Muut toimet huomattavan suuri, mikä johtuu siitä, että ryhmään sisältyvät kaikki työvelvollisuusikäisten oppikoululaisten työnhakemukset. Poikien kohdalla on merkillepantavaa, että kaupan ja liikenteen palvelukseen on pyrkinyt suhteellisen paljon poikia. Tämä riippunee lähinnä siitä, että pojat esim. autonapumiehinä saivat huomattavan suuria palkkoja.

Työtä hakeneita henkilöitä oli nuoriso-osastolla kertomusvuoden aikana 2 914, josta poikia 1 340 eli 46.0 % ja tyttöjä 1 574 eli 54.0 %. Huomioonottaen, että sama henkilö voi esiintyä työnhakijana eri kuukausina sekä että työvelvollisuusiässä olevat koululaiset pääasiallisesti esiintyvät toukokuun kohdalla, työtä hakeneet henkilöt jakaantuivat eri kuukausille seuraavasti:

Kuukausi	Työnhakijoita kaikkiaan			Hakijoista vieraskuntalaisia					
				Kaikkiaan			%		
	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Tammikuu	60	41	101	29	17	46	48.3	41.5	45.5
Helmikuu	74	54	128	29	25	54	39.2	46.3	42.2
Maaliskuu	104	27	131	23	9	32	22.1	33.3	24.4
Huhtikuu	127	20	147	55	10	65	43.3	50.0	44.2
Toukokuu	854	1 111	1 965	29	14	43	3.4	1.3	2.2
Kesäkuu	161	148	309	27	13	40	16.8	8.8	12.9
Heinäkuu	118	104	222	33	6	39	28.0	5.8	17.6
Elokuu	108	79	187	38	3	41	35.2	3.8	21.9
Syyskuu	90	58	148	26	6	32	28.9	10.3	21.6
Lokakuu	72	40	112	31	9	40	43.1	22.5	35.7
Marraskuu	69	38	107	25	9	34	36.2	23.7	31.8
Joulukuu	98	61	159	28	16	44	28.6	26.2	27.7

Vieraskuntalaisia oli keskimäärin 13.7 % osaston työnhakijoista (edellisenä vuonna 32.9 %). Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna olivat seuraavat:

	1943		1942		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Pojat	1 340	46.0	931	42.4	+ 409	+43.9
Tytöt	1 574	54.0	1 266	57.6	+ 308	+24.3
Yhteensä	2 914	100.0	2 197	100.0	+ 717	+32.6

Poikien lukumäärä oli noussut 409 eli 43.9 %, tyttöjen 308 eli 24.3 % ja kokonaismäärä 717 eli 32.6 %. Kertomusvuoden lukuihin sisältyvät edellämainitut työvelvolliset oppikoululaiset 619 poikaa ja 1 154 tyttöä. Edellisenä vuonna oli vähennystä 24.9 % ja v. 1941 10.5 %.

Työnhakijain pyrkimyksen eri ammattialoille näyttää seuraava yhdistelmä:

Ammattiala	Pojat		Tytöt		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	20	1.5	12	0.7	32	1.1
Teollisuus ja käsityö	214	16.0	11	0.7	225	7.7
Kauppa ja liikenne	322	24.0	127	8.1	449	15.4
Taloustoimet	—	—	17	1.1	17	0.6
Asiapojat ja -tytöt	104	7.8	137	8.7	241	8.3
Muut toimet	680	50.7	1 270	80.7	1 950	66.9
Kaikkiaan	1 340	100.0	1 574	100.0	2 914	100.0

Taulukossa on suhde eri ammattialojen välillä sama kuin työnhakemuksia esittävässä taulukossa. Lähetintoimiin pyrkivien luku aleni 487:stä 241:een eli suhteellisesti 22.2 %:sta 8.3 %:iin.

Nuoriso-osaston täytettäväksi tarjottujen työpaikkojen luku ja jakaantuminen eri kuukausille käy ilmi seuraavasta taulukosta:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tehdyt			Yhteensä voimassa olleet		
	Pojille	Tytöille	Kaikki	Pojille	Tytöille	Kaikki	Pojille	Tytöille	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	97	175	272	97	175	272
Helmikuu	35	101	136	76	105	181	111	206	317
Maaliskuu	50	104	154	83	112	195	133	216	349
Huhtikuu	65	132	197	147	91	238	212	223	435
Toukokuu	86	143	229	932	1 189	2 121	1 018	1 332	2 350
Kesäkuu	75	57	132	117	153	270	192	210	402
Heinäkuu	37	48	85	111	135	246	148	183	331
Elokuu	43	53	96	99	107	206	142	160	302
Syyskuu	46	68	114	108	138	246	154	206	360
Lokakuu	78	111	189	79	65	144	157	176	333
Marraskuu	67	111	178	78	54	132	145	165	310
Joulukuu	78	101	179	73	57	130	151	158	309
Koko vuosi	—	—	—	2 000	2 381	4 381	—	—	—
%	—	—	—	45.7	54.3	100.0	—	—	—

Kertomusvuonna tarjottujen työpaikkojen kokonaisluku oli 4 381, josta pojille tarjottuja 2 000 eli 45.7 % ja tytöille tarjottuja 2 381 eli 54.3 %. Lukuihin sisältyvät, suurimmaksi osaksi toukokuun kohdalla, työvelvollisuusiässä olevia oppikoululaisia koskevat tilaukset, 2 231 työpaikkaa, joista pojille 911 ja tytöille 1 320. Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

	1943 Luku	1943 %	1942 Luku	1942 %	Muutos Luku	Muutos %
Poikien paikat	2 000	45.7	1 354	39.2	+ 646	+47.7
Tyttöjen paikat	2 381	54.3	2 101	60.8	+ 280	+13.3
Yhteensä	4 381	100.0	3 455	100.0	+ 926	+26.8

Työpaikkatarjousten lisääntyminen 26.8 % aiheutuu yksinomaan oppikoululaisille tarjotuista työpaikoista. Merkillepantavaa on, että työpaikkatarjousten määrät ovat kertomusvuoden kaikkina kuukausina, paitsi toukokuussa, pienemmät kuin edellisenä vuonna.

Sataa työpaikkatarjousta kohden oli kertomusvuonna 81.0 työnhakemusta. Tämä n.s. yleinen rasitusluku oli edellisenä vuonna 90.1 ja v. 1941 104.8.

Työpaikkatarjoukset jakaantuivat ammattiryhmittäin seuraavasti:

Ammattiala	Pojille Luku	Pojille %	Tytöille Luku	Tytöille %	Kaikki Luku	Kaikki %
Maatalous	35	1.8	31	1.3	66	1.5
Teollisuus ja käsityö	595	29.7	209	8.8	804	18.4
Kauppa ja liikenne	647	32.3	1 179	49.5	1 826	41.7
Taloustoimet	—	—	214	9.0	214	4.9
Asiapojat ja -tytöt	472	23.6	603	25.3	1 075	24.5
Muut toimet	251	12.6	145	6.1	396	9.0
Kaikkiaan	2 000	100.0	2 381	100.0	4 381	100.0

Erikoisen huomion ansaitsee kaupan ja liikenteen sekä teollisuuden aloille kuuluvien työpaikkatarjousten lisääntyminen, edellisen ryhmän kohdalla 726:sta 1 826:een ja jälkimmäisen kohdalla 755:stä 804:ään. Tämä nousu johtui etupäässä siitä, että työvelvollisuusikäisiä oppikoululaisia Helsingissä miltei yksinomaan saatiin tilata näille aloille. Lähettien kysyntä osoitti jatkuvaa alenemista 1 369:stä 1 075:een. Myös talousapulaisille tarjotut paikat vähenivät 370:stä 214:ään.

Nuoriso-osaston toimittamat työnvälitykset selviävät seuraavasta erittelystä:

Kuukausi	Välityksiä kaikkiaan Poikien	Tyttöjen	Kaikki	Välityksistä muihin kuntiin toimitettuja Kaikkiaan Poikien	Tyttöjen	Kaikki	% Poikien	Tyttöjen	Kaikki
Tammikuu	38	26	64	5	—	5	13.2	—	7.8
Helmikuu	36	33	69	1	3	4	2.8	9.1	5.8
Maaliskuu	33	16	49	4	—	4	12.1	—	8.2
Huhtikuu	96	10	106	30	1	31	31.3	10.0	29.2
Toukokuu	563	984	1 547	5	—	5	0.9	—	0.3
Kesäkuu	112	111	223	22	5	27	19.6	4.5	12.1
Heinäkuu	65	94	159	14	5	19	21.5	5.3	11.9
Elokuu	65	68	133	13	2	15	20.0	2.9	11.3
Syyskuu	56	41	97	5	—	5	8.9	—	5.2
Lokakuu	44	17	61	1	—	1	2.3	—	1.6
Marraskuu	34	15	49	1	—	1	2.9	—	2.0
Joulukuu	57	44	101	2	2	4	3.5	4.5	4.0
Koko vuosi	1 199	1 459	2 658	103	18	121	8.6	1.2	4.6
%	45.1	54.9	100.0	85.1	14.9	100.0	—	—	—

Työnvälitysten yhteissumma oli 2 658, josta poikien välityksiä 1 199 eli 45.1 % ja tyttöjen 1 459 eli 54.9 %. Näihin lukuihin sisältyy työvelvollisuusikäisten oppikoululaisten sijoituksia 1 773, joista poikien välityksiä 619 ja tyttöjen välityksiä 1 154. Nämä välitykset on pääasiassa merkitty toukokuun kohdalle. Muihin kuntiin toimitettuja välityksiä oli poikien kohdalla 103 ja tyttöjen kohdalla 18 eli yhteensä 121 välitystä, mikä on

4.6 % kokonaismäärästä. Tilapäisiin toimiin toimitettuja välityksiä oli poikien kohdalla 60 eli 5.0 % poikien kaikista välityksistä ja tyttöjen kohdalla 26 eli 1.8 % tyttöjen kaikista välityksistä, yhteensä 86 eli 3.2 % kokonaismäärästä (edellisenä vuonna 69 eli 4.2 %). Välitysten määrässä oli edelliseen vuoteen verrattuna tapahtunut muutoksia seuraavan yhdistelmän mukaisesti:

	1943		1942		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Poikien välitykset	1 199	45.1	736	44.9	+ 463	+62.9
Tyttöjen välitykset	1 459	54.9	904	55.1	+ 555	+61.4
Yhteensä	2 658	100.0	1 640	100.0	+1 018	+62.1

Välitysten kokonaismäärä nousi edelliseen vuoteen verrattuna 1 018 eli 62.1 %. Sataa työpaikkatarjousta kohden oli kertomusvuonna 60.7 (edellisenä vuonna 47.5) välitystä ja 100 työnhakemusta kohden 74.9 (52.7) välitystä.

Ammattiryhmittäin välitykset jakaantuivat seuraavasti:

Ammattiala	Poikien		Tyttöjen		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	21	1.7	15	1.0	36	1.4
Teollisuus ja käsityö	415	34.6	86	5.9	501	18.8
Kauppa ja liikenne	435	36.3	964	66.1	1 399	52.6
Taloustoimet	—	—	53	3.6	53	2.0
Asiapojat ja -tytöt	134	11.2	232	15.9	366	13.8
Muut toimet	194	16.2	109	7.5	303	11.4
Kaikkiaan	1 199	100.0	1 459	100.0	2 658	100.0

Käsityksen saamiseksi siitä, missä määrin työhön välitetyt pojat ja tytöt saavat työpaikoissaan käytännöllistä oppia tulevaa ammattia varten, osastolla laadittiin kertomusvuonnakin tilastoa n.s. oppilaspaikoista. Näiden määritteleminen ei ole aina itsestään selvä. Usein liittyy työsopimukseen varaus, että ammattioppia ryhdytään antamaan vasta kun on todettu, että työhön otettu on jonkin aikaa palveltuaan osoittautunut sopivaksi kyseiselle alalle. Valinnassa on kuitenkin noudatettu suurta varovaisuutta, joten osaston antamat tiedot osoittavat mieluummin liian alhaisia lukuja kuin päinvastoin.

Seuraava taulukko näyttää työnvälitysten ja oppilaspaikkojen välisen suhteen kuukausittain.

Kuukausi	Välityksiä kaikkiaan			Välityksistä oppilaspaikkoihin toimitettuja					
				Kaikkiaan			%		
	Poikien	Tyttöjen	Kaikki	Poikien	Tyttöjen	Kaikki	Poikien	Tyttöjen	Kaikki
Tammikuu	38	26	64	27	11	38	71.1	42.3	59.4
Helmikuu	36	33	69	20	13	33	55.6	39.4	47.8
Maaliskuu	33	16	49	25	8	33	75.8	50.0	67.3
Huhtikuu	96	10	106	91	3	94	94.8	30.0	88.7
Toukokuu	563	984	1 547	34	9	43	6.0	0.9	2.8
Kesäkuu	112	111	223	27	6	33	24.1	5.4	14.8
Heinäkuu	65	94	159	32	5	37	49.2	5.3	23.3
Elokuu	65	68	133	28	9	37	43.1	13.2	27.8
Syyskuu	56	41	97	36	5	41	64.3	12.2	42.3
Lokakuu	44	17	61	42	5	47	95.5	29.4	77.0
Marraskuu	34	15	49	19	8	27	55.9	53.3	55.1
Joulukuu	57	44	101	8	2	10	14.0	4.5	9.9
Koko vuosi	1 199	1 459	2 658	389	84	473	32.4	5.8	17.8

Oppilaspaikkoja oli poikien kohdalla 389 eli 32.4 % poikien välityksistä (edellisenä vuonna 389 eli 52.9 %), tyttöjen kohdalla 84 eli 5.8 % tyttöjen välityksistä (224 eli

24.8 %). Yhteensä oli 473 oppilaspaikkaa, mikä on 17.8 % kaikista osaston välityksistä (613 ja 37.4 %). Huomattava suhteellinen lasku edelliseen vuoteen verrattuna johtuu siitä, että työvelvollisten oppikoululaisten kesäsijoituksia, joita oli 1 773, ei lainkaan merkitty oppilaspaikoiksi.

Allaoleva yhdistelmä osoittaa, miten työnvälitykset ja oppilaspaikat jakautuivat ammattialoittain suhteessa työnvälityksiin:

Ammattiala	Välityksiä kaikkiaan			Välityksistä oppilaspaikkoihin toimitettuja					
				Kaikkiaan			%		
	Poikien	Tyttö-jen	Kaikki	Poikien	Tyttö-jen	Kaikki	Poikien	Tyttö-jen	Kaikki
Maatalous	21	15	36	—	—	—	—	—	—
Teollisuus ja käsityö	415	86	501	168	22	190	40.5	25.6	37.9
Kauppa ja liikenne	435	964	1 399	219	52	271	50.3	5.4	19.4
Taloustoimet	—	53	53	—	—	—	—	—	—
Asiapojat ja -tytöt	134	232	366	—	8	8	—	3.4	2.2
Muut toimet	194	109	303	2	2	4	1.0	1.8	1.3
Kaikkiaan	1 199	1 459	2 658	389	84	473	32.4	5.8	17.8

Vaikkakin lähettien kysyntä kertomusvuonna väheni, oli kuitenkin läheteistä edelleen melkoinen puute. Allaoleva taulukko antaa kuvan lähettien työnvälityksestä:

Kuukausi	Voimassa olleet työnhakemukset			Voimassa olleet työpaikkatarjoukset			Työnvälitykset		
	Poikien	Tyttö-jen	Kaikki	Pojille	Tytöille	Kaikki	Poikien	Tyttö-jen	Kaikki
Tammikuu	—	6	6	31	94	125	2	11	13
Helmikuu	5	3	8	44	103	147	6	6	12
Maaliskuu	—	4	4	50	105	155	1	4	5
Huhtikuu	2	3	5	49	97	146	—	5	5
Toukokuu	29	51	80	233	196	429	53	116	169
Kesäkuu	36	43	79	52	49	101	27	28	55
Heinäkuu	4	14	18	38	32	70	2	13	15
Elokuu	4	12	16	44	41	85	4	11	15
Syyskuu	4	4	8	64	106	170	3	9	12
Lokakuu	1	9	10	78	92	170	—	7	7
Marraskuu	15	12	27	73	84	157	8	5	13
Joulukuu	36	27	63	81	79	160	28	17	45
Koko vuosi	118	160	278	472	603	1 075	134	232	366

Työnhakemuksia oli yhteensä 278, työpaikkatarjouksia 1 075 ja työnvälityksiä 366. Suhteellisen niukkuuden osoittaa seuraava taulukko, jossa esitetään n.s. yleinen rasitusluku kultakin kalenterikuukaudelta ja koko vuodelta sekä välitysten suhde työpaikkatarjouksiin.

Kuukausi	Työnhakemuksia 100 työpaikkatarjousta kohden			Välityksiä 100 työpaikkatarjousta kohden		
	Poikien	Tyttö-jen	Kaikki	Poikien	Tyttö-jen	Kaikki
Tammikuu	—	6.4	4.8	6.5	11.7	10.4
Helmikuu	11.4	2.9	5.4	13.6	5.8	8.2
Maaliskuu	—	3.8	2.6	2.0	3.8	3.2
Huhtikuu	4.1	3.1	3.4	—	5.2	3.4
Toukokuu	12.4	26.0	18.6	22.7	59.2	39.4
Kesäkuu	69.2	87.8	78.2	51.9	57.1	54.5

Kuukausi	Työnhakemuksia 100 työpaikkatarjousta kohden			Välityksiä 100 työpaikkatarjousta kohden		
	Poikien	Tyttöjen	Kaikki	Poikien	Tyttöjen	Kaikki
Heinäkuu	10.5	43.8	25.7	5.3	40.6	21.4
Elokuu	9.1	29.3	18.8	9.1	26.8	17.6
Syyskuu	6.3	3.8	4.7	4.7	8.5	7.1
Lokakuu	1.3	9.8	5.9	—	7.6	4.1
Marraskuu	20.5	14.3	17.2	11.0	6.0	8.3
Joulukuu	44.4	34.2	39.4	34.6	21.5	28.1
Koko vuosi	25.0	26.5	25.9	28.4	38.5	34.0

Yleinen rasitusluku, joka v. 1942 oli 44.3 oli kertomusvuonna laskenut 25.9:ään. Työpaikkatarjouksista täytettiin keskimäärin 34.0 % (35.7 %).

Kuten jo edellä mainittiin, siirrettiin kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön luvalla työvelvollisuuden täytäntöönpano nuorison kohdalla nuoriso-osastolle huhtikuun alusta lukien, jolloin myös työvelvollisten nuorten kortisto luovutettiin osastolle hoidettavaksi. Kulkulaitosministeriön antamien ohjeiden mukaan kortistosta annettiin kahdesti kuukaudessa tilastotietoja työvoimapiirille. Kunkin kuukauden viimeisenä päivänä tehdyn tilaston mukaan kortisto jakaantui ryhmiin kuukausittain seuraavasti:

Kuukausi	Työkirjan saaneita		Vapaaehtoisessa työsuhteessa olevia		Työttömiä		Koululaisia		Sairaita		Äitejä	Merimiehiä	Kaikki ryhmät yhteensä		
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Tyttöjä	Poikia	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Tammikuu	172	15	2 461	2 664	149	180	1 003	1 266	26	46	5	—	3 811	4 176	7 987
Helmikuu	126	9	2 581	3 236	158	224	1 588	1 852	22	33	5	—	4 475	5 359	9 834
Maaliskuu	33	19	2 692	3 303	99	142	1 591	2 016	26	41	5	—	4 441	5 526	9 967
Huhtikuu	31	11	2 562	3 226	119	276	1 369	1 918	18	22	3	—	4 099	5 556	9 655
Toukokuu	39	15	2 676	3 121	129	274	1 369	1 870	20	21	3	17	4 250	5 304	9 554
Kesäkuu	24	13	2 506	3 059	182	289	1 283	1 859	19	23	4	108	4 122	5 247	9 369
Heinäkuu	29	12	2 165	3 110	68	77	1 321	1 754	19	25	6	149	3 751	4 984	8 735
Elokuu	30	14	2 552	2 911	19	23	1 270	1 697	21	30	6	181	4 073	4 681	8 754
Syyskuu	25	16	2 529	2 869	13	24	1 488	1 838	21	27	6	200	4 276	4 780	9 056
Lokakuu	25	8	2 364	2 955	17	12	1 434	1 859	19	27	5	213	4 072	4 866	8 938
Marraskuu	42	7	2 324	3 273	7	5	1 643	2 238	19	27	4	229	4 264	5 554	9 818
Joulukuu	43	5	2 538	3 367	11	7	1 908	2 4 98	28	27	5	238	4 766	5 909	10 675

Kortisto, joka käsittää 15, mutta ei 18 vuotta täyttänyttä nuorisoa, oli suurimmillaan joulukuussa, sen jälkeen kun oli suoritettu tarkistusilmoittautumiset kouluissa ja elintarvikekorttien uusimisen yhteydessä.

Työvoiman pysyttämiseksi elintärkeässä työssä kaupungin alueella, kortiston tarkistamista y.m. tarkoituksia varten kutsuttiin osastolle kertomusvuoden kuluessa 2 964 nuorta, joista poikia 1 240 ja tyttöjä 1 724.

Anomuksia työvoiman sitomisesta työmääräyksellä työnantajan palvelukseen tehtiin kertomusvuonna kaikkiaan 193 eri henkilön kohdalla. Näiden anomusten johdosta annettiin työvelvollisuuslain mukainen työkirja 120 päiväksi 104 nuorelle, joista 11 oli merimiehiä.

Erilaisia muita työvoimapäällikölle osoitettuja anomuksia käsitteli osasto vuoden kuluessa 283. Seuraavalle vuodelle siirtyi käsittely 15 asian kohdalla.

Osoitetoimistosta saatujen ilmoitusten perusteella kutsuttiin osastolle 310 poikaa ja 1 125 tyttöä eli yhteensä 1 435 kaupunkiin muuttanutta nuorta esittämään valtioneuvoston marraskuun 19 p:nä 1942 tekemän päätöksen edellyttämä siirtolupa. Siirtoluvan saaneita oli 939. Kaupunkiin tulleista palautettiin maaseudulle yhteensä 214 nuorta.

Työvelvollisuuslain 20 §:n mukaisesti tehtiin 26 pojan ja 5 tytön eli yhteensä 31 nuoren kohdalla esitys heidän määräämisestään nuorille työvelvollisille tarkoitettuun erityiseen työmuodostelmaan

Osaston toimenpiteistä tehtiin kertomusvuonna työvoimalautakunnalle 9 valitusta. Lautakunta vahvisti osaston toimenpiteet 7 tapauksessa ja muutti ne 2 tapauksessa.

Erikoisen maininnan ansaitsevat työvelvollisuusikäiset koululaiset. Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön tammikuun 14 p:nä antamien määräysten mukaan koululaisten oli kesälomansa ajaksi sijoittauduttava nuorille sopivaan, työvelvollisuuslain 1 §:n tarkoittamaan tuottavaan työhön sekä tässä mielessä maaliskuun 15 p:ään mennessä kunkin koulussaan täytettävä työhönilmoittautumislomake, jossa toivomus työalaan ja työpaikkaan nähden oli esitettävä. Sikäli kuin koululainen oli toivonut pääsevänsä työhön oman paikkakuntansa alueelle, ilmoittautumislomake lähetettiin koulussa toimivan asiamiesopettajan toimesta paikalliselle työvoimapäällikölle, Helsingissä nuorisoosastolle, sijoitustoimenpiteitä varten. Työnantajien oli maaliskuun loppuun mennessä jätettävä koululaistyövoimaa koskevat tilauksensa paikalliselle työvoimaviranomaiselle. Koululaisille oli ennen koulujen päättymistä annettava n.s. koululaisten työkirja työhönosoituksena. Koululainen, joka ei suostunut noudattamaan kyseistä osoitusta tai ei pysynyt työpaikassaan taikka niskoittelulla aikaansai häiriöitä, oli työvelvollisuusmääräyksellä sidottava työpaikkaansa.

Yllä selostetun järjestelmän mukaisesti osastolle saapui 2 912 nuoren työhön ilmoittautumislomakkeet. Näistä oli 1 193 eli 41.0 % poikien jättämiä ja 1 719 eli 59.0 % tyttöjen jättämiä. Sijoituksen mukaan nämä jakaantuivat seuraaviin ryhmiin:

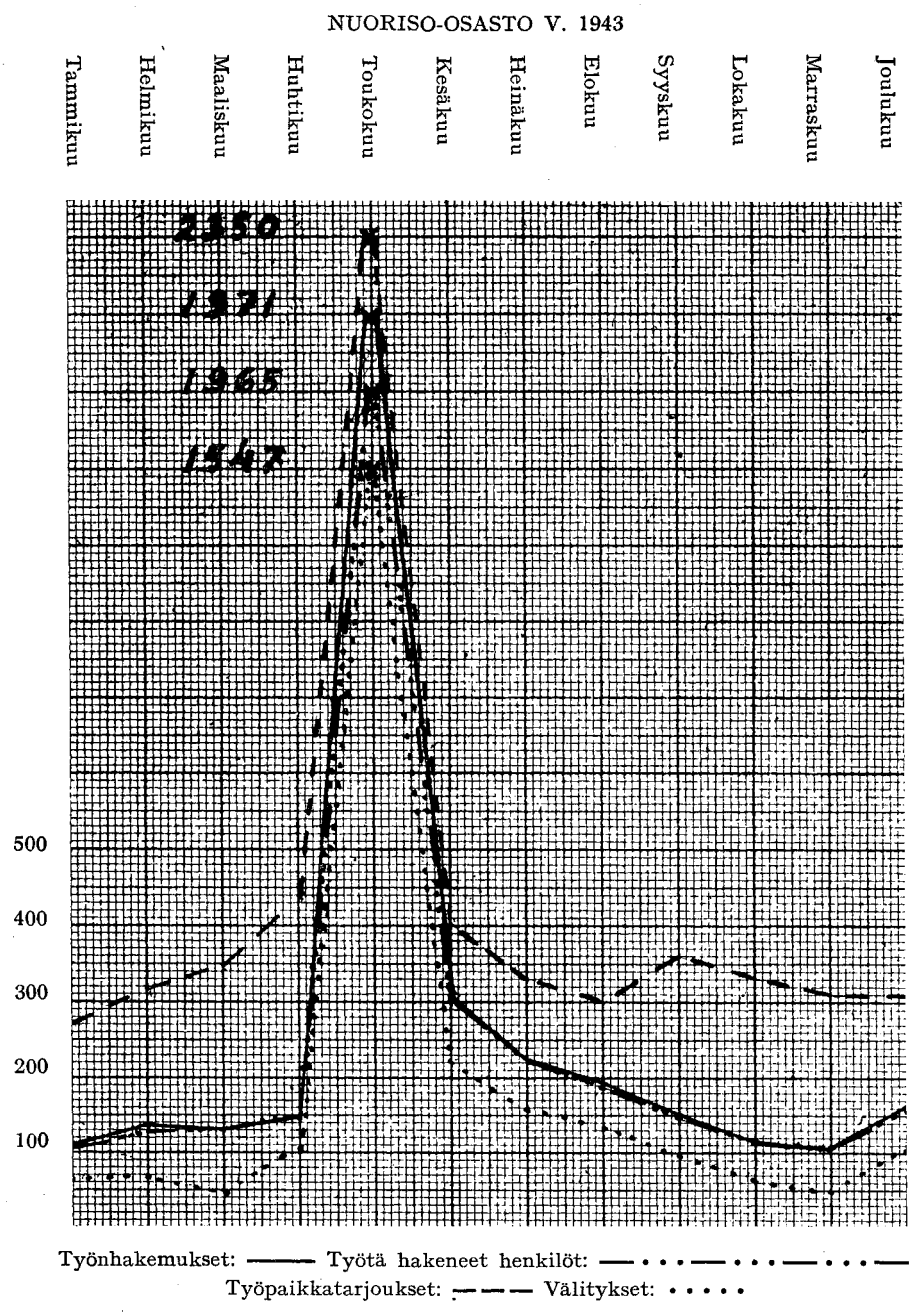
Ryhmä	Pojat		Tytöt		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Työhön Helsinkiin sijoitettuja	619	51.9	1 154	67.1	1 773	60.9
Muille viranomaisille sijoitettavaksi maatalous- ja uittotyöhön lähetettyjä	314	26.3	456	26.5	770	26.4
Täysin tai osittain työkyvyttömiä	54	4.5	92	5.4	146	5.0
Asepalveluksessa olevia	206	17.3	—	—	206	7.1
Lottakomennuksen saaneita	—	—	17	1.0	17	0.6
Kaikkiaan	1 193	100.0	1 719	100.0	2 912	100.0

Osastolle ilmoittautuneista nuorista 1 773 eli 60.9 % sijoitettiin työhön kaupunkiin. Kulkulaitosministeriön nuorisotyövoimatoimiston antamien ohjeiden mukaan lähetettiin 770 ilmoittautumiskorttia, 26.4 %, työvoimapiireille tai ministeriölle ilmoittautujien sijoittamista varten maataloustöihin tai uittolajitteluleireille. Sairaat, 146 eli 5.0 %, saivat joko hankkia tarvitsemansa hoidon tai sijoittautua omatoimisesti työhön.

Työvelvollisuusikäisille koululaisille tarjottujen työpaikkojen kokonaisluku oli 2 231, josta pojille tarjottuja 911 eli 40.8 % ja tytöille tarjottuja 1 320 eli 59.2 %. Kokonaiskuvan koululaisille tarjotuista työpaikoista antaa seuraava asetelma:

	Pojille	%	Tytöille	%	Kaikki	%
Täytetyt työpaikkatarjoukset	619	67.9	1 154	87.4	1 773	79.5
Täyttämättä jääneet työpaikkatarjoukset	292	32.1	166	12.6	458	20.5
Yhteensä	911	100.0	1 320	100.0	2 231	100.0

Yleiskuvan nuoriso-osaston toiminnasta v. 1943 antaa alla oleva graafillinen esitys:

Ammatinvalinnan ohjaus. Yleisten olosuhteiden takia ja ammatinvalinnan ohjaajan filosofianmaisteri N. Mäen ollessa koko vuoden sotapalveluksessa oli ammatinvalinnan ohjaustoiminta ulkonaisesti melko vähäistä, mutta jatkui kuitenkin entisellä pohjalla. Ammatinvalinnan ohjaaja oli sotilasviranomaisten luvalla saanut tilaisuuden osittaiseen viranhoitoon armeijapalveluksensa ohessa. Lisäksi oli ammatinvalinnan ohjauksella koko vuoden käytettävänään apulainen, jonka tehtävänä oli lähinnä tyttöjen vastaanotto ja ohjauksen avustaminen ja hoitaminen. Tätä tehtävää hoiti filosofianmaisteri M. Voionmaa-Joutsen. Toimistoapulaisena oli lokakuun 15 p:stä lähtien kansakoulunopettaja M. Palomäki.

Vastaanotoilla käsiteltyjen yksityistapausten lisäksi ammattikortistoa täydennettiin mahdollisuuksien mukaan ja tarkistettiin ajanmukaisesti. Yhteyttä eri oppilaitoksiin kehitettiin edelleen. Keväällä 1941 hankittiin Helsingin kansakoulujen VI—VIII luokkien oppilailta jälleen kansakouluntarkastajien myötävaikutuksella kirjoitus aiheesta Mille alalle aiot ja miksi? Tämä aineisto, jota on samalla tavalla kerätty aikaisemmin, muodostaa nykyisillään jo arvokkaan ja ammatinvalinnan ohjauksen tehtäviä valaisevan psykologisen läpileikkauksen Helsingin kansakouluista pääsevän nuorison ammatintoiveista ja -käsityksistä. Poikkeusolojen takia ei aineiston käsittelyä ehditty vuoden aikana suorittaa loppuun, joten tulosten erittely ja julkaisu siirtyi soveliaampaan ajankohtaan. Helsingin kaupunginhallituksen helmikuun 20 p:nä 1941 asettaman ammatinvalintakomitean kanssa läheinen yhteistyö jatkui edelleen. Ammatinvalinnan ohjaus suoritti kertomusvuonnakin komitean kansakoulujen VI luokan oppilaille ja heidän vanhemmilleen julkaiseman ohjevihkosen uuden painoksen toimitustyön. Lisäksi laadittiin kansakoulun jatkoluokilta pääseviä varten ammatinvalintaopas, jonka painatus kuitenkin siirtyi seuraavaan vuoteen.

Toimintavuoden aikana ammatinvalinnan ohjaus oli yhteistyössä kouluhallituksen kanssa keskikoulusta pääsevän nuorison ammatinvalinnan ohjausta koskevan opaskirjasen julkaisemiseksi. Käsikirjoitus saatiinkin vuoden lopulla painokuntoon.

Säännölliset vastaanotot olivat tiistaisin ja perjantaisin, muulloin sopimuksen mukaan.

Merimiesosasto. Merimiesosaston toimikuntaan kuuluivat kertomusvuonna seuraavat varsinaiset jäsenet: työnantajain edustajina merikapteenit K. T. Päiviö ja S. J. Östling sekä työntekijäin edustajina Suomen Merimies-Unioni r. y:n asiamies K. R. Tuomikoski ja lämmittäjä A. R. Kangasmaa. Varajäseninä olivat työnantajain edustajina konemestari, tarkastaja K. A. Höök ja osastopäällikkö A. Heikkinen sekä työntekijäin edustajina laivakirvesmies E. V. Långström ja alikonemestari V. R. Syrjänen.

Kertomusvuonna merimiesosasto joutui suorittamaan työvelvollisuuden toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä. Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön joulukuun 7 p:lle 1942 päivätyllä kiertokirjeellä n:o 112, joka täydennettiin joulukuun 28 p:lle 1942 ja huhtikuun 29 p:lle 1943 päivätyillä kiertokirjeillä n:ot 117 ja 51, määrättiin, että ennen päästökatselmuksen toimittamista on jokaisesta eroavasta merimiehestä tehtävä ilmoitus paikalliselle työvoimaviranomaiselle (Helsingissä työvälitystoimiston merimiesosastolle), jonka on huolehdittava siitä, että asianomainen viipymättä sijoitetaan toiseen laivaan, tarpeen vaatiessa työvelvollisuusmääräystä käyttäen. Näiden määräysten johdosta osaston toiminta, poikkeuksellisista ajoista ja laivaliikenteen supistumisesta huolimatta, laajeni melkoisesti edelliseen vuoteen verrattuna. Työvelvollisuusmääräyksiä, joiden antamisesta huolehti merimiesosaston esityksestä työvoimaosasto, ei kuitenkaan ollut tarpeellista antaa kuin ani harvassa tapauksessa. Koko vuoden aikana näitä tapauksia oli 61. Kertomusvuonna tehtiin osastolle ilmoitus 1 716 merimieskatselmuksesta. Näistä oli päästökatselmuksia 1 056 ja ottokatselmuksia 660. Lisäksi ilmoitettiin 127 karkaustapausta.

Vuoden aikana osasto käytti kaupunginhallituksen myöntämältä erikoistililtä matkalippujen ostoon ja palkkaennakkoihin 2 519: 50 mk, mikä määrä asianmukaisesti perittiin laivanvarustamoilta. Summan pienuus aiheutuu siitä, että aluksemme kertomusvuonna liikennöivät ainoastaan Itämerellä ja Norjan rannikolla, joten miesten toimittaminen ulkomaille ei tullut kysymykseen.

Merimiesosastolta lähetettiin kertomusvuonna 315 kirjettä ja 14 sähkösanomaa. Osastolle saapui kirjeitä ja sähkösanomia yhteensä 379.

Kertomusvuoden aikana tehtiin osastolle työnhakemuksia seuraavasti:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tehdyt			Yhteensä voimassa olleet		
	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	145	27	172	145	27	172
Helmikuu	61	14	75	95	26	121	156	40	196
Maaliskuu	58	14	72	118	34	152	176	48	224
Huhtikuu	51	19	70	116	31	147	167	50	217

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tehdyt			Yhteensä voimassa olleet		
	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki
Toukokuu	45	29	74	92	24	116	137	53	190
Kesäkuu	34	15	49	111	45	156	145	60	205
Heinäkuu	22	17	39	97	21	118	119	38	157
Elokuu	13	7	20	106	32	138	119	39	158
Syyskuu	30	19	49	96	50	146	126	69	195
Lokakuu	25	15	40	102	47	149	127	62	189
Marraskuu	31	18	49	84	36	120	115	54	169
Joulukuu	36	18	54	94	22	116	130	40	170
Koko vuosi	—	—	—	1 256	395	1 651	—	—	—
%	—	—	—	76.1	23.9	100.0	—	—	—

Työnhakemusten yhteinen lukumäärä oli 1 651, josta miesten tekemiä 1 256 eli 76.1 % ja naisten tekemiä 395 eli 23.9 %. Edelliseen vuoteen verrattuna olivat seuraavat muutokset tapahtuneet:

	1943		1942		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten työnhakemukset	1 256	76.1	1 311	79.1	—55	— 4.2
Naisten työnhakemukset	395	23.9	346	20.9	+49	+14.2
Yhteensä	1 651	100.0	1 657	100.0	— 6	— 0.4

Miesten työnhakemukset vähenivät 55 eli 4.2 %, naisten työnhakemukset sen sijaan lisääntyivät 49 eli 14.2 %. Kokonaismäärä vähentyi 6 eli 0.4 %.

Työnhakemukset jakaantuivat ammattialoille seuraavasti:

Ammattiala	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Laivanpäälliköt ja perämiehet	99	7.9	—	—	99	6.0
Koneenkäyttäjät	228	18.1	—	—	228	13.8
Lämmittäjät	352	28.0	—	—	352	21.3
Muut konemiehet	240	19.1	—	—	240	14.5
Kansimiehet	227	18.1	—	—	227	13.8
Keittiöhenkilökunta	109	8.7	395	100.0	504	30.5
Muut toimet	1	0.1	—	—	1	0.1
Kaikkiaan	1 256	100.0	395	100.0	1 651	100.0

Vähentyminen tapahtui sangen tasaisesti, joten eri ryhmien keskinäinen suhde säilyi suurin piirtein ennallaan.

Työtä hakeneita henkilöitä merimiesosastolla oli kertomusvuonna 1 023, josta miehiä 793 eli 77.5 ja naisia 230 eli 22.5 %. Työnhakijat jakaantuivat eri kuukausille seuraavasti:

Kuukausi	Työnhakijoita kaikkiaan			Hakijoista vieraskuntalaisia					
				Kaikkiaan			%		
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Tammikuu	144	27	171	87	3	90	60.4	11.1	52.6
Helmikuu	150	38	188	88	8	96	58.7	21.1	51.1
Maaliskuu	172	47	219	99	11	110	57.6	23.4	50.2
Huhtikuu	155	47	202	84	8	92	54.2	17.0	45.5
Toukokuu	129	51	180	69	10	79	53.5	19.6	43.9
Kesäkuu	142	42	184	56	9	65	39.4	21.4	35.3
Heinäkuu	115	35	150	55	7	62	47.8	20.0	41.3
Elokuu	112	36	148	59	13	72	52.7	36.1	48.6
Syyskuu	124	63	187	64	23	87	51.6	36.5	46.5
Lokakuu	118	62	180	67	21	88	56.8	33.9	48.9
Marraskuu	113	50	163	63	13	76	55.8	26.0	46.6
Joulukuu	127	36	163	66	9	75	52.0	25.0	46.0

Vieraskuntalaisia oli keskimäärin 46.5 % työnhakijoista.
Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna ilmenevät alla olevasta yhdistelmästä:

	1943		1942		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miehet	793	77.5	866	81.8	—73	— 8.4
Naiset	230	22.5	193	18.2	+37	+19.2
Yhteensä	1 023	100.0	1 059	100.0	—36	— 3.4

Miesten lukumäärä laski 8.4 % kun sen sijaan naisten lukumäärä nousi 19.2 %. Kokonaismäärässä oli laskua 3.4 %. V. 1942 oli laskua vastaavasti 34.9 % ja v. 1941 4.0 %.
Seuraavasta taulukosta käy ilmi työnhakijoiden jakaantuminen eri ammattialoille:

Ammattiala	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Laivanpäälliköt ja perämiehet	68	8.6	—	—	68	6.6
Koneenkäyttäjät	146	18.4	—	—	146	14.3
Lämmittäjät	219	27.6	—	—	219	21.4
Muut konemiehet	147	18.6	—	—	147	14.4
Kansimiehet	157	19.8	—	—	157	15.3
Keittiöhenkilökunta	55	6.9	230	100.0	285	27.9
Muut toimet	1	0.1	—	—	1	0.1
Kaikkiaan	793	100.0	230	100.0	1 023	100.0

Merimiesosaston täytettäväksi tarjottiin kertomusvuonna 1 454 työpaikkaa, josta miesten paikkoja 1 299 eli 89.3 % ja naisten paikkoja 155 eli 10.7 %. Eri kuukausille työpaikkatarjoukset jakaantuivat seuraavasti:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tarjotut			Yhteensä voimassa olleet		
	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	41	8	49	41	8	49
Helmikuu	—	—	—	85	10	95	85	10	95
Maaliskuu	36	—	36	108	15	123	144	15	159
Huhtikuu	8	—	8	99	7	106	107	7	114
Toukokuu	19	—	19	119	9	128	138	9	147
Kesäkuu	—	—	—	123	12	135	123	12	135
Heinäkuu	17	1	18	112	13	125	129	14	143
Elokuu	7	—	7	76	8	84	83	8	91
Syyskuu	—	—	—	106	21	127	106	21	127
Lokakuu	8	—	8	141	21	162	149	21	170
Marraskuu	11	1	12	140	17	157	151	18	169
Joulukuu	20	1	21	149	14	163	169	15	184
Koko vuosi	—	—	—	1 299	155	1 454	—	—	—
%	—	—	—	89.3	10.7	100.0	—	—	—

Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

	1943		1942		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten paikat	1 299	89.3	748	87.6	+551	+73.7
Naisten paikat	155	10.7	106	12.4	+ 49	+46.2
Yhteensä	1 454	100.0	854	100.0	+600	+70.3

Miesten kohdalla työpaikkatarjousten lukumäärä lisääntyi 551 eli 73.7 % ja naisten kohdalla 49 eli 46.2 %. Kokonaismäärä lisääntyi 600 eli 70.3 %. Yleinen rasitusluku,

työnhakemuksia sataa työpaikkatarjousta kohden oli 113.5 (edellisenä vuonna 194.0). Kertomusvuonna oli työpaikkatarjouksia eri ammattiryhmissä seuraavasti:

Ammattiala	Miehille		Naisille		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Laivanpäälliköt ja perämiehet	54	4.2	—	—	54	3.7
Koneenkäyttäjät	155	11.9	—	—	155	10.7
Lämmittäjät	371	28.6	—	—	371	25.5
Muut konemiehet	181	13.9	—	—	181	12.4
Kansimiehet	456	35.1	—	—	456	31.4
Keittiöhenkilökunta	82	6.3	155	100.0	237	16.3
Muut toimet	—	—	—	—	—	—
Kaikkiaan	1 299	100.0	155	100.0	1 454	100.0

Osaston kertomusvuonna aikaansaamien työnvälitysten lukumäärä oli 663, josta miesten välityksiä 523 eli 78.9 % ja naisten välityksiä 140 eli 21.1 %. Kuukausittain jakaantuivat välitykset seuraavasti:

Kuukausi	Välityksiä kaikkiaan			Välityksistä muihin kuntiin toimitettuja					
				Kaikkiaan			%		
	Miesten	Naisten	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä
Tammikuu	25	6	31	11	3	14	44.0	50.0	45.2
Helmikuu	34	9	43	15	—	15	44.1	—	34.9
Maaliskuu	46	15	61	7	2	9	15.2	13.3	14.8
Huhtikuu	43	6	49	20	3	23	46.5	50.0	46.9
Toukokuu	42	8	50	20	2	22	47.6	25.0	44.0
Kesäkuu	29	10	39	14	5	19	48.3	50.0	48.7
Heinäkuu	49	12	61	22	4	26	44.9	33.3	42.6
Elokuu	42	7	49	18	4	22	42.9	57.1	44.9
Syyskuu	36	21	57	15	11	26	41.7	52.4	45.6
Lokakuu	61	19	80	15	10	25	24.6	52.6	31.3
Marraskuu	51	16	67	12	4	16	23.5	25.0	23.9
Joulukuu	65	11	76	11	3	14	16.9	27.3	18.4
Koko vuosi	523	140	663	180	51	231	—	—	—
%	78.9	21.1	100.0	77.9	22.1	100.0	—	—	—

Vieraille paikkakunnille toimitettiin 231 välitystä, mikä luku on 34.8 % välitysten yhteissummasta. Vastaava luku edellisenä vuonna oli 189 vastaten 35.4 % sen vuoden välityksistä. Tilapäisiin töihin toimitettuja välityksiä ei miesten kohdalla ollut lainkaan, naisten kohdalla 3 eli 2.1 % naisten välityksistä. Välitysten lukumäärässä edelliseen vuoteen verrattuna tapahtuneet muutokset ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

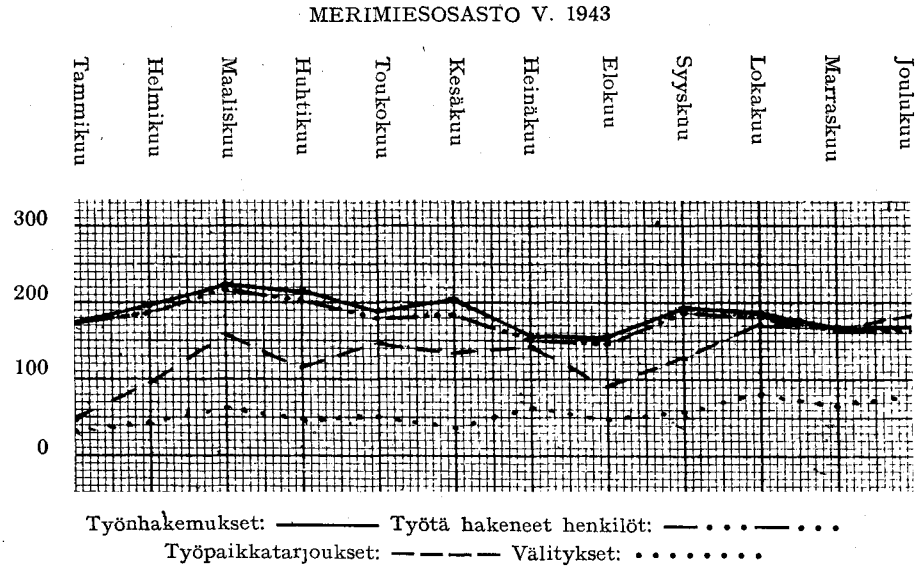
	1943		1942		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten välitykset	523	78.9	436	81.6	+ 87	+20.0
Naisten välitykset	140	21.1	98	18.4	+ 42	+42.9
Yhteensä	663	100.0	534	100.0	+129	+24.2

Sataa työnhakemusta kohden oli kertomusvuonna 40.2 välitystä (edellisenä vuonna 32.2) ja sataa työpaikkatarjousta kohden 45.6 (62.5) välitystä.

Ryhmittäin välitykset jakaantuivat seuraavan asetelman mukaan:

Ammattiala	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Laivanpäälliköt ja perämiehet	27	5.2	—	—	27	4.1
Koneenkäyttäjät	66	12.6	—	—	66	10.0
Lämmittäjät	194	37.1	—	—	194	29.3
Muut konemiehet	85	16.2	—	—	85	12.8
Kansimiehet	119	22.8	—	—	119	17.9
Keittiöhenkilökunta	32	6.1	140	100.0	172	25.9
Muut toimet	—	—	—	—	—	—
Kaikkiaan	523	100.0	140	100.0	663	100.0

Yleiskuvan merimiesosaston toiminnasta saa seuraavasta graafillisesta esityksestä:

Maatalousosasto. Kertomusvuonna toimivat maatalousosaston toimikunnassa varsinaisina jäseninä työnantajain edustajina maatalous- ja metsätieteenkandidaatti L. Kivivuori ja agronoomi R. Söderholm sekä työntekijäin varsinaisina edustajina toimittaja H. Lehti ja toimitsija E. Antikainen. Varajäseninä toimivat työnantajain edustajina agronoomi G. C. Karlberg ja maatalousteknikko L. Suoja sekä työntekijäin edustajina toimitsijat J. Saveri ja E. Kerman.

Maatalousosaston toiminta kärsi kertomusvuonnakin suuresti sodasta ja yleisestä työvoiman puutteesta. Yhä enenevässä määrin työvoiman hankinta maatalouteen oli järjestettävä työvelvollisuuslakia soveltaen. Valtioneuvoston huhtikuun 9 p:nä tekemän päätöksen mukaisesti oli sekä valtion että kuntien virkailijain samoinkuin yksityisoikeudellisessa työsuhteessa olevien käytettävä puolet vuosilomastaan maataloustöihin. Tämän n.s. osaloman luovutuksen avulla saatiin kiireimpänä kesätyökautena maataloustöihin huomattavasti työvoimaa. Osaloman luovutusta hoiti Helsingissä yhteistyössä Asevelipiirin talkootoimiston kanssa työvoimaosaston alainen lomanluovutustoimisto.

Vuoden aikana osastolle saapui 202 kirjettä ja lähetettiin 341, edellisen vuoden määrien ollessa vastaavasti 319 ja 352.

Kertomusvuoden aikana tehtyjen työnhakemusten lukumäärää kuukausittain kuvaa seuraava taulukko:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tehdyt			Yhteensä voimassa olleet		
	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	6	5	11	6	5	11
Helmikuu	2	1	3	3	10	13	5	11	16
Maaliskuu	1	1	2	31	9	40	32	10	42
Huhtikuu	5	3	8	21	9	30	26	12	38
Toukokuu	—	—	—	6	16	22	6	16	22
Kesäkuu	—	3	3	3	7	10	3	10	13
Heinäkuu	—	—	—	1	1	2	1	1	2
Elokuu	1	1	2	8	6	14	9	7	16
Syyskuu	2	1	3	8	10	18	10	11	21
Lokakuu	6	7	13	11	10	21	17	17	34
Marraskuu	5	4	9	2	9	11	7	13	20
Joulukuu	—	—	—	5	5	10	5	5	10
Koko vuosi	—	—	—	105	97	202	—	—	—
%	—	—	—	52.0	48.0	100.0	—	—	—

Työnhakemusten yhteinen lukumäärä oli 202, josta miesten tekemiä 105 eli 52.0 % ja naisten tekemiä 97 eli 48.0 %.

Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

	1943		1942		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten työnhakemukset	105	52.0	233	39.8	—128	—54.9
Naisten työnhakemukset	97	48.0	352	60.2	—255	—72.4
Yhteensä	202	100.0	585	100.0	—383	—65.5

Miesten työnhakemukset vähentyivät edellisestä vuodesta 128 eli 54.9 %, naisten 255 eli 72.4 % ja kokonaismäärä 383 eli 65.5 %.

Ammattialoittain työnhakemukset ryhmittyivät seuraavasti:

Ammattiala	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Tilanhoitajat ja työnjohtajat	4	3.8	—	—	4	2.0
Puutarhurit ja puutarhatyöntekijät	13	12.4	7	7.2	20	9.9
Karjakot	3	2.9	28	28.9	31	15.3
Meijeriköt	—	—	—	—	—	—
Muut maataloustyöntekijät	49	46.7	62	63.9	111	55.0
Metsätyönjohtajat	1	0.9	—	—	1	0.5
Metsätyöntekijät	35	33.3	—	—	35	17.3
Kaikkiaan	105	100.0	97	100.0	202	100.0

Maatalousosaston asiakkaina oli kertomusvuonna ollut 169 eri henkilöä, joista miehiä 88 eli 52.1 ja naisia 81 eli 47.9 %. Eri kuukausina esiintyi työtä hakeneita henkilöitä alla olevan asetelman mukaan:

Kuukausi	Työnhakijoita kaikkiaan			Hakijoista vieraskuntalaisia					
				Kaikkiaan			%		
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Tammikuu	5	5	10	2	2	4	40.0	40.0	40.0
Helmikuu	3	11	14	3	9	12	100.0	81.8	85.7
Maaliskuu	31	10	41	11	9	20	35.5	90.0	48.8
Huhtikuu	23	12	35	6	10	16	26.1	83.3	45.7

Kuukausi	Työnhakijoita kaikkiaan			Hakijoista vieraskuntalaisia					
				Kaikkiaan			%		
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Toukokuu	6	15	21	5	11	16	83.3	73.3	76.2
Kesäkuu	3	8	11	2	6	8	66.7	75.0	72.7
Heinäkuu	1	1	2	1	1	2	100.0	100.0	100.0
Elokuu	7	5	12	4	4	8	57.1	80.0	66.7
Syyskuu	8	10	18	8	7	15	100.0	70.0	83.3
Lokakuu	13	12	25	10	11	21	76.9	91.7	84.0
Marraskuu	7	12	19	6	10	16	85.7	83.3	84.2
Joulukuu	5	5	10	5	5	10	100.0	100.0	100.0

Työnhakijoista oli vieraskuntalaisia keskimäärin 67.9 %.

Työtä hakeneiden henkilöiden lukumäärässä tapahtuneet muutokset edelliseen vuoteen verrattuna olivat seuraavat:

	1943		1942		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miehet	88	52.1	175	38.5	— 87	—49.7
Naiset	81	47.9	280	61.5	—199	—71.1
Yhteensä	169	100.0	455	100.0	—286	—62.9

Miesten lukumäärä laski 87 eli 49.7 %, naisten 199 eli 71.1 % ja kokonaismäärä 286 eli 62.9 %.

Työnhakijoita oli eri ammattiryhmissä seuraavasti:

Ammattiala	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Tilanhoitajat ja työnjohtajat	3	3.4	—	—	3	1.8
Puutarhurit ja puutarhatyöntekijät	8	9.1	6	7.4	14	8.3
Karjakot	2	2.3	20	24.7	22	13.0
Meijeriköt	—	—	—	—	—	—
Muut maataloustyöntekijät	39	44.3	55	67.9	94	55.6
Metsätyönjohtajat	1	1.1	—	—	1	0.6
Metsätyöntekijät	35	39.8	—	—	35	20.7
Kaikkiaan	88	100.0	81	100.0	169	100.0

Kertomusvuoden aikana tarjottiin osaston täytettäväksi 391 työpaikkaa, joista miesten paikkoja 128 eli 32.7 ja naisten paikkoja 263 eli 67.3 %. Eri kuukausille ryhmittyivät työpaikkatarjoukset seuraavasti:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tarjotut			Yhteensä voimassaolleet		
	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	11	40	51	11	40	51
Helmikuu	8	38	46	9	22	31	17	60	77
Maaliskuu	12	34	46	34	31	65	46	65	111
Huhtikuu	21	54	75	32	43	75	53	97	150
Toukokuu	29	76	105	11	32	43	40	108	148
Kesäkuu	30	73	103	2	10	12	32	83	115
Heinäkuu	10	23	33	1	8	9	11	31	42
Elokuu	3	18	21	4	12	16	7	30	37
Syyskuu	4	22	26	6	14	20	10	36	46
Lokakuu	6	31	37	14	26	40	20	57	77
Marraskuu	11	33	44	3	15	18	14	48	62
Joulukuu	11	35	46	1	10	11	12	45	57
Koko vuosi	—	—	—	128	263	391	—	—	—
%	—	—	—	32.7	67.3	100.0	—	—	—

Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna ilmenevät alla olevasta yhdistelmästä:

	1943		1942		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten paikat	128	32.7	348	30.7	—220	—63.2
Naisten paikat	263	67.3	787	69.3	—524	—66.6
Yhteensä	391	100.0	1 135	100.0	—744	—65.6

Miehille tarjottujen työpaikkojen lukumäärä vähentyi 220 eli 63.2 % ja naisille 524 eli 66.6 %. Työpaikkojen kokonaismäärä vähentyi 744 eli 65.6 %. Yleinen rasitusluku, työnhakemuksia sataa työpaikkatarjousta kohden, oli 51.7 (edellisenä vuonna 51.5).

Ammattialojen mukaan ryhmitettyinä tarjotut työpaikat jakaantuivat seuraavan taulukon mukaan:

Ammattiala	Miehille		Naisille		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Tilanhoitajat ja työnjohtajat	4	3.1	—	—	4	1.0
Puutarhurit ja puutarhatyöntekijät	17	13.3	15	5.7	32	8.2
Karjakot	2	1.6	51	19.4	53	13.6
Meijeriköt	—	—	—	—	—	—
Muut maataloustyöntekijät	69	53.9	197	74.9	266	68.0
Metsätyönjohtajat	1	0.8	—	—	1	0.3
Metsätyöntekijät	35	27.3	—	—	35	8.9
Kaikkiaan	128	100.0	263	100.0	391	100.0

Maatalousosaston aikaansaamien työnvälitysten lukumäärä ilmenee seuraavasta yhdistelmästä, jossa työnvälitykset on jaettu kuukausittain:

Kuukausi	Välityksiä kaikkiaan			Välityksistä muihin kuntiin toimitettuja		
	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki
Tammikuu	3	2	5	3	2	5
Helmikuu	3	7	10	3	7	10
Maaliskuu	23	6	29	23	6	29
Huhtikuu	21	6	27	19	6	25
Toukokuu	6	11	17	5	10	15
Kesäkuu	1	8	9	1	8	9
Heinäkuu	—	—	—	—	—	—
Elokuu	3	4	7	3	4	7
Syyskuu	1	2	3	1	2	3
Lokakuu	3	9	12	3	8	11
Marraskuu	3	10	13	3	10	13
Joulukuu	—	1	1	—	1	1
Koko vuosi	67	66	133	64	64	128
%	50.4	49.6	100.0	50.0	50.0	100.0

Taulukosta ilmenee, että työnvälitysten kokonaisluku oli 133, josta miesten paikkoja 67 eli 50.4 ja naisten paikkoja 66 eli 49.6 %. Muihin kuntiin toimitettiin 128 välitystä, mikä luku on 96.2 % välitysten yhteissummasta. Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna olivat seuraavat:

	1943		1942		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten välitykset	67	50.4	172	34.5	—105	—61.1
Naisten välitykset	66	49.6	327	65.5	—261	—79.8
Yhteensä	133	100.0	499	100.0	—366	—73.3

Miesten työnvälitykset olivat edellisestä vuodesta vähentyneet 105 eli 61.1 %, naisten 261 eli 79.8 % ja kokonaismäärä 366 eli 73.8 %.

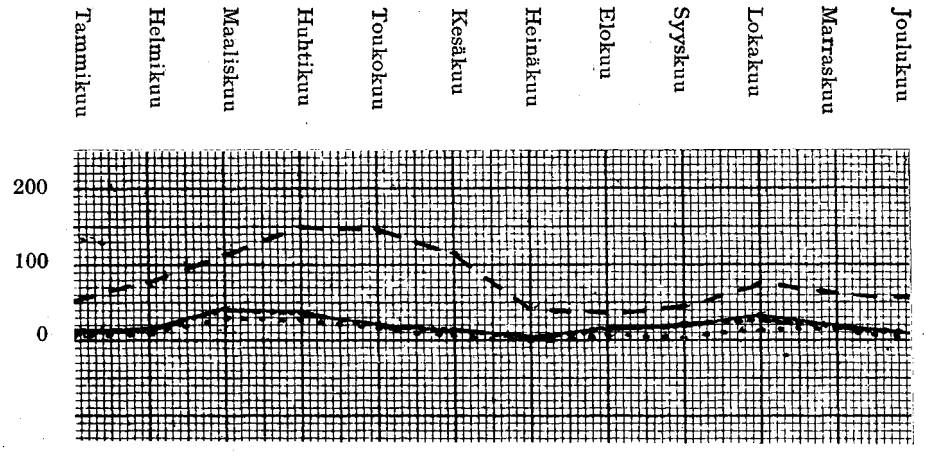
Välitykset jakaantuivat ammattiryhmittäin seuraavasti:

Ammattiala	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Tilanhoitajat ja työnjohtajat	1	1.5	—	—	1	0.8
Puutarhurit ja puutarhatyöntekijät	7	10.5	5	7.6	12	9.0
Karjakot	1	1.5	17	25.7	18	13.5
Meijeriköt	—	—	—	—	—	—
Muut maataloustyöntekijät	22	32.8	44	66.7	66	49.6
Metsätyönjohtajat	1	1.5	—	—	1	0.8
Metsätyöntekijät	35	52.2	—	—	35	26.3
Kaikkiaan	67	100.0	66	100.0	133	100.0

Eniten välityksiä oli ryhmässä Muut maataloustyöntekijät, nim. 66 eli 49.6 % koko määrästä. Lähinnä oli ryhmä Metsätyöntekijät, jossa oli 35 välitystä eli 26.3 %.

Yleiskuvan maatalousosaston toiminnasta saa seuraavasta graafillisesta esityksestä:

MAATALOUSOSASTO V. 1943

Työnhakemukset: ——— Työtä hakeneet henkilöt: — • • • — • • • —
Työpaikkatarjoukset: — — — — Välitykset: • • • • • • • •

Työvoimaosasto. Työvoimaosaston tehtävänä oli edelleen kertomusvuonna huolehtia työvelvollisuuden täytäntöönpanoon kuuluvista käytännöllisistä tehtävistä Helsingissä työvoimalautakunnan ja työvoimapäällikön antamien ohjeiden mukaan. Tärkeimpinä tehtävinä oli työvoiman turvaaminen pääkaupungin alueella toimiville eilntärkeille liike- ja teollisuuslaitoksille sekä työvoiman hankkiminen valtion töihin kunnan ulkopuolelle ja maatalouteen. Tehtävänsä täyttämiseksi osaston oli pidettävä luetteloa työvelvollisuusikäisestä työvoimasta. Marraskuun alussa toimitetun laskelman mukaan tämä kortisto käsitti 222 141 korttia seuraavan asetelman mukaan:

Työvelvollisten ikäryhmät	Miehiä	Naisia	Yhteensä
18—54 vuotiaita	63 260	126 829	190 089
55—64 »	12 246	19 094	31 340
Ikä tuntematon	225	487	712
Kaikkiaan	75 731	146 410	222 141
%	34.1	65.9	100.0

Huhti—toukokuun aikana toimeenpantiin kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön ohjeiden mukaan ja Uudenmaan I työvoimapiirin valvonnassa työvelvollisuuskutsunnat, joissa määrätyt työntekijäryhmät luokiteltiin työpaikkansa tärkeyden ja työkelpoisuuden mukaan. Kutsunnoissa tarkastettiin kaikkiaan 105 307 henkilöä, joista miehiä 33 967 ja naisia 71 340.

Työvoiman pysyttämiseksi elintärkeässä työssä kaupungin alueella työvoimalautakunta antoi työkirjoja liikkeiden ja tehtaiden palveluksessa oleville työntekijöille, joille valtioneuvoston marraskuun 19 p:nä 1943 tekemän päätöksen mukaisesti pyydettiin työvelvollisuusmääräyksiä, jotka työvoimapäällikkö oli ensin hyväksynyt. Anomuksia työvoiman sitomisesta työmääräyksellä tehtiin kertomusvuonna kaikkiaan 1 138, joissa anottiin 926 miehen ja 1 587 naisen eli yhteensä 2 513 eri henkilön määräämistä työnantajansa palvelukseen. Näiden anomusten perusteella annettiin työkirja 1 994 henkilölle, joista miehiä 828 eli 41.5 % ja naisia 1 166 eli 58.5 %.

Työvelvollisten toimittamista varten erilaisiin ajankohtaisiin töihin lähetettiin työvoimaosastolta kertomusvuoden kuluessa 34 996 kutsua, joista miehille annettuja 14 239 eli 40.7 % ja naisille annettuja 20 757 eli 59.3 %. Kutsujen perusteella virastoon saapuneille annettiin työmääräykset alla olevan taulukon mukaan:

Määrätty tehtävä	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Puolustuslaitoksen käyttöön	2 310	68	2 378
Metsätyö	1 424	—	1 424
Mottiurakka	1 057	—	1 057
Teollisuus- y.m. työ	472	711	1 183
Turve- ja metsätyö	—	163	163
Maataloustyö	8	4 793	4 801
Työleiri	—	31	31
Kaikkiaan	5 271	5 766	11 037
%	47.8	52.2	100.0

Työvoiman toimittamista sadonkorjuuajaksi maatalouteen silmällä pitäen valtioneuvosto päätti huhtikuun 9 p:nä, että työntekijä, joka työntekijäin vuosilomalain mukaan oli oikeutettu saamaan vuoden tai sitä pitemmän ajan jatkuneen työsuhteen perusteella vuosiloman, saisi vapaaseen käyttöönsä ainoastaan puolet lomastaan, kuitenkin vähintään kuusi työpäivää. Loppuosa lomasta oli annettava työntekijälle ainoastaan siinä tapauksessa, että häntä voitiin käyttää maatalous- tai metsätyössä ja että hän tänä loma-aikana palkkansa lisäksi maksettavaa kohtuullista korvausta vastaan työvoimaviranomaisten hyväksymällä tavalla osallistui sanottuun työhön tai työvelvollisena siihen määrättiin. Maanpuolustukselle tai väestön toimeentulolle tärkeässä työssä työnantajalla oli oikeus pidättää työntekijä työssään sinä aikana, joka muutoin olisi ollut luovutettava maataloustyöhön.

Lomanluovuttaja oli oikeutettu itse valitsemaan kesätyöpaikkansa edellytyksin, että vaali alistettiin työvoimaviranomaisten hyväksyttäväksi ja että työn suorittamisesta tehtiin kotikunnan työvoimapäällikölle ilmoitus. Kun kuitenkin työpaikan omakohtainen hankkiminen oli suurelle osalle helsinkiläisistä vaikeata, perustettiin työvoimaosaston alaisuuteen n.s. lomanluovutustoimisto, joka kiinteässä yhteistyössä työvoimapiirin ja Helsingin asevelipiirin talkootoimiston kanssa välitti työpaikkoja sitä haluaville. Mikäli kysymykseen tuli enintään kolmen päivän lomanluovutus, järjesti työtilaisuuden talkootoimisto.

Lomanluovutustoimiston välityksellä lähetettiin maataloustöihin yhteensä 2 305 lomanluovuttajaa, joista naisia 1 922 eli 83.4 % ja miehiä 383 eli 16.6 %. Kaikkiaan tehtiin työvoimaosastolle ilmoitus 15 302 henkilön lomanluovutuksesta. Näistä oli miehiä 3 344 eli 21.9 % ja naisia 11 958 eli 78.1 %. Anomuksesta oikeutettiin tärkeitten alojen työnantajat pidättämään työssään luovutettavan loman aikana 40 300 työntekijää, joista miehiä 14 700 eli 36.5 % ja naisia 25 600 eli 63.5 %.

Kertomusvuonna työvoimaosasto joutui käsittelemään lukuisia asioita, joista työvoimalautakunnan oli annettava lausunnot kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriölle

tai kotijoukkojen esikunnalle. Näitä työvoiman käyttöä, kotiuttamista tai lomauttamista koskevia lausuntoja annettiin kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriölle 153 ja kotijoukkojen esikunnalle 739. Palkka- y.m. suhteita koskevia työvelvollisten anomuksia lähetettiin kotijoukkojen esikunnalle 343. Ministeriölle toimitettiin vielä lausunnoilla varustettuina 199 työnantajain ja työntekijäin anomusta. Valitusasioita esitettiin työvoimalautakunnalle seuraavasti: työvelvollisuuskutsua koskevia 342, joista 195 hyväksyttiin ja 147 hyljättiin; paikanvaihtoa koskevia 494, joista 153 hyväksyttiin ja 341 hyljättiin sekä palkkasuhteita koskevia 128, joista 47 hyväksyttiin ja 81 hyljättiin.

1. Kaupungin työnvälitystoimiston menot ja tulot vuosina 1939—43

	1939	1940	1941	1942	1943
	Kokonaismenot [1], *mk*				
Yleiset osastot	832 175	859 428	1 027 007	914 980	903 213
Henkisen työn osasto	242 341	314 493	386 266	434 532	474 553
Nuoriso-osasto	224 671	213 592	269 964	344 633	594 261
Merimiesosasto	192 590	168 721	167 514	199 661	243 031
Maatalousosasto	138 672	157 667	165 328	162 478	178 511
Työvoimaosasto	—	—	—	1 567 963	6 207 877
Koko toimisto	1 630 449	1 713 901	2 016 079	3 624 247	8 601 446
	Menot, joihin valtio osallistuu, mk				
Yleiset osastot	828 016	853 094	1 022 889	912 934	902 530
Henkisen työn osasto	235 194	310 624	384 479	433 141	474 117
Nuoriso-osasto	213 626	211 881	269 271	343 844	593 804
Merimiesosasto	192 360	168 506	167 484	198 749	242 956
Maatalousosasto	138 452	157 618	165 246	161 981	177 257
Työvoimaosasto	—	—	—	[2]) 1 425 533	6 013 308
Koko toimisto	1 607 648	1 701 723	2 009 369	3 476 182	8 403 972
	Valtion suorittama korvaus, mk				
Yleiset osastot	331 206	341 237	409 156	365 174	•
Henkisen työn osasto	117 596	186 375	192 269	216 570	•
Nuoriso-osasto	106 812	105 941	134 636	171 922	•
Merimiesosasto	96 180	84 253	83 742	99 374	•
Maatalousosasto	103 839	118 213	123 934	121 486	•
Työvoimaosasto	—	—	—	[2]) 1 425 533	•
Koko toimisto	755 633	836 019	943 737	2 400 059	•
	Valtion suorittama korvaus, %				
Yleiset osastot	40.0	40.0	40.0	40.0	•
Henkisen työn osasto	50.0	60.0	50.0	50.0	•
Nuoriso-osasto	50.0	50.0	50.0	50.0	•
Merimiesosasto	50.0	50.0	50.0	50.0	•
Maatalousosasto	75.0	75.0	75.0	75.0	•
Työvoimaosasto	—	—	—	100.0	•
Koko toimisto	47.0	49.1	47.0	69.0	•

[1]) Kokonaismenoihin sisältyvät yleisellä kaluston hankinta- ja korjausmäärärahalla suoritetut kustannukset. — [2]) Tarkistettu tieto.

2. Työnhakijain luku kaupungin työnvälitystoimistossa kunkin viikon päättyessä (lauantaina klo 11.oo) v. 1943

Viikko n:o	Päivämäärä	Työnhakijoita kaikkiaan			Niistä					
					Työssä olevia			Vieraskuntalaisia		
		Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1	9/1	158	104	262	8	20	28	65	31	96
2	16/1	176	169	345	18	31	49	73	59	132
3	23/1	169	173	342	17	41	58	60	50	110
4	30/1	172	184	356	22	56	78	60	63	123
5	6/2	180	190	370	9	50	59	66	66	132
6	13/2	173	204	377	17	51	68	64	69	133
7	20/2	160	212	372	13	55	68	57	72	129
8	27/2	158	185	343	16	60	76	54	64	118
9	6/3	169	186	355	24	46	70	65	65	130
10	13/3	152	184	336	13	63	76	57	58	115
11	20/3	147	150	297	13	46	59	51	53	104
12	27/3	136	172	308	16	61	77	47	55	102
13	3/4	147	154	301	16	44	60	53	46	99
14	10/4	144	133	277	24	43	67	67	56	123
15	17/4	148	162	310	19	58	77	54	45	99
16	22/4	109	193	302	12	92	104	45	44	89
17	30/4	116	168	284	16	68	84	43	47	90
18	8/5	152	226	378	23	76	99	44	57	101
19	15/5	119	171	290	15	46	61	47	56	103
20	22/5	120	194	314	10	58	68	44	52	96
21	29/5	133	211	344	9	79	88	38	47	85
22	5/6	116	125	241	7	44	51	33	35	68
23	12/6	108	137	245	7	40	47	36	38	74
24	19/6	114	127	241	5	38	43	24	47	71
25	26/6	100	100	200	9	30	39	29	38	67
26	3/7	109	146	255	6	39	45	27	47	74
27	10/7	97	110	207	5	31	36	29	38	67
28	17/7	93	118	211	12	42	54	22	38	60
29	24/7	94	123	217	9	34	43	20	32	52
30	31/7	79	117	196	2	32	34	20	26	46
31	7/8	97	141	238	6	42	48	21	31	52
32	14/8	92	152	244	8	54	62	30	31	61
33	21/8	95	203	298	8	72	80	32	49	81
34	28/8	86	194	280	7	68	75	27	56	83
35	3/9	107	179	286	5	69	74	30	50	80
36	11/9	97	165	262	6	68	74	22	46	68
37	18/9	80	196	276	8	89	97	22	50	72
38	25/9	91	189	280	12	96	108	27	51	78
39	2/10	105	180	285	17	85	102	32	54	86
40	9/10	91	183	274	14	80	94	31	53	84
41	16/10	93	186	279	8	75	83	29	54	83
42	23/10	94	220	314	11	110	121	37	58	95
43	30/10	89	199	288	11	98	109	25	51	76
44	6/11	108	222	330	11	90	101	25	62	87
45	13/11	81	231	312	6	95	101	22	62	84
46	20/11	83	217	300	4	96	100	18	55	73
47	27/11	102	184	286	6	87	93	28	55	83
48	4/12	95	143	238	3	66	69	24	43	67
49	11/12	102	131	233	6	10	16	27	41	68
50	18/12	99	110	209	6	58	64	23	37	60
51	23/12	88	72	160	6	35	41	22	21	43
52	30/12	91	76	167	6	31	37	23	28	51

16. Urheilulautakunta

Urheilulautakunnan kertomus toiminnastaan v. 1943 oli seuraavan sisältöinen:

Urheilulautakuntaan kuuluivat v. 1943 puheenjohtajana lääketieteenlisensiaatti U. E. Tötterman, varapuheenjohtajana tarkastaja U. T. J. Siivonen sekä jäseninä pääsihteeri V. O. Leskinen, toimittaja E. A. Mannerla ja filosofianmaisteri A. H. Nygrén. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli rahatoimenjohtaja E. von Frenckell ja sihteerinä kiinteistötoimiston kansanpuisto-osaston päällikkö K. K. Soinio.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 6 kertaa ja sen kokouksissa laadittujen pöytäkirjojen pykäläluku oli 23.

Kesäkuun 30 p:nä lautakunta lähetti kaupunginhallitukselle kirjelmän, jossa painostettiin urheilulautakunnan uudelleenjärjestämisen tarpeellisuutta. Suunniteltua retkeilyn liittämistä urheilulautakunnan toimintapiiriin ei kuitenkaan pidetty suotavana vaan esitettiin, että sitä ja matkailua varten olisi perustettava erillinen lautakunta. Lautakunnan toiminnasta v. 1943 mainittakoon seuraavaa:

Talvikausi 1942/43 oli verrattain suotuisa luistelulle, mutta epäedullinen hiihdolle. Luistinradat ja hyppyrimäet olivat samat kuin edellisenäkin talvena. Urheilulautakunnan esityksesta sijoitettiin uudet, lämpimät pukusuojat viidelle kunnalliselle pienoisradalle. Kelkkamäkiä oli 16 paikassa.

Kilpailutoiminta oli edelleen hiljaista rajoittuen pääasiassa nuorten ja sotilasosastojen jalkapallo-otteluihin ja koripallosarjoihin.

Edellä mainittuja seikkoja selostetaan lähemmin kiinteistötoimiston kansanpuisto-osaston toimintakertomuksessa. [1])

V:n 1943 talousarvioon oli yksityisiä luistinratoja ylläpitävien seurojen apumaksuina merkitty 120 000 mk, joka luokkaluistelun, ratojen suuruuden ja yleisen toiminnan perusteella jaettiin eri seurojen kesken seuraavasti: Helsingfors skridskoklubb 20 500 mk, Helsingin luistelijat 39 500 mk, Kallion luistinrata 36 500 mk ja Idrottsföreningen Kamraterna 23 500 mk. Helsingin luistelijain rata tuotti tappiota, mikä johtui jääkiekkoalueen ylläpitämisestä. Kaikki muut radat tuottivat jonkun verran voittoa.

Maksuttomaan luokkaluisteluun käyttivät Helsingin kansa- ja oppikoulujen oppilaat eri ratoja seuraavasti:

	Luistinradalla käyneitä luokkia	oppilaita
Johanneksen kirkon kentän rata	226	4 937
Kaisaniemen suuri rata	300	7 507
Kallion rata	734	23 088
Väinämöisenkadun rata	162	3 869

Urheilukentät avattiin huhtikuun puolivälissä ja suljettiin lokakuun alkupäivinä. Pallokenttä avattiin kuitenkin vasta toukokuun 21 p:nä ja suljettiin syyskuun 27 p:nä. Raviradan suuria jalkapallopelialueita ei voitu lainkaan käyttää palloiluharjoituksiin, sillä ravirata luovutettiin huhtikuussa sotilastarkoituksiin.

[1]) Ks. tämän kert. II osan s. 34.

Uinnille oli kesä 1943 miltei yhtä epäedullinen kuin edellisenäkin vuonna. Sateitten runsaus ja veden lämmön alhaisuus vaikutti haitallisesti uimalaitosten ja myös uimakoulujen toimintaan. Kaikki kolme uimaseuraa voivat kuitenkin vaikeuksista huolimatta toimeenpanna uimavihkiäiset.

Uimaseurat antoivat seuraavat tilastotiedot hallussaan olevien uimalaitosten käytöstä:

Uimalaitos	Kävijöitä suunnilleen			Uimakoulun oppilaita			
	Maksavia	Maksutta käyneitä	Yhteensä	Kaikkiaan	Uimakanditaatti- ja -maisteritutkinnon suorittaneita		
					Mp.	Np.	Yhteensä
Humallahden	32 933	8 021	40 954	300	48	25	73
Mustikkamaan	10 200	4 900	15 100	476	17	36	53
Uunisaaren	23 859	9 612	33 471	149	23	24	47
Yhteensä	66 992	22 533	89 525	925	88	85	173

Uimakoulujen apumaksuja varten kertomusvuoden talousarvioon otettu 70 000 mk:n suuruinen määräraha käytettiin siten, että Helsingin uimarit saivat 16 000 mk, Helsingin työväen uimarit 18 000 mk ja Helsingfors simsällskap niminen seura 34 150 mk, josta 7 918 mk korvauksena moottoriveneliikenteen ylläpitämisestä kaupungin ja Uunisaaren välillä ja 11 232 mk sotilashenkilöiden maksuttomasta kuljettamisesta. Oy. Merenkulku—Sjötrafik ab. sai 1 850 mk uimakouluoppilaiden maksuttomasta kuljetuksesta Mustikkamaalle ja sieltä takaisin.

Kertomusvuoden talousarvioon merkitty 120 000 mk:n määräraha voimisteluseurojen työn tukemiseksi sekä 72 000 mk:n suuruinen määräraha lasten ja varhaisnuorison voimistelu- ja leikkityön edistämiseksi jaettiin seuraavasti:

	Voimisteluseurain työn tukemiseksi, mk	Lasten ja varhaisnuorison voimistelu- ja leikkityön edistämiseksi, mk	Yhteensä, mk
Voimistelu- ja urheiluseura Helsingin Kisatoverit	4 500	3 700	8 200
Helsingin työväen naisvoimistelijat	7 200	800	8 000
Helsingin työväenyhdistyksen voimistelu- ja urheiluseura Tarmo	4 600	3 400	8 000
Helsingin naisvoimistelijat	5 300	2 500	7 800
Voimisteluseura Työväen voimistelijat	6 000	1 500	7 500
Idrottsföreningen Kamraterna, Helsingfors	4 200	2 800	7 000
Idrottsklubben 32	4 200	2 800	7 000
Kronohagens idrottsförening	4 200	2 800	7 000
Voimistelu- ja urheiluseura Kullervo	3 700	3 200	6 900
Voimistelu- ja urheiluseura Helsingin Ponnistus	4 200	2 200	6 400
Voimistelu- ja urheiluseura Kotkat	3 300	2 500	5 800
Raittiusyhdistys Koiton voimistelu- ja urheiluseura Visa	3 400	2 200	5 600
Helsingfors svenska scoutdistrikt	—	5 600	5 600
Suomalainen naisvoimisteluseura	3 600	1 500	5 100
Helsingin Kisa-Veikot	2 700	2 400	5 100
Gymnastikföreningen i Helsingfors	5 000	—	5 000
Urheiluseura Helsingin Toverit	2 400	2 500	4 900
Helsingfors gymnastikklubb	4 800	—	4 800
Helsingin voimistelijat	3 100	1 400	4 500
Voimistelu- ja urheiluseura Käpylän Kunto	2 700	1 600	4 300
Toukolan voimistelu- ja urheiluseura Teräs	2 400	1 300	3 700
Helsingin voimailijat	2 000	1 500	3 500

	Voimisteluseurain työn tukemiseksi, mk	Lasten ja varhaisnuorison voimistelu- ja leikkityön edistämiseksi, mk	Yhteensä, mk
Idrottsföreningen Union	2 400	1 000	3 400
Helsingin Paini-Miehet	2 000	1 200	3 200
Helsingin nyrkkeilyseura	1 600	1 100	2 700
Arsenal	1 700	1 000	2 700
Naisvoimisteluseura Säkenet	2 300	—	2 300
Töölön voimistelu- ja urheiluseura Vesa	1 200	1 100	2 300
Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys	1 200	1 000	2 200
Helsingin jalkapalloklubi	1 100	1 000	2 100
Helsingin työväen luistelijat	1 150	900	2 050
Helsingin palloseura	1 000	1 000	2 000
Helsingin työväen hiihtäjät	—	2 000	2 000
Työväen Mailapojat	1 050	900	1 950
Voimistelu- ja urheiluseura Käpylän Urheilu-Veikot	1 000	900	1 900
Helsingin työväen nyrkkeilijät	1 200	700	1 900
Helsingin Kallion naisvoimistelijat	1 800	—	1 800
Idrottsklubben Örnen	1 800	—	1 800
Helsingin naisurheilijat	1 000	760	1 760
Töölön naisvoimistelijat	1 700	—	1 700
Helsingin lihakauppiasyhdistyksen voimistelu- ja urheiluseura Jukolan pojat	1 100	600	1 700
Voimistelu- ja urheiluseura Katajaiset	1 100	600	1 700
Helsingin atleettiklubi	1 700	—	1 700
Kenttäurheilijat	1 000	700	1 700
Käpylän naisvoimistelijat	1 400	—	1 400
Voimistelu- ja urheiluseura Pallotoverit	800	600	1 400
Suomenlinnan urheilijat	800	500	1 300
Helsingin hiihtäjät	—	1 300	1 300
Vetehiset	700	500	1 200
Voimistelu- ja urheiluseura Vauhti-Veikot	1 100	—	1 100
Lek- och idrottsutskottet av Svenskt förbund för fysisk fostran för Finlands kvinnor	—	1 000	1 000
Helsingin kuuromykkäin voimistelu- ja urheiluseura	900	—	900
Helsingin Pallonlyöjät	—	800	800
Helsingin urheilijat 41	—	800	800
Voimistelu- ja urheiluseura Helsingin Jousi	700	—	700
Eiran Kisaveikot	—	700	700
Svenska kristliga föreningen av unga män	—	640	640
Kiri-Veikot	—	500	500
Yhteensä	120 000	72 000	192 000

17. Kansanhuolto

Kansanhuoltolautakunnan kertomus toiminnastaan v. 1943 oli seuraavan sisältöinen:

Paikallisen kansanhuoltotoiminnan kehityksestä kertomusvuonna on erikoisesti mainittava, että kaupungin alue kansanhuoltohallinnosta huhtikuun 21 p:nä 1943 annetun asetuksen nojalla muodostettiin sen erilliseksi kansanhuoltopiiriksi. Kaupungin kansanhuoltolautakunta hoiti siitä lähtien sille kansanhuoltolautakuntana kuuluvien tehtävien lisäksi myös ne tehtävät, jotka voimassa olevien säännösten ja määräysten mukaisesti kuuluivat kansanhuoltopiirien toimistoille. Kesäkuun 30 p:nä kansanhuoltoministeriö vahvisti Helsingin kaupungin kansanhuollon ohjesäännön.

Säännöstelyrikoslainsäädäntö uusittiin joulukuun 30 p:nä säännöstelyrikosten rankaisemisesta annetulla lailla. Säännöstelymääräysten valvonnan tehostamiseksi uusittiin myös tarkastuksia koskeva lainsäädäntö valtioneuvoston kansanhuollon alaan kuuluvista tarkastuksista ja etsinnöistä joulukuun 30 p:nä annetulla päätöksellä.

V:n 1943 aikana metallitilanne kiristyi tuntuvasti, minkä johdosta niitä koskevaa säännöstelyä oli tiukennettava. Kuparin kotimaista kulutusta oli vähennettävä. Kansanhuoltotoimisto antoi helmikuun 12 p:nä kuparin, tinan, lyijyn ja nikkelin käyttöä rajoittavan päätöksen. Lyijyn ulkomaisen tuonnin tyrehtyessä melkein kokonaan valtioneuvosto määräsi kesäkuun 30 p:nä antamallaan päätöksellä, että alusten lyijykölit oli luovutettava säännöstelyyn. Valssilanka ja siitä valmistetut tuotteet määrättiin valtioneuvoston huhtikuun 15 p:nä antamalla päätöksellä säännöstelyn alaisiksi. Hevosenkenkien ja kengitysnaulojen säännöstely toteutettiin valtioneuvoston kesäkuun 10 p:nä antamalla päätöksellä.

Tekstiilitilanne oli vuoden alussa jatkuvasti kireä, mutta alkoi kesäkuussa kehittyä suotuisampaan suuntaan. Tähän vaikutti, paitsi ulkomainen tuonti, myös kotimaisten Kuitu oy:n ja Säteri oy:n tekokuitutuotanto.

Nahka- ja jalkinetilanne muodostui yhä vaikeammaksi. Kotimaasta säännösteltyyn kulutukseen saatujen vuotien määrä aleni edelleen, mutta Saksasta saatiin vuotia ja tekokumia huomattavasti. Säännöstelemällä ankarasti nahkajalkineiden käyttöä, m.m. ostolupia ei annettu niitä varten lainkaan kesällä, voitiin kuitenkin jalkinehuollossa välttämättömin tarve tyydyttää.

Kulutustarvikkeiden kulutuksen säännöstelystä mainittakoon, että teollisessa toiminnassa käytetyn sokerin määrää supistettiin edelleen tuontivaikeuksien kasvaessa. Makeisten valmistus lopetettiin kokonaan kesäkuussa, jolloin myös sokerin käyttö marmelaadin ja mehujen valmistukseen kiellettiin. Kahvinkorviketta, joka sisälsi 15 % kahvia, voitiin viimeisen kerran jakaa huhtikuussa. Sen jälkeen oli kaupan ainoastaan kahvinvastiketta, joka oli valmitettu viljasta ja juureksista. Maaliskuussa määrättiin maidon keräily karjanomistajilta meijerien monopoliksi ja jakelussa otettiin käytäntöön tilauskuponkimenetelmä, mikä merkitsi jakelujärjestelmän tuntuvaa tiukentumista. Perunan jakelun säännöstelystä, joka oli maassa voimassa kaikkiaan 22 kunnassa, m.m. Helsingissä, voitiin luopua huhtikuun lopussa.

Kansanhuoltolautakunta

Lautakunnan kokoonpano. Kaupunginvaltuusto valitsi lautakuntaan v:ksi 1943 puheenjohtajaksi osastonhoitaja F. J. Laakson, varapuheenjohtajaksi kauppaneuvos V. Mattisen sekä jäseniksi kaupungineläinlääkäri O. W. Ehrströmin, toimittaja Y. Kaarneen,

agronoomi R. E. Karlssonin, rovasti F. E. Liljan, toimitsija U. L. Nurmisen, toimitusjohtaja B. G. W. Sarlinin, professori P. H. Schybergsonin, toimitusjohtaja G. Strengellin ja liikenneneuvoja O. H. Träskvikin. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli sosiaali- ja opetusasiain johtaja J. W. Keto.

Jaostot. Lautakunnan keskuudestaan valitsemaan keskusjaostoon kuuluivat v:n 1943 aikana puheenjohtajana lautakunnan puheenjohtaja Laakso, varapuheenjohtajana lautakunnan varapuheenjohtaja Mattinen, kumpainenkin itseoikeutettuina jäseninä, sekä valittuina jäseninä herrat Ehrström, Nurminen ja Sarlin sekä heidän varamiehinään neiti Karlsson ja herrat Lilja ja Strengell.

Polttoainejaostoa ei kertomusvuoden aikana asetettu. Sen sijaan avusti polttoainekysymyksessä kansanhuoltolautakuntaa kaupunginhallituksen asettama polttoainetoimikunta. Sen puheenjohtajana oli pääjohtaja E. Rydman sekä jäseninä toimistopäällikkö T. Aura, kamreeri R. Estlander, isännöitsijä S. Puranen, johtaja T. Salmio ja toimittaja J. A. Savola. Varatuomari Auran erottua toimistopäällikön virasta valittiin hänen tilalleen toimikuntaan varatuomari I. Rauhanen kesäkuun 30 p:stä lukien.

Kokoukset y.m. Lautakunta kokoontui kertomusvuoden aikana yhteensä 17 kertaa. Kokouksissa käsiteltiin kaikkiaan 125 asiaa.

Toukokuun 13 p:nä lautakunta päätti lähettää kaupunginhallitukselle muutosehdotuksen kansanhuoltolautakunnan ohjesääntöön, ja marraskuun 26 p:nä päätettiin esittää kaupunginhallitukselle, että kansanhuoltotoimistoon saataisiin perustaa toinen apulaiskansanhuollonjohtajan virka.

Kertomusvuoden aikana lautakunnan kirjeenvaihto käsitti 23 670 saapunutta ja 52 053 lähtenyttä kirjettä.

Keskusjaosto kokoontui vuoden aikana yhteensä 30 kertaa ja käsitteli tällöin kaikkiaan 256 asiaa.

Kansanhuoltotoimisto

Osastot. Kansanhuoltotoimiston muodostivat kertomusvuoden aikana kanslia-, tili-, ostokortti-, ravintola-, kahvila-, siirtomaatavara-, maataloustuote-, laitos-, polttoaine-, tarkkailu-, kala-, maatalous-, vaatetus- ja pesuaineosastot sekä polttoainepäällikön kanslia. Ostokorttiosastoon kuuluivat alaosastoina Töölön ja Sörnäisten ostokorttikansliat sekä rautatieaseman ostokorttikanslia kesäkuun 15 p:stä lukien.

Henkilökunta. Kertomusvuoden aikana oli toimistopäällikkönä varatuomari I. Rauhanen ensin tammikuun 1 p:stä kesäkuun 30 p:ään viran ollessa avoinna virkaatoimittavana ja sen jälkeen heinäkuun 1 p:stä joulukuun 31 p:ään vakinaisena. Apulaistoimistopäällikkönä oli varatuomari L. Ikonen, sihteerinä varatuomari E. Sirviö sekä apulaissihteerinä hovioikeudenauskultantti L.-O. Hemming. Kansanhuoltoministeriön kesäkuun 30 p:nä vahvistamalla Helsingin kaupungin kansanhuollon ohjesäännöllä muutettiin toimistopäällikön virka kansanhuollonjohtajan viraksi ja apulaistoimistopäällikön virka apulaiskansanhuollonjohtajan viraksi. Kertomusvuoden alussa ja lopussa toimiston palveluksessa olleen henkilökunnan lukumäärä ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

Osasto	Tammikuussa	Joulukuussa
Johtajisto	4	4
Kanslia	26	26
Tiliosasto	2	2
Ostokorttiosasto	58	53
Ravintolaosasto	9	9
Kahvilaosasto	5	3
Siirtomaatavaraosasto	8	7
Maataloustuoteosasto	11	10
Laitososasto	7	6
Polttoaineosasto	11	11
Tarkkailuosasto	12	12
Kalaosasto	3	2
Maatalousosasto	3	5
Vaatetusosasto	11	11
Pesuaineosasto	6	5
Polttoainepäällikön kanslia	18	18
Yhteensä	194	184
Näistä vakinaisia		171
» tilapäisiä		13

Lisäksi oli tilapäistä henkilökuntaa ostokorttien jakelussa.

Huoneistot. Toimiston päätoimipaikka oli Hallituskadun talossa n:o 17 (Mikonkadun talossa n:o 9), ostokorttiosasto Aleksanterinkadun talossa n:ot 16—18 ja ostokorttikansliat Mannerheimintien talossa n:ot 40—42 ja Hämeentien talossa n:o 35 sekä sotilasostokorttikanslia ostokorttien ja ostolupien jakelua varten sotilaille kesäkuun 15 p:stä lukien rautatieaseman rakennuksessa.

Ostokorttien jakelu. Yleisiä ostokorttien jakeluja suoritettiin kolme, nimittäin maaliskuussa, toukokuussa ja syyskuussa, jolloin kaikkiaan 4 314 425 eri ostokorttia jaettiin, kuten seuraavasta yhdistelmästä tarkemmin ilmenee:

Korttilaji	Maaliskuussa jaettuja kortteja, kpl	Toukokuussa jaettuja kortteja, kpl	Syyskuussa jaettuja kortteja, kpl
A_1	11 945	11 991	13 667
A_2	12 994	13 119	13 495
B ...	131 660	136 477	130 615
C ...	45 401	47 599	43 959
D ...	27 164	28 002	27 916
E ...	11 621	11 668	8 894
F ...	193 055	193 580	232 612
G ...	—	—	126 031
G_1 ...	47 290	47 335	—
G_2 ...	54 070	54 116	—
K_1 ...	—	—	16 006
K_2 ...	—	—	51 483
L ...	—	—	16 385
M_1	192 992	193 503	183 720
M_2 ...	43 800	43 865	46 112
M_3 ...	3 685	3 688	4 033
M_4 ...	11 345	11 350	16 502
N_1 ...	—	—	17 312
N_2 ...	—	—	130 930
O_1 ...	—	—	232 692
R_1 ...	240 248	240 315	232 617
R_2 ...	48 227	48 313	43 223
T_1 ...	90 934	—	—
Y_1 ...	240 268	—	86 826
Y_2 ...	—	—	147 775
Yht.	1 406 699	1 084 921	1 822 805

Edellä mainitut ostokortit jaettiin eri henkilöryhmille seuraavasti:

Viljatuotteiden ja ruokaherneen hankkimiseen oikeuttavista ostokorteista annettiin A_1-kortti v. 1940 tai sen jälkeen syntyneille lapsille; A_2-kortti v. 1934, 1935, 1936, 1937, 1938 tai 1939 syntyneille lapsille; B-kortti v. 1931, 1932 tai 1933 syntyneille lapsille ja henkistä tai keveää ruumiillista työtä tekeville ja muille ostokortin saantiin oikeutetuille, joista ei ollut toisin määrätty; C-kortti a) raskaanpuoleista ruumiillista työtä tekeville miehille ja naisille, b) vuorotyössä oleville, kevyttä ruumiillista työtä tekeville, joilla ei ollut tilaisuutta ruokailuloman aikana lämpimän ruoan saantiin ja c) v. 1927, 1928, 1929 tai 1930 syntyneille lapsille; D-kortti raskasta ruumiillista työtä tekeville miehille ja raskasta tai erittäin raskasta ruumiillista työtä tekeville naisille sekä raskaana oleville naisille; sekä E-kortti erittäin raskasta ruumiillista työtä tekeville miehille.

Ravintorasvojen hankkimiseen oikeuttavista ostokorteista annettiin: F-kortti kaikille niille, jotka olivat oikeutetut saamaan ostokortit; G-kortti F-kortin lisäksi a) yksi kappale v. 1926 tai sen jälkeen syntyneille lapsille, b) yksi kappale niille, jotka tekivät raskaanpuoleista, raskasta tai erittäin raskasta ruumiillista työtä tai olivat vuorotyössä, c) kaksi kappaletta raskaana oleville tai imettäville naisille, d) sairaille henkilöille lääkärintodistuksen perusteella.

Maidon hankkimiseen oikeuttavista ostokorteista annettiin: M_1-kortti niille henkilöille, joista ei ollut toisin määrätty; M_2-kortti v. 1926 tai sen jälkeen syntyneille lapsille; M_3-kortti ensimmäisellä ikävuodella oleville lapsille; M_4-kortti M_1- tai M_2-kortin lisäksi a) yksi kappale toisella ikävuodella oleville lapsille, b) kaksi kappaletta raskaana oleville tai imettäville naisille, c) sairaille henkilöille lääkärintodistuksen perusteella.

Kutomateollisuustuotteiden, vaatetustarvikkeiden ja jalkineiden hankkimiseen oikeuttavista ostokorteista annettiin: K_1-kortti v. 1926—38 syntyneille pojille; K_2-kortti v. 1925 tai sitä ennen syntyneille miehille; N_1-kortti v. 1926—38 syntyneille tytöille; N_2-kortti v. 1925 tai sitä ennen syntyneille naisille; sekä L-kortti v. 1939 tai sen jälkeen syntyneille lapsille.

Kalan y.m. kansanhuoltoministeriön erikseen määräämän tarvikkeen hankkimiseen oikeuttava O_1-ostokortti annettiin sen kunnan alueella, jonka kansanhuoltolautakunta kortin jakaa, kaikille henkilöille.

Lihan ja lihajalosteiden hankkimiseen oikeuttavista ostokorteista annettiin: R_1-kortti kaikille niille henkilöille, jotka eivät olleet lihaan nähden omavaraisia, R_2-kortti R_1-kortin lisäksi a) yksi kappale raskasta ruumiillista työtä tekeville miehille sekä raskasta tai erittäin raskasta ruumiillista työtä tekeville naisille ja b) kaksi kappaletta erittäin raskasta ruumiillista työtä tekeville miehille.

Tupakkavalmisteiden sijasta annettavan lisäsokerinmäärän ja muiden kansanhuoltoministeriön kulloinkin erikseen määräämien tarvikkeiden hankkimiseen oikeuttavista ostokorteista annettiin: Y_1-kortti v. 1922 tai sitä ennen syntyneille mieshenkilöille ja niille v. 1918 tai sitä ennen syntyneille naishenkilöille, jotka olivat aikaisemmin saaneet tupakkavalmisteiden hankkimiseen oikeuttavan ostokortin; sekä Y_2-kortti niille, joilla ei ollut oikeutta saada taikka eivät halunneet Y_1-korttia.

Tupakkavalmisteiden hankkimiseen oikeuttavat maaliskuun jakelussa jaetuista ostokorteista T_1-kortti annettiin samoille henkilöille kuin Y_1-korttikin.

Ostoluvat. Eri osastoilta annettiin yhteensä 363 500 ostolupaa, jotka koskivat alla mainittuja tarvikemääriä:

Kahvilaosastolta:

Kahvimaitoa	971 715.00	ltr
Kahvinvastiketta	166 771.00	kg
Keinomehuja	386.00	ltr
Lihaa	235 859.00	mk
Maitoa	164 602.00	ltr
Makeisia	1 455.00	kg
Perunajauhoja	639.00	»
Perunoita	422 587.00	»
Ravintorasvaa	722.00	»
Ruokarasvaa	529.00	»
Ruokajuurikkaita	22 554.00	»
Tupakkavalmisteita	297 011.00	pistettä
Viljatuotteita	347 310.00	kg
Ostolupia yhteensä	21 827	kpl

Kalaosastolta:

Kalaa	3 187.00	kg
Ostolupia yhteensä	69	kpl

Laitososastolta:

Hedelmiä	4 545.00	kg
Juustoa	10 982.00	»
Kahvinvastiketta	33 883.00	»
Kalaa	13 408.00	»
Lihaa	4 025 804.00	mk
Maitoa	2 528 136.00	ltr
Makeisia	1 623.00	kg
Margariinia	2 136.00	»
Marmelaadia	10 500.00	»
Perunajauhoja	1 704.00	»
Perunoita	1 943 094.00	»
Saippuaa	14 414.00	»
Sakariinia	80 525.00	pussia
Sipulia	3 573.00	kg
Sokeria	117 352.00	»
Teetä	0.50	»
Tupakkavalmisteita	45 252.00	pistettä
Viljatuotteita	1 303 053.00	kg
Voita	108 598.00	»
Ostolupia yhteensä	63 004	kpl

Maatalousosastolta:

Galvanoitua levyä	448.00	kg
Glasuriittia	1 660.00	»
Hartsiöljyvernissaa	15 614.00	»
Heiniä	341 581.00	»
Kaurasuurimoita	10 609.00	»
Leseitä	4 565.00	»
Lihaa	1 231.00	»
Luita	286.00	kg
Maaliöljyvernissaa	314.00	»
Maitoa	1 303.00	ltr
Mustaa levyä	349.00	kg
Nauloja	1 856.00	»
Rehukauraa	142.040.00	»
Seissiä	7 281.00	»
Siemenhernettä	707.00	»
Siemenkauraa	562.00	»
Siemenperunaa	12 102.00	»
Siemenvehnää	57.00	»
Sinkkilevyä	2 025.00	»
Suopaa	407.00	»
Timoteinsiementä	667.00	»
Tärpättiä	3 996.00	»
Vehnäjauhoja	10.00	»
Y-lannosta	103 121.00	»
Ostolupia yhteensä	11 377	kpl

Maataloustuoteosastolta:

Juustoa	29 002 00	kg
Kermaa	35 314.00	pulloa
Lihaa	57 595 276.00	mk
Luita	460 004.00	kg
Maitoa	67 338 495.00	ltr
Makeisia	38 714.00	kg
Marmelaadia	155 512.00	»
Munia	296 072.00	»
Perunoita ja ruokajuurikasveja	76 679 933.00	»
Ruokarasvaa	8 232.00	»
Sakariinia	123 271.00	pussia
Sokeria ja siirappia	37 313.00	kg
Viljatuotteita	39 566 281.00	»
Voita	2 599 033.00	»
Ostolupia yhteensä	12 792	kpl

Pesuaineosastolta:

Nestesaippuaa	4 618.00	kg
Pesupulveria	1 604.00	»
Saippuaa	120 682.00	»
Suopaa	23 319.00	»
Ostolupia yhteensä	32 136	kpl

Polttoaine- ja kuljetusosastolta:

Antrasiittia	215.00	hl
Bensiiniä	26 084.00	ltr
Halkoja	133 362.00	m^3
Kivihiiltä	4 732.79	tonnia

Koksia	52 177.89	tonnia
Polkupyörärenkaita	7 096	kpl
Saippuaa	2 283.25	kg
Suodatinpusseja	10 986.00	pistettä
Valopetroolia	5 298.00	ltr
Voiteluöljyä	1 625.00	kg
Ostolupia yhteensä	73 605	kpl

Ravintolaosastolta:

Juustoa	5.00	kg
Kahvimaitoa	1 745 068.00	ltr
Kahvinvastiketta	268 736.00	kg
Lihaa	4 418 899.00	mk
Luurasvaa	1 987.00	kg
Maitoa	2 207 121.00	ltr
Makeisia	472.00	kg
Perunoita ja ruokajuurikasveja	3 675 828.00	»
Perunajauhoja	5 533.00	»
Ruokarasvaa	6 622.00	»
Tupakkavalmisteita	1 378 611.00	pistettä
Viljatuotteita	1 874 980.00	kg
Voita	16 925.00	»
Ostolupia yhteensä	36 770	kpl

Siirtomaatavaraosastolta:

Kahvinvastiketta	1 375 455.00	kg
Kuivattuja hedelmiä	87 259.00	»
Makeisia	528 024.00	»
Marmelaadia	571 206.00	»
Munia	819.00	»
Omenia, ulkolaisia	110 505.00	»
Ovomaltinea	32 208.00	tölkkiä
Pullokermaa	7 701.00	pulloa
Ravintorasvaa	71 657.00	kg
Saippuavalmisteita	328 350.00	»
Sakariinia	1 578 358.00	pussia
Sokeria	4 360 506.00	kg
Tupakkavalmisteita	40 829 466.00	pistettä
Viljatuotteita	13 519 789.00	kg
Ostolupia yhteensä	65 713	kpl

Vaatetusosasto myönsi yhteensä 46 207 ostolupaa vastaten 3 028 435 pistettä, niistä kuluttajille ilman tilitysvelvollisuutta 32 327 ostolupaa vastaten 1 221 699 pistettä ja elinkeinonharjoittajille y.m. tilitysvelvollisuutta vastaan 13 880 ostolupaa vastaten 1 806 736 pistettä.

Yhteensä myönnettiin ostolupia seuraavien tarvikemäärien hankkimiseksi:

Antrasiittia	215.00	hl
Bensiiniä	26 084.00	ltr
Galvanoitua levyä	448.00	kg
Glasuuriittia	1 660.00	»
Halkoja	133 362.00	m³
Hartsiöljyvernissaa	15 614.00	kg
Hedelmiä	202 309.00	»
Heiniä	341 581.00	»
Hiilimurskaa	39 989.00	»
Juustoa	39 989.00	»
Kahvimaitoa	2 716 783.00	ltr
Kahvinvastiketta	1 844 845.00	kg
Kalaa	16 595.00	»
Kermaa	35 314.00	ltr
Kivihiiltä	4 732.79	tonnia
Koksia	52 177.89	»
Leseitä	4 565.00	kg
Lihaa	66 288 148.00	mk
Liisterijauhoja	10.00	kg
Luita	460 290.00	»
Luurasvaa	1 987.00	»
Maaliöljyä	314.00	ltr
Maitoa	72 239 657.00	»
Makeisia	570 288.00	kg
Margariinia ja ravintorasvaa	74 515.00	»
Marmelaadia	737 218.00	»
Mehua	386.00	pulloa
Munia	296 891.00	kg
Mustaa levyä	349.00	»
Nauloja	1 856.00	»
Ovomaltinea	32 208.00	tölkkiä
Perunajauhoja	7 876.00	kg
Perunaa ja ruokajuurikasveja	82 756 098.00	»
Pesupulveria	1 604.00	»
Polkupyöränrenkaita	7 096.00	kpl
Pullokermaa	7 701.00	pulloa
Rehukauraa	142 602.00	kg
Ruokarasvaa	15 383.00	»
Saippuaa	470 347.00	»
Sakariinia	1 782 154.00	pussia
Seissiä	7 281.00	kg
Sinkkilevyä	2 025.00	»
Sipulia	3 573.00	»
Sokeria ja siirappia	4 515 171.00	»
Suodatinpusseja	10 986.00	pistettä
Suopaa	23 726.00	kg
Teetä	0.50	»
Timoteinsiementä	667.00	»
Tupakkavalmisteita	42 550 340.00	pistettä
Tärpättiä	3 996.00	kg
Valopetroolia	5 298.00	ltr
Viljatuotteita	56 622 786.00	kg
Voita	2 724 556.00	»
Voiteluöljyä	1 625.00	»
Y-lannosta	103 121.00	»

Säännöstelyrikkomukset. Kansanhuoltolautakunnan taholta tehtiin kertomusvuoden aikana poliisilaitokselle 286 säännöstelymääräysten rikkomista koskevaa ilmoitusta. Raastuvanoikeus antoi vuoden kuluessa päätöksensä 311 säännöstelyrikkomusta koskevasta asiasta. Valtiolle tuomittiin menetetyksi omaisuutta 630 167: 45 mk:n edestä.

Toiminnan aiheuttamat kustannukset. Kertomusvuoden aikana lautakunnan toiminnasta aiheutuneet kustannukset nousivat yhteensä 9 940 766: 15 mk:aan. Kaupungin myöntämä määräraha käytettiin seuraavasti:

Menoerä		Määrärahat, mk	Menot tilien mukaan, mk	Säästö (+) tai ylitys (—), mk
Palkkiot		131 750: —	82 450: —	+ 49 300: —
Tilapäinen työvoima	[1]	6 577 534: 85	6 872 705: 40	— 295 170: 55
Kesälomasijaiset		150 000: —	150 012: 50	— 12: 50
Vuokra	[2]	520 455: —	530 205: —	— 9 750: —
Valaistus		40 000: —	44 789: 30	— 4 789: 30
Siivoaminen	[3]	25 262: —	25 498: 80	— 236: 80
Kaluston hankinta		75 000: —	60 221: 05	+ 14 778: 95
Painatus ja sidonta		180 000: —	76 277: 65	+ 103 722: 35
Tarverahat		400 000: —	427 358: 20	— 27 358: 20
Ostokorttien jakelu		800 000: —	1 671 248: 25	— 871 248: 25
Yhteensä		8 900 001: 85	9 940 766: 15	—1 040 764: 30

[1]) Siitä vuoden varrella myönnettyä lisämäärärahaa 762 478:85 mk. — [2]) S:n 61 335 mk. — [3]) S:n 7 262 mk.

18. Ammattioppilaslautakunta

Ammattioppilaslautakunnan toiminnasta v:lta 1943 saatiin seuraavat tiedot:

Lautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna insinööri E. E. Söderman puheenjohtajana sekä jäseninä kultaseppämestari F. O. Lindroos, joka samalla toimi varapuheenjohtajana, ja toimitusjohtaja U. E. Perkko työnantajain edustajina sekä ilmajarrutarkastaja J. V. Laine ja kirjansitoja F. E. Merikoski työntekijäin edustajina. Edellisen ryhmän varamiehinä olivat insinööri K. F. Kreander ja kirjapainonjohtaja J. K. V. Paasio sekä jälkimmäisen rouva L. M. Ahmala ja taidetakoja E. Mansikka. Sihteerinä toimi varatuomari T. S. Törnblom ja kanslistina rouva T. Törnblom.

Vuoden aikana pidettiin 4 kokousta. Arvostelulautakunnalla oli kaikkiaan 10 kokousta.

Kertomusvuonna luetteloitiin 91 oppisopimusta ja edellisiltä vuosilta oli jäljellä 757 sopimusta. Vuoden kuluessa päättyi 23 sopimusta ja eri syistä purettiin 10 sopimusta [1]), joten luetteloituja, voimassa olevia oppisopimuksia oli vuoden lopussa kaikkiaan 815. Ammattikokeissa hyväksyttiin kaikki kokeisiin osallistuneet 24 henkilöä. Yksi viilaajaoppilas sai kunniakirjan. Kertomusvuoden aikana luetteloidut oppisopimukset jakautuivat ammateittain seuraavasti:

Kursoojia	4	Turkkureita	1
Viilaajia	10	Latojia	15
Rautasorvaajia	9	Painajia	7
Muita konetyöntekijöitä	4	Kemigraafeja	1
Läkki- ja levyseppiä	1	Kirjansitojia	1
Sähkömonttöörejä	2	Valokuvaajia	1
Kulta- ja hopeaseppiä	1	Partureita	4
Veturinlämmittäjiä	9	Kampaajia	21
		Yhteensä	91

Luetteloiduista oppisopimuksista oli 57 miesten oppisopimuksia ja 34 naisten, joista viimeksi mainituista 8 kuului latojan, 1 kirjansitojan, 4 parturin ja 21 kampaajan ammattialaan. 10 miesoppilasta ja 26 naisoppilasta teki sopimuksen 3 vuodeksi ja 47 miesoppilasta ja 8 naisoppilasta 4 vuodeksi. Oppilaskodissa asui ja kodin ruoassa oli kaikkiaan 14 miesoppilasta ja 43 miesoppilaalla ja kaikilla 34 naisoppilaalla oli oma asunto ja talous.

---

[1]) 1 kursoojan, 2 viilaajan, 3 rautasorvaajan, 1 mallipuusepän, 1 latojan ja 2 kampaajan sopimusta.

19. Kotitalouslautakunta

Kotitalouslautakunta antoi toiminnastaan v. 1943 seuraavan selostuksen:

Lautakunnan kokoonpano. Lautakuntaan kuuluivat v. 1943 talousneuvos M. Sillanpää puheenjohtajana, talousneuvos H. Gebhard varapuheenjohtajana sekä rouva H. Brander, arkkitehti S. Lagerborg-Stenius ja rouva M. Mutikainen jäseninä. Kaupunginhallitusta edusti kokouksissa rouva M. Salmela-Järvinen ja sihteerinä toimi kotitalousneuvoja I. Grotenfelt. Lautakunta kokoontui vuoden aikana 7 kertaa. Lähetettyjen kirjeiden ja kirjelmien luku oli 92 ja saapuneiden 97.

Lautakunnan toimihenkilöt. V:n 1943 alusta perustettiin yksi uusi kotitalousneuvojan virka ja vakinaistettiin siivoojien toimet. Kotitalousneuvojaksi valittiin käsityönopettaja H. Löfgrén, joka tilapäisenä oli hoitanut kyseistä tointa sekä siivoojiksi lautakunnan entiset siivoojat. Lautakunnan vakinaisista kotitalousneuvojista käsityönopettaja I. Grotenfelt ja talousopettaja L. Virki toimivat kotitalouskerholassa Mäkelänkadun 45:ssä, talousopettaja M. Koivisto ja käsityönopettaja H. Löfgrén opetuskeittiössä Helsinginkadun 26:ssa sekä talousopettaja K. Vöry opetuskeittiössä Fredrikinkadun 16:ssa. Ylimääräisinä käsityöneuvojina toimivat rouva L. Lehtonen ja neiti A. Kautonen. Talouskurssien apuopettajana oli talousopettaja T. Lindroos. Tyttökerhojen ohjaajana toimi rouva S. Salo ja laulun opetusta hoiti keväällä neiti S. Salmio ja syksyllä rouva R. Hangasjärvi.

Opetustoiminta. Lautakunnan opetustoiminta tapahtui kuten yllä olevasta selviää seuraavissa huoneistoissa: Helsinginkadun 26:ssa olevassa opetuskeittiössä, Mäkelänkadun 45:ssä olevassa kotitalouskerholassa ja Fredrikinkadun 16:ssa olevassa opetuskeittiössä. Kun ensiksi mainitussa opetuspaikassa ei ollut erikoista käsityöhuonetta, sai lautakunta kaupunginhallituksen luvalla käyttää työväenopiston käsityösalia käsityönopetuksessaan.

Uutena kurssimuotona, jolla pyrittiin herättämään nuorissa naisissa kotitaloudellisia harrastuksia, olivat morsiankurssit, joilla kotitalousopetuksen ohessa pidettiin yhteiskunnallisia aiheita käsittävä luentosarja. Luentojen aiheina olivat koti ja yhteiskunta, avioliittolainsäädäntö, terveydenhoito, lastenhoito, sukupuolitaudit, kodin henki, vaatteiden hoito y.m. Säästäväisyyssyistä järjestettiin luennot siten, että samanaikaisesti rinnakkaiskursseilla olleet oppilaat kokoontuivat yhteen luentoja kuulemaan. Luennoitsijoina oli alan erikoistuntijoita. Morsiankurssit herättivät suurta huomiota ja niille pyrki paljon enemmän oppilaita kuin voitiin vastaanottaa. Vuoden aikana järjestettiin 18 kurssia, joilla oli oppilaita yhteensä 232.

Kotitalouslautakunnan järjestämät morsiankurssit herättivät huomiota myöskin muilla paikkakunnilla, joilla myöskin on alettu järjestää samantapaisia kursseja.

Talousopetuksessa, morsiankurssit mukaanluettuina, järjestettiin seuraavat kurssit:

Opetusaine	Kursseja	Opastustilaisuuksia kurssia kohden	Oppilaita
Pula-ajan ruoanlaitto	20	5—12	212
Säilöntä- ja kasvisruokien valmistus	6	5	73
Talousopetus morsiamille	18	20	232
» kerhotytöille	1	5	8
» työvalmiusnaisille	1	12	18
Yhteensä	46	—	543

Ruoanlaiton, kodinhoidon ja säilöönpanon havainto-opetusta ja neuvontaa annettiin eri opetuskeittiöissä yhteensä 16 kertaa ja oli näissä tilaisuuksissa läsnä yhteensä 413 henkilöä. Mainitun neuvonnan lisäksi yleisöllä oli tilaisuus varsinkin kurssien aikana puhe-

limitse tiedustella neuvoja. Puhelintiedusteluja tehtiinkin hyvin runsaasti. Ruotsinkielisillä kursseilla, jotka pidettiin Fredrikinkadun 16:n opetuskeittiössä, oli 45 osanottajaa ja kursseja järjestettiin kaikkiaan 4.

Käsityönopetuksessa järjestettiin seuraavat kurssit:

Opetusaine	Kursseja	Opastustilaisuuksia kurssia kohden	Oppilaita
Yleinen käsityöneuvonta	24	16	608
Käsityöneuvonta tytöille	2	30	51
Hattujen valmistus	5	5	63
Peitteiden valmistus	2	5	4
Tallukoiden valmistus	7	5	121
Yhteensä	40	—	847

Koti-illat. Kerran kuukaudessa järjestettiin vuorotellen eri opetushuoneistoissa yhteisiä ohjelmallisia tilaisuuksia kurssilaisille ja kerholaisille, n.s. koti-iltoja, joihin oli vapaa pääsy. Ohjelma käsitti esitelmiä kodin, terveydenhoidon, kasvatuksen ja huoltokysymysten alalta, soittoa, laulua y.m. Koti-iltoja pidettiin kaikkiaan 5 ja osallistui niihin n. 340 henkilöä.

Kerhot. Kerhotyötä harjoitettiin lasten, nuorten tyttöjen ja äitien keskuudessa. Lasten ja tyttöjen kerhot toimivat Mäkelänkadun 45:ssä. Tytöt jaettiin iän perusteella eri ryhmiin, kertomusvuonna 8 ryhmään, joihin kuului kaikkiaan 120 tyttöä. Nuorempia ohjattiin askarteluissa ja laululeikeissä, vanhempia käsitöissä ja taloustoimissa. Kaikki tytöt harrastivat sitä paitsi urheilua ja retkeilyä ja useita urheilumerkkejä suoritettiin. Aikuisille järjestettiin eri opetuskeittiöissä kerhoja, jotka kokoontuivat kerran viikossa, n. 30 kertaa kukin. Kerhoissa harrastettiin kodinhoito- ja kasvatuskysymyksiä, kirjallisuutta ja laulua. Käpylän kansakoulussa pidettiin 15 kerhoiltaa. Kerhot järjestivät opettajiensa johdolla juhlia, tekivät retkiä sekä kävivät näyttelyissä ja teattereissa. Kerhojen jäsenmäärä oli n. 200.

Sähköhellain hankkiminen. Kun kaasutilanne jo keväällä, mutta varsinkin syksyllä oli kovin vaikea, pakoittaen lopettamaan kaikki päivisin pidettävät talouskurssit sekä usein myös iltakurssitkin, anoi lautakunta kaupunginhallitukselta lupaa saada hankkia sähköhellat opetuskeittiöihin. Anomukseen suostuttiin ja tarkoitusta varten myönnettiin 19 000 mk:n suuruinen määräraha.

Menot. Seuraava taulukko osoittaa, missä määrin lautakunnan käytettävissä olevia määrärahoja käytettiin:

Menoerä	Määrärahat	Todelliset menot	Säästetty (+) tai ylitetty määrä (—)
	Markkaa ja penniä		
Palkkiot	9 000 —	7 975 —	+ 1 025 —
Sääntöpalkkaiset virat	[1]) 326 578 25	326 578 25	— —
Tilapäistä työvoimaa	120 940 —	127 132 —	— 6 192 —
Vuokra	[2]) 94 152 —	94 152 —	— —
Lämpö	19 000 —	15 012 70	+ 3 987 30
Valaistus	4 000 —	4 254 80	— 254 80
Siivoaminen	2 500 —	2 436 80	+ 63 20
Kaluston kunnossapito	3 000 —	2 491 65	+ 508 35
Painatus ja sidonta	5 000 —	368 50	+ 4 631 50
Tarverahat	12 000 —	9 793 15	+ 2 206 85
Tarveaineet kurssitoimintaa ja havainto-opetusta varten	80 000 —	53 555 45	+26 444 55
Yhteensä	676 170 25	643 750 30	+32 419 95

Tulot. Erilaisista kursseista oli tuloja 45 633 mk.

[1]) Tähän sisältyy 115 478: 25 mk lisämäärärahoja. — [2]) S:n 5 592 mk.

20. Kaupunginkirjasto

Kaupunginkirjaston johtokunnan kertomus [1]) v:lta 1943 oli seuraavan sisältöinen:

Johtokunta. Johtokuntaan kuuluivat filosofiantohtori A. H. Bergholm puheenjohtajana, levikkipäällikkö V. Aronen varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä filosofianlisensiaatti R. Meinander, rouva E. Peräläinen ja valtionsyyttäjä A. Planting. Kaupunginhallituksen edustajana kirjaston johtokunnassa oli sosiaalijohtaja J. W. Keto. Johtokunta kokoontui kertomusvuonna 7 kertaa.

Henkilökunta. Kirjastoapulainen, filosofianmaisteri S. Groundstroem sai pyynnöstä eron virastaan toukokuun 1 p:stä lukien. Virkaikälain perusteella erosivat viroistaan amanuenssi F. Vikman kesäkuun 1 p:stä ja amanuenssi V. Dahlberg heinäkuun 1 p:stä lukien. Johtokunta nimitti kesäkuun 16 p:nä avoinna olleeseen kirjastoapulaisenvirkaan ylioppilas S. Korpi-Anttilan. Kaupunginvaltuuston syyskuun 29 p:nä tekemällä päätöksellä perustettuun 5 uuteen kirjastoapulaisenvirkaan johtokunta nimitti joulukuun 7 p:nä filosofianmaisterit E. Aaltosen, V. Koposen, E. Langin ja E. Seppäsen sekä ylioppilas A. Hormion.

Sairaslomaa myönnettiin 43 virkailijalle 85 eri tapauksessa yhteensä 4 516 työtuntia. V. 1942 vastaavat luvut olivat 37, 62 ja 3 639.

Aukioloajat. Pääkirjastossa ja Kallion haarakirjastossa aikuisten lainausosastot olivat avoinna klo 10—20 ja lasten osastot klo 12—20. Sunnuntaisin lainausosastot olivat avoinna klo 16—19. Opintosali ja lukusalit olivat avoinna arkipäivisin ja sunnuntaisin klo 10—22. Pyhä- ja juhlapäivinä kirjasto oli avoinna seuraavasti: uudenvuodenpäivänä, pitkäperjantaina, pääsiäispäivänä ja helluntaipäivänä lukusalit klo 15—20, vappuna ja itsenäisyyspäivänä lukusalit klo 10—20, juhannusaattona ja juhannuspäivänä sekä jouluaattona ja joulupäivänä kiinni, muina pyhinä niinkuin sunnuntaisin. Töölön, Vallilan ja Eteläisen haarakirjastojen lainausosastot olivat avoinna klo 15—20 sekä Käpylän ja Pasilan klo 17—20.

Lainaus. Kirjalainojen lukumäärä v. 1943 ja 1942 oli seuraava:

	1943		1942	
	Kaikkiaan	Keskimäärin lainauspäivää kohden	Kaikkiaan	Keskimäärin lainauspäivää kohden
Pääkirjasto	406 203	1 191	422 478	1 235
Kallion haarakirjasto	237 960	698	237 888	696
Töölön »	50 553	149	66 485	195
Vallilan »	62 995	185	58 901	173
Käpylän »	24 796	73	27 095	79
Pasilan »	12 107	35	11 681	34
Eteläinen »	24 753	73	22 037	65
Yhteensä	819 367	2 404	846 565	2 477

Lainauspäivien lukumäärä oli pääkirjastossa ja Kallion haarakirjastossa 341, Töölön haarakirjastossa 338, Vallilan ja Käpylän haarakirjastoissa 340, Pasilan haarakirjastossa 342 ja Eteläisessä haarakirjastossa 339.

Suurin määrä päivässä annettuja kirjalainoja oli 4 110 oltuaan v. 1942 4 309.

Aikuisille sekä lapsille ja nuorisolle annettujen kirjalainojen välinen suhde käy ilmi seuraavasta taulukosta:

[1]) Kertomukseen liittyvät taulukkotiedot lainausliikkeestä sekä käynneistä lukusaleissa on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1944/45.

	Aikuisten kirjalainat		Lasten ja nuorison kirjalainat		Kirjalainat kaikkiaan
	Luku	%	Luku	%	
Pääkirjasto	329 440	81.1	76 763	18.9	406 203
Kallion haarakirjasto	153 882	64.7	84 078	35.3	237 960
Töölön »	34 196	67.6	16 357	32.4	50 553
Vallilan »	34 510	54.8	28 485	45.2	62 995
Käpylän »	12 468	50.3	12 328	49.7	24 796
Pasilan »	5 903	48.8	6 204	51.2	12 107
Eteläinen »	12 299	49.7	12 454	50.3	24 753
Yhteensä	582 698	71.1	236 669	28.9	819 367

V. 1942 lainattiin aikuisille 601 545 nidosta eli 71.1 % ja lapsille ja nuorisolle 245 020 nidosta eli 28.9 %.

Kaunokirjallisuuden ja tietokirjallisuuden välinen suhde selviää seuraavasta taulukosta, jossa myöskin on otettu huomioon aikuisille sekä lapsille ja nuorisolle annettujen lainain välinen ero:

	Aikuisten kirjalainat				Lasten ja nuorison kirjalainat				Kirjalainat kaikkiaan			
	Kaunokirjallisuus		Tietokirjallisuus		Kertomakirjallisuus		Tietokirjallisuus		Kauno- ja kertomakirjallisuus		Tietokirjallisuus	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Pääkirjasto	203 287	61.7	126 153	38.3	53 633	69.9	23 130	30.1	256 920	63.2	149 283	36.8
Kallion haarakirjasto	109 665	71.3	44 217	28.7	61 751	73.4	22 327	26.6	171 416	72.0	66 544	28.0
Töölön »	24 593	71.9	9 603	28.1	12 036	73.6	4 321	26.4	36 629	72.5	13 924	27.5
Vallilan »	25 255	73.2	9 255	26.8	21 745	76.3	6 740	23.7	47 000	74.6	15 995	25.4
Käpylän »	8 850	71.0	3 618	29.0	9 745	79.0	2 583	21.0	18 595	75.0	6 201	25.0
Pasilan »	3 760	63.7	2 143	36.3	4 297	69.3	1 907	30.7	8 057	66.5	4 050	33.5
Eteläinen »	7 678	62.4	4 621	37.6	8 791	70.6	3 663	29.4	16 469	66.5	8 284	33.5
Yhteensä	383 088	65.7	199 610	34.3	171 998	72.7	64 671	27.3	555 086	67.7	264 281	32.3

V. 1942 lainattiin kaikkiaan 586 692 nidosta eli 69.3 % kaunokirjallisuutta sekä 259 873 eli 30.7 % tietokirjallisuutta. Lainatun kaunokirjallisuuden ja tietokirjallisuuden välinen suhde muuttui siten kertomusvuonna jonkin verran jälkimmäisen eduksi. Kun otetaan huomioon, että romaani luetaan muutamassa päivässä, kun sen sijaan tietokirjan lukemiseen menee viikkoja ja sitä luetaan kertaillenkin, ei tämä prosenttiluku tietenkään ilmaise tieto- ja kaunokirjallisuuden harrastuksen välistä todellista suhdetta.

Erikielisen kirjallisuuden lainausta valaisee seuraava taulukko:

	Suomenkielinen kirjallisuus		Skandinaavinen kirjallisuus		Muunkielinen kirjallisuus		Kirjalainat kaikkiaan
	Luku	%	Luku	%	Luku	%	
Pääkirjasto	244 231	60.1	141 955	35.0	20 017	4.9	406 203
Kallion haarakirjasto	214 867	90.3	22 853	9.6	240	0.1	237 960
Töölön »	32 972	65.2	17 530	34.7	51	0.1	50 553
Vallilan »	53 937	85.6	8 924	14.2	134	0.2	62 995
Käpylän »	21 019	84.8	3 777	15.2	—	—	24 796
Pasilan »	10 288	85.0	1 819	15.0	—	—	12 107
Eteläinen »	18 302	73.9	6 451	26.1	—	—	24 753
Yhteensä	595 616	72.7	203 309	24.8	20 442	2.5	819 367

Kaikilta lainausosastoilta lainattiin v. 1942 suomenkielistä kirjallisuutta 614 304 nidosta eli 72.6 %, skandinaavista kirjallisuutta 210 642 nidosta eli 24.9 % ja muunkielistä kirjallisuutta 21 619 nidosta eli 2.5 %.

Kirjavaraston eri kirjallisuusluokista lainattujen nidosten luku ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

Kirjallisuusluokka	Pääkirjasto	Kallion haarakirjasto	Töölön haarakirjasto	Vallilan haarakirjasto	Käpylän haarakirjasto	Pasilan haarakirjasto	Eteläinen haarakirjasto	Kirjalainat kaikkiaan	%
000. Ensyklopedia	7 487	5 357	960	1 313	430	662	879	17 088	2.1
100. Filosofia, kulttuuri, kasvatustiede	10 197	2 400	652	542	129	32	181	14 133	1.7
200. Uskonnot, mytologia	5 180	1 169	199	216	47	33	136	6 980	0.9
300. Yhteiskuntatieto	11 620	4 029	1 519	1 796	690	482	747	20 883	2.6
400. Maantiede, matkat, kansatiede	22 456	12 713	2 389	2 699	1 330	742	1 390	43 719	5.3
500. Matematiikka, luonnontieteet	13 350	5 878	1 130	1 259	508	336	495	22 956	2.8
600. Lääketiede, tekniikka, talous	16 064	6 894	1 001	1 322	674	228	647	26 830	3.3
700. Taide, liikuntakasvatus	11 234	5 212	1 131	1 212	428	232	577	20 026	2.4
800. Kirjallisuudenhistoria, kielitiede	14 450	4 768	1 017	867	354	188	351	21 995	2.7
900. Historia, elämäkerrat, sukututkimus	37 245	18 124	3 926	4 769	1 611	1 115	2 881	69 671	8.5
0—9. Kaunokirjallisuus	256 920	171 416	36 629	47 000	18 595	8 057	16 469	555 086	67.7
Yhteensä	406 203	237 960	50 553	62 995	24 796	12 107	24 753	819 367	100.0

Lainaajat. Kotilainoja sai kaikkiaan 41 763 henkilöä, joista 8 214 oli uusia lainaajia. Seuraavassa taulukossa on lainaajia koskevia tietoja:

	Aikuiset					Lapset ja nuoriso					Kaikon kaikkiaan
	Miehiä	%	Naisia	%	Yhteensä	Poikia	%	Tyttöjä	%	Yhteensä	
	Lainaajia, joiden äidinkieli oli suomi										
Pääkirjasto	4 289	36.3	7 533	63.7	11 822	1 262	61.0	808	39.0	2 070	13 892
Kallion haarakirjasto	2 850	36.3	5 010	63.7	7 860	1 380	58.6	973	41.4	2 353	10 213
Töölön »	344	33.0	698	67.0	1 042	362	61.8	224	38.2	586	1 628
Vallilan »	540	38.8	852	61.2	1 392	403	53.9	345	46.1	748	2 140
Käpylän »	333	40.4	491	59.6	824	285	53.7	246	46.3	531	1 355
Pasilan »	81	37.2	137	62.8	218	66	46.2	77	53.8	143	361
Eteläinen »	156	33.5	309	66.5	465	130	56.0	102	44.0	232	697
Yhteensä	8 593	36.4	15 030	63.6	23 623	3 888	58.4	2 775	41.6	6 663	30 286
	Lainaajia, joiden äidinkieli oli ruotsi										
Pääkirjasto	2 912	38.6	4 626	61.4	7 538	643	57.8	470	42.2	1 113	8 651
Kallion haarakirjasto	276	41.6	387	58.4	663	87	54.0	74	46.0	161	824
Töölön »	202	35.8	362	64.2	564	172	52.1	158	47.9	330	894
Vallilan »	73	34.0	142	66.0	215	69	54.3	58	45.7	127	342
Käpylän »	69	35.0	128	65.0	197	27	49.1	28	50.9	55	252
Pasilan »	15	38.5	24	61.5	39	11	57.9	8	42.1	19	58
Eteläinen »	59	34.7	111	65.3	170	39	44.8	48	55.2	87	257
Yhteensä	3 606	38.4	5 780	61.6	9 386	1 048	55.4	844	44.6	1 892	11 278
	Lainaajia, joiden äidinkieli oli jokin muu kieli										
Pääkirjasto	107	55.4	86	44.6	193	1	16.7	5	83.3	6	199
	Lainaajia kaikkiaan										
Pääkirjasto	7 308	37.4	12 245	62.6	19 553	1 906	59.8	1 283	40.2	3 189	22 742
Kallion haarakirjasto	3 126	36.7	5 397	63.3	8 523	1 467	58.4	1 047	41.6	2 514	11 037
Töölön »	546	34.0	1 060	66.0	1 606	534	58.3	382	41.7	916	2 522
Vallilan »	613	38.1	994	61.9	1 607	472	53.9	403	46.1	875	2 482
Käpylän »	402	39.4	619	60.6	1 021	312	53.2	274	46.8	586	1 607
Pasilan »	96	37.4	161	62.6	257	77	47.5	85	52.5	162	419
Eteläinen »	215	33.9	420	66.1	635	169	53.0	150	47.0	319	954
Kaikkiaan	**12 306**	**37.1**	**20 896**	**62.9**	**33 202**	**4 937**	**57.7**	**3 624**	**42.3**	**8 561**	**41 763**

V. 1942 oli lainaajien lukumäärä 42 888, joista 30 769:llä eli 71.7 %:lla oli äidinkielenä suomi, 11 873:lla eli 27.7 %:lla ruotsi ja 246:lla eli 0.6 %:lla jokin muu kieli. Vastaavat kertomusvuotta koskevat prosenttiluvut ovat 72.5, 27.0 ja 0.5. Suomenkielisten lainaajien lukumäärä lisääntyi siis 0.8 % ruotsinkielisten vähentyessä 0.7 %. Aikuisten ja nuorten lainaajien suhdeluku muuttui aikuisten eduksi; aikuisten prosenttiluku oli 79.5 (78.9 v. 1942) ja nuorten 20.5 (21.1 v. 1942). Miesten ja naisten lukumäärää osoittavat prosenttiluvut olivat edellisten 37.1 (38.9 v. 1942) ja jälkimmäisten 62.9 (61.1 v. 1942). Nuorista lainaajista oli 57.7 % (57.6 % v. 1942) poikia ja 42.3 % (42.4 % v. 1942) tyttöjä.

Lukusalit. Pääkirjaston opintosali, yleinen lukusali, sanomalehtisali ja lasten lukusali olivat avoinna 361 päivänä. Kallion haarakirjastossa oli aikuisten lukusali, sanomalehtisali ja lasten lukusali avoinna 361 päivänä. Töölön haarakirjastossa oli sanomalehtisali avoinna 361 päivänä ja lasten lukusali 360 päivänä. Vastaavat aukiolopäivät olivat Vallilassa 360 ja 359, Käpylässä 361 ja 360, Pasilassa 361 ja 360 ja Eteläisessä haarakirjastossa 361 ja 356.

Lukusalikäyntien lukumäärä v. 1943 ja v. 1942 käy ilmi seuraavasta taulukosta:

	Opintosali		Aikuisten lukusalit		Sanomalehtisalit		Lasten lukusalit		Käyntejä kaikkiaan	
	1943	1942	1943	1942	1943	1942	1943	1942	1943	1942
Pääkirjasto	29 013	21 603	35 388	29 172	122 275	150 756	36 148	43 262	222 824	244 793
Haarakirjastot:										
Kallion »	—	—	18 227	17 755	122 914	129 116	61 750	54 851	202 891	201 722
Töölön »	—	—	—	—	31 171	33 073	12 934	13 079	44 105	46 152
Vallilan »	—	—	—	—	131 132	116 055	24 790	24 204	155 922	140 259
Käpylän »	—	—	—	—	113 986	105 797	11 850	6 634	125 836	112 431
Pasilan »	—	—	—	—	11 092	9 709	5 797	5 331	16 889	15 040
Eteläinen »	—	—	—	—	53 385	53 146	1 858	1 877	55 243	55 023
Yhteensä	29 013	21 603	53 615	46 927	585 955	597 652	155 127	149 238	823 710	815 420

Lukusalikäyntien päivittäinen keskimäärä oli seuraava:

	1943	1942
Pääkirjasto	618	684
Kallion haarakirjasto	562	564
Töölön »	122	129
Vallilan »	434	392
Käpylän »	349	314
Pasilan »	47	42
Eteläinen »	153	153
Yhteensä	2 285	2 278

Vuoden kuluessa ilmestyneitä aikakaus- ja sanomalehtiä oli lukusaleissa yleisön käytettävinä seuraava määrä:

	Aikakauslehtiä		Sanomalehtiä	
	luku	kpl	luku	kpl
Pääkirjasto	270	304	72	93
Kallion haarakirjasto	211	238	33	54
Töölön »	75	76	26	30
Vallilan »	87	88	24	37
Käpylän »	58	58	20	24
Pasilan »	55	55	20	20
Eteläinen »	56	57	17	32

Kirjavarasto. Kirjaston luetteloista poistettiin 8 448 loppuunkulunutta nidosta, joista 5 844 oli kuulunut pääkirjastoon, 726 Kallion haarakirjastoon, 1 811 Töölön haarakirjastoon, 30 Vallilan haarakirjastoon, 6 Käpylän haarakirjastoon ja 31 Pasilan haarakirjastoon.

Kirjastoon luetteloitiin ja hankittiin 13 860 uutta nidosta. Luetteloitu kirjavarasto käsitti kertomusvuoden alussa 282 136 nidosta ja vuoden lopussa 287 548 nidosta. Viimeksi mainituista oli 159 412 eli 55.4 % suomenkielistä, 115 652 eli 40.2 % skandinaavista ja 12 484 eli 4.4 % muunkielistä kirjallisuutta.

Kertomusvuoden päättyessä kirjavarasto jakaantui eri luokkiin seuraavasti:

		Nidoksia	%
000.	Ensyklopedia	1 540	0.5
100.	Filosofia, kulttuurihistoria, kasvatustiede	1 174	0.4
200.	Uskonnot, mytologia	1 220	0.4
300.	Yhteiskuntatieto	3 035	1.1
400.	Maantiede, matkat, kansatiede	1 517	0.5
500.	Matematiikka, luonnontieteet	1 231	0.4
600.	Lääketiede, tekniikka, talous	2 766	1.0
700.	Taide, liikuntakasvatus	1 604	0.6
800.	Kirjallisuudenhistoria, kielitiede	1 553	0.5
900.	Historia, elämäkerrat, sukututkimus	3 406	1.2
0—9.	Kaunokirjallisuus	17 744	6.2
I.	Uskonnot	8 984	3.1
II.	Historia, arkeologia ja elämäkerrat	26 179	9.1
III.	Maantiede, kansatiede, antropologia ja matkakertomukset	14 621	5.1
IV.	Romaanit, kertomukset ja sadut	89 189	31.0
V.	Runot, näytelmät, albumit sekä kirjallisuudenhistoria ja taide	29 179	10.2
VI.	Luonnontiede, matematiikka, lääketiede ja teknologia	15 471	5.4
VII.	Oikeus- ja valtiotiede, yhteiskunnalliset kysymykset ja talous	16 712	5.8
VIII.	Kielitiede	4 137	1.4
IX.	Filosofia, siveysoppi, kasvatus, kirja- ja kirjastotiede, urheilu sekä muut sekalaiset aineet	16 033	5.6
X.	Lukusaleihin sijoitettu kirjallisuus (hakuteokset, sidotut aikakaus- ja sanomalehdet y.m.)	30 253	10.5
	Yhteensä	287 548	100.0

Pääkirjaston ja haarakirjastojen kesken kirjavarasto jakaantui seuraavasti:

	1943		1942	
	Nidoksia	%	Nidoksia	%
Pääkirjasto	158 850	55.2	157 554	55.8
Kallion haarakirjasto	68 726	23.9	66 231	23.5
Töölön »	20 198	7.0	21 092	7.5
Vallilan »	17 963	6.3	17 163	6.1
Käpylän »	10 008	3.5	9 452	3.3
Pasilan »	5 452	1.9	6 087	2.2
Eteläinen »	6 351	2.2	4 557	1.6
Yhteensä	287 548	100.0	282 136	100.0

Kirjavaraston arvo arvioitiin kertomusvuoden alkaessa 7 162 080 mk:ksi ja vuoden päättyessä 7 271 850 mk:ksi.

Kirjalahjat. Kertomusvuonna merkittiin kirjalahjoituksia seuraavilta henkilöiltä ja laitoksilta: Ab. John Stenberg oy., rouva E. von Frenckell, näyttelijätär H.Hagelstam, Helsingin historiayhdistys, professori E. Kaila, insinööri Leino, lakitieteentohtori W. A. Palme, herra R. Pitkänen, Polttoturvetoimikunta, rouva O. Reisberg, rouva L. Snellman, filosofianmaisteri O. R. Stenberg, Suomen keskuskauppakamari, Suomen matkat, Suomen pankki, Suomen paperitehtaitten yhdistys, Suomen puuhiomoyhdistys, Svenska litteratursällskapet i Finland, Ukrainan tiedoitustoimisto, Unkarin lähetystö, neiti I. Wallenius, arkkitehti N. Wasastjerna, herra R. Weiss, teknikko E. Wikström ja Kirjoja sokeille niminen yhdistys.

Tulot. Kirjaston tulot olivat 209 389: 35 mk oltuaan v. 1942 161 200: 45 mk.

Pääkirjaston ja haarakirjastojen v:n 1943 tulojen jakautuminen selviää seuraavasta taulukosta:

	Pääkirjasto	Kallion haarakirjasto	Töölön haarakirjasto	Vallilan haarakirjasto	Käpylän haarakirjasto	Pasilan haarakirjasto	Eteläinen haarakirjasto	Yhteensä
	Markkaa ja penniä							
Kuukausi								
Tammikuu	15 633:50	4 299:35	537:—	805:—	375:—	281:—	246:—	22 176:85
Helmikuu	8 282:—	2 712:50	417:50	553:50	203:—	246:—	373:50	12 788:—
Maaliskuu	12 797:25	4 781:50	460:—	749:—	271:50	267:50	411:75	19 738:50
Huhtikuu	10 417:—	2 944:50	489:50	533:—	181:50	242:—	649:50	15 457:—
Toukokuu	13 531:—	3 701:50	1 184:—	934:—	333:50	264:50	1 294:—	21 242:50
Kesäkuu	9 745:—	3 276:50	643:50	820:—	275:50	239:—	1 102:—	16 101:50
Heinäkuu	9 531:50	3 063:75	745:—	718:50	358:50	264:—	316:—	14 997:25
Elokuu	9 494:50	3 039:50	835:50	1 014:50	285:50	285:—	2 213:25	17 167:75
Syyskuu	9 410:—	3 232:—	904:—	670:50	251:50	250:50	1 255:50	15 974:—
Lokakuu	9 658:—	3 222:50	831:50	735:50	351:50	250:50	1 190:50	16 240:—
Marraskuu	10 495:—	2 954:—	836:—	730:50	312:50	253:—	1 228:50	16 809:50
Joulukuu	12 574:50	3 844:50	1 130:50	1 014:50	428:50	304:—	1 400:—	20 696:50
Yhteensä	131 569:25	41 072:10	9 014:—	9 278:50	3 628:—	3 147:—	11 680:50	209 389:35
Tuloerä								
Sakkoja	121 278:50	37 857:50	8 649:50	8 267:50	3 261:50	883:50	3 676:—	183 874:—
Sekalaisia tuloja	6 297:75	2 844:60	364:50	1 011:—	316:50	2 263:50	8 004:50	21 102:35
Erääntyneitä vakuuksia	3 993:—	370:—	—:—	—:—	50:—	—:—	—:—	4 413:—
Yhteensä	131 569:25	41 072:10	9 014:—	9 278:50	3 628:—	3 147:—	11 680:50	209 389:35

Kadonneitten ja vahingoittuneiden kirjojen korvausrahoja kertyi 3 488: 45 mk.

Menot [1]) ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä, johon myös on otettu kirjastolle myönnetyt lisämäärärahat:

	Määräraha, mk	Menot, mk
Palkat, palkkiot ja sairasapu	4 256 786: 35	4 256 343: 25
Vuokrat	609 378: —	609 378: —
Lämpö	[2]) 206 860: 20	166 675: 20
Valaistus	109 749: 80	109 344: 85
Siivous	25 800: —	25 760: 05
Vedenkulutus	2 644: —	2 146: 40
Puhtaanapito	15 657: —	10 434: —
Kalusto	40 000: —	39 950: 75
Sidonta ja painatuskulut	533 000: —	[3]) 532 998: —
Tarverahat	23 000: —	22 986: 15
Kirjallisuus	900 119: 45	899 986: 20
Yhteensä	6 722 994: 80	6 676 002: 85

Kaupungin avustamat yhdistykset. Kaupunginhallitukselta avustusta saaneiden Kirjoja sokeille ja Brage nimisten yhdistysten sekä Suomen työväen arkiston ja Kasvatusopillisen kirjaston ja lukusalin apurahojen käyttö oli kirjaston johtokunnan valvonnan alainen.

Opintokerhotyö. Kirjaston yhteydessä toimiva filosofinen kerho piti vuoden kuluessa yhden yleiskokouksen sekä yhdeksän esitelmällistä psykologista kokousta. Tämän lisäksi kokoontuivat kerhon logistinen, matemaattinen ja psykologinen opintopiiri viikoittain. Elokuussa perustettiin asianharrastajien pyynnöstä lisäksi pienempi matematiikan harjoitusryhmä, jonka toiminta jatkui sitten samoin viikoittain vuoden loppuun. Jäseniä

[1]) Tähän eivät sisälly kirjastorakennusten kunnossapidosta ja palovakuutuksesta aiheutuneet kulut. — [2]) Kaupunginhallitus oikeutti siirtämään lämpötililtä 10 249: 80 mk valaistustilille. — [3]) Sidontaan käytettiin 482 399: 10 mk ja painatuksiin 50 598: 90 mk.

kerhoon ilmoittautui tämän vuoden aikana n. 100. Kokouksia pidettiin yhteensä 108. Keskimäärin oli kokouksissa läsnä 11 kerhon jäsentä. Kerhon johtajana toimi edelleen kirjastonjohtaja, filosofiantohtori U. Saarnio.

Filosofisen kirjastokerhon yleiskokouksessa joulukuun 15 p:nä taiteilija E. Seppänen-Kiiskinen selosti Rafaelia ja hänen freskoaan »Ateenan koulu», jonka suurikokoinen jäljennös saman taiteilijan hiilipiirroksena oli saatu kerhohuoneeseen. Filosofianmaisteri H. Kinos esitelmöi aiheesta Tieteen ykseys. Kokouksessa ilmestyi 6:s numero kerhon Symposion-lehteä, joka sisälsi kerholaisten kirjoituksia. Lehden toimittajana oli filosofianmaisteri S.-L. Meri, toimitussihteerinä ylioppilas K. Soura, ja lehden ulkoasusta huolehti taiteilija E. Seppänen-Kiiskinen. Kokouksen puheenjohtajana toimi filosofianmaisteri E. Wirla ja sihteerinä filosofianmaisteri E. Langi.

Psykologisessa opintopiirissä pidettiin seuraavat esitelmät: Tammikuun 28 p:nä filosofianmaisteri S.-L. Meri selosti Rohracherin teosta Die Vorgänge im Gehirn und das geistige Leben. Helmikuun 11 p:nä seurasi jatkoa edelliseen esitykseen. Helmikuun 25 p:nä keskusteltiin esitysten perusteella psykofyysillisestä probleemasta. Maaliskuun 11 p:nä filosofianmaisteri S.-L. Meri selosti saman tekijän teosta Die elektrischen Vorgänge im menschlichen Gehirn. Huhtikuun 1 p:nä filosofianmaisteri E. Langi esitelmöi aiheesta Piirteitä Spinozasta, Hilaritas-ihmisestä. Huhtikuun 15 p:nä filosofianmaisteri H. Kinos esitelmöi Eetillisistä arvoista ja tarpeista. Toukokuun 6 p:nä keskusteltiin edellisen johdosta. Toukokuun 13 p:nä ylioppilas R. Kauppi esitelmöi Historiatieteestä katsottuna hengen- ja luonnontieteiden välisen eron kannalta. Lokakuun 28 p:nä filosofianmaisteri H. Kinos puhui Niinsanotuista pahoista ihmisistä. Marraskuun 17 p:nä seurasi jatkoa edelliseen. Joulukuun 8 p:nä ylioppilas R. Kauppi esitelmöi Historiallisista joukkoliikkeistä.

Opintopiirien toiminta oli tänä vuonna järjestetty etupäässä keskustelujen muotoon, paitsi matematiikan opintopiirissä, jossa jatkettiin matematiikan ja filosofian yhteisen problematiikan tutkimista käyttäen pohjana P. Myrbergin teosta Differentiali- ja integralilaskennan oppikirja, sekä matematiikan harjoitusryhmässä, jossa tutustuttiin yksityiskohtaisesti ja käytännöllisesti infinitesimaalilaskentaan filosofianmaisteri Kinoksen ja ylioppilas Kaupin opastuksella.

21. Kaupunginmuseo

Kaupunginmuseon johtokunnan kertomus v:lta 1943 oli seuraavan sisältöinen:

Museon johtokunnan muodostivat professori A. Hämäläinen puheenjohtajana, professori K. V. Voionmaa varapuheenjohtajana sekä filosofiantohtori T. Stjernschantz. Kaupunginhallituksen edustajana johtokunnassa oli liittosihteeri M. H. Salmela-Järvinen. Museon johtaja, arkkitehti A. W. Rancken toimi sihteerinä.

Johtokunta kokoontui vuoden kuluessa kolmeen istuntoon, nimittäin tammikuun 25 p:nä, toukokuun 20 p:nä ja lokakuun 20 p:nä.

Museota ei voitu pitää avoinna yleisölle, mutta sen kuvakokoelmat ja arkisto olivat tutkijain ja kirjailijain käytettävissä.

Kokouksessaan lokakuun 20 p:nä johtokunta kuitenkin päätti, että museo, sen jälkeen kuin tarpeen vaatimat korjaus- ja muutostyöt oli suoritettu, oli avattava. Koska museon vartiointia oli vaikea järjestää käytettävissä olevin voimin, voitiin ainoastaan sen alakerros pitää yleisölle avoinna klo 12—15 ja yläkerros pääasiallisesti vain tutkijoille sekä erittäinkin kaupungin historiaa harrastaville. Pääsymaksu oli 2 mk; sotilailla ja invaliideilla oli vapaa pääsy. Lauantaisin museo pidettiin suljettuna.

Museon kokoelmat lisääntyivät yhteensä 330 numeroa, joista huonekaluja ja taloustarpeita 3, pukuja ja tekstiilejä 17, virkapukuja ja niiden tarpeita 7, muistorahoja ja kunniamerkkejä 31, koristeita 3, taideteoksia ja muotokuvia 16, valokuvia 160, valokuvaalbumeja 4, karttoja ja piirroksia 5, maisemakortteja 12, kirjallisuutta 15, arkistoaineistoa 20, aseita 6, työkaluja 2 sekä sekalaista tavaraa 29.

Seuraavat henkilöt ja liikkeet tekivät lahjoituksia museolle: koululainen J. Kenttämaa, museon vahtimestari A. Muje, filosofianmaisteri H. A. Turja, professori G. Andersson, rouva T. Hanemann, toimittaja V. Pettersson, neidit M. ja E. Wrede, Helsingin kaupungin kunnalliskoti, Helsingin kaupungin rakennustoimisto, johtaja K. ja neiti G. Strömberg, kenraalitar J. Maexmontanin perilliset, Akateeminen kirjakauppa, Frenckellin kirjapaino oy., kirkkoherra E. Wirén, arkkitehti N. Wasastjerna, tohtori A. Törngrénin perilliset, neiti I. Sundman, rahatoimenjohtaja E. v. Frenckell, insinööri E. Hintze, kirjakauppias A. W. Stenberg, J. Stenbergin konetehdas, kenraalimajuri H. Åkermanin perilliset, neiti A. Brakelin perilliset ja konsuli T. Brakelin perilliset.

22. Musiikkilautakunta

Musiikkilautakunnan toiminnastaan v. 1943 laatima kertomus oli seuraavan sisältöinen:

Musiikkilautakunnan kokoonpano ja toiminta. Kaupunginvaltuusto valitsi v:ksi 1943 musiikkilautakunnan puheenjohtajaksi professori E. Suolahden sekä muiksi jäseniksi filosofiantohtori V. Annalan, filosofiantohtori E. v. Frenckellin, vaatturi T. Hiekkarannan, kirjaltaja S. K. Leinon, toimittaja E. Meriluodon ja filosofiantohtori H. Ramsayn, joka myös toimi lautakunnan varapuheenjohtajana. Kaupunginhallitusta edusti sosiaalijohtaja J. W. Keto.

Vuoden aikana lautakunta kokoontui 9 kertaa. Pöytäkirjain pykäläluku oli 173 ja lähetettyjen kirjeiden lukumäärä 145.

Musiikkilautakunnan ja kaupunginorkesterin toimiston henkilökunta. Lautakunnan sihteerinä ja esiteltävien asiain valmistelijana toimi oikeusneuvosmies K. Furuhjelm sekä kaupunginorkesterin intendenttinä filosofianmaisteri N.-E. Ringbom. Taloudenhoitajana oli rouva E. Zilliacus. Intendentin- ja kirjastonhoitajanvirkain tultua yhdistetyiksi nimitettiin tähän virkaan maisteri Ringbom v:n 1943 alusta lähtien.

Intendentin hoidettavana olevassa kaupunginorkesteria koskevassa koti- ja ulkomaisessa kirjeenvaihdossa oli lähetettyjen kirjeiden lukumäärä 177.

Kaupunginorkesterin kokoonpano. Orkesterissa oli edelleen 71 vakinaista soittajanvirkaa. Näistä oli 9 avointa virkaa viransijaisten hoidettavana, koska lautakunta ei pitänyt oikeana täyttää mainittuja virkoja sotatilan vallitessa. V. 1943 oli sotapalveluksessa kaikkiaan 15 orkesterin jäsentä, joista osa kuitenkin saattoi hoitaa tehtäviään myös orkesterissa. Sotapalveluksessa olevien tilalle osoittautui sen vuoksi tarpeelliseksi kiinnittää vain kaksi pysyväistä viransijaista kuukausipalkalla, kun taasen muiden mainitusta syystä estyneiden soittajien tehtävien hoito uskottiin tilapäisille, orkesterin ulkopuolelta otetuille soittajille kertamaksua vastaan. Tällainen tilapäisen työvoiman käyttäminen osoittautuikin kaupungille taloudellisesti huomattavasti edullisemmaksi kuin viransijaisten pysyväinen kiinnittäminen. Tällöin pyrittiin kuitenkin saamaan jatkuvasti samoja soittajia orkesteriin sen mahdollisimman suurta yhtenäisyyttä silmälläpitäen.

Kaupunginorkesterin johtajanvirka. Kapellimestari T. Hannikainen, joka aikoinaan oli nimitetty kaupunginorkesterin johtajaksi, oleskeli edelleenkin Yhdysvalloissa. V:n 1943 kevätkaudella oli orkesterinjohto uskottu vierailevien kotimaisten ja ulkomaisten johtajien hoidettavaksi, mutta sen jälkeen kuin kaupunginhallitus musiikkilautakunnan esityksestä v:n 1942 lopussa oli kehoittanut lautakuntaa julistamaan johtajan viransijaisuuden haettavaksi kesäkuun 1 p:stä alkaen, kaupunginhallitus maaliskuussa v. 1943 nimitti mainittuun tehtävään professori A. Järnefeltin kesäkuun 1 p:stä 1943 toukokuun 31 p:ään 1944.

Kaupunginorkesterin valtuuskunta ja orkesterin järjestysmies. Valtuuskuntaan, jonka tehtävänä on tarpeen tullen edustaa orkesterin jäsenistöä, sovitella orkesterin jäsenten keskuudessa mahdolliset erimielisyydet sekä olla välittävänä elimenä musiikkilautakunnan ja orkesterin jäsenten kesken, valittiin soittokaudeksi 1943/44 orkesterin jäsenet M. Orlando, E. Rautasuo ja Y. Selin sekä varajäseniksi L. Nissinen ja V. Pynnönen.

Orkesterin järjestysmiehenä toimi orkesterin jäsen H. Aure.

Kaupunginorkesterin toiminta. Vuoden varrella annettiin yliopiston juhlasalissa 18 varsinaista sinfoniakonserttia, joista Armas Järnefelt johti 8, Georg Schnéevoigt 2, unkarilainen János Ferencsik 2, ruotsinmaalainen Carl Garaguly yhden, Toivo Haapanen yhden, Leo Funtek yhden, Jussi Blomstedt yhden, Martti Similä yhden ja Nils-Eric Fougstedt yhden.

Kansansinfoniakonsertteja annettiin Sibelius-akatemian konserttisalissa kaikkiaan 14 ja kansankonsertteja 19. Ensiksi mainituista konserteista johti Armas Järnefelt 5, Georg Schnéevoigt yhden, Leo Funtek 2, Martti Similä 2, Nikolai van Gilse van der Pals 2, joista toinen oli Truvor Sventon muistokonsertti, Toivo Haapanen yhden ja Ole Edgren yhden. Jälkimmäisistä konserteista johti Armas Järnefelt 4, Georg Schnéevoigt yhden, Martti Similä 4, Nils-Eric Fougstedt 2, Jussi Blomstedt 2, Erik Cronvall yhden, Toivo Haapanen yhden, Kalervo Tuukkanen yhden, ruotsinmaalainen Ollalo Morales yhden, unkarilainen János Ferencsik yhden ja Eino Roiha yhden.

Vuoden varrella annettiin yksi ylimääräinen konsertti, jonka johti ruotsinmaalainen Tor Mann. Vappumatinean johti Martti Similä.

Orkesteri avusti 159 oopperaesityksessä ja 10 yksityisessä konsertissa.

Edellä mainituissa varsinaisissa sinfoniakonserteissa esiintyivät seuraavat solistit ja kuoro: Timo Mikkilä, unkarilainen Georgs Fáragó, Rolf Bergroth, Arvi Valkonen ja Sigrid Schnéevoigt (piano); Artto Granroth ja Yrjö Selin (sello); Väinö Arjava, italialainen Lilia d'Albore ja unkarilainen Ferenc von Albert (viulu); sekä Maila Vala, ruotsinmaalaiset Hanser Lina Göranson ja Lorri Lail, sekä Aune Antti (laulu). Svenska Oratorieföreningen nimisen yhdistyksen kuoro esiintyi kaksi kertaa, jolloin solisteina olivat Sylvelin Långholm-Bergman, Aino Elenius, Jorma Huttunen, Lasse Wager, Yrjö Ikonen, Kalle Ruusunen ja Anna Mutanen.

Kaupunginorkesterin konsertit sujuivat yleensä häiriöittä. Vain pari konserttia oli ilmahälytyksen vuoksi keskeytettävä, mutta voitiin niitä jälleen jatkaa hälytyksen päätyttyä.

Sinfoniakonserteissa esitettiin seuraavat sävellykset:

a) kotimaisia sävellyksiä: Jean Sibelius: Pohjolan tytär, Sinfonia II d-duuri (2 kertaa), Sinfonia III c-duuri, Koskenlaskijan morsiamet, Sinfonia VII c-duuri, Sinfonia I e-molli, Metsästys-sarja, Historiallisia kuvia ja Sinfonia V ess-duuri; Eino Linnala: Sinfonia II a-molli; Nils Lerche: Kevään koitto, sinfooninen runo; Väinö Raitio, Kuutamo Jupiterissa ja Runoelma sellolle ja orkesterille; Robert Kajanus: Overtura sinfonica ja Sinfonietta b-duuri; Nils-Eric Fougstedt: Preludio eroico; Uuno Klami: Alkusoitto näytelmään Nummisuutarit; Toivo Kuula: Orjan poika, sinfoninen legenda; Erkki Melartin: Sinfonia V a-molli; Lauri Ikonen: Sinfonia IV; Bengt von Törne: Sursum; Erik Furuhjelm: Viisi kuvaa; Selim Palmgren: Ballaadi ja Pianokonsertti II (Virta); sekä Sulho Ranta: Sinfonia II a-molli.

b) ulkomaisia sävellyksiä: Grieg: Pianokonsertti a-molli; Wagner: Eine Faust-Ouverture ja Nürnbergin mestarilaulajat; Dvoràk: Sellokonsertti ja Sinfonia V; Weber: Alkusoitto oopperasta Oberon; Mozart: Viulukonsertti V ja Sinfonia V (Ohne Menuett); Debussy: Kaksi notturnoa; Beethoven: Sinfonia VIII f-duuri, Pianokonsertti IV g-duuri, Sinfonia VII a-duuri, Alkusoitto Fidelio, Sinfonia I c-duuri, Sinfonia III ess-duuri, Sinfonia VII a-duuri ja Pianokonsertti g-duuri (2 kertaa); Brahms: Sinfonia I c-molli ja Sinfonia IV c-molli; Bártók: Deux portraits; Kàdoly: Tansseja Galantasta; Berlioz: Unkarilainen marssi; Respighi: Concerto gregoriano viululle ja orkesterille, Liszt: Die Ideale ja Pianokonsertti I ess-duuri; Bruckner: Sinfonia IX (Te Deum); Viski: Enigma; De Frumerie: Sinfonisia muunnelmia orkesterille; Franck: Sinfonisia muunnelmia pianolle ja orkesterille; Figedy: Unkarilainen viulukonsertti d-molli; Haydn: Sinfonia VI d-duuri ja Luominen; Peterson-Berger: Fuuga näytelmästä Domedagsprofeterna ja Vainos sånger ur operan Arnljot; Purcell: Resitatiivi ja aaria oopperasta Dido ja Aeneas; Rangström: En Eriksvisa, Bön till natten ja En gammal dansrytm; Nystroem: Sarja musiikista näytelmään Stormen; sekä Alfvén: Sommardofter ja Taltrasten.

Varsinaisissa sinfoniakonserteissa kävi kaikkiaan 8 984 henkilöä eli keskimäärin 499.1 henkilöä konserttia kohden ja varsinaisissa kansansinfonia- ja kansankonserteissa 13 933 henkilöä eli keskimäärin 422.2 henkilöä konserttia kohden. Kertomusvuonna pidetyissä ylimääräisissä konserteissa oli 1 086 henkilöä. Kaikissa konserteissa kävijöitä oli siis yhteensä 24 003 henkilöä, vastaavan luvun v. 1942 ollessa 20 090 ilmaisesti käyneet sotilaat mukaanluettuina.

Taloudellinen tulos. Tulot kaupunginorkesterin työstä v. 1943 olivat 968 838: 10 mk, josta 447 008: 10 mk oli tuloja orkesterin omista konserteista ja 521 830 mk tuloja esiintymisistä oopperanäytännöissä ja avustamisista konserteissa ynnä nuottien vuokraamisesta.

Tulojen huomattava kohoaminen verrattuna lähinnä edellisten vuosien tuloihin (v. 1939 733 511: 50 mk, v. 1940 564 384: 50 mk, v. 1941 669 307: 75 mk ja v. 1942 775 541: 50 mk) johtuu konserttiyleisön lisääntyneestä lukumäärästä.

Menot nousivat v. 1943 5 410 542: 75 mk:aan, josta sääntöpalkkaisten palkkauksia 4 904 833 mk, muunluontoisia palkkoja 12 000 mk, konserttikustannuksia 367 176: 40 mk sekä muita kuluja 126 533: 35 mk. Ulkoilmakonsertteja varten oli menoarvioon varattu 50 000 mk, joka summa kokonaan käytettiin.

Kuukausitilintarkastukset. Johtosäännön mukaan on orkesterin taloudenhoitaja velvollinen antamaan kuukausittain musiikkilautakunnalle tilin todisteineen sekä taulukon tuloista ja menoista. Jokaisen kuukauden päätyttyä toimitettiin lautakunnan puolesta tilintarkastus.

Taidelaitosten avustaminen ja niiden toiminnan valvonta. Talousarvion pääluokan Sivistystoimi luvussa Avustukset mainitut taidelaitokset saivat v. 1943 nostaa avustusmäärät vähentämättöminä. Musiikkilautakunnan asiana oleva taidelaitosten toiminnan valvonta järjestettiin samaa menettelytapaa noudattaen kuin edellisinäkin vuosina. Valvontatyö lautakunnan jäsenten ja toimihenkilöiden kesken jaettiin seuraavasti: Suomen kansallisteatteri: E. Suolahti; Sibelius-akatemia ja Helsingin naisorkesteri: E. v. Frenckell; Suomalainen ooppera: V. Annala; Helsingin kansanteatteri ja Työväentalon näyttämö: S. K. Leino; Helsingin työväen orkesteri ja Suomen työväenmusiikkiliiton Uudenmaan piirijärjestö: E. Meriluoto; Helsingin työväenteatteri: T. Hiekkaranta; Helsingin teatteriorkesteri: N.-E. Ringbom; Svenska teatern: K. Furuhjelm; ja Helsingin taidehalli: E. Zilliacus.

Teoston ja musiikkilautakunnan välinen sopimus. Säveltäjäin tekijäinoikeustoimisto Teoston ja musiikkilautakunnan välillä solmittiin kalenterivuodeksi 1943 sopimus, jonka mukaan Teosto myönsi lautakunnalle oikeuden 20 000 mk:n korvausta vastaan sallia kaupunginorkesterin konserteissa rajoittamattomassa määrässä esitettävän kaikkia säveleoksia, joiden esittämisoikeutta Teosto edusti tai sopimusaikana tuli edustamaan, lukuunottamatta sopimuksessa lähemmin selostettuja sävellyksiä.

Konserttien ohjelmaselostukset. Sinfoniakonserttien ja kansansinfoniakonserttien ohjelmia selostettiin v:n 1943 aikana painetuissa käsiohjelmiin liitetyissä lehtisissä. Selostuksista huolehti edelleen intendentti Ringbom.

Konserttiohjelmien julkaisuoikeuden lautakunta antoi kertomusvuodeksi oopperalaulaja S. Räikköselle 6 000 mk:n korvausta vastaan.

Konserttien pääsylippujen hinnat. Kaupunginhallituksen suostumuksella korotettiin kansankonserttien pääsylippujen hinnat syyskauden alusta 5 mk:sta 10 mk:aan. Sinfoniakonserttien lippujen hinnat pysytettiin sen sijaan samoina kuin v. 1942.

Orkesterin luovuttaminen hyväntekeväisyystilaisuuksiin. Kaupunginhallitus valtuutti musiikkilautakunnan myöskin v. 1943 harkintansa mukaan luovuttamaan orkesterin maksutta sodan johdosta avun tarpeessa olevien hyväksi järjestettäviin hyväntekeväisyysjuhliin ja -konsertteihin.

Konserttien radiointi. V:n 1944 talousarvioehdotusta harkitessaan musiikkilautakunta päätti korottaa konserttien radiointimaksun tammikuun 1 p:stä 1944 4 000 mk:sta 5 000 mk:aan sinfoniakonserttien ja 2 000 mk:sta 3 000 mk:aan kansankonserttien osalta.

Ulkoilmakonsertit. Edellisinä vuosina antoivat ulkoilmakonsertteja Helsingin työväenyhdistyksen soittokunta ja Helsingin suojeluskuntapiirin soittokunta. V. 1943 musiikkilautakunta päätti antaa myös laulukuoroille tilaisuuden osallistua mainittujen konserttien pitämiseen. Täten esiintyivät, paitsi mainittuja soittokuntia, myös seuraavat kuorot ulkoilmakonserteissa, nimittäin Helsingin työväen mieskuoro, Helsingin työväen sekakuoro, Suomen laulu, Kilven kuoro, Helsingfors svenska sångarförbund niminen kuoro sekä mieskuoro Svenska sångare. Konserttipaikat olivat: Hermanni, Olympiakylä, Kallio, Toukola, Mustikkamaa, Paasivuoren puistikko, Pihlajasaari, Hesperian puisto, Topeliuksenpuistikko, Kaivopuisto, Tavaststjernanpuistikko, Töölön kirkon terassi, Korkeasaari ja Seurasaari.

23. Yleiset työt

Kaupungin yleisten töiden lautakunnan v:lta 1943 laatima kertomus oli seuraavan sisältöinen:

Jatkuvan sotatilan johdosta oli yleisten töiden lautakunnan ja rakennustoimiston toiminta edelleen monessa suhteessa poikkeuksellista. Kun suuri osa viranhaltijoista ja työntekijöistä jatkuvasti oli sota- ja työpalveluksessa, oli monien töiden ja tehtävien suorittaminen vähentynein työvoimin useinkin varsin vaikeata.

Yleisten töiden lautakunta. Lautakuntaan kuuluivat v. 1943 toimitsija E. Härmä puheenjohtajana, yli-insinööri H. Backman varapuheenjohtajana sekä jäseninä oikeusneuvosmies K. Furuhjelm, liikennetarkastaja V. Laitinen, sähkötyöntekijä O. Oksanen, professori O. Tarjanne sekä insinööri T. Vähäkallio. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli teknillinen johtaja, insinööri E. Moring ja lautakunnan sihteerinä toimi varatuomari H. Arvidson.

Lautakunnan entinen monivuotinen puheenjohtaja, johtaja E. Huttunen, joka erosi tästä toimesta v:n 1942 lopussa, kuoli kertomusvuoden toukokuun 2 p:nä. Lautakunta kunnioitti hänen muistoaan laskemalla seppeleen hänen haudalleen.

Lautakunta kokoontui 36 kertaa ja käsitteli kokouksissaan 989 asiaa. Lähetettyjen kirjelmien luku oli 361.

Lautakunnan vuoden aikana käsittelemistä lukuisista työ- y.m. asioista ja kertomusvuoden aikana teetetyistä uudis- ja korjaustöistä tehdään selkoa jäljempänä rakennustoimiston eri osastojen toimintaa selostettaessa. Mainittakoon tässä kuitenkin eräät huomattavimmat lautakunnan käsittelemät asiat:

Yleisten töiden lautakunnan ja rakennustoimiston arkistokysymys. Yleisten töiden lautakunnan otettua edellisenä vuonna esille lautakunnan ja rakennustoimiston arkistojen järjestelykysymyksen kaupunginhallitus asetti erikoisen komitean selvittämään kysymystä siitä, mihin toimenpiteisiin julkisia arkistoja koskeva lainsäädäntö ja valtionarkiston sen nojalla antamat ohjeet kaupungin osalta antoivat aihetta. Mainitun komitean aloitteesta lautakunta lähetti kaupunginhallitukselle yksityiskohtaisen selonteon omasta ja rakennustoimiston eri osastojen arkistoista. Rakennustoimiston huoneistojen hajanaisuuden vuoksi oli tällainen selvitys laadittava kustakin arkistosta erikseen.

Viranhaltijain ja työntekijäin uudet eläkesäännöt. Yleisten töiden lautakunta joutui kertomusvuonna antamaan lausuntonsa laadituista uusista eläkesääntöehdotuksista, kuitenkin vain etupäässä viranhaltijain ja työntekijäin pakollista eroamisikää koskevalta osalta. Kaupunginvaltuusto päättikin toukokuun 12 p:nä hyväksyä nämä uudet säännöt, jotka tulivat voimaan heinäkuun 1 p:stä alkaen. Viranhaltijain ja työntekijäin näin hyväksytyt eläkesäännöt ovat periaatteiltaan suunnilleen samankaltaiset. Työntekijäin osalta mainittakoon heille nyt myönnetty etuisuus, että palvelusaikaan lasketaan erinäisin edellytyksin ja rajoituksin lisäksi aika, jonka asianomainen on aikaisemmin ollut valtion, muun kunnan tai kuntayhtymän toimessa. Toisaalta taas työntekijäin tähän asti voimassa olleita oikeuksia vähennettiin siinä, että palvelusajaksi ei lasketa sitä aikaa, jonka työntekijä on ollut työssä 70 vuotta täytettyään.

Teurastamon lattiain ja viemärijohtojen korjaaminen. Teurastamon n.s. tukkumyyntihallin ja lihantarkastamon lattiain ja niiden alle rakennettujen viemärijohtojen jouduttua aikoinaan tehdyn perustamisvirheen vuoksi varsin huonoon kuntoon, laadittiin kertomus-

vuonna suunnitelma näiden vikojen korjaamiseksi. Koska kysymyksessä oli melkoisen vaikeiden perustustöiden suunnittelu, jätti yleisten töiden lautakunta asian valmistelun asettamansa erikoisjaoston tehtäväksi, joka lisäksi käytti apunaan asiantuntijoita. Näiden ehdotuksesta lautakunta esitti kaupunginhallitukselle uuden korjaussuunnitelman, joka m.m. edellytti, että sekä myyntihallin että lihantarkastamon lattiain alta kaivetaan maa pois ja sinne sisustetaan vuokrattaviksi aiotut kellaritilat. Suunnitelmaan liittyvä kustannusarvio nousi 2 975 200 mk:aan.

Rakennusalan työntutkimukset. N.s. työntutkimuksella, joka teollisuusalalla on saavuttanut maassamme jo melkoista jalansijaa, on viime aikoina rakennusalallakin päästy hyviin tuloksiin m.m. Ruotsissa. Rakennustoimistossa ryhdyttiinkin pohtimaan tällaisen tutkimustyön aloittamista toimiston työmailla, koska arveltiin kaupungilla suurena työnantajana olevan hyvät mahdollisuudet saavuttaa tässä suhteessa edullisia tuloksia. Asiaa edelleen suunniteltaessa pidettiin parhaana menettelytapana kouluttaa joku toimiston nuorista insinööreistä erikoistumaan näihin tutkimuksiin, jolta pohjalta sitten asiaa voitaisiin kehittää eteenpäin. Tämän mukaisesti tehtiin esitys katurakennusosaston apulaisinsinöörin E. Toivolan lähettämisestä Tukholmaan osallistumaan siellä eräiden Ruotsin teknillisten yhdistysten järjestämiin tie- ja vesirakennusalan työntutkimuskursseihin. Kaupunginhallitus hyväksyikin esityksen, ja insinööri Toivola osallistui yllä mainittuihin kursseihin lokakuun 18—23 p:nä.

Tilapäisasuntotaloien rakentaminen. Sen jälkeen kuin kaupunginvaltuusto marraskuun 10 p:nä oli päättänyt hankkia 300 puutaloa rakennettavaksi Kumpulan- ja Toukolantien väliselle alueelle sekä Intiankadun koillispuolelle, yleisten töiden lautakunta joutui käsittelemään näiden rakennusten tyyppejä, rakennustapaa sekä niiden rakentamista koskevia kysymyksiä. Ehdotettuaan rakennettavaksi kolmea eri suuruista puutalotyyppiä lautakunta oli sitä mieltä, että vaikka näiden koottavien yhdenperheen rakennusten asentamistyöt annettaisiinkin jonkun yksityisen rakennusliikkeen suoritettavaksi, olisi kuitenkin muissa rakennustöiden yhteydessä kysymykseen tulevissa töissä pyrittävä käyttämään kaupungin omaa työvoimaa.

Sota- ja työpalveluksessa oli rakennustoimiston työntekijöistä v. 1943 samanaikaisesti enintään yhteensä 1 357 henkilöä, joista 656 sota- ja 701 työpalveluksessa.

Viran- ja toimenhaltijoita oli eri osastoilta sotapalveluksessa yhteensä 24.

Sotapalvelukseen kutsutuista työntekijöistä kaatui kertomusvuoden aikana yhteensä 5 henkilöä. Heidän muistonsa kunnioittamiseksi laskettiin rakennustoimiston asianomaisen osaston toimesta kaatuneen haudalle seppele tai suoritettiin rahamäärä johonkin invaliidirahastoon.

Työntekijät ja työpalkat. Seuraava taulukko osoittaa rakennustoimiston eri osastojen työntekijäin lukumäärän kunkin kuukauden lopussa. Lukuihin sisältyvät myöskin sota- ja työpalveluksessa olevat työntekijät.

Kuukausi	Satamarakennusosasto	Katurakennusosasto	Talorakennusosasto	Puistoosasto	Varastoosasto	Yhteensä	Niistä sota- tai työpalvelukseen kutsuttuja sekä luvalla poissa olevia
Tammikuu	568	1 617	296	91	163	2 735	1 077
Helmikuu	566	1 616	291	88	161	2 722	1 085
Maaliskuu	569	1 605	285	111	161	2 731	1 108
Huhtikuu	560	1 599	281	255	161	2 856	1 111
Toukokuu	558	1 570	280	231	160	2 799	1 128
Kesäkuu	559	1 552	278	224	163	2 776	1 144
Heinäkuu	548	1 529	291	210	162	2 740	1 171
Elokuu	546	1 525	291	194	161	2 717	1 200
Syyskuu	529	1 516	287	151	161	2 644	1 336
Lokakuu	525	1 517	288	145	157	2 632	1 329
Marraskuu	522	1 506	284	138	158	2 608	1 308
Joulukuu	519	1 490	285	109	157	2 560	1 228

Työntekijäin, samoin kuin viranhaltijainkin palkat ovat heinäkuun 1 p:stä 1941 alkaen olleet sidotut elinkustannusindeksiin. Maaliskuun 1 p:nä 1942 tuli voimaan uusi kalliin-

ajanlisäystaulukko, ja palkat nousivat indeksin perusteella useampaan otteeseen. Kertomusvuonna sen sijaan oli vain yksi korotus, joka tuli voimaan elokuun 1 p:nä ja oli suuruudeltaan 4 % edellisistä palkoista.

Kesälomaa myönnettiin vuoden aikana 1 724 työntekijälle yhteensä 31 892 päivää seuraavasta yhdistelmästä lähemmin ilmenevin tavoin:

Osasto	Työntekijöitä, jotka nauttivat kesälomaa																Yhteensä	Kesälomapäiviä yhteensä
	2	3	4	5	6	7	8	9	11	12	13	14	16	18	19	21	28	
	päivää																	
Satamarakennusosasto	1	1	1	1	—	—	—	6	2	80	1	—	—	53	—	159	76	381	7 484
Katurakennusosasto	—	4	—	5	17	—	1	35	4	263	—	2	2	177	3	231	183	927	16 940
Talorakennusosasto	—	1	—	3	—	—	—	2	—	49	—	—	—	46	—	50	32	183	3 398
Puisto-osasto	—	—	—	3	—	—	—	24	—	33	—	—	—	25	—	27	14	126	2 036
Varasto-osasto	—	—	1	—	—	1	—	4	—	26	—	—	—	18	—	35	22	107	2 034
Yhteensä	1	6	2	12	17	1	1	71	6	451	1	2	2	319	3	502	327	1 724	31 892

Tapaturmat. Tapaturmaisesti vahingoittui 240 työntekijää, joille tämän perusteella suoritettiin vahingonkorvausta yhteensä 292 234: 70 mk. Invaliideiksi joutuneiden 6 työntekijän puolesta maksettiin elinkorkorahastoon yhteensä 266 691: 95 mk. Tapaturmista aiheutuneet kustannukset olivat yhteensä 558 926: 65 mk. Työntekijät olivat vakuutetut Vakuutus oy. Pohjolassa siten, että kaupunki lopulta vastasi kaikista vakuutuksesta aiheutuneista menoista.

Rakennustoimisto. Yleisten töiden lautakunnan alaisina olivat rakennustoimisto ja sen tilivirasto. Rakennustoimisto toimi kaupungininsinöörin johdolla ja jakautui toimintansa puolesta kansliaan ja 5 osastoon, nimittäin satamarakennusosastoon, katurakennusosastoon, puisto-osastoon, varasto-osastoon ja tilivirastoon, joka viimeksi mainittu hoiti toimiston tilejä. Rakennustoimiston lähettämien kirjelmien luku oli 239.

Satamarakennusosasto. Satamarakennusosaston henkilökuntaan kuului osastopäällikkö ja apulaisosastopäällikkö, 11 insinööriä, 2 vaakitsijaa ja 5 piirtäjää. Toimistoinsinöörin virka oli avoinna. Palveluksesta erosi 1 ylimääräinen insinööri. Kirjanpidosta ja kirjaamistyöstä huolehti alikamreeri ja 5 toimistoapulaista. Lähettejä oli 2. Sotapalveluksessa oli 6 insinööriä, 1 vaakitsija ja 2 piirtäjää. Virkavapautta julkisen tehtävän suorittamista varten myönnettiin 2 insinöörille. Siivoojia oli 2, joista toinen siirtyi vuoden aikana eläkkeelle.

Suoranaisesta työnjohdosta satamarakennusosaston työmailla huolehti 19 rakennusmestaria, 13 apulaistyönjohtajaa, 1 nosturien käyttäjien esimies ja 1 varastokirjuri. Työnjohtajista 6 oli sotapalveluksessa ja 4 sai virkavapautta julkisen tehtävän suorittamiseen.

Satamarakennusosaston työntekijäin lukumäärä oli vuoden alussa 570 ja vuoden lopussa 520. Työntekijöitä oli sotapalveluksessa 111—117, työpalveluksessa 68—128 ja ilmasuojelutehtävissä 40. Luvalla oli poissa vuoden aikana 2—6 työntekijää. Sodassa kaatui 1 työntekijä, 7 työntekijää kuoli ja 10 siirtyi eläkkeelle.

Yleisten töiden lautakunnalle esitettiin 160 asiaa, joista 33 koski uudistuksia tai rakennustöitä ja 127 hallinnollisia tai henkilö- ja palkka-asioita. Lausuntoja annettiin m.m. asioista, jotka koskivat: Eläintarhan itäosan asemakaavaa, arkiston säilyttämistä, rakennustoimiston hallinnassa olevia kiinteistöjä, Munkkisaaren rannan viemärin ja katupäällysteen rakentamista koskevaa Oy. Ford ab:n anomusta, teurastamon lattioiden ja niiden alla olevien viemärien korjausta, Katajanokan vuotavarastorakennuksen rakentamista v. 1944, kellukelaiturin rakentamista kalasatamaan, Herttoniemen v:n 1944 katurakennusohjelmaa ja tonttien myyntijärjestystä, Osuustukkukauppa r.l:n Sörnäisten rantatien rautatieraiteita, rautatiehallituksen ehdottamaa Lautatarhankadun pohjoispuolella olevien kaupungin rautatieraiteiden liikennöimissopimusta, Katajanokan sataman ja ratapihan lopullista järjestelysuunnitelmaa koskevaa rautatiehallituksen lausuntoa sekä määrärahojen siirtämistä v:een 1944. Esitykset koskivat m.m. uusien töiden aloittamista, lisämäärärahojen myöntämistä, Lauttasaaren siltaa, kunnossapitokustannuksia, väestön-

suojelutöiden kustannuksia, katu- y.m. alueiden varaamista Herttoniemestä, Katajanokan rakennusohjelmaa, Herttoniemen Halkokadun rautatieraiteistoa, vedenkuljetusproomun ja moottoriveneiden ottoa puolustuslaitoksen käyttöön, marraskuun 17 p:nä 1943 vallinneen myrskyn aiheuttamia vaurioita, ruopparin ja proomujen telakoimista sekä Länsisataman kaatopaikan lopettamista.

Satamalautakunnalle annettiin 71 lausuntoa, joista 64 koski vuokrausasioita tai rakennusten piirustuksia ja 7 satamien rakentamista ja kunnossapitoa. Kaupunginhallitukselle, rakennustoimistolle, kiinteistötoimistolle ja muille viranomaisille annettiin useita lausuntoja.

Paras työvoima oli edelleen sota- ja työpalveluksessa, ja eräistä rakennusaineista oli puutetta. Eräitä menosäännön töitä ei voitu aloittaa.

Lauttasaaren sillan kunnossapitokustannukset ja läppäsillan käyttökustannukset olivat 96 422 mk, mistä valtio maksoi 50 597: 75 mk.

Seurasaaren sillan korjaaminen suoritettiin ohjelman mukaisesti. Kalliinajanlisäysten määrärahasta saatiin lisämäärärahaa 7 005 mk.

Satamien korjaus ja kunnossapito suoritettiin työvoiman ja rakennusaineiden puutteen johdosta tavallista suppeamman ohjelman mukaan. Menosääntöön merkityistä 5 805 000 mk:n määrärahoista jäi säästöä 191 555 mk. Kalliinajanlisäyksiin saatiin 11 385 mk, joten korjaus- ja kunnossapitokustannukset olivat 5 624 830 mk.

Laiturien korjaamisessa noudatettiin mahdollisimman suurta säästäväisyyttä.

Katujen kunnossapitotyöt supistuivat vain kiveysten korjaamiseen.

Viemärien puhdistus- ja kunnossapitotöiden lisäksi suoritettiin Jätkäsaaressa eräitä täydennys- ja uudestirakennustöitä.

Siltojen kunnossapitoa ja korjausta suoritettiin ainoastaan ehdottoman tarpeen vaatiessa.

Tilapäisten purkauslaiturien ja höyrypursilaiturien korjaaminen supistettiin kaikkein välttämättömimpään.

Venelaiturien kunnossapitokustannukset supistuivat leudon talven vuoksi ja koska lievänlaiset vauriot jätettiin korjaamatta. Venepaikkoja oli 1 992, joista 1 572 ulkopaalullisia tai aituuksellisia. Vuokrattuna oli 1 110 venepaikkaa.

Satamaradan sekä Hietalahden, Merisataman, Eteläsataman ja Katajanokan raiteiden sekä Sörnäisten rantatien raiteiden kunnossapito, pääasiallisesti kiveyksen ja vaihteensiltojen korjaaminen, maksoi kaupungille 26 812 mk. Kaupungin alueella olevien muiden raiteiden kunnossapito, joka kuului kokonaan kaupungille, maksoi 1 056 498 mk. Tästä määrästä kuului 634 556 mk varsinaisilla satama-alueilla olevien raiteiden korjaamiseen. Herttoniemen radan, öljysataman raiteiden ja aseman rakennusten kunnossapito maksoi 280 421 mk. Herttoniemen radan liikennöimiskustannukset olivat 123 233 mk. Malmin entisen kalkkihiekkatiilitehtaan raiteen kunnossapito maksoi 535 mk. Kustannukset olivat yhteensä 1 487 499 mk.

Ruopparilla ruopattiin tavanomaisesti kaikkien suurten viemärien suiden edustat. Nämä ruoppaamiset maksoivat 169 071 mk. Lumenkaatopaikkojen tienoot voitiin edelleen jättää ruoppaamatta lumen tuonnin vähyyden vuoksi. Sitä paitsi ruopattiin Etelärannassa Rahapajanrannan edustalla n. 3 kuukauden ajan, kustannusten ollessa 226 454 mk. Ruopparilla ruopattiin lisäksi Herttoniemen öljysataman väylää ja sähkölaitoksen aseman täyttöalueeen alta Salmisaaren luona. Näiden ruoppausten kustannukset suoritettiin asianomaisten uudisrakennusten määrärahoista. Puolustuslaitoksen laskuun ruopattiin tilauksesta Isosaaren luona. Mammutpumpulla ruopattiin ainoastaan Rahapajanrannan uudistamiskohdalla. Ruoppari oli käytössä toukokuun 4 p:stä lokakuun 30 p:ään eli 147 työpäivää. Kaikkiaan 147 työvuorossa ruopattiin 88 000 m^3 eli 598.6 m^3 työvuoroa kohden. Ruoppa vietiin Suomenlinnan ulkopuolelle.

Mittauksia ja tutkimuksia tehtiin Hernesaaren lounaispuolella, Kyläsaaren luoteispuolella ja Herttoniemen teollisuusalueella.

Koska eräisiin sataman kiinteiden laitteiden kohteisiin käytettiin kunnossapito- ja korjausmäärärahoja suuresti supistetusti, riittivät määrärahat siitäkin huolimatta, että esim. rautatieraiteiden kunnossapitoon käytettiin määrärahoja yli lasketun määrän.

Poijut, tihtaalit ja merimerkit pidettiin välttävässä kunnossa.

Satamanosturien kunnossapitokustannukset suurenivat melkoisesti tarvikkeiden hintojen nousun johdosta, ja koska aikaisemmin hankitut varaosat olivat loppuun käytetyt.

Sitä paitsi nosturien käyttötunnit olivat edellisestä vuodesta huomattavasti lisääntyneet. Marraskuun 17 p:n rajumyrsky suisti yhden nosturin kiskoilta, jolloin toisen jalan alapalkki katkesi ja nosturi oli loppuvuoden käyttökelvoton.

Hengenpelastusvälineiden ja -veneiden kunnossapito tuli kalliiksi m.m. siksi, että pelastusrenkaita ja heittonaruja varastettiin. Sen sijaan supistuivat tavaralavojen kunnossapitokustannukset vähiin, koska uusia ei tarvinnut teettää.

Ruoppari, hinaajalaiva H 1 ja 4 rautaista proomua oli talven ajan telakoituna Kone ja Sillan telakalla. Nosturialukset ja puiset proomut korjattiin kaupungin telakalla Jätkäsaaressa. Proomujen n:ot 4 ja 16 kannet ja laidat uusittiin ja proomuun n:o 2 rakennettiin kokonaan uusi kansi. 100 m³:n vesiproomu ja yksi moottorihinaaja oli koko vuoden ja toinen moottorihinaaja koko kesän puolustuslaitoksen käytössä.

Satama-alueiden aidat pidettiin kunnossa.

Sataman irtonaisten laitteiden kunnossapito ylitti myönnetyn määrärahan, varsinkin satamanostureihin käytetyn rahamäärän vuoksi. Kalliinajanlisäysten määrärahasta saatiin kuten jo sanottiin, 11 386 mk:n lisämääräraha.

Jäälleajosiltoja rakennettiin kolme. Lautakäytävä ja ajotie rakennettiin jälleen Kaivopuistosta alkavaksi. Käytävä oli käytössä tammikuun 28 p:stä helmikuun 24 p:ään, jolloin rajumyrsky särki jään ja vei 15 käytävälaudakkoa. Korkeasaaren kävelyliikennettä silmällä pitäen rakennettiin uusi, entistä käytännöllisempi jäärailon ylittämissilta.

Virutuslaitureita oli 5 kuten aikaisemminkin.

Satamien uudisrakennuksiin käytettäväksi oli menosääntöön merkittynä 19 734 000 mk, mistä v. 1942 oli käytetty 125 150 mk. V:sta 1942 siirtyi määrärahoja 28 048 222 mk. Käytettävissä olleista varoista, jotka olivat 47 657 072 mk, käytettiin 13 450 520 mk, v:een 1944 siirtyi 33 827 710 mk ja kaupunginkassaan palautui 378 842 mk.

Humallahden jaalasataman rakennustyöt eivät olleet käynnissä. Ainoastaan täytteen painumien takia suoritettiin välttämättömiä tasoituksia. Kustannukset olivat 2 240 mk.

Munkkisaaren laiturin pohjoispuolella olevan karin louhimista ei jatkettu, mutta työmaata vartioitiin ja marraskuun 17 p:n myrskyn aiheuttamat vauriot korjattiin. Kustannukset olivat 100 201 mk.

Oy Ford ab:n Hernesaaren tontilla suoritettavia töitä jatkettiin. Rajapenkereen paikkaa ruopattiin kaivurilla. Matalasalmenkatua pengerrettiin ja sen ahtokiveystä ja viemäriä rakennettiin. Lisäksi täytettiin tontin lounaiskulmaa. Näihin töihin ja vartiointiin käytettiin 335 484 mk.

Makasiinirannan pohjoisen varastorakennuksen töitä ei aloitettu.

Katajanokan uudisrakennustyöt keskittyivät edelleenkin Rahapajanrannan varastorakennusten n:ot 10 ja 11 kohdalla olevan laiturin uudistamiseen. Vanhan laiturin purkamista jatkettiin ja uuden laiturin paikka ruopattiin ja louhittiin 8.3 m:n syvyiseksi. Uudet arkut n:ot 4, 5 ja 7 veistettiin; arkut n:ot 3, 4 ja 5 upotettiin ja niiden kivellä täytettävät lokerot sekä taka-alue täytettiin. Osa arkkujen n:ot 1, 2, 3, 4 ja 5 betonitäytteestä valmistettiin. Laiturimuuriin tarvittavia kiviä hakattiin osaksi vanhoista puretuista muurikivistä. Varastorakennuksen n:o 11 rannanpuoleinen seinä siirrettiin maalle päin laiturin arkkujen paikan ruoppaamisesta aiheutuneen maan sortumisen vuoksi. Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön määräyksestä supistettiin työvoima keskimäärin 15 mieheen syyskuun 17 p:stä alkaen. Katajanokan itäpäässä suoritettiin joitakin vähäisiä täyttämistöitä. Kustannukset olivat 4 523 898 mk.

Herttoniemen rakennustöitä jatkettiin mahdollisuuksien mukaan. Läntisellä teollisuusalueella tasoitettiin ja sepelöitiin Lämmittäjänkadun pohjoisosa sekä Herttoniementien ja Lämmittäjänkadun välinen osa Konemestarinkatua, pengerrettiin ja sepelöitiin Herttoniementien ja Lämmittäjänkadun välinen osa Lämmittäjänkujaa ja jatkettiin viemäriä Raidekadulle päin. Asemakatuun asennettavat viemäriputket ajettiin paikalle. Ratapihan itäpuolella olevalla teollisuusalueella jatkettiin Puusepänkadun korttelin n:o 57 varrella olevan osan pengertämistä ja suoritettiin ahtokiveys ja viemärin rakentaminen. Korttelin n:o 62 varrella olevaa Puusepänkadun osaa pengerrettiin. Raidekadun eli Halkokadun viemäristä rakennettiin osa, ja rautatieraiteistoa täydennettiin Korttelin n:o 58 varrella oleva osa Kirvesmiehenkadun viemäriä rakennettiin ja jatkettiin sitä kappaleen matkaa korttelin n:o 59 varrelle. Korttelin n:o 58 viereinen Kirvesmiehenkadun

puolisko saatiin pengerretyksi. Sepelinmurskauslaitos, ilmanpuristuskoneisto sekä eräät työmaan rakennukset siirrettiin korttelista n:o 58 korttelin n:o 62 eteläosaan. Kustannukset olivat 4 451 142 mk.

Täytettä otettiin Hietasaaren eteläpuolelle, Verkkosaaren rantaan ja Kyläsaaren pohjoispuolelle.

Tehdaskorttelien n:ot 272—278 ja Verkkosaaren alueella tasoitettiin ja sepelöitiin kalasatamaan johtava tie. Rakennusten etelänpuoleisen kadun viemäriä jatkettiin, ja pengerrystyöt suoritettiin loppuun. Rautatieraiteet, jotka täytetyllä vesialueella olivat painuneet, nostettiin, tuettiin ja tarkistettiin. Laituri kalasumpuille rakennettiin, ja ranta-alue täytettiin ja sepelöitiin. Kellukelaiturin kellukkeet rakennettiin. Verkkosaarenkadun korttelin n:o 276 varrella oleva osa levennettiin ja päällystettiin ja tukimuurit rakennettiin. Kulosaarenkadun pengerrystyöt suoritettiin Verkkosaarenkadulta Arabian rautatiehen saakka ja pinta sepelöitiin. Kustannukset olivat yhteensä 894 421 mk, minkä lisäksi kustannukset kellukkeista nousivat 63 766 mk:aan.

Merisataman laiturin n:o 1 uusiminen suoritettiin, kustannusten ollessa 49 594 mk.

Hernesaareen rakennettiin korttelin n:o 235 varrelle ulottuva rautatieraide ja sen varrelle lyhyt sivuraide. Kustannnukset olivat 826 557 mk.

Lauttasaarenrannan tasoittamista ja sepelöimistä ei saatu loppuun suoritetuksi korttelin n:o 784 rakennustöiden johdosta. Pääasiallisesti vartioinnista aiheutuneet kustannukset olivat 15 203 mk.

Kaivopuiston ja Valkosaarten välitse Eteläsatamaan johtavan väylän syventämistyöt lykättiin.

Pitkänsillan rannan järjestäminen tehdaskorttelin n:o 300 eteläsivulla olevalta osalta siirtyi samoin toistaiseksi.

Kulosaaren ja Kuoresaaren välin pengertämistöitä ei jatkettu.

Uusien katujen ja teiden rakentamiseen myönnettyjä määrärahoja siirtyi v:sta 1942 1 082 756 mk. Lisämäärärahoja saatiin 5 000 mk ja v:n 1944 määrärahasta käytettiin 10 000 mk. Varoja käytettiin 32 930 mk ja v:een 1944 siirtyi 1 064 826 mk.

Kahden vedenottopaikan järjestäminen palokunnalle Seurasaarentien varrelle suoritettiin loppuun. Kustannukset olivat 32 930 mk. Kalliinajanlisäysten määrärahasta saatiin 5 000 mk:n lisämääräraha ja v:n 1944 määrärahasta käytettiin 10 000 mk.

Kaivopuiston rantatien rakentamistyöt olivat keskeytyneinä.

Uusien mukavuuslaitosten rakentaminen satama-alueelle siirtyi edelleen.

Länsisataman uudisrakennustyöt supistuivat vain täytteen vastaanottamiseen Hietasaarenkadun eteläpään varrelle sekä työmaarakennusten kunnossapitoon ja työmaiden vartiointiin. Kustannukset olivat 99 547 mk.

Eteläsataman Makasiinirannan työt supistuivat pienehkön laiturimuurikivimäärän hakkaamiseen sekä vartiointiin. Kustannukset olivat 117 858 mk.

Katajanokan vuota- ja öljyvarastorakennuksen perustustöiden jäljellä olevaa osaa ei saatu suoritetuksi.

Katajanokan aallonmurtajan rakentaminen lykättiin.

Etelärannan laiturin osittaista uudistamista ei saatu suoritetuksi.

Eteläsataman pohjoisen venealtaan ulko-osan eteläisen laiturin uusiminen ja rautatiesillan maatuen korjaaminen siirtyi edelleen.

Kahden uuden proomun hankkiminen oli siirrettävä.

Sodassa kaatuneiden omaisille maksettiin avustusta yhdessä tapauksessa yhteensä 2 920 mk.

Ilmasuojelutöihin kului 178 616 mk.

Muiden viranomaisten sekä yksityisten laskuun suoritettiin töitä 3 487 271 mk:n arvosta. Näistä mainittakoon Kulosaaren sillan kunnossapito ja Kuoresaaren vartiorakennuksen korjaaminen kaupunginhallituksen laskuun, satamanosturien käyttö satamaliikenneosaston laskuun, Herttoniemen Konemestarinkadun, Puusepänkadun ja Kirvesmiehenkadun vesijohdon kaivantotyöt sekä Sompasaaren—Korkeasaaren vesijohdon korjaustyöt vesijohtolaitoksen laskuun, Konemestarinkadun, Puusepänkadun ja Kirvesmiehenkadun kaasujohdon kaivantotyöt sekä viemärijohdon jatkaminen korttelin n:o 298 etelärantaan kaasulaitoksen laskuun, Salmisaaren sähköaseman tontin louhiminen ja vesialueen täyttämiseen liittyvä ruoppaaminen sekä muuntajan alustan rakentaminen Etelä-Suomen voima oy:n muuntaja-asemalle sähkölaitoksen laskuun,

lumenluonti satama-alueilla puhtaanapitolaitoksen laskuun sekä teurastamon raiteiden kunnossapito teurastamon laskuun. Korvauksina laitureille, silloille ja rautateille aiheutettujen vaurioiden korjaamisesta saatiin 43 771 mk. Helsingin makasiini oy:n laskuun suoritettiin ilmapommituksessa vaurioituneen nosturin korjaustöitä, Oy. Ford ab:n laskuun pilarien peruskaivamis-, perustamis- sekä pilarien ja peruspalkkien betonoimistöitä, merivoimien esikunnan linnoitusosaston laskuun ruopattiin Isosaaren arkunpohjan ja laiturin edustaa, merivartiolaitoksen laskuun juntattiin ja korjattiin Kellosaaren laituria, Herttoniemen korttelin n:o 53 tehdasrakennuksella tehtiin Welroos & Co ab:n laskuun salaoja ajokorokkeen alle, Oy. Mercantile ab:n laskuun suoritettiin kortteliin n:o 268 johtavan rautatieraiteen korjaus Länsisatamassa, Oy. Kontino ab:n laskuun alennettiin Kulosaarenkatua korttelissan:o 273 tonttien n:ot 13 ja 15 kohdalla, Helsingin kasarminhoitoalueen laskuun kuljetettiin rakennusjätteet ja kiilakivet proomulla Siltavuorenrannasta n:o 16, rakennustoimisto Eino Lehtinen oy:n laskuun tehtiin vesi- ja viemärijohtojen kaivannot Kirvesmiehenkadun alueella Herttoniemessä ja Oy. Agrosin laskuun suoritettiin Lautatarhankadun rautatietasoylikäytävän uudestirakentaminen.

Satamarakennusosaston yleiskulut olivat 1 971 382 mk, josta sääntöpalkkaisten viranhaltijain palkkaukset olivat 1 733 142 mk, tilapäisen työvoiman palkkaukset 74 866 mk, valaistus 1 229 mk, vuokra 124 000 mk, siivous 2 705 mk, painatus ja sidonta 725 mk ja tarverahat 34 715 mk.

Työntekijäin nauttimat edut, tapaturmavakuutusmaksuja lukuunottamatta, nousivat rahassa arvioituna 4 933 769 mk:aan, jakaantuen seuraavasti: kesälomat 978 399 mk, sairasapu 875 750 mk, hautausapu 29 353 mk, vapaapäiväpalkat 30 335 mk ja sotapalvelukseen kutsuttujen palkat 3 019 932 mk. Yleisten töiden lautakunnan käyttövaroista myönnettiin 450 mk kaatuneen työntekijän muiston kunnioittamiseksi.

Laskuun suoritettujen töiden yleiskulujen korvauksena laskutettiin 246 357 mk. Lauttasaaren sillan kustannuksista valtio maksoi 50 598 mk. Sekalaiset tulot olivat 88 806 mk.

Osaston kokonaismenot olivat 27 778 097 mk, josta viranhaltijain ja työnjohtajien palkkoja 3 828 790 mk, työntekijäin palkkoja 16 741 316 mk, laskuun teetettyjen töiden kustannuksia 143 390 mk, urakalla suoritettujen töiden kustannuksia 379 438 mk, varaston laskutuksia 3 533 777 mk, rakennustoimiston muiden osastojen laskutuksia 1 277 225 mk, kaupungin muiden laitosten laskutuksia 282 328 mk sekä muita laskutuksia 1 591 833 mk. Tuloja oli kaikkiaan 3 890 672 mk.

Katurakennusosaston henkilökunnan muodostivat katurakennuspäällikkö, apulaiskaturakennuspäällikkö, toimistoinsinööri, 7 vanhempaa insinööriä, 4 nuorempaa insinööriä, 3 apulaisinsinööriä, 3 ylimääräistä apulaisinsinööriä, 3 vaakitsijaa, 1 ylimääräinen vaakitsija, 5 piirtäjää, 2 kemistiä, 2 laboranttia, alikamreeri sekä 12 vakinaista ja 2 ylimääräistä toimistoapulaista.

Sotapalvelukseen kutsuttujen palkkojen maksamista y.m. ylimääräisiä töitä varten oli osaston palveluksessa lisäksi 2 ylimääräistä toimistoapulaista.

Yllä mainituista viroista oli vuoden vaihteessa avoinna 2 ylimääräisen apulaisinsinöörinvirkaa sekä 1 piirtäjän- ja 1 laborantinvirka.

Suoranaisesta työnjohdosta osaston työmailla huolehti 73 rakennusmestaria ja 5 apulaistyönjohtajaa sekä puhdistuslaitoksissa 9 konemestaria ja 2 koneenkäyttäjää.

Vakinaisissa töissä olleiden työntekijäin lukumäärä oli suurin, 1 622, tammikuun lopussa ja pienin joulukuun lopussa, 1 490. Varatöitä ei suoritettu.

Osaston insinööreistä oli 4 virkavapaana maanpuolustuksen yhteydessä olevan julkisen tehtävän suorittamista varten, 6 oli sotapalveluksessa ja 3 osallistui koko vuoden ajan ilmasuojelutehtäviin hoitaen kuitenkin sen ohessa katurakennusosaston tehtäviä. Vain 5 insinööriä suoritti vakinaisia tehtäviään.

Molemmat kemistit olivat koko vuoden sotapalveluksessa ja 1 toimistoapulainen on sodan alusta lähtien ollut ilmasuojelukeskuksen palveluksessa.

Rakennusmestareista ja työnjohtajista oli 8 virkavapaana maanpuolustuksen yhteydessä olevan julkisen tehtävän suorittamista varten, minkä lisäksi vuoden alussa kutsuttiin 3 ja vuoden lopussa 15 rakennusmestaria työpalvelukseen samaa tarkoitusta varten. Vuoden aikana oli 21 rakennusmestaria ja työnjohtajaa sotapalveluksessa ja 18 rakennusmestaria toimi ilmasuojelutehtävissä hoitaen samalla vakinaisia tehtäviään katurakennusosastolla.

Osaston työntekijöistä oli sotapalveluksessa suurin määrä helmikuun lopussa, 391, ja pienin määrä heinäkuussa ja elo—syyskuun vaihteessa, 377. Työpalveluksessa oli työntekijöitä eniten, 475, lokakuun alussa ja vähiten, 279, tammikuun lopussa. Katurakennusosaston töissä oli työntekijäin lukumäärä suurin, 951, tammikuun lopussa ja pienin, 660, joulukuun alussa.

Koska täten suuri osa nuorimmista työntekijöistä oli sota- tai työpalveluksessa, oli jäljelle jääneiden keski-ikä edelleen hyvin korkea, noin 51 vuotta. Jos jätetään huomioimatta ilmasuojelumuodostelmiin kuuluvat, joiden keski-ikä oli 45 vuotta, tuli työntekijäin keski-iäksi 54 vuotta. Työpalvelukseen kutsuttujen työntekijäin keski-ikä oli 45 vuotta. Tämä on ollut omiaan alentamaan suuressa määrin osaston työtehoa, mihin on lisäksi vaikuttanut osaston töihin jääneiden työntekijäin sairaalloisuus. Näitä ei nimittäin sairauden vuoksi kutsuttu työpalvelukseen tai sitten heidät työpalveluksessa sairastuttuaan vapautettiin. Sairaustapauksia, tapaturman aiheuttamat poissaolot mukaanluettuina, oli keskimäärin 8.7 % työssä olleiden työntekijäin lukumäärästä. Vertailun vuoksi mainittakoon, että sairaustapauksia oli v:n 1941 alkupuoliskolla 4.1 % ja sen loppupuoliskolla 5.2 %.

Tapaturmaprosentti kohosi hiukan edellisestä vuodesta, pysyen kuitenkin edelleen alhaisena. Tapaturmien kokonaismäärä oli 137.

Osastolle tuli kaikkiaan 552 kirjelmää ja osastolta lähti 630 kirjelmää. Tulleista kirjelmistä oli 230 yleisten töiden lautakunnalta tulleita, 49 kaupunginhallituksen lähetettä, 3 maistraatin lähetettä, 64 kirjelmää kaupungininsinööriltä tai rakennustoimiston muilta osastoilta, 96 kirjelmää kaupungin eri laitoksilta, 25 kirjelmää valtion virastoilta, 4 kirjelmää vierailta kunnilta ja 81 kirjelmää yksityisiltä liikkeiltä tai henkilöiltä.

Lähteneet kirjelmät jakautuivat taas seuraavasti: 139 lausuntoa tai esitystä yleisten töiden lautakunnalle, 134 kirjelmää kaupungininsinöörille tai rakennustoimiston muille osastoille, 107 lausuntoa ja kirjelmää kaupungin muille laitoksille, 5 kirjelmää vieraille kunnille, 44 lausuntoa ja kirjelmää valtion virastoille ja 201 kirjelmää tai lausuntoa yksityisille henkilöille tai liikkeille.

Saapuneita laskuja oli 3 004 ja lähetettyjä laskuja 363. Lisäksi vietiin kirjoihin 52 kpl päivätyölistojen viikkoyhdistelmiä ja 52 kpl tarveainevaraston laskuja sekä tehtiin kuukausittain laskut katurakennusosaston varastostaan ostamista tarveaineista. Sairasavustusten maksumääräyksiä oli 1 339, lopputilejä 360, vuosilomia 1 427, sotapalvelukseen kutsuttujen palkkoja 4 384, hautausavustuksia 25 ja muita ylimääräisiä maksuja 27. Tapaturmailmoituksia oli 137 ja eläkeselvityksiä 22.

Toimistossa laadittiin yhteensä 59 piirustusta, joista 18 käsitti erilaisia ilmasuojelujärjestelyjä. Muualta tulleita piirustuksia oli yhteensä 134. Tonttikarttoja varten tarvittavia viemäritietoja kaupungingeodeetille annettiin 15, ja kirjallisia viemärinkorkeusilmoituksia vesijohtolaitosta varten tehtiin 21.

Menoarvioon otettujen töiden piirustusten ja kustannusarvioiden lisäksi tehtiin useiden eri suojahuoneiden suunnitelmia ja erikoispiirustuksia sekä muita ilmasuojelujärjestelyjä.

Kadut ja yleiset paikat olivat kärsineet pahoja vaurioita sota-ajan ankarien pakkastalvien ja puutteellisen kunnossapidon johdosta. Kertomusvuonnakin vaikeutti kunnossapitoa mitä suurimmassa määrin tierakennusaineiden ja työvoiman puute. Edellä mainitut seikat tulevat lähivuosina yhä suuremmassa määrin alentamaan katujen ja teiden kuntoa ja aiheuttamaan huomattavasti lisääntyneitä kunnossapitokustannuksia.

Katujen ja yleisten paikkojen korjauksia ja kunnossapitoa varten oli menoarvioon varattu 5 000 000 mk. Kustannukset olivat 4 912 477: 35 mk, jakautuen seuraavasti: Kadut ja yleiset paikat 2 764 611: 20 mk, josta kiveämiset 1 588 713: 40 mk, sepelöimiset 159 752: 85 mk, käytävät 567 866: 40 mk, tasoitukset ja painuneiden katujen korotukset 222 321: 35 mk sekä työnjohto ja sekalaiset menot 225 957: 20 mk; tiet 1 399 416: 10 mk; maantienjatkeiden kunnossapito 300 020: 70 mk; sopimuksiin perustuva yksityisten katuosuuksien kunnossapito Hämeentiellä 13 005: 55 mk; kaupungin katuosuuksien viereiset kaiteet 273 337: 55 mk; katukilpien uusiminen 8 304 mk; Mannerheimintien katukilvet ja talonumerot, mikä työ oli suurimmaksi osaksi suoritettu edellisenä vuonna, 13 911: 05 mk; sekä mittaus- ja tutkimustyöt 139 871: 10 mk. Säästö 87 522: 65 mk palautui kaupunginkassaan.

Kaupunginhallituksen päätöksen nojalla suoritettaviin liikennejärjestelyihin sekä katu- ja tiepäällysteiden uusimiseen oli menoarvioon varattu 3 000 mk. Aikaisemmilta vuosilta siirrettyjä varoja käytettiin tähän tarkoitukseen 425 630: 20 mk, josta liikennejärjestelyihin 630: 20 mk ja katupäällysteiden uusimiseen 425 000 mk.

Katurakennusosaston tielaboratorion toiminta oli laitoksen kemistin sotapalveluksessa olon vuoksi koko vuoden pysähdyksissä.

Katujen, teiden ja yleisten paikkojen puhtaanapitokustannukset olivat 7 880 950 mk. Katuvalaistuksen kustannukset olivat kaasuvalaistuksesta 780 450: 50 mk ja sähkövalaistuksesta 2 464 942: 90 mk. Alhaiset kustannukset, varsinkin kaasuvalaistuksen osalta, johtuivat pimennyksestä. Yleisten vesipostien kustannukset olivat 190 836: 20 mk.

Menoarvioon sisältyvillä tai edellisestä vuodesta siirretyillä määrärahoilla suoritettiin m.m. seuraavat katu- ja tieuudistustyöt: Nokiankujan tasoitus 209 766: 60 mk:n, Pitäjänmäen teollisuusalueen katujen tasoitustyöt 3 110 987: 65 mk:n ja Herttoniemen läntisen asuntoalueen katujen tasoitustyöt 1 211 834: 20 mk:n kustannuksin. Varoja käytettiin yhteensä 4 532 588: 45 mk.

Yhteiset kustannukset katujen ja teiden kunnossapidosta, puhtaanapidosta, valaistuksesta sekä uudistöistä olivat 21 391 302: 30 mk.

Viemärien kunnossapito- ja korjauskustannuksiin oli menoarvioon varattu 1 740 250 mk. Kustannukset olivat 1 723 425: 05 mk jakautuen seuraavasti: viemäriverkoston kunnossapito ja korjaus 1 260 344: 05 mk, josta johdot 557 094: 65 mk, kaivot 467 227: 30 mk, ojat 85 502: 90 mk ja työnjohto ja sekalaiset menot 150 519: 20 mk; täydennystyöt 371 884: 60 mk; viemärien huuhteluvesi 10 946: 40 mk; sekä putkivalimon vuokra 80 250 mk.

Puhdistuslaitosten kustannukset olivat yhteensä 2 979 592: 15 mk. Tähän eivät sisälly koneenkäyttäjien palkat, sillä mainitut virat vakinaistettiin vuoden alusta. Kustannukset jakautuivat seuraavasti: Kyläsaaren ja Rajasaaren puhdistuslaitosten tonttien vuokrat 44 760 mk, Alppilan puhdistuslaitos 54 877: 95 mk, Savilan pumppuasema 379 828: 25 mk, Nikkilän sairaalan puhdistuslaitos, 64 161: 60 mk, Rajasaaren puhdistuslaitos 1 184 069: 30 mk ja Kyläsaaren puhdistuslaitos 1 251 895: 05 mk.

Tulot kaasun ja lietteen myynnistä Kyläsaaren ja Rajasaaren puhdistuslaitoksista olivat yhteensä 1 015 790: 30 mk ja tuloarviossa oli vastaava määrä 1 500 000 mk. Tulojen muodostuminen arvioitua pienemmiksi johtui siitä, että autojen käyttövoimaksi tarkoitetun kaasun myynti pääsi hankintojen myöhästymisen vuoksi alkamaan vasta maaliskuussa ja saavutti täyden laajuutensa vasta keskikesällä. Lietteen myynti oli kuljetusvaikeuksien vuoksi hyvin vähäistä.

Alppilan puhdistuslaitoksen puhdistusteho oli hyvä. Puhdistuslaitoksen kemistin sotapalveluksessa olon vuoksi määrättiin ainoastaan mekaaninen puhdistusteho. Se oli saostuskaivoista ulosvirtaavassa vedessä keskimäärin 92 % saostuvista aineista.

Nikkilän sairaalan puhdistuslaitoksen puhdistusteho oli samoin hyvä. Sielläkin määrättiin ainoastaan mekaaninen puhdistusteho, joka saostuskaivoista ulosvirtaavassa vedessä oli keskimäärin 98 %.

Savilan pumppuasemalta pumpattiin vuoden aikana Rajasaaren puhdistuslaitokseen 3 077 010 m³ viemärivettä ja Töölönlahteen sadevesisäiliön kautta 142 410 m³ eli yhteensä 3 219 420 m³. Sähkövirran kokonaiskulutus laitoksessa oli 298 946 kWh. Hiekanerottimesta poistettiin 54 m³ hiekkaa ja välpistä 68 m³ välppäjätteitä.

Rajasaaren puhdistuslaitoksessa puhdistettiin vuoden aikana 4 931 600 m³ viemärivettä, mistä määrästä 1 854 590 m³ tuli laitokseen gravitatiojohdoissa ja pumpattiin Rajasaarella, kun taas loput pumpattiin suoraan Savilasta. Saostuvien aineiden määrä oli laitokseen tulevassa vedessä keskimäärin 4.67 cm³ litraa kohden 2 tunnissa ja sesti puhdistetussa vedessä keskimäärin 0.31 cm³ litraa kohden 2 tunnissa. Mekaaninen puhdistusteho oli siis n. 93 %. Mitattuna 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan oli mekaaninen puhdistusteho keskimäärin n. 20 %.

Biologisesti puhdistettiin laitoksessa kaikkiaan 2 678 340 m³ viemärivettä. Biologinen kokonaispuhdistusteho, mitattuna 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan, oli keskimäärin 94 %. Paras kokonaispuhdistusteho vuoden aikana 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan mitattuna oli 99.8 % ja paras puhdistustulos 1 mg litraa kohden 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mu-

kaan puhdistetussa vedessä. Puhdistetun veden 5 vuorokauden biokemiallinen hapenkulutus oli keskimäärin 12 mg litraa kohden.

Laitoksen kaasutuotanto oli vuoden aikana 209 789 m³. Tästä toimitettiin kaasulaitokselle 53 226 m³, autojen käyttökaasuksi 107 175 m³ ja loput käytettiin laitoksen lämmitykseen ja laboratorion tarpeisiin. Laitoksen lämmitykseen käytettiin lisäksi 47 tonnia koksia ja 984 syltä halkoja. Voiteluöljyä käytettiin 285 kg. Laitoksen vedenkulutus oli 5 833 m³. Moottorien tilapäiseen käyttöön käytettiin 86 kg naftaa. Laitoksessa käytettiin sähkövirtaa 476 549 kWh, joka saatiin kaupungin sähkölaitokselta. Lietelavoille johdettiin 13 231 m³ lietettä. Sen kuivuessa tilavuus supistui 5 511 m³:iin, mikä määrä 44 m³ myytyä erää lukuunottamatta ajettiin Taivallahden eri istutusalueille ja osaksi käytettiin täytemaaksi. Hiekanerottimesta poistettiin 51 m³ hiekkaa ja välpistä 91 m³ välppäjätteitä. Kokonaiskäyttökustannukset, korot ja kuoletukset poisluettuina, mutta laborantin ja konemestarien palkat sekä gravitatiojohtoa myöten tulevan viemäriveden pumppauskustannukset mukaanluettuina, olivat 20 p puhdistettua likavesikuutiometriä kohden, vastaten 13: 25 mk laitoksen toimintapiirissä asuvaa henkilöä kohden vuodessa, koko henkilöluvun ollessa 75 000.

Kyläsaaren puhdistuslaitoksessa puhdistettiin kertomusvuoden aikana 3 002 766 m³ viemärivettä, josta 1 585 892 m³ biologisesti ja loput vain mekaanisesti. Biologinen kokonaispuhdistusteho, 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan mitattuna, oli keskimäärin 97 %. Mekaaninen puhdistusteho, 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan mitattuna oli n. 46 %. Saostuvia aineita oli laitokseen tulevassa vedessä keskimäärin 9.7 cm³ litraa kohden 2 tunnissa ja mekaanisesti puhdistetussa vedessä keskimäärin 0.53 cm³ litraa kohden 2 tunnissa. Saostuviin aineisiin nähden oli mekaaninen puhdistusteho keskimäärin 95 %. Vuoden paras biologinen puhdistusteho oli 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan 99.8 % ja paras puhdistustulos 1 mg litraa kohden puhdistetussa vedessä. Keskimäärin oli 5 vuorokauden biokemiallinen hapenkulutus puhdistetussa vedessä 7.9 mg litraa kohden.

Laitoksen kaasutuotanto oli vuoden aikana 199 868 m³ metaanikaasua. Tästä määrästä myytiin 134 140 m³ autojen käyttöaineeksi ja 65 728 m³ kaupungin kaasulaitokselle. Lietelavoille johdettiin 3 436 m³ lietettä, ja lavoilta ajettiin pois 1 269 m³. Tästä myytiin 404 m³, ja ajettiin kaupungin omia istutuksia varten 865 m³. Hiekanerottimesta poistettiin 36 m³ hiekkaa ja välpistä 34 m³ välppäjätteitä. Laitoksen voimankulutus oli kaikkiaan 581 257 kWh, josta 550 kWh saatiin moottoreista ja loput kaupungin sähkölaitokselta. Laitoksen kokonaiskäyttökustannukset, viemäriveden pumppaus, laborantin, konemestarien ja koko vuoden sotapalveluksessa olleen kemistin palkat mukaanluettuina, mutta korot ja kuoletus poisluettuina, olivat 36 p puhdistettua likavesikuutiometriä kohden, vastaten 16: 10 mk laitoksen toimintapiirissä asuvaa henkilöä kohden vuodessa, koko henkilöluvun ollessa 67 000. Tällöin on teollisuuslaitosten likavesimäärä myös jaettu henkilömäärällä.

Sodan johdosta ei puhdistuslaitosten viemäröimisalueiden asukaslukua voitu tarkasti arvioida, samoinkuin ei myöskään tuleva vesimäärä eivätkä vuositulokset ole joka suhteessa verrattavissa aikaisempien vuosien tuloksiin.

Vuoden aikana suoritetuista menoarvioon sisältyvistä viemäritöistä mainittakoon seuraavat, kustannusten ollessa alla mainitut: Nokiankujan viemäri, 104 550: 80 mk; Pitäjänmäen teollisuusalueen viemärityöt, osittain edellisestä vuodesta siirtyneillä varoilla, 1 950 636: 90 mk; sekä Herttoniemen läntisen asuntoalueen viemärit, 2 968 137: 10 mk. Erilaisia välttämättömiä viemäriverkoston täydennys- ja uusimistöitä suoritettiin eri osissa kaupunkia 2 590 730: 65 mk:n kustannuksin. Kustannukset vuoden aikana suoritetuista menoarvioon sisältyneistä uusista viemäreistä ja viemäreiden uusimisista olivat 7 614 055: 45 mk ja viemäriverkoston korjauksesta ja kunnossapidosta sekä pienemmistä täydennystöistä ja puhdistuslaitosten käytöstä ja hoidosta yhteensä 4 578 007: 20 [1]) mk. Puhdistuslaitosten ja putkivalimon vuokrat olivat 125 010 [1]) mk, joten viemäreiden ja puhdistuslaitosten kokonaiskustannukset olivat yhteensä 12 317 072: 65 mk.

Putkivalimossa, jossa työt suuren osan vuodesta olivat keskeytyksissä, valmistettiin kaikkiaan 1 954 betonista uurreputkea halkaisijan vaihdellessa 60—130 cm sekä lisäksi 5 sadevesikaivoa.

[1]) Vert. tämän kert. II osan s. 229.

Urheilukenttien korjaus- ja kunnossapitotyöt supistettiin mahdollisimman vähäisiksi. Koska kuitenkin kilpailuja jatkuvasti pidettiin ja koulutkin tarvitsivat urheilukenttiä, eivät niukat määrärahat riittäneet kenttien säilyttämiseen entisessä kunnossa. Kustannukset olivat yhteensä 1 515 806: 80 mk, jakautuen seuraavasti: Eläintarhan, Kallion, Haapaniemen, Käpylän, Väinämöisenkadun, Kaisaniemen, Annalan ja Kangasalantien urheilukenttien kunnossapito 382 666: 50 mk, Töölön pallokenttien kunnossapito 190 232: 15 mk, Käpylän raviradan urheilukentän ja pallokenttien kunnossapito 86 213: 15 mk, velodromin radan ja kentän kunnossapito 55 137: 60 mk, maratonradan kunnossapito 4 932 mk, Herttoniemen hiihtomäen kunnossapito 24 918: 35 mk, hiihtomäkien rakentaminen ja kunnossapito 60 008: 25 mk, kelkkamäkien rakentaminen ja kunnossapito 190 227: 55 mk, Kaisaniemen verkkopallokenttien kunnossapito 24 818: 60 mk, luistinratojen kuntoonpano ja kunnossapito 417 120: 60 mk, Mustikkamaan juhlakentän kunnossapito 7 874: 40 mk, pesäpallokenttien kunnossapito 11 891: 55 mk, Laakson ja Ruskeasuon ratsastusratojen sekä ratsastusteiden kunnossapito 34 576 mk, kenttien kasteluun ja kahlaamoon käytetty vesi maksoi 25 190: 10 mk.

Uudistöitä varten ei menoarviossa ollut lainkaan määrärahoja.

Edellisestä vuodesta siirretyillä varoilla suoritettiin m.m. seuraavat työt alla mainituin kustannuksin: Kaivokadun leventäminen Mannerheimintien ja Asema-aukion välillä 310 000 mk:n kustannuksin; kokoojajohto Hakaniementorin 1:n ja Näkinkujan välillä rakennettiin valmiiksi kustannusten ollessa 234 273 mk; Kuortaneenkatu tasoitettiin korttelin n:o 691 kohdalla 418 683: 40 mk:n ja viemäri rakennettiin samaan katuun 96 854: 95 mk:n kustannuksin; Mäntytie tasoitettiin 341 827: 30 mk:n ja viemäri rakennettiin samaan katuun 82 241: 50 mk:n kustannuksin; Marttilan omakotialueen katujen tasoitustyöt maksoivat 448 420: 65 mk; viemäritunnelit rakennettiin Tilkasta ja Nordenskiöldinkadulta Läntiselle rantatielle 8 582 290: 80 mk:n kustannuksin; Erottajan väestönsuojan ja maanalaisen mukavuuslaitoksen rakennustyöt suoritettiin loppuun 1 369 442: 15 mk:n, Senaatintorin yleisen väestönsuojan rakennustyöt 628 474: 90 mk:n sekä rakennustoimiston konepajan väestönsuojan rakennustyöt 80 289: 25 mk:n kustannuksin.

Yllä mainittuihin väestönsuojiin käytettiin siis v:n 1943 aikana 2 078 206: 30 mk.

Siirretyillä määrärahoilla suoritettujen töiden kustannukset olivat yhteensä 13 371 268: 15 mk. Kohonneiden työpalkkojen sekä tarveainehintojen ja erinäisten lisätöiden johdosta myönnettiin lisämäärärahoja yhteensä 3 152 534: 90 mk.

Käyttövaroista myönnetyillä määrärahoilla suoritetuista töistä mainittakoon seuraavat: lohko- ja lohkoryhmäsuojiin käytettiin 672 371: 35 mk; Vallilan väestönsuoja rakennettiin valmiiksi 1 333 379: 25 mk:n kustannuksin; Meilahden viemäritunnelien aukkoihin rakennettiin portaat väestönsuojatarkoituksia varten 289 950: 20 mk:n sekä rakennustoimiston konepajan suojaan samoin portaat yleisöä varten 89 442: 60 mk:n kustannuksin. Lisäksi suoritettiin sekalaisia väestönsuojelutöitä, raivauksia y.m., joiden kustannukset olivat yhteensä 696 159: 35 mk.

Käyttövaroista myönnetyillä määrärahoilla suoritettujen töiden kustannukset olivat yhteensä 3 300 522: 80 mk.

Paitsi edellä mainittuja menoarvioon sisältyvillä tai myöhemmin myönnetyillä määrärahoilla tehtyjä töitä suoritettiin myös tilauksesta töitä kaupungin muille laitoksille, Puhelinyhdistykselle, yksityisille talonomistajille sekä valtion virastoille. Näiden tilaustöiden kustannukset olivat yhteensä 10 758 130: 90 mk.

Katurakennusosaston suorittamien töiden kustannukset olivat menoarvioon sisältyviä palkkoja lukuunottamatta yhteensä 72 062 345: 40 mk.

Tarveaineiden puute, sota- ja työpalveluskutsunnat sekä muut sodan aiheuttamat poikkeukselliset olosuhteet vaikeuttivat huomattavasti osaston työskentelyä. Varsinkin korkeamman teknillisen koulutuksen saaneen henkilökunnan puute vaikeutti töiden suunnittelua ja työpiirustusten laatimista samoinkuin myös työnjohtoa.

Talorakennusosasto. Talorakennusosaston henkilökunnan muodostivat kaupunginarkkitehti, apulaiskaupunginarkkitehti, lämpöteknikko, toimistoarkkitehti, 4 vanhempaa arkkitehtiä, apulaisarkkitehti, 2 piirtäjää, alikamreeri sekä 5 toimistoapulaista. Sitä paitsi oli osaston palveluksessa koko vuoden ajan 3 ylimääräistä arkkitehtiä, jotka palkattiin työmäärärahoista. Työnjohdosta osaston työmailla huolehti 19 rakennusmestaria. Sotapalvelus- ja työvelvollisuuskutsunnat vaikeuttivat kertomusvuonnakin

osaston toimintaa. Toimistohenkilökunnasta oli 2 arkkitehtiä sotapalveluksessa yhteensä 730 päivää ja 6 rakennusmestaria yhteensä 2 185 päivää.

Poikkeuksellisten olojen johdosta oli työ parilla suurehkolla työmaalla keskeytyksissä kuten edellisenäkin vuonna, ja uusia töitä pantiin alulle vain rajoitetussa määrässä. Tästä johtuen saatiin työt toimistossa henkilökunnan vähentymisestä huolimatta suoritetuiksi ilman tuntuvampaa haittaa. Eniten joutuivat kärsimään sodanjälkeistä rakennustoimintaa koskevat selvittely- ja suunnittelutyöt.

Työntekijäin lukumäärä vaihteli, ollen 173 tammikuun ensimmäisellä viikolla ja 160 joulukuun viimeisellä viikolla sekä suurin helmikuun 12 p:n ja 18 p:n välisenä aikana eli 175. Työntekijäin keskimääräinen luku viikkoa kohden oli vuoden aikana 154, edellisenä vuonna 178.

Kaupungin omistamien rakennusten korjausta ja kunnossapitoa varten oli menoarviossa eri momenteilla varattuna yhteensä 6 544 535 mk:n suuruinen määräraha, johon lisättiin 97 157: 05 mk työntekijäin palkkojen korottamista varten. Käytettävänä oleva määräraha nousi siten 6 641 692: 05 mk:aan. Korjaus- ja kunnossapitokustannukset olivat 5 905 486: 20 mk. Säästö, 736 205: 85 mk, palautettiin kaupunginkassaan.

Uudis- ja muutosrakennustöitä varten oli menoarviossa eri tileillä yhteensä 6 375 720 mk:n suuruinen määräraha. Määrärahaan lisättiin 87 000 mk työntekijäin palkkojen korottamiseen varatusta määrärahasta sekä 69 569: 15 mk, joka on otettu huomioon v:n 1944 menoarviossa. Käytettävissä olevat varat nousivat siis 6 532 289: 15 mk:aan kustannusten ollessa 6 502 979: 05 mk. Erinäisiä muutos- ja korjaustöitä kulkutautisairaalassa niminen määräraha ylitettiin 114 574: 25 mk:lla sekä Keskusperunavarasto Herttoniemeen niminen määräraha 69 569: 15 mk:lla, mikä määrä kuten sanottu, on otettu huomioon v:n 1944 menoarviossa. Suorittamatta jääneitä töitä varten siirrettiin 55 505 mk v:een 1944.

V:sta 1942 siirrettiin lisäksi määrärahoja yhteensä 47 958 194: 20 mk, johon lisättiin 261 998: 10 mk työntekijäin palkkojen korottamista varten varatusta määrärahasta, 743 558: 05 mk hyvityksenä toisille työmaille siirretyistä rakennustarvikkeista sekä 54 634: 65 mk, joka on otettu huomioon v:n 1944 menoarviossa. Käytettävissä oleva määräraha nousi siis 49 018 385 mk:aan. Suoritettujen töiden kustannukset olivat 2 877 999: 70 mk. V:een 1944 siirrettiin 46 140 385: 30 mk:n suuruisesta säästöstä 46 100 489: 85 mk ja jäännös 39 895: 45 mk palautettiin säästönä kaupunginkassaan.

Vuoden aikana suoritettiin vielä töitä, joita varten määräraha oli etukäteen myönnetty v:n 1944 talousarviosta, osaksi kaupunginvaltuuston tai kaupunginhallituksen käyttövaroilla, yhteensä 5 994 706: 35 mk:n kustannuksin. Näitä töitä varten käytettävissä oleva määräraha nousi 6 288 543: 55 mk:aan ja säästö, 293 837: 20 mk palautettiin kaupunginkassaan.

Paitsi edellä mainittuja töitä suoritettiin töitä laskua vastaan yhteensä 3 072 641: 25 mk:lla, josta toimistolle kertyi voittoa 144 436: 70 mk.

Talorakennusosaston v. 1943 suorittamien töiden kokonaiskustannukset nousivat 19 798 129: 45 mk:aan, v. 1942 22 380 260: 70 mk:aan.

Säästöstä siirrettiin 46 155 994: 85 mk v:een 1944 ja jäännös 1 188 180: 30 mk palautettiin kaupunginkassaan.

Seuraavat suurehkot uudisrakennustyöt suoritettiin loppuun vuoden kuluessa: Herttoniemen keskusperunavarastoa varten oli talousarvioon merkitty 4 592 000 mk, kustannukset olivat 4 661 569: 15 mk, ylittäen siten käytettävissä olevan määrärahan 69 569: 15 mk:lla; kalan tukkumyyntipaikan järjestämiseksi Suurelle Verkkosaarelle oli varattu 3 768 000 mk, johon v. 1942 lisättiin 200 000 mk ja v. 1943 261 998: 10 mk työntekijäin palkkojen korottamista varten myönnetystä määrärahasta; käytettävissä oleva määräraha oli siis 4 229 998: 10 mk, johon määrään myös lopulliset kustannukset nousivat.

Talorakennusosastolla käsiteltiin 590 diaariin vietyä asiaa; näistä annettiin lausuntoja osaksi yleisten töiden lautakunnalle, osaksi kaupunginhallitukselle ja muille kunnallisille laitoksille. Sen lisäksi laadittiin uudis- ja muutosrakennuspiirustuksia, joista mainittakoon piirustusehdotukset lapsirikkaiden perheiden asuintaloja varten, niistä uudet, muuttuneiden olosuhteiden vaatimat vaihtoehdotukset m.m. kortteleita n:ot 859 b ja 888 varten; koottavia asuintaloja varten Kumpulaan asemakaavoineen, uutta röntgenosastoa y.m. varten kulkutautisairaalaan, muutostöitä varten Helsinginkadun 24:ssä sijaitsevassa kiinteistössä, sähkölaitoksen Mariankadun 22:ssa olevan ala-aseman laajentamista ja

Meilahden ala-aseman uudisrakennusta varten, ulkoilmakahvilaa varten Miramarin alueelle, suojahuoneita varten useihin kiinteistöihin, teurastamon uusia kellareita varten, valmistavan poikain ammattikoulutalon muutostöitä varten, Töölön kansakoulutalon uudestirakentamista varten, Marian sairaalan muutostöitä varten, Meilahteen ja Toukolaan rakennettavia lastentarhoja varten, Ryttylän koulukodin ja Tervalammen työlaitoksen kasvihuoneita varten, Stansvikin kartanon muutostöitä varten ja Pohj. Esplanaadinkadun 15:ssä sijaitsevan kiinteistön uudestirakentamista varten. Suunnittelutöiltä säästynyt aika käytettiin useiden, nykyhetkellä vähemmän tärkeiden rakennuskysymysten ratkaisuun ja selvittelyyn sodanjälkeistä rakennustoimintaa silmälläpitäen. Niistä mainittakoon: suomenkielisen työväenopiston lisärakennus, kulkutautipaviljongin henkilökunnan uusi asuinrakennus ja tarkkailupaviljongin laajentaminen, Tehtaankadun kansakoulun uudestirakentaminen, Tervalammen työlaitoksen rakennukset, kortteliin n:o 301 b rakennettava virastotalo, uusi poikain ammattikoulu Vallilaan sekä poliisitalo. Pää- ja työpiirustuksia laadittiin vuoden aikana rakenteilla olleita rakennuksia varten, kuten teurastamon kellareita, kalan tukkumyyntipaikan rakennuksia, valmistavan poikain ammattikoulutaloa, Mariankadun taloa n:o 22, Erottajan maanalaista mukavuuslaitosta y.m. varten. Useita kaupungin kiinteistöjä varten, joiden arkistopiirustukset puuttuivat, laadittiin piirustukset tai täydennettiin entisiä arkistopiirustuksia.

Kustannukset työntekijäin kesälomista nousivat 490 345: 95 mk:aan, edellisenä vuonna 456 642: 45 mk:aan. Kustannukset sairasavustuksista nousivat 271 719: 75 mk:aan, edellisenä vuonna 440 144: 15 mk:aan. Hautausavustuksina maksettiin 9 780 mk, edellisenä vuonna 5 040 mk. Kustannukset itsenäisyyspäivän viettämisestä nousivat 19 232: 15 mk:aan, edellisenä vuonna 779: 45 mk:aan. Kustannukset sotapalvelukseen kutsuttujen palkkauksesta nousivat 1 828 859 mk:aan, edellisenä vuonna 1 726 857: 90 mk:aan.

Kustannukset sääntöpalkkaisten viranhaltijain, arkkitehtien, lämpöteknikon, piirtäjien, alikamreerin ja toimistoapulaisten palkkaamisesta nousivat yhteensä 1 454 069 mk:aan ja tilapäisen työvoiman, vahtimestarinapulaisten ja siivoojan, yhteensä 49 804: 25 mk:aan. Ylimääräisten arkkitehtien sekä rakennusmestarien palkat suoritettiin työmäärärahoista.

Lämpöteknikon käyttövalvontaan kuuluvien kattilalaitosten ja varsinaisten kattilain lukumäärä lisääntyi kertomusvuoden aikana yhdellä laitoksella, jossa oli yksi lämminvesikattila. Kattiloita oli kaikkiaan 214 ja niiden tulipinta yhteensä 4 735 m². Kattilat jakaantuivat laatunsa puolesta seuraavasti:

	Luku	Tulipinta, m², yhteensä	Tulipinta, m², keskimäärin kattilaa kohden
Höyrykattilat			
Korkeapainekattilat, työpaine > 0.5 kg/cm²	18	1 253	69.6
Matalapainekattilat, työpaine < 0.5 kg/cm²	84	1 641	19.5
Yhteensä	102	2 894	28.4
Lämminvesikattilat	112	1 841	16.4
Kaikkiaan	214	4 735	22.1

Laitosten kunnossapitoa ja korjausta varten oli kertomusvuonna käytettävissä kaksi määrärahaa, suuruudeltaan 547 200 mk ja 104 000 mk, joista jäi säästöä 702: 75 mk. Lisäksi oli eri tileillä käytettävissä erinäisiä määrärahoja uudis- ja muutostöitä varten, joista talorakennusosaston kertomuksessa on annettu tarkemmat tiedot.

Kertomusvuoden aikana suoritetuista tärkeimmistä töistä mainittakoon kulkutautisairaalan syöttöveden esilämmittimen sekä Vallilan suojahuoneen ja Erottajan mukavuuslaitoksen asennustöiden valvonta ja lopputarkastus. Edellisten lisäksi suoritettiin useita alustavia suunnitelmia ja kustannuslaskelmia.

Polttoainekulutus keskuslämmityslaitoksissa oli 57 483 m³ halkoja, 461.2 tonnia kivihiiltä ja 3 070 tonnia koksia eli yhteensä 11 944.3 tonnia koksiksi redusoituna, mikä määrä on 2 772.2 tonnia eli 18.8 % pienempi kuin edellisenä vuonna. Tähän edulliseen tulokseen on pääasiassa vaikuttanut se, että on yleensä tyydytty entistä alhaisempaan

huonelämpötilaan, sekä myös osaltaan, kuluneen vuoden ulkoilman keskilämpö, joka lämmityskautena oli hiukan korkeampi kuin edellisenä vuonna.

Puisto-osasto. Puisto-osaston henkilökuntaan kuuluivat apulaiskaupunginpuutarhuri, joka koko kertomusvuoden hoiti kaupunginpuutarhurin tehtäviä, 1 toimistoapulainen, 1 ylimääräinen toimistoapulainen sekä vuoden alusta vakinaistetut 1 työnjohtajien esimies (sotapalveluksessa koko vuoden), 1 kasvihuonepuutarhuri, 1 taimistopuutarhuri (sotapalveluksessa koko vuoden) ja 1 talonmies.

Kaupungin puistoista ja istutuksista v. 1935 tehtyä piirijakoa siihen myöhemmin tehtyine lisäyksineen, noudatettiin edelleen. Piirejä oli 7 ja kussakin niistä oli puutarhuri työnjohtajana. Näistä oli kuitenkin kertomusvuonna 4 puutarhuria sotapalveluksessa joko osan vuotta tahi koko vuoden. Puutarhaharjoittelijoita oli vuoden kuluessa 16, joista 6 oli koko vuoden ja 1 osan vuotta sotapalveluksessa. Harjoittelukuukausia oli heillä yhteensä 49 kuukautta. Puistovahteja oli keväällä 18, joista kesän kuluessa muutamia erosi.

Työssä olleiden työntekijäin lukumäärä oli suurimmillaan toukokuun ensimmäisellä viikolla, 211, ja pienimmillään helmikuun toisella viikolla, 35. Edellisen vuoden vastaavat luvut olivat 268 ja 35. Työntekijäin keskimääräinen viikoittainen luku oli 104.9, edellisenä vuonna 121.5.

Työntekijäin tekemien työtuntien lukumäärä oli kertomusvuonna 240 460.5 tuntia eli 37 007.5 tuntia ja 13.3 % pienempi kuin edellisenä vuonna. Työtunneista tekivät miehet 41.51 %, naiset 52.11 % ja ajurit 6.38 %.

Pakkaset jäivät kertomusvuonna lyhytaikaisiksi ja lämpötila oli alimmillaan —27° C, tammikuun 25 p:nä. Helmikuusta lähtien lämpötila pysytteli normaalia korkeammalla vuoden loppuun asti. Lumipeite hävisi jo maaliskuussa ja jäät lähtivät Töölönlahdesta jo huhtikuun 6 p:nä, edellisenä vuonna vapunpäivänä. Halla vikuutti kukkien lehtiä vasta lokakuun 6 p:nä, joten kukkaryhmät säilyivät peittämättä koko syksyn. Sademäärä oli joulukuuta lukuunottamatta joka kuukautena runsaampi kuin edellisenä vuonna. Koko vuoden sademäärä oli 882 mm eli runsaampi kuin kahden edellisen vuoden sademäärä yhteensä. V:n 1942 sademäärä oli 402.4 mm ja v:n 1941 305.4 mm.

Talven aikana suoritetuista töistä mainittakoon lavaikkunoiden, työkalujen ja paperikorien kunnostaminen, lasten hiekkalaatikkojen korjaaminen ja maalaaminen sekä uusien hiekka-, roska- ja kantolaatikkojen teko. Puiden leikkaamista ja kuivien puiden kaatamista suoritettiin etupäässä talvityönä. Lisäksi kuului talvitöihin teiden aukipito kaupunginpuutarhan alueella, Läntisellä hautausmaalla osaston hoidossa olevien hautakumpujen ja Vanhan kirkon puiston sankarihautojen puhtaanapito lumisateitten jälkeen sekä kasvihuoneissa talvehtivien kasvien hoito, joka viimeksi mainittu vaati 5—6 henkilön työn.

Kevättyöt käsittivät kasvihuoneissa puistojen kukkaryhmiin tarvittavien taimien monistamisen, johon kuului siementen kylväminen, pistokkaiden leikkaaminen, juurruttaminen ja ruukkuihin istuttaminen sekä ruukuissa talvehtineiden kasvien uudesti-istutus, taimilavojen laskeminen ja taimien siirtäminen lavoihin ja hoitaminen lavoissa. Kun maa oli sulanut alkoi puistojen ja istutusten puhdistaminen niihin myöhäissyksystä lähtien kertyneistä roskista sekä nurmikenttien kunnostaminen. Ruohonsiementä kylvettiin tuskin 5 % rauhanaikaisesta määrästä.

Myöhempiin tehtäviin kuului nurmikenttien niittäminen, pensasaitojen leikkaaminen, puiden tukeminen, kukkaryhmien istuttaminen ja hoito sekä puistokäytävien osittainen hiekoittaminen ja kunnossapito. Eniten naistyövoimaa sitova koko kesän ja syksyn kestävä työ oli puistojen ja hiekkakenttien puhtaanapito varisseista lehdistä, paperiroskista y.m. Syystöihin kuului vielä puiden, pensaiden ja perennain täydennysistutukset sekä taimilavatarhan tyhjentäminen kasveista ja lantapohjasta.

Putkilavoista pantiin keskiryhmä lämpenemään maaliskuun 9 p:nä, toinen ryhmä maaliskuun 29 p:nä ja kolmas huhtikuun 17 p:nä. Lantalavojen laskeminen alkoi maaliskuun 16 p:nä ja päättyi toukokuun 13 p:nä. Käytössä oli kesän kuluessa 425 ikkunaa lantalavoja, 171 ikkunaa putkilavoja ja kylmiä lavoja 150 ikkunaa. Talin taimistossa oli lisäksi 262 ikkunanalaa käsittävä lavatarha.

Puistojen kevätpuhdistus alkoi varsinaisesti huhtikuun 9 p:nä, joskin puhdistusta oli jo sitä ennen vähän aloitettu kuivimmilla paikoilla. Samanaikaisesti siirrettiin puistoihin penkkejä, paperikoreja ja hiekkalaatikoita. Siirtäminen suoritettiin pääasiallisesti hevosajoneuvoilla.

Puistoissa oli kesällä 1 740 penkkiä ja 60 kiintonaista istuinta, joten istumatilaa oli yhteensä 9 500 henkilölle. Eri väestönsuojissa oli lainassa 266 penkkiä. Lasten hiekkalaatikoita oli eri hiekkakentillä 106. Lasten keinut, joita oli 30 kpl, asetettiin paikoilleen huhtikuun lopussa, jolloin myös keinuja hoitavat puistovahdit järjestettiin piireihinsä; piirejä oli edelleen 14.

Kukkaryhmissä ei ollut lainkaan kukkasipuleita vaan niiden asemasta oli useissa ryhmissä keväällä ensimmäisinä kukkina orvokkeja, lemmikkejä ja belliksiä. Kesäkukkia ja niihin verrattavia taimia istutettiin ryhmiin yhteensä 32 859 kpl, edellisenä vuonna 31 997 kpl. Monivuotisia kukantaimia istutettiin paikkaukseksi neljään kohtaan yhteensä 914 kpl, edellisenä vuonna 1 880 kpl. Koristepuita ja -pensaita istutettiin 19 paikkaan yhteensä 535 kpl, edellisenä vuonna 1 205 kpl. Edellä mainittujen istutettujen kasvien hinta arvioitiin 148 024: 50 mk:ksi. Puiden ja pensaiden paikkausistutus, joka käsitti vain murto-osan tarpeellisesta istutustyöstä, jäi työvoiman ja kuljetusneuvojen puutteessa vähiin kuten monet muutkin tarpeelliset kunnostamistyöt.

Puistojen heinän annettiin kasvaa pitemmäksi, eräissä suurissa puistoissa täyteen mittaansa, ennen niittämistä. Ainoastaan muutamat kuvapatsaiden ääreiset nurmikot niitettiin ruohonleikkuukoneella, muut kaikki viikatteella tai niittokoneella. Runsaan kosteuden johdosta oli ruohonkasvu hyvä. Kaikki niitetty heinä ja ruoho myytiin kaupunkilaisille.

Perunan y.m. viljelemistä varten vuokrattiin yhden ja kahden aarin palstoja yli 20 eri puistosta yhteensä 520 aaria.

Jatkuvan poikkeuksellisen ajan johdosta viljeltiin vihanneksia kaupunginpuutarhassa, jossa kukkaviljelysten vähennyttyä oli joutilasta tilaa. Kasvihuoneessa n:o 8 kasvatettiin tomaatteja, retiisejä ja persiljaa. Lämpölavoissa oli 30 ikkunanalaa lavakurkkua ja salaattia. Avomaalla kasvatettiin perunaa, kaalia, lanttua, purjoa ja tomaattia.

Istutuksiin kohdistuneet vahingonteot ja näpistelyt lisääntyivät edellisestä vuodesta lähes kaksinkertaisesti ja todettiin niitä ainakin 317 tapausta. Autot aiheuttivat istutuksille vahinkoa 49 tapauksessa.

Maaliskuun 21 p:nä sattuneessa ilmahyökkäyksessä putosi pommi Lönnrotinpuistikkoon aiheuttaen vähäisiä vaurioita.

Marraskuun 17 p:nä vallinneen myrskyn aikana kaatui puistoista 684 erilaista puuta.

Kasvien tuholaisten torjuntaa voitiin myrkkyaineiden puutteessa suorittaa ainoastaan kasvihuoneissa ja niissäkin vähäisessä määrin.

Talvipuutarha oli ilmapommitusvaurioiden korjaamisen johdosta suljettuna helmikuun loppuun asti sekä täydentävien korjausten takia uudelleen elokuun 9 p:stä marraskuun 13 p:ään. Kävijöitä oli talvipuutarhassa huomattavasti vähemmän kuin ennen. Kertomusvuonna tuli kuluneeksi 50 vuotta talvipuutarhan rakentamisesta ja avaamisesta lokakuun 1 p:nä 1893.

Runebergin ja Lönnrotin patsaiden tavanmukaisesta koristelusta luovuttiin sota-ajan takia ja tyydyttiin vain käytävien aukaisemiseen. Snellmanin patsaalla oli sitävastoin ruukkuhortensioita toukokuun 12 p:n johdosta. Sankaripatsaille Vanhan kirkon puistoon ei pystytetty joulukuusta.

Vedenkulutus oli vesilaskujen mukaan 21 797 m³. Tästä vesimäärästä kulutti Kaisaniemen lammikon suihku 6 997 m³, Esplanaadikappelin suihku 1 711 m³ ja Messuhallin takana oleva suihkuallas 624 m³.

Rakennustoimiston konepajassa korjautettiin ja maalautettiin 244 puistopenkkiä. Uusia puistopenkkejä, maalattuina vain pohjavärillä, teetettiin 80 kpl. Penkkimäärä nousi kalustoluettelon mukaan 2 573 kappaleeseen.

Varsinaisiin menoihin kuuluvia puistomäärärahoja oli 4 687 702 mk ja uudistyömäärärahoja 215 000 mk, yhteensä 4 902 702 mk, mikä on 0.47 % kaupungin talousarvion loppusummasta. Kaupungin kokonaismenot olivat v:n 1943 talousarvion mukaan kutakin saman vuoden alussa hengille kirjoitettua 258 061 asukasta kohden 5 084: 68 mk, josta tuli puistojen ja istutusten osalle 20: 13 mk, kun otetaan mukaan myös puisto-osaston viranhaltijain palkkoihin varatut määrärahat 291 312 mk.

Yleisten töiden pääluokan luvun Istutukset momentit vähenivät uudestiryhmittelyn johdosta 30:sta 20:een, ja määrärahoja käytettiin yhteensä 5 084 696: 45 mk. Tästä käytettiin puistojen ja istutusten kunnossapitoon 2 455 895: 40 mk, mikä määräraha osaston kirjanpidossa jakautuu seuraaviin alaeriin:

	Mk
Aadolfinrinne	1 231: —
Agricolankujan puistikko	1 796: —
Agricolanpuistikko	9 070: —
Aleksis Kiven kadun istutukset	9 443: —
Alli Tryggin puistikko	16 358: —
Alppilan lammikkopuistikko	26 326: 35
Ammattienedistämislaitoksen istutukset	536: —
Annalan urheilukentän istutukset	4 084: —
Apollon- ja Runeberginkadun kulma	4 421: —
Apollonpuistikko	2 180: 50
Arkadian- ja Pohj. Rautatiekadun kulma	872: —
Arkadiankadun lehmukset	2 981: —
Aurorankadun ja Mannerheimintien välinen istutus	14 153: 75
Bulevardin puuistutukset	1 224: —
Dagmarinkadun leikkikenttä	7 341: 80
Edelfeltintien istutus	965: —
Eiranpuistikko	13 277: 15
Elimäen- ja Kuortaneenkadun kulma	387: —
Eläintarha	76 876: 20
Eläintarhanlahden ranta	9 864: —
Engelinaukio Merikatuun saakka	61 664: 55
Ensi-puistikko	11 364: —
Esplanaadi, Kappeli-, Runebergin ja Teatteri-	73 684: 30
Etelärannan lehmukset	1 000: —
Franzéninkadun istutukset	4 864: —
Fredrikinkadun pohjoispään istutukset	6 826: 80
Fredrikintorin istutukset	5 029: —
Haapaniemen urheilukentän istutukset	8 607: 50
Hakaniemen hallin vierusta	895: —
Hakasalmen ja Hesperian puistot	87 486: —
Hankkijan edusta	1 320: —
Hauhontien puistikot	20 836: 65
Helsingin- ja Fleminginkadun kulma	1 545: —
Helsingin- ja Sturenkadun kulma	1 045: —
Hernesaarenkadun istutukset	540: —
Hesperianesplanaadi	75 790: 10
Hietalahdentorin kolmio	4 218: —
Hietaniemen puistoalue	38 098: 55
Hietaniemenkadun kolmio	8 467: —
Hietaniemenkadun varsi	22 039: 25
Hietarannan istutukset	42 498: 80
Humallahden puisto	31 068: —
Hämeentien lehmukset	2 108: —
It. Vaihdekadun istutukset	1 321: —
Kaisaniemi	122 033: —
Kaivopuisto	187 911: 20
Kallion kirjastotalon istutukset	12 642: —
Kallion urheilukentän istutukset	23 803: —
Kammionkadun lehmukset	4 658: 50
Kangasalantien leikkikenttä	7 792: 35
Kapteeninpuistikko	10 876: 50
Kasarmitorin istutukset	4 471: —
Kasvihuoneet	173 316: —
Katajanokan puistikot	18 089: —
Kaupunginpuutarha	141 293: 85
Kaupunginpuutarhan lavaviljelykset	151 278: 20
Keuruuntien istutukset	9 390: —
Kolmikulma	1 030: —
Konservatorion idänpuoleinen rinne	844: —
Koskelantien istutukset	18 206: —
Kotkankadun koivut	1 301: —
Koulupuistikko	5 928: —
Käpylän kortteli n:o 875	590: —
Käpylän urheilukentän istutukset	22 028: —
Laivurinkadun rinne	1 034: —
Lapinlahdenpuistikko	8 323: —
Liisanpuistikko	11 395: 50
Linnankoskenkadun lehmukset	3 134: —
Lönnrotinpuistikko	7 221: —
Mannerheimintien ja Arkadiankadun kulma	5 897: —
Mannerheimintien nurmikaistat ja puut	7 681: —
Maurinkadun pohjoispään istutukset	309: —
Mechelininkadun istutukset	19 363: 05
Merisataman istutukset	5 240: 20
Meritullinkadun pohjoispään istutukset	875: —
Minna Canthinkadun kortteli n:o 507	774: —
Munkkiniemen puistikot	24 385: —
Museokadun leikkikenttä	4 664: —
Myllyrinne	1 079: —
Mäkelänkadun istutukset	26 488: 15
Mäkelänkadun tontin n:o 33 istutukset	2 663: —
Neitsytpolun kolmio	2 137: —
Nervanderinpuistikko	6 674: —
Niittykadun puistikko	23 910: 50
Oikokadun kallioistutukset	1 771: —
Osuuskassojen keskuslainarahasto oy:n talon edusta	1 800: —
Paasivuorenpuistikko	11 026: 70
Pallokentän rinnekatsomo	1 408: —
Pasilan torin istutukset	1 576: —
Paulantien leikkikenttä	546: —
Pengerkadun rinne	9 017: —
Perhonkadun leikkikenttä	229: —
Perämiehenkadun eteläpään istutukset	310: —
Pitkänsillan ääreiset istutukset	5 000: —
Pitkänsillanrannan tontin n:o 3 istutukset	812: —
Pitkänsillanranta	3 472: —
Pohjoisrannan lehmukset	1 275: —
Pohjolankadun istutukset	2 774: —
Porthaninkadun rinne	7 912: —
Porvoonkadun puistikot	2 021: —
Puijonkadun puistikko	6 312: —
Punanotko	28 097: —
Puutarhakadun puistikko	8 887: 50
Pyöräilyradan istutukset	2 940: —
Pääskylänpuistikko	6 491: 50
Rautatientorin istutukset	4 779: —
Runebergin patsaan istutukset	2 001: —
Runeberginkadun leikkikenttä	9 464: —
Ruoholahdenpuistikko	8 902: —
Ruusula ja terassit	29 305: 90
Siltavuorenranta	4 171: 50
Simonkadun kujanne	7 498: —
Snellmaninpuistikko	5 466: —
Soutustadionin istutukset	5 471: —
Stadionin etelänpuoleiset istutukset	10 338: —
Tehtaanpuisto	31 042: 50
Telakanpuistikko	6 702: —
Teollisuuskoulun edusta	698: 50
Topeliuksenkadun lehmukset	613: —
Topeliuksenpuisto	45 399: 05
Torkkelinpuistikko	10 260: —
Toukolan konepajan nurmipiennar	706: —
Tähtitorninvuori	98 026: 70

	Mk		Mk
Töölöntorin puistikko	1 811: —	Vuorimiehenpuistikko	10 563: —
Ullanpuistikko	6 432: —	Väinämöisenkadun urheilukentän vierustat	2 750: —
Urheilukadun puistikot	6 489: 50	Yhteiskunnallisen korkeakoulun talon ääreiset istutukset	9 233: —
Vaasanpuistikko	844: —	Sekalaiset menot	200 291: 90
Vallilan puistikko	14 335: 35	Yhteensä	2 455 895: 40
Vanhankaupungin kirkkomaa	4 118: —		
Vilhonvuori	18 072: 55		

Kaupunginvaltuusto päätti lokakuun 20 p:nä sallia ylittää edellä mainittua määrärahaa Puistot ja istutukset 400 000 mk sekä määrärahaa Taimistojen hoito 25 000 mk.

Erinäisten kaupungin laitosten istutusten kunnossapitokustannukset nousivat 272 979: 20 mk:aan jakautuen seuraaviin alaeriin:

	Mk		Mk
Aleksis Kiven koulun istutukset	19 220: —	Pauligin huvilan istutukset	779: —
Desinfioimismajalan istutukset	1 053: —	Puhtaanapitolaitoksen ja Töölön haarakirjaston istutukset	917: —
Erinäisten kansakoulujen istutukset	1 643: —	Sofianlehdon lastenkodin istutukset	19 033: —
Kampin sähkölaitoksen istutukset	613: —	Sofianlehdon vastaanotto- ja ammattioppilaskodin istutukset	1 640: —
Kivelän sairaalan istutukset	9 651: —	Teurastamon istutukset	5 277: —
Kulkutautisairaalan istutukset	15 323: 50	Topeliuksenkoulun istutukset	1 713: 50
Kumpulan koulupuutarhan yleiset istutukset	36 101: 10	Tuberkuloosisairaalan istutukset	21 376: —
Käpylän kirjaston istutukset	7 432: —	Työväenopiston istutukset	1 220: —
Käpylän poliisiaseman istutukset	3 925: —	Vallilan kunnallisten työväenasuntojen istutukset	20 353: —
Lapinlahden kansakoulun istutukset	2 517: —	Vallilan ruotsinkielisen kansakoulun istutukset	245: —
Loviisankadun tuberkuloottisten asuntotalon istutukset	7 068: —	Vallilan suomenkielisen kansakoulun istutukset	2 465: —
Marian sairaalan istutukset	73 468: 30	Vesilinnojen ympäristön istutukset	15 928: —
Mariankadun poliisiaseman istutukset	3 841: 80	Yhteensä	272 979: 20
Palolaitoksen istutukset	176: —		

Sopimuksen perusteella hoidettavien istutusten kunnossapitokustannukset nousivat 248 403: 55 mk:aan jakautuen seuraaviin alaeriin:

	Mk		Mk
Ateneumin puistikot	10 781: 50	Ritaritalon puistikko	10 849: 50
Caloniuksen- ja Runeberginkadun kulma	354: —	Saksalaisen kirkon istutukset	7 664: —
Eduskuntatalon istutukset	21 242: 85	Sähköteknillisen laitoksen istutukset	6 072: 50
Haudat Länt. hautausmaalla	25 336: 75	Säätytalon puistikko	17 896: —
Johanneksen kirkon istutukset	8 892: 80	Teknillisen korkeakoulun istutukset	4 350: —
Kallion kirkon istutukset	13 308: —	Vanhan kirkon puisto	57 443: 55
Katajanokan kreikkalaiskatolisen kirkon istutukset	10 633: —	Vanhan kirkon puiston sankarihaudat	12 768: 40
Kirurgisen sairaalan istutukset	14 998: —	Yhteensä	248 403: 55
Krematorion istutukset	18 078: 50		
Postikadun istutukset	7 734: 20		

Luvun Istutukset eri momenteille kaupunginhallitus myönsi yhteensä 190 260: 75 mk:n lisämäärärahan työntekijäin palkkojen korotuksen johdosta. Saman luvun muille momenteille jäi säästöä 123 938: 35 mk.

Tuloa tuottamattomiin pääomamenoihin sisältyviä puistojen uudistöitä varten oli talousarvioon merkitty 215 000 mk. Näistä voitiin työvoiman ja kuljetusneuvojen puutteessa suorittaa ainoastaan Niittykadun puistikon perustamistöitä täyttämällä syvennyksiä, tasoittamalla pohjaa ja ajattamalla n. 500 m³ ruokamultaa puistikkoon; kustannukset olivat 38 571: 05 mk.

Edellisistä vuosista siirtyneillä varoilla jatkettiin ruokamullan hankintaa Hesperian esplanaadin alapäähän 59 680: 25 mk:n kustannuksin; ruokamultaa ajettiin Siltavuorenrannan ja Maurinkadun kulmaan 8 398: 10 mk:n kustannuksin; Kivelän sairaalan uuden kappelin ja ruumishuoneen ympäristön raivaus ja ruokamullan ajo (225 m³) suoritettiin käyttäen siirtomääräraha 38 200 mk kokonaan ja v:n 1944 määrärahasta 5 181: 20 mk;

täytteen hankintaa puistikkoon korttelin n:o 838 eteläpuolella jatkettiin kustannusten ollessa 10 553: 40 mk.

V:een 1944 siirtyi v:sta 1940 7 erää yhteensä 1 314 300: 90 mk, v:sta 1941 3 erää, yhteensä 149 010: 90 mk, v:sta 1942 5 erää, yhteensä 995 390: 30 mk sekä v:sta 1943 4 erää, yhteensä 176 428: 95 mk.

Talorakennusosaston laskuun istutettiin kalasatamaan koristepensaita 5 797 :60 mk:n, katurakennusosaston laskuun niitettiin Käpylän raviradan heinä 4 607: 60 mk:n ja varasto-osaston tilauksesta tehtiin pari puhujalavakoroketta 2 111: 60 mk:n kustannuksin. Sadonkorjuutyöhön maatalousosastolle luovutettiin työntekijöitä; kustannukset arvioitiin 41 615: 90 mk:ksi.

Pohjoisrantaan kaivettiin istutuskuopat ja istutettiin 11 kpl lehmuksia. Kustannukset, 19 898 mk, suoritti Japanin lähetystö lahjoittaen puut kaupungille.

Sairaustapauksia ja pienehköjä loukkaantumisia sattui osaston työntekijöille vuoden aikana 47 tapauksessa, joiden johdosta yleisten töiden lautakunta myönsi avustuksia 65 erässä 22 miehelle ja 25 naiselle yhteensä 136 002: 45 mk.

Hautausapua myönnettiin 2 perikunnalle yhteensä 4 184 mk, toiselle niistä lisäksi ylimääräinen hautausapu, 1 500 mk.

Itsenäisyydenpäivältä maksettiin työntekijöille yhteensä 10 229: 20 mk.

Sotapalveluksessa oli osastolta koko vuoden tahi osan vuotta 7 työnjohtajaa, 7 puutarhaharjoittelijaa ja 28 työntekijää. Asevelvollisuuttaan suorittava puutarhaharjoittelija E. A. Poutiainen kaatui joulukuun 13 p:nä 1943. Sotapalvelukseen kutsutuille maksettiin palkkoja 747 250: 10 mk.

Varsinaisina työpalkkoina ja pennien tasauksina maksettiin työntekijöille 3 520 942: 15 mk ja erinäisinä etuina, hautausapuja ja kansaneläkemaksuja huomioimatta, 1 148 094 mk, mikä on 32.6 % maksetuista palkoista.

Kaupunginpuutarhasta ja taimistoista myydyistä koristekasveista kertyi tuloja 322 445 mk, vihanneksista ja vihanneskasvien taimista 58 288: 50 mk, kompostimullasta ja lavalannasta 42 834 mk, kasvien vuokrauksesta juhlatilaisuuksiin 34 111: 30 mk ja hyvityksenä niiden kuljetuksesta 3 050 mk sekä puistonurmikoiden heinistä ja ruohosta 106 141 mk; vahingonkorvauksia perittiin 6 162 mk ja muita sekalaisia tuloja oli 6 505: 50 mk, joten tulot yhteensä nousivat 579 537: 30 mk:aan.

Vuoden lopussa oli talvipuutarhassa 4 206 kpl toista sataa eri lajia ja lajiketta olevaa kasvia, kasvihuoneissa 19 439 kpl, kellarissa, kylmissä kaitioissa ja lavoissa 18 994 kpl sekä Reijolan ja Talin taimistoissa 30 615 istutuskelpoista ja 35 099 edelleen kehitettävää puuta ja pensasta sekä 42 014 perennaa.

Varasto-osasto. Varasto-osaston henkilökuntaan kuuluivat varastopäällikkö, varastokirjanpitäjä, inventtaaja, 4 vakinaista ja 3 ylimääräistä toimistoapulaista sekä lähetti. Sodassa v. 1941 kaatuneen vanhemman toimistoapulaisen virka on ollut täyttämättä. Sotapalveluksessa oli koko vuoden varastokirjanpitäjä sekä 2 vakinaista ja 1 ylimääräinen toimistoapulainen. Heidän tehtäviään samoin kuin avoinna olleen vanhemman toimistoapulaisen virkaa hoitivat osaston muut viranhaltijat, minkä lisäksi oli palkattava jonkun verran tilapäistä työvoimaa sekä suoritettava ylitöitä. Päävarastossa, Malminkadun 5:ssä oli varastonhoitaja, apulaisvarastonhoitaja, varastoesimies sekä 1 toimistoapulainen. Apulaisvarastonhoitaja ja toimistoapulainen olivat koko vuoden sotapalveluksessa. Heidän tehtäviään hoitivat osaksi toimissaan olleet henkilöt ja osaksi tilapäiset apulaiset. Kussakin varastossa oli varastoesimies ja tarpeellinen määrä varastoapulaisia. Korjauspajassa oli insinööri, 2 piirtäjää, 4 toimistoapulaista, 2 työnjohtajaa sekä tarpeellinen määrä työntekijöitä. Sotapalveluksessa oli koko vuoden 1 piirtäjä ja 1 toimistoapulainen.

Kesäkuun 1 p:nä erosi virastaan korjauspajainsinööri A. K. Riihimäki. Yleisten töiden lautakunta päätti huhtikuun 13 p:nä jättää viran toistaiseksi täyttämättä ja määräsi korjauspajan piirtäjän E. Gallen oman virkansa ohella väliaikaisesti hoitamaan korjauspajainsinöörin virkaa. Varasto-osaston työntekijöistä oli kertomusvuoden aikana huomattava osa sota- tai työpalveluksessa.

Osaston tehtävänä oli hoitaa ja pitää kunnossa rakennustoimistolle kuuluvien tarveaineiden, työkoneiden ja työkalujen varastoja sekä korjauspajaa. Edellä mainitun Malminkadun 5:ssä sijaitsevan päävaraston lisäksi oli varastoja Ruoholahdessa, Hakaniemessä ja Toukolassa, missä myöskin korjauspaja sijaitsee.

Kertomusvuoden aikana rakennustoimiston eri osastot, kaupungin muut laitokset, yksityiset henkilöt ja valtio käyttivät korjauspajaa ja saivat varastosta tarveaineita rahassa arvioituna seuraavasti:

	Korjauspajatöiden raha-arvo, mk	Varastosta luovurettujen tarveaineiden raha-arvo, mk
Kansliaosasto	—	62 251: —
Satamarakennusosasto	813 788: 85	2 703 493: 30
Katurakennusosasto	1 216 571: 75	10 211 857: 20
Talorakennusosasto	741 847: 80	1 352 675: —
Puisto-osasto	170 889: 60	80 026: 25
Varasto-osasto	1 941 368: 35	943 273: 30
Korjauspaja	—	2 108 160: 90
Muut kaupungin laitokset	1 218 871: 25	341 105: 30
Yksityiset ja valtio	194 401: 65	237 498: 55
Yhteensä	6 297 739: 25	18 040 340: 80

Varastoitujen rakennus- y.m. tarvikkeiden arvo oli tammikuun 1 p:nä 1943 10 183 459: 30 mk. Vuoden aikana ostettiin tarveaineita 16 605 365: 65 mk:lla ja käytettiin 18 040 340: 80 mk:n arvosta, joten v:een 1944 siirtyvän varaston arvo oli 8 748 484: 15 mk.

Kertomusvuoden aikana jouduttiin, kuten edellisinäkin vuosina luovuttamaan rakennustoimiston työkoneita, sekä työkaluja ja -välineitä puolustuslaitoksen käyttöön. Näistä sekä muista tilapäisistä vuokrauksista oli vuokratuloja 939 240: 10 mk. Puolustuslaitokselta palauttamatta jääneistä koneista ja työkaluista saaduista korvauksista, satunnaisista myynneistä t.m.s kertyi osastolle tuloja 632 307: 75 mk.

Tilivirasto. Rakennustoimiston tiliviraston henkilökunnan muodostivat kamreeri, kirjanpitäjä, kassanhoitaja ja 6 toimistoapulaista.

Tilitodistuksia oli kertomusvuoden aikana 27 359, laskutuksia 2 074 ja lähetettyjä kirjelmiä 1 467.

Tiliviraston toiminnan laajuus selviää seuraavasta yhdistelmästä:

	Debet, mk	Kredit, mk
Työmäärärahat edellisistä vuosista	35 681 046: 21	119 278 407: 22
Vuoden talousarviotyöt	113 040 848: 30	138 448 942: 31
Kaupunginkassan tilit	267 459 171: 72	167 376 749: 40
Kaupungin muiden laitosten tilit	28 468 736: 65	28 468 736: 65
Ylimääräiset työt	50 123 554: 85	47 646 373: 55
Tarveaineet ja korjauspajat	33 098 766: 45	24 350 282: 30
Verohuoltotoimisto	3 734 880: 65	3 734 880: 65
Leski- ja orpokassa	215 379: 15	215 379: 15
Kansaneläkelaitos	341 098: —	341 098: —
Menojäämät	5 231 212: 65	8 767 909: 20
Tulojäämät	5 433 730: 50	2 061 713: 70
Rakennustoimiston tulot	6 887 213: 40	9 025 166: 40
Yhteensä	549 715 638: 53	549 715 638: 53

Rakennustoimiston käsikassan rahanvaihto vuoden aikana nousi 36 582 929: 20 mk:aan.

Tilivirastoa varten myönnettyjä määrärahoja oli yhteensä 517 819 mk ja menot nousivat 502 264: 90 mk:aan. Tilapäistä työvoimaa varten varatusta määrärahasta kertyi säästöä 12 457 mk, painatusta ja sidontaa varten myönnetystä määrärahasta 1 279: 60 mk, tarverahoja varten myönnetystä määrärahasta 305: 05 mk ja momentille Korvaus kannannasta sisältyvästä määrärahasta samoin säästöä 1 512: 45 mk.

24. Puhtaanapito

Puhtaanapitolaitoksen kertomus v:lta 1943 oli seuraavan sisältöinen:

Puhtaanapitolautakunta. Kaupungin puhtaanapitotoimen ylin johto kuuluu voimassa olevan johtosäännön mukaan puhtaanapitolautakunnalle. Lautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna isännöitsijä A. Valta puheenjohtajana, varatuomari A. Linturi varapuheenjohtajana sekä jäseninä insinööri A. Kahma, kirvesmies O. Leskinen, pankintaloudenhoitaja A. E. Monnberg, kivityöntekijä O. Nuutinen ja varatuomari R. Rönnholm. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli v.t. kiinteistöjohtaja E. Lähde. Sihteerinä toimi varatuomari E. Uski ja esittelijänä puhtaanapitolaitoksen toimitusjohtaja B. Ax.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 9 kertaa. Sen pöytäkirjain pykäläluku oli 169, diaariin vietyjen asiain luku 439 ja lähetettyjen kirjeiden luku 40.

Lautakunnan vuoden aikana käsittelemistä asioista mainittakoon tärkeimpinä kysymys uuden kaatopaikan järjestämisestä Tuomarinkylän kartanon alueelle sen jälkeen kuin korkein hallinto-oikeus oli tehnyt päätöksen, jonka mukaan toiminta Malmin kaatopaikalla oli lopetettava joulukuun 31 p:nä 1943, sekä kysymys puhtaanapitomaksujen korottamisesta, minkä yhteydessä tehtiin ehdotus uudeksi veloituskaavaksi, jonka kaupunginvaltuusto kesäkuun 16 p:nä vahvisti.

Koska erinäiset talousarvioon merkityt määrärahat osoittautuivat riittämättömiksi, lautakunta anoi tilien ylittämisoikeutta ja lisämäärärahoja yhteensä 3 307 004: 05 mk, joka jakautui talousarvion eri tileille seuraavasti: Luvun Puhtaanapitolautakunta ja puhtaanapitolaitos momentille Sääntöpalkkaiset virat 243 078 mk ja Tilapäistä työvoimaa 550 mk; Luvun Tilivirasto momentille Sääntöpalkkaiset virat 160 047 mk ja Tilapäistä työvoimaa 550 mk; Luvun Katujen ja kiinteistöjen puhtaanapito momentille Vuokrat 8 400 mk, Kaluston kunnossapito 176 874 mk, Työpalkat 1 868 242: 05 mk sekä Työntekijäin erinäiset edut 849 263 mk. Näistä määrärahoista oli kalliinajanlisäyksiä 2 637 552 mk ja sotapalvelukseen kutsuttujen työntekijäin palkkoja 439 263 mk.

Kertomusvuonna käsiteltiin 17 viranhaltijain sairasloma-anomusta käsittäen yhteensä 387 sairaspäivää, 277 työntekijäin sairas-, 27 tapaturma- ja 10 hautausapuanomusta, 4 työntekijäin eläkeanomusta sekä 3 ylimääräistä leskieläkettä koskevaa anomusta.

Puhtaanapitolaitos. Puhtaanapitolaitoksen toiminta jakaantui seuraaviin osastoihin: hallinto, katujen puhtaanapito, kiinteistöjen ja mukavuuslaitosten puhtaanapito, hajoituskaivojen tyhjennys, Malmin kaatopaikka ja korjauspaja, korjaamo, moottoriajoneuvot, hevostalli ja varasto.

Hallinto. Puhtaanapitolaitoksen henkilökunnan muodostivat toimitusjohtaja, apulaisjohtaja, joka samalla toimi tarkastajana, toimistoinsinööri, katujen ja kiinteistöjen puhtaanapidon esimies, toimentaja sekä kolme toimistoapulaista.

Sekä puhtaanapitolautakunnan että puhtaanapitolaitoksen tilejä hoiti puhtaanapitolaitoksen tilivirasto. Sen kassavirastona oli rahatoimisto.

Tiliviraston henkilökunnan muodostivat kamreeri, kirjanpitäjä, neljä toimistoapulaista ja vahtimestari. Tiliviraston kamreeri toimi samalla koko toimiston konttoripäällikkönä.

Toimistosta lähetettiin kertomusvuonna 1 529 kirjettä ja annettiin 8 899 laskua suoritetuista töistä.

Katujen puhtaanapito. Kertomusvuonna kaupungin alue oli jaettu kahdeksaan puhtaanapitopiiriin siten, että XIII, XIV, XV ja XVI kaupunginosat sekä Pasila kuuluivat ensimmäiseen piiriin, IV ja XX kaupunginosat Jätkäsaarta lukuunottamatta toiseen piiriin, V ja VI kaupunginosat sekä puolet VII kaupunginosasta kolmanteen piiriin, III kaupunginosa, puolet VII kaupunginosasta ja IX kaupunginosa neljänteen piiriin, I, II ja VIII kaupunginosat viidenteen piiriin, X, XI ja XII kaupunginosat kuudenteen piiriin sekä XXI, XXII, XXIII, XXV ja XXVI kaupunginosat seitsemänteen piiriin ja Jätkäsaari kahdeksanteen piiriin.

Sotapalveluksessa oli katuosastolta vuoden päättyessä 1 työnjohtaja ja 14 työntekijää. Toukokuun 16 p:nä kaatui rintamalla kadunlakaisija K. Heikkinen.

Erilaatuisten työntekijäin keskimääräinen luku viikkoa kohden käy ilmi seuraavasta yhdistelmästä:

	Kesätöissä	Talvitöissä
Puhtaanapitotyöntekijöitä, miehiä	107	169
» naisia	7	78
Autonkuljettajia, laitoksen autoin	5	6
Ajomiehiä, laitoksen hevosin	1	1
» omine hevosineen	—	10
Yhteensä	120	264

Katujen puhtaanapitoon kului henkilöpäivätöissä 354 215 työtuntia, hevospäivätöissä 9 345 työtuntia ja autopäivätöissä 9 554 työtuntia, kuten seuraavista luvuista lähemmin ilmenee:

	Henkilöpäivätyöt, työtunteja	Hevospäivätyöt, työtunteja	Autopäivätyöt, työtunteja
Lakaisu	191 112	5 299	6 943
Lumenluonti	153 769	—	—
Lumenauraus	68	94	2 310
Lumenkuljetus	34	3 138	73
Lumenkaatopaikkojen hoito	2 939	—	—
Hiekoitus	4 066	814	228
Sekalaiset työt	2 227	—	—
Yhteensä	354 215	9 345	9 554

Aikaisemmin käytettyjä automaattisesti kerääviä lakaisukoneita ei oltu varustettu hiilikaasuttimilla, joten niiden käytöstä oli luovuttava ja puhdistustyö suoritettava yksinomaan käsivoimin. Samasta syystä ei myöskään käytetty kasteluautoja. Katurikkoja kerättiin ja kuljetettiin kaatopaikoille yhteensä 12 395 m³. Rikkaruohojen poistamiseen käytettiin 1 050 kg erilaisia suoloja.

Normaalivuosina seurattua katupuhtaanapito-ohjelmaa ei kertomusvuoden talvella voitu noudattaa, vaan seurattiin kaupunginhallituksen joulukuussa 1940 vahvistamaa supistettua ohjelmaa. Tämän mukaan luovuttiin aikaisemmasta katujen luokittelusta, joten kaupungin keskustassakin lumi oli luotava kinoksiin jalkakäytävän ulkoreunalle. Ainoastaan sellaisista paikoista, missä kinokset häiritsivät liikennettä, kuljetettiin lumi kaatopaikoille. Lunta kuljetettiin, pääasiallisesti satama-alueilta, autoilla 144 m³ ja hevosilla 4 399 m.³ eli yhteensä 4 543 m³. Käytävien sorastamiseen käytettiin 1 104 m³ soraa.

Puhtaanapidetty katupinta-ala oli yhteensä n. 2 500 000 m², josta kustannukset nousivat kaikkiaan 14 036 918: 80 mk:aan eli 5: 61 mk:aan m²:ltä.

Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapito. Kiinteistöjen puhtaanapito oli jaettu kahteen piiriin kuormausasemineen, joista toinen sijaitsi Länsisatamassa ja toinen Kyläsaaren luona. Puhtaanapidettävien kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten lukumäärä käy ilmi seuraavasta:

Kaupungin kiinteistöt:		Yksityiset kiinteistöt:	
Talot	108	Vuosisopimukselliset	1 934
Yleiset käymälät	28	Ylimääräiset	39
Vedenheittopaikat	61	Uudisrakennukset	5

Seuraavasta yhdistelmästä ilmenee jätteiden kuljetus:

Jätteiden laatu	Kuljetettu maan täytteeksi	Kuljetetettu myytäväksi					Kaikkiaan
		Tilanomistajille kaupungin läheisyyteen	Länsisataman kuormauspaikalta lähetettäväksi	Kyläsaaren kuormauspaikalta lähetettäväksi	Yhteensä	Siitä Malmin kaatopaikalle	
	m³						
Rikkoja, talous- ja paperijätteitä	120 559	2 598	3 902	3 963	10 463	2 510	131 022
Makkilantaa	—	—	1 013	1 866	2 879	2 547	2 879
Hajoituskaivojätteitä	—	—	983	377	1 360	1 360	1 360
Tuhkaa	12 838	—	—	—	—	—	12 838
Rakennus- y.m. jätteitä	—	735	—	—	735	—	735
Yhteensä	133 397	3 333	5 898	6 206	15 437	6 417	148 834

Kuormausasemilla kuormattu määrä jakautui seuraavasti:

Jätteiden laatu	Länsisataman asemalla kuormattu			Kyläsaaren asemalla kuormattu			Kaikkiaan
	rautatievaunuihin lähetettäväksi		ostajien ajoneuvoihin	rautatievaunuihin lähetettäväksi		ostajien ajoneuvoihin	
	Malmin kaatopaikalle	muille asemille		Malmin kaatopaikalle	muille asemille		
	m³						
Rikkoja, talous- ja paperijätteitä	1 562	2 340	—	948	3 015	—	7 865
Makkilantaa	881	115	17	1 666	56	144	2 879
Hajoituskaivojätteitä	983	—	—	377	—	—	1 360
Yhteensä	3 426	2 455	17	2 991	3 071	144	12 104

Osaston eri työntekijäin keskimäärä viikkoa kohden näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

Ajomiehiä, laitoksen hevosin	4	Autonapumiehiä	85
» omine hevosineen	19	Vaunumiehiä	6
Autonkuljettajia	43	Siivoojia	7
		Yhteensä	164

Kertomusvuoden päättyessä oli osaston työntekijöistä 48 sotapalveluksessa.

Hajoituskaivojen tyhjennys. Kertomusvuonna suoritettiin 600 talossa hajoituskaivojen normaalityhjennys. Perinpohjainen tyhjennys korjausta varten toimitettiin 71 talossa. Sitä paitsi tyhjennettiin 121 sadevesikaivoa.

Kiinteistöjen puhtaanapitoon käytettiin seuraava määrä työtunteja:

Työn laatu	Henkilöpäivätyöt, työtunteja	Hevospäivätyöt, työtunteja	Autopäivätyöt, työtunteja	Yhteensä, työtunteja
Kiinteistöjen jätteiden kuljetus ja kuormaus	182 627	47 222	88 271	318 120
Mukavuuslaitosten hoito	16 744	—	2 239	18 983
Hajoituskaivojen tyhjennys	14 103	—	7 556	21 659
Yhteensä	213 474	47 222	98 066	358 762

Malmin kaatopaikka ja korjauspaja. Työn valvonnasta huolehti kaatopaikan ja korjauspajan työnjohtaja, ja hänen alaisenaan työskenteli 5 miestä jätteiden purkaustöissä, 2 miestä kaatopaikan hoidossa, 2 miestä astioiden korjaustyössä, 1 nainen astioiden puhdistuksessa ja 3 vartijaa, yhteensä 13 työntekijää.

Sotapalveluksessa oli vuoden päättyessä 1 työntekijä.

Työtunteja suoritettiin kertomusvuonna yhteensä 25 642.

Polttouunissa poltettiin 101 koiraa, 63 kissaa, 1 hevonen sekä 970 kg pilaantunutta lihaa.

Korjaamo. Korjaamo käsitti yleisen työkalukorjaamon, auto- ja kumikorjaamot, pajan sekä maalaamon. Sen henkilökunnan muodostivat työnjohtaja, apulaistyönjohtaja sekä keskimäärin n. 29 työntekijää, joista 20 oli ammattityöntekijöitä, 6 aputyöntekijöitä ja 3 naista. Sotapalveluksessa oli vuoden päättyessä 20 työntekijää. Työtuntimäärä oli 63 055.

Moottoriajoneuvot. Puhtaanapitolaitoksen autokanta käsitti 85 moottoriajoneuvoa, joihin kuului 61 kuorma-autoa, 10 kasteluautoa, 5 lakaisuautoa, 6 tiehöylää, 1 kaivojentyhjennysauto, 1 henkilöauto ja 1 moottoripyörä. 39 kuorma-autoa ja 2 tiehöylää oli varustettu puu-, hiili- tai metaanikaasuttimilla. Näistä oli vuoden lopussa vielä puolustuslaitoksen käytössä 7 kuorma-autoa, 2 kasteluautoa ja 3 tiehöylää. Jäljellä olevat ajoneuvot olivat bensiinikäyttöiset eikä niitä sen vuoksi voitu käyttää.

Kuorma-autojen työtuntimäärä oli 104 023 ja tiehöylien 176.

Hevostalli. Laitoksen hevosten lukumäärä oli kertomusvuoden alussa 6. Vuoden kuluessa kuoli 2, joten niiden lukumäärä vuoden lopussa oli 4. Hevosten hoidosta huolehti tallimies, jonka työtuntilukumäärä oli 2 496. Hevosten ruokintaan käytettiin 24 470 kg heinää, 1 427 kg kauraa, 800 kg rehuselluloosaa ja 252 kg viljantähteitä. Hevosten sairaspäivien lukumäärä oli 88 ja niiden suorittama työtuntimäärä yhteensä 10 150, josta 2 322 tuntia kului katujen puhtaanapitoon, 7 668 tuntia kiinteistöjen puhtaanapitoon ja 160 tuntia raatojen kuljetukseen.

Varasto. Varastossa tammikuun 1 p:nä olevat tarveaineet arvioitiin 542 676: 20 mk:ksi; vuoden aikana ostettiin tavaraa 2 586 677: 40 mk:n arvosta ja käytettiin 2 050 433: 95 mk:n arvosta, joten varasto joulukuun 31 p:nä arvioitiin 1 078 919: 65 mk:ksi.

Menot ja tulot. Puhtaanapitolaitoksen liiketilinpäätös joulukuun 31 p:nä osoitti menot seuraaviksi:

Menoerät	Katujen puhtaanapito			Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapito			Kaikkiaan
	Yleinen	Sopimusten mukainen	Yhteensä	Yleinen	Sopimusten mukainen	Yhteensä	
	Markkaa						
Hallintokulungit	774 053	172 297	946 350	186 655	302 804	489 459	1 435 809
Vuokra	244 128	21 175	265 303	11 075	36 815	47 890	313 193
Lämpö	105 720	18 092	123 812	65 264	44 235	109 499	233 311
Valaistus	16 665	2 650	19 315	4 594	4 989	9 583	28 898
Vedenkulutus	386	51	437	1 854	53	1 907	2 344
Kaluston hankinta	40 307	8 833	49 140	18 892	59 141	78 033	127 173
Kaluston kunnossapito	670 305	111 883	782 188	315 067	855 304	1 170 371	1 952 559
Tarverahat	33 301	4 047	37 348	25 273	136 494	161 767	199 115
Lääkkeet ja sairaanhoitotarvikkeet	649	105	754	159	532	691	1 445
Työpalkat[1]	7 178 600	1 956 136	9 134 736	1 046 537	4 501 477	5 548 014	14 682 750
Työntekijäin erinäiset edut[2]	1 381 349	168 073	1 549 422	1 952 569	417 272	2 369 841	3 919 263
Tarveaineet	822 603	55 984	878 587	367 395	808 542	1 175 937	2 054 524
Yleisten laitteiden kunnossapito	46 108	14 473	60 581	45 932	11 622	57 554	118 135
Käyttövoima	6 481	1 080	7 561	1 779	2 161	3 940	11 501
Hevosten elatus	25 342	4 149	29 491	4 149	9 337	13 486	42 977
Vakuutusmaksut	58 964	9 823	68 787	9 824	19 628	29 452	98 239
Uudistyöt	76 100	7 007	83 107	—	142 357	142 357	225 464
Yhteensä	11 481 061	2 555 858	14 036 919	4 057 018	7 352 763	11 409 781	25 446 700

Sopimusten mukaisesta puhtaanapidosta tuli kertomusvuonna tappiota, joka nousi 57 136 mk:aan.

Tuloja oli kaikkiaan 25 389 564 mk, josta yleisen puhtaanapidon osalle tuli 15 538 079 mk ja sopimusten mukaisen puhtaanapidon osalle 9 851 485 mk, kuten seuraavasta yhdistelmästä tarkemmin selviää:

[1]) Tästä myönnetty lisämäärärahaa 219 656 mk. — [2]) S:n 69 219 mk.

Tuloerät	Mk
Yleinen puhtaanapito	
Valtion tieosuudet	46 007
Kadut, torit ja yleiset paikat [1]	8 100 606
Satama-alueet [2]	2 711 439
Lumenkaatopaikat	78 327
Sekalaiset työt	34 349
Maksut mukavuuslaitosten käyttämisestä	1 902
Kuormausasemien kustannukset	823 542
Kaatopaikkojen kustannukset	798 639
Mukavuuslaitosten kustannukset	776 886
Sotapalvelukseen kutsuttujen palkat	2 154 133
Ilmasuojelukurssiin osallistuneiden palkat	12 249
Yhteensä	*15 538 079*
Sopimusten mukainen puhtaanapito	
Yksityisten katuosuudet	2 031 019
Kaupungin katuosuudet	644 608
Yksityisten kiinteistöt	6 186 624
Kaupungin kiinteistöt	377 842
Lannan myynti	235 588
Sekalaiset tulot	375 804
Yhteensä	*9 851 485*
Kaikkiaan	25 389 564

Hallinnollisen kirjanpidon mukaan menot nousivat 25 446 699: 75 mk:aan ja tulot 20 422 564: 60 mk:aan, talousarvioon merkittyjen määrien ollessa vastaavasti [3] 26 559 150 mk ja 20 209 270 mk.

Varat. Puhtaanapitolaitoksen hallinnassa olevien kaluston ja kiinteistöjen arvosta annetaan seuraavat tiedot:

	31/12 1940 Mk	Arvonlisäys v. 1941-42 Mk	Poistot v. 1941-42 Mk	31/12 1942 Mk
Kalusto	4 792 052: 95	419 994: 40	521 204: 75	4 690 842: 60
Kiinteistöt	1 190 048: 40	—	47 601: 95	1 142 446: 45
Yhteensä	5 982 101: 35	419 994: 40	568 806: 70	5 833 289: 05

	31/12 1942 Mk	Arvonlisäys v. 1943 Mk	Poistot v. 1943 Mk	31/12 1943 Mk
Kalusto	4 690 842: 60	190 025: 65	488 086: 85	4 392 781: 40
Kiinteistöt	1 142 446: 45	—	45 697: 85	1 096 748: 60
Yhteensä	5 833 289: 05	190 025: 65	533 784: 70	5 489 530: —

Arvonlisäykset ja poistot on laskettu yhteen v:lta 1941 ja 1942, koska inventointia ei suoritettu tammikuussa 1942.

Edellä mainitut summat on laskettu samojen perusteiden mukaan kuin vastaavat tiedot aikaisemmissa vuosikertomuksissa v:sta 1926 alkaen. Vuosittain on lisätty vuoden kuluessa hankitun kaluston arvo ja poistettu 10 % kaluston ja 4 % kiinteistöjen arvosta. Tällaista laskemistapaa käytetään liikelaitoksissa y.m.s. Puhtaanapitolaitoksessa nämä numerot ovat puhtaasti teoreettiset, eivätkä vastaa todellisuutta, sillä laitoksen luettelosta vähennetään ainoastaan vuoden kuluessa loppuunkuluneen kaluston arvo.

Työntekijäin erinäiset edut. Alla oleva taulukko osoittaa työntekijöille myönnetyt erinäiset edut v. 1939—1943.

Vuosi	Kesälomat: 2 lomapäivää saaneita	3 lomapäivää saaneita	5 lomapäivää saaneita	9 lomapäivää saaneita	12 lomapäivää saaneita	18 lomapäivää saaneita	21 lomapäivää saaneita	28 lomapäivää saaneita	Yhteensä	Lomatunteja yhteensä	Sairasavut: Apua saaneita	Sairastunteja	Tapaturma-avut: Apua saaneita	Sairastunteja	Hautausapua saaneita kuolinpesiä
1939	10	—	15	45	93	181	—	—	344	37 388	188	25 156	24	2 125	8
1940	19	31	50	46	44	39	105	76	410	48 406	238	28 294	24	3 019	8
1941	55	99	41	41	39	25	102	76	478	46 480	405	39 100	32	3 267	13
1942	[4]	[4]	67	90	50	42	99	68	—	48 735	406	36 992	36	3 828	9
1943	[4]	[4]	11	81	39	53	78	81	—	46 137	277	32 029	27	1 745	10

[1] Tästä myönnetty lisämäärärahaa 219 656 mk. — [2] S:n 69 219 mk. — [3] Siitä 600 000 mk siirretty v:sta 1942 ja 2 696 299 mk lisämäärärahaa. — [4] V:sta 1942 alkaen suoritetaan 2 ja 3 päivän kesäloman asemasta kausityöntekijöille 3.6 % heidän palkastaan.

Työntekijöille suoritettiin palkkoina kaikkiaan 14 726 944: 70 mk ja erinäisinä muina etuina 3 919 263 mk, josta 822 649: 70 mk kesälomapalkkoja, 453 343: 25 mk sairasavustusta, 32 200 mk hautausapua, 50 673: 20 mk tapaturmavakuutusmaksuja, 76 627 mk vakuutusmaksuja kansaneläkelaitokselle, 178 704: 65 mk vaatetusapua, 43 664: 20 mk vapaapäiväpalkkoja, 2 154 132: 60 mk sotapalvelukseen kutsuttujen työntekijäin palkkoja ja 107 268: 40 mk sunnuntaityöstä suoritettuja palkkoja.

25. Satamahallinto

Satamalautakunnan v:lta 1943 antama toimintakertomus oli seuraavan sisältöinen:

Satamalautakunta. *Kokoonpano.* Satamalautakuntaan kuuluivat v. 1943 kauppaneuvos I. Lindfors puheenjohtajana, filosofiantohtori P. Korpisaari varapuheenjohtajana sekä jäseninä insinööri V. Castrén, osastonjohtaja J. Ekebom, vahtimestari U. Ilmanen, johtaja W. Korhonen ja satamatyöntekijä I. Säilä. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli teknillinen johtaja E. Moring.

Kokoukset y.m. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 13 kertaa. Pöytäkirjain pykäläluku oli 453, diaariin merkittyjen asioiden luku 677 ja lähetettyjen kirjeiden luku 347; pöytäkirjanotteita annettiin 518.

Satamahallintotoimiston ja sen osastojen päälliköt. Satamalaitosta ja satamahallintotoimistoa johti satamalaitoksen toimitusjohtaja K. W. Hoppu ja osastopäällikköinä toimivat satamaliikenneosastolla satamakapteeni J. A. Lehtonen ja satamakannantaosastolla satamakamreeri E. Candolin.

Satamahallintotoimisto. Joulukuun 14 p:nä määrättiin ylioppilas E. Lindroos v.t. vahtimestariksi tammikuun 1 p:stä 1944 lukien.

Satamaliikenneosasto. Tammikuun 19 p:nä määrättiin vedenantomies K. J. Strandholm v.t. satamakonstaapeliksi helmikuun 1 p:stä lukien. Helmikuun 23 p:nä määrättiin satamaliikenneosaston nuorempi toimistoapulainen K. Hallavuo v.t. ilmoitusosaston apulaisesimieheksi sekä rouva I. Fredricson v.t. nuoremmaksi toimistoapulaiseksi maaliskuun 16 p:stä lukien. Maaliskuun 23 p:nä myönnettiin pyynnöstä ero satamakonstaapeli A. Wassille toukokuun 1 p:stä lukien. Toukokuun 11 p:nä määrättiin rannikkolaivuri A. Holmberg v.t. satamakonstaapeliksi ja merimies V. Pukki v.t. vedenantomieheksi toukokuun 1 p:stä lukien. Kaupunginhallitukselle tehtiin esitys apulaissatamakapteeni C. Nygrénin oikeuttamisesta säädetyn eroamisiän saavutettuaan jäämään virkaansa kertomusvuoden loppuun, johon kaupunginhallitus suostui toukokuun 20 p:nä.

Kaupunginvaltuusto päätti kesäkuun 16 p:nä satamalautakunnan marraskuun 3 p:nä 1942 tekemän esityksen mukaisesti lakkauttaa ilmoitusosaston esimiehen ja apulaisesimiehen virat sekä perustaa 28 palkkaluokkaan kuuluvan apulaissatamamestarinviran ja 37 palkkaluokkaan kuuluvan toimentajanviran sekä siirtää tarkastuskonstaapelien virat 33 palkkaluokkaan.

Lokakuun 5 p:nä nimitettiin apulaisesimies T. Kaukonen apulaissatamamestariksi ja toimistoapulainen K. Hallavuo toimentajaksi tammikuun 1 p:stä 1944 lukien.

Satamalautakunnan joulukuun 14 p:nä tekemästä esityksestä kaupunginhallitus joulukuun 23 p:nä myönsi apulaissatamakapteeni C. Nygrénille 3 980 mk:n suuruisen täyden eläkkeen kuukaudessa tammikuun 1 p:stä 1944 lukien sekä määräsi merikapteeni K. Gentzin mainitusta päivästä alkaen toistaiseksi hoitamaan apulaissatamakapteeninvirkaa.

Joulukuun 28 p:nä määrättiin tarkastuskonstaapeli L. Salmi perämieheksi ja konemestari T. Kovanen II konemestariksi jäänsärkijä Otsoon tammikuun 1 p:stä 1944 lukien aluksen talvitoimintakauden loppuun.

Satamakannantaosasto. Toukokuun 11 p:nä määrättiin ylioppilas U. Hagman v.t. toimistoapulaiseksi toukokuun 4 p:n ja heinäkuun 4 p:n väliseksi ajaksi. Toukokuun

25 p:nä määrättiin rouva M. Tuominen vahtimestari J. Cedervallin sairaslomasijaiseksi kesäkuun 1 p:n ja elokuun 15 p:n väliseksi ajaksi.

Kaupunginvaltuusto päätti kesäkuun 16 p:nä satamalautakunnan marraskuun 3 p:nä 1942 tekemän esityksen mukaisesti lakkauttaa kolme avoinna olevaa 41 palkkaluokkaan kuuluvaa vahtimestarinvirkaa ja perustaa kolme 35 palkkaluokkaan kuuluvaa apulaissatamamestarinvirkaa sekä siirtää vaakamestarinviran 29 palkkaluokkaan.

Kesäkuun 29 p:nä määrättiin filosofianmaisteri T. Tani ja ylioppilas U. Hagman ylimääräisiksi toimistoapulaisiksi heinäkuun 1 p:n ja elokuun 31 p:n väliseksi ajaksi.

Elokuun 17 p:nä myönnettiin pyynnöstä ero ylimääräiselle toimistoapulaiselle P. Väistölle. Marraskuun 16 p:nä erotettiin virastaan hissilaitoksen apulaiskonemestari V. Virtanen lokakuun 27 p:stä lukien sekä irtisanottiin virastaan vahtimestari H. Forsblom helmikuun 1 p:stä 1944 lukien. Tammikuun 1 p:stä 1944 lukien myönnettiin ero siivooja A. Happoselle, jolle kaupunginhallitus joulukuun 23 p:nä myönsi 400 mk:n osaeläkkeen kuukaudessa tammikuun 1 p:stä 1944 lukien. Vahtimestarit S. Grönholm, K. E. Nordman ja M. Paronen nimitettiin apulaisvaakamestarin virkoihin tammikuun 1 p:stä 1944 lukien.

Joulukuun 14 p:nä määrättiin vahtimestarit J. Cedervall ja K. I. Nordman v.t. vahtimestareiksi 39 palkkaluokkaan kuuluviin vahtimestarinvirkoihin sekä vahtimestarit E. Huuhka, O. Lindroos ja rouva M. Tuominen v.t. vahtimestareiksi 41 palkkaluokkaan kuuluviin vahtimestarinvirkoihin tammikuun 1 p:stä 1944 lukien. Joulukuun 28 p:nä nimitettiin koneenkäyttäjä M. Koivisto hissilaitoksen apulaiskonemestariksi tammikuun 1 p:stä 1944 lukien.

Virkavapaudet. Sairauden takia nauttivat virkavapautta täysin palkkaeduin seuraavat viranhaltijat: vaakamestari K. Ahonen toukokuun 25 p:stä kesäkuun 30 p:ään, satamakonstaapeli A. Blomqvist marraskuun 16 p:stä joulukuun 23 p:ään, vahtimestari J. Cedervall toukokuun 15 p:stä kesäkuun 16 p:ään, vahtimestari H. Enckell marraskuun 15 p:stä joulukuun 31 p:ään, kassanhoitaja H. Hytönen toukokuun 4 p:stä kesäkuun 4 p:ään, kassanhoitaja G. Ingraeus heinäkuun 6 p:stä saman kuun 17 p:ään, konemestari M. Koivisto tammikuun 29 p:stä helmikuun 17 p:ään, vedenantomies U. Kokkonen toukokuun 25 p:stä kesäkuun 25 p:ään, siivooja L. Sarvio helmikuun 23 p:stä maaliskuun 8 p:ään, laskuttaja H. Sergelius lokakuun 20 p:stä joulukuun 20 p:ään, kassanhoitaja A. Soura toukokuun 15 p:stä kesäkuun 2 p:ään, haaraosastonesimies A. Sundman tammikuun 15 p:stä helmikuun 28 p:ään sekä talonmies N. Tuomola elokuun 23 p:stä syyskuun 30 p:ään.

Virkavapautta sairauden vuoksi oikeudella nauttia kaksi kolmasosaa peruspalkasta ja ikäkorotukset myönnettiin lisäksi vahtimestari J. Cedervallille kesäkuun 16 p:n ja elokuun 15 p:n väliseksi ajaksi sekä kassanhoitaja H. Hytöselle kesäkuun 5 p:n ja heinäkuun 4 p:n väliseksi ajaksi.

Kaupunginhallitus myönsi lokakuun 14 p:nä satamalautakunnan esityksestä laskuttaja B. Enckellille virkavapautta syyskuun 14 ja 19 p:n väliseksi ajaksi täysin palkkaeduin.

Lausuntoja annettiin kertomusvuoden aikana yhteensä 44, joista 21 kaupunginhallitukselle, 22 kiinteistölautakunnalle ja 1 Suomen satamaliitolle.

Kaupunginhallitukselle annettiin seuraavat lausunnot: Tammikuun 19 p:nä Helsingin hiilikauppiaiden yhdistyksen esityksestä hiilisataman laajentamisesta, Oy. Ikopal ab:n Hernesaaren alueen n:o 6 vuokranalennusanomuksista ja kansanhuoltoministeriön esityksestä pakkahuoneen ulkopuolella toimivan vaakamestarinviran muuttamisesta sääntöpalkkaiseksi. Helmikuun 23 p:nä kiinteistölautakunnan esityksestä suojaaidan rakentamisesta Eteläsataman altaan reunalle sekä satamakonstaapelinlesken A. Malmbergin ja parmaajanlesken P. Nousiaisen eläkeanomuksista. Maaliskuun 23 p:nä Oy. Ford ab:n tuulaaki- ja liikennemaksujen palautusanomuksesta. Huhtikuun 13 p:nä Laatikko oy:n anomuksesta saada varastoida tavaraa katualueelle Ruoholahden varastoalueen n:o 29 kohdalle. Toukokuun 11 p:nä posti- ja lennätinhallituksen postitullikamarin vuokran korottamista koskevasta esityksestä. Toukokuun 25 p:nä Hiili ja koksi oy:n Länsisataman korttelin n:o 265 tontin vuokra-ajan pidennysanomuksesta. Kesäkuun 29 p:nä kalasataman läheisyydessä olevien tonttien varaamisesta kalanjalostustehtaille ja Oy. Ford ab:n Hernesaaren alueen vuokrasopimuksen muuttamista koskevasta anomuksesta. Elokuun 17 p:nä posti- ja lennätinhallituksen anomuksesta saada vuokrata huone

Herttoniemen asemarakennuksesta postikonttoria varten ja poliisilaitoksen esityksestä autojen kaasuttimien tyhjennyspaikkojen varaamisesta. Lokakuun 5 p:nä Oy. Ford ab:n anomuksesta saada sijoittaa bensiinisäiliö Hernesaaren vuokra-alueelle, kaupungin vuokraamain halkovarastoalueiden vuokrain alentamista koskevasta eräiden asuntokiinteistöyhdistysten anomuksesta ja kiinteistölautakunnan esityksestä kaupungin vesialueilla tapahtuvan kalastuksen ja metsästyksen valvonnan tehostamisesta. Marraskuun 16 p:nä Oy. Ikopal ab:n anomuksesta Hernesaaren vuokra-alueen vuokrasopimuksen muuttamisesta ja kiinteistölautakunnan lausunnosta satamakannantaosaston virkahuoneistojen hallinnan siirtämisestä. Joulukuun 28 p:nä satamakannantaosaston vahtimestarin H. Forsblomin valituksesta virastaan irtisanomisesta.

Kiinteistölautakunnalle annettiin seuraavat lausunnot: Tammikuun 19 p:nä Puutavaraliike India oy:n ja Helsingin ravintola- ja kahvilaliikkeidenharjoittajain yhdistyksen anomuksista saada vuokrata varastoalueita Kyläsaaren täytemaalta sekä viimeksi mainitun yhdistyksen anomuksesta saada rakentaa rullavaunurata vuokra-alueelleen. Helmikuun 23 p:nä Puutavaraliike India oy:n lisäalueen vuokra-anomuksesta, Tukkukauppojen oy:n anomuksesta saada vuokrata tontti n:o 3 korttelista n:o 275 sekä Soinne ja K:ni oy:n anomuksesta saada vuokrata varastoalue Lapinniemeltä. Maaliskuun 23 p:nä Puu ja öljy oy:n Kyläsaaren varastoalueen vuokra-ajan pidennysanomuksesta ja sähkölaitoksen anomuksesta saada rakentaa muuntotorni Kyläsaaren alueelle. Huhtikuun 13 p:nä Wickström motor co oy:n anomuksesta Valkosaaren alueen vuokra-ajan pidentämisestä. Toukokuun 11 p:nä Oy. Ares ab:n anomuksesta Sirpalesaaren alueen vuokra-ajan pidentämisestä ja Hermannin Laatikkotehdas oy:n anomuksesta saada vuokrata alue Kyläsaaren täytemaalta. Toukokuun 25 p:nä esittelijäneuvos K. Rosenlöfin ja vakuutustarkastaja J. Mäntylän anomuksesta saada rakentaa venelaituri Munkkiniemeen Laajalahden rannalle ja rouva K. Leväsen anomuksesta saada vuokrata varastoalue Kyläsaaren täytemaalta. Elokuun 17 p:nä Heteka oy:n anomuksesta saada vuokrata varastoalue Kyläsaaren täytemaalta ja Soinne ja K:ni oy:n lisäalueen vuokra-anomuksesta. Lokakuun 5 p:nä kalastaja B. Ekströmin anomuksesta saada rakentaa Sirpalesaarelle kalastusvälineiden säilytyskoju, Murator oy:n anomuksesta saada vuokrata varastoalue Kyläsaaren täytemaalta, Puutavaraliike India oy:n anomuksesta saada rakentaa rullavaunurata Kyläsaaren vuokra-alueelle ja sähkölaitoksen anomuksesta saada sijoittaa muuntaja-asema Lauttasaarenkadulle. Marraskuun 16 p:nä Soinne ja K:ni oy:n anomuksesta saada ottaa merestä vettä Lapinniemen vuokra-alueensa kohdalta. Joulukuun 14 p:nä Helsingin tiili ja sementti oy:n anomuksesta saada vuokrata alue Lautatarhankadun varrelta.

Suomen Satamaliitolle annettiin toukokuun 11 p:nä lausunto liikennemaksujen kantamisesta Saksan puolustusvoimain aluksissa kuljetetuista tavaroista.

Hyväksytyt piirustukset. Kertomusvuoden aikana hyväksyttiin seuraavat piirustukset: Tammikuun 19 p:nä Wärtsilä-yhtymä oy:n Hietalahden telakan toimistorakennuksen piirustukset; huhtikuun 13 p:nä Ahtaustoimi oy:n Sörnäisten satama-alueelle rakennetun toimistorakennuksen piirustukset, Finnish Stevedores oy:n Länsisatamaan rakennetun toimistorakennuksen piirustukset, Konetuote oy:n Länsisataman varastorakennuksen ja Vaasan höyrymylly oy:n Munkkisaaren myllyn viljanimulaitoksen piirustukset; toukokuun 25 p:nä Oy. Ford ab:n Hernesaarelle rakennettavan tehdasrakennuksen uusitut piirustukset; toukokuun 25 p:nä Oy. Ford ab:n Hernesaarelle rakennettavan tehdasrakennuksen ja Hiili ja koksi oy:n Länsisataman korttelin n:o 265 tontille rakennettavan toimisto- ja varastorakennuksen piirustukset; kesäkuun 29 p:nä Ahtaustoimi oy:n Länsisataman toimistorakennuksen uusitut piirustukset; elokuun 17 p:nä Konetuote oy:n Länsisataman varastorakennuksen uusitut piirustukset; elokuun 31 p:nä Metsäkeskus oy:n piirustukset Itämerenkadun tontille n:o 26—28 rakennettavaa varastorakennusta varten; lokakuun 5 p:nä Puunvälitys oy:n Sörnäisten toimisto- ja varastorakennuksen piirustukset sekä marraskuun 16 p:nä Suomen kaapelitehdas oy:n Salmisaarelle rakennettavan väliaikaisen autovajan piirustukset.

Maa-alueiden vuokraukset. Kertomusvuoden aikana satamalautakunta teki seuraavat vuokrasopimukset:

Vuokraaja	Alue	Pinta-ala, m²	Vuokrakausi	Vuotuinen vuokra-maksu, mk
Aranto, A [1])	Sörnäisten varastoalue n:o 4	1 000	1/1—30/9 1943	8 000
Bostads ab. Semafor [2])	Katajanokan halkovarastoalue	140	1/4 1943 alk. 1 kk. irtis.	2 800
Sama [3])	Kuten edellä.	180	1/12 1943 alk. 1 kk. irtis.	4 500
Cyklop Rakennus oy [4])	Hernesaaren varastoalue	600	1/7 1943 alk. 3 kk. irtis.	12 000
Ford oy. ab. [5])	Kuten edellä	1 000	1/6 1943 alk. 3 kk. irtis.	20 000
Helsingin puhelinyhdistys [6])	Merisataman halkovarastoalue	400	1/4 1943 alk. 1 kk. irtis.	7 200
Helsingin säilyke oy. [7])	Munkkisaaren varastoalue	272	1/6 1943 alk. 6 kk. irtis.	8 160
Jätekeskus oy. [8])	Ruoholahden varastoalue	675	1/10 1943 alk. 3 kk. irtis.	13 600
Kemo oy. ab. [9])	Kellosaaren varastoalue n:o 14 d	1 250	1/9 1943 alk. 6 kk. irtis.	22 500
Laatu-Suksi oy. [10])	Sörnäisten varastoalue n:o 4	1 000	1/10 1943 alk. 3 kk. irtis.	12 000
Malinen, A. ja Matikainen, A. [11])	Hakaniemenrannan varastoalue	300	1/2 1943 alk. 1 kk. irtis.	6 000
Rudus oy. ab. [12])	Kuten edellä	c. 900	1/3 1943 alk. 6 kk. irtis.	2 400
Shell oy. ab. [13])	Ruoholahden bensiiniaseman alue	.	1/1—31/12 1944	4 000 aseman suljettun. ollessa
Suomi Filmi oy. [14])	Munkkisaaren varastoalue	240	11/5 1943 alk. 6 kk. irtis.	7 200
Tukkukauppojen oy. [15])	Katajanokan varastoalue	1 180	1/12 1943 alk. 3 kk. irtis.	23 600
Wager oy. ab. [16])	Katajanokan varastoalue n: o 7	675	1/7 1943 alk. 1 kk. irtis.	16 876
Wärtsilä-yhtymä oy. [17]) Hietalahden telakka	Munkkisaaren varastoalue	135	1/3 1943—30/6 1944	680
Sama [18])	Kuten edellä	105	1/6 1943 alk. 6 kk. irtis.	525

Päättyneet maa-alueiden vuokraukset. Kertomusvuoden aikana päättyivät alla mainitut vuokrasopimukset:

Vuokraaja	Alue	Vuokrasuhde päättyi	Päätös
Aranto, A.	Sörnäisten varastoalue n:o 4	30/9 1943	31/8 306 §
Jacobsen, Chr. & Söner ab.	Katajanokan varastoalue n:o 7	30/6 1943	29/6 343 §
Lahden saha oy.	Sörnäisten varastoalue n:o 4	31/3 1943	23/2 63 §
Maan romu	Katajanokan varastoalue	30/11 1943	25/5 192 §
Pilack, K. & Co oy.	Ruoholahden varastoalue n:o 14 d	30/9 1943	5/10 343 §

Eräiden vuokrasopimusten muuttaminen. Kaupunginvaltuuston syyskuun 8 p:nä tekemän päätöksen mukaisesti muutettiin Oy. Ford ab:n ja joulukuun 1 p:nä tekemän päätöksen mukaisesti Oy. Ikopal ab:n Hernesaaren vuokra-alueita koskevat vuokrasopimukset siten, että sopimukset saadaan siirtää kolmannelle henkilölle. Toukokuun 25 p:nä satamalautakunta päätti muuttaa Oy. Kreuger & Toll ab:n ja Ruoholahden Lautatarha

[1]) Sat. lautak. 23 p. helmik. 63 §. — [2]) S:n 13 p. huhtik. 123 §. — [3]) S:n 14 p. jouluk. 414 §. — [4]) S:n 29 p. kesäk. 255 §. — [5]) S:n 25 p. kesäk. 212 §. [6]) S:n 13 p. huhtik. 135 §. — [7]) S:n 13 p. huhtik. 142 §. — [8]) S:n 5 p. lokak. 343 §. — [9]) S:n 17 p. elok. 276 §. — [10]) S:n 31 p. elok. 306 §. — [11]) S:n 23 p. helmik. 62 §. — [12]) S:n 23 p. helmik. 64 §. — [13]) S:n 14 p. jouluk. 413 §. — [14]) S:n 11 p. toukok. 171 §. — [15]) S:n 16 p. marrask. 397 §. — [16]) S:n 29 p. kesäk. 231 §. — [17]) S:n 23 p. helmik. 65 §. — [18]) S:n 29 p. kesäk. 228 §.

oy:n Ruoholahden varastoalueita koskevia vuokrasopimuksia siten, että sopimusten siirto on mahdollinen.

Huoneistovuokraukset. Satamalautakunta päätti helmikuun 23 p:nä pidentää Munkkisaaren rakennusten päättyneet vuokrasopimukset seuraavasti:

Vuokraaja	Vuokrahuoneisto	Pinta-ala m²	Vuokrakausi	Vuotuinen vuokramaksu, mk
Helsingin säilyke oy.	Varastosuoja n:o 4	664	1/6 1943 alk. vuodeksi kerrallaan, irtisanottava ennen maaliskuun 1 p:ää	17 160
Sama	Varastosuoja n:o 9	64	Kuten edellä	1 716
Sama	Tallirakennus n:o 9 a	35	Kuten edellä	1 584
Sama	Varastosuoja n:o 3	172	Kuten edellä	5 280
Sama	Isosta tehdasrakennuksesta 6 huoneistoa	1 045	Kuten edellä	173 088
Lämpöuuni oy.	Ison tehdasrakennuksen pohjakerros	336	Kuten edellä	72 504
Panu oy.	Tehdasrakennus n:o 8 f	.	Kuten edellä	33 264
Rakennustoimiston puisto-osasto	Vajarakennus	.	1/1 1944 alkaen 3 kk. irtis.	18 480
Suomi-Filmi oy.	Ison tehdasrakennuksen III ja IV kerros sekä osa II kerroksesta	1 666	1/6 1943 alk. vuodeksi kerrallaan, irtisanottava ennen maaliskuun 1 p:ää	334 620
Suomi-Filmi oy.	Tehdasrakennus	178	Kuten edellä	17 160

Laiturikatokset. Eteläsataman pohjoisen laiturihaaran katoksesta vuokrattiin toiminimi A. Mäkiselle 56 m²:n suuruinen osa maaliskuun 1 p:stä lukien yhden kuukauden irtisanomisajalla 560 mk:n kuukausivuokrasta sekä Northern Steamship Co Ltd nimiselle yhtiölle 30 m²:n suuruinen osa toukokuun 1 p:stä kolmen kuukauden irtisanomisajalla 300 mk:n kuukausivuokrasta.

Ruokailukojut. Rouva S. Lindénin anomuksen johdosta saada vapautus Eteläsataman satamatyöntekijäin ruokailukojun paikan v:n 1943 vuokran suorittamisesta tehtiin esitys toukokuun 25 p:nä kaupunginhallitukselle, joka kesäkuun 2 p:nä vahvisti vuokran 50 mk:ksi v:lta 1943.

Kalantukkumyyntipaikat. Kalasataman aloitettua heinäkuun 1 p:nä toimintansa Verkkosaaressa, irtisanottiin Eteläsataman altaan reunalla olevia kalantukkumyyntipaikkoja koskevat vuokrasopimukset päättyviksi mainittuna päivänä.

Verkkosaaren kalasatama. Satamalautakunta teki tammikuun 19 p:nä esityksen teurastamolautakunnalle satama- ja liikennemaksujen kantamisesta teurastamon toimesta Verkkosaaren kalasatamassa, johon kyseinen lautakunta suostui maaliskuun 16 p:nä. Satamalautakunnan tehtyä marraskuun 17 p:nä 1942 esityksen kaupunginhallitukselle, että lautakunta oikeutettaisiin perimään teurastamolta satamalautakunnan hallintaan kuuluvasta Verkkosaaren kalasataman 5 650 m²:n suuruisesta alueesta tilitysvuokraa 15 mk m²:ltä eli yhteensä 84 750 mk, suostui kaupunginhallitus esitykseen huhtikuun 8 p:nä 1943.

Satamahallintotoimiston johtosäännön muutokset. Satamalautakunta teki marraskuun 3 p:nä esityksen kaupunginhallitukselle eräiden satamaliikenne- ja satamakannantaosastojen virkojen uudelleenjärjestelystä ja satamahallintotoimiston johtosäännön muuttamisesta. Kaupunginvaltuusto päätti kesäkuun 16 p:nä tammikuun 1 p:stä 1944 lukien lakkauttaa satamaliikenneosastolla ilmoitusosaston esimiehen ja apulaisesimiehen virat sekä satamakannantaosastolla kolme avoinna olevaa 41 palkkaluokkaan kuuluvaa vahtimestarinvirkaa, perustaa satamaliikenneosastolle 28 palkkaluokkaan kuuluvan apulaissatamamestarinviran ja 37 palkkaluokkaan kuuluvan toimentajanviran sekä satamakannantaosastolle kolme 35 palkkaluokkaan kuuluvaa apulaisvaakamestarinvirkaa ja siirtää satamaliikenneosaston tarkastuskonstaapelien virat 33 palkkaluokkaan ja satamakannantaosaston vaakamestarin viran 29 palkkaluokkaan. Samalla kaupunginvaltuusto

päätti tehdä satamahallintotoimiston johtosäännön 6, 10, 11, 12, 16, 20 ja 22 pykäliin näistä aiheutuvat lisäykset ja muutokset.

Helsingin keskusvankilalle myönnettiin toukokuun 25 p:nä oikeus pitää venelaituria ja uimahuonetta Vanhankaupunginlahdella vankilan kohdalla ehdoin, että ne pidettiin hyvässä kunnossa, että kaupunki ei vastannut rautatieraiteiden poikki kulkemisesta ehkä aiheutuvista vahingoista sekä että irtisanomisaika oli 6 kuukautta.

Linnanrannan laiturin valaiseminen. Lautakunta teki toukokuun 25 p:nä esityksen kaupunginhallitukselle sähkövalaistuksen järjestämisestä Suomenlinnaan liikennöivien alusten laiturille. Kaupunginhallitus päätti heinäkuun 17 p:nä kehoittaa sähkölaitosta asennuttamaan Linnanrannan laiturille maakaapelia ja 3 rautapylvästä käyttäen sähkövalaistuksen, huomioonottaen lisäksi, että laituria käyttävillä aluksilla oli mahdollisuus saada sähkövirtaa, sekä myöntää tarkoitusta varten Tuloa tuottavat pääomamenot nimisen pääluokan lukuun Sähkölaitos sisältyvistä käyttövaroistaan 45 000 mk.

Länsisataman eristäminen. Sotilasviranomaisten toimesta eristettiin Länsisatama sillan kohdalle asetetulla piikkilanka-aitauksella. Marraskuun 26 p:nä annetulla Helsingin komendanttiviraston kuulutuksella kiellettiin saman kuukauden 27 p:stä lukien liikkuminen ja oleskeleminen ilman erityistä lupaa eristetyllä alueella.

Pohjoismaiden satamajohtajain kokous. Tukholmassa pidettiin kesäkuun 4 ja 5 p:nä pohjoismaiden suursatamain satamajohtajain kokous, johon Helsingin satama lähetti edustajakseen satamalaitoksen toimitusjohtajan K. W. Hopun.

Satamaliiton liittokokous. Turussa pidettiin elokuun 24 p:nä Suomen satamaliiton varsinainen liittokokous, johon kaupunginvaltuusto satamalautakunnan esityksen mukaisesti lähetti kaupungin edustajiksi lautakunnan puheenjohtajan, kauppaneuvos I. Lindforsin, kaupungin teknillisen johtajan E. Moringin, satamalaitoksen toimitusjohtajan K. W. Hopun sekä lautakunnan jäsenen U. Ilmasen. Lisäksi kaupunginhallitus oikeutti satamarakennuspäällikkö S.Randelinin, satamakapteeni J. A. Lehtosen ja satamakamreeri E. Candolinin ottamaan osaa kokoukseen oikeudella matkustussäännön mukaiseen korvaukseen.

Sataman mainostaminen. Kertomusvuoden aikana mainostettiin Helsingin satamaa saksalaisessa merenkulkulehdessä Hansassa, tanskalaisissa Scandinavian Shipping Gazette nimisessä aikakauslehdessä ja Kraks Vejviser nimisessä kalenterissa sekä Suomen Paperi- ja puutavaralehdessä.

Venepaikkojen maksut. Lautakunta päätti toukokuun 11 p:nä vahvistaa kaupungin satamissa vakinaisesti olevien veneiden rekisteröimismaksun kansanhuoltoministeriön huhtikuun 30 p:nä antaman suostumuksen mukaisesti 20 mk:ksi veneeltä siihen katsomatta, oliko veneelle lunastettu paikka laiturissa vai ei sekä pysyttää edelleenkin voimassa toukokuun 6 p:nä 1941 tekemänsä päätöksen, jolla paikkamaksu peräkiinnikkeisestä paikasta vahvistettiin 80 mk:ksi ja peräkiinnikkeettömästä paikasta 60 mk:ksi kesältä, sekä että veneenomistajalla, joka halusi lunastaa saman venepaikan kuin hänellä oli edellisenä vuonna, oli oikeus siihen, jos hän lunasti sen sitä varten määrättynä aikana.

Kompassintarkastuspaalun ja -poijun käyttäminen. Lautakunta päätti marraskuun 16 p:nä hyväksyä huhtikuun 7 p:nä 1936 vahvistamiinsa ohjeisiin kompassintarkastuspaalun ja -poijun käyttämisestä seuraavan 4:nnen lisäpykälän: aluksella, joka käyttää paalua tai poijua, tulee olla satamakonstaapeli; tälle on suoritettava taksanmukainen palkkio.

Laituripituus ja satamalaitteet. Laituripituus, veden syvyyden ollessa vähintään 2 m, oli kertomusvuoden päättyessä 5 745 m. Nostureita oli satamassa vuoden päättyessä 45. Makasiinien lattia-ala oli 118 921.5 m² ja satamaraiteen pituus 61 692 m.

Vuoden päättyessä oli satamalautakunnan hallinnassa oleva maa-alue n. 125 ha ja vesialue n. 3 052 ha. Satama-alueella oli varastopaikkoja 375 890 m². Kirjallisilla sopimuksilla vuokrattuja varastoalueita oli vuoden päättyessä 236 313 m², lukuunottamatta Helsingin makasiini oy:lle vuokrattuja alueita.

Satamaliikenne. Helsingin satamaan saapui kertomusvuoden aikana 3 264 alusta, joiden nettovetomäärä oli 991 251 rekisteritonnia, ja satamasta lähti 3 268 alusta, joiden nettovetomäärä oli 1 005 102 rekisteritonnia. Edellisenä vuonna saapui 3 351 alusta, joiden nettovetomäärä oli 1 102 319 rekisteritonnia, ja lähti 3 344 alusta, joiden nettovetomäärä oli 1 093 054 rekisteritonnia. Kertomusvuoden aikana saapuneiden alusten

lukumäärä väheni 87:llä ja vetomäärä 111 068 nettorekisteritonnia eli 10.1 % sekä lähteneiden alusten lukumäärä 76:lla ja vetomäärä 87 952 nettorekisteritonnia eli 8.0 %.

Helsingin satamassa käyneiden alusten luku- ja vetomäärä eri kuukausina oli seuraava:

Kuukausi	Saapuneet alukset						Lähteneet alukset					
	Ulkomainen merenkulku		Rannikkoliikenne		Yhteensä		Ulkomainen merenkulku		Rannikkoliikenne		Yhteensä	
	Lukumäärä	Nettovetomäärä rek. tonnia	Lukumäärä	Nettovetomäärä rek. tonnia	Lukumäärä	Nettovetomäärä rek. tonnia	Lukumäärä	Nettovetomäärä rek. tonnia	Lukumäärä	Nettovetomäärä rek. tonnia	Lukumäärä	Nettovetomäärä rek. tonnia
Tammikuu	65	72 179	11	1 549	76	73 728	62	73 530	9	996	71	74 526
Helmikuu	47	41 988	—	—	47	41 988	46	39 264	—	—	46	39 264
Maaliskuu	75	70 696	—	—	75	70 696	80	73 899	—	—	80	73 899
Huhtikuu	78	58 164	69	3 609	147	61 773	92	65 858	65	4 263	157	70 121
Toukokuu	93	58 526	300	13 473	393	71 999	96	66 688	290	12 840	386	79 528
Kesäkuu	117	56 279	319	17 217	436	73 496	114	57 672	329	17 530	443	75 202
Heinäkuu	131	87 925	339	18 632	470	106 557	130	87 130	337	18 878	467	106 008
Elokuu	134	112 109	305	16 894	439	129 003	129	106 782	298	16 558	427	123 340
Syyskuu	130	103 963	287	12 596	417	116 559	124	102 814	287	12 329	411	115 143
Lokakuu	115	88 537	268	14 252	383	102 789	125	97 685	274	14 652	399	112 337
Marraskuu	104	64 907	141	9 241	245	74 148	101	58 552	144	9 060	245	67 612
Joulukuu	91	64 414	45	4 101	136	68 515	88	64 439	48	3 683	136	68 122
Yhteensä	1 180	879 687	2 084	111 564	3 264	991 251	1 187	894 313	2 081	110 789	3 268	1 005 102
Näistä H:stä kotoisin:												
kaikkiaan	481	339 606	224	23 517	705	363 123	473	345 709	223	23 286	696	368 995
%	40.8	38.6	10.7	21.1	21.6	36.6	39.8	38.7	10.7	21.0	21.3	36.7

Ulkomainen merenkulku. Saapuneiden alusten lukumäärä oli kertomusvuonna 214 eli 22.2 % suurempi mutta vetomäärä 89 593 nettorekisteritonnia eli 9.2 % pienempi kuin edellisenä vuonna sekä lähteneiden alusten lukumäärä 221 eli 22.9 % suurempi, mutta vetomäärä 66 232 nettorekisteritonnia eli 6.9 % pienempi kuin edellisenä vuonna.

Rannikkoliikenne. Saapuneiden alusten lukumäärä oli kertomusvuonna 301 eli 12.6 % ja vetomäärä 21 475 nettorekisteritonnia eli 16.1 % sekä lähteneiden alusten lukumäärä 297 eli 12.5 % ja vetomäärä 21 720 nettorekisteritonnia eli 16.4 % pienempi kuin edellisena vuonna.

Ulkomainen tavaraliikenne. Helsingin sataman kautta saapui kertomusvuonna ulkomailta meritse tavaraa 948 561 painotonnia ja lähti ulkomaille 171 200 painotonnia; koko ulkomainen tavaraliikenne oli siis 1 119 761 painotonnia. Edellisenä vuonna olivat vastaavat luvut 793 338, 135 103 ja 928 441. Tuonti lisääntyi kertomusvuonna edelliseen vuoteen verraten 155 223 painotonnia eli 19.6 % ja vienti lisääntyi 36 097 painotonnia eli 26.7 %. Koko ulkomainen tavaraliikenne lisääntyi 191 320 painotonnia eli 20.6 %.

Tuontitavarat jakaantuivat v. 1943 ja 1942 seuraaviin pääryhmiin:

Tavaralaji	1943 Painotonnia	1942 Painotonnia
Kappaletavara	214 213	219 132
Vilja ja viljatuotteet	82 233	108 070
Kivihiili ja koksi	435 259	308 924
Öljyt	4 990	6 555
Lannoitusaineet	31 438	30 670
Metalli ja metalliteokset	62 216	45 756
Muu tavara	118 212	74 231
Yhteensä	948 561	793 338

Vientitavarat jakaantuivat v. 1943 ja 1942 seuraaviin pääryhmiin:

Tavaralaji	1943 Painotonnia	1942 Painotonnia
Kappaletavara	48 056	29 188
Malmit	894	100
Paperi	28 684	24 245
Pahvi ja kartonki	7 228	7 803
Puuhioke ja selluloosa	25 767	14 558
Vaneri	11 230	13 580
Sahattu puutavara	22 887	11 603
Muu puutavara	9 800	15 863
Muu tavara	16 654	18 163
Yhteensä	171 200	135 103

Sahattua puutavaraa vietiin 8 174 standerttia, edellisenä vuonna 4 144 standerttia. Muuta puutavaraa vietiin 16 498 m³, edellisen vuoden vastaava luku oli 31 385 m³.

Tuonti ja vienti jakaantuivat v:n 1943 aikana eri kuukausien kesken seuraavasti:

Kuukausi	Tuonti, painotonnia	Vienti, painotonnia	Yhteensä, painotonnia
Tammikuu	73 594	22 408	96 002
Helmikuu	89 626	36 515	126 141
Maaliskuu	130 825	19 634	150 459
Huhtikuu	84 149	9 063	93 212
Toukokuu	69 779	6 173	75 952
Kesäkuu	60 771	9 390	70 161
Heinäkuu	71 072	12 426	83 498
Elokuu	82 742	7 403	90 145
Syyskuu	80 016	14 684	94 700
Lokakuu	57 705	14 514	72 219
Marraskuu	70 937	8 205	79 142
Joulukuu	77 345	10 785	88 130
Koko vuosi	948 561	171 200	1 119 761

Suomalaiset alukset toivat Helsinkiin ulkomailta tavaraa 725 246 painotonnia eli 76.5 % Helsingin tuonnista ja ulkomaiset alukset 223 315 painotonnia eli 23.5 %. Suomalaiset alukset veivät Helsingistä 111 474 painotonnia eli 65.1 % ja ulkomaiset alukset 59 726 painotonnia eli 34.9 %. Koko Helsingin ulkomaan tavaraliikenteestä tuli suomalaisten alusten osalle 836 720 painotonnia eli 74.7 % ja ulkomaisten alusten osalle 283 041 painotonnia eli 25.3 %. Edellisenä vuonna tuotiin tavaraa suomalaisilla aluksilla 76.9 % ja ulkomaisilla 23.1 % ja vietiin suomalaisilla aluksilla 66.2 % ja ulkomaisilla 33.8 %, tullen koko tavaraliikenteestä suomalaisten alusten osalle 75.3 % ja ulkomaisten alusten osalle 24.7 %.

Kotimainen tavaraliikenne. Helsingin sataman kautta saapui kotimaasta vesitse tavaraa 164 322 painotonnia ja lähti 21 590 painotonnia. Koko kotimainen tavaraliikenne oli siis 185 912 painotonnia. Edellisen vuoden vastaavat luvut olivat 196 690, 25 215 ja 221 905. Vähennys koko liikenteessä oli 35 993 painotonnia eli 16.2 %.

Tavaraa saapui seuraavasti:

Tavaralaji	1943 m³	1943 Painotonnia	1942 m³	1942 Painotonnia
Sahattu puutavara	2 078	1 247	4 597	2 758
Halot	63 358	38 015	57 599	34 560
Muu pyöreä puutavara	1 380	966	697	487
Hiekka	54 845	82 268	69 691	104 537
Tiilet	.	2 489	.	3 134

Tavaralaji	1943 m³	1943 Painotonnia	1942 m³	1942 Painotonnia
Kalkki ja sementti	.	15 992	.	22 209
Öljyt	.	19 393	.	22 987
Kasvikset	.	739	.	997
Vilja	.	53	.	70
Kalat	.	546	.	659
Muu tavara	.	2 614	.	4 292
Yhteensä	.	164 322	.	196 690

Tavaraa lähetettiin seuraavasti:

Tavaralaji	1943 Painotonnia	1942 Painotonnia
Kappaletavara	1 400	1 263
Kivihiili ja koksi	1 722	680
Öljyt	4 729	4 191
Puutavara	13 198	17 876
Muu tavara	541	1 205
Yhteensä	21 590	25 215

Rautatieliikenne. Helsingin satamien rautatieliikennettä valaisee seuraava taulukko:

Satama	Saapuneet vaunut		Lähteneet vaunut		Saapunut tavara		Lähetetty tavara	
	kuormattuina	tyhjinä	kuormattuina	tyhjinä	kaikkiaan	siitä täysinä vaunukuormina	kaikkiaan	siitä täysinä vaunukuormina
	kpl				painotonnia			
1943								
Länsisatama	36 103	10 628	37 843	8 888	340 507	336 149	368 650	367 099
Katajanokka	17 211	4 895	20 876	1 230	170 654	164 871	155 130	129 491
Sörnäinen	13 940	820	6 317	8 393	286 517	285 796	87 634	86 676
Vallila	14 864	758	12 249	3 455	115 615	89 988	44 322	19 215
Herttoniemi	4 031	406	2 106	2 288	28 656	3 149	12 385	2 158
Yhteensä	*86 149*	*17 507*	*79 391*	*24 254*	*941 949*	*879 953*	*668 121*	*604 639*
1942	81 645	13 763	65 604	29 941	868 745	793 926	593 464	538 107

Saapuneita vaunuja oli 103 656 ja lähteneitä 103 645, edellisistä oli kuormattuina 83.1 % ja jälkimmäisistä 76.6 %.

Pikatavaraa saapui mainituille asemille kaikkiaan 1 515 tonnia ja lähetettiin yhteensä 2 960 tonnia.

Rautatielaitoksen veloitukset taulukossa mainituilla asemilla tapahtuneesta tavaraliikenteestä nousivat 62 488 690 mk:aan.

Ulkomaan matkustajaliikenne. Helsingin sataman kautta saapui ulkomailta meritse 398 matkustajaa ja lähti 562 matkustajaa, edellisen vuoden vastaavat luvut olivat 427 ja 544.

Nosturit. Nosturien käyttötunteja oli kaikkiaan 22 465 ollen tuntimäärä 3 532 eli 18.7 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Eri kuukausien kesken käyttötunnit jakaantuivat seuraavasti:

Vuosi ja kuukausi	Makasiinirannan 25 tonnin nosturin käyttötunteja	Rahapajanrannan 2 1/2—5 tonnin nosturien käyttötunteja	Rahapajanrannan 2 1/2 tonnin nosturien käyttötunteja	Käyttötunteja yhteensä
1943				
Tammikuu	26	1 020	1 042	2 088
Helmikuu	21	1 221	1 510	2 752
Maaliskuu	18	1 043	1 338	2 399
Huhtikuu	27	806	911	1 744
Toukokuu	19	747	985	1 751
Kesäkuu	18	719	925	1 662
Heinäkuu	19	949	1 031	1 999
Elokuu	21	836	826	1 683
Syyskuu	12	786	976	1 774
Lokakuu	14	761	899	1 674
Marraskuu	13	614	736	1 363
Joulukuu	14	763	799	1 576
Koko vuosi	*222*	*10 265*	*11 978*	[1])*22 465*
1942	384	8 101	10 448	[2])18 933

Satamavesipostit. Vesimittarien mukaan otettiin satamavesiposteista vettä 50 890 m³, josta 37 566 m³ myytiin aluksille, 1 633 m³ annettiin maksutta valtion jäänmurtajille, satamahinaaja Hercules käytti 1 231 m³ ja 10 460 m³ oli hukkavettä, josta osan talvella pakkassäällä annettiin juosta johdoista jäätymisen ja halkeamisen ehkäisemiseksi. Vesiproomuja ei kertomusvuonna käytetty.

Jäänsärkijät. Kertomusvuonna oli jäänsärkijä Otso kulussa 176 tuntia, käyttäen vuoden aikana 128.6 tonnia polttoöljyä, 335 m³ halkoja ja 170 kg voiteluöljyä. Alus toimitti 134 hinausta ja vei vettä 8 alukselle yhteensä 490 m³. Hinauksesta ja muusta toiminnasta veloitettiin 119 046 mk. Satamahinaaja Hercules oli kulussa 1 101 tuntia ja käytti vuoden aikana 501 tonnia kivihiiltä, 15 m³ halkoja ja 1 334 kg voiteluöljyä. Hercules avusti kertomusvuonna 469 alusta sekä hinasi kaupungin mutaproomuja. Palohälytyksiä ei ollut. Herculeksen suorittamista hinauksista ja muusta toiminnasta veloitettiin kaikkiaan 835 960 mk.

Kompassien tarkistus. Kompassien tarkistusta varten oli 55 alusta kiinnitettynä tarkistuspoijuun ja 141 tarkistuspaalustoon.

Satamakannanta. Satamakannantaosasto veloitti satamatuloja kertomusvuoden aikana yhteensä 44 808 322: 90 mk, vastaavan määrän edellisenä vuonna ollessa 43 779 873: 35 mk. Lisäys oli siis 1 028 449: 55 mk eli 2.3 %.

Veloitettujen maksujen kokonaismäärä ylitti tai alitti tuloarviossa arvioidun määrän, kuten selviää seuraavasta yhdistelmästä:

	Arvioidut tulot, mk	Todelliset tulot, mk	Ylijäämä (+) tai vajaus (—) mk
Tuulaaki kaupunkiin osoitetuista tavaroista	17 000 000: —	12 668 269: —	—4 331 731: —
Tuulaaki muihin kaupunkeihin osoitetuista tavaroista	600 000: —	836 600: 45	+ 236 600: 45
Liikennemaksut	14 000 000: —	17 358 985: 85	+3 358 985: 85
Makasiinivuokrat	600 000: —	* 1 428 407: —	+ 828 407: —
Satamamaksut	3 000 000: —	3 124 544: 50	+ 124 544: 50
Nosturimaksut	1 000 000: —	1 454 564: 50	+ 454 564: 50
Maksut aluksille annetusta vedestä	300 000: —	450 648: —	+ 150 648: —
Paikanvuokrat	4 500 000: —	5 392 625: 80	+ 892 625: 80
Venelaiturimaksut	100 000: —	110 400: —	+ 10 400: —
Hinausmaksut	500 000: —	955 006: —	+ 455 006: —

[1]) Helsingin makasiini oy:n hallinnassa olevien Länsisataman nosturien käyttötunteja oli 40 909. — [2]) S:n 34 727.

	Arvioidut tulot, mk	Todelliset tulot, mk	Ylijäämä (+) tai vajaus (—) mk
Helsingin makasiini oy:n suoritettava korvaus satamakannantaosaston viranhaltijain palkkauksesta	277 896: —	312 844: —	+ 34 948: —
Lentokoneiden satamamaksut	30 000: —	30 000: —	—
Erinäiset huoneistovuokrat	635 916: —	674 129: —	+ 38 213: —
Automaattipuhelimet	1 000: —	1 434: 30	+ 434: 30
Sekalaiset tulot	5 000: —	9 864: 50	+ 4 864: 50
Yhteensä	42 549 812: —	44 808 322: 90	+2 258 510: 90

Kertomusvuoden tuloarvioon verraten veloitus osoitti 2 258 510: 90 mk:n eli 5.3 % lisäystä. Kun veloitetusta määrästä vähennetään palautukset, 129 895: 40 mk, jää veloitus 2 128 615: 50 mk eli 5.0 % tuloarvion määrää suuremmaksi.

Tuulaakimaksut. Tuulaakimaksut kaupunkiin osoitetuista tavaroista nousivat 12 654 112 mk:aan ja vientitavaroista 14 157 mk:aan. Ulkomailta maahan tuotujen, yleisestä varastosta otettujen tavarain tuulaakimaksut nousivat 1 104 965 mk:aan, mikä määrä sisältyy jo edellä mainittuun tuontitavaroista saatuun tuulaakimaksujen kokonaismäärään. Kaupunkiin osoitetusta tavarasta suoritettua tuulaakia palautettiin 26 130: 15 mk, joten nettoveloitukseksi jää 12 642 138: 85 mk, ollen summa 2 734 307 mk eli 17.8 % edellisen vuoden vastaavaa määrää pienempi.

Tuulaakimaksut muihin kaupunkeihin osoitetuista tavaroista nousivat 836 600: 45 mk:aan ollen summa 160 090: 15 mk eli 23.7 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Kyseiset tuulaakimaksut jakautuivat v. 1943 ja v. 1942 seuraavien kaupunkien kesken:

	1943 mk	1942 mk
Tampere	629 954: 75	465 254: 85
Lahti	182 189: —	178 116: 30
Hämeenlinna	2 080: 40	10 804: 05
Jyväskylä	22 376: 30	22 335: 10
Yhteensä	836 600: 45	676 510: 30

Liikennemaksujen kokonaismäärä oli 17 358 985: 85 mk, josta ulkomailta tulleista tavaroista 15 701 401: 85 mk, maasta viedyistä tavaroista 1 362 338 mk ja oman maan paikkakunnilta saapuneista tavaroista 295 246 mk. Ulkomailta maahan tuotujen, yleisestä varastosta otettujen tavarain liikennemaksut nousivat 1 141 345 mk:aan, sisältyen määrä jo edellä oleviin ulkomailta tuotujen tavarain liikennemaksuihin. Palautukset, 5 392: 25 mk, ja muille kaupungeille tulevat 30 %:n kauttakulkuliikennemaksut, 86 141 mk, huomioiden, jää nettoveloitukseksi 17 267 452: 60 mk, ollen määrä 2 608 083: 25 mk eli 17.8 % edellisen vuoden vastaavaa määrää suurempi.

30 %:n kauttakulkuliikennemaksuja suoritettiin alla mainituille kaupungeille:

	Mk		Mk
Turku	77 237: 15	Kotka	358: 45
Pori	3 037: 15	Kokkola	6: —
Rauma	2 285: 70	Viipuri	4: 85
Hanko	1 820: 10	Pietarsaari	2: 55
Vaasa	1 389: 05	Yhteensä	86 141: —

Seuraavat kaupungit suorittivat satamahallintotoimiston satamakannantaosastolle Helsingin kaupungille tulevat 30 %:n kauttakulkuliikennemaksut:

	Mk		Mk
Tampere	131 709: 30	Kokkola	4 685: 20
Vaasa	47 374: 30	Savonlinna	2 458: 20
Lahti	44 170: —	Joensuu	1 615: 25
Pori	22 150: 95	Rauma	1 412: —
Porvoo	12 923: 65	Iisalmi	984: 20
Pietarsaari	11 626: 65	Mikkeli	950: 80
Turku	10 708: 05	Hämeenlinna	707: 65
Viipuri	9 400: 85	Raahe	687: 80
Kotka	8 195: 40	Hanko	473: 40
Jyväskylä	4 954: 05	Loviisa	228: 15
		Yhteensä	317 415: 65

Tämä määrä sisältyy edellä mainittuun liikennemaksujen kokonaismäärään.

Satamamaksut nousivat 3 124 544: 50 mk:aan, josta peruutukset ja alennukset, 12 232 mk, vähennettyinä, jää nettoveloitukseksi 3 112 312: 50 mk, ollen se 622 698: 95 mk eli 16.7 % edellisen vuoden vastaavaa määrää pienempi. Satamamaksujen veloitus jakautui erilaista liikennettä harjoittavien alusten kesken seuraavasti:

	Mk
1) Aluksista, jotka saapuivat suoraan ulkomailta tai lähtivät ulkomaille ...	2 615 786: 70
2) Aluksista, jotka ulkomaan liikenteessä poikkesivat toiseen Suomen satamaan purkamaan tai lastaamaan	123 632: 10
3) Aluksista, jotka tullikamaripassilla kulkivat kotimaisessa liikenteessä	345: 50
4) Aluksista, jotka ilman tullikamaripassia kulkivat kotimaisessa liikenteessä	121 554: 45
5) Aluksista, jotka tullikamaripiirissä harjoittivat matkustajaliikennettä	21 809: —
6) Aluksista, jotka tullikamaripiirissä harjoittivat hinauksia ja pelastuksia	238: —
7) Jäämaksuja	241 178: 75
Yhteensä	3 124 544: 50

Ulkomaista liikennettä harjoittavien alusten, ryhmien 1, 2 ja 7, satamamaksut jakautuivat edellisen jakoperusteen ja alusten kotipaikan mukaan seuraavasti:

Ryhmä	Helsinkiläiset alukset, mk	Muut suomalaiset alukset, mk	Ulkomaiset alukset, mk	Yhteensä, mk
1)	1 017 980: —	426 945: 60	1 170 861: 10	2 615 786: 70
2)	70 611: 90	16 684: 10	36 336: 10	123 632: 10
7)	122 018: 75	55 362: 50	63 797: 50	241 178: 75
Yhteensä	1 210 610: 65	498 992: 20	1 270 994: 70	2 980 597: 55

Satamamaksuista tuli helsinkiläisten alusten osalle 40.6 %, muille suomalaisille aluksille 16.7 % ja ulkomaisille aluksille 42.7 %.

Kotimaan liikenteessä kulkevien alusten satamamaksut nousivat 143 946: 95 mk:aan.

Makasiinivuokria saatiin 138.1 % enemmän kuin mitä kertomusvuoden talousarviossa oli arvioitu, ja olivat ne 789 776: 95 mk eli 123.7 % suuremmat kuin edellisenä vuonna. Eri tavaravajain kesken vuokrat jakautuivat seuraavasti:

	Mk		Mk		Mk
N:o 1	200 621: 80	N:o 7	83 924: 20	N:o 11	151 335: 20
» 2	102 341: 40	» 8	82 953: 20	» 12	237 873: 80
» 3	98 798: —	» 9	66 345: 20	Tullik. I pakkahuone.	124 715: 20
» 4	69 095: 20	» 10	210 403: 80		
				Yhteensä	1 428 407: —

Paikanvuokrat ylittivät 19.8 %:lla tuloarviossa arvioidun määrän ollen 720 802: 15 mk eli 15.4 % edellisen vuoden vastaavaa määrää suuremmat. Laitureille varastoidusta

tavarasta kertyi vuokria 1 357 948: 20 mk ja vuokratuista varastoalueista 4 034 677: 60 mk, ollen viimeksi mainitusta määrästä 898 694: 50 mk eli 22.3 % Helsingin makasiini oy:n suorittamaa vuokraa.

Aluksille annetusta vedestä kertyi tuloja 50.2 % **yli** arvioidun määrän nousten määrä 450 648 mk:aan eli 11.4 % suuremmaksi kuin edellisenä vuonna.

Venelaiturimaksut ylittivät 10.4 %:lla talousarviossaarvioidun määrän ja olivat 15 717 mk eli 16.6 % edellisen vuoden vastaavaa määrää suuremmat.

Lentokoneiden satamamaksujen veloitus oli sama kuin talousarviossa arvioitu määrä, 30 000 mk, ollen yhtä suuri kuin edellisen vuoden vastaava veloitus.

Nettoveloitus nousi kertomusvuonna 44 678 427: 50 mk:aan ollen 1 471 458: 95 mk eli 3.4 % edellisen vuoden vastaavaa määrää suurempi. Palautukset ja peruutukset olivat 129 895: 40 mk, edellisenä vuonna 572 904: 80 mk.

Veloitusilmoituskirjoja oli 130 122 eli 13 608, 11.7 %, enemmän kuin edellisenä vuonna. Keskimääräinen veloitettu määrä kutakin ilmoituskirjaa kohden selviää seuraavasta:

	Ilmoituskirjain koko lukumäärä	Veloitettu bruttomäärä, mk	Keskimääräinen veloitettu määrä mk
Pääosasto	44 257	11 398 288: 10	257: 55
Alaosasto	23 219	1 356 093: —	58: 40
I haaraosasto	23 366	6 753 710: —	289: 04
II » [1]	—	—	—
III »	13 916	12 443 963: 80	894: 22
IV »	23 201	10 826 919: —	466: 66
V »	2 163	2 029 349: —	938: 21
Yhteensä	130 122	44 808 322: 90	344: 36

Maksuista vapautettujen veloitusilmoituskirjojen lukumäärä oli 17 740, niistä 105 kauttakulkutavaroita varten.

Eri kuukausien kesken veloitus [2] v. 1943 ja 1942 jakautui seuraavasti:

Kuukausi	1943 Mk	1942 Mk
Tammikuu	4 719 706: 90	3 253 851: 05
Helmikuu	3 390 566: 45	1 700 353: 35
Maaliskuu	4 258 936: 95	1 755 452: 15
Huhtikuu	4 221 639: 75	2 004 213: 80
Toukokuu	3 733 673: 65	3 726 279: 95
Kesäkuu	3 223 360: 95	6 312 200: 95
Heinäkuu	4 465 636: 55	5 550 972: 90
Elokuu	3 202 951: 80	3 948 551: 80
Syyskuu	3 377 844: 85	4 353 938: 05
Lokakuu	4 122 779: —	4 359 561: 35
Marraskuu	2 872 037: 65	3 209 303: 90
Joulukuu	2 906 344: 40	3 328 730: 10
Koko vuosi	44 495 478: 90	43 503 409: 35

Saatavia edellisiltä vuosilta oli 412 263: 85 mk; kun summaan lisätään vuoden nettoveloitus, oli veloitettava määrä 45 090 691: 35 mk.

Kannanta. Kertomusvuoden veloituksia kertyi kassaan 44 046 560: 75 mk ja edellisen vuoden veloituksia 321 944: 10 mk eli yhteensä 44 368 504: 85 mk, ollen summa 98.4 % koko veloitettavasta määrästä. Rahatoimiston välityksellä kannettiin kertomusvuoden veloituksista 396 616: 15 mk ja edellisen vuoden veloituksista 268: 35 mk, yhteensä

[1] Suljettuna koko kertomusvuoden. — [2] Huomioonottamatta Helsingin makasiini oy:n suoritettavaa korvausta satamakannantaosaston viranhaltijain palkkauksesta, 312 844 mk v. 1943 ja 276 464 mk v. 1942.

396 884: 50 mk. Poistoja kertymättömistä saatavista tehtiin 71 830: 80 mk:n arvosta v:lta 1939—42. Palautukset, kertomusvuoden veloituksista 129 895: 40 mk ja edellisen vuoden veloituksista 81 606: 50 mk eli yhteensä 211 501: 90 mk, huomioiden, jäi nettokannannaksi 44 553 887: 45 mk ja saatavia seuraavaan vuoteen 383 366: 60 mk, josta 365 146 mk kertomusvuodelta, 17 111: 60 mk edelliseltä vuodelta, 140: 80 mk v:lta 1940 ja 968: 20 mk v:lta 1939.

Helsingin makasiini oy:n kautta veloitettiin tuulaakia 5 094 787 mk ja liikennemaksua 7 761 481 mk eli yhteensä 12 856 268 mk.

Tullipakkahuoneen ulkopuolella tapahtuva tavarain punnitseminen. Tullipakkahuoneen ulkopuolella suoritettiin tavarain punnitsemisia 28 eri liikkeelle, joiden laskuun punnittiin 70 621 tonnia erilaista tavaraa ja mitattiin 4 978 m³ polttopuuta. Näihin toimituksiin käytettiin kaikkiaan 8 240 tuntia, ja vaakamestarit kantoivat niistä korvauksia 304 997: 75 mk, mistä määrästä tuli heidän omiksi palkkioikseen 43 113: 65 mk, heidän 27 apulaisensa palkkioiksi 198 044: 75 mk ja muihin kustannuksiin 63 839: 35 mk.

Helsingin makasiini oy. varastoi kertomusvuonna tavaraa 12 615 tonnia; edellisenä vuonna vastaava määrä oli 14 360 tonnia. Varastosta annettiin tavaraa 12 225 tonnia; vastaava määrä edellisenä vuonna oli 14 759 tonnia.

Yhtiön laiturihuolto v. 1943 ja 1942 osoitti seuraavaa:

	1943	1942
Aluksien lukumäärä	351	284
Tavaralähetysten lukumäärä	49 254	39 468
Siitä laiturihuollon kautta	47 844	38 112
Kokonaislastit, tonneja	361 648	313 034
Siitä laiturihuollon kautta, tonneja	210 151	191 796

26. Teurastamo

Teurastamon toimintakertomus [1]) v:lta 1943 oli seuraavan sisältöinen:

Teurastamolautakunta. *Kokoonpano ja kokoukset.* Kokouksessaan joulukuun 16 p:nä 1942 kaupunginvaltuusto valitsi teurastamolautakunnan puheenjohtajaksi varatuomari E. Tulenheimon sekä lautakunnan muiksi jäseniksi kaupungineläinlääkäri eläinlääketieteentohtori W. Ehrströmin, tarkastaja S. Koskisen, osastonhoitaja F. Moisalan ja pankintaloudenhoitaja A. E. Monnbergin. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli johtaja V. V. Salovaara. Lautakunnan varapuheenjohtajana toimi eläinlääketieteentohtori W. Ehrström ja sihteerinä kaupunginhallituksen kansliasihteeri A. Blomberg.

Teurastamolautakunta kokoontui v. 1943 11 kertaa ja sen käsittelemien asiain pykäläluku oli 133 sekä lähetettyjen kirjeiden luku 48.

Lausunnot y.m. Lautakunnan kertomusvuonna kaupunginhallitukselle antamista lausunnoista ja esityksistä mainittakoon seuraavat, jotka koskivat: tonttien varaamista teurastamon ja kalasataman läheisyydestä lihan- ja kalanjalostuslaitoksia varten; uuden syväjäädyttämön rakentamista; tukkumyyntihallin ja lihantarkastamon lattiain korjaamista ja kellaritilan järjestämistä sen yhteydessä; kalasataman järjestyssääntöjä; kalasataman avaamista ja vihkiäistilaisuuden järjestämistä; nosturin hankkimista kalasatamaan; ponttoonisillan rakentamista kalasatamaan; palopostien järjestämistä teurastamoalueella; teurastamon pakettiauton asettamista liikenteeseen; auton perävaunun siirtämistä terveydenhoitolautakunnan kirjoista teurastamon käyttöön ja hallintaan; suolakalavaraston rakentamista kalasatamaan; työvaatteiden ja jalkineiden kuivaushuoneen sisustamista teurastajien pukuhuoneeseen.

Kalasatama. Kalasataman neuvottelukuntaan kuuluivat puheenjohtajana v.t. toimitusjohtaja W. Ehrström sekä jäseninä johtaja V. J. Auvinen edustaen Suomen kalakauppiaitten liittoa, kalastusneuvos G. Gottberg, edustaen Nylands fiskarförbund nimistä liittoa, kalastusneuvos V. Jääskeläinen edustaen Suomen kalastusyhdistystä, kauppias N. Karlsson edustaen Helsingin kalakauppiaitten yhdistystä, tarkastaja S. Koskinen teurastamolautakunnan edustajana sekä johtaja K. A. Uusimäki edustaen Vähittäiskuluttajat nimistä yhtymää. Neuvottelukunnan kokouksiin osallistui lisäksi kansanhuollonjohtaja I. Rauhanen. Sihteerinä toimi kansanhuoltolautakunnan sihteeri, varatuomari E. Sirviö. Neuvottelukunta kokoontui v. 1943 4 kertaa.

Kalasatama vihittiin tarkoitukseensa kesäkuun 29 p:nä ja avattiin liikenteeseen heinäkuun 1 p:nä.

Teurastamon toiminta

Henkilökunta. Toimitusjohtaja H. Tallqvistin ollessa edelleen koko kertomusvuoden sotapalveluksessa hoiti toimitusjohtajan tehtäviä kaupungineläinlääkäri W. Ehrström oman toimensa ohella sekä hänen ollessaan vuosilomalla elokuun 4 p:stä 14 p:ään apulaisjohtaja J. Sjölund, joka tällöin oli osittain lomautettu sotapalveluksesta. Apulaisjohtaja J. Sjölund oli lomautettuna armeijasta tammikuun 29 p:stä helmikuun 20 p:ään, josta ajasta hän oli sairaana tammikuun 29 p:n ja helmikuun 18 p:n välisen ajan sekä heinäkuun 12 p:stä 21 p:ään, jolloin hän nautti osan vuosilomastaan. V.t. apulaisjohtaja O. K. Lönnmark määrättiin apulaiseläinlääkäriksi huhtikuun 1 p:stä lähtien. Tarkastuseläinlääkäri B. O. Engdahl oli lomautettuna armeijasta maaliskuun 4 p:stä huhtikuun 3 p:ään, jolloin hän nautti v:n 1942 vuosilomansa sekä elokuun 1 p:stä 29 p:ään, josta hän käytti v:n 1943 vuosilomaansa varten elokuun 16 p:n ja 29 p:n välisen ajan. Tarkastuseläinlääkäri T. Troberg oli lomautettuna tammikuun 3 p:stä helmikuun 3 p:ään sekä elokuun 11 p:stä syyskuun 30 p:ään nauttien v:n 1943 vuosilomansa elokuun 20 p:n ja syyskuun 2 p:n väli-

[1]) Eräät kertomusta seuranneet taulukkntiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1944/45.

senä aikana. Kirjanpitäjä O. V. Salmi oli sotapalveluksessa koko kertomusvuoden viransijaisenaan edelleen vaakaaja K. K. Carlander.

Teurastamon henkilökuntaan kuuluivat edellä mainittujen lisäksi apulaiseläinlääkäri, kassanhoitaja, joka oli synnytyslomalla kesäkuun 9 p:stä elokuun 31 p:ään sijaisenaan nuorempi toimistoapulainen, 2 nuorempaa toimistoapulaista, joista toinen oli koko kertomusvuoden sotapalveluksessa, vahtimestari, 2 trikiinintutkijaa, hallin yliesimies, 3 halliesimiestä, joiden toimista yksi oli avoinna, jäähdyttämön hoitaja, tarkastusapulainen, jonka toimi oli avoinna, leimaaja, joka oli sotapalveluksessa, tainnuttaja, näytteenottaja, 6 halliapulaista, joista yksi oli sotapalveluksessa ja yhden toimi oli avoinna, 7 vaakaajaa, joista yksi oli sotapalveluksessa, yksi hoiti teurastusosaston esimiehen tointa ja yksi määrättiin heinäkuun 1 p:stä lukien kalasataman tilapäiseksi esimieheksi, käyttöpäällikkö, 2 koneenkäyttäjää, 3 lämmittäjää, portinvartija, 3 vartijaa, joista yksi oli sotapalveluksessa ja yksi virkavapaana tammikuun 1 p:stä toukokuun 31 p:ään, navettamies sekä 2 siivoojaa. Tilapäistä työvoimaa varten myönnetystä määrärahasta palkattiin lisäksi tilapäinen toimistoapulainen, ylimääräinen toimistoapulainen syyskuun 16 p:stä lukien, tilapäinen vuotienleimaaja, joka oli sotapalveluksessa, 2 korjausmiestä koneosastolle, 2 tilapäistä siivoojaa, joista toinen heinäkuun 1 p:stä lukien, 7 apu- ja puhtaanapitotyöntekijää, joista 4 oli sotapalveluksessa koko kertomusvuoden ja yksi tammikuun 1 p:stä helmikuun 26 p:ään sekä heinäkuun 23 p:stä joulukuun 31 p:ään, 11 teurastajaa, joista 2 oli sotapalveluksessa koko vuoden, yksi maaliskuun 5 p:ään saakka, yksi toukokuun 21 p:ään saakka, yksi toukokuun 21 p:stä lähtien ja 1 työpalveluksessa kesäkuun 30 p:stä lähtien, sekä vielä 3 ylimääräistä apu- ja puhtaanapitotyöntekijää joulukuun 20 p:stä lähtien.

Sairaslomaa nautti henkilökunnasta 27 henkilöä yhteensä 549 vuorokautta ja tapaturmien johdosta oli työhön kykenemättöminä 7 henkilöä yhteensä 96 vuorokautta.

Teurastamon viran- ja toimenhaltijain kokonaisluku oli seuraava:

	Miehiä	Naisia	Miehistä sotapalveluksessa
Sääntöpalkkaisia viran- ja toimenhaltijoita	36	7	10
Tilapäistä työvoimaa sekä tuntipalkkaa nauttivia	22	7	8
Yhteensä	58	14	18

Toimiensa puolesta jakaantui teurastamon käytettävänä oleva henkilökunta, sotapalveluksessa olevat poisluettuina, seuraavasti:

	Miehiä	Naisia
Eläinlääkäreitä	1	1
Kansliahenkilökuntaa	1	4
Laboratoriohenkilökuntaa	1	2
Hallin yliesimies	1	—
Jäähdyttämön hoitaja	1	—
Teurastushallien henkilökuntaa:		
Halliesimies	1	—
Tainnuttaja	1	—
Näytteenottaja	1	—
Vuotien leimaaja	1	—
Teurastajia	8	—
Lihantarkastamon henkilökuntaa:		
Halliesimies	1	—
Tarkastusapulainen	1	—
Kalasataman esimies	1	—
Lihan tukkumyyntihallin henkilökuntaa:		
Halliesimies	1	—
Vaakaajia	3	—
Konekeskuksen henkilökuntaa:		
Käyttöpäällikkö	1	—
Koneenkäyttäjiä	2	—
Lämmittäjiä	3	—
Korjausmiehiä	2	—
Muuta henkilökuntaa:		
Halliapulaisia	3	—
Vartijoita	3	—
Navettamies	1	—
Aputyöntekijöitä	1	5
Siivoojia	—	2
Yhteensä	40	14

Edellä mainittu henkilökunta hoiti samalla kalasataman vartijain ja puhtaanapitotyöntekijäin tehtäviä.

Teurastusosastot. V. 1943 teurastus lisääntyi 3 111 eläimellä eli 66.0 %:lla edelliseen vuoteen verrattuna, ollen kokonaisteurastus kuitenkin vain 9.2 % v:n 1938 teurastuksesta. Teurastettujen sikojen luku kohosi 78.7 %:lla, lehmien, hiehojen ja vasikoiden 52.4 %:lla sekä sonnien ja härkien 270 eläimellä eli 148.4 %:lla. Viimeksi mainitussa ryhmässä oli härkiä vain 16 kpl, joten n.s. härkien kasvattamista koskevan lain vaikutukset eivät vielä kertomusvuonna tulleet näkyviin.

Suurin vaikutus teurastuksen lisääntymiseen on ilmeisesti ollut niillä toimenpiteillä, joita selostettiin jo edellisen vuoden toimintakertomuksessa sekä lisäksi yleisellä karjakannan lisääntymisellä, joka taasen tarkemmin käy selville lihantarkastamon antamista tiedoista. Taloussikojen pito vaikutti myös osaltaan teurastuksen kasvamiseen; vuoden loppupuolella niitä teurastettiin laitoksessa yhteensä 388 kpl. Tässä yhteydessä mainittakoon, että sitten kun tarkoitusta varten oli saatu nestemäistä polttoainetta, teurastamon auto asetettiin joulukuun 1 p:stä lukien liikenteeseen taloussikojen kuljetuksen helpottamiseksi.

Teurastusosastoilla teurastettiin ja tarkastettiin v. 1939—43 seuraava määrä eläimiä:

	1939	1940	1941	1942	1943
Sonneja ja härkiä	5 007	4 677	381	182	452
Lehmiä	22 571	34 771	3 382	2 253	2 367
Hiehoja ja isoja vasikoita	18 946	22 538	1 493	548	1 678
Pikkuvasikoita	5 549	5 623	694	315	704
Lampaita ja vuohia	15 643	14 055	276	79	279
Sikoja	30 210	15 560	3 147	1 164	2 114
Porsaita	259	148	67	31	21
Hevosia ja hirviä	154	1 477	400	140	208
Yhteensä	98 339	98 849	9 840	4 712	7 823

Edellä luetellut v:n 1943 ruhot vastasivat 685 388 kg lihaa, josta 66.8 % oli nautakarjan, 0.5 % lampaan, 25.5 % sian ja porsaan sekä 7.2 % hevosen lihaa.

Tarkastuksessa määrättiin erikoiskäsiteltäväksi 4 sonnia, 1 lehmä sekä 3 hiehoa ja isoa vasikkaa kun taas seuraava määrä hylättiin:

	Hylättyjä koko ruhoja, kpl	kg	Hylättyjä ruhonosia, kpl	kg	Kaikkiaan, kg
Lehmiä	1	108	35	338	446
Hiehoja ja isoja vasikoita	2	42	2	14	56
Pikkuvasikoita	6	64	—	—	64
Lampaita	1	4	1	1	5
Sikoja	1	56	39	188	244
Hevosia	—	—	1	7	7
Hirviä	—	—	1	4	4
Yhteensä	11	274	79	552	826

Sitä paitsi hylättiin kaikkiaan 2 493 kg elimiä, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 3 319 kg.

Teurastusosastoilla teurastetut eläimet oli tuotu kaupunkiin joko maanteitse tai rautateitse kuten alla olevasta yhdistelmästä lähemmin selviää:

	Maanteitse saapuneita	Rautateitse saapuneita	Kaikkiaan
Raavaita	2 718	2 483	5 201
Lampaita ja vuohia	157	122	279
Sikoja ja porsaita	1 816	319	2 135
Hevosia	110	98	208
Yhteensä	4 801	3 022	7 823

Karjatallien käyttö. Talleissa yötä olleiden eläinten määrä ilmenee seuraavista numeroista.

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Raavaita	339	186	326	244	177	196	180	164	274	467	452	346	3 351
Vasikoita	25	22	37	24	45	59	25	24	41	45	80	41	468
Lampaita	11	9	6	3	14	10	4	11	9	48	63	16	204
Sikoja	85	60	100	51	34	39	200	106	64	99	186	186	1 210
Porsaita	—	—	1	—	—	—	—	1	—	7	33	11	53
Hevosia	7	9	3	3	1	19	5	—	2	10	47	37	143
Yhteensä	467	286	473	325	271	323	414	306	390	676	861	637	5 429

Kaikista teuraseläimistä oli talleissa yli yön keskimäärin 69.4 %. Raavaista ja vasikoista oli yli yön 73.4 %, lampaista 73.1 %, hevosista 68.8 % sekä sioista ja porsaista 59.2 %.

Rehuja myytiin eri kuukausina seuraavasti:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Olkia kg	1 383	552	710	543	438	496	170	121	47	271	1 072	789	6 592

Suolipesimössä puhdistettiin eri kuukausina seuraavat määrät eri eläinten suolia ja mahoja:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Raavasten, kpl	436	226	325	292	202	277	292	245	457	672	668	420	4 512
Sikojen ja hevosten, kpl	111	126	125	74	89	92	337	182	196	241	392	365	2 330
Pikkuvasikoiden, lampaiden ja porsaiden, kpl	50	39	47	40	66	74	53	56	59	170	229	95	978

Vuotien tarkastus. Vuotien tarkastuksessa kiintyy huomio ensi sijassa teurastamovuotien ja n.s. maalaisvuotien pääasiassa teurastuksesta johtuviin huomattaviin eroavaisuuksiin. Ensiluokkaisia teurastamovuotia leimattiin 97.0 %, toisen luokan vuotia 2.8 % ja kolmannen luokan vuotia 0.2 %, kun taasen maalaisvuotien vastaavat prosenttiluvut olivat 54.2 %, 35.5 % ja 10.3 %. Nylkyvikoja oli teurastamon vuodissa ainoastaan 0.08 % ja luonnonvikoja 2.9 %. Maalaisvuodissa havaituista teurastus- y.m. vuodan arvoa alentavista virheistä mainittakoon m.m. seuraavaa: Virheellinen pisto on hyvin yleistä. Pistohaava olisi vedettävä kaulan alaosan keskiviivaan siten, että kaulan verisuonet katkaistaan veitsellä ensimmäisen kylkiluuparin etupuolelta. Kotioloissa sen sijaan käytetään usein n.s. juutalaisteurastusta. Kurkku leikataan poikki tai suoritetaan pisto muuten sivulta, jolloin poskinahat rikkoutuvat. Sellaisia vuotia, joissa poskinahat oli tällä tavalla viilletty rikki, oli useita. Tätä osaa nahasta ei tällöin enää voi käyttää tehtaissa vaan riekaleet kelpaavat korkeintaan liimateollisuuteen. Myöskin esiintyi vuotia, jotka polven kohdalta oli piirretty väärin, niin että niihin jäi polvipussi, joka kaavinkoneessa rikkoontuu pilaten koipinahan. Oikea nylkeminen edellyttää, että piirros kulkee polven yli eikä sen sivuitse. Vuodat olisi vähän jäähdyttyään suolattava 1—2 mm:n rakeisella keittosuolalla. Muuten ne muuttuvat 2—3 päivässä limaisiksi ja niihin muodostuu hautumia, joiden kohdalta karvat irtoavat. Suolaaminen on tärkeätä varsinkin silloin kun kuljetusvaikeuksia voi sattua.

Kansanhuoltoministeriön päätöksen mukaan on ensiluokkaisten naudan ja hevosten vuotien sekä vasikan nahkojen oltava virheettömästi pistettyjä ja piirrettyjä sekä huolellisesti puhdistettuja lihasta, verestä, rasvasta ja lannasta. Edelleen vaaditaan, että niistä on poistettu turpa, sarvet, sorkat, utareet, kivekset, häntäruoto ja lisäkyntyset sekä että niissä ei ole näkyvää pintahankautumaa eikä nylkemisestä aiheutunutta reikää, nahan valmistukselle haitallista viillosta tai permunreikää kauempana kuin 10 cm:n, vasikassa 5 cm:n etäisyydellä virheettömässä avauksessa muodostuneesta reunasta sekä että vuodat on asianmukaisesti säilytetty.

Useimmat nylkemisestä aiheutuneet reiät, vuodan käyttöarvoa alentavat viillokset, permunreiät, pisto- ja piirrosviat, lantahautumat sekä vasikassa koinsyömät tai karvan lähtöä aiheuttavat hautumat painavat nahan heti alempaan luokkaan, johon kuuluvista vuodista maksetaan huonompi hinta.

Nämä moninaiset virheet vältetään parhaiten siten, että vuodan nylkeminen annetaan tähän työhön täysin perehtyneen ammattimiehen tehtäväksi tai mieluimmin lähetetään suoritettavaksi teurastamossa. Teurastamoissa on tapana, että teurastajat työskentelevät työryhmissä, joiden kesken on koko vuoden käynnissä kilpailu virheettömien vuotien aikaansaamiseksi. Tästä johtuu osaltaan se, että teurastamoissa päästään niin hyviin tuloksiin.

Teurastamossa teurastettujen eläinten vuotia tarkastettiin eri kuukausina seuraavat määrät:

	Tarkastettu, kpl	Leimattu, kpl			Nylkyvikoja,		Luonnonvikoja,	
		I lk.	II lk.	III lk.	kpl	%	kpl	%
Tammikuu	492	478	14	—	3	0.6	11	2.2
Helmikuu	254	249	5	—	—	—	5	2.0
Maaliskuu	404	394	9	1	1	0.2	9	2.2
Huhtikuu	307	287	17	3	—	—	20	6.5
Toukokuu	261	246	12	3	—	—	15	5.7
Kesäkuu	358	330	26	2	—	—	28	7.8
Heinäkuu	332	312	19	1	—	—	20	6.0
Elokuu	289	276	13	—	—	—	13	4.5
Syyskuu	481	469	12	—	—	—	12	2.5
Lokakuu	790	783	7	—	—	—	7	0.9
Marraskuu	839	833	6	—	—	—	6	0.7
Joulukuu	497	488	8	1	—	—	9	1.8
Yhteensä	5 304	5 145	148	11	4	0.1	155	2.9

Lisäksi tarkastettiin seuraavat määrät maalaisvuotia:

	Tarkastettu, kpl	Leimattu,		
		I lk.	II lk.	III lk.
Tammikuu	916	545	287	84
Helmikuu	1 098	657	383	58
Maaliskuu	1 064	622	356	86
Huhtikuu	1 279	748	452	79
Toukokuu	1 073	583	358	132
Kesäkuu	895	501	322	72
Heinäkuu	635	353	233	49
Elokuu	583	289	228	66
Syyskuu	689	313	265	111
Lokakuu	689	394	201	94
Marraskuu	1 164	501	482	181
Joulukuu	602	291	225	86
Yhteensä	10 687	5 797	3 792	1 098

Siipikarjateurastamo. Kertomusvuonna oli siipikarjateurastamo vuokrattuna tammikuun 1 p:stä elokuun 31 p:ään lihanleikkausta varten.

Metsänriistan lajittelun ja kaupan keskittämiseksi ja järjestämiseksi teurastamon alueella avattiin syyskuun 1 p:nä siipikarjateurastamossa erityinen osasto tätä tarkoitusta varten. Se osoittautuikin tarpeen vaatimaksi, ja asiakkaat olivat järjestelyyn tyytyväisiä. Osastoa käyttivät hyväkseen yksinomaan syväjäädyttämön säilytystilojen vuokraajat, joten siitä näin ollen oli hyötyä juuri mainitulle osastolle eikä riistan lajittelua tarvinnut suorittaa syväjäädyttämön kylmyydessä eikä sen ahtaissa eteissuojissa ja käytävissä.

Samanaikaisesti avattiin siipikarjateurastamossa osasto kaniinien teurastusta varten. Se tuli nopeasti tunnetuksi ja saavutti yleisön jakamattoman suosion, varsinkin voimassa olevan halvan taksansa ansiosta. Eri kuukausina teurastettiin osastossa kaniineja seuraavasti:

Kuukausi	Kaniineja	Kuukausi	Kaniineja
Syyskuu	333	Marraskuu	1 544
Lokakuu	1 335	Joulukuu	2 007
		Yhteensä	5 219

Mainittakoon vielä, että lain määräämä metsänriistan merkintä siirtyi syväjäädyttämössä säilytettävän tavaran osalta teurastamon hoidettavaksi. Merkitsijöiksi määräsi maistraatti jäähdyttämön hoitaja F. Nyströmin ja portinvartija J. E. Leivon, vapauttaen samalla vaakaaja R. Nyholmin mainitusta tehtävästä.

Lihantarkastamossa tarkastettujen ruhojen luku kohosi edellisestä vuodesta 6 840 eli 56.9 %. Erikoisesti kiinnittää huomiota pikkuvasikoiden huomattava lukumäärä, 12 263, joka on 65.0 % koko tarkastetusta ruhomäärästä sekä vielä tarkastettujen hiehojen ja isojen vasikoiden lisäys, 68.8 %, mikä kaikki on osoituksena karjakannan jatkuvasta kasvamisesta.

Lihantarkastuksessa on syytä kiinnittää huomiota suureen hylätyn lihan ja elimien määrään, josta mainittakoon seuraavat tiedot: Lihantarkastamossa hylättiin 24 301.5 kg eli 3.2 % koko tarkastetusta lihamäärästä. Suurin vastaava prosenttiluku oli tätä ennen v. 1938, nimittäin 2.5 %. Teurastusosastoilla sitä vastoin hylättiin vain 0.5 % lihaa, ollen aikaisemmin suurin vastaava prosenttimäärä v. 1938 0.9 %. Syy hylkäysprosentin suuruuteen johtuu lihan pilaantumisesta kuljetuksen aikana. 4.6 % kaikista tarkastetuista ruhoista osoitti pilaantumisen merkkejä. Teurastusosastoilla ei luonnollisestikaan esiintynyt lihan pilaantumista. Toisena syynä korkeaan hylkäysprosenttiin on ollut tarkastettavaksi tuotu suuri määrä sairaiden eläinten lihaa. Lukuunottamatta suoraan hylättyjä tutkittiin lihantarkastamossa bakteriologisesti 297 ruhoa. Teurastusosastoilla tutkittiin niitä ainoastaan 9 kpl. Prosenttuaalisesti on suhde 1.6 % ja 0.1 %. Hylkäämisen syynä lihantarkastamossa on vielä mainittava ruhojen ja elimien likaantuminen, joka taasen johtuu niiden kuljettamisesta tarkoitukseen sopimattomissa rautatievaunuissa. Yllä esitetyt numerot osoittavat, miten tärkeätä olisi, että kaikki kaupunkiin tuleva liha saataisiin siellä teurastetuista eläimistä. Ennen sotaa kulkikin kehitys toivottuun suuntaan. Ennen v. 1936 oli lihamäärä kiloissa laskettuna suurempi lihantarkastamossa kuin teurastusosastoilla, mutta v. 1936—40 oli lihamäärä teurastusosastoilla jopa kaksi ja puoli kertaa suurempi kuin lihantarkastamossa. V:sta 1941 lähtien on lihantarkastamo jälleen saavuttanut suuremman määrän. Lihantarkastamossa hylättiin elimiä kiloissa laskettuna melkein yhtä paljon kuin lihaakin. Teurastusosastoilla taasen oli hylättyjen elimien kilomäärä huomattavasti hylättyä lihamäärää suurempi. Suurimpana syynä elimien hylkäämiseen on maksamato raavaissa ja lampaissa. Voidaan laskea, että n. 70 % raavaiden maksoista on tämän matotaudin saastuttamia.

Näiden epäkohtien korjaamiseksi olisi ryhdyttävä seuraaviin toimenpiteisiin: Suurin osa eläimistä olisi varsinkin lämpimänä vuodenaikana teurastettava Helsingissä, joten elävien eläinten kuljetuksen järjestämiseen olisi kiinnitettävä erikoista huomiota ja ryhdyttävä toimenpiteisiin sen helpoittamiseksi. Maksamadon hävittäminen karjoista, joka on koko maata käsittävä tehtävä, vaatii valtiovallan taholta erikoisia toimenpiteitä. Olisi järjestettävä ajanmukainen lihankuljetus. Ensi sijassa olisi kiinnitettävä huomiota rautatievaunuihin — erikoisten hygieenisesti tyydyttävien lihavaunujen aikaansaamiseen — sekä kuljetusnopeuteen rautateillä. Lisäksi olisi järjestettävä eläinlääkärien valvoma kuljetuksen tarkastus teurastuspaikoilta lihantarkastamoon, jotta tarkastamoon saapuva liha ei matkalla pilaantuisi ja likaantuisi.

Lihantarkastamossa tarkastettiin v:n 1943 kuluessa kaikkiaan 752 978 kg lihaa keskipainojen mukaan laskettuna. Tarkastukset kohdistuivat 37 191 kg:aan paloiteltua lihaa sekä alla mainittuihin ruholajeihin; vertauksen vuoksi julkaistaan v:n 1942 vastaavat luvut:

	1942		1943	
	Koko ruhoja, kpl	Puoliruhoja, kpl	Koko ruhoja, kpl.	Puoliruhoja, kpl
Sonneja ja härkiä	49	—	57	—
Lehmiä	1 560	1	1 783	1
Hiehoja ja isoja vasikoita	1 483	—	2 503	—
Pikkuvasikoita	7 111	1	12 263	—
Lampaita ja vuohia	564	—	790	—
Sikoja	620	7	973	1
Porsaita	158	—	70	—
Hevosia	472	—	418	—
Yhteensä	12 017	9	18 857	2

Lisäksi tarkastettiin v. 1943 257 ketun ruhoa.

Tarkastusten johdosta hylättiin seuraava määrä koko ruhoja ja ruhonosia:

	Hylättyjä koko ruhoja,		Hylättyjä ruhonosia,		Kaikkiaan
	kpl	kg	kpl	kg	kg
Sonneja ja härkiä	6	598	3	10	608
Lehmiä	72	8 668	33	394.5	9 062.5
Hiehoja ja isoja vasikoita	76	2 095	76	715	2 810
Pikkuvasikoita	365	4 675	199	1 028.5	5 703.5
Lampaita ja vuohia	18	163	9	18	181
Sikoja	22	1 721	37	285.5	2 006.5
Porsaita	2	43	—	—	43
Hevosia	29	3 598	13	289	3 887
Yhteensä	590	21 561	370	2 740.5	24 301.5

Sitä paitsi hylättiin kaikkiaan 12 172 kg elimiä ja 55.5 kg paloiteltua lihaa, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 36 529 kg.

Tukkumyyntihalli, jäähdyttämö ja syväjäädyttämö. Lihan runsaamman tarjonnan yleisillä markkinoilla huomaa myös tukkumyyntihallissa. Siellä myytiin lihaa kaikkiaan 2 266 066 kg eli 31.5 % enemmän kuin v. 1942 ollen tämä määrä kuitenkin vain 15.9 % v. 1938 myydystä lihamäärästä.

Sen jälkeen kuin kaupunginvaltuusto v. 1942 oli päättänyt, että tukkumyyntihallin ja lihantarkastamon lattiat oli korjattava ja kellaritila järjestettävä tukkumyyntihallin alle, aloitettiin mainitut työt heinäkuun 2 p:nä 1943 ensin toisessa puolessa hallia ja niiden valmistuttua vuoden vaihteessa toisella puolella hallia ja lihantarkastamossa. Töiden lopullinen valmistuminen siirtyi v:een 1944.

Tukkumyyntihallin käytön kannalta lienee hetki työn suorittamiseen ollut viimeinen paras mahdollinen, sillä tukkumyynnin, lihantarkastamon ja vieläpä lihanleikkauksenkin sijoittaminen korjaustöiden ajaksi vain puoleen halliin olisi myöhemmin lihan tarjonnan yhä lisääntyessä tuottanut huomattavia vaikeuksia ja epäkohtia. Nykyisenkin lihamäärän käsittelyssä on käytettävänä olevissa tiloissa ollut huomattavissa tilanahtautta ja vaikeuksia. On nimittäin huomattava, että laki määrää lihan irroittamisen luista tapahtuvaksi tukkukauppavaiheessa. Tukkumyyntihallissa on ollut lihanleikkaajien käytettävissä 12 pöytää.

Jäähdyttämöissä säilytetään ruhoja monasti useampia vuorokausia, joten ruhojen säilytyspäivien määrä, 87 042, oli 49 733 suurempi kuin tukkumyyntihallissa myyty ruhomäärä. Säilytetty ruhomäärä, joka oli 117.4 % suurempi kuin v. 1942, oli kuitenkin vain 43.2 % v:n 1938 vastaavasta määrästä. Leikattua lihaa y.m. tavaraa säilytettiin jäähdyttämöissä 349 768 kg ollen lisäys v:sta 1942 118.4 %. Osastot n:ot 2, 3, 6 ja 8 olivat kertomusvuonna vuokrattuna muille kuin teurastusosaston käyttäjille.

Syväjäädyttämön käyttö osoitti edelleenkin huomattavaa nousua. Kertomusvuoden päättyessä oli käytettävissä 99 koppia ja 270 n.s. metsästäjäkoppia, mikä määrä ei kuitenkaan läheskään riittänyt tyydyttämään kysyntää. Säilytetty tavaramäärä oli 536 433 kg eli 61.6 % suurempi kuin v. 1942 ja 511.6 % suurempi kuin v. 1938.

Tukkumyyntihallia, jäähdyttämöä ja syväjäädyttämöä käytettiin eri kuukausina seuraavasti:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Joulук.	Koko vuosi
	Tukkumyyntihallissa myytiin:												
Raavaita ..... kpl	476	345	532	328	401	493	265	222	356	1 189	130	796	5 533
Isoja vasikoita . »	482	557	620	491	802	615	141	262	641	2 179	1 314	599	8 703
Pikkuvasikoita . »	882	1 217	1 072	2 414	2 975	1 356	413	412	604	1 276	1 069	782	14 472
Lampaita ..... »	106	91	96	75	179	118	35	38	94	425	804	780	2 841
Sikoja ..... »	245	258	162	196	429	258	181	355	292	512	753	1 016	4 657
Porsaita ..... »	—	4	5	10	2	9	2	2	2	2	24	4	66
Hevosia ..... »	94	99	47	36	71	88	53	31	22	74	179	243	1 037
Yhteensä, kpl	2 285	2 571	2 534	3 550	4 859	2 937	1 090	1 322	2 011	5 657	4 273	4 220	37 309
Muuta tavaraa, kg	7 506	5 660	7 716	6 170	7 579	3 505	2 100	3 995	8 626	15 122	13 818	9 432	91 229

Kilogrammoiksi muunnettuina muuttuvat edellä esitetyt numerot seuraaviksi:

	Kg		Kg		Kg
Tammikuu	148 710.5	Toukokuu	197 134.0	Syyskuu	131 327.0
Helmikuu.....	131 676.5	Kesäkuu.....	163 993.0	Lokakuu	364 284.0
Maaliskuu	140 985.0	Heinäkuu	85 262.0	Marraskuu ...	363 773.0
Huhtikuu	132 414.5	Elokuu	96 554.0	Joulukuu	309 952.5
				Koko vuosi	2 266 066.0

Teurastamossa säilytettiin kertomusvuonna seuraavat määrät:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Joulukuu.	Koko vuosi
	Jäähdyttämön riippuvien ruhojen osastoilla säilytettiin [1]):												
Raavaita ja isoja vasikoita kpl	3 479	2 121	2 400	1 539	2 047	3 473	986	1 464	2 196	8 449	5 274	3 028	36 456
Pikkuvasikoita ..... »	1 865	1 871	841	2 324	4 291	3 862	715	784	939	3 312	2 159	1 870	24 833
Lampaita ... »	160	149	94	56	158	311	48	80	224	1 056	1 637	1 532	5 505
Sikoja ..... »	1 345	1 326	790	634	798	1 236	2 504	1 136	838	1 597	1 944	2 259	16 407
Porsaita ..... »	13	31	—	33	19	25	2	14	3	28	102	53	323
Hevosia ..... »	341	164	85	62	157	409	109	59	50	247	519	959	3 161
Hirviä ..... »	—	—	—	—	—	2	—	—	—	105	22	—	129
Kettuja ..... »	184	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	228
Yhteensä, kpl	7 387	5 706	4 210	4 648	7 470	9 318	4 364	3 537	4 250	14 794	11 657	9 701	87 042
Muuta tav., kg	21 624	11 736	9 727	11 845	5 702	20 805	12 021	26 567	35 178	75 289	65 290	53 984	349 768
	Syväjäädyttämössä säilytettiin:												
Metsänriistaa kg	5 743	18 900	17 072	6 039	17 794	2 156	7 676	1 444	26 293	40 548	15 876	5 788	165 329
Kanoja y.m. siipikarjaa »	344	6 017	943	90	30	20	1 242	4 063	3 176	15 569	16 858	3 501	51 853
Kaniineja ... »	23	300	161	41	—	—	—	16	969	2 202	1 806	3 313	8 831
Lihaa ..... »	3 137	6 160	2 752	3 707	6 070	29 753	29 073	31 612	31 842	18 121	26 963	46 949	236 139
Muuta tavaraa »	1 794	992	1 473	7 099	4 685	4 349	5 791	2 260	1 739	8 042	4 699	7 658	50 581
Metsästäjäkoppeissa	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	23 700
Yhteensä, kg	11 041	32 369	22 401	16 976	28 579	36 278	43 782	39 395	64 019	84 482	66 202	67 209	536 433

[1]) Luvut tarkoittavat säilytyspäivien yhteenlaskettua ruhomäärää.

Lihantarkastamosta suoraan vietiin yhteensä 7 013 ruhoa ja 6 351 kg paloiteltua lihaa, kuten seuraavasta taulukosta lähemmin selviää:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
	Lihantarkastamosta suoraan vietiin:												
Raavaita ... kpl	114	134	148	33	114	92	7	16	77	327	243	178	1 483
Pikkuvasikoita ..... »	580	803	523	300	731	458	78	108	199	388	455	308	4 931
Lampaita ... »	9	18	19	5	8	6	1	1	10	44	38	21	180
Sikoja ..... »	8	20	7	8	22	21	4	23	17	18	70	73	291
Hevosia ..... »	19	11	7	2	8	5	1	9	7	20	17	22	128
Yhteensä, kpl	730	986	704	348	883	582	91	157	310	797	823	602	7 013
Paloiteltua lihaa, ... kg	—	109	1 334	1 784	820	864	19	57	66	1 172	105	21	6 351

Teurastamon juoksuratoja, sähkövinttureja y.m. laitteita käytettiin seuraavaa muualta tarkastettua lihamäärää varten:

	Tammik.	Helmik.	Maalik.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Raavaita ... kpl	117	166	106	50	181	218	26	37	106	598	499	258	2 362
Isoja vasikoita ..... »	231	349	298	228	578	428	30	108	329	1 400	739	260	4 978
Pikkuvasikoita ..... »	465	733	471	1 210	1 910	830	163	240	384	725	558	346	8 035
Lampaita ... »	67	56	37	35	142	88	12	38	54	224	576	615	1 944
Sikoja ..... »	112	183	41	74	327	157	24	135	147	239	404	617	2 460
Porsaita ..... »	—	4	5	10	3	8	2	2	1	2	22	2	61
Hevosia ..... »	46	54	27	21	47	51	30	16	13	41	67	120	533
Yhteensä, kpl	1 038	1 545	985	1 628	3 188	1 780	287	576	1 034	3 229	2 865	2 218	20 373
Muuta tavar., kg	—	255	7 351	450	458	110	45 652	837	335	2 138	2 496	1 242	61 324

Edellä mainittu lihamäärä oli kiloissa laskettuna eri kuukausina seuraava:

	Kg		Kg		Kg
Tammikuu	50 989.5	Toukokuu	120 350.0	Syyskuu	50 874:0
Helmikuu	75 593.5	Kesäkuu.....	87 505.5	Lokakuu	192 558:5
Maaliskuu	49 996.5	Heinäkuu	62 512.0	Marraskuu ...	169 151:0
Huhtikuu	46 934.5	Elokuu	33 566.5	Joulukuu	135 828:0
				Koko vuosi	1 075 859.5

Punnitseminen. Seuraavat numerot valaisevat laitoksessa suoritettua muuta punnitsemista:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Vuotia ..... kpl	1 209	1 234	1 469	1 931	1 512	1 284	1 100	753	1 364	1 546	2 174	1 210	16 786
Elävää karjaa ..... »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Teurastusosastoilla:													
Hevosia raavaita, sikoja ..... »	200	8	63	152	113	53	125	1	33	163	86	59	1 056
Vasikoita, lampaita, porsaita ..... »	23	55	12	26	33	12	—	—	—	119	31	43	354
Yhteensä, kpl	1 432	1 297	1 544	2 109	1 658	1 349	1 225	754	1 397	1 828	2 291	1 312	18 196
Muuta tavaraa, kg	596	555	—	1 781	—	1 538	—	—	—	1 118	2 997	9 244	17 829

Lihan hinnoittelussa noudatettiin kansanhuoltoministeriön määräämiä hintoja.

Lihantuonti Helsinkiin rautateitse muille asemille kuin teurastamon raiteeseen sekä autoilla ja tuonti ulkomailta v. 1935—43 ilmenee taulukosta n:o VI.

Kalasatama. Kalasataman kautta, joka avattiin liikenteeseen heinäkuun 1 p:nä, tuotiin kaupunkiin kaikkiaan 657 029 kg kalaa eli 24.1 % koko samana aikana tapahtuneesta tuonnista. Mainitusta määrästä oli 348 087 kg eli 53.0 % silakkaa ja 308 942 kg eli 47.0 % muuta kalaa, 521 427 kg tuoretta, 116 592 kg suolattua ja 19 010 kg savustettua kalaa. Suurin määrä, 287 156 kg, eli 43.7 % tuotiin autoilla, 231 363 kg eli 35.2 % rautateitse ja 138 510 kg eli 21.1 % meritse. Tarkemmat tiedot kalantuonnista käyvät selville taulukoista n:ot VII ja VIII.

Kalasatamassa otettiin päivittäin vesinäytteitä 0.5 m:n ja 2.5 m:n syvyydestä. Tutkimusten tulokset käyvät ilmi seuraavasta:

Kuukausi	Lämpötila, C°				Suolapitoisuus, ‰				Hapen kyllästysaste, %			
	Korkein		Alin		Korkein		Alin		Korkein		Alin	
	Otetut vesinäytteet syvyyden ollessa m											
	0.5	2.5	0.5	2.5	0.5	2.5	0.5	2.5	0.5	2.5	0.5	2.5
Heinäkuu	22.0	20.0	15.0	14.2	5.4	4.7	0.2	3.3	109	99	90	37
Elokuu	21.0	20.7	14.4	15.4	3.2	4.2	0.5	2.1	96	88	69	42
Syyskuu	15.2	16.0	11.2	11.6	3.9	4.6	0.6	2.6	124	78	55	36
Lokakuu	12.1	12.0	6.4	7.4	1.3	5.0	0.2	0.6	98	101	80	49
Marraskuu	6.2	7.4	1.0	1.8	3.8	5.2	0.1	0.1	95	99	70	66
Joulukuu	1.2	3.8	0.2	1.4	2.2	3.8	0.1	0.4	95	88	80	70

Laboratorio. Vuoden kuluessa tehtiin laboratoriossa 306 täydellistä bakteriologista tutkimusta keittokokeineen, 26 pienempää bakteriologista, bakterioskopista ja histologista tutkimusta, 84 keittokoetta ilman samanaikaista bakteriologista tutkimusta sekä 3 179 sian ruhoa ja 26 191 kg paloiteltua sianlihaa koskevat trikiinikokeet.

Täydellisiä koko ruhoja koskevia bakteriologisia tutkimuksia valaisevat seuraavat yksityistiedot:

Ruhot olivat saapuneet		Ruholajit							Tutkimukset osoittivat ruhojen olevan				Tutkittuja koko ruhoja kaikkiaan
Teurastusosastoilta	Lihantarkastamosta	Raavaita	Hiehoja ja isoja vasikoita	Pikkuvasikoita	Lampaita	Sikoja	Porsaita	Hevosia	Septikemisiä	Vahvasti bakteeripitoisia	Heikosti bakteeripitoisia	Bakteerivapaita	
9	297	114	66	80	2	19	5	20	78	52	143	33	306

Kaikista tutkituista ruhoista 25.5 % oli septikemisiä, 63.7 % bakteeripitoisia ja 10.8 % bakteerivapaita.

Septikemisistä ruhoista mainittakoon vielä seuraavaa:

Ruhot olivat saapuneet		Ruholajit								Septikemian olivat aiheuttaneet				Septikemisiä ruhoja kaikkiaan
Teurastusosastoilta	Lihantarkastamosta	Sonneja	Lehmiä	Isoja vasikoita	Pikkuvasikoita	Lampaita	Sikoja	Porsaita	Hevosia	Kolibakteerit	Streptokokit	Diplokokit	Anaerobabakteerit	
Absoluuttiset luvut														
2	76	1	20	6	35	1	9	1	5	65	8	4	1	78
% bakteriologisesti tutkituista ruhoista										% septikemisistä ruhoista				
25.5	25.6	18.4	9.1	43.8	50.0	47.4	20.0	25.0		83.3	10.3	5.1	1.3	100.0

Täydellisen bakteriologisen tutkimuksen yhteydessä tehtiin ruhoista keittokokeita ja todettiin 132 ruhossa vierasta hajua, tehden tämä 43.1 %. Haju oli 38 tapauksessa vahva ja 94 tapauksessa heikko.

Tutkimusten perusteella hylättiin ruhoista kokonaan 150 eli 49.0 %. Ainoastaan keittokokeen perusteella hylättiin ruhoista 32 eli 10.5 %.

Taulukko n:o III valaisee näitä tutkimuksia yksityiskohtaisemmin.

Pienemmät bakteriologiset, bakterioskopiset ja histologiset tutkimukset jakautuivat seuraavasti: 10 pernaruttokoetta, 8 tuberkuloosikoetta, 2 muuta bakteriologista ja bakterioskopista koetta sekä 6 histologista koetta.

Kaikki pernaruttokokeet olivat kielteisiä.

Tuberkuloositutkimuksia valaisevat seuraavat yksityiskohtaiset tiedot:

Ruhot olivat saapuneet		Ruholajit	Diagnoosi			Tutkittuja ruhoja kaikkiaan
			Myönteinen			
Teurastus-osastoilta	Lihan-tarkastamosta	Sikoja	Mikroskoopin avulla	Marsun avulla	Kielteinen	
8	—	8	6	—	2	8

Histologisissa tutkimuksissa todettiin m.m. lymphadenomaa, fibromia ja actinomykomia.

Keittokokeita ilman samanaikaista bakteriologista tutkimusta valaisevat seuraavat yksityiskohtaiset tiedot:

Ruhot olivat saapuneet		Ruholajit									Tutkittuja ruhoja kaikkiaan
		Sikoja			Sonneja	Lehmiä	Hiehoja ja isoja vasikoita	Pikkuvasikoita	Lampaita	Hevosia	
Teurastusosastoilta	Lihantarkastamosta	Salakarjuja	Karjuja tai myöhään salvettuja	Muita							
Tutkittuja ruhoja kaikkiaan											
17	67	—	21	4	—	18	7	24	3	7	84
Kokeessa myönteisen tuloksen antaneita ruhoja											
8	41	—	9	4	—	6	7	19	2	2	49
Kokeen perusteella hylättyjä ruhoja											
—	29	—	1	1	—	1	6	17	2	1	29
Hylättyjen prosenttiluvut											
—	43.3	—	4.8	25.0	—	5.6	85.7	70.8	66.7	14.3	34.5

Trikiinien varalta otettiin näytteet teurastushalleista yhteensä 2 125 siasta ja porsaasta ja lihantarkastamosta yhteensä 1 044 siasta ja porsaasta sekä 26 191 kg:sta paloiteltua sianlihaa. Trikiinejä ei todettu.

Tarkastuseläinlääkärien toteamat taudit ja niistä johtuvat toimenpiteet käyvät selville taulukosta n:o II.

Matorakkulataudin *(Cysticercus inermis)* ja nystyrätaudin *(Tuberculosis)* esiintymistä valaisevat seuraavat yksityiskohtaiset tiedot:

Matorakkula (Cysticercus inermis):

Tarkastuspaikka		Rakkuloiden luku		Rakkulat olivat		Rakkulat löytyivät			Ruhoja kaikkiaan
Teurastusosastot	Lihantarkastamo	Yksi	Useampia	Eläviä	Kuolleita	Ainoastaan päästä	Ainoastaan sydämestä	Useammista paikoista	
Absoluuttiset luvut									
8	1	3	6	4	5	3	2	4	9
Prosenttiluvut									
88.9	11.1	33.3	66.7	44.4	55.6	33.3	22.2	44.5	100.0

Nystyrätautia *(Tuberculosis)* ei vuoden aikana todettu ainoassakaan nautaeläimessä. Sioissa olivat muutokset kaikissa tapauksissa huomattavissa ainoastaan nielurauhasissa.

Matorakkula- *(Cysticercus inermis)* ja nystyrätaudin *(Tuberculosis)* esiintymiset v. 1934—43 ilmenevät alla olevasta yhdistelmästä:

	Cysticercus inermis		Tuberculosis			
Vuosi	Nautojen luku	%	Nautojen luku	%	Sikojen luku	%
1934	158	0.38	3	0.007	8	0.05
1935	140	0.36	12	0.03	30	0.15
1936	163	0.36	4	0.009	84	0.35
1937	165	0.32	1	0.002	119	0.45
1938	264	0.41	—	—	227	0.73
1939	273	0.41	1	0.0015	153	0.41
1940	70	0.08	—	—	11	0.05
1941	13	0.08	—	—	15	0.48
1942	1	0.02	[1])380	6.26	6	0.34
1943	9	0.10	—	—	6	0.19

Käyttöosasto. *Konekeskus* käsitti konehallin, korjauspajan, jäätehtaan varastoineen sekä kellarikerroksessa olevat ainesten ja voiteluöljyn varastot. Jäähdytyshuoneiden jäähdyttämistä varten oli konehallissa kaksi turbojäähdytyskonetta à 240 000 ly/t—8°C +25°C, syväjäädytyshuoneiden jäähdyttämistä varten kaksi turbojäähdytyskonetta à 100 000 ly/t—18°C +25°C tarpeellisine apukoneineen sekä kirkkaan jään valmistuslaitos, jonka vuorokautinen valmistusmäärä oli 400 kpl 25 kg:n painoista jääkuutiota. Jäähdytyshuoneiden lämpötilojen ja ilman kosteuden tarkkailua varten oli konehalliin sijoitettu kaukolämpömittarit. Eri koneiden ja laitteiden käyttö selviää seuraavasta taulukosta:

[1]) Ulkomailta tuotuja eläimiä.

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
	Käyttöaika, tuntia ja minuuttia kaikkiaan												
Jäähdytyskoneet													
I	3.20	—	19.30	57.15	25.15	72.45	250.10	250.25	192.45	177.55	80.00	56.15	1 185.35
II	12.30	21.30	18.00	—	127.30	162.55	—	—	—	—	—	—	342.25
III	—	—	159.45	169.30	91.55	58.55	106.50	268.45	244.05	224.20	205.50	166.00	1 695.55
IV	156.30	119.20	—	—	—	196.00	157.20	—	—	—	—	—	629.10
Tyhjöpumput													
1	13.50	—	5.00	10.00	5.30	11.00	4.30	8.00	1.45	3.00	2.00	1.30	66.05
2	4.15	5.35	3.10	—	12.00	9.00	4.15	2.00	—	1.30	—	2.00	43.45
3	—	1.30	1.00	—	—	9.00	—	—	—	—	—	—	11.30
4	2.30	—	—	—	—	18.30	4.00	—	2.00	5.00	5.00	2.30	39.30
Suolaliuospumput, jäähdyttämön													
1	—	18.00	24.30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42.30
2	43.50	27.30	32.30	67.00	155.15	234.40	250.25	250.40	192.45	177.55	134.15	81.15	1 648.00
syväjäädyttämön													
3	—	82.30	72.00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	154.30
4	156.40	36.40	87.45	169.30	192.25	253.40	264.10	268.45	244.05	224.20	205.50	166.15	2 270.05
Jäähdytysveden kiertopumput													
5	—	—	23.00	123.50	69.15	—	—	—	—	—	—	83.50	299.55
6	168.30	126.20	161.30	143.00	49.30	—	—	—	—	—	—	—	648.50
7	—	—	—	—	128.45	262.30	276.05	278.30	260.10	239.25	218.50	92.25	1 756.40
9	24.45	—	68.00	96.00	64.30	107.05	147.00	86.15	107.30	184.20	185.00	127.00	1 197.25
Tuulettajat													
1	156.40	118.50	160.00	168.30	190.25	249.55	257.55	247.45	230.40	223.10	205.35	166.00	2 375.25
2	31.00	36.30	54.30	65.40	117.20	225.35	245.00	230.00	174.45	158.20	87.00	73.15	1 498.55
3	35.30	41.00	48.30	48.00	91.45	198.35	179.30	155.05	106.05	139.35	122.45	78.40	1 245.00
4	29.10	37.30	54.00	61.40	142.15	202.05	209.15	220.15	153.20	139.55	98.10	59.15	1 406.50
5	123.00	93.30	126.15	141.20	165.45	208.00	225.15	195.00	186.30	195.10	156.00	126.40	1 942.25
6	129.25	98.15	136.30	152.55	155.15	227.15	231.30	215.35	206.55	208.25	181.05	133.45	2 076.50
7	23.40	6.00	4.00	5.30	16.30	—	1.00	—	—	—	—	—	56.40
8	16.50	6.00	11.00	41.30	—	7.30	31.15	—	—	—	—	2.00	116.05
	Kilogrammaa												
Kloorikalsiumia käytetty													
S I	—	300	300	300	900	1 500	2 100	1 350	1 200	1 350	900	900	11 100
S II	—	—	300	300	600	2 400	2 700	3 150	2 100	1 050	300	—	12 900

Lämpökeskus. Eri rakennusten lämmittämistä ja tarvittavan lämpimän veden valmistamista varten on kaksi Babcock & Wilcox vesiputkikattilaa à 190 m², yhteensä 380 m² 10 kg:n työpaineella, varustettuna 160 m²:n suuruisella savukaasu-etulämmittäjällä sekä koneellisella hiilensyöttölaitteella (ketjuarinalla). Toinen kattila oli varustettu puulämmitykseen tarkoitetulla tulipesällä. Lämpökeskuksen käyttö kuukausittain selviää seuraavasta taulukosta:

Kuukausi	Höyrykattilat				Vettä kulutettu m³	Keskimääräinen käyttö vuorokaudessa		
	N:o I		N:o II					
	Lämmitetty, t. ja min.	Halkoja kulutettu m³	Lämmitetty. t. ja min.	Halkoja kulutettu, m³		Lämmitetty, t. ja min.	Halkoja kulutettu, m³	Vettä kulutettu m³
Tammikuu	171.00	229	149.30	222	80	10.20	14.5	2.6
Helmikuu	276.30	327	—	—	57	9.52	11.7	2.0
Maaliskuu	278.15	364	—	—	47	8.59	11.7	1.5
Huhtikuuu	230.45	262	—	—	41	7.42	8.7	1.4
Toukoku	09.00	111	—	—	20	3.31	3.6	0.6
Kesäkuu	56.30	59	—	—	3	1.53	2.0	0.1
Heinäkuu	99.00	84	—	—	8	3.12	2.7	0.3
Elokuu	72.30	56	31.00	19	14	3.20	2.4	0.5
Syyskuu	100.00	96	—	—	16	3.20	3.2	0.5
Lokakuu	166.00	202	—	—	17	5.21	6.5	0.5
Marraskuu	198.00	282	—	—	36	6.36	9.4	1.2
Joulukuu	224.15	332	—	—	51	7.14	10.7	1.6
Koko vuosi	1 981.45	2 404	180.30	241	390	5.55	7.2	1.1
KattilatI+II yhteensä			2 162.15	2 645				

Vedenkulutus. Helsingin kaupungin vesijohtolaitokselta tulevan veden kulutus kuutiometreissä jakaantui eri osastoille kuukausittain seuraavasti:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Lämpökeskus	80	57	47	41	20	3	8	14	16	17	36	51	390
Jäähdytyskoneet	23	40	35	69	147	225	521	277	148	148	59	73	1 765
Lämminvesisäiliö	657	469	604	515	504	696	418	454	639	788	945	818	7 507
Hallintorakennus	149	75	213	152	123	119	133	106	150	170	146	278	1 814
Ilmapumppu	—	—	3	—	10	18	3	19	9	16	—	—	78
Jäänvalmistus	—	—	—	—	12	26	1	21	37	32	—	—	129
Tukkumyyntihalli	18	19	49	42	18	46	62	72	38	32	93	79	568
Jäähdyttämöt	10	8	9	10	8	9	9	7	11	14	17	14	126
Sikateurastamo ja laboratorio	38	77	43	43	39	46	79	42	66	65	85	84	707
Suolipesimö	1 566	564	601	660	453	682	838	820	1 098	1 311	1 531	987	11 111
Mahojen tyhjennysosasto	3 007	1 855	1 950	1 288	1 224	1 301	1 544	2 079	2 259	2 747	3 930	2 697	25 881
Suurkarjan teurastamo	109	92	113	129	97	118	102	86	124	152	158	139	1 419
Lihantarkastamo	1	5	1	2	4	6	7	7	3	5	3	2	46
Saniteettiteurastamo	7	—	—	—	7	3	4	—	—	5	3	1	30
Suurkarjan talli	14	14	17	19	17	8	19	5	21	20	22	17	193
Pienen karjan talli	9	14	11	14	19	11	16	19	22	20	13	9	177
Lantala	24	15	26	28	19	26	10	19	44	44	51	39	345
Viemäriveden puhdistuslaitos	163	130	85	32	41	42	39	24	50	67	57	38	768
Lihavaunujen pesimö	—	—	—	—	7	9	32	8	16	23	9	1	105
Karjavaunujen pesimö	2	—	—	—	1	13	15	9	30	55	3	67	195
Kanateurastamo	40	25	60	69	75	58	8	1	6	11	12	13	378
Kesänavetta	—	—	—	—	—	6	7	5	10	7	7	3	45
Pihojen puhdistus	8	12	12	15	13	10	20	20	55	18	18	15	216
Kokonaiskulutus, m³	5 925	3 471	3 879	3 128	2 858	3 481	3 895	4 114	4 852	5 767	7 198	5 425	53 993

Rautatievaunupesimöt. Teurastamolle kuuluu sinne saapuvien liha- ja karjavaunujen puhdistus ja desinfioiminen. Eri kuukausina puhdistettiin rautatievaunuja seuraavasti:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Lihavaunuja	6	8	5	8	16	25	19	16	17	73	49	50	292
Karjavaunuja	52	28	25	19	14	21	18	15	24	48	60	62	386
Yhteensä	58	36	30	27	30	46	37	31	41	121	109	112	678

Keskimääräinen vedenkulutus vaunua kohden oli 0.44 m³.

Sähkönkulutus. Laitoksen tarvitsema sähkövirta saadaan Helsingin kaupungin sähkölaitokselta 5 250 voltin suurjännitteisenä teurastamon omalle muuntoasemalle, jossa jännite alennetaan 500 ja 220/127 voltin jännitteiseksi. 500 voltin jännitteinen virta käytetään jäähdytyskoneiden moottoreissa sekä 220 voltin jännite pienemmissä moottoreissa, tuulettajissa ja valaistukseen ollen lamppujännite 125 volttia. Eri jännitteisen sähkövirran kulutus kilovattitunneissa kuukausittain näkyy alla olevista numeroista:

	Valaistusvirta, kWh	220 V:n voimavirta, kWh	500 V:n voimavirta, kWh	Koko kulutus, kWh
Tammikuu	4 256	11 332	10 700	26 288
Helmikuu	2 789	8 962	9 800	21 551
Maaliskuu	1 939	10 856	14 000	26 795
Huhtikuu	517	12 707	17 300	30 524
Toukokuu	1 317	15 276	27 900	44 493
Kesäkuu	1 431	23 511	45 200	70 142
Heinäkuu	1 482	25 353	52 800	79 635
Elokuu	1 199	23 623	50 300	75 122
Syyskuu	1 693	20 270	40 900	62 863
Lokakuu	3 432	21 132	34 700	59 264
Marraskuu	5 043	17 571	21 400	44 014
Joulukuu	5 662	13 439	16 500	35 601
Koko vuosi	30 760	204 032	341 500	576 292

Kalasatama. Seuraavat numerot valaisevat kalasataman toimintaa:

Kuukausi	Jäähdytyskone käynyt tuntia ja min.	Jäähdytetty tavaraa kg	Sähkövirran kulutus kWt			Halkojen kulutus, m³	Veden kulutus, m³	Voiteluöljyn kulutus, kg
			Valovirta	Voimavirta	Yhteensä			
Heinäkuu	116.15	16 560	24	1 098	1 122	—	904	—
Elokuu	112.02	7 192	33	945	978	—	322	—
Syyskuu	99.30	10 245	55	900	955	2	304	—
Lokakuu	58.05	600	88	460	548	4	180	2
Marraskuu	29.00	5 596	106	300	406	6	91	2
Joulukuu	68.17	6 615	115	606	721	10	115	2
Yhteensä	483.09	46 808	421	4 309	4 730	22	1 916	6

Tulot ja menot. *Teurastamon tuloja* oli kertomusvuonna talousarvion mukaan arvioitu kertyvän 3 250 000 mk ja kalasataman tuloja 330 480 mk, yhteensä 3 580 480 mk. Todellisuudessa tulot nousivat 3 584 775 mk:aan, josta 3 452 607: 05 mk teurastamon tuloja ja 132 167: 95 mk kalasataman tuloja. Teurastamon osalta olivat tulot 202 607: 05 mk eli 6.2 % arvioitua määrää suuremmat ja kalastaman osalta taas 198 312: 65 mk eli 60 % arvioitua määrää pienemmät, mikä johtui siitä, että kalasatama aloitti toimintansa vasta heinäkuun 1 p:nä, vaikka talousarviossa oli edellytetty sen toimivan koko kertomusvuoden. Kokonaisuudessaan olivat tulot 4 295 mk arvioitua määrää suuremmat.

Eri tuloerät ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk	Ylitulot (+) tai vajaus (—), mk
Teurastusosastot	500 000: —	174 536: 50	—325 463: 50
Lihantarkastusosasto	450 000: —	217 966: —	—232 034: —
Tukkumyyntihalli	600 000: —	211 209: 35	—388 790: 65
Kuljetusratojen y.m. käyttö	75 000: —	67 550: 35	— 7 449: 65
Jäähdyttämöt, teurastusosastot	1 000 000: —	1 903 557: 35	+903 557: 35
Jäähdyttämöt, kalasatama	115 680: —	21 017: 10	— 94 662: 90
Suolipesimö	50 000: —	36 783: —	— 13 217: —
Navetta	25 000: —	27 936: —	+ 2 936: —
Rehut	12 500: —	10 811: 30	— 1 688: 70

Jatkoa	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk	Ylitulot (+) tai vajaus (—), mk
Lihojen, vuotien y.m. punnitus	15 000: —	10 993: —	— 4 007: —
Konttorien, ravintolan y.m. vuokrat	155 000: —	404 801: 20	+249 801: 20
Vaunujen puhdistus, hylkyliha, lanta ym.	75 000: —	83 377: 50	+ 8 377: 50
Vuotavaraston vuokrat ja ostoluvat	145 000: —	162 552: 45	+ 17 552: 45
Elävän karjan myyntimaksut	5 000: —	--	— 5 000: —
Siipikarjateurastamo	50 000: —	44 460: 90	— 5 539: 10
Riistan merkintä	—	15 105: 50	+ 15 105: 50
Kalasatama	214 800: —	111 150: 85	—103 649: 15
Erikseen mainitsemattomat tulot	27 658: —	26 675: 65	— 982: 35
Luontoisedut	64 842: —	54 291: —	— 10 551: —
Yhteensä	3 580 480: —	3 584 775: —	+ 4 295: —

Alla olevat luvut osoittavat miten kokonaistulot jakautuivat eri kuukausille:

	Mk		Mk
Tammikuu	381 436: 50	Heinäkuu	379 580: 50
Helmikuu	174 653: 40	Elokuu	202 771: 30
Maaliskuu	214 096: 35	Syyskuu	263 950: 75
Huhtikuu	350 206: 40	Lokakuu	611 957: 80
Toukokuu	173 809: 40	Marraskuu	295 728: 45
Kesäkuu	213 477: 85	Joulukuu	323 106: 30
		Yhteensä	3 584 775: —

Tässä tehdään vertailuja v:n 1942 ja 1943 tulojen välillä sekä prosenttilaskelma, josta ilmenee v:n 1938, 1942 ja 1943 eri tuloryhmien osuus kokonaistuloihin:

Tuloerä	1942 Kokonaismäärä, mk	1943 Kokonaismäärä, mk	1938 %	1942 %	1943 %	1942-43 lisäys (+) tai väh. (—) %
Teurastusosastot	113 486: —	174 536: 50	26.4	4.9	4.9	+ 53.8
Lihantarkastamo	145 878: —	217 966: —	12.4	6.2	6.1	+ 49.4
Tukkumyyntihalli	140 873: 05	211 209: 35	25.3	6.0	5.9	+ 49.9
Kuljetusradat	33 975: 95	67 550: 35	5.4	1.5	1.9	+ 98.8
Jäähdyttämöt	1 263 140: 70	1 924 574: 45	14.4	54.1	53.7	+ 52.4
Luontoisetujen korvaukset	64 193: 50	54 291: —	0.8	2.7	1.5	— 15.4
Muut tulot	[1])574 862: 25	934 647: 35	15.3	[1])24.6	26.0	+ 62.6
Yhteensä	[1])2 336 409: 45	3 584 775: —	100.0	100.0	100.0	+ 53.4

Menot. Kaupungin v:n 1943 talousarvioon merkittiin teurastamoa varten määrärahoja yhteensä 6 943 586 mk, johon kertomusvuoden kuluessa myönnettiin lisämäärärahoja yhteensä 828 182 mk. Kaikkiaan oli siis käytettävissä 7 771 768 mk, mistä käytettiin 6 648 739 mk. Eri menoeriin määrärahat ja kustannukset jakautuivat seuraavasti:

	Määräraha, mk	Tilien mukaan, mk	Säästö (+) tai ylitys (—), mk
Palkkiot	[2]) 35 600: —	35 600: —	—
Sääntöpalkkaiset virat	[3]) 2 446 016: —	2 446 016: —	—
Tilapäistä työvoimaa	150 792: —	115 497: 65	+ 35 294: 35
Kesälomasijaiset	89 381: —	75 102: 70	+ 14 278: 30
Vuokra	1 302 060: —	1 282 635: —	+ 19 425: —
Lämpö	1 342 710: —	1 100 904: 70	+241 805: 30
Valaistus	98 900: —	48 047: 30	+ 50 852: 70
Siivoaminen	10 000: —	299: 30	+ 9 700: 70
Vedenkulutus	236 320: —	116 913: 70	+119 406: 30

[1]) Lisäksi halkovaraston myynnistä saatu 924 744 mk, mikä määrä tässä on jätetty laskelma ulkopuolelle. — [2]) Siitä lisämäärärahaa 6 600 mk. — [3]) S:n 789 382 mk.

Jatkoa	Määräraha, mk	Tilien mukaan, mk	Säästö (+) tai ylitys (—), mk
Puhtaanapito	133 584: —	192 479: 50	— 58 895: 50
Painatus ja sidonta	65 000: —	26 170: 05	+ 38 829: 95
Tarverahat	98 000: —	50 085: 90	+ 47 914: 10
Vaatteiden pesu	10 000: —	4 397: 35	+ 5 602: 65
Koneiden ja työkalujen hankinta	62 000: —	34 641: 20	+ 27 358: 80
Yleisten laitteiden kunnossapito	326 100: —	180 838: 35	+145 261: 65
Tapaturmavakuutusmaksut	10 000: —	2 160: 70	+ 7 839: 30
Käyttövoima	665 625: —	449 617: 95	+216 007: 05
Rehut ja kuivikkeet	27 500: —	9 255: 25	+ 18 244: 75
Tarveaineet	151 500: —	17 618: 45	+133 881: 55
Korjaus- ja muutostyöt	[1])282 200: —	271 759: 55	+ 10 440: 45
Teurastajien käyttäminen erinäisissä teurastamon töissä	228 480: —	188 698: 40	+ 39 781: 60
Yhteensä	7 771 768: —	6 648 739: —	+1 123 029: —

Selvemmän kuvan saamiseksi kokonaismenot on alla olevassa yhdistelmässä jaoiteltu muutamiin pääryhmiin ja vertailun vuoksi on niihin rinnastettu v:n 1942 tulot, minkä lisäksi menoerien osuudesta kokonaismenoihin on tehty seuraava prosenttilaskelma:

Menoerä	1942 Kokonaismäärä, mk	1943 Kokonaismäärä, mk	1942 %	1943 %
Palkkausmenot	2 660 965: 30	3 053 394: 25	47.9	45.9
Palkkiot	25 200: —	35 600: —	0.4	0.5
Sääntöpalkkaiset virat	2 145 158: —	2 446 016: —	38.6	36.8
Tilapäistä työvoimaa	100 374: 50	115 497: 65	1.8	1.7
Kesälomasijaiset	14 382: —	75 102: 70	0.3	1.1
Puhtaanapito	188 895: 50	192 479: 50	3.4	2.9
Teurastajien käyttäminen erinäisissä teurastamon töissä	186 955: 30	188 698: 40	3.4	2.9
Vuokra	1 178 460: —	1 282 635: —	21.2	19.3
Teurastamo	1 178 460: —	1 178 460: —	21.2	17.7
Kalasatama	—	104 175: —	—	1.6
Käyttökustannukset	1 159 998: 55	1 733 102: 10	20.9	26.1
Lämpö	[2])612 952: 95	1 100 904: 70	11.0	16.5
Valaistus	32 122: 20	48 047: 30	0.6	0.7
Vedenkulutus	81 556: 10	116 913: 70	1.5	1.8
Käyttövoima	304 551: 90	449 617: 95	5.5	6.8
Tarveaineet	[2])128 815: 40	17 618: 45	2.3	0.3
Kunnossapitokustannukset	497 362: 05	487 239: 10	9.0	7.3
Koneiden ja työkalujen hankinta	9 498: 15	34 641: 20	0.2	0.5
Yleisten laitteiden kunnossapito	167 053: 10	180 838: 35	3.0	2.7
Korjaus- ja muutostyöt	[3])320 810: 80	271 759: 55	5.8	4.1
Muut kustannukset	56 656: 80	92 368: 55	1.0	1.4
Siivoaminen	1 460: 20	299: 30	0.0	0.0
Painatus ja sidonta	10 283: 30	26 170: 05	0.2	0.4
Tarverahat	32 105: 05	50 085: 90	0.6	0.8
Vaatteiden pesu	3 561: 50	4 397: 35	0.1	0.1
Tapaturmavakuutusmaksut	2 215: —	2 160: 70	0.0	0.0
Rehut ja kuivikkeet	7 031: 75	9 255: 25	0.1	0.1
Menot yhteensä	5 553 442: 70	6 648 739: —	100.0	100.0
Tulot yhteensä	3 261 153: 45	3 584 775: —		
Vajaus	2 292 289: 25	3 063 964: —		

[1]) Siitä lisämäärärahaa 32 200 mk. — [2]) V:n 1942 päättyessä oli halkovaraston raha-arvo 274 905 mk ja kloorikalsiumivaraston raha-arvo 120 000 mk. — [3]) Huomattavimpia korjaustöitä olivat jäähdytysosaston n:o 1 muuttaminen syväjäädyttämöksi ja toisen höyrykattilan arinan muuttaminen puulämmitykseen sopivaksi.

I. Teurastamon tulot ja menot vuosina 1933—43

Tulot, mk

Vuosi	Teurastusosastot	Lihantarkastusosastot	Tukkumyyntihalli	Kuljetusradat y.m.	Jäähdytystämöt	Muut tulot	Luontoisetujen korvaukset	Yhteensä
1934	552 909	775 121	987 858	307 252	364 662	218 107	38 640	3 244 549
1935	603 550	759 107	903 343	289 214	412 869	315 369	38 640	3 322 092
1936	847 977	715 114	1 071 440	290 408	563 138	491 525	40 848	4 020 450
1937	1 129 329	743 427	1 250 430	296 541	695 067	616 146	43 344	4 774 284
1938	1 456 976	688 914	1 396 666	297 015	794 311	847 014	43 344	5 524 240
1939	1 682 040	750 076	1 478 622	276 716	858 032	887 576	47 068	5 980 130
1940	1 665 811	990 406	944 081	185 537	1 185 924	1 050 896	49 728	6 072 383
1941	227 544	371 486	315 031	59 629	926 944	448 108	57 285	2 406 027
1942	113 486	145 878	140 873	33 976	1 263 141	[1] 574 862	64 194	2 336 410
1943	174 537	217 966	211 209	67 550	1 924 574	934 648	54 291	3 584 775
1934—43	8 454 159	6 157 495	8 699 553	2 103 838	8 988 662	[1] 6 384 251	477 382	41 265 340
1933 [2]	121 075	797 723	325 272	85 590	69 202	44 584	1 125	1 444 571
1933—43	8 575 234	6 955 218	9 024 825	2 189 428	9 057 864	[1] 6 428 835	478 507	42 709 911

Menot, mk

Vuosi	Palkkausmenot	Vuokra	Käyttökustannukset	Kunnossapitokustannukset	Muut kustannukset	Yhteensä
1934	1 250 538	—	598 759	255 525	131 930	2 236 752
1935	1 324 574	3 000 000	574 433	289 831	132 944	5 321 782
1936	1 381 866	1 152 900	707 100	158 010	157 248	3 557 124
1937	1 503 680	1 152 900	914 301	221 815	170 549	3 963 245
1938	1 656 330	1 152 900	1 104 931	353 728	205 207	4 473 096
1939	1 912 806	1 152 900	1 151 260	240 553	170 612	4 628 131
1940	2 212 687	1 173 660	[3] 2 408 733	533 947	221 693	6 550 720
1941	2 400 584	1 176 860	[4] 1 834 244	773 989	120 172	6 305 849
1942	2 634 923	1 178 460	[5] 1 159 999	497 377	56 657	5 527 416
1943	3 053 394	1 282 635	[6] 1 733 102	487 239	92 369	6 648 739
1934—43	19 331 382	12 423 215	12 186 862	3 812 014	1 459 381	49 212 854
1933 [2]	807 719	116 667	196 493	[7] 554 524	146 230	1 821 633
1933—43	20 139 101	12 539 882	12 383 355	4 366 538	1 605 611	51 034 487

[1] Lisäksi halkovaraston myynnistä saatu 924 744 mk. — [2] Lihantarkastusosastojen tulot ja menot kohdistuvat koko vuoteen. Muut osastot olivat toiminnassa vasta syyskuun 18 p:stä vuoden loppuun. — [3] Vuoden päättyessä oli halkovaraston raha-arvo 599 878: 40 mk. — [4] S:n 487 491 mk. — [5] S:n 274 905 mk ja kloorikalsiumivaraston raha-arvo 120 000 mk. — [6] S:n halkovaraston raha-arvo 953 264 mk. — [7] Tähän sisältyy 528 106: 20 mk perushankinnan luontoisia kalustomenoja.

II. Hylkäämiset, ryhmitettyinä nii-

	Hylkäämisen syy		Teurastus-											
			Sonneja ja härkiä			Lehmiä			Hiehoja ja isoja vasik.			Pikkuvasikoita		
			Koko ruhoja elimineen	Ruhonosia elimineen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja elimineen	Ruhonosia elimineen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja elimineen	Ruhonosia elimineen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja elimineen	Ruhonosia elimineen tai ilman	Elimiä y.m.
1	Abscessus	Märkäpesäkkeet	—	—	2	—	5	22	—	—	1	—	—	—
2	Actinomycosis	Sädesienitauti	—	—	1	—	1	7	—	—	1	—	—	—
3	Angiectasia hepatis	Pilkkumaksa	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—
4	Arthritis, bursitis, gonitis	Nivel-, limapussin- tai polvitulehdus	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—
5	Bronchopneumonia catarrhalis chron. suum	Porsasyskä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Cachexia	Nääntyminen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Contusiones, fracturae, haemorrhagia	Ruhjevammat, luunmurtumat, verenvuodot	—	—	—	—	14	1	1	2	—	1	—	—
8	Cystae	Rakkokasvaimet	—	—	—	—	2	7	—	—	—	—	—	—
9	Cysticercus inermis	Matorakkulat	—	—	4	—	—	1	—	—	3	—	—	—
10	» tenuicollis	Matorakkulat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Dermatitis	Ihotulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Distomatosis	Maksamadot	—	—	11	—	—	222	—	—	14	—	—	—
13	Erysipelas suis	Sikaruusu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Gastritis et pericarditis traumatica	Traumaattinen maha- ja sydänpussintulehdus	—	—	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—
15	Hepatitis	Maksatulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Icterus	Keltatauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
17	—	Kehittymättömyys	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Lienitis	Pernatulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	—	Likaantuminen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Mastitis	Utaretulehdus	—	—	—	—	—	33	—	—	—	—	—	—
21	Metritis	Kohtutulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Necrosis	Kuolio	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
23	Nephritis	Munuaistulehdus	—	—	—	—	1	3	1	—	—	1	—	—
24	—	Hätäteurastus	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2
25	Pericarditis	Sydänpussintulehdus	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—
26	Peritonitis	Vatsakalvontulehdus	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
27	Piroplasmosis	Punatauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Pneumonia	Keuhkokuume	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Pyaemia	Märkämyrkytys	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—
30	—	Rehu-, kalttausvesi-, veriaspiratio	—	—	4	—	—	42	—	—	10	—	—	—
31	Septicaemia	Verenmyrkytys	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	Tuberculosis	Nystyrätauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	Tumores	Kasvannaiset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	—	Vieras haju väri, maku	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	—	—
35	Aliae invasiones	Muut loistaudit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Alii morbi	Muut taudit	—	—	1	1	4	4	—	—	—	3	—	—
37	Vaccin variol.	Istutusrokko	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38		Yhteensä	—	—	24	1	35	366	2	2	29	6	—	3

Huom.: Taulukkosarakkeeseen Elimiä y.m. merkityt luvut eivät osoita elinten lukua, vaan

den syyn ja kohteiden mukaan v. 1943

osastot													Lihantarkastamo												
Lampaita			Sikoja			Porsaita			Hevosia ja hirviä			Sonneja ja härkiä			Lehmiä			Hiehoja ja isoja vasik.			Pikkuvasikoita			
Koko ruhoja elinneen	Ruhonosia elinneen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja elinneen	Ruhonosia elinneen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja elinneen	Ruhonosia elinneen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja elinneen	Ruhonosia elinneen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja elinneen	Ruhonosia elinneen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja elinneen	Ruhonosia elinneen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja elinneen	Ruhonosia elinneen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja elinneen	Ruhonosia elinneen tai ilman	Elimiä y.m.	
—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	7	—	—	—	1	—	1	1
—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	3
—	—	1	—	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	6
—	1	—	—	12	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	4	—	—	3	—	1	1	—	7
—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	9
—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	35	—	—	1	—	—	—	12
—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	12	—	—	1	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	1	25	—	1	3	—	—	1	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	1	3	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	7	1	1	12	19
—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	2	22	—	—	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	21
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	2	12	—	1	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	3	13	11	17	44	68	50	235	184	167	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	2	1	3	—	9	29
—	—	—	—	—	165	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	18	—	—	10	—	—	—	30
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	—	—	31
—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	—	7	1	—	18	5	3	34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35
1	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	3	1	1	33	5	17	21	1	4	58	8	37	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
1	1	11	1	39	260	—	—	—	—	2	2	6	3	5	72	33	172	76	76	82	365	199	232	38

eläinten lukua, joista ne on hylätty.

Jatkoa

	Hylkäämisen syy		Lihantarkastamo												Paloiteltua lihaa, kg
			Lampaita			Sikoja			Porsaita			Hevosia			
			Koko ruhoja elinineen	Ruhonosia elinineen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja elinineen	Ruhonosia elinineen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja elinineen	Ruhonosia elinineen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja elinineen	Ruhonosia elinineen tai ilman	Elimiä y.m.	
1	Abscessus	Märkäpesäkkeet	—	—	—	1	3	2	—	—	—	—	—	—	—
2	Actinomycosis	Sädesienitauti	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Angiectasia hepatis	Pilkkumaksa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Arthritis, bursitis, gonitis	Nivel-, limapussin- tai polvitulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Bronchopneumonia catarrhalis chron. suum	Porsasyskä	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
6	Cachexia	Nääntyminen	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Contusiones, fracturae, haemorrhagia	Ruhjevammat, luunmurtumat, verenvuodot	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	3	—	—
8	Cystae	Rakkokasvaimet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Cysticercus inermis	Matorakkulat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	» tenuicollis	Matorakkulat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Dermatitis	Ihotulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Distomatosis	Maksamadot	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Erysipelas	Sikaruusu	—	—	—	3	—	3	1	—	1	—	—	—	—
14	Gastritis et pericarditis traumatica	Traumaattinen maha- ja sydänpussintulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Hepatitis	Maksatulehdus	—	—	—	1	—	7	—	—	—	1	—	1	—
16	Icterus	Keltatauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	—	Kehittymättömyys	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Lienitis	Pernatulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	—	Likaantuminen	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	3	—
20	Mastitis	Utaretulehdus	—	—	—	2	2	3	—	—	—	—	—	—	—
21	Metritis	Kohtutulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Necrosis	Kuolio	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Nephritis	Munuaistulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
24	—	Hätäteurastus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
25	Pericarditis	Sydänpussintulehdus	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
26	Peritonitis	Vatsakalvontulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	—	Pilaantuminen	5	9	11	7	17	4	—	—	—	9	3	4	55.5
28	Piroplasmosis	Punatauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Pneumonia	Keuhkokuume	—	—	3	—	—	5	—	—	1	1	—	1	—
30	—	Rehu-, kalttausvesi-, veriaspiratio	—	—	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	—
31	Septicaemia	Verenmyrkytys	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	Tuberculosis	Nystyrätauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	Tumores	Kasvannaiset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
34	—	Vieras haju, väri, maku	1	—	—	4	2	1	—	—	—	2	—	—	—
35	Aliae invasiones	Muut loistaudit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
36	Alii morbi	Muut taudit	10	—	2	3	8	7	1	—	—	13	3	4	—
37	Vaccin variol	Istutusrokko	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38		Yhteensä	18	9	23	22	37	42	2	—	2	29	13	15	55.5

Huom.: Ks. edell. siv. huomautusta.

III. Septikemian varalta laboratoriossa tutkitut ruhot v. 1943

Tutkimuksen syy		Raavaita		Isoja vasik.		Pikkuvasik.		Lampaita		Sikoja		Porsaita		Hevosia		Tutkittuja ruhoja kaikkiaan
		Septikemisiä	Ei sept.	Septikemisiä	Ei sept.	Septikemisiä	Ei sept.	Septikemisiä	Ei sept.	Septikemisiä	Ei sept.	Septikemisiä	Ei sept.	Septikemisiä	Ei sept.	
Abscessus	Märkäpesäkkeet	—	3	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	5
Atelectasis	Ilmatyhjyys	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Coryza contagiosa equorum	Päätauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Erysipelas suis	Sikaruusu	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	1	1	—	—	8
Haemorrhagia	Verenvuodot	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Hepatitis	Maksatulehdus	4	16	2	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	27
Icterus	Keltatauti	—	1	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Lienitis	Pernatulehdus	—	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Mastitis	Utaretulehdus	3	13	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	18
Metritis	Kohtutulehdus	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Nephritis	Munuaistulehdus	1	2	—	3	—	2	—	—	—	—	—	—	1	1	10
Paresis puerperalis	Poikimahalvaus	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Pericarditis traumatica	Traumaattinen sydänpussintulehdus	—	12	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
Piroplasmosis	Punatauti	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Pneumonia	Keuhkokuume	—	1	—	2	1	2	—	—	—	—	—	1	1	—	8
Pyaemia	Märkämyrkytys	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Tumores	Kasvannaiset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Tympanitis	Puhallustauti	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Vacciu variol	Istutusrokko	—	—	—	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38
—	Vieras haju	—	—	—	1	—	—	—	—	2	1	—	—	—	1	5
—	Ajettuneet rauhaset	1	2	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	5
—	Elimien puuttuminen	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	3
—	Punaiset rauhaset	1	2	1	—	4	1	—	—	1	—	—	—	—	—	10
—	Veri huonosti juossut	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4
—	Tulehtuneet liharauhaset	2	13	1	2	5	1	1	—	—	—	—	1	—	—	26
—	Verenmyrkytykseen viittaavat muutokset	4	8	2	8	21	34	—	1	1	1	—	1	2	1	84
—	Hätäteurastus	3	8	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	6	18
	Yhteensä	21	93	6	60	35	45	1	1	9	10	1	4	5	15	306

IV. Tukkumyyntihallin ja jäähdyttämön käyttö vuosina 1934—43

Vuosi	Ruhoja, kpl									Muuta tavaraa, kg	Yhteensä, kg
	Raavaita	Isoja vasikoita	Pikkuvasikoita	Lampaita	Sikoja	Porsaita	Hevosia	Hirviä, poroja	Kettuja		
	Tukkumyyntihallissa myytiin										
1934	41 860	41 792	9 374	37 560	32 917	447	7	—	—	95 978	9 878 575
1935	35 283	40 283	7 800	37 966	35 377	503	4	—	—	129 889	9 033 433
1936	39 783	46 076	8 814	40 845	40 528	306	5	—	—	107 211	10 714 401
1937	35 605	43 519	14 470	28 500	44 997	860	1 173	—	—	97 859	12 636 938
1938	49 026	61 550	29 730	53 082	48 266	485	508	—	—	110 764	14 233 103
1939	50 422	65 123	31 600	51 288	53 060	261	421	—	—	75 017	15 053 803
1940	66 215	57 985	36 065	40 455	30 396	115	3 025	—	—	99 235	15 104 154
1941	10 450	13 067	11 388	5 017	6 546	130	1 464	—	—	228 894	3 377 678
1942	5 381	5 006	7 552	1 622	2 474	39	976	—	—	82 359	1 571 026
1943	5 533	8 703	14 472	2 841	4 657	66	1 037	—	—	91 229	2 266 066
1934—43	339 558	383 104	171 265	299 176	299 218	3 212	8 620	—	—	1 118 435	93 869 177

Jatkoa

Vuosi	Ruhoja, kpl, Raavaita	Isojavasikoita	Pikkuvasikoita	Lampaita	Sikoja	Porsaita	Hevosia	Hirviä, poroja	Kettuja	Muuta tavaraa, kg	Yhteensä, kg
	Jäähdyttämössä säilytettiin										
1934	27 820	—	6 305	9 814	15 516	218	563	2	—	—	•
1935	37 949	2 212	8 012	13 575	24 048	466	489	—	—	523	•
1936	54 737	3 210	8 205	17 373	39 195	470	865	—	—	61 299	•
1937	35 605	43 519	14 470	28 500	44 997	860	1 173	—	—	97 859	•
1938	99 238	—	10 838	35 441	54 072	753	1 356	—	—	166 400	•
1939	138 106	—	15 539	34 421	62 324	1 075	1 064	—	—	142 289	•
1940	171 091	—	34 042	39 766	33 204	708	8 806	—	—	188 206	•
1941	37 144	—	14 968	6 719	9 363	378	3 627	—	—	171 335	•
1942	20 053	—	11 586	2 060	3 533	397	2 204	116	84	160 160	•
1943	36 456	—	24 833	5 505	16 407	323	3 161	129	228	349 768	•
1934—43	658 199	48 941	148 798	193 174	302 659	5 648	23 308	247	312	1 337 839	•

V. Syväjäädyttämön käyttö vuosina 1934—43

Vuosi	Syväjäädyttämössä säilytettiin Metsänriistaa	Kanoja y.m. siipikarjaa	Kaniineja	Lihaa	Muuta tavaraa	Metsästäjäkopeissa	Yhteensä
	Kilogrammaa						
1934	33 705	—	—	14 556	562	—	48 823
1935	13 113	—	—	32 717	425	—	46 255
1936	40 794	—	—	45 763	389	—	86 946
1937	21 172	7 104	—	48 452	200	—	76 928
1938	17 882	12 032	—	53 262	4 527	—	87 703
1939	8 568	24 520	—	44 630	55	—	77 773
1940	2 775	28 134	—	350 842	165	—	381 916
1941	42 057	123 936	—	9 663	11 527	—	187 183
1942	178 737	39 112	—	82 566	12 487	19 000	331 902
1943	165 329	51 853	8 831	236 139	50 581	23 700	536 433
1934—43	524 132	286 691	8 831	918 590	80 918	42 700	1 861 862

VI. Lihantuonti Helsinkiin rautateitse muille asemille kuin teurastamon raiteeseen ja autoilla sekä meritse ulkomailta tuotu liha kuukausittain vuosina 1935—43

Vuosi ja kuukausi	Rautateitse Helsingin pikatavara-asema	Töölön tavara-asema	Vallilan asema	Muut purkauspaikat	Rautateitse yhteensä	Autoilla	Meritse ulkomailta	Kaiken kaikkiaan
	Kilogrammaa							
1943								
Tammikuu	10 667	2 400	29 717	—	42 784	—	—	42 784
Helmikuu	14 270	2 001	43 666	—	59 937	—	—	59 937
Maaliskuu	—	5 128	63 799	—	68 927	—	—	68 927
Huhtikuu	—	—	51 180	—	51 180	—	—	51 180
Toukokuu	—	—	58 695	—	58 695	—	—	58 695
Kesäkuu	—	—	36 650	—	36 650	—	—	36 650
Heinäkuu	—	—	19 645	—	19 645	—	—	19 645
Elokuu	—	—	13 976	—	13 976	—	—	13 976
Syyskuu	—	—	32 237	—	32 237	—	—	32 237
Lokakuu	—	—	104 829	—	104 829	—	—	104 829
Marraskuu	—	—	83 595	—	83 595	—	—	83 595
Joulukuu	—	—	69 408	—	69 408	—	—	69 408
Koko vuosi	*24 937*	*9 529*	*607 397*	—	*641 863*	—	—	*641 863*

Vuosi	Rautateitse				Rautateitse yhteensä	Autoilla	Meritse ulkomailta	Kaiken kaikkiaan
	Helsingin pikatavara-asema	Töölön tavara-asema	Vallilan asema	Muut purkauspaikat				
	Kilogrammaa							
1942	98 757	10 001	186 749	—	295 507	—	—	295 507
1941	66 787	4 871	144 085	28 535	244 278	4 499	1 196 778	1 445 555
1940	139 826	7 600	540 874	310 408	998 708	111 148	131 971	1 241 827
1939	75 786	8 034	198 538	—	282 358	•	322 093	604 451
1938	76 973	7 316	181 768	—	266 057	•	323 609	589 666
1937	66 760	8 640	203 463	—	278 863	•	479 176	758 039
1936	78 329	27 692	67 429	—	173 450	•	420 376	593 826
1935	100 905	25 864	45 941	6 421	179 131	•	474 201	653 332

VII. Kalantuonti Helsinkiin kuukausittain v. 1943

Kuukausi	Tuoretta kalaa, kg	Suola- tai savustettua kalaa, kg	Yhteensä, kg	Kuukausi	Tuoretta kalaa, kg	Suola- tai savustettua kalaa, kg	Yhteensä, kg
Tammikuu	132 695	342 314	475 009	Elokuu	154 898	213 024	367 922
Helmikuu	300 942	233 386	534 328	Syyskuu	249 717	335 720	585 437
Maaliskuu	324 167	354 444	678 611	Lokakuu	170 901	329 825	500 726
Huhtikuu	626 096	201 965	828 061	Marraskuu	116 074	319 164	435 238
Toukokuu	1 043 989	121 949	1 165 938	Joulukuu	164 532	278 868	443 400
Kesäkuu	661 557	276 978	938 535	Yhteensä	4 104 126	3 243 566	7 347 692
Heinäkuu	158 558	235 929	394 487	Siitä kalasataman kautta	521 427	135 602	657 029

VIII. Kalantuonti Helsinkiin kalasataman kautta kuukausittain v. 1943

Kuukausi	Silakkaa, kg				Muuta kalaa, kg				Kaikkiaan, kg
	Tuoretta,	Suolattua,	Savustettua,	Yhteensä	Tuoretta,	Suolattua,	Savustettua,	Yhteensä,	
Heinäkuu	51 371	40 910	—	92 281	27 952	8 650	550	37 152	129 433
Elokuu	14 640	9 588	600	24 828	46 038	5 238	2 510	53 786	78 614
Syyskuu	98 317	12 646	9 550	120 513	35 705	2 707	—	38 412	158 925
Lokakuu	13 826	24 018	—	37 844	95 835	1 288	—	97 123	134 967
Marraskuu	17 840	738	3 200	21 778	45 075	635	—	45 710	67 488
Joulukuu	44 535	3 708	2 600	50 843	30 293	6 466	—	36 759	87 602
Yhteensä	240 529	91 608	15 950	348 087	280 898	24 984	3 060	308 942	657 029

Kuukausi	Rautateitse			Autoilla			Meritse		Kaikkiaan, kg
	Tuoretta, kg	Suolattua, kg	Savustettua, kg	Tuoretta, kg	Suolattua, kg	Savustettua, kg	Tuoretta, kg	Suolattua, kg	
Heinäkuu	—	1 000	—	68 481	16 730	550	10 842	31 830	129 433
Elokuu	7 355	2 088	610	41 758	5 390	2 500	11 565	7 348	78 614
Syyskuu	44 750	1 036	—	77 249	1 660	9 550	12 023	12 657	158 925
Lokakuu	50 853	16 809	—	41 503	—	—	17 305	8 497	134 967
Marraskuu	37 741	861	400	12 410	—	2 800	12 764	512	67 488
Joulukuu	60 460	6 000	1 400	4 060	1 315	1 200	10 308	2 859	87 602
Yhteensä	201 159	27 794	2 410	245 461	25 095	16 600	74 807	63 703	657 029

27. Elintarvikekeskus

Elintarvikekeskuksen toiminnasta v. 1943 on sen toimitusjohtaja antanut seuraavan kertomuksen:

Yleiskatsaus. Jo viidettä vuotta jatkunut sota painoi leimansa maamme taloudelliseen elämään. Teollisuuden raaka-aineiden saanti kiristyi yhä, ja liikkeiden varastojen väheneminen vaikeutti tuotantoa ja kauppaa. Kun kuitenkin vähitellen oli opittu mukautumaan tilanteen aiheuttamiin poikkeuksellisiin oloihin, ja koska yleinen huoltotilanne, lähinnä paremman sadon ansiosta ja ulkomailta saadun elintarvikeavun turvin, oli huomattavasti parempi kuin edellisenä vuonna, selvittiin huoltovaikeuksista tyydyttävästi. Työvoiman puute saatiin lievennetyksi työvelvollisuuskutsuntojen ja vuosilomien käytön supistaminen avulla. Hintatason nousukin hidastui niin, että elinkustannusindeksi, joka vuoden alussa oli 181 oli vuoden loppuun mennessä kohonnut vain 197 pisteeseen eli 8.8 %, v:n 1942 nousun oltua 18.3 %.

Pääkaupungin huoltotilanne pysyi koko vuoden melko hyvänä. Niinpä esim. perunaa ei tarvinnut lainkaan panna kortille, ja lihaa saatettiin jopa varastoidakin kevättä varten. Ainoastaan kalan saanti näytti tuottavan vaikeuksia.

Elintarvikekeskuksen toiminta jatkui kertomusvuonna suunnilleen entiseen tapaan, lukuunottamatta eduskunnan päättämästä ja kaupunginvaltuuston esimerkillisesti toimeenpanemasta ilmaisesta kouluateriasta johtunutta lisääntynyttä työtä ja myyntiä.

Johtokunta. Elintarvikekeskuksen johtokuntaan kuuluivat v. 1943 seuraavat henkilöt: puheenjohtajana talousneuvos H. Gebhard, varapuheenjohtajana lääketieteenlisensiaatti U. Tötterman sekä jäseninä rouvat A. Huotari ja M. Kulonen sekä arkkitehti S. Lagerborg-Stenius. Rouva Huotarin saatua surmansa onnettomuudessa huhtikuun 15 p:nä kaupunginvaltuusto valitsi hänen tilalleen kirjaltaja A. Katran. Johtokunta kokoontui v. 1943 12 kertaa ja pöytäkirjain pykäläluku oli 121.

Toimitusjohtaja esitteli asiat johtokunnan kokouksissa. Ennen kokousten alkua ja niiden jälkeen puheenjohtaja neuvotteli toimitusjohtajan kanssa sekä kävi usein kokousten väliajoilla toimistossa neuvottelemassa laitoksen asioista.

Johtokunnan sihteerinä toimi toimitusjohtaja E. Sarkia.

Johtokunnan kokouksissaan päättämistä ja käsittelemistä asioista mainittakoon seuraavat:

Tammikuun 8 p:nä pidetyssä kokouksessa velvoitettiin toimitusjohtaja oman virkansa ohella hoitamaan keskusperunavaraston isännöitsijän virkaa sekä määrättiin keskusvaraston toimihenkilö Y. Tuulos sanotun varaston hoitajaksi. Koulukeittojen hinta päätettiin tammikuun 1 p:stä lukien korottaa 2: 25 mk:ksi annokselta ja työtupien päivämuonahinta 12: 50 mk:ksi. Samoin päätettiin kaikille kuukausipalkkaa nauttiville ruokatehtaan ja ruokaloiden työntekijöille teettää uudet työpuvut. Lisäksi päätettiin esittää kaupunginhallitukselle, että keskusperunavarastoon järjestettäisiin talonmiehen asunto.

Kokouksessa helmikuun 1 p:nä päätettiin pyytää kaupunginarkkitehdiltä ehdotus ruokatehtaan muutos- ja laajennustöistä.

Maaliskuun 30 p:nä pidetyssä kokouksessa päätettiin pyytää kaupunginhallitukselta lupa saada myydä ylijäämäperunaa sitä haluaville.

Huhtikuun 17 p:nä pidetyssä kokouksessa päätettiin antaa kaupunginhallitukselle lausunto alempipalkkaisten viranhaltijain palkankorotusanomuksesta. Tilapäisten naistyöntekijäin kuukausi- ja tuntipalkkoja päätettiin samalla korottaa.

Toukokuun 13 p:nä pidetyssä kokouksessa päätettiin, ettei laitoksen henkilökuntaa voida osoittaa osaloman ajaksi työvoimaviraston määräämiin maataloustöihin. Kaupunginhallitukselle päätettiin tehdä esitys kaupunginarkkitehdin ehdottamien muutos- ja laajennustöiden suorittamisesta Helsinginkadun talossa n:o 24. Sen lisäksi päätettiin ryhtyä huolehtimaan sotasairaalan n:o 54 muonituksesta heinäkuun aikana, jolloin mainitun sairaalan keittiö oli korjauksen alaisena.

Heinäkuun 8 p:nä pidetyssä kokouksessa tehtiin alustava päätös seuraavan kulutuskauden perunan ja juurikkaiden varastoinnista sekä päätettiin juurikasvarastojen vuokraamisesta yksityisille tulevaa kulutuskautta varten. Lisäksi päätettiin tehdä esitys kaupunginhallitukselle kahdeksan uuden viran perustamisesta sekä kahden pääkeittäjän viran siirtämisestä 50 palkkaluokasta 47 palkkaluokkaan.

Elokuun 30 p:nä pidetyssä kokouksessa päätettiin, että Herttoniemen perunavaraston alivuokralaisilta peritään syyskuun 1 p:stä 1943 toukokuun 31 p:ään 1944 säilytysvuokraa 3 p kilolta kuukaudessa. Kansakoulujen johtokunnalle päätettiin ehdottaa, että kouluaterian hinta lokakuun 1 p:stä lukien hyväksyttäisiin 2: 50 mk:ksi annokselta. Samalla hyväksyttiin toimitusjohtajan laatima ehdotus elintarvikekeskuksen talousarvioksi v. 1944.

Syyskuun 24 p:nä pidetyssä kokouksessa päätettiin perunahankinnoista sekä merkittiin tiedoksi, että kaupunginhallitus oli myöntänyt 99 000 mk:n suuruisen määrärahan Helsinginkadun talon n:o 24 kiireellisiä korjaustöitä varten. Samoin merkittiin tiedoksi, että elintarvikekeskuksen ja työtupien yhteinen puhelinkeskus oli täytynyt luovuttaa lainaksi työvoimavirastolle ja tilalle oli saatu pienempi keskus. Lisäksi päätettiin ryhtyä käyttämään työvoimana Herttoniemessä Uudenmaan I työvoimapiirin tarjoamia erikoisleiriläisiä.

Marraskuun 6 p:nä pidetyssä kokouksessa merkittiin tiedoksi, että kaupunginhallitus oli oikeuttanut elintarvikekeskuksen järjestämään huoneistossaan It. Alppirinteen 1:ssä uuden virkamiesruokalan. Samalla ilmoitettiin, että koko laitoksen henkilökunta oli suostunut alistumaan kaupunginvaltuuston toukokuun 12 p:nä 1943 viranhaltijain ja työntekijäin eläkesäännön muuttamisesta tekemiin päätöksiin.

Joulukuun 27 p:nä pidetyssä kokouksessa ilmoitettiin, että puheenjohtaja oli suorittanut keskuskauppakamarin ansiomerkkien jaon. Merkkejä saivat seuraavat toimihenkilöt: 25 vuoden palveluksesta tarjoilija M. Knut; 20 vuoden palveluksesta ruokalankassanhoitaja F. Forsman, keittiöapulainen M. Jokinen, emännöitsijä H. Kaisko, apulaiskeittäjät F. Lindholm ja H. Nurminen, keittiöapulainen M. Ruotsalainen, apulaiskeittäjä A. Siren sekä ruokalanhoitaja O. Tapola.

Henkilökunta. Toimitusjohtajana toimi herra E. Sarkia. V. 1943 oli elintarvikekeskuksen palveluksessa yhteensä 287 henkilöä, joista kuitenkin oli samanaikaisesti työssä enintään 167 henkilöä. Vuoden lopussa oli laitoksen palveluksessa 104 henkilöä, niistä 51 sääntöpalkkaisia.

Toimipaikat. V. 1943 oli elintarvikekeskuksella, lukuunottamatta toimitalossaan Helsinginkadun 24:ssä sijaitsevaa toimistoa, keskusvarastoa, ruokatehdasta ja myymälää, seuraavat varastopaikat: marja- ja perunavarasto Katariinankadun 2:ssa, kala-, peruna- ja lihavarasto teurastamossa sekä keskusperunavarasto Herttoniemessä.

Ruoanjakelupaikkoja oli vuoden lopussa kaikkiaan 14, nimittäin ruokala Katariinankadun 2:ssa, virkamiesruokalat Sofiankadun 1:ssä ja It. Alppirinteen 1:ssä, rakennustoimiston konepajan ruokala Hämeentien 87:ssä, kaasutehtaan ruokala Sörnäisissä, Raitiotie ja omnibus oy:n ruokalat Mannerheimintien 74:ssä ja Hämeentien 84—86:ssa, sähkölaitoksen ruokala Pienen Robertinkadun 1—3:ssa, huoltoviraston ruokala Siltasaarenkadun 3:ssa, Herttoniemen ruokala, Hietarannan kahvila, Uunisaaren kahvila, Pihlajasaaren kahvila sekä Pallokentän kahvila. Näistä avattiin kertomusvuonna huoltoviraston ruokala maaliskuun 2 p:nä, Pihlajasaaren kahvila kesäkuun 20 p:nä ja Alppirinteen ruokala syyskuun 9 p:nä.

Kertomusvuoden aikana johtokunta teki kaupunginhallitukselle perustellun esityksen ruokatehtaan laajennus- ja muutostöistä, mutta kaupunginhallitus myöntyi ainoastaan perunankuorimon laajentamiseen sekä muutamiin vähäisiin muutostöihin. Herttoniemen perunavarastossa suoritettiin niinikään erinäisiä korjaus- ja muutostöitä.

Raaka-aineiden jakelu kaupungin laitoksille ja yksityisille. Elintarvikekeskuksen toimesta jaettiin entiseen tapaan n.s. kuivaa muonaa huoltolautakunnan avunsaajille Helsinginkadun 24:ssä sijaitsevassa jakelupaikassa. Niinikään toimitettiin ruoka-aineita 4

sairaalalle, 10 opetuskeittiölle, 5 lastenkodille, 36 lastentarhalle ja 27 kesäsiirtolalle. Kaupunginhallituksen luvalla ruoka-aineiden jakelu ulotettiin käsittämään lisäksi seuraavat laitokset: poliisilaitos, sielullisesti sairaiden vastaanottoasema, Koteja kodittomille lapsille yhdistyksen laitokset, Kallion lastenkoti, Töölön lastenkoti, Pippingsköldin hoitola, von Schantzin lastenseimi, Brita Maria Renlundin lastenseimi, Töölön lastenseimi, Ensi koti sekä Puodinkylän naistyöleiri.

Valmiin ruoan valmistelu ja jakelu. Elintarvikekeskuksen ruokatehtaassa valmistettiin ruokaa, paitsi 14 omaa ruokalaa ja kahvilaa varten, myöskin kaupungin kansakouluille, oppi- ja ammattikouluille, puolustuslaitokselle sekä useille yksityisille joukkotilaajille. Kansakoulukeittojen lukumäärä lisääntyi jonkin verran syystä, että Helsingissä ryhdyttiin jakamaan aterioita kaupungin kustannuksella kaikille kansakoululapsille. Koulukeittoja jaettiin kertomusvuonna yhteensä 2 310 316 annosta, joista 23 kansakouluun 1 513 927 annosta ja 33 oppikouluun 796 389 annosta. Helsingin suojeluskuntapiirin alaisille yksiköille, ilmasuojelumuodostelmille ja sotasairaaloille huollettiin yhteensä 162 698 ruokintapäivän muona.

Valmista ruokaa lähetettiin edelleen seuraaville laitoksille ja tehtaille: kaupungin työtuville, lastensuojelulautakunnan alaisille laitoksille, Ebeneserkodille, Käpylän ruotsinkieliselle lastentarhalle, Mariayhdistyksen vanhainkodille, Suomen palloliitolle, Suurtalkoot yhdistykselle, Nuorten talkootoimikunnalle, kaupungin vesijohtolaitokselle, Yhdistyneille villatehtaille, Teollisuuspiirin esikunnalle, Kustannus oy. Otavalle, Pukimo Kankaiselle, Oy. Shell ab:lle, Helsingin silkkikutomo oy:lle, Tukkutuote oy:lle, Työväen säästöpankille sekä Valonheitinkorjaamolle.

Keskusperunavarasto. Elintarvikekeskus oli mahdollisen elintarvikepulan varalta varastoinut Herttoniemen keskusperunavarastoon ja laitoksen muihinkin varastoihin huomattavat määrät perunaa ja muita juurikasveja. Kun sitten keväällä ilmeni, että elintarviketilanne olikin kehittynyt odotettua suotuisampaan suuntaan, oli laitoksen kaupunginhallituksen luvalla ryhdyttävä myymään alihintaan lähinnä perunaa ja lanttua. Suurin vaikeuksin saatiinkin varasto myydyksi siemenperunaksi ja yleiseen kulutukseen, mutta valtaosa ylijäämästä täytyi myydä alihintaan perunajauhotehtaille. Tavaraa pääsi myös sijoitusvaikeuksien ja varastosuojan lämpimyyden takia jonkin verran pilaantumaan. Lähinnä näistä syistä aiheutuikin perunavarastosta melkoinen tappio. Perunavarastossa säilytettiin yli talven myös sen alivuokralaisten, Osuusliike Elannon ja Elintarvikevarikko 1:n perunaa.

Perunaa myytiin ja kulutettiin v. 1943 yhteensä 2 565 783 kg, josta perunajauhotehtaille myytiin 460 174 kg.

Jo hyvissä ajoin ennen uutta satoa ryhdyttiin suunnittelemaan seuraavan kulutuskauden perunan ja juurikkaiden varastoimista, ja päätettiin tällöin varastoida laitoksen omaa tarvetta sekä kaupungin muiden laitosten ja yleisen kulutuksen tarvetta varten n. 2 milj. kg perunaa ja jonkin verran muita juurikkaita. Niinikään päätettiin tarjota yksityisille laitoksille tilaisuus sijoittaa tavaraa Herttoniemeen.

Elintarvikekeskuksen toimesta hankittiin syksyllä 1943 Herttoniemen varastoon 1 849 536 kg perunaa, 71 005 kg lanttua, 25 119 kg porkkanaa ja 21 313 kg kaalia. Kaupungintalon kellareihin sijoitettiin 111 997 kg perunaa, teurastamon pommisuojaan kesäsäilytystä varten 66 571 kg ja Helsinginkadun 24:ssä olevaan varastoon 159 346 kg. Kaiken kaikkiaan hankittiin laitokselle syksyllä perunaa ja muita juurikkaita yhteensä 2 314 223 kg. Muiden varastoijien tavaraa ahdettiin varastoon 1 760 626 kg.

Tärkeimpien tarvikkeiden hankintamäärät olivat seuraavat:

Tarvike	1942 kg	1943 kg	Tarvike	1942 kg	1943 kg
Leipää	145 205	92 043	Suolakalaa	50 606	21 121
Jauhoja	90 574	69 418	Marjoja	25 442	10 000
Suurimoita ja hiutaleita	75 994	66 249	Kuivia vihanneksia	24 375	5 500
Sokeria	39 620	5 794	Perunaa	2 430 511	2 187 450
Kahvinkorviketta ja vastiketta	2 450	2 300	Lanttua	660 901	80 341
Lihaa	57 038	29 584	Porkkanaa	82 358	25 119
Voita y.m. ravintorasvoja	10 757	6 650	Kaalia	66 928	21 313

Maitoa ja piimää hankittiin v. 1942 373 849 l ja v. 1943 397 674 l.

Tulot ja menot. Elintarvikekeskuksen tulot v. 1942 ja v. 1943 jakautuivat seuraaviin eriin.

Tuloerä	1942 Mk	1943 Mk
Sairaalat	377 112: 65	276 488: 25
Huoltotoimi	1 470 135: 25	1 176 737: 70
Lastensuojelu	343 565: 30	351 533: 50
Kansakoulut	3 010 431: 10	3 748 885: 45
Valmistavat ammattikoulut	119 947: —	174 036: 50
Opetuskeittiöt	40 447: 45	62 530: 65
Lastentarhat	537 304: 35	695 722: 20
Muut laitokset	113 438: 50	174 672: 55
Ruokalat	5 102 594: 25	4 710 692: 80
Kahvilat	171 786: 70	242 601: 45
Muu ruoanjakelu	5 765 380: 60	5 605 585: 25
Muu liikevaihto	1 070 072: 30	3 707 336: 85
Luontoisetujen korvaukset	415 597: 85	519 396: 25
Yhteensä	18 537 813: 30	21 446 219: 40

V. 1943 oli tuloja raaka-aineiden myynnistä 5 595 790: 35 mk, ruoanvalmistelusta 15 165 128: 95 mk ja muusta liikevaihdosta 685 300: 10 mk. V. 1942 kertyi vastaavasti 3 089 537: 30 mk, 15 032 298: 05 mk ja 415 977: 95 mk.

Eri menoeriin määrärahat ja kustannukset jakautuivat v. 1943 seuraavasti:

Menoerä	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk		Säästö (+) tai ylitys (—), mk
Palkkiot	[1] 14 375: —	14 375: —		—
Sääntöpalkkaiset virat	[2] 1 645 906: 80	1 630 263: 80	+	15 643: —
Tilapäistä työvoimaa	[3] 1 934 839: 05	1 891 076: 60	+	43 762: 45
Vuokra	1 383 110: —	1 463 646: 45	—	80 536: 45
Vedenkulutus	41 600: —	47 522: 65	—	5 922: 65
Lämpö	432 500: —	498 289: 20	—	65 789: 20
Valaistus	76 250: —	77 982: 90	—	1 732: 90
Kaluston hankinta	120 000: —	486 097: 60	—	366 097: 60
Kaluston kunnossapito	90 000: —	134 735: 40	—	44 735: 40
Tavaraostot	12 000 000: —	12 997 327: 30	—	997 327: 30
Käyttövarat	350 000: —	865 604: 25	—	515 604: 25
Korjaukset	25 000: —	25 000: —		—
Yhteensä	18 113 580: 85	20 131 921: 15		— 2 018 340: 30

Vertailun vuoksi mainittakoon, että elintarvikekeskuksen menot v. 1942 nousivat 15 162 810: 80 mk:aan. Voittoa kertyi siis v. 1942 3 375 002: 50 mk ja v. 1943 1 314 298: 25 mk.

[1]) Tähän sisältyy vuoden kuluessa myönnettyjä lisämäärärahoja 2 375 mk. — [2]) S:n 600 446: 80 mk. — [3]) S:n 262 711: 05 mk.

28. Asutuslautakunta

Asutuslautakunnan kertomus toiminnastaan v. 1943 oli seuraavan sisältöinen:

Asutuslautakuntaan kuuluivat v. 1943 maatalousneuvos S. O. Österberg puheenjohtajana sekä jäseninä agronoomi R. E. Karlsson, toimittaja K. H. Lehti, toimitusjohtaja C. E. Neovius ja hänen kuoltuaan toukokuun 12 p:stä lukien johtaja H. Federley sekä lakitieteenkandidaatti M. A. Olsson. Varajäseninä olivat veturinkuljettaja F. B. Gröndahl ja pankinjohtaja V. V. Sipi. Lautakunnan sihteerinä toimi kaupunginkanslian notaari, varatuomari E. Uski.

Kertomusvuonna lautakunta kokoontui kaksi kertaa, nimittäin huhtikuun 21 p:nä ja syyskuun 15 p:nä.

Asutuslautakunnan varsinainen toiminta rajoittui kertomusvuonna siihen, että hankittiin maatalousministeriön asutusasiainosaston kesäkuun 21 p:nä lähettämän kiertokirjeen mukaisesti kaupungin kiinteistötoimiston avulla asutusasiainosastolle selvitys niistä kaupungin alueella olevista vuokrasuhteista, jotka jäivät tähänastisten vuokra-alueiden lunastuslakien ja tontinvuokralain ulkopuolelle.

HAKEMISTO

Sivu

Aikakauskirjat, niiden tilaaminen kiinteistötoimiston maatalousosastolle 16
Aistivialliset lapset, lastensuojelulautakunnan huostaan otetut 129
Alaikäiset katuammattilaiset 142
» lainrikkojat 133
Alivuokralaiset, omakotitalojen, niiden luetteloinnin 14
» » » pitämiseen myönnetty lupa 13
Alkonolistihuolto ..... 71—72, 102, 117—118
Alppilan ravintolan vuokralleanto 25
Ammattioppilaslautakunnan vuosikertomus 207
Ares, oy. ab., alueen vuokraaminen sille 10
Arkadiankadun katukahvila 10
Arkisto, raastuvanoikeuden, sen laajentaminen 23
Arsenal, voimistelu- ja urheiluseura, sen avustaminen 200
Asemakaavakysymykset 21
Asemakaavanmuutosehdotukset 21
Asemakaavanäyttely 21
Asuntopulan lieventämistä tarkoittavat toimenpiteet 14, 24
Asuntotontit ja -palstat, kiinteistölautakunnan vuokralle antamat 5
» » » niitä koskevien vuokrasopimusten pidentäminen 8
» » » » » siirto 10
Asutuslautakunnan toimintakertomus 288
Autohuoltoasemat, ks. Bensiininjakeluasemat.
Autot, hoidosta suoritettava korvaus 23
» puhdistuspaikan vuokralleanto 6
» vajapaikan vuokralleanto 13
Aviottomain lasten valvonta 134
Avunsaajat, köyhäinhoidolliset 83, 112

Bengtsårin tilan hoito 4
Bensiininjakeluasemat 6
Bethel lastenkodin avustaminen 150

Elintarvikekeskuksen henkilökunta 285
» johtokunnan kokoonpano 284
» toimintakertomus 284
» tulot ja menot 287
Eläintarha, Korkeasaaren 30
Eläintarhan urheilukenttä 31
Eläkesäännöt, yleisten töiden lautakunnan viranhaltijain 221
Erottajan väestönsuojan kioskit 26
Esitykset, kiinteistölautakunnan tekemät 4, 15, 20, 21, 28, 33

Fallkullan päärakennuksen vuokralleanto 20
Ford oy:n ja kaupungin välinen vuokrasopimus 25

Haagan kauppalan korttelia n:o 108 koskevat päätökset 12
Hajoituskaivojen tyhjennys 242
Halkopuiden hakkaamiseen myönnetty lupa 17
Hanasaaren telakka-alue 12
Heinänniitto-oikeuden myöntäminen 14
Helsingin kaupungin kartan julkaiseminen 23
» kaupunkilähetyksen avustaminen 150
» maatalouskerhoyhdistys 19
» makasiini oy:n toiminta 259

Helsingin työväen hiihtäjät yhdistys, maa-alueen vuokraaminen sille 32
» vapaan huollon keskus, sen toimintaa koskevat säännöt 74
Henkisen työn välitys 169
Herttoniemi, alueiden varaaminen sieltä 6
Hiihtomäet 35
Hirsien myynti kaupungin alueilta 17
Holhouslautakunnan vuosikertomus 59
Holmbergin torppa, sen vuokraoikeuden pidentäminen 19
Humallahden uimalaitos 199
Huoltolautakunnan kokoonpano 67
» kokoukset 71
» osastot ja jaostot 69
» tekemät päätökset 71
» työtuvat 77, 95
» vuosikertomus 66
Huoltotomi, sen jatkuva tehostaminen 77
» » lahjoitusrahastot 96
» sitä vartenmyönnetyt määrärahat 109
» ks. myös Köyhäinhoito ja Lastensuojelu.
Huoltoviraston kansliain toiminta ..... 76—77, 81, 113
» viranhaltijat ..... 72—73, 81
Huoneistot, kaupungin hallussa olevat, niiden luovuttaminen asuntopulan lieventämiseksi 24
» kiinteistölautakunnan vuokralle ottamat 23, 24
Hyppyrimäet 35
Hyvösen lastenkoti 151

Ilmajohto, ratsastusstadionin ja Pasilan yleisradioaseman välinen 13
Ilmakuvakartta, Helsinkiä ja sen lähiympäristöä koskeva 22
Ilmoitukset, kiinteistölautakunnan, niiden julkaiseminen 1
Inventoimishinnat 17
Irtolaishuolto ..... 71—72, 97, 114—116
Istutukset ..... 234—238

Joulukuusien ja joulukuusenjalkojen myyntipaikat 28
Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunnan vuosikertomus 58
Juopumuksesta pidätetyt henkilöt ..... 107, 118—119
Juurikasvien säilytyspaikkain vuokraaminen 27
Jäänsärkijät 255

Kaapelikojun paikan vuokralleanto 6
Kaartintorppa 25
Kahvila-alueiden vuokralleanto 10, 25
Kaisaniemen ravintolan vuokralleanto 25
» verkkopallokentät 31
Kaivohuoneen vuokralleanto 25
Kalantukkumyyntipaikat 250
Kalantuonti Helsinkiin 283
Kalasatama 260, 269, 274
Kalastusoikeuksien myöntäminen 20
Kalastusvälineiden säilytysvajan rakentaminen 13
Kampin kentän käyttö 13
Kansakoulukanslian luovuttaminen asuntopulan lieventämiseksi 24
Kansakoulun, Lapinlahden, vuokra 24
Kansanhuoltolautakunnan toimintakertomus 201
Kansanhuoltotoimiston henkilökunta 202
Kansankonsertit ja kansansinfoniakonsertit 219
Kansanpuistot, juhannuksen vietto niissä 30
» niiden hallintaa koskeva vuosikertomus 36
» » huvilat 29
» » liikenne 30
» » ravintolat ja kioskit 29
» niissä harjoitettu ansiotoiminta 30
Kapearaiteen rakentaminen Kyläsaaren täytemaalta 13
Kasvattilapset, lastensuojelulautakunnan valvonnan alaiset 137
Katuammattilaiset, alaikäiset 142
Katujen puhtaanapito 241, 243
Katukauppa 27, 28
Katurakennusohjelma, v:n 1944 15
Kauppahallit 27
Kauppatorin torikauppa 27
Kaupungingeodeetin toimintakertomus 33
Kaupunginkirjaston johtokunnan kokoonpano 210

Kaupunginkirjaston tulot ja menot ... 215
» viranhaltijat ... 210
» vuosikertomus ... 210
Kaupunginmuseon vuosikertomus ... 217
Kaupunginorkesteri ... 218—220
Kelkkamäet ... 31, 35
Kengänkiilloituspaikat ... 28
Keskusampumaradan sähkölinja ... 20
Keskusperunavarasto, Herttoniemen ... 286
Kesälomat, kiinteistötoimiston viranhaltijain ... 3
» puhtaanapitolaitoksen työntekijäin ... 244
» rakennustoimiston työntekijäin ... 223
Kesämajojen pystyttäminen ... 26
Kesänviettopaikkain hankkiminen lapsille ... 123, 141
Kiinteistöhallinnon osittainen uudelleenjärjestely ... 3
Kiinteistöjen puhtaanapito ... 241, 243
Kiinteistölautakunnan diaariin merkittyjen ratkaisemattomien asiain luettelo ... 4
» edustaminen Naantalin kaupunkipäivillä ... 3
» kokoonpano ... 1
» kokoukset ... 1
» kuulutusten julkaiseminen ... 1
» käyttövarat ... 4, 23, 28, 32
» talousarvioehdotus ... 4
Kiinteistöluettelon uudelleenjärjestäminen ... 22
Kiinteistöt, talo-osaston hallinnan alaiset ... 23
Kiinteistötoimisto, metsätalousosaston perustaminen sinne ... 3
» sen asemakaavaosaston toimialaan kuuluvat asiat ... 21
» » kansanpuisto-osaston toimialaan kuuluvat asiat ... 29
» » kansliaosaston toimialaan kuuluvat asiat ... 1
» » maahmittaus- ja kartastotöiden osaston toimialaan kuuluvat asiat ... 22
» » maatalousosaston toimialaan kuuluvat asiat ... 15
» » talo-osaston toimialaan kuuluvat asiat ... 23
» » tonttiosaston toimialaan kuuluvat asiat ... 5
» » viranhaltijat ... 1
Kioskit ... 26, 29
Kivinokan eräiden alueiden vuokralleanto ... 29
Kolera-allas, suoja-aidan rakentaminen sen reunaan ... 21
Kolmivuotiskatselmukset ... 15
Komitea, linja-autoasemien ja autohuoltoasemien sijoittamiskysymystä valmisteleva ... 21
Kompassien tarkistus ... 255
Kompassintarkastuspaalun käyttäminen ... 251
Kompassintarkastuspoijun käyttäminen ... 251
Konsertit, kaupunginorkesterin ... 219
Korkeasaaren eläintarha ... 30, 36
Korkeustasopiirustusten hyväksyminen ... 21
Korttelia n:o 108, Haagan kauppalan, koskevat päätökset ... 12
» » 478 koskeva asemakaavanmuutos ... 21
Kotiavustukset, köyhäinhoidolliset ... 93
Kotieläinten pitoa koskeva lupa ... 13
Kotitalouslautakunnan vuosikertomus ... 208
Koulukodit, niiden toimintakertomus ... 127—128
Kukanmyyntipaikat ... 27
Kullatorpan lastenkodin toiminta ... 130, 131, 146
Kumpulan perunakellarin vuokralleanto ... 27
Kunnalliset työväenasunnot, niiden hoitoa koskeva vuosikertomus ... 33
» » » korjaus- ja kunnossapitotyöt ... 26
» » » vuokrien korottaminen ... 26
Kunnalliskoti ja sen työlaitos, niiden toimintakertomus ... 89, 112
Kunnallisverojen pakkoperintä ... 53—55
Kuulutukset, kiinteistölautakunnan, niiden julkaiseminen ... 1
Kyläsaaren puhdistuslaitos ... 230
» täytemaa ... 7
» vuokra-alueen luovuttaminen Puu ja öljy oy:lle ... 10
Käpylän ravirata ... 32
Käsirattaiden säilytysalueen vuokralleanto ... 13
Käyttövarat, kiinteistölautakunnan ... 4, 23, 28, 32
Köyhäinhoidon antamisesta kertynyt korvaus ... 75, 111
» valvontapiirit ... 68
Köyhäinhoito, ks. myös Huoltotoimi.

Lahjatalot, ruotsalaiset, niiden myynti ... 13
Lahjoitusrahastot, huoltotoimen hyväksi lahjoitetut ... 96

Lahjoitusrahastot, lastensuojelutarkoituksiin käytettävät ... 151
Laitoshoitoa nauttineet köyhäinhoidolliset henkilöt ... 87
Laiturikatokset satamissa ... 250
Laituripituus ... 251
Lapinlahden kansakoulua koskeva vuokra ... 24
Laskujen, kiinteistöhallintoa koskevien, hyväksyminen ... 3
Lasten siirtäminen maaseudulle ... 123, 141
Lastenhoidonneuvolat, kaupungin ... 142
Lastenhuoltolaitokset, lastensuojelulautakunnan alaiset ... 126, 127—131, 145—148
Lastenkodit, yksityiset, niiden avustaminen ... 150
Lastenruokintakomitean avustaminen ... 75
Lastensuojelulautakunnan kokoonpano ... 121
» käsittelemät asiat ... 122
» määrärahat ... 148
» vuosikertomus ... 120
Lastensuojeluohjesääntö, sitä koskeva uusi ehdotus ... 123
Lastensuojelutoiminnan tukeminen ... 150
Lastensuojeluvirasto, lisähuoneiston vuokraaminen sille ... 23
» sen viranhaltijat ... 123, 124
Lausunnot, kiinteistölautakunnan antamat ... 4, 15, 20, 22, 23, 28, 33
» satamalautakunnan antamat ... 247
» teurastamolautakunnan antamat ... 260
Lauttasaaren ammuskellari ... 29
Leikkikenttätoiminta ... 142
Leirialueet ... 36
Lentokoneiden satamamaksut ... 258
Leppäsuon alueen vuokra ... 27
Leski- ja orpokassan johtokunnan toimintakertomus ... 50
Lihantarkastamo ... 265, 268, 279
Lihantuonti Helsinkiin ... 269, 282
Liikennemaksut ... 256
Lilla Lindström nimisen viljelysalueen vuokralleanto ... 19
Linja-autoaseman vuokraaminen ... 26
Linnanrannan laiturin valaiseminen ... 251
Luistinradat ... 31, 34, 198
Luistinseurojen avustaminen ... 198
Luodon ravintolan vuokralleanto ... 25
Lähtökatselmusten suorittaminen ... 19
Lämmittelytupa, Pelastusarmeijan, sen avustaminen ... 75
Lämpöteknikon vuosikertomus ... 233
Länsisataman eristäminen ... 251

Maanvuokrien uudelleenmääräämiseen ... 17
Mainoslaitteiden pystyttämiseen myönnetty lupa ... 14
Maitopisarayhdistyksen avustaminen ... 150
Makasiinivuokrat ... 257
Maksunlykkäykset, kiinteistölautakunnan myöntämät ... 14
Malmin kaatopaikka ja korjauspaja ... 242
Marttilan omakotialue, kasvihuoneen rakentaminen sinne ... 13
Matkahuolto oy., linja-autoaseman vuokraaminen sille ... 26
Merimiesten työnvälitys ... 185
Merivesijohdon rakentaminen ... 13
Metsätalousosaston perustaminen kiinteistötoimistoon ... 3
Miramar, huvila, sen käyttö ... 24
Moottoriajoneuvot, puhtaanapitolaitoksen ... 243
Mukavuuslaitokset ... 241—244
Munkkiniemi, sen tallirakennuksen vuokralleanto ... 20
» uimapaikan järjestäminen sinne ... 31
Murtovarkaus Talin kartanossa ... 20
Musiikkilautakunnan vuosikertomus ... 218
Muuntoasemat ... 6
Myydyt rakennukset ... 24

Naantalin kaupunkipäivät, kiinteistölautakunnan edustaminen niillä ... 3
Nikkilän sairaalan puhdistuslaitos ... 229
Nosturien käyttö satamissa ... 254
Nuohoustoimi ... 61
Nuorisonhuolto ... 133

Oikeusaputoimiston vuosikertomus ... 152
Omakotialueiden puutarhatoiminta ... 38
Omakotipuutarhat, niiden piirustuksista kannettavat maksut ... 4

Omakotitalot, alivuokralaisen pitämiseen myönnetty lupa 13
» niissä asuvien alivuokralaisten luettelointi 14
Ostokorttien jakelu 203
Ostoluvat, kansanhuoltotoimiston myöntämät 204
Ottolapsiksi toimitetut lastensuojelulautakunnan hoidokit 137
Oulunkylä, maa-alueen vuokralleanto sieltä 6

Paikanvuokrat satamissa 257
Pallokenttä 31
Palokaluston hankinta 60
Palokalustovajan paikan vuokralleanto 6
Palokunta, sen rahastot 64
» vapaaehtoinen, sen toiminta 61
Palolaitoksen kustannukset 64
» viranhaltijat 60
» vuosikertomus 60
Palolautakunnan kokoonpano 60
Palopostit 61
Palotarkastukset 61
Palovahinkojen korvaaminen 63
Palovartiointi teattereissa 61
Pasilan sikala-alue 10
Pelastusarmeija, sen avustaminen 75
Perhelisät, lastensuojelulautakunnan myöntämät 138
Perunain, kaupungin maatilojen, myynti 17
Perunakellarin, Kumpulan, vuokralleanto 27
» paikan vuokralleanto 6
Pientalojen rakentaminen 14
Piirustukset, kiinteistölautakunnan hyväksymät 14
» omakotipuutarhojen, niistä kannettavat maksut 4
» satamalautakunnan hyväksymät 248
» siirtolapuutarhojen, niistä kannettavat maksut 4
Pirkkolan omakotialue, sen laajentaminen 21
Pirunlinnan rakennukset 20
Poliisilaitos, huoneiston luovuttaminen sille linja-autoasemalta 26
» lisähuoneiston hankkiminen sille 23
Polttoturpeen nosto 20
Pommisuojan rakentaminen 13
Puhdistuslaitokset ..... 229—230
Puhtaanapitolaitoksen hevostalli 243
» menot ja tulot 243
» vuosikertomus 240
Puhtaanapitolautakunnan kokoonpano 240
Puimakoneen osto 16
Puistojen hoitoa koskeva vuosikertomus 234
Pujotteluhiihtomäet 35
Pukeutumistilat, urheilulaitosten, niiden tilapäinen käyttö 30
Puodinkylä, maa-alueen vuokralleanto sieltä 18
» vuokra-alueen laajentaminen siellä 18
Puuparakkien sijoittaminen soutustadionin läheisyyteen 13
Päiväkoti, uusi, huoneiston vuokraaminen sille 24

Raajarikkoiset lapset, lastensuojelulautakunnan huostaan otetut 129
Rajasaaren puhdistuslaitos 229
Rakennussuunnitelma, Herttoniemen 21
» Oulunkylän länsiosan 21
Rakennustarkastuskonttorin vuosikertomus 57
Rakennustoimiston arkistokysymys 221
» katurakennusosaston vuosikertomus 227
» puisto-osaston vuosikertomus 234
» satamarakennusosaston vuosikertomus 223
» talorakennusosaston vuosikertomus 231
» tiliviraston vuosikertomus 239
» varasto-osaston vuosikertomus 238
Rakennustyöt, kiinteistötoimiston maatalousosaston talousarvion mukaiset 16
Rakennusvelvollisuuden täyttäminen 12
Rannikkoliikenne 252
Ratsastushalli 32, 35
Rautatieliikenne satamissa 254
Ravintola Alppilan vuokralleanto 25
» Kaisaniemen vuokralleanto 25
» Kaivohuoneen vuokralleanto 25

Ravintola Luodon vuokralleanto 25
Ravintolakioski, Vallilan ulkoilmanäyttämön, sen vuokralleanto 26
Ravintolat kansanpuistoissa 29
Ravirata, Käpylän 32
Reijolan itäosaa koskeva asemakaavaehdotus 21
» lastenkodin toiminta 130, 131, 148
Ruoan jakelu elintarvikekeskuksen toimesta 285, 286
Ruokailukojun paikan vuokralleanto 7
Ruokailukojut satamissa 250
Ruotsalaiset lahjatalot 13
Ryttylän koulukoti, kasvihuoneen rakentaminen sinne 122
» » sen toiminta 128, 146

Sairaalan rakentaminen kortteliin n:o 478 21
Sairaankuljetustoiminta, palokunnan 63
Sairasavustukset, kiinteistölautakunnan myöntämät 29
» puhtaanapitolautakunnan myöntämät 244
Sanomalehdet, niiden tilaaminen kiinteistötoimiston maatalousosastolle 16
Sanomalehtien myyntipaikat 28
Satamahallintotoimiston johtosäännön muuttaminen 250
» viranhaltijat 246
Satamajohtajain, pohjoismaiden, kokous 251
Satamakannanta 255
Satamalaitteet 251
Satamalautakunnan vuosikertomus 246
Satamaliikenne 251
Satamaliiton liittokokous 251
Satamamaksut 257
Satamat, niiden alueiden vuokralleanto 248
» » mainostaminen 251
» niihin saapuneet alukset 252
» niissä olevien huoneistojen vuokralleanto 250
Satamavesipostit 255
Sato v. 1942 16
Savilan pumppuasema 229
Sementtivalimon paikan vuokralleanto 6
Sielullisesti sairaiden miesten keskuskoti 23
Siipikarjateurastamo 264
Siirtolapuutarhat 32, 38
» niiden piirustuksista kannettavat maksut 4
Sikala-alue, Pasilan, sitä koskevan vuokraoikeuden pidentäminen 10
Simonkadun linja-autoaseman vuokralleanto 26
Sinfoniakonsertit, kaupunginorkesterin 219
Sirpalesaari, alueen vuokraaminen sieltä Ares oy:lle 10
Sofianlehdon pikkulastenkodin toiminta 130, 131, 147
Sotaleskien ja -orpojen työhuolto 139
Soutustadion, huoneisto-, ja varastotilojen vuokralleanto sieltä 31
» puuparakkien sijoittaminen sen läheisyyteen 13
Suojelukasvatustoimisto, lastensuojelulautakunnan 133, 134
Suomen lastenhoitoyhdistys, vapaan siirto-oikeuden myöntäminen sille 12
» satamaliiton liittokokous 251
» väestönsuojelujärjestö, asuinrakennuksen vuokraaminen sille 19
Syöttömaan vuokralleanto 8
Sähköilmajohto, ratsastusstadionin ja Pasilan yleisradioaseman välinen 13
Sähkölinja, sen vetämistä keskusampumaradalle koskeva sopimus 20
Sähkömuuntoasemat 6
Säännöstely, ks. Ostokortit ja Ostoluvat.
Säännöstelyrikkomukset 205
Sörnäs ab:n ja kaupungin välinen tilitys 14

Talin kartano, siellä tapahtunut murtovarkaus 20
Tallialueen vuokralleanto 7
Talousarvioehdotus, kiinteistölautakunnan 4
» kiinteistötoimiston maatalousosaston 20
Tapaturmat, puhtaanapitolaitoksen töissä sattuneet 244
» tulipalojen yhteydessä sattuneet 63
» yleisissä töissä sattuneet 223
Tavaraliikenne satamissa ..... 252—254
Tavolan koulukodin toiminta 128, 146
Teatterien palovartiointi 61
» toiminnan valvonta 220
Teoston ja musiikkilautakunnan välinen sopimus 220

Tervalammen työlaitos, sen toimintakertomus 72, 76, 91
Teurastamolautakunnan kokoonpano 260
Teurastamon jäähdyttämö 266, 281
» käyttöosasto 271
» laboratorio 269, 281
» lattiain ja viemärijohtojen korjaaminen 221
» syväjäädyttämö 266, 282
» teurastusosastot 262, 278
» tukkumyyntihalli 266, 281
» tulot ja menot ..... 274—277
» viranhaltijat 260
» vuosikertomus 260
Tilapäisasunnot 14, 222
Tilastotoimiston viranhaltijat 39
» vuosikertomus 39
Tilitysvuokran määrääminen 12
Toivolan koulukodin rakennusten korjaaminen 123
» » toiminta 128, 129, 130, 131, 146
Toivoniemen koulukodin toiminta 128, 146
Tontit, kiinteistölautakunnan myymät 5
Tonttijaonmuutosehdotukset 21
Torikauppa 27
Toukolan rantakortteli 10
Tulipalot 61
Turun kasarmialueen vastainen järjestely 21
Tuulaakimaksut 256
Työntekijät, kiinteistötoimiston maatalousosaston töissä olevat 15
» puhtaanapitolaitoksen töissä olevat 241, 242, 243, 244
» yleisissä töissä olevat 222
Työntutkimukset, rakennusalalla suoritettavat 222
Työnvälityksen harjoittamisluvat 157
Työnvälityslautakunnan kokoonpano ja kokoukset 157
Työnvälitystoimiston henkisen työn osaston toiminta 169
» huoneisto 23
» maatalousosaston toiminta 189
» menot ja tulot 159, 196
» merimiesosaston toiminta 185
» nuoriso-osaston toiminta 175
» työnhakijat 197
» työvoimaosaston toiminta 193
» viranhaltijat 158
» vuosikertomus 156
Työttömyyshuolto 108
Työtuvat, huoltolautakunnan alaiset, niiden toimintakertomus 77, 95
Työvoimalautakunta, sen kokoonpano 158
» tuolien ja pöytien lainaaminen sille 30
Työväenparakin paikan vuokraaminen Aug. Eklöf ab:lle 7
Täytemaan otto 14, 20

Uimalaitokset 30
Uimapaikan järjestäminen Munkkiniemeen 31
Uimastadion 31
Ulkoilmajuhlien järjestäminen 14
Ulkoilmanäyttämöalue, Vallilan, sen vuokralleanto 10
Ulkomainen matkustajaliikenne 254
Ulkomainen merenkulku 252
Ulosottolaitoksen toimintakertomus 53
Urheiluelämän edistäminen 32
Urheilukentät 31, 35
Urheilulaitokset, niiden pukeutumistilojen tilapäinen käyttö 30
Urheilulautakunnan vuosikertomus 198
Urheiluseurain avustaminen 199
Urheilutoimintaa koskeva kiinteistötoimiston kansanpuisto-osaston vuosikertomus 34

Vakuusasiakirjain tarkastus 3
Valkosaaren aluetta n:o 4 koskevan vuokrasopimuksen pidentäminen 10
Vallilan kerhokeskuksen huoneiston osittainen vuokralleanto 24
» ulkoilmanäyttämön aluetta koskevan vuokrasopimuksen pidentäminen 10
» » ravintolakioskin vuokralleanto 26
Valokuvauspaikkain vuokralleanto 28
Varastoalueet 12
Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti 127, 129, 131, 146

Vedenottopaikat, palokunnan ... 61
Veduta nimisen kahvilan vuokralleanto ... 25
Velodromi ... 32
Veloitus, satamahallintotoimiston satamakannantaosaston suorittama ... 255—259
Venelaiturimaksut ... 251, 258
Venelaiturin pitoa koskeva lupa ... 14, 251
Verkkopallokentät ... 31
Verkkosaaren kalasatama ... 250
Verojen pakkoperintä ... 53—56
Verotusvalmisteluviraston tarkkailijan kertomus ... 48
» vuosikertomus ... 46
Veroäyriltä maksettava veromäärä ... 47
Viikonloppumajan pitämiseen myönnetty lupa ... 21
Viljelyspalstat, kiinteistölautakunnan vuokralle antamat ... 7, 17, 19
» niiden vuokrasopimusten pidentäminen ... 9
Viljelyssuunnitelmat ... 16
Virastohuoneistojen luovuttaminen asuntopulan lieventämiseksi ... 24
Virvoitusjuomakioskit ... 26
Voimisteluseurain avustaminen ... 199
Vuokralle annetut asuntotontit ja -palstat ... 5
» » erilaiset muut alueet ... 6, 7
» » viljelysalueet ... 7, 17, 19
» otetut huoneistot ... 23, 24
Vuokrasopimusten irtisanominen ... 19
» pidentäminen ... 9, 19, 23
» purkaminen ... 5
» siirtäminen ... 12
» uudelleenjärjestely ... 19
Väestönsuojat ... 26

Yhteislaulutilaisuuksien järjestäminen ... 4, 14
Yksityishoitoon sijoitetut köyhäinhoidolliset henkilöt ... 93
» » lapset ... 131
Yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahasto ... 14
Yleisten töiden lautakunnan arkistokysymys ... 221
» » » kokoonpano ... 221
» » » työntekijät ... 222, 223
» » » vuosikertomus ... 221

Äitiysavustukset ... 138

Julkaisujen luettelo

A. **Helsingin kaupungin tilasto.**
Ilmestyi aluksi erillisinä suomen- ja ruotsinkielisinä painoksina, sittemmin kaksikielisinä painoksina suomen- ja ruotsinkielisin rinnakkaistekstein. V. 1933 ja myöhemmin ilmestyneissä julkaisuissa on yksinomaan suomenkielinen teksti, mutta taulukoissa on ruotsinkieliset sekä — sarjoissa I, II, III ja VI — ranskankieliset otsakkeet; sarjasta VI on kuitenkin myös erillinen ruotsinkielinen painos, joka lukuvuoteen 1936/37 saakka sisältää vain ruotsinkielisten opetuslaitosten toimintakertomukset, mutta siitä lähtien kaikki kyseiset kertomukset.

I. **Terveyden- ja sairaanhoito.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
1—23. 1910—38.
24—28. Edellinen osa. 1939—43.

II. **Ulkomaan kauppa.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
1—11. 1916—26.

III. **Merenkulku.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
1—3. 1915—26.

II—III. **Ulkomaan kauppa ja merenkulku.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
1—10. 1927—42.

IV. **Helsingin kaupungin tekniilliset laitokset.** Helsingin kaupungin teknillisten laitosten hallituksen julkaisema.
1—30. 1916—45.

V. **Kaupungin tilit ja tilinpäätös.** Helsingin kaupungin rahatoimiston julkaisema.
1—30. 1916—45.

VI. **Opetuslaitokset.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
1—14. 1916/17—1942/43.

B. **Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema. Taulukoissa on suomen- ja ruotsinkieliset otsakkeet; sisällysluettelo on laadittu myöskin ranskankielellä.
5—11. 1909—15.
12—35. 1919—44/45.

C. **Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
Aikaisemmin julkaistu erillisinä suomen- ja ruotsinkielisinä painoksina, v:n 1932 kertomuksesta alkaen ainoastaan suomenkielisenä painoksena.
21—56. 1908—43.
Vanhempi sarja. Kaupunginvaltuusto.
1—3. 1875—87.
Henkilöhakemisto 1875—1930.

D. **Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
Julkaistaan erillisinä suomen- ja ruotsinkielisinä painoksina.
1—9. 1911—32.
10—19. 1934—46.

E. **Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
Julkaistaan erillisinä suomen- ja ruotsinkielisinä painoksina.
1—23. 1923—45.

F. **Helsingin kaupunkia koskevat asetukset. Kunnallinen käsikirja.**
Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema 1930.
Julkaistu erillisinä suomen- ja ruotsinkielisinä painoksina.